

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

SAKELYS vir die ELFDE SINODE gehou te Pretoria

6–11 September 2004

VERTROULIK!

*Die inhoud van hierdie dokument word nie bekend gemaak voordat
die Sinode oor sake daarin besluit het nie*

Inhoudsopgawe

1.	INHOUDSOPGAWE	i
2.	VOORWOORD	iii
3.	ORDEREËLINGS	iv
4.	DAGPROGRAM	vi

VERSLAE VAN

5.	SENTRALE KERKEKOMMISSIE (SKK)	1
5.1	Bylae SKK 1 Tentmakerbediening	15
5.2	Bylae SKK 2 Reiskoste van reisende leraars	18
5.3	Bylae SKK 3 Bedieningswerk – hulp aan gemeentes	18
5.4	Bylae SKK 4 Bedieningshulp en emeritushulpfonds – stygende hulpkreet na 15% bydraes	20
5.5	Bylae SKK 5 Verslag van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika (BSA)	21
6.	KURATORIUM (KUR)	25
7.	KOMMISSIE VIR DIE KERKARGIEF (KKA)	32
7.1–6	Bylaes KKA 1 – KKA 6 In Memoriam	36
8.	GEMEENSKAPLIKE KERKKANTOORKOMMISSIE (GKK)	40
8.1	Bylae GKK 1 Organogram	122
8.2	Bylae GKK 2 Stand van indiening van vorms F1 en F10	123
8.3	Bylae GKK 3 Advies aan Ringe voorsien	135
8.4	Bylae GKK 4 Implikasie van Glyskaalbenadering	137
8.5	Bylae GKK 5 Vergelykende vergoedingstrukture van leraars en dosente	146
8.6	Bylae GKK 6 Reglement vir Bybelverspreidingsfonds	147
9.	KOMMISSIE VIR KERKREGTELIKE SAKE (KKS)	148
10.	AD HOC-KOMMISSIE VIR BYBELVERTALING	162
11.	KOMMISSIE VIR ONDERWYS EN OPVOEDING (KOO)	179
11.1	Bylae KOO 1 Nuwe Onderwysbeleid – Religie en Onderwys	181
11.2	Bylae KOO 2 Hersiene Kurrikulum 2005 – verbetering of nie?	183
12.	PUBLIKASIEKOMMISSIE (Pk.)	188
12.1	Bylae Pk. 1 Verslag oor <i>Die Boodskapper</i> en <i>Die Jeugboodskapper</i>	197
13.	KOMMISSIE VIR KERKLEER EN CHRISTELIKE ETIEK (KKCE)	201
14.	AD HOC-KOMMISSIE VIR SANGBUNDEL	226
14.1	Bylae A Verslag van subkommissie vir Psalms	228

14.2	Bylae B Verslag van subkommissie vir Gesange: Statistiek van Gesange/Liedere	253
14.3	Bylae C Rubriekindeling van Gesange/Liedere	258
15.	KOMMISSIE VIR KERKSANG EN –MUSIEK (KKM)	269
16.	KOMMISSIE VIR JEUG EN VERBONDSONDERRIG (KJV)	277
17.	KOMMISSIE VIR FORMULIERE EN LITURGIE (KFL)	281
17.1	Bylae KFL 1 Formulier vir legitimasie van teologiese studente	282
17.2	Bylae KFL 2 Formulier vir bevestiging van 'n bedienaar van die Woord	284
17.3	Bylae KFL 3 Formulier vir afsnyding van 'n lidmaat	285
17.4	Bylae KFL 4 Formulier vir heropname van 'n afgesnyde lidmaat	286
17.5	Bylae KFL 5 Drie Formuliere van Eenheid met hersiene Skrifverwysings	287
17.5a	Nederlandse Geloofsbelydenis	287
17.5b	Heidelbergse Kategismus	300
17.5c	Dordtse Leerreëls	314
18.	AD HOC-KOMMISSIE VIR ADVIES EN LEIDING	329

Voorwoord

Plofbaar! Hanteer versigtig. Dis die woorde wat by my opkom terwyl ek hierdie voorwoord skryf - woorde wat geld vir die inhoud van die *Sakelys vir die Elfde Sinode* wat u nou in die hande hou. Waarom? Omdat daarin sake voorkom waaroor mense baie sterk oortuigings het, sake soos byvoorbeeld die Afrikaanse Bybelvertaling en die *Liedboek*. Dat mense 'n ywer het vir die suiwerheid van die Woord en die lied, is te waardeer, so lank die ywer gepaard gaan met 'n eerlikheid om steeds te buig voor die volle raad van God. Die kommissies wat oor die sake verslag lewer, het baie hard gewerk en met eerlikheid gesoek na die waarheid en die wil van God. Ons vertrou dat u, afgevaardigde broeder, in die komende weke voor die Sinode, al die verslae in die *Sakelys* ernstig en biddend sal bestudeer sonder om toe te gee aan blinde vooroordeel. Vraag en antwoord 112 van die Heidelbergse Kategismus is hierin vir ons 'n duidelike riglyn.

Eintlik lê die plofbaarheid nie in die saak nie, maar in die mens. 'n Mens wat as dinamies beskryf word, is soms maar net iemand wat altyd 'n plek soek om te ontplof. Laat dit tog net nie in die Sinode wees nie! 'n Onversigtige liefdelose woord kan baie skade doen, en veral ons jong kerkverband wat nog maar broos is, is baie kwesbaar.

Plofbaar? So is die evangelie ook mos. Paulus skryf in Romeine 1:16 daarvan: *Want ek skaam my nie oor die evangelie van Christus nie, want dit is 'n krag van God tot redding vir elkeen wat glo ...* Die woord vir krag in die oorspronklike taal waarin die Nuwe Testament geskryf is, is *dunamis* – die woord waarvan *dinamiet* afstam. Maar anders as wat ons met ons aardse plofstof doen, ontplof die evangelie helend in die harte van mense en blaas alle sondeskuld weg. Mag ons in hierdie sin aan die einde van die Sinode as kerkverband heel en met versterkte eenheid in die Gees staan, gereed om die vestings van die Bose met die evangelie aan te durf.

Praktiese reëlings

Afgevaardigdes wat deur hulle kerkrade met die hoë verantwoordelikheid vertrou is om die kerkrade by die Sinode te verteenwoordig, word vriendelik gevra om

- 1 'n kopie van Omsendbrief 4/2004 by hulle skribas te bekom en hulle vertrou te maak met die belangrike inligting daarin;
- 2 die inhoud van die *Sakelys* as vertroulik te beskou totdat die Sinode dit afgehandel het; die hele *Sakelys* vooraf aandagtig te bestudeer; die inhoud sal tydens die Sinodesitting as gelese beskou word;
- 3 'n Bybel, Psalm- en Gesangeboek, Proefsangbundel, asook 'n eksemplaar van die Kerkorde van die Afrikaanse Protestantse Kerk (2002-uitgawe) saam te bring na die Sinode; vir die bestudering van die verslag van die *ad hoc*-kommissie vir samestelling van 'n sangbundel het u 'n eksemplaar van die *Liedboek van die kerk* nodig, en bring dit asseblief ook saam;
- 4 die Ordereëls vir kerklike vergaderings op bl. 49-53 in die Kerkordeboek aandagtig te lees sodat elke afgevaardigde daarvolgens kan optree (dit sal ook as gelese beskou word by die aanvang van die Sinode);
- 5 onderling te reël dat na afloop van die Sinode, en na ontvangs van die *Handelinge*, een afgevaardigde uit elke gemeente sy volledige stel sinodestukke aan die kerkraad vir bewaring en naslaandoeleindes oorhandig;
- 6 gereeld voorbidding vir die komende Sinode te doen en te vra by hulle gemeentes.

Elke afgevaardigde word 'n veilige reis en geseënde deelname aan die Sinode toegebid.

MECHIEL ADENDORFF

(Skriba SKK)

Ordereëlins

1. Opening met Skriflesing, sang en gebed deur afgevaardigde predikant wat die oudste in jare is (Bep. 41E): prof. JC Lombard.
2. Waarnemende voorsitter ooreenkomstig bepaling 41E – voorsitter van vorige Sinode: prof. FAH van Staden.
3. Waarnemende skriba en hulpskriba totdat skribas verkies is: dr. SD Nel en ds. AP Boshoff.
4. Verwelkoming deur
 - 4.1 waarnemende voorsitter
 - 4.2 voorsitter, kerkraad AP Kerk Wonderboom.
5. Verslag van Tydelike Kommissie vir Geloofsbriewe
6. Konstituering
7. Aanwysing van stemopnemers en –tellers
8. Kennisname van ordereëls vir kerklike vergaderings (bl. 49 in Kerkordeboek 2002) – word as gelese beskou
9. Verkiesing (Art. 40 en Bepaling 41B, en 41F)
10. Benoeming van tydelike kommissies (indeling deur SKK volgens voorkeure en bekwaamhede van afgevaardigdes vooraf op Vorm SIN. 3 aangedui). Volgens besluit van die vorige Sinode bestaan tydelike kommissies uit hoogstens 20 lede, en die Tydelike Kommissie vir die Samestelling van Permanente Kommissies uit die moderatuur en die voorsitters van die uitredende permanente kommissies. Die sameroeper is die ondervoorsitter van die Sinode.
11. Vasstelling van Sakelys
12. Goedkeuring van dagprogramme
13. Openingsrede deur prof. IA Brink, voorsitter van die SKK
14. Broederlike gesprek – inleier: prof. R Maré
15. Verslae van permanente kommissies
16. Verslae van tydelike kommissies

TKKS	Kerkregtelike Sake
TKF	Finansies
TKJV	Jeug en Verbondsonderrig
TKOO	Onderwys en Opvoeding
TKA	Kerkargief
TKFL	Formuliere en Liturgie
TKKCE	Kerkleer en Christelike Etiek
TKB	Besluiteregister van sinodale besluite vir aandag van kerkrade en ringe
TKKM	Kerksang en –musiek
TKM	Mediaskakeling
TKR	Ringsindeling van gemeentes
TKV	Verlofaansoeke
TKN	Notule (Verwerking en nasien)
TKL	Literatuur-bekendstelling
TKG	Geloofsbriewe
TKP	Publikasies
TKS	Stemtellers
TKK	Samestelling van permanente kommissies
17. Konstituering van permanente kommissies

18. Verkiesing van Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie (GKK):

- 4 ouderlinge plus sekundi deur die Sinode verkies;
- 1 lid met sekundus uit elk van die volgende sinodale kommissies uit eie geledere benoem: Die Sentrale Kerkekommissie (SKK) en die Kommissie vir Kerkregtelike Sake (KKS)
- Die rektor van die Afrikaanse Protestantse Akademie of sy verteenwoordiger;
- (Die direkteur, administrateur en rekenmeester van die Sentrale Kerkkantoor-personeel dien in adviserende hoedanigheid.)

19. Bedankings

20. Mosies

21. Afsluiting: Skriflesing, sang en gebed

22. Spreekbeurt: Verteenwoordiger van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika.

Dagprogram

LET WEL

- 1 Die verrigtinge van die Sinode is geslote vir die openbare media totdat die vergadering anders daaroor besluit.
- 2 Indien 'n afgevaardigde vanweë dringende omstandighede vir 'n tydperk afwesig moet wees uit die vergadering moet hy betyds – minstens die vorige dag voor 16:00 – by die Verlofkommissie op die voorgeskrewe vorm aansoek doen.
- 3 Afgevaardigdes word versoek om 10 minute voor die aanvang van sittingstye hulle plekke in te neem vir samesang onder leiding van die Kommissie vir Kerksang en -musiek uit die Psalm- en Gesangboek.
- 4 Afgevaardigdes word versoek om selfone af te skakel tydens die Sinodesittings.
- 5 Afgevaardigdes wat na 10:00 op Maandag 6 September registreer, sal nie stemreg hê alvorens 'n tweede verslag later deur die Sinode behandel is nie.

MAANDAG 6 SEPTEMBER 2004

07:00-11:00	Registrasie: 1. Vir Sinode 2. vir verblyf	
10:00-11:00	Kommissie vir Geloofsbriewe stel na die eerste registrasie verslag op	
11:00-13:00	Opening en verwelkoming: prof. JC Lombard en waarnemende voorsitter	11:00-11:20
	Verwelkoming: voorsitter AP Kerk Wonderboom	11:20-11:25
	Verslag oor Geloofsbriewe	11:25-12:15
	Konstituering	12:15-12:20
	Aanwysing van stemopnemers en –tellers	12:20-12:30
	Kennisname van Ordereëls	12:30-12:32
	Verkiesing van voorsitter	
	Benoeming van Tydelike Kommissies	
	Groeteboodsappe	12:32-13:00
	Tafelgebed	
13:00-14:00	Middagete	
14:00-14:05	Aankondigings	
14:05-15:30	Verslag SKK (1 uur 25 min.)	
15:30-16:00	Koffietyd	
16:00-17:30	Verslag SKK (1 uur 30 min. – totaal 2 ure 55 min.)	
	Tafelgebed	
17:30-18:30	Aandete	
18:30-19:15	Openingsrede	
19:15-20:30	Broederlike gesprek	
20:30-21:00	Verslag <i>Ad hoc</i> -kommissie vir advies en leiding (lewer en voltooi 30 min.)	
21:00	Verdaging. Tee	

DINSDAG 7 SEPTEMBER 2004

07:00-08:00 Ontbyt

08:00-08:20	Bidstond – afgevaardigde ouderling AP Kerk Newcastle
08:20-08:30	Aankondigings en reëlings
08:30-10:30	Verslag Kuratorium (2 ure)
10:30-11:00	Teetyd
11:00-11:50	Verslag Kuratorium voltooi (50 min. – totaal 2 ure 50 min.)
11:50-12:50	Verslag Argief lewer en voltooi (1 uur)
12:50-13:00	Boekebekendstelling tydens uitdeel van notule. Afkondigings Tafelgebed
13:00-14:00	Middagete
14:00-15:50	Verslag GKK (1 uur 50 min.)
15:50-16:00	Boekebekendstelling en aankondigings
16:00-16:30	Koffietyd
16:30-17:30	Verslag GKK (1 uur)
17:30-17:40	Mediaverslag
17:40-17:50	Behandeling van notule
17:50-18:00	Verlofaansoeke en aankondigings Tafelgebed
18:00-19:00	Aandete
19:00-20:30	Verslag GKK voltooi (1 uur 30 min. – totaal 4 ure 20 min.)
20:30-21:00	Teetyd
21:00	Tydlike kommissies vergader. Lees notule tuis

WOENSDAG 8 SEPTEMBER 2004

07:00-08:00	Ontbyt
08:00-08:20	Bidstond – afgevaardigde ouderling AP Kerk Pietermaritzburg
08:20-08:30	Aankondigings en reëlings
08:30-10:30	Verslag KKS (2 ure)
10:30-11:00	Teetyd
11:00-12:50	Verslag KKS (1 uur 50 min.)
12:50-13:00	Aankondigings en uitdeel van notule Tafelgebed
13:00-14:00	Middagete
14:00-14:40	Verslag KKS voltooi (40 min. – totaal 4 ure 30 min.)
14:40-15:40	Verslag <i>Ad hoc</i> -kommissie Bybelvertaling (lewer en voltooi 1 uur)
15:40-16:00	Boekebekendstelling, aankondigings
16:00-16:30	Koffietyd
16:30-17:30	Verslag KOO lewer en voltooi (1 uur)
17:30-18:00	Mediaverslag, verlofaansoeke, aankondigings Tafelgebed
18:00-19:00	Aandete

KKM	1 uur
KJV	1 uur 30 min.
Bybelgenootskap	30 min.
KFL	2 ure 20 min.
Tydlike kommissies	4 ure 40 min.
Tydlike KKS	1 uur
Totaal	36 ure 15 min.

Verslag: Sentrale Kerkekommissie (SKK)

Tydperk: 9 September 2001 tot 3 Mei 2004

1. PERSONEEL

Primarii: Proff. IA Brink (voorsitter); R Maré (onder-voorsitter); FAH van Staden; di. MC Adendorff (skriba); G Pretorius (hulpskriba); RMJ Britz.

Sekundi: Ds. NJ Rautenbach; prof. HCG Robbertze; dr. HA Mocke.

2. VERGADERINGS

Negentien vergaderings is in die tydperk gehou, t.w. op 7/9/01, 23/10/01, 8/11/01, 14/11/01, 10/1/02, 12/2/02, 19/3/02, 21/5/02, 13/8/02, 1/10/02, 20/11/02, 7/1/03, 27/3/03, 23/5/03, 8/8/03, 7/10/03, 3/2/04, 23/4/04 en 3/5/04.

3. SINODALE OPDRAGTE 2001

Die SKK het die volgende opdragte ontvang en uitgevoer soos by elk vermeld:

3.1. STATISTIEK (*Handelinge*, bl. 430)

3.1. Die Sinode dra dit aan die SKK op om verbetering van die bestaande gemeentelike verslagvorm te oorweeg en te implementeer met inagneming van voorstelle deur die Argief-konsultant en verslagvorms van die ring van Moot-Sentraal en Nelspruit, asook van ander voorstelle en verslagvorms wat uit die kerkverband ontvang word. Die Sinode versoek kerk-rade en ringe om voorstelle en bruikbare verslagvorms vir die doel aan die SKK voor te lê.

Die SKK het die opdrag uitgevoer en die finale produk sal DV vir die ringsittings van 2005 beskikbaar wees.

3.2. HULP AAN KLEINERE GEMEENTES

(*Handelinge*, bl. 431)

11.2.1 Die Sinode dra dit aan die SKK op om steeds met beplanning voort te gaan ten einde op die effektiëste wyse aandag te gee aan die bediening van hulpbehoewende gemeentes sodat die geestelike opbou van lidmate die nodige aandag kan kry.

11.2.2 Die Sinode versoek kleiner gemeentes wat nie selfstandig kan bestaan nie om dit te oorweeg om met ander gemeentes saam te werk ten einde voortgaande bediening te verseker. Die SKK kan om beplanningshulp of hulp met koördinerings genader word.

11.2.3 Die Sinode moedig klein gemeentes wat nie 'n voltydse bediening kan bekostig nie, aan om bediening met beperkte opdrag of met be-

perkte dienstermyn ernstig te oorweeg daar dit bediening verseker teen 'n kleiner uitgawe.

(*Handelinge*, bl. 558)

Die Sinode verwys die aangeleentheid i.v.m. die tentmakersbediening na die SKK as 'n saak van dringendheid vir studie met verslag aan die volgende Sinode.

Die SKK het deurlopend aandag geskenk aan die opdragte by 11.2.1-11.2.3 vermeld en na die beste van sy vermoë gemeentes bygestaan. Die opdrag ten opsigte van tentmakersbediening is na proff. FAH van Staden en HS Theron verwys vir studie, en is uitgevoer. Kyk Bylae SKK 1.

AANBEVELING

3.2.1 Die sogenaamde tentmakersbediening word nie in die AP kerke in werking gestel nie.

3.3. GESPREKKE MET ANDER CHRISTELIKE KERKE (*Handelinge*, bl. 431-432).

12.2.1 Die Sinode neem kennis daarvan dat die Sinode van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika besluit het dat die AP kerkverband 'n groeteboodschap aan die GKSA-sinodes kan oordra en gee opdrag aan die SKK om die uitnodiging en reëlins daarvoor te behartig.

Die opdrag is uitgevoer en groete is deur prof. FAH van Staden oorgedra.

12.8 Die Sinode dra dit aan die SKK op om steeds, met inagneming van KO Art. 64, gesprekke met ander Christelike kerke voort te sit en die boodskap van die AP Kerk uit te dra.

(*Handelinge*, bl. 437)

19.6.1 Die Sinode volstaan met Artikel 64 en dra dit aan die SKK op om steeds getuienis vir die waarheid teenoor die NG Kerk te lewer en in besonder die klem te laat val op die vereistes vir 'n ware kerk soos deur die belydenisskrifte aangedui.

Die opdrag is uitgevoer soos hier onder by punt 12 vermeld.

3.4 HULDEBLYK AAN 26000 VROUENS EN KINDERS (*Handelinge*, bl. 435)

VOORSTEL GOEDGEKEUR:

Hiermee stel ek voor dat gelese stuk (voorgelees deur prof. FAH van Staden) vertaal word en

vir 3 jaar elke maand aan die koningin en Eerste Minister van Brittanje gestuur word.

(Oudle. CC Gutter; PC Gutter.)

Die SKK het die saak oorweeg, en gemeen dat dit onuitvoerbaar is om die stuk vir drie jaar lank elke maand na die Koningin en Eerste Minister van Brittanje te stuur. Dit bring die AP Kerk se beeld in gedrang. Dit is wel vertaal en een keer na hulle gestuur.

3.5. BEDIENING AAN LIDMATE IN DIE BUITELAND (*Handelinge, bl. 436*)

19.3.1 Die Sinode dra dit aan die SKK op om navorsing te doen met betrekking tot die omstandighede van lidmate in die buiteland, in besonder ook van jong lidmate, en hetsy deur korrespondensie of persoonlike besoeke (soos byvoorbeeld op uitnodiging na die Sinode van die Gereformeerde Kerke van Australië), reëlins te tref dat hulle kerklik ingeskakel en pastoraal versorg word.

Die Sinode dra dit aan die SKK op om 'n lys saam te stel van gereformeerde kerke in die buiteland sodat lidmate wat na die buiteland verhuis, kan weet by watter kerkverband hulle hulself kan voeg.

Lidmate wat na die buiteland verhuis en wat navraag gedoen het, is van advies bedien oor die kerke waarby hulle kan inskakel.

Die SKK het in reaksie op 'n kennisgewing in *Die Boodskapper* net enkele name en adresse ontvang. Ds. Gideon Grobler van Lydenburg het aangebied om tydens 'n besoek aan sy kinders in Londen 'n opname aldaar te begin maak, en die SKK het vir die doel R1500 vir sy reiskoste bygedra. Die tydperk van sy besoek was waarskynlik te kort, en hy het maar met vier jongmense kontak gemaak. Later, ná sy terugkeer, het hy getuig van 'n baie sterk roeping om in Londen te gaan werk onder die Afrikaners, en hy het dienooreenkomstig reëlins met sy gemeente en die Kuratorium (vir statusbehoud) getref. Omdat dié optrede nie in ooreenstemming met die gewone werkswyse van die SKK is nie, het die SKK 'n wagtende houding ingeneem, en nie verder geldelike steun gegee nie.

Ds. FC Burger, emeritus, vroeër van AP Kerk Mosselbaai, bevind hom saam met sy eggenote in **Alaska**. Uit gereelde e-pos blyk dit dat hy ook nie met veel Afrikaners in aanraking gekom het nie.

Oor die bediening aan lidmate in **Paraguay** word onder punt 3.10 in hierdie verslag berig.

In November 1999 het ds. G Pretorius, destyds leraar van AP Kerk Carolina, 'n besoek gebring aan lidmate wat na **Zambië** verhuis het. Hulle behoefte aan saamgroepering as 'n AP kerk en aan bediening deur 'n leraar van die AP kerkverband het daartoe gelei dat hulle aanvanklik as 'n wyk van AP

Kerk Carolina ingeskakel is. Sedertdien het verskeie leraars met hulp van die SKK ten opsigte van reiskoste, daar besoek afgelê. Die eredienste is deur baie nie-APK-lidmate bygewoon, selfs deur Katolieke en mense uit die geleedere van die Pinkstergroepe wat ook hulle waardering betuig het vir die suiwer Woordbediening. Die behoefte aan 'n volwaardige AP Kerk het gegroei en gedurende November 2002 het die wyk as gemeente afgestig van AP Kerk Carolina onder leiding van ds. G Pretorius. Vanweë die ernstige siekte van die suster wat verantwoordelik was vir die notules en ander dokumentasie van die gemeente, waardeur sy genoodsaak was om Zambië onverwags en permanent te verlaat, het die notules en dokumentasie vermis geraak. Die SKK het versoek dat die volgende leraar wat die gemeente besoek, die kerkraad sal help om die dokumentasie en finansiële stelsel in orde te kry. Tans begroot die SKK 'n bedrag van R12000 per jaar waardeur dit moontlik gemaak word dat die gemeente vier keer per jaar besoek van 'n leraar ontvang. Gedurende 2003 het geen AP Kerk-leraar egter daar besoek afgelê nie, behalwe ds. G Pretorius teen die einde met die jaarwisseling. Ds. Pretorius meld in sy verslag oor die besoek dat hy aangenaam verras was met die groei in die gemeente en die welvaart wat daar nou in die gemeenskap begin intree. Die gemeente vergader elke Sondag en luister dan na preke van AP Kerk-leraars op band. Ds. Pretorius meld ook dat die barmhartigheidsdiens, die sustersdiens en ander dienswerk spontaan nuwe lewe gekry het alleen deur die werking van die Heilige Gees.

AANBEVELING

3.5.1 Die Sinode dra dit aan die SKK op om steeds kontak te soek met lidmate in die buiteland en effektiewe bedieningswyses te beding.

3.6 TEOLOGIESE DAG (*Handelinge, bl. 440*)

Die Sinode dra aan die SKK, die Kuratorium en Raad van dosente op om op 'n volgende Teologiese dag praktiese toerusting aan te bied om die gedagtes vervat in die openingsrede en die inleiding van die broederlike gesprek van Sinode 2001 te implementeer in gemeentes. Ouderlinge en lidmate word opgeroep om so 'n Teologiese dag by te woon.

Soos gebruikelik was die Kuratorium verantwoordelik vir die reëlins van die Teologiese dae sedert die vorige sinode. Daar is gepoog om uitvoering aan die besluit te gee tydens die Teologiese dag van 2003, en onder andere het lede van die SKK op die dag voordragte gelewer. Die bywoning was nie baie goed nie.

3.7 ONDERWYS (*Handelinge, bl. 440*)

3.7.1 Samesprekings met minister van nasionale opvoeding

Die Sinode dra dit aan die SKK op om voor 12 Oktober 2001 op die voorgestelde wysigings kommentaar te lewer in samewerking met die Kommissie vir Onderwys en Opvoeding.

Die opdrag is nie voor 12 Oktober 2001 uitgevoer nie, omdat 'n beloofde dokument nie betyds vanaf die KOO ontvang is nie. Die SKK het wel later kommentaar aan die minister van onderwys voorgelê, en 'n sterkbewoorde verklaring uitgereik.

3.7.2 Huidige stand van Bybelkunde en Bybel-onderrig in staatskole (Handelinge, bl. 503)

6.4.7 Die Sinode betreur die gebrek aan Christelike getuïenis en die gebrek aan onomwonde belydenis van Christus se Koningskap op alle lewensterreine in die werksaamhede van die IKOO.

6.4.8 Die Sinode versoek die SKK om dringend in gesprek te tree met Christelike kerke oor:

- **Die vertraging in die finalisering van die genoemde verslag van die ministeriële komitee vir Godsdiensonderrig.**
- **Die propagering en behoud van die Parallel Enkelgodsdien model (Nigerië en Israel) in die finale verslag en onderwyskeuses.**
- **Die humanistiese rigting binne die IKOO.**

Gesprekke met ander kerke word onder punt 12 in hierdie verslag gemeld.

3.8 KONVENT (Handelinge, bl. 440)

Die Sinode besluit dat die AP Kerk voortaan weer as volle stemgeregtigde lid aan die Konvent van Reformatoriese kerke deelneem.

Die besluit is uitgevoer en verteenwoordigers van die SKK kon tydens die twee byeenkomste van 2002 en 2003 sinvolle bydraes lewer. Die Vierde Konvent (eerste in die tydperk van verslaggewing) het plaasgevind te Parow op 6 en 7 Maart 2002 en is bygewoon deur prof. IA Brink en ds. G Pretorius van die SKK. Op grond van die aanbevelings van die twee lede, het die SKK daarna soos volg besluit:

- **Die SKK stuur weer afgevaardigdes na die Vyfde Konvent die 5de en 6de Maart 2003 in Pretoria (Laudium).**
- **Die SKK betaal die administrasiefooi van 3c per lidmaat tot 'n maksimum van R1200-00.**
- **Die SKK keur dit goed dat samewerking gegee word aan die te stigte komitee wat met die owerheid sal onderhandel oor die regsposisie van die kerk. Prof. FAH van Staden sal regsadvies gee.**
- **Die SKK lig gemeentes in oor die skakeling met die owerheid op plaaslike vlak rakende belastinge.**

- **Die SKK keur dit goed dat prof. IA Brink op die interimkomitee van die Konvent van Gereformeerde Kerke dien.**

Die Vyfde Konvent is bygewoon deur ds. G Pretorius. Die Sesde Konvent 4-5 Maart 2004 te Potchefstroom is ook bygewoon deur ds. G Pretorius en gedeeltelik deur ds. J. Gericke.

Mediaverklarings waarin die standpunte waaroor die verteenwoordigers van die verskillende gereformeerde kerke saamstem, vervat is, is telkens ná elke Konvent uitgereik. Ten opsigte van die Vyfde Konvent het die verteenwoordigers van die NH Kerk nie saamgestem met die verklaring dat die *Nuwe Hervorming* moontlik 'n "ander geloof as die Christelike" is nie. Hulle "kan baie aansprake en standpunte van die *Nuwe Hervorming* nie aanvaar nie, omdat dit nie met die wese van ons geloof gerym kan word nie." Hulle "oordeel egter dat dit noodsaaklik is om 'n genuanseerde gesprek met mekaar te voer ter wille van die waarheid."

Kyk beskrywingspunt en SKK-aanbeveling by 20.2.

3.9 GEMEENTE VAN DE DEUR ('n VRYE GEREFORMEERDE KERK) (Handelinge, bl. 440)

6.2.1 Die Sinode erken die Gemeente van De Deur ('n Vrye Gereformeerde Kerk) as 'n gereformeerde kerk.

6.2.2 Die Sinode dra dit aan die SKK op om gesprek met dié kerk op gereelde basis voort te sit.

6.2.3 Die Sinode erken die doop, sertifikate, attestate en ander ter saaklike dokumente van die Gemeente De Deur.

6.2.4 Die Sinode keur dit goed dat kanselruiling tussen leraars van die AP kerke en die Gemeente De Deur kan plaasvind waar kerkrade dit verlang.

Alhoewel daar nog nie geleentheid geskep is vir verdere formele gesprek met die gemeente van De Deur nie, is die verhouding en gesindheid steeds gesond.

3.10 BEDIENING IN PARAGUAY (Handelinge, bl. 441)

Die Sinode dra dit aan die SKK op om na goed-dunke toestemming te verleen ten opsigte van sakramentsbediening te Paraguay deur predikante uit die AP Kerk in die *Eglesia Reformada in Asuncion* en in die *Chaco*, asook deur predikante uit die *NHK* in Afrika in die AP Kerk *Caaguazu*.

Die opdrag is uitgevoer, en die reëling is tans dat Paraguay drie keer per jaar besoek word: een keer deur 'n leraar deur die SKK aangewys (prof. Maré of prof. Brink, terwille van kontinuïteit), een keer

deur 'n leraar deur AP Kerk Kimberley aangewys en gefinansier, en een keer deur 'n leraar van die NH Kerk.

3.11 BLOEDRIVIERSTIGTING (*Handelinge, bl. 459*)

Die Sinode besluit dat 'n bedrag van R2500 jaarliks aan die Bloedrivierstigting betaal word.

Die aanwysing van 'n direkteur as verteenwoordiger op die Bloedrivierstigting word verwys na die SKK.

Die SKK het eenmalig R2500 bygedra en prof. FAH van Staden aangewys om as 'n direkteur op die Bloedrivierstigting sitting te neem. Dit het later geblyk 'n vergeefse stap te wees, aangesien die Voortrekkermonumentekomitee beheer van die Bloedriviergelofteterrein oorgeneem het, en die reëls vir verteenwoordiging so verander het dat die SKK afgesien het van verdere deelname.

3.12 GELOFTE – VERKLARING VAN GEMEENSKAPLIKHEID (*Handelinge, bl. 558*)

Die Sinode besluit

1. dat die Afrikaanse Protestantse Kerk, in samewerking met ander nog goedgesinde Gereformeerde kerke en eensgesinde organisasies 'n intense poging loods dat almal wat hulle gemeenskaplikheid met die Gelofte van 16 Desember 1838 nog gestand doen (handhaaf) 'n sodanige bekendmaking of verklaring onderteken;

2. dat alles in die stryd gewerp word om al sodanige volksgenote te bereik en te laat teken;

3. dat dit tot die uithoeke van ons leefwêreld bekend gemaak word;

4. dat die opdrag verwys word na die SKK.

Die SKK het sedert die Sinode herhaaldelik en diep nagedink en gepraat oor die sin en praktiese uitvoering van die besluit, en uiteindelik besluit om 'n Credo op te stel, 'n belydenis van wat 'n Boere-Afrikaner ten opsigte van sy volkskap behoort te glo.

Die SKK het 'n beroep op leraars en kerkrade gedoen om die Credo op Sondag 27 Junie 2004, die stigtingsdatum van die AP Kerk, vanaf kansels bekend te stel en lidmate aan te moedig om dit te onderteken en te laat onderteken deur Afrikanergeesgenote. Die Credo met ruimte vir ondertekening daarop, is deur middel van 'n los blad in *Die Boodskapper* van Junie aan elke huisgesin besorg, en kon ook deur kerkrade of individue vermeerder word. Elke blad wat vol geteken en teruggestuur is, is in ons argief opgeneem vir bewaring. Die Credo lui soos volg:

Ek glo

- in die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees, soos geopenbaar in die Bybel as die heilige en onfeilbare Woord van God;
- dat die Drie-enige God volke in aansyn geroep het en steeds roep, dat Hy mensekinners van mekaar geskei het en skei tot volke, dat Hy die grense van volke vasstel en dat Hy vir hulle bepaalde tye en die grense van hulle woonplek vasstel (Deut. 32:8; Hand. 17:26) soos ook met die Afrikanervolk;
- dat Hy oor die lotgevalle van enkelinge, gesinne, families en volke beskik, op so 'n wyse dat alles ten goede meewerk vir die wat Hom liefhet (Rom. 8:28);
- dat ek deur Hom as 'n blanke Afrikaner geskape is binne die Afrikanervolk met ras-egte Afrikanereienskappe, synde 'n nasaat van Europeërs met die Kaukasiese raseienskappe, wat hulle sedert die sewentiende eeu vanaf 1652 op die Suid-Afrikaanse bodem gevestig het;
- dat ek deur Hom in Jesus Christus geroep is tot 'n Protestantse gelowige, wat my geloof onder meer verwoord en bely in die Apostoliese Geloofsbelydenis;
- dat ek as Afrikaner deur Gods beskikking Afrikaans as moedertaal het en derhalwe as Afrikaanssprekende die roeping het om my taal te alle tye en onder alle omstandighede suiwer te handhaaf en te bevorder;
- dat ek as Afrikaner met 'n dankbaarheid oor en trots op die eiendomlike Afrikanerkultuur, wat hier in Suidelike Afrika veral uit Europese erfenis ontwikkel het, met hartstog moet waak;
- dat ek as Afrikaner besiel moet wees met Afrikanervolksnasionalisme, met heilige trots op eie identiteit en dat ek die roeping het om te stry vir die soewereine onafhanklikheid van 'n eie vaderland gedra deur 'n onsterflike vryheidsideaal vanuit my geloof in God Drie-enig;
- dat God van my verwag en daarmee die onontwykbare roeping opgelê het om die bogemelde erfenis in sy totaliteit suiwer te bewaar;
- dat ek, vanweë hierdie geformuleerde credo, op die besondere pad, wat God met die Afrikanervolk oor meer as drie eeue geloop het, enduit moet gaan en daarom verskuldig is om met volle gebondenheid aan die gelofte van Jan van Riebeeck (1654), die gelofte van Bloedrivier (1838) en die gelofte van Paardekraal (1880) kragtens die eis van Pred. 5:1-6, hierdie geloftes aan God te betaal.

AANBEVELING

3.12.1 Die Sinode keur die optrede van die SKK rakende die *Credo* goed en dra die aan die SKK op om te besin oor verdere optrede in dié verband en na goeë dinge daaraan uitvoering te gee.

3.13 VERSOENING, ARMOEDE EN ONDERHOUDING VAN DIE RUSDAG (*Handelinge, bl. 500*)

5.1 Die Sinode dra dit aan die redaksie van *Die Boodskapper* op om soos hulle goeë dink, die temas versoen, versoening, demokrasie, rassisme, regstellende aksie, apartheid en die onderhouding van die rusdag met 'n reeks artikels in *Die Boodskapper* of in brosjures te dek volgens die bedoeling van die beskrywingspunt van die ring van Dendron.

5.4 Die deel van die beskrywingspunt oor armoede is deel van die barmhartigheidsdiens en word na die SKK verwys.

Die SKK het dit aan prof. Maré opgedra om 'n studiestuk oor armoede op te stel. Hy het 'n basiese konsep ingelewer en dit sal mettertyd nog verdere aandag van die SKK geniet. Die misbruik van die begrip verg veel studie en 'n verantwoordelike slotsom. Die studiestuk sal moontlik nog voor die Sinode gepubliseer word.

AANBEVELING

3.13.1 Die Sinode dra dit aan Ringe en diakonieë op om die studiestuk oor armoede te bespreek en maatreëls te tref om die probleem van armoede te hanteer.

3.14 TEOLOGIESE RIGLYNE VIR BYBELVERTALINGS (*Sakelys, bl. 286 en Handelinge, bl. 501*).

7.1 Die Sinode verwys hierdie beskrywingspunt na die Sentrale Kerkekommissie met die oog op verdere hantering.

In ooreenstemming met die versoek van die Ring van Beaufort-Wes insake teologiese riglyne vir Bybelvertalings, en met inagneming van 'n opdrag wat die Sinode van 1999 aan 'n *ad hoc*-kommissie gegee het, is die beskrywingspunt na die betrokke *ad hoc*-kommissie onder voorsitterskap van dr. Cl van Heerden verwys. (*Handelinge Sinode 1999, bl. 478*). 'n Beswaarskrif van die kerkraad van AP Kerk Bloemfontein teen die sinodebesluit oor die 1983-Bybelvertaling is ook na die *ad hoc*-kommissie verwys vir advies. (Kyk verslag van die *ad hoc*-kommissie vir Bybelvertaling.)

3.15 AFWESIGHEID BY SINODE

20.1 (*Handelinge, bl. 531*)

Die Sinode gee aan die SKK/GKK opdrag om vir

die volgende Sinode 'n administratiewe reëling te tref om plaaslike kerke kennis te gee van hul afgevaardigdes se afwesigheid tydens die Sinode.

So 'n administratiewe reëling is nie prakties uitvoerbaar nie.

20.2 (*Handelinge, bl. 555*)

Die Sinode dra dit aan die SKK op om deur korrespondensie vas te stel wat elke gemeente wat nie afgevaardigdes na die Tiende Sinode van die AP kerke in kerkverband gestuur het nie, se werklike redes was; en om aan die volgende Sinode hieroor rapport te lewer met die oog op die nodige handeling ten einde die onhoudbare probleem aan te spreek.

Die SKK het 'n brief geskryf aan elke kerkraad wat nie afgevaardigdes na Sinode 2001 gestuur het nie – 66 briewe in totaal. Net 18 kerkrade het daarop geantwoord, en hulle het aanvaarbare redes vir hulle afwesigheid verstrek. Kerkrade wat vooraf verskoning aangeteken het, het in hulle antwoorde dieselfde redes herhaal. Tydens Sinode 2001 het 51 van die 66 gemeentes egter reeds verskoning gemaak.

3.16 LIEDBOEK (*Handelinge, bl. 556*)

Die SKK het die voorsitter van die KKM versoek om as sameroeper van die *ad hoc*-kommissie vir die Liedboek (waarby die SKK ingesluit is) op te tree, en die werksaamhede word in 'n afsonderlike verslag gerapporteer.

3.17 GOEDKEURING VAN NOTULE (*Handelinge, bl. 559*)

Die Sinode dra dit aan die SKK op om die gedeeltes van die notule wat nie aan die Sinode vir goedkeuring voorgelê is nie, in oorleg met die KKS noukeurig na te gaan, waar nodig te korrigeer, en goed te keur.

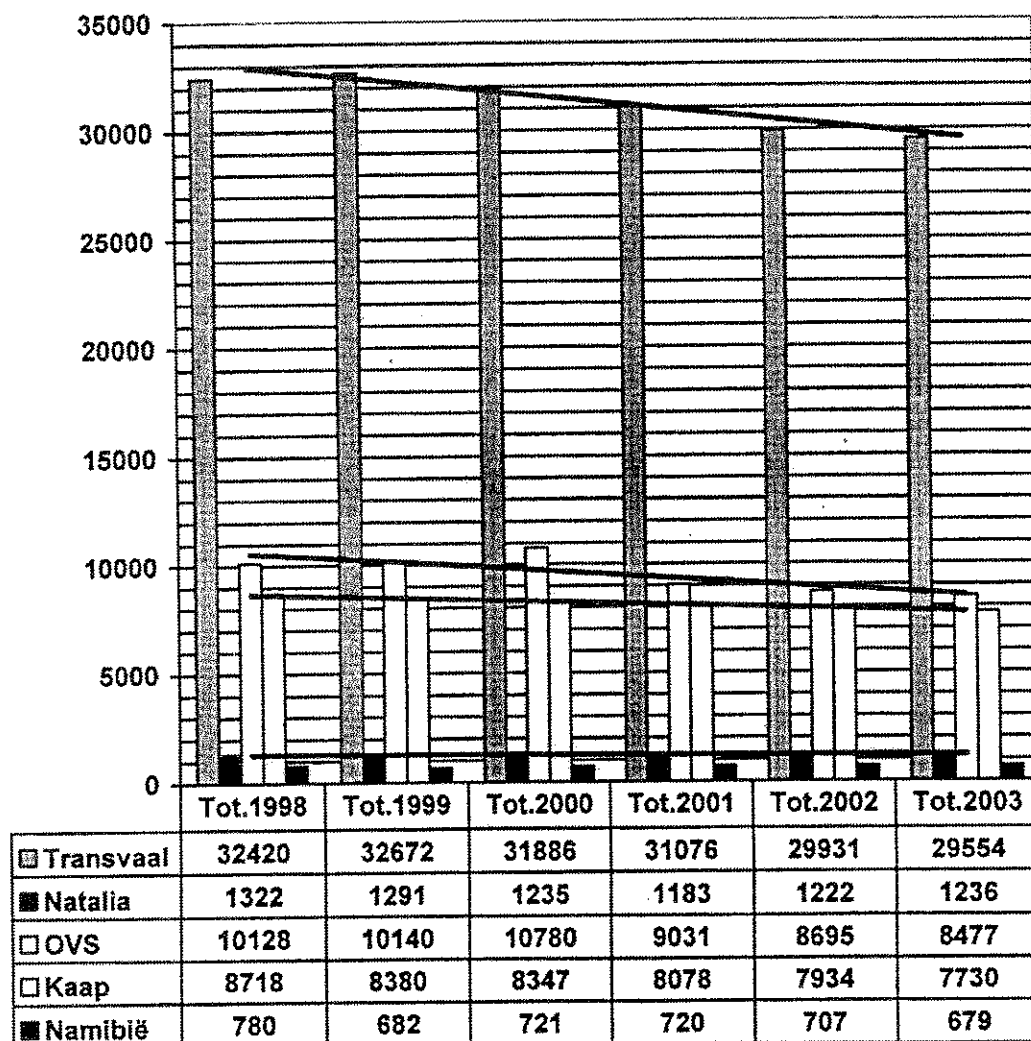
Die opdrag is uitgevoer. Die Handelinge is op 19 Maart 2002 van die drukkers ontvang en vanaf daardie datum het die sinodebesluite gegeld – behalwe waar anders bepaal is deur die Sinode.

4. STATISTIEK

Daar blyk steeds 'n dalende tendens te wees ten opsigte van die getal lidmate. Op grond van die syfers in die Kerkjaarboek vir die betrokke jare word die tendens met behulp van die onderstaande grafieke aangedui.

Die eerste grafiek dui die negatiewe groei vir elke provinsie aan in die totale lidmatetal (met ander woorde doop- en belydende lidmate) oor die afgelopen ses jaar.

Getallegroei volgens provinsies 1998-2003

Die tweede grafiek bevat die statistiek vir die hele kerkverband oor die afgelope ses jaar, asook 'n projeksie vir die volgende vier jaar. Daarvolgens wil dit voorkom asof die getalle in 2007 ongeveer soos volg sal wees, indien die dalende tendens voortduur: belydende lidmate: 34000; dooplidmate: 8000; totaal : 42000.

5. GEMEENTES GESTIG EN ONTBIND SEDERT SINODE 2001

Gestig: Zambië (November 2002) en Victoria-Wes (21/09/2003).

Ontbind: Messina (31/10/2001 – ingeskakel by Weipe); Koppies (?); Verkeerdevlei (19/05/2002); Boksburg (31/05/2002 – ingeskakel by Germiston); Marken (22/07/2002 – ingeskakel by Koedoesrand); Perdekop (31/03/2003 – ingeskakel by Amajuba); Bultfontein (12/04/2003); Leandra (31/05/2003 – ingeskakel by Hoëveldrif); Ladismith (09/10/2003); Virginia (17/11/2003).

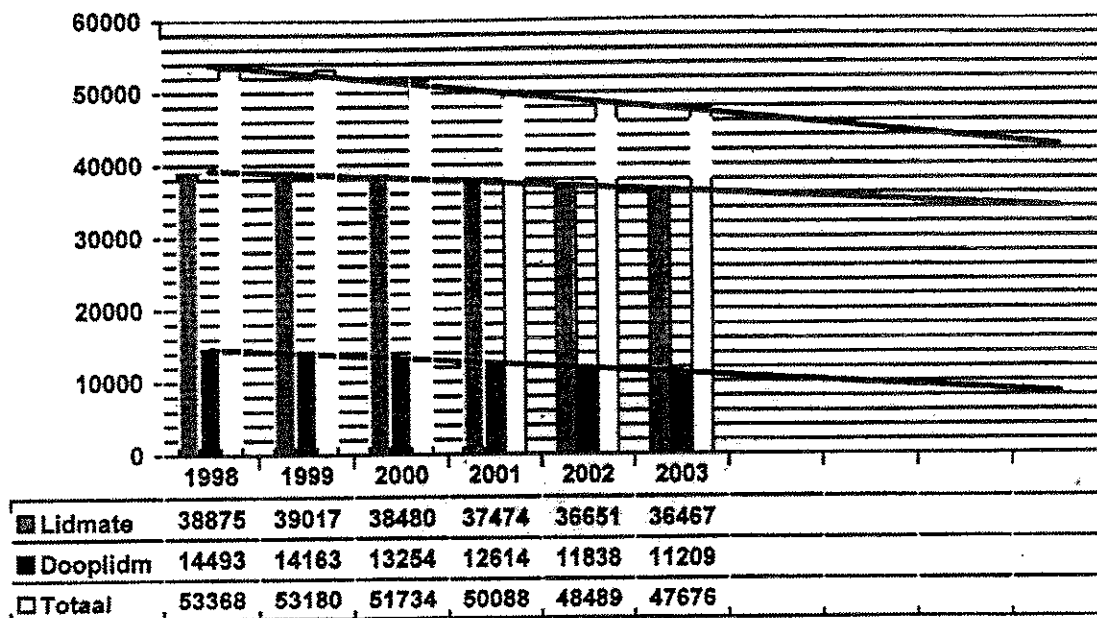
Huidige totaal van gemeentes: 237

AANBEVELING

5.1 Die Sinode dra dit aan die SKK en kerkrade op om die studiestuk *Op vlug voor die draak?* te implementeer en gebruik te maak van die publikasies oor gemeentebou en evangelisasie wat eersdaags verskyn.

6. LERAARS GEËMERITEER

Di. JC Adlam (31/03/2001) (nie in vorige verslag genoem); JD Maloney (30/09/2001); SM Visser (11/10/2001); WJ van der Merwe (01/11/2001); AS van Jaarsveld (31/12/2001); FC Burger (31/12/2001); JA du Plessis (31/03/2002); GG le Roux (23/04/2002); JA Botes (26/05/2002); JWJ Hane-kom (26/05/2002); HC van der Merwe (31/08/2002); CD Koen (11/09/2002); HE von Wielligh (01/12/2002); L Skein (30/03/2003); MG Fourie (30/03/2003); WJD van Wyk (18/05/2003).

7. LERAARS UIT DIE BEDIENING

Amp neergelê

Di. A du Plessis (28/02/2002); WN v.d. Berg (15/05/2002); PR Jonker (02/11/2002); D Louw (13/02/2003).

8. LERAARS OORLEDE

JJ Vrey (05/04/2002 – nadat hy reeds uit die bediening getree het); HB Heymans (15/06/2002); JN Joubert (02/09/2002, nadat hy reeds uit die bediening getree het); CF Swart (22/11/2002); AR Nel (26/11/2002); HDK van der Merwe (20/12/2003); JD Malan (03/04/2004); CJS Botha (21/04/2004).

9. LERAARS TANS IN DIENS

Gewoon: 113

Emeriti: 33

Beroep afwagend: Ds. CJ Kruger (31/12/2003). Beroepbaar ná verstryking van beperkte dienstermyn in Nigel.

10. LERAARS WAT REISENDE DIENS GELEWER HET (Kyk ook Bylae SKK 2)

Prof. IA Brink in Onrusrivier (Oktober 2001)
Ds. JB Trollip in Zambië (13-21 Oktober 2001)
Ds. WJA van Schalkwyk in Zambië (Desember 2001)
Prof. R Marè in Tygerberg (Desember 2001)
Ds. HE von Wielligh in Zambië
Ds. G Pretorius in Zambië (November 2002 en Januarie 2004)
Ds. LD Pienaar in Zambië (Mei 2002) en in Grens (Januarie – April 2004)
Ds. RMJ Britz in Tygerberg (9-23 Junie 2002) en in Caaguazu in Paraguay (15 April-14 Mei 2003)

Ds. GCD Scholtz in Caaguazu (op koste van AP Kerk Kimberley)

Dr. JAE Adendorff in Germiston en Boksburg (3-31 Augustus 2003)

11. HULPBEHOEWENDE GEMEENTES

Die name van gemeentes en die hulp wat hulle ontvang het, word in Bylae SKK 3 verstrek.

12. GESPREKKE MET ANDER CHRISTELIKE KERKE

12.1 Die Nederduitse Gereformeerde Kerk

Die SKK het op twee geleenthede samesprekings gevoer met lede van die Algemene Sinodale Kommissie van die NG Kerk, t.w. op 18/9/01 en op 18/8/03. Die gesprek het gehandel oor lidmate in die buiteland, die onderwys, veral met klem daarop dat gemeentes betrokke moet raak by die Godsdiensoonderrig in plaaslike skole (terwyl dit moontlik was), die moontlikheid dat die AP Kerk kan inskakel by die Gereformeerde Ekumeniese Raad (GER), deelname aan die kongres oor staat en kerk te Stellenbosch 24-26/10/2001 (waar prof. HCG Robbertze ook 'n referaat gelewer het), arbeidswetgewing en die Kerkorde, inkomstebelasting op kerke, ens.

Dis SKK is genooi om in April 2002 in Stellenbosch deel te neem aan die feestelike viering van 350 jaar gereformeerd wees in SA. Ds. MC Adendorff het die SKK verteenwoordig en 'n referaat gelewer oor die plek van die AP Kerk in die gereformeerde mosaïek. By 'n latere geleentheid het ds. Adendorff ook op uitnodiging die 350-jarige viering in Pretoria bygewoon.

Op versoek van dr. OSH Raubenheimer van die SA

Gemeente Londen het die SKK, terwyl hy op besoek in SA was, met hom 'n gesprek gevoer oor die bediening aan lidmate in Londen.

Voorts is korrespondensie gevoer oor die kwytskelding van politieke gevangenes (ook met die GKSA en die NH Kerk). Net die NH Kerk het positief gereageer op ons versoek om steun vir die vrylating van politieke gevangenes. Dit raak veral blankes, van wie etlikes lidmate van 'n AP kerk is, en teen wie erg gediskrimineer word.

Op versoek van die NG Kerk in die OVS is 'n skriftelike groeteboodschap aan hulle Sinode in 2003 gerig.

12.2 Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika

Vanweë omstandighede is net een keer met die betrokke deputate van die GKSA gesprek gevoer sedert Sinode 2001, en wel op 8 Augustus 2003. Die gesprek het gehandel oor die betrokkenheid van die AP Kerk by die Konvent van Reformatoriese Kerke, 'n besprekingsdokument *Ons onderlinge roeping jeens mekaar in die lig daarvan dat die kerk een en ekumenies is*, standpuntstelling oor lotery en dobbelary, homoseksueles en voorhuwelikse saamwoon, godsdiens in skole, belasting op kerke, die wenslikheid van 'n nuwe brongeoriënteerde Bybelvertaling (deur lede van die GKSA bepleit), die regering en grondbesit.

Die SKK is genooi om 'n groeteboodschap en waarnemers na die Nasionale Sinode van die GKSA in Januarie 2003 te stuur, en prof. FAH van Staden het die groeteboodschap oorgedra.

12.3 Die Nederduitsch Hervormde Kerk

Gesprek met die NH Kerk was beperk tot byeenkomste tussen proff. Brink en Maré van die SKK en lede van die NH Kerk oor die bediening aan Afrikaners in Paraguay. Reëlins is getref soos by 3.10 hierbo berig.

Dit dien vermeld te word dat, hoewel daar origens geen formele gesprek met die NH Kerk was nie, daar 'n wedersydse positiewe gesindheid is, soos onder meer blyk uit die verkryging van inligting oor predikante en afslag wat op studieskuld van 'n leeraar beding is.

Die SKK is genooi om 'n verteenwoordiger en 'n skriftelike groeteboodschap na die opening van die 66ste Algemene Kerkvergadering te stuur, en die taak is aan ds. MC Adendorff opgedra en deur hom uitgevoer.

12.3.1 AANBEVELING: Die Sinode keur die optrede van die SKK ten opsigte van die ander drie Afrikaanse Kerke goed, en in besonder ook die uitnodiging aan hulle om skriftelike groeteboodschappe aan die Sinode van die AP Kerk te stuur.

12.4 Christian Reformed Churches of Australia (CCCA)

Die SKK en die redakteur van *Die Boodskapper* het op 11/10/02 besoek ontvang van afgevaardigdes van bogemelde kerk, naamlik dr. Johann Joubert van Tasmanië en ds. Geoff van Schie van Perth. Laasgenoemde is ook die redakteur van hulle kerkblad *Trowel and Sword*. Hulle wou bande met die AP Kerk verstewig sodat hulle op dieselfde vlak met ons kan kommunikeer as met die ander Afrikaanse kerke. Volgens mededeling deur hulle is daar ongeveer 300 000 Suid-Afrikaners in Australië waarvan die meeste kerklos word soos die Australiërs. Dit blyk dat die CCCA 'n behoudende gereformeerde kerk is waarheen Afrikaners met vrymoedigheid verwys kan word tydens hulle verblyf in Australië.

Die SKK het aan hulle enkele publikasies oorhandig (*Skriflig op Kerk en Volk*, *Kerkjaarboek*, ens.) en beloftes is oor en weer gemaak ten opsigte van uitrustartikels vir die kerkblaai, waarvan tot dusver nog niks tereggekome het nie.

12.5 Reformed Church of the North Shore, Auckland, New Zealand (RCNS)

Ds. John Rogers van bogemelde kerk het op 7 Januarie 2003 besoek by die SKK afgelê ter verdere uitbouing van goeie verhoudings ná sy eerste ontmoeting met die SKK op 21/1/2000. Hy meld dat daar 'n redelike aantal Suid-Afrikaners na Nieu-Seeland emigreer, waarvan enkele lidmate van AP kerke. Hy meen dat daar bykans 100 000 Suid-Afrikaners in NS is.

12.6 Afrikaanse Christenkerk van Nieu-Seeland (ACK)

Agtergrond

Die Afrikaanse Christenkerk van Nieu-Seeland (die ACK) het 'n beskeie ontstaan gehad. In 1997 het 'n groep Afrikaanssprekendes in die North Shore omgewing van Auckland vir ds. Dawie Kriel (toe 'n Presbiteriaanse predikant van die Te Kauwhata-gemeente) genader om een keer per maand 'n diens in die Metodiste Kerk in Waiake, Browns Bay, te lei. Mettertyd het die belangstelling egter só toegeneem dat daar begin is om meer gereeld dienste te hou, eers een keer elke twee weke en later elke Sondag. Gaandeweg het meningsopnames getoon dat die meeste gereelde besoekers ten gunste daarvan was dat 'n eie Afrikaanse kerk gestig moet word. Die feit dat die gemeentelêde vanuit die NG Kerk, die Nederduitsch Hervormde Kerk, die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika en die Afrikaanse Protestantse Kerk afkomstig is, het daartoe gelei dat die nuwe kerk nie bloot 'n gemeente van een van die Suid-Afrikaanse kerke sou kon wees nie. Die gevoel was dat die kerk uit mense vanuit baie verskillende agtergronde sou bestaan en dat dit sodoende 'n eie

unieke identiteit moes hê. Uiteindelik is die ACK van NS op 1 November 1998 in Browns Bay in Nieu-Seeland gestig, met konsulent predikant, ds. Dawie Kriel. Die predikant wat tans die gemeente bedien, is ds. Gawie Cloete, vroeër van Windhoek. Die Kerk is trots op sy Gereformeerde aard en aanvaar as belydenisgrondslag die Nederlandse Geloofsbelydenis, die Heidelbergse Kategismus en die Dordtse Leerreëls.

Sedert stigting het die ACK in getalle so uitgebrei dat dit nodig geword het om 'n tweede preekpunt tot stand te bring. In 2000 het ds. Cloete dus begin om elke Sondag dienste in Browns Bay, sowel as in die Howick-gebied te lei. Samesmelting met die Onafhanklike Gereformeerde Kerk van Howick het kort hierna gevolg. Hoofsaaklik nuwe immigrante, maar ook ouer inwoners, laat die getal lidmate egter steeds toeneem. Waar die lidmatetal met stigting ongeveer 80 was, staan dit tans op ongeveer 480 (volwassenes en kinders). As gevolg van hierdie verdere groei in getalle, asook die geografiese verspreidheid van die gemeente, het 'n tweede predikant vir die ACK noodsaaklik geword. Meer inligting kan op die kerk se webblad onder www.afrchristenkerk.co.nz verkry word.

Bogemelde inligting is verkry vanuit 'n omsendskrywe waarin die predikantspos bekendgestel word, en onder meer vermeld word dat die tweede predikant deur een van die vier Afrikaanse Kerke opgelei moet wees.

Volgens ds. John Rogers (kyk by 12.5) het enkele lidmate ná probleme met die ACK by die RCNS aangesluit.

AANBEVELING

12.6.1 Die Sinode dra dit aan die SKK op om gesprek met behoudende gereformeerde kerke in die buiteland voort te sit waar die geleentheid hom voordoen.

13. SKAKELING MET DIE REGERING

Korrespondensie is gevoer met

- die Staatspresident en die Minister van Justisie oor kwytskelding vir politieke gevangenes
- die Minister van Onderwys oor sy onderwysbeleid
- die Adjunk Staatspresident en 'n paar van sy verwysings, oor die *National Religious Leaders' Forum* (NRLF).

Laasgenoemde korrespondensie het plaasgevind op aandrang van 'n kerkraad om vas te stel of die AP Kerk enigsins kan baat deur deelname aan die werksaamhede van die NRLF. Dit het uiteindelik geblyk 'n forum van verskillende soorte godsdienste te wees, en die SKK het afgestap van die saak.

14. GESPREK MET TLU SA

Op versoek van die Dagbestuur van die Transvaalse Landbou-Unie Suid-Afrika (TLU SA) het lede van die SKK op 20/11/02 met hulle samesprekings gevoer. Die TLU SA het indertyd ook met ander Afrikaanse kerke gesprek gevoer. Die doel van die gesprekke was om die geestelike leiers in te lig oor die werklike situasie in die landbou en die standpunt van TLU SA.

Die Dagbestuur van die TLU SA sê dat dit al duideliker word dat die plan van die *Freedom Charter* ten opsigte van die boere nou ontvou. Die huidige voorspoed nadat "die markte oopgegaan het", verblind mense vir die dood in die pot.

Die Dagbestuur van TLU SA is oortuig dat die grondherverdeling die landbou uiters nadelig raak. In omliggende swart state is hongersnood reeds voor die deur en in Suid-Afrika het eens winsgewende boerderie soos *Zebediela Citrus Estate* nadat dit deur swart bemagtiging oorgeneem is, verval tot 'n onderneming wat miljoene rande verliese per jaar ly. Dit blyk dat die verlies vir 2001 R35 miljoen was.

Benewens die dreigende skade deur grondherverdeling, is die veiligheid van veral boere ook grootliks in gedrang. Kenners bereken dat 1340 plaasmoorde reeds sedert 1991 gepleeg is. In een uit elke vier aanvalle word vroue verkrag deur MIV/vigs besmette aanvallers. Die algemene beskouing onder boere is dat dit nie sal ophou nie, maar eerder kan toeneem na mate grondeise en plaasbesetting sal uitbrei.

'n Onafhanklike ondersoek wat deur TLU SA gesteun is, het aan die lig gebring dat die essensie van plaasaanvalle en -moorde is om die boer te intimideer om sy grond te verlaat of om dit te deel met die grondlose massas.

Benewens die veiligheidsfaktor het die MIV/vigs faktor 'n vernietigende uitwerking op die nasionale ekonomie, veral landbou wat 'n arbeidsintensiewe bedryf is.

Die Dagbestuurslede beklemtoon dit dat dit deel van hulle beleid is dat liefdevolle konfrontasie noodsaaklik is in geval van dwaling en ongeregtheid in kerk en wêreld. Christene kan nie 'n ware Skrifgetroue lewe lei sonder om mekaar te vermaan, te waarsku en te dissiplineer nie. 'n Ware dissipel van Jesus Christus wat volgens Bybelse waardes en beginsels lewe, verkeer noodwendig in konfrontasie met sataniese magte en kragte en by geleentheid met wettelose leiers van die wêreld. Konfrontasie behels nie vanselfsprekend gewelddadige konflik van enkelinge met on-Bybelse magte en ideologieë wat 'n Christelike lewenswyse bedreig nie. Dit beteken wel dat Christene positiewe Bybelse norme moet gee, dit prakties moet

demonstreer en op aktuele kerklike, staatkundige, ekonomiese en sosiale probleme moet toepas.

Die Dagbestuur van TLU SA rig die volgende versoeke broederlik aan die kerk:

1. Dat die kerk in die tyd van ernstige nood en agteruitgang in die landbou-gemeenskap, besondere aandag aan die boere en hulle families sal gee.
2. Dat die kerke, veral in hulle sinodale verbande, hulle deeglik van die posisie van die boere met betrekking tot die landboukrisis sal vergewis voordat standpunt oor wesenlike sake ingeneem sal word.
3. Dat die ware kerk van Christus sal voortgaan om deur suiwer Woordverkondiging en voorbidding en in 'n gees van barmhartigheid die boeregemeenskap te onderskraag.
4. Die TLU SA vra die kerk – in besonder die AP Kerk – om die boodskap uit te dra en vir die mens te sê dat hy 'n verantwoordelikheid het om sy erfenis te bewaar, ook vir die nageslag. Die TLU SA distansieer hulle van die standpunt dat jy jou grond moet weggee terwille van vrede.

AANBEVELINGS

14.1 Die Sinode spreek sy hoogste waardering uit vir dié boere wat oor meer as drie eeue heen in Suid-Afrika, soms onder baie moeilike omstandighede, voortgegaan het om voedsel vir die land te produseer. Deur hulle inisiatiewe en arbeid is nie alleen volksgenote nie, maar ook ander volke hier te lande van hongersnood gevrywaar. God het hulle gebruik in die verhoring van ons gebed: *Gee ons vandag ons daaglikse brood.*

14.2 Die Sinode betuig sy meelewing met boere wat tans die besondere skyf is van *Satan wat 'n mensemoordenaar van die begin af is* (Joh. 8:44), en vestig die aandag op die dwaasheid daarvan om die tien talente van hom wat woeke, weg te neem en dit te gee aan die een wat reeds sy een talent begrawe het. So 'n regeeringsbeleid, sy dit van toepassing op grondont-eining of regstellende aksie, sal onvermydelik lei tot 'n verlaging van lewenspeil en selfs uiteindelijke hongersnood waardeur die *mensemoordenaar* sy sukses uitbrei na alle volke in hierdie land, soos reeds in buurstade.

14.3 Die Sinode betuig sy waardering vir die gesindheid en werk van die TLU SA, in besonder vir die Christelike getuienis wat daaruit straal.

14.4 Die Sinode verseker die boere van gereelde voorbidding vir hulle, en herinner in besonder boere wat grondverlies in die gesig staar, of mense wat reeds deur plaasmoorde van hulle

grond af gedwing is, aan die voorbeeld van Nabot. Uiteindelik het hy meer nagelaat aan ons almal as net 'n stukkie grond aan sy kinders: die naam van 'n man wat die beskikking van God oor sy grond tot die dood toe eerbiedig het (I Kon. 21:3). En 'n naam is verkiesliker as groot rykdom (Spreuke 22:1).

14.5 Die Sinode herinner die regering aan die goddelike wraak op die moordenaar van Nabot wat sy grond tot eer van die Here wou behou het (I Konings 21:19; Eségiël 46:18) en roep die regering op tot verootmoediging voor die Drieenige God.

15. MEDIASKAKELING

Kerknuus word gereeld aan die volgende radiostasies gestuur vir uitsending elke Sondag: Radio Pretoria, Radio Laeveld, Radio Hoëveld, Radio Lichtenburg, Radio Sonder Grense (RSG) en ook aan CNW. RSG het nie 'n sterk neiging om ons volledige berigte uit te saai nie, en beperk hulle uitsendings meestal tot bloot beroepenuus.

Die pers het gewoonlik die AP Kerk geïgnoreer, behalwe waar 'n negatiewe berig geplaas kon word.

16. RADIO PRETORIA

Radio Pretoria het ook nog altyd 'n ope oor vir SKK-verklarings. Die SKK het vrymoedigheid gehad om dié stasie te steun in sy pogings om 'n vierjaar-uitsaailisensie te bekom.

Ds. NJ Rautenbach het die onderstaande inligting voorsien wat die SKK graag onder aandag van die kerkverband bring.

16.1 Eredienste

Aanvanklik het Radio Pretoria oggend- en aanddienste op Sondag uitgesaai. Die Godsdienskomitee van Radio Pretoria het egter om verskeie redes besluit om in 2001 nie meer op Sondag aande eredienste vanuit kerke uit te saai nie maar wel ateljeedienste waar gekonsentreer word op die Drie Formuliere van Eenheid. Hierdie aanderedienste was dadelik 'n sukses en het groot byval gevind by die vier Afrikaanse kerke se kerkpubliek. Sondagoggenderedienste asook eredienste vir spesiale geleenthede word nog in kerkgeboue opgeneem vir uitsending.

16.2 AP Kerk-deelname aan alle eredienste

Die AP Kerk, die Ned. Geref. Kerk, die Ned. Herv. Kerk en die Geref. Kerke word op gelyke basis deur Radio Pretoria behandel met alle uitsendings. Op dié wyse het ons die voorreg om 'n kwart van alle eredienste, oggendgodsdiens, huisgodsdiens, asook 'n kwart van alle dagopenings en aandafsluitings te kan uitsaai. Daarby word van ons AP Kerk-leraars ook gereeld genader vir deelname aan verskeie radioprogramme. So het ds. Nico Rauten-

bach ook gereeld geleentheid vir die voorlesings en musiekprogram op Sondagoggende en prof. Roelof Maré vorm deel van 'n paneel wat die program *Maak my u weë bekend* op Sondag om 17:00 hanteer.

16.3 Godsdienksomitee van Radio Pretoria

Die Godsdienksomitee van Radio Pretoria reël uitsendings van die kerke in samewerking met die programbestuur en die Raad van Radio Pretoria. Die Godsdienksomitee het ook 'n sterk inspraak in Sondagprogramopstellings, musiek op Sondag en tydens Godsdienksprogramme, asook aan die inhoud van ander Godsdienksprogramme. Een leraar van elk van die volgende kerke is 'n lid van die komitee, nl. die AP Kerk, die NG. Kerk, die Ned. Herv. Kerk en die Geref. Kerke. Verteenwoordigers van die Raad van Radio Pretoria het ook sitting op die komitee. Normaalweg word alle besluite oor Godsdienksuitendings op konsensusbasis geneem.

16.4 Dankbetuiging

Die Godsdienksomitee wil sy hartlike dank uitspreek teenoor alle leraars en lidmate van die AP Kerk vir hul lewendige belangstelling in en deelname aan die Godsdienksuitendings van Radio Pretoria. U voorbidding word ook gevra vir die voortbestaan van Radio Pretoria as uitsaailiggaam vir Christen-Afrikaners. Dank ook aan die personeel van die Sentrale Kerkkantoor vir die gereelde instuur van kerknuus wat met graagte uitgesaai word. Gemeentes word spesiaal bedank vir hul samewerking en word gevra om gereeld kerknuus deur te stuur vir uitsending. Dit is van die uiterste belang vir 'n lewendige en professionele kerknuusprogram op Sondag.

Ds. Nico Rautenbach. (Lid van die Godsdienksomitee van Radio Pretoria.)

16.5 AANBEVELINGS (Kyk ook by 20.5)

16.5.1 Die Sinode versoek kerkrade om eie radiostasies te ondersteun in hulle aansoeke om uitsaailisensies en so te verseker dat die Woord steeds bedien kan word.

16.5.2 Die Sinode versoek dat 'n kopie van elke ondersteuningsbrief ook aan Radio Pretoria gestuur word.

16.5.3 Die Sinode versoek leraars om die geleentheid om die Woord langs dié weg te bedien, te gebruik en versoek kerkrade om die reiskoste waar nodig te betaal.

17. VERSLAG VAN DIE AD HOC-KOMITEE VIR DIE WEBBLAD VAN DIE AP KERK

Mnr Leon Korkie rapporteer hieroor soos volg:

Die Tiende Sinode het gemeentes aangemoedig om hulle e-posadres aan die sentrale kerkkantoor te voorsien en ook om hulle eie webblaaie op te stel. 'n *Ad hoc*-komitee is deur die GKK en SKK

aangewys om 'n webblad te ontwerp en sekere inligting daarop beskikbaar te stel. Die webblad is met die hulp van mnr. Jakkie Fourie van JL Electronics opgestel en daar verskyn reeds inligting ten opsigte van die sentrale kerkkantoor, AP Akademie, leraars, gemeentes en publikasies.

'n Baie belangrike moontlikheid van 'n eie webblad vir die AP Kerk is om die Woord van die Here ook deur middel van hierdie elektroniese kommunikasiemiddel wêreldwyd uit te dra en so ook uitvoering te gee aan die opdrag in God se Woord.

By die laaste vergadering van die *ad hoc*-komitee is besluit om self daartoe oor te gaan om die webblad te bedryf. Mnr. Jakkie Fourie van JL Electronics het onderneem om die nodige program op mej. Carina Roos se rekenaar te laai en haar met die werking daarvan vertrou te maak sodat sy voortaan die webblad tegnies kan bedryf. Verder is daar ook besluit om 'n staande kommissie, wat maandeliks vergader, saam te stel. Hierdie internetkommissie is so saamgestel dat elke vertakking van die gemeenskaplike kerkkantoor, die boekwinkel en die Akademie daarop verteenwoordig is om die nodige bydraes te lewer en bestaan uit die volgende personeel: Mnr. LJ Korkie (sameroeper), mej. Carina Roos (webmeester), prof. IA Brink (Akademie), dr. HJ Smith (redakteur) ds. MC Adendorff (SKK), mev. Elsabé Venter (administrasie), mnr. Ernst Bester (boekwinkel) en mnr. Jakkie Fourie (raadgewer).

Die kommissie sal verantwoordelik wees vir die estetiese voorkoms van die webblad en sal ook met belangstellende leraars en ander kundige persone skakel ten einde bydraes te bekom.

Die moontlikheid dat die AP Akademie kursusse op die webblad gaan bedryf, word ondersoek en daarbenewens bied die webblad ook die moontlikheid dat nie-akademiese kursusse soos 'n kursus in Christelike lewens- en wêreldbeskouing daarop geplaas kan word. Hierdie aangeleentheid is na die Raad van die Afrikaanse Protestantse Akademie verwys met die oog op die toesig oor die kwaliteit van die kursusse en die toekenning van sertifikate.

Die kommissie het ds. MC Adendorff en dr. HJ Smith versoek om leraars te identifiseer wat die internet kan dophou en belangrike inligting asook moontlike reaksie daarop na die redakteur sal stuur. 'n Byeenkoms tussen sodanige predikante en die kommissie sal so spoedig moontlik gereël word om verder te beplan.

Die adres van die AP Kerk se webblad is www.apk.za.net en gemeentes, maar veral leraars word versoek om die webblad te besoek en kommentaar aan die redakteur (dr. HJ Smith) te stuur in verband met die moontlike verbetering van die webblad.

17.1 AANBEVELING

Die Sinode dra dit aan die SKK op om die webblad verder te ontwikkel en in besonder aandag te gee aan bediening van lidmate in die buiteland.

18. KORRESPONDENSIE

Met inbegrip van die korrespondensie hierbo vermeld, het tot op 23/4/04 reeds 753 briewe op die tafel van die SKK gekom. Dit sluit nie korrespondensie in wat deur die skriba of voorsitter tussen vergaderings bevredigend afgehandel kon word en wat nie rapportering aan die SKK vereis het nie. Dit sluit ook nie die groot aantal e-posstukke in nie waarmee ons e-posbus oorspoel word en wat net genoeg aandag van die amptenare verg om die irrelevansie daarvan te bepaal.

AANBEVELING

18.1 Die Sinode spreek sy dank uit teenoor die personeel van die Sentrale Kerkkantoor vir die hantering van die korrespondensie.

19. SUSTERSWERKSAAMHEDE

Vyf konferensies is deur die susters gereël:

1. Kaapland, AP Kerk Riversdal, 4-6 Oktober 2002.
2. Pretoria, AP Kerk Wesmoot, 15-17 Oktober 2002. Die tema was *Ontdek jou gawes*, en die gaspreker was prof. IA Brink.
3. Oviston, AP Kerk Venterstad, 15-17 Oktober 2002. Die konferensie was bygewoon deur 42 afgevaardigdes van Bainsvlei, Barkly-Wes, Bethulie, Brandfort, Bloemfontein-Uitsig, Bloemfontein-Noord, Orania, Petrusburg, Philippolis, Steynsburg en Venterstad.
4. Landswye konferensie gereël deur AP Kerk Pretoria-Oos, by die Jeugkampsterrein, Hartbeespoortdam Oktober 2003. Die tema was *Ook die AP Kerk krimp – wat gaan ons doen*, en die sprekes was ds. JA de Beer en prof. R Maré. Van oor die hele land en uit Namibië het 87 susters uit 33 gemeentes die konferensie bygewoon. Verder was daar ook 19 dagbezoeksters.
5. Senekal, aangebied deur AP Kerk Senekal op 21 April 2004 vir die Vrystaatse gemeentes. Die tema was *Gesinsverhoudings en dalende lidmatetal – verleentheid of geleentheid?* Prof. IA Brink het as spreker opgetree. Die konferensie is bygewoon deur ongeveer 60 susters uit 10 gemeentes.

20. BESKRYWINGSPUNTE**20.1 Ring van Bloemfontein: Bediening van plattelandse gemeentes**

Die Sinode besluit dat die bediening aan platte-

landse gemeentes sover moontlik behartig sal word. Hierdie noodsaaklike bediening moet gedoen word deur leraars vir wie dit moontlik is (bv. medeleraars en emeriti).

Die Sinode dra dit aan leraars, kerkrade en gemeentes op om aan hierdie dringende behoefte soveel moontlik ondersteuning te bied.

Motivering

Die Sinode moet dringend kennis neem van die krimpende lidmaatgetalle sowel as die verbroke-ling van vakante gemeentes op die platteland.

Die bediening moet Woordbediening, sakramentsbediening, bidure, verbondsonderrig en hospitaalbesoeke insluit.

Die dienoreenkomstige traktament in hierdie verband moet aandag geniet.

AANBEVELING

20.1.1 Die Sinode dra dit aan die SKK op om in samewerking met die KKS weë te vind om gemeentes te help waar getalle krimp as gevolg van bedieningspanning en onenigheid.

20.2 Ring van Beaufort-Wes: Deelname aan Konvent van Gereformeerde Kerke

Die Sinode besluit om te onttrek aan deelname aan die Konvent van Gereformeerde Kerke.

Motivering

1. Ons mag nie langer deel hê aan vergaderings en besprekings waar ander kerke nie ons boodskap wil aanvaar nie.
2. Die Ring besluit dat ons as AP Kerk onttrek en distansieer van sekere vergaderings, waar God nie meer geëer word nie en waar dit alles gaan oor die mens en sy Nuwe Hervorming.
3. Die Ring van Beaufort-Wes bid die Sinode die Here se seën toe.

AANBEVELING

20.2.1 Die Sinode dra dit aan die SKK op om voortgaande deelname aan die Konvent versigtig te monitor en indien dit nodig geag word, slegs met waarnemerstatus aan te bly.

20.3 Ring van Bethlehem: KO. 2002, bl. 57: by wyse van hoë uitsondering (eredienste deur leraars van ander kerke)

Die Sinode besluit om die woorde *by wyse van hoë uitsondering* in Bylae 1, pt. 1.4 (KO. 2002, bl. 57) te skrap.

Motivering

Klein gemeentes sonder leraars moet wel gebruik kan maak van die dienste van leraars van erkende gereformeerde kerke op gekontroleerde wyse. Daar

behoort egter meer inspraak op plaaslike regeervlak te wees, veral waar eiesoortige omstandighede en behoeftes dit vereis. Daar is tog steeds genoegsame kerkordelike meganismes waarvolgens ringe asook die SKK/Kuratorium se Dagbestuur voldoende toesig oor sodanige optredes kan hou.

AANBEVELING

20.3.1 Die Sinode besluit om die woorde *by wyse van hoë uitsondering* in Bylae 1, pt. 1.4 (KO 2002 bl. 57) te skrap.

20.4 Ring van Benoni: Ydellike gebruik van die Naam van God Drie-enig

Die Sinode gee aan die SKK opdrag om die ydellike gebruik van die naam van God Drie-enig oor die kanale van DStv met hulle op te neem, sodat 'n fasiliteit geskep kan word dat die kyker 'n keuse kan uitoefen om dit uit te doof. Die SKK moet verder 'n sesmaandelikse verslag uitbring aangaande hul vordering in dié verband en met voorlegging aan die Sinode by sy volgende sitting.

Motivering

1. Ons as Christenlidmate van die AP kerkverband kan nie langer toelaat dat ander kerkverbande of van hulle ampsdraers ons daarin voorgaan of net soos ons niks daaromtrent doen nie.
2. Hierdie praktyk is 'n gruwelike oortreding van die derde gebod en die AP kerke in kerkverband moet alle kanale tot sy beskikking gebruik om dit te stuit.

AANBEVELINGS

20.4.1 Die Sinode versoek lidmate en kerkrade om self beswaar te maak teen die oortredings van die gebooie, en in besonder teen die ydellike gebruik van Gods Naam.

20.4.2 Die Sinode dra dit aan die KKCE op om

20.4.2.1 'n studie te maak van die oortreding van al die gebooie deur die vermaaklikheidsmedia, en van die subtile en minder subtile wyses waarop kykers/luisteraars/lesers gekondisioneer word om self die gebooie te oortree;

20.4.2.2 om na gelang die studie vorder, periodiek wyses by die SKK aan te beveel waarop die euwels bestry kan word, moontlik ook deur openbare verklarings deur die SKK.

Motivering

Die media word skromelik misbruik om mense te kondisioneer om al God se gebooie te oortree byvoorbeeld deur mensverheerliking en die bevordering van lotery en dobbelary as oortreding van die eerste gebod. Die misbruik van die Here se Naam en vloektaal in derderangse films deur die held, waardeur 'n assosiasie gelê word, soms net in die onderbewussyn van mense, dat 'n held en vloek-

taal bymekaar hoort. Boonop word kykers gewaar-sku dat so 'n film "sterk taal" bevat, terwyl dit eintlik swak taal is. Byna elke film indoktrineer kykers met die idee dat gesag sleg is: die gesagsfiguur, hetsy die hoof van die polisie of 'n ouer word as vaal, soms vol onreg, potsierlik ensovoorts voorgestel, terwyl die opstandige onderhorige wat alle konvensies oorboord gooi, die held is wat soms van die eerste tot die tiende gebod oortree. Die homoseksuele word 'n "gay" genoem – 'n woord wat oorspronklik beteken "vroliek", "plesierig"- en dit terwyl die soort mens eintlik weinig vreugde ervaar.

Die kerk moet 'n antwoord vind om die verderflike invloede, veral op die onderbewussyn van kinders, effektief teen te gaan. In hierdie sielkundige oorlog waar die leuen oënskynlik onbeteueld voortwoeker, sal ons nie net beswaar moet aanteken nie, maar ook regstellende aksie (in die ware sin van die woord) moet neem. Ons het immers die grootste wapen teen die leuen ter hand – die Bybel, en boonop staan Hy wat die weg en die waarheid en die lewe is (Joh. 14:6) ons elke dag by (Mt 28:18-20).

20.5 Ring van Benoni: Die lisensie van Radio Pretoria

Die Sinode roep gemeentes op om elk 'n brief te rig aan OKOSA om die goedkeuring van 'n lisensie vir Radio Pretoria te bepleit en om afskrifte van die briewe aan Radio Pretoria te stuur wat as bewysstukke kan dien indien die huidige owerheid weer sou probeer om die lisensie af te keur.

Motivering

1. Hierdie radiostasie vervul landwyd 'n onontbeerlike funksie in die oordra van inligting op kerklike en kulturele vlak waarby elke Christen-Afrikaner betrokke is.
2. Radio Pretoria speel 'n primêre rol in die uitsending van die volgende:
 - 2.1 Inligting oor kerklike aktiwiteite wat deur geen ander radiostasie uitgesaai word nie.
 - 2.2 Hulle saai drie kerkdienste per dag uit wat veral belangrik is vir ons oues van dae, siekes en gestremdes. Hierdie uitsendings is in Afrikaans en kom uit die gelede van vier Protestantse kerkverbande.
 - 2.3 Die uitsendings oor die natuurwetenskap is in Afrikaans en Bybels gefundeerd en wys gewoonlik heen na die skeppingsorde.
 - 2.4 Uitsendings, veral oor plaasmoorde wat meesal Christen-Afrikaners is, word nie deur die ander media gedek, soos wat dit veral deur Radio Pretoria gedek word nie.
 - 2.5 Ons kultuurerfenisse word slegs deur Radio

Pretoria gedek. Dink maar net aan die Geloftefeeste.

- 2.6 *Maak my u weë bekend* is 'n program enig in sy soort en gaan gepaard met suiwer Skrifverduideliking.

AANBEVELINGS (Kyk ook by 16.5)

20.5.1 Die Sinode roep kerkrade op om a. elk 'n brief te rig aan OKOSA (P/a Privaatsak X0002, SANDTON, 2146 of faksno. 011-448 2186) om die goedkeuring van 'n uitsaailisensie vir Radio Pretoria te bepleit en b. afskrifte van die briewe aan Radio Pretoria te stuur wat as bewysstukke kan dien indien die huidige owerheid weer sou probeer om die lisensie af te keur.

20.6 Ring van Benoni: Groter geestelike aksie

Die Sinode roep kerkrade op tot groter geestelike aksie in gemeentes, met die oog op 'n lewende, groeiende KERK vir Christus deur:

1. lidmate geestelik, doelgerig en doelbewus spesiaal toe te rus (bo en behalwe die normale bediening) om lewende getuies vir Christus te wees, soos die Skrif leer in Hand. 1:8: *... julle sal my getuies wees in Jerusalem, sowel as in die hele Judea en Samaria en tot aan die uiterste van die aarde;*
2. kerkrade aktief toe te rus om gemeentes te lei om geestelike werk sodanig te doen dat gemeentes (kerke) met groot entoesiasme die belydenisskrifte bestudeer, uitleef en kragtig tot evangelisasie-aksie oorgaan;
3. daadwerklik in die AP Kerk aandag te gee aan die hou van wyksbyeenkomste en groepsbyeenkomste waar lidmate op mekaar ag gee (Hebr. 10:24) en mekaar inspireer tot getuieis na buite;
4. kerkrade aan te spoor
 - om die oë met erns te rig op *die lande wat wit staan vir die oes* (Joh. 4:35-38);
 - om lidmate gereed te maak om aksievol vissers van mense te word (Mt. 4:19).

Motivering

Na aanleiding van ds. MC Adendorff se voordrag by die vorige Sinode, en sy artikel in *Die Boodskapper* (Maart 2002) met titel *Op vlug voor die draak?*, die volgende:

Die genoemde voordrag van ds. Adendorff het nog nie tot sy reg gekom nie! AP kerke stagneer tans om verskeie redes. 'n Doodsheid, wat nie geduld mag word nie, het in ons kerke ingesluip. In gemeentes waar groot getalle jong mense nou ons kerke verlaat, en ons ouer garde begin uitsterf, verminder ons lidmate drasties. Dit is van die uiterste belang dat ons kerk sal opstaan uit sy stagnasie deur kort- en langtermynbeplanning, geestelike oorgawe aan die Here God en ernstige beplande opleiding, inspira-

sie, gebedsaksies en ware oorgawe in ons gemeentewerk. Die kerk sal alleen groei as ons in eenheid (Fillip. 2:2) kragtig saamwerk, deur doelgerigte gemeentebou wat dringend noodsaaklik is.

AANBEVELING

20.6.1 Die Sinode keur die beskrywingspunt soos hier bo bewoord, goed. (Kyk ook aanbeveling 5.1 hier bo.)

21. VERGOEDINGSKOMITEE

Na aanleiding van sy waarnemings het die rekenmeester 'n verslag aan die SKK voorgelê (kyk Bylae SKK 4). Gesien die kompleksiteit van die situasie ag die SKK dit nodig dat kundiges op die gebied geraadpleeg word.

AANBEVELING

Die Sinode dra dit op aan die GKK en SKK om 'n kommissie van kundiges aan te wys om ondersoek te doen na die agteruitgang in die finansiële posisie van gemeentes en leraars (insluitend emeriti) ten einde die GKK/SKK te dien met aanbevelings daarvoor, veral ook met die oog op behoorlike versorging van leraars op 'n vergelykbare standaard en die versorging van emeriti op 'n leefbare en eerbare standaard. Die Sinode dra dit aan die GKK en SKK op om daarna na bevind van sake te handel.

22. VERSLAG VAN DIE BYBELGENOOTSAP VAN SUID-AFRIKA

AANBEVELINGS

22.1 Die Sinode bied aan 'n verteenwoordiger van die Bybelgenootskap geleentheid om die Sinode toe te spreek.

22.2 Die Sinode neem kennis van die verslag van die Bybelgenootskap in Bylae SKK 5.

22.3 Die Sinode spreek sy hartlike dank uit teenoor gemeentes, gemeentelike instansies en individue wat die afgelope drie jaar bydraes vir Bybelverspreiding gemaak het.

22.4 Die Sinode versoek kerkrade om waar moontlik die verliesbedrag (tans R19-00) van een standaard Bybel per belydende lidmaat aan die Bybelgenootskap van Suid-Afrika oor te betaal.

22.5 Gemeentes word aangemoedig om promosiemateriaal wat gratis op aanvraag beskikbaar is, by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika te bekom om as hulpmiddels te gebruik om die Bybelgenootskap bekend te stel en fondse daarvoor in te samel.

22.6 Die Sinode neem kennis daarvan, en stel dit aan gemeentes dat Bybels in watter taal/vertaling ook al by die Bybelgenootskap te koop is.

BYLAE SKK 1

TENTMAKERBEDIENING

1. Opdrag deur Sinode 2001

Die Sinode verwys die aangeleentheid in verband met die tentmakerbediening na die SKK as 'n saak van dringendheid vir studie met verslag aan die volgende Sinode – Handeling bl. 558, pt. 11.2.

Die SKK het die saak na proff. FAH van Staden en HS Theron verwys vir studie, en die inhoud van die verslag wat ontvang is, is met instemming van prof. Van Staden effens verwerk en word hier onder aangebied.

2. Besluite van vorige Sinodes

2.1 **Die Sinode 1993** – beskrywingspunt Ring van Moot-Sentraal – Kommissie vir Kerkleer en Etiese Norme se verslag in Sakelys bl. 88, pt. 3.3 met studiestuk as bylae 2, bls. 92-94.

Die studiestuk behandel die sogenaamde *Tentmakerbediening* baie volledig aan die hand van die Skrif. Ook op bl. 126 volgende word die aangeleentheid weer in die verslag van die KKS behandel. Die volgende twee aanbevelings is in die studiestukke vervat:

Aanbeveling bl. 88

Die Sinode besluit dat die AP Kerkverband nie die weg van die sogenaamde tentmakerbediening sal volg nie.

Aanbeveling bl. 127

Tentmakerbediening word nie ingestel nie.

2.2 Die Sinode het dus twee baie duidelike aanbevelings aan die hand van deeglike studiestukke deur twee sinodale kommissies in sy Sakelys gehad. Die aanbevelings het egter waarskynlik vanweë 'n gebrek aan tyd nie voor die Sinode gedien nie. Die tweede aanbeveling het egter weer in die Sakelys van die Sinode van 1995 voorgekom, en is goedgekeur (Handeling bl. 229).

3. Bespreking

3.1 Die Skrif verwys in Hand. 18:3, 20:34; I Kor. 4:11,12 en I Thes. 2:9 daarna dat Paulus naas finansiële bystand en versorging deur onder andere die gemeente te Filippi ook op sy sending-reise selfversorgend was. Dit is egter in I Kor. 9 dat hy die saak van finansiële bystand en versorging breedvoerig behandel. In II Thes. 3:8 en 9 verwys hy in een asem daarna dat hy by niemand kosteloos brood geëet het nie, om niemand tot 'n las te gewees het nie met die byvoeging *nie dat ons nie die reg gehad het nie*. In Filip. 4:15-18 verwys hy spesifiek daarna dat die Filippense meer dan eens vir hom versorg het.

3.2 Dit gaan vir Paulus om homself en sy metge-

selle en nie om die ander apostels nie. Van die ander apostels verwys ook nie daarna nie. Dit is daarom noodsaaklik dat die studiestuk van 1993 in berekening gebring moet word.

3.3 Dit is net in Hand. 18:3 waar pertinent na die ambag van Paulus verwys word as dieselfde ambag van Aquila en Priscilla, naamlik dat hulle tentmakers was. Terwyl hy te Korinthe by hulle ingewoon het, het hy saam met hulle gewerk. FW Grosheide (vgl. *Kommentaar op het Nieuwe Testament – Handelingen deel 1*) en JL de Villiers (vgl. *Die Handeling van die Apostels, deel 2*) verwys daarna dat dit bekend was dat Paulus, soos wat dit gebruik by die Joodse rabbyne was, 'n ambag geleer het. Die rabbyne moes hulle godsdienstige en wetlike funksie sonder vergoeding vervul en moes gevolglik 'n ander bron van inkomste hê. Hande-arbeid soos smid, skoenmaker, grafgraver, leerwerke, mantels weef en ander, was hoog aangeslaan.

3.4 Die woord wat met *tentmaker* vertaal is, is *skynopoios*, wat volgens Grosheide en De Villiers eerder met *leerwerk* vertaal moet word. Grosheide meen dat *saalmaker* te verkies is. A Barnes in *Notes on the New Testament* deel mee dat Luther vertaal het met *wewer van tapisserie*. Grosheide verwys ook daarna dat *skynopoios* gelykgestel word met die woord *skutotomos*, wat beteken *riemsnyer, leerwerker, saalmaker*. Hy verklaar dat die reg tot die gelykstelling in die vertaling van die *Pesjitta* gevind word.

3.5 Dit blyk dus volgens Nuwe-Testamentiese eksegete dat Paulus se ambag nie bo alle twyfel die van *tentmaker* was nie en dat die benaming *tentmaker* onder verdenking is.

3.6 Dit blyk ook, soos gestel in die studiestuk van die KKCE in 1993, dat dit geensins uit die Skrif te konkludeer is dat dit die norm van die evangeliebediening is, naamlik selfversorging of deelversorging, bloot, omdat Paulus dit op homself van toepassing gemaak het nie. Hy stel of bepleit dit nêrens as die bedieningsmetode nie; intendeel stel hy dit baie sterker en eerder as bedieningsmetode dat die verkondiger van die evangelie deur die kerk, waar hy dien, versorg sal word. Hy skryf bevoorbeeld aan Timótheüs: *Ly dan verdrukking soos 'n goeie krygsman van Jesus Christus. Niemand wat 'n krygsman is, wilkel hom in die werk-saamhede van die lewensonderhoud nie, sodat hy die een kan behaag wat hom vir die diens gewerf het* (II Tim. 2:3-4).

3.7 Vorige Sinodes het besluit dat die AP kerke die uitweë moet seek soos:

- Bedieningsooreenkomste met vakante gemeentes;
- kombinasievorming;
- hulpverlening uit die kerkverband (SKK).

AANBEVELING

4. Die Sinode handhaaf die besluit van die Sinode van 1995 dat die sogenaamde *tentmakersbediening* nie in die AP kerke in werking gestel word nie. (Kyk aanbeveling 3.2.1 in SKK-verslag.)

Ter verdere motivering word die onderstaande gedeelte van die studiestuk van die KKCE (=PKKEN) in die Sakelys van Sinode 1993 hier aangehaal:

“2.1 Dit is wel waar dat Paulus, terwyl hy as apostel gemeentes gestig, die Evangelie verkondig, in die Christelike geloof onderrig gegee het (’n dienaar van God was), ens., sy beroep as tentmaker van tyd tot tyd beoefen het ten einde in sy en sy helpers se lewensonderhoud te kon voorsien, aangesien die gemeentes wat hy bedien het, nie almal volledig vir hulle kon sorg nie:

- Hand. 18:3 *en omdat hy (Paulus) van dieselfde ambag was, het hy by hulle (Aquila en Priscilla) gebly en gewerk, want hulle was tentmakers van ambag;*
- I Kor. 4:11,12 *Tot op hierdie uur ly ons honger en dors, is ons naak en word geslaan, en swerwe ons rond, en swoeg deur met ons eie hande te werk.*
- I Thes. 2:9 *Julle onthou tog, broeders, ons arbeid en inspanning; want terwyl ons nag en dag gewerk het om niemand van julle te beswaar nie ...*

2.2 Dit beteken egter hoegenaamd nie dat die Skrif tentmakerbediening voorskryf nie. Daar moet onthou word dat Paulus ’n on-Christelike en ’n nie-Christelike wêreld betree het om onder Jode en veral heidene te gaan werk. Waar hy gekom het, was daar nie Christengemeentes nie. Wanneer ’n gemeente wel tot stand gekom het, was dit meestal ’n klein gemeente. Die gevolg was dat Paulus, voordat ’n gemeente ontstaan het, noodgedwonge móés werk om kos te hê. Hy moes ook soms wanneer ’n gemeente wel tot stand gekom het, steeds sy tentmakerberoep beoefen omdat die gemeente nog te klein was om hom te dra.

’n Ander faktor was dat daar Jode was wat Paulus verdag wou maak deur te beweer dat hy nie ’n apostel was nie. Hy was nie een van die twaalf nie. Die apostels wat deur die Here Jesus self gekies is, asook Matthías (Hand. 1:23-26), moet wel deur (’n) gemeente(s) volledig onderhou word, maar nie Paulus nie. Hy is mos nie ’n apostel nie – so het hulle geredeneer. Daarom skryf Paulus

- I Kor. 9:1,4,6 *Is ek nie ’n apostel nie? Is ek nie vry nie? Het ek nie Jesus Christus, onse Here, gesien nie? ... Het ons dan geen vryheid om te eet en te drink nie? ... Of het net ek en Barnabas (kursivering: PKKEN) geen reg om die hande-arbeid na te laat nie?*

2.3 Paulus wys daarop dat hy reg het op versorging deur die gemeente(s):

- II Thes. 3:9 Paulus verduidelik dat hy en sy helpers self gewerk het om hulle brood te verdien, maar sê dan *Nie dat ons nie die reg het nie*. Hy sê dus hulle het die reg om nie gewone werk te doen nie, maar voltyds die Evangelie te verkondig terwyl die gemeente(s) vir hulle lewensonderhoud sorg;
- in I Kor. 9:6 sê hy eksplisiet hy en Barnabas het die reg om die hande-arbeid na te laat;
- Volgens I Kor. 9:4 het Paulus en Barnabas die vryheid *om te eet en te drink*. Dit beteken dat hulle vry is van die gewone werk, sodat hulle al hul tyd aan die saak van die Evangelie kan bestee. Terwyl hulle dit doen, moet die gemeente sorg vir hulle eet en drink, dit is: vir hul lewensonderhoud.

2.4 Die redes word uitgespel waarom Paulus en Barnabas reg het op versorging deur die gemeente(s):

- I Kor. 9:1 Hy het die reg, omdat die Here Jesus hom as apostel geroep het (vgl. II Kor. 10; Hand. 9:1-19, veral vs. 15);
- I Kor. 9:7 ’n Soldaat moet tog deur sy owerheid ’n soldy betaal word, want hy dien voltyds as ’n soldaat en is juis daartoe geroep. Hy kan nie ’n deeltydse soldaat wees omdat hy nog ook ’n gewone beroep moet beoefen om vir hom en sy huis te sorg nie.
- I Kor. 9:9 Paulus beroep hom ook op die Ou Testament (Deut. 25:4): selfs ’n os wat gaan dors, lewe van die graan wat hy dors. Daarom mag sy bek nie gemuilband word nie.
- I Kor. 9:11 Iemand wat die geestelike saai, mag by diegene by wie hy saai, stoflike goed maai.
- I Kor. 9:13,14 *Weet julle nie dat die wat met die heilige dinge werk, uit die heiligdom eet nie; en dat die wat by die altaar besig is, met die altaar deel nie? So het die Here ook vir die wat die evangelie verkondig, bepaal dat hulle van die evangelie moet lewe.*

2.5 In die Ou Testament moes die *gemeente van God*, die volk, vir die priesters wat voltydse priesterdiens gedoen het, sorg: Lev. 8:31; 21:22; Lev. 2:3; 6:16-18,26,29; Lev. 7:6, 14-16; Núm. 18:9-15,18 ens. ens. Die stam van Levi het nie ’n landstreek ontvang nie, maar die HERE het vir hulle gesê: *En kyk, Ek gee aan die kinders van Levi al die tiendes in Israel as erfdeel vir hulle dienswerk wat hulle verrig, die dienswerk van die tent van samekoms* (Núm. 18:21). Dit word in vs. 24-32 bevestig en verder verduidelik. Vgl. ook Jos. 18:7 – die priesterskap is die erfdeel van die Leviete. Hulle kry nie landerye om te bewerk of weiveld vir

diere nie. Hulle sal lewe uit die tiendes van die volk.

2.6 Die Leviete kon tog later eiendom besit. In Jos. 21:2-3 word vertel dat stede met weivelde aan hulle afgestaan is vir hulle vee. Hulle het egter nie landstreke ontvang nie.

2.7 Paulus vertel ook dat gemeentes hom in die saak bygestaan het. Hy skryf dat die gemeentes in Macedonië op 'n vrywillige basis gehelp het om hom te onderhou terwyl hy sonder traktering in Korinthe gewerk het (II Kor. 11:7-12).

2.8 Die feit dat Paulus by sekere gemeentes van sy reg op onderhoud afgesien het, is geen voorskrif vir die kerk van die Here met die oog op die toekoms nie. Wat was die redes waarom hy van sy reg afgesien het?

- Hy wou die gemeente nie beswaar nie (II Kor. 11:9).
- Hy wou niemand lastig val nie (II Kor. 11:8).
- Hy wou toon dat as hy sy apostolisiteit verdedig, dit nie daaroor gaan dat hy vergoeding vir sy bediening soek nie. Hy sal liever dan met sy hande werk as om daarvan verdink te word (I Kor. 9:15-19).
- In Thessalonika het mense die Here Jesus so gou terugverwag dat sommige van hulle opgehou het om te werk. Paulus spoor hulle aan om te werk – en hy stel die voorbeeld deur self met sy hande te arbeid (I Thes. 4:11; II Thes. 3:9).
- As dit vir Paulus nodig was, sodat hy geen *hindernis vir die evangelie van Christus* sal veroorsaak nie, sal hy by sy bediening ook handewerk doen.

2.9 Die feit dat Paulus noodgedwonge soms handewerk moes doen om aan die lewe te bly, was selfs vir hom nie die ideaal nie. Hy het egter dié offer in diens van die Here gedoen.

2.10 Die vraag kan gestel word of die gemeentes net verplig was om apostels te onderhou? Geen predikant van vandag kan daarop aanspraak maak dat hy 'n apostel (soos Petrus, Johannes, Paulus, en die ander) is nie – dit sou Rooms en sektaries wees. Het 'n predikant dan nie die reg op lewensonderhoud wat deur die gemeente voorsien moet word nie?

'n Predikant hê die reg. Nie op grond van homself nie, maar as gevolg van die Here se wil in die saak. Paulus redeneer vanuit sy eie konkrete saak (nl. hy is ook 'n apostel), en vanuit die kant van al die apostels wat die reg het – maar dan formuleer hy dit in die algemeen: *So het die Here ook vir die wat*

die evangelie verkondig, bepaal dat hulle van die evangelie moet lewe. Die Woord vir die wys nou nie net op die apostels nie, maar op *almal* wat die Evangelie voltyds verkondig, vir almal wat deur die Here daartoe geroep is.

2.11 Wanneer 'n predikant na 'n gemeente in die AP kerkegroepeer beroep word, en hy dit opvolg, moet onthou word:

- dis die Here wat roep;
- hy doen die werk voltyds *ter wille van die Evangelie*;
- daar ontstaan 'n kontrak tussen die predikant en die gemeente via die kerkraad.

2.12 Elke gemeente, elke kerkraad moet beseef hulle *het nie die reg* om te verwag dat die predikant vir sy eie lewensonderhoud 'n ander werk moet doen as die bediening nie. *Geen beroep mag met voorwaardes wat 'n tentmakerbediening behels, uitgebring word nie.* Paulus was nooit onder sulke voorwaardes na 'n gemeente beroep nie – hy het braakvelde betree en het in so 'n situasie gekom by nuwe gemeentes wat deur sy Evangeliebediening deur die genade van God tot stand gekom het.

2.13 Saamgevat

2.13.1 Die Here het in die Ou Testament en in die Nuwe Testament beveel dat diegene wat Hy geroep het om die bediening in die kerke te behartig, dit voltyds moet doen en dan nie nog tyd moet bestee aan en sorg moet hê oor lewensonderhoud nie, maar deur die gemeente(s) ten volle versorg moet word.

2.13.2 Waar Paulus van sy reg op versorging deur die gemeente afgesien het, het hy dit noodgedwonge móés doen. Dit behoort egter nie met 'n bedienaar van die Woord die geval te wees nie.

2.13.3 Daar is géén Skriftuurlike grond vir 'n tentmakerbedieningspatroon nie. Die gemeentes wat Paulus nie versorg het nie, kón dit nie doen nie, of het in hul roeping gefaal. AP kerke moet ander uitweë soek, soos:

- kombinasievorming;
- bedieningsooreenkomste met ('n) ander gemeente(s);
- sustentasie uit die kerkverband;
- bedieningsooreenkoms met die SKK waardeur die predikant gedeel word tussen die gemeente en reisende diens."

**1. VERSLAG OOR REISENDE LERAARS SE REISKOSTE VIR DIE TYDPERK
1 APRIL 2001 TOT 31 MAART 2004**

BYLAE SKK 2

Leraar	Gemeente besoek	Datum besoek	Koste	TOTAAL
<u>2001</u>				
Ds. G Pretorius	Zambië	April 2001	3,000	
Ds. PJJ van Rensburg	Zambië	Junie 2001	3,000	
Ds. JB Trollip	Zambië	Oktober 2001	2,992	
Ds. WJA van Schalkwyk	Zambië	Desember 2001	3,500	12,492
<u>2002</u>				
Ds. LD Pienaar	Zambië	April 2002	3,000	
Ds. HE von Wielligh	Zambië	Junie 2002	3,000	
Ds. G Pretorius	Zambië	Oktober 2002	3,000	9,000
<u>2003</u>				
Ds. RMJ Britz	Caaquazu	April 2003	13,366	
Ds. GJ Grobler	Engeland	Julie 2003	1,500	
Ds. G Pretorius	Zambië	Desember 2003	8,146	
Diverse Gemeentebesoeke			3,208	26,220
Ds. MC Adendorff	Koedoesrand		430	
-- Bydrae ontvang	Koedoesrand		(1,357)	
Ds. MC Adendorff	Jamestown		440	
Ds. MC Adendorff	Standerton		163	
Ds. Van Jaarsveld	Bethal		141	
Ds. MC Adendorff	Witpoort		147	
Prof. IA Brink	Nigel		418	
Prof. IA Brink	Namakwaaland		1,222	
SKK-Motor koste			1,606	
<u>2004</u>				
Prof. IA Brink	Sanddrif		342	342
TOTALE UITGAWE AAN REISENDE LERAAR REISKOSTE				48,054

2. REISKOSTE VIR HOSPITAALBESOEKE - 1/04/2001 TOT 31/03/ 2004

LERAAR	JAAR	KOSTE
Dr. JH Ellis	2001	203
Ds. RMJ Britz	2001	507
Prof. Maré	2002	85
Dr. JH Ellis	2002	170
Ds. G Pretorius	2002	399
Dr. JH Ellis	2003	319
Dr. JH Ellis	2004	228
TOTALE REISKOSTE		1,912

GEMEENTE	DATUM GESTIG JJMM	Hulp : April 2001 tot Maart 2004	TOTALE HULP Jun. '87 tot Mrt. '04	% VAN TOTAAL
ABERDEEN	8811		28,765	0.4
ALGOA	8709	14,000	15,083	0.2
AMAJUBA	9104		6,508	0.1
BALFOUR;KNYSNA;LICHTENBURG;MIGDOL;OLIFANTSRIVIER			4,952	0.1
BARBERTON	8709	4,800	16,050	0.2
BARKLY-OOS/STEYNSBURG/TARKASTAD/ (MACLEAR)	8803-9102	425,095	872,808	10.8
BARKLY-WES	8801		7,500	0.1
BEAUFORT-WES	8708		15,000	0.2
BETHULIE/ EDENBURG/ PHILIPPOLIS/ VENTERSTAD	9107-9301	476,035	1,145,883	14.1
BLOEMFONTEIN-NOORD	8707		18,000	0.2
BOKSBURG	8804	23,702	84,702	1.0
BOSHOF	8709		16,907	0.2
CAAGUAZU	9510	4,046	57,798	0.7
CALVINIA/HARDEVELD/OLIFANTSRIVIER	9011-9411	486,208	1,047,948	12.9
CARNARVON/FRASERBURG/SUTHERLAND/VANWYKSVLEI	8804-9506		290,205	3.6
CLANWILLIAM	8802		7,768	0.1
DANIELSKUIL	9011		8,000	0.1
DE AAR	8803		8,400	0.1
DEALESVILLE	8709		2,411	0.0
DEWETSDORP/SMITHFIELD/ZASTRON	8812-9502	447,512	860,243	10.6
(ELLIOT)/JAMESTOWN/(MACLEAR)	8807-9106		312,270	3.9
ELLISRAS	9011		1,209	0.0
FOCHVILLE	8708		47,056	0.6
GEORGE	8708		1,500	0.0
GERMISTON	8708	369,501	369,501	4.6
GOBABIS	9207		3,221	0.0
GRAAFF-REINET	8802		5,417	0.1
GROOTFONTEIN	9106		2,850	0.0
HEIDELBERG	8708		2,065	0.0
HLUHLUWE	8802	-2,000	86,500	1.1
JAMESTOWN/GRENS	8807	21,615	235,577	2.9
JAMESTOWN/SMITHFIELD/ZASTRON	8807-9502		137,716	1.7
KAREEDOUW	9103		22,500	0.3
KEETMANSHOOP	8906		81,900	1.0
KOPPIES	8803	21,000	21,000	0.3
LEBOMBO	8806		35,100	0.4
LEEUDORINGSTAD	8811		7,500	0.1
LOUWNA	8707		2,920	0.0
LYDENBURG	8801		6,160	0.1
MACLEAR	9102		2,352	0.0
MESSINA /WEIPE	8803-8901	40,470	191,070	2.4
MIDDELBURG	8707		2,333	0.0
MOOT-SENTRAAL	8707		2,908	0.0
MOSSELBAAI	8904	2,000	35,000	0.4
NAMAKWALAND	8809		2,864	0.0
ORANIA;STRYDENBURG			1,070	0.0
OUTDSHOORN	8708		11,450	0.1
OUTJO	8811		8,643	0.1
PAARL (HUGENOTEVALLEI)	8708		6,197	0.1
PETRUSBURG/JAGERSFONTEIN-FAURESMITH	8707-9105	174,000	410,453	5.1
PRETORIA-SENTRAAL	8902		323,806	4.0
PRIESKA/GROBLERSHOOP	8710-8808	103,500	380,266	4.7
REDDERSBURG		24,000	24,000	0.3
RICHMOND	9311		1,759	0.0
RIVERSDAL	8708	2,000	11,000	0.1
SANDDRIFT	8801		6,963	0.1
SOMERSET-OOS	8709		131,686	1.6
SPRINGS (FONTEINE)	8802		61,922	0.8
STELLENBOSCH	8708		43,750	0.5
STEYNSBURG/ CRADOCK /VENTERSTAD	8803-9104		172,146	2.1
THEUNISSEN	9002		4,500	0.1
TYGERBERG	8709		86,042	1.1
VANWYKSVLEI	9506		6,400	0.1
VEKEERDEVLEI	8709		14,450	0.2
WARMBAD	8708		15,426	0.2
WELBEKEND	9611		24,000	0.3
WELKOM/HENNENMAN	8710-8711		144,600	1.8
WELWITSCHIA	9312		4,249	0.1
WESSELSBRON	9002		4,500	0.1
WINDHOEK	8907		38,907	0.5
WITBANK	8709		13,862	0.2
WONDERBOOM	9005		10,500	0.1
WORCESTER	9011		3,552	0.0
TOTAAL		2,637,484	8,099,519	100.0

BYLAE SKK 4

BEDIENINGSHULP AAN GEMEENTES EN EMERITUSHULPFONDS – 'N STYGENDE HULPKREET NA DIE 15%-BYDRAES

Die syfers uit die finansiële jaarstate en die stygende tendens van aansoeke om geldelike hulp van gemeentes, noodsaak 'n komitee waar antwoorde op gemeenskaplike probleme gevind moet word, asook waar positiewe inligting gedeel kan word.

Beperking op die omvang

1. Volgens die 2004 Kerkjaarboek bestaan daar 236 AP kerke waarvan 115 (49%) gemeentes meer as 100 lidmate het. Die bediening word tans deur 113 voltydse en 34 emeritusleraars, m.a.w. 147 potensiele predikante, behartig.

2. Aanduidings bestaan reeds dat teen 2007 daar waarskynlik 125 voltydse en 40 emeritusleraars in die bediening kan wees, m.a.w. 165 potensiele predikante.

- Dit staan in skrilte kontras met die krimpende lidmatetal en die aantal gemeentes, maar in ooreenstemming met die groeiende behoefte aan vaste waardes, geloofwaardigheid en betroubare resultate (omstandighede soos ons dit eens geken het).
- Bestaan daar 'n databasis wat bygehou word met redes waarom lidmate die AP Kerk sou verlaat? Normaalweg wil 'n ondernemer, wat sy sout werd is, weet waaroor sy klant tevrede of ontevrede is ten einde sy markbasis te kan bestuur.

Ekonomiese beperking

3. Dit gebeur dat 'n leraar gedurende sy ekonomiese lewensbestaan die maksimum bydra tot die pensioenfonds en dan later, vóór aftrede, by 'n gemeente arbeid wat weens omstandighede nie die maksimum traktement kan bybring nie. Gevolglik tree hy af met 'n laer gemiddelde pensioen.

3.1 Hierin, net soos in verskeie ander gevalle, kan 'n rede gevind word waarom 'n emeritusleraar gedwing word om in die bediening te bly na aftrede, aangesien die lewenskoste, soos verblyf en medies, sodanig styg dat die voorsiening vir inkomste gedurende die aftreejare, ver tekort skiet.

- Tans bestaan daar nie amptelike riglyne waar teen emeriti vergoed word nie en omstandighede kan daartoe lei dat beide die gemeente en die leraar hul in 'n stagnerende situasie kan bevind. Leraars wat afstudeer bevind hul in stryd met beperkende omstandighede in hul arbeidsmark, enersyds geskep deur behoevende emeriti, andersyds geskep deur 'n stagnerende gemeente as gevolg van omstandig-

hede. 'n Persoon, 65–80 jaar oud, het ervaring, maar minder arbeidskrag.

4. Die kerkraad is kragtens die beroepsbrief aanspreeklik vir versorging van die leraar tot by aftrede of losmaking.

- Wie is ná aftrede verantwoordelik vir die versorging van die leraar en sy gesin indien die voorsiening van lewensmiddele onvoldoende raak?

4.1 Hierdie is egter nie net 'n leraarsprobleem nie, maar word 'n algemene verskynsel, teweeggebring deur die nuwe ekonomiese wanbestel, deurdat normale markkragte versteur word om ondergeskik gestel te word aan die humanistiese neiging van ons tyd.

4.2 Vandag is dit praktyk dat werkgewers (maatskappye) hulleself losmaak van die verantwoordelikheid van versorging van die afgetrede werknemer deur die veranderende pensioenfondsmetode en markgerigte mediese fondse. Hoe kan 'n enkele werknemer met beperkte kapitaal, ooit dieselfde bedingingsmag openbaar as 'n kollektiewe struktuur?

5. Vir 'n tydperk het die Staat veroorsaak dat gesinne en lidmate finansiële los geraak het van mekaar aangesien die standaard van opvoeding, veiligheid en medies aanvaarbaar was toe dit kollektief goedkoop voorsien was.

- Vandag met die kollektiewe mag verlore, raak gesinne weer afhanklik van mekaar in tye van krisis aangesien dienste agteruitgaan het en dit entrepreneurs verg om bo hierdie krisis uit te leef. Hierdie gesinsondersteuning plaas noodwendig 'n beperking op die gesin en die kerkraad se kontantvloei, maar skep terselfder tyd geleenthede deurdat daar herbesin moet word oor lewenswyses en –standaarde.

Finansiële impak

6. Sedert kerkstigting in 1987 is R8,100,000 uitbetaal aan geldelike hulp aan gemeentes.

7. Gedurende 2003 het die GKK 50% mediese hulp aan emeriti R356,000 beloop. 'n Styging van 22% teenoor 2002. (13% – premieverhoging, 9% – vermeerdering in aantal lede).

8. Vir die tweede agtereenvolgende jaar was daar nie verhoging in die maandelikse pensioen aan afgetredenes nie.

9. T.o.v. die APK Trustfonds, waaruit gekwalifiseerde hulp toegeken word, beloop die uitbetaling vir 2003 R354,000 (styging van 15%), terwyl bydraes deur die gemeentes vir die trustfonds gedaal het tot R66,125.

10. Vir die sinodale tydperk, April 2001 tot Maart 2004, beloop die geldelike hulp aan gemeentes en emeriti die bedrag van R4,031,000 of 19.50% van

die totale 15%-bydrae ontvang vir dieselfde tydperk en is soos volg aangewend –

- Gemeentehulp R 2,637,000
- Emeritihulp R 1,394,000

11. Uit die voorafgaande blyk dit dan duidelik dat die gedeelte van die 15%-bydrae wat vir geldelike hulp toegeken word, 'n skerp stygende tendens aandui.

Aanbeveling: (Kyk in verslag van die SKK by punt 21)

GJJ van Rensburg. (Rekenmeester.)

BYLAE SKK 5

VERSLAG VAN DIE ORGANISERENDE SEKRETARIS BY DIE BYBELGENOOTSAP VAN SUID- AFRIKA OOR DIE JARE 2001 TOT 2003 VIR VOORLEGGING AAN DIE 2004 SINODE VAN DIE AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

Eerwaarde Voorsitter

1. INLEIDING

Die Bybelgenootskapbeweging is vanjaar 200 jaar oud. Vir 200 jaar dien mense op georganiseerde manier die gesamentlike doel om die Bybel te vertaal uit die oorspronklike tale in die spreektaal van die dag en beskikbaar te stel teen 'n prys wat binne die koopvermoë van die meeste mense val. Vir 180 jaar al is hierdie werk in Suid-Afrika aan die gang.

Die ondersteuning van die kerke is vir die Bybelgenootskap van kardinale belang, want dit is juis ten dienste van die werk van die kerk dat die Bybelgenootskap die Bybel in alle tale van die land beskikbaar moet stel.

2. VERTEENWOORDIGING

Die Afrikaanse Protestantse Kerk word op die verskillende Streekgrade van die Bybelgenootskap verteenwoordig deur die persone soos aangedui in die Kerkjaarboek

3. VERTALING

Gedurende die verslagtyd het die Departement Teksvorsorging publikasies in soveel as 26 tale hanteer. Hierdie tale is Bemba, Kwangali, Lozi, Luchazi, Ndau, Ndebele, Ndonga, Noord-Sotho, Portugees, Rumanyo, Shona, Suid-Ndebele, Suid-Sotho, Swahili, Swati, Tshwa, Tsonga, Tswana, Venda, Xhosa, en Zulu.

Die volgende projekte sal die vergadering interesseer:

1. Afrikaans: Bybel vir Doves.

Die volgende Bybelgedeeltes is reeds gepubliseer: *Genesis en Markus; Daniël tot Maleagi en Matteus tot Johannes*. Twee verdere publikasies, *Psalms tot Hooglied*, en *Die Sendbriewe van Paulus* (Romeine tot Filemon), word vir die 2004 feesjaar beplan.

2. Suid-Ndebele Bybel

Die werk wat deur die Mpumalanga-regering en die Universiteit van Pretoria ondersteun word, vorder goed. Bybeldele wat reeds gepubliseer is, is: *Rut en Klein Profete*; 1 en 2 Samuel is klaar vertaal, en daar word gewerk aan 1 Konings.

3. 'n Moontlike nuwe vertaling van die Bybel in Afrikaans.

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika het etlike jare gelede 'n versoek ontvang dat 'n meer direkte woordelike (konkordante) vertaling van die Bybel in Afrikaans gemaak moet word. Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika het sy Kerklike Advieskomitee vir die Bybel in Afrikaans (waarop die Afrikaanse Protestantse Kerk ook sitting het in die persone van proff. HS Theron en HCG Robbertze) geraadpleeg.

Vervolgens is 'n Bybelvertalingsimposium gereël in samewerking met die Afrikaanssprekende Kerke. Sprekers uit verskillende vakdisiplines van die Bybel- en vertalingswetenskappe het lesings gelewer. Marknavorsing in samewerking met die Universiteit van Stellenbosch, is onderneem ten einde die wenslikheid van nog 'n Afrikaanse vertaling vas te stel.

Die kerklike advieskomitee het na deeglike oorweging besluit om aan te beveel dat werk aan 'n vertaling van die Bybel begin moet word. Die Afrikaanssprekende kerke en kerke wat ook die Afrikaanse Bybel gebruik, sal hieroor geraadpleeg word.

Die 1933/1953 vertaling van die Bybel in Afrikaans bly steeds 'n standaard produksie-item van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Daar is sedert die verskyning in 1933 tot 31 Oktober 2003 reeds 6 972 552 eksemplare versprei, met 31 533 in 2003.

4. PRODUKSIE

Die koste van ingevoerde papier bly steeds 'n groot faktor in die produksiekoste van die Bybel. Die gemiddelde prys per ton het die afgelope jaar soos volg vertoon: 2000: R10 369; 2001: R13 038; 2002: R14 705, en met die verbetering in die Rand wisselkoers R12 550 in 2003. In die afgelope 3 jaar is sowat 850 ton papier jaarliks gebruik.

Bybels en Bybelgedeeltes is in soveel as 19 tale en 28 weergawes jaarliks gepubliseer. 64 nuwe uitgawes het in die drie jaar die lig gesien.

	2001	2002	2003
Bybels	997 792	839 212	846 809
Testamente	168 502	159 829	113 668
Bybelgedeeltes en Seleksies	348 867	724 487	492 199
TOTAAL	1 515 161	1 723 528	1 452 676

Bybels en Bybelgedeeltes op kassetband word vervaardig vir diegene wat blind is of nie funksioneel kan lees nie.

5. VERSPREIDING

Die volgende hoeveelheid Bybels en Bybelgedeeltes is in tot soveel as 97 tale en 126 vertalings binne die Republiek versprei.

	2001	2002	2003
Bybels	591 517	585 224	491 907
Testamente	142 292	136 683	74 370
Bybelgedeeltes	96 892	201 857	143 988
Nuweleser Bybelgedeeltes	59 427	54 183	43 418
Seleksies	207 637	146 819	144 388
TOTAAL	1 097 765	1 124 766	898 071

Van die volledige Bybels wat versprei is, was tussen 90.5% en 92.7% gesubsidieer.

Bestemmings buite Suid-Afrika

Daar is aan lande buite Suid-Afrika 'n totaal van 1 205 820 volledige Bybels gelewer, selfs sover as Portugal. Hierdie items word nie deur die Bybelgenootskap van Suid-Afrika gesubsidieer nie.

VERSPREIDINGSKANALE

Die Christelike Boekhandel versprei sowat 49% van die volledige Bybels, die algemene boekhandel 32%, Kerke 15% en die res deur ander instansies.

6. FINANSIES

INKOMSTE

Die Bybelgenootskap het vanuit 'n wye spektrum van oorde donasies ontvang. Dit lyk soos volg.

	2001	2002	2003
Individue	7 181 126	7 995 394	8 819 893
Kerke	7 825 369	7 818 638	8 946 629
Kerklike Organisasies	216 710	289 123	295 323
Kategese	52 416	53 183	70 961
Kerkjeug	16 210	9 089	28 422
Opvoedkundige instellings	77 603	84 552	61 659
Sakeondernemings	538 852	466 164	573 997
Allerlei	332 201	207 513	176 232
Boedels	4 107 895	6 266 167	4 180 131
TOTAAL	20 348 383	23 189 822	23 153 247

UITGAWES

Die koste van die verspreidingsprogramme het meer as R101 miljoen beloop oor die 3 jaar, en is soos volg bestee:

	2001	2002	2003
Bybelproduksie	R26,9 miljoen	R34,2 miljoen	R30,4 miljoen
Bybelvertalingsprojekte	R1,5 miljoen	R1,3 miljoen	R1,5 miljoen
Bydraes tot wêreldwye werk	R0,6 miljoen	R0,6 miljoen	R0,8 miljoen

Ander uitgawes was die volgende

Administrasie en Personeel	R19,7 miljoen	R21,3 miljoen	R24,2 miljoen
Donateursprogramme	R1,0 miljoen	R1,4 miljoen	R1,5 miljoen

7. VERSLAG

Daar is gereeld jaarliks 'n verkorte jaarverslag van die Bybelgenootskap se werksaamhede aan alle donateurs gestuur.

Geouditeerde finansiële state was steeds by die Streekkantore van die Bybelgenootskap ter insae vir bona fide donateurs.

**8. BYDRAES UIT DIE AFRIKAANSE
PROTESTANTSE KERK**

Bydraes vir die afgelope 3 jaar is uit die verskillende streke ontvang soos op die tabel op die volgende bladsy.

Samewerking van die verskillende gemeentes het gewissel van geen bydrae, tot gemeentes met 'n gemiddeld van soveel as R60.00 per lidmaat.

9. AANBEVELINGS AAN DIE SINODE

Die Bybelgenootskap versoek die Sinode vriendelik om aan die aanbevelings in die SKK-verslag by

punt 22 oorweging te gee.

SLOT

Die Bybelgenootskap is die dienswillige dienaar van die Kerk wat die Bybel as Boek van die kerk wil versorg en verskaf met die doel om elkeen in sy eie taal van die groot dade van God te laat hoor. Ons wil graag die goeie nuus vir almal vir altyd laat hoor

Die Bybelgenootskap bied graag sy diens aan die Afrikaanse Protestantse Kerk aan, en vertrou dat die Kerk die Genootskap in gebede sal dra en finansiëel sal ondersteun.

Ds WILHELM STEYN

ORGANISERENDE SEKRETARIS

Tel 011 970 4010 (w) 012 664 3619 (h) en 083 448 2134

E-pos: steyn@biblesociety.co.za

BYDRAES UIT DIE AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK – 01-01-2001 TOT 31-12-2003

BYDRAES UIT DIE AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK VANAF 1 JANUARIE 2001 TOT 31 DESEMBER 2003									
RINGE IN TRANSVAAL	BELYDENDE LIDMATE	BYDRAE DEUR KERKRAAD	GEMIDDELD PER LIDMAAT	VROUEDIENS	VERBONDS ONDERRIG	INDIVIDUE	TOTAAL	GEMIDDELD PER LIDMAAT	
2001	23 171	78 159.78	3.37	0.00	0.00	26 905.90	105 065.68	4.53	
2002	22 578	125 726.05	5.57	1 247.00	728.22	37 219.40	164 920.67	7.30	
2003	22 577	120 742.88	5.35	850.00	516.69	38 905.39	161 014.96	7.13	
TOTAAL		324 628.71	4.75	2 097.00	1 244.91	103 030.69	431 001.31	6.31	

RINGE IN NATALIA	BELYDENDE LIDMATE	BYDRAE DEUR KERKRAAD	GEMIDDELD PER LIDMAAT	VROUEDIENS	VERBONDS ONDERRIG	INDIVIDUE	TOTAAL	GEMIDDELD PER LIDMAAT	
2001	917	200.00	0.22	0.00	0.00	0.00	200.00	0.22	
2002	960	2 917.79	3.04	0.00	0.00	50.00	2 967.79	3.09	
2003	968	3 668.56	3.79	715.12	0.00	500.00	4 883.68	5.05	
TOTAAL		6 786.35	2.39	715.12	0.00	550.00	8 051.47	2.83	

RINGE IN ORANJE VRYSTAAT	BELYDENDE LIDMATE	BYDRAE DEUR KERKRAAD	GEMIDDELD PER LIDMAAT	VROUEDIENS	VERBONDS ONDERRIG	INDIVIDUE	TOTAAL	GEMIDDELD PER LIDMAAT	
2001	6 677	12 549.40	1.88	250.00	0.00	4 932.40	17 731.80	2.66	
2002	6 494	44 305.55	6.82	0.00	0.00	8 942.00	53 247.55	8.20	
2003	6 469	34 550.75	5.34	0.00	125.00	3 960.00	38 635.75	5.97	
TOTAAL		91 405.70	4.65	250.00	125.00	17 834.40	109 615.10	5.58	

RINGE IN KAAPPROVINSIE	BELYDENDE LIDMATE	BYDRAE DEUR KERKRAAD	GEMIDDELD PER LIDMAAT	VROUEDIENS	VERBONDS ONDERRIG	INDIVIDUE	TOTAAL	GEMIDDELD PER LIDMAAT	
2001	6 184	4 507.22	0.73	228.95	0.00	3 648.10	8 384.27	1.36	
2002	6 106	6 333.61	1.04	263.36	0.00	8 703.81	15 300.78	2.51	
2003	5 953	17 949.47	3.02	201.31	0.00	4 082.14	22 232.92	3.73	
TOTAAL		28 790.30	1.58	693.62	0.00	16 434.05	45 917.97	2.52	

TOTAAL ALLE GENOEMDE RINGE									
		451 611.06	4.14	3 755.74	1 369.91	137 849.14	594 585.85	5.45	

Verslag: Kuratorium en Afrikaanse Protestantse Akademie

Tydperk: 9 September 2001 tot Mei 2004

1. INLEIDING

Kragtens die besluit van die Sinode 2001 word 'n gesamentlike verslag deur die Kuratorium en die Afrikaanse Protestantse Akademie aan die Sinode voorgelê. Ter wille van die onderskeidende pligte word die verslag in 'n afdeling A en 'n afdeling B opgestel.

AFDELING A: KURATORIUM

1. PERSONEEL

1.1 Lede van die Kuratorium

Drr. CI van Heerden (voorsitter), JH Ellis, SD Nel, di. MC Adendorff, IP du Preez, GG le Roux, G Pretorius, NJ Rautenbach (ondervoorsitter), FJ van der Merwe, HDK van der Merwe, AL van Heerden.

Sekundi

Di. JA du Plessis, JH Theron, RMJ Britz.

1.2 Skriba van die Kuratorium

Prof. dr. FAH van Staden (honorêr).

1.3 Ds. HDK van der Merwe †

Vir die eerste keer in sestien jaar moes op 20 Desember 2003 met diep leedwese kennis geneem word van die afsterwe van 'n lid van die Kuratorium, ds. HDK van der Merwe. Die Kuratorium boekstaaf sy dank teenoor die Here vir sy toegewyde diens in die Kuratorium gelewer.

2. VERGADERINGS

Vanaf 6 September 2001 (konstituerende gedurende Sinode) is 13 keer vergader: 6 September, 11 Oktober, 20-21 November 2001, 29 Januarie, 7 Augustus, 25 September, 26-27 November 2002, 28 Januarie, 8 Mei, 1 Augustus, 19-20 November 2003, 28 Januarie en 22 April 2004.

3. DAGBESTUUR

3.1 Samestelling

Dr. CI van Heerden (voorsitter), ds. NJ Rautenbach (ondervoorsitter), prof. dr. FAH van Staden (skriba) en dr. JH Ellis (hulp-skriba).

5. SUBKOMMISSIE

Die Kuratorium het, om sy werksaamhede te bevorder, 'n Subkommissie benoem, wat voorberei-

dende diens gelewer het in verband met die keuring van studente en leningtoekennings én om studentebegeleiding te doen.

6. PREDIKANTSKAP/PROPONENTSKAP

6.1 Aanmeldings en aansoeke

Sedert die Sinode 2001 tot datum van verslag het 17 persone aangemeld, waarvan 13 aansoek gedoen het vir predikantskap. Hiervan is die volgende 10 toegelaat en beroepbaar gestel:

Drr. TM Snyman, JAE Adendorff, di. GF Botha, GJ Hugo, GJ Kruger, L Louw (emeritus) AJ Nagel (emeritus), C Rautenbach, H Warnich en CFW Snyman (hertoegelaat, emeritus).

6.2 Beleid in verband met proponente en teologiese studente

Proponente uit erkende kerkverbande se aansoeke word alleen oorweeg mits hulle instem om een studiejaar aan die Akademie te hospiteer, geëksamineer te word in die vakke waarvoor die Senaat van die Akademie besluit, 'n proefpreek te lewer en 'n skripsie te voltooi.

Teologiese studente, wat gedurende hulle drie jaar studie hul studie op enige stadium aan die AP Akademie wil voortsit en voltooi, sal òf die volle drie jaar moet herhaal òf soveel vakke/kursusse oor drie jaar herhaal soos wat die Senaat besluit.

7. TEOLOGIE STUDENTE VAN DIE AP AKADEMIE GELEGITIMEER

2001: LA Wlud.

2002: JC Gericke.

2003: JJ de Bruyn, JF du Toit, PS Krige, C le Roux, SA Roets, H Scherman, A van Zyl (dit was die grootste klasgroep nog).

AANBEVELING

7.1 Die Sinode bid die tien predikante beroepbaar gestel die seën van die Here toe met hulle bediening.

7.2 Die Sinode bid hierdie nege predikante die seën van die Here toe op hulle bediening.

8. SKAKELING MET TEOLOGIESE DOSENTE

Die Kuratorium het deurlopende skakeling met die

teologiese dosente, eerstens deur die rektor, wat alle Kuratoriumvergaderings bywoon en tweedens met al die dosente, wanneer die behoefte daartoe ontstaan.

9. SKAKELING MET DIE RAAD VAN DIE AP AKADEMIE

Volgens die Konstitusie van die Akademie word drie van die raadslede deur die Kuratorium uit eie geledere aangewys. As raadslede is verkies: di. NJ Rautenbach, IP du Preez en dr. JH Ellis. Die volgende persone is deur die Senaat kragtens die Konstitusie van die AP Akademie genomineer, waaruit die Sinode twee primarii en twee sekundi moet kies:

1. Mnr. At Nieman – Boer-sakeman – Schweizer Reneke.
2. Mnr. Isak Marais – Opvoedkundige – Nylstroom.
3. Mnr. Maeder Labuschagne – Sakeman – Pretoria-Oos.
4. Mnr. SA van der Westhuizen – Sakeman – Pretoria-Oos.

10. VERPLIGTE TEOLOGIESE OPLEIDING VAN PREDIKANTE

Die Sinode-1999 het volgens pt. 7.2.2, Kuratoriumverslag bl. 503 van die Acta soos volg besluit: *die Sinode besluit om die opdrag aan die Kuratorium uit te brei om nie net predikante te keur vir toelating nie, maar om hulle ook verder in hulle bediening akademies-professioneel te begelei met billike, maar verpligte verdere indiensopleiding.*

Die Kuratorium het die teologiese dosente gevra om hierdie besluit te implementeer. Alhoewel die bal aan die rol gesit is, blyk dit dat die reaksie van die predikante, wat reeds betrek was volgens 'n stelsel van vyftig per keer, met uitsondering, uiters negatief was met bykans geen terugvoering nie. Hierdie negatiewe as 'n openbaring van die ignorerende van sinodale besluite, ondanks art. 31 van die Kerkorde, moet betreur word.

AANBEVELING

10.1 Die Sinode spreek hom uit oor die metode waarvolgens hierdie bindende besluit (art. 31) in die toekoms uitgevoer moet word.

11. WILLIE LUBBE TEOLOGIESE STUDIEFONDS

Die Sinode is goed bekend met die feit dat die Willie Lubbe Teologiese Studiefonds die enigste bestaande fonds is waaruit aan teologiese studente en admissante lenings toegeken kan word.

Die fonds is tot 2003 op die sinodale begroting gedra uit die gemeentelike bydrae van 15%. Vanaf 2004 het van die polisse, soos uitgeneem op die

lewes van studente, begin met uitbetaling, sodat, indien alles normaal verloop, die fonds homself voortaan sal kan dra en in stand hou.

AANBEVELING

11.1 Die Sinode spreek sy dankbaarheid uit teenoor die gemeentes, wat deur middel van hulle gereelde 15% bydrae, die Sinode gehelp het om die Willie Lubbe Teologiese Studiefonds in stand te hou tot finansiële voordeel van die teologiese studente.

11.2 Die Sinode spreek sy dank uit teenoor die gemeentes wat addisionele bydraes oorbetaal het aan die Willie Lubbe Teologiese Studiefonds.

12. VDM

Die Kuratorium publiseer sedert die Sinode 2001 periodiek 'n klein blaadjie met titel VDM onder redaksie van dr. SD Nel, en di. G Pretorius en AL van Heerden, vir die predikante in die kerkverband in 'n poging om die predikantekorps te koördineer.

13. BEGROTING

Die begroting, gekoördineer met die van die AP Akademie, is opgeneem in die verslag van die Gemeenskaplike Kerkkantoor-kommissie.

14. BESKRYWINGS PUNT

14.1 Beskrywingspunt Ring van Naboomspruit: Finansiële hulp aan dosente wat in die buitenland optree

Die Sinode besluit dat die GKK finansiële hulp aan dosente van ons Akademie verleen wat deur buitenlandse instansies genooi word om daar op te tree.

Motivering

a. 'n Dosent wat genooi word om ons kerkverband te verteenwoordig, of in persoonlike hoedanigheid in die buiteland gaan optree en sodoende ons kerkverband se beeld na buite uitdra, kan nie altyd self die koste dra nie.

b. As dit 'n dosent is (gewoonlik 'n BA dosent) wat ook nog voltyds in 'n gemeente staan, kan so 'n gemeente nie altyd bekostig om die predikant se traktement te betaal nie, veral in die geval waar so 'n geleentheid vir 'n geruime tyd sal duur.

AANBEVELING

14.1.1 Die Sinode besluit dat terwyl die teologiese dosente en die tydelike dosente in die Fakulteit Lettere en Wysbegeerte in diens van die Raad van die AP Akademie is, is dit 'n saak vir die Raad wat na die Raad verwys word vir aandag en wat na goeddunke met die GKK of enige instansie kan skakel vir finansiële ondersteuning.

15. EVANGELISASIE IN EUROPA

Ds. GJ Grobler het losmaking van die AP kerk Lydenburg verkry daar hy die roeping gevoel het

om in Europa evangelisasiewerk te gaan doen onder Afrikaners. Die Kuratorium het gedurende November 2003 aan hom volgens art. 17.3 van die Kerkorde behoud van predikantskap verleen op voorwaarde dat dit na ses maande heroorweeg word afhangend van vorderingsverslae wat hy moet voorlê. Die Kuratorium het aan die hand van vorderingsverslae vanuit London besluit om die behoud van predikantskap te verleng tot 31 Oktober 2004, in afwagting van verdere verslae.

AANBEVELING

15.1 Die Sinode neem kennis van sy werksaamhede en bid hom die seën van die Here toe.

AFDELING B: DIE AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE

1. KONSTITUSIE

Die Skema wat deur die Sinode 2001 goedgekeur is, is deur die Raad tot Konstitusie omskep en geïmplementeer.

2. ARTIKEL 21 MAATSKAPPY

Die Afrikaanse Protestantse Akademie is volgens die eis van die Onderwyswet nr. 101/1997 as Privaat Tersiere Instituut en as 'n Artikel 21 Maatskappy geregistreer.

3. REGSPERSOON

Die Raad van die Afrikaanse Protestantse Akademie is as regspersoon geregistreer.

4. DIE RAAD VAN DIE AKADEMIE

Volgens die Konstitusie word die Raad soos volg saamgestel:

Die kanselier soos verkies deur die konvokasie: voorsitter;

die rektor van die Akademie ex officio as vise-kanselier en ondervoorsitter, en

vyf lede soos volg verkies:

deur **die Sinode** twee lede vanuit nominasies deur die Senaat en deur die **Kuratorium** drie lede uit eie geledere.

5. DIE RAAD VAN DIE AKADEMIE 2001-2004

Die Raad is volgens die Konstitusie vir die tydperk 2001-2004 soos volg saamgestel:

5.1 Deur die Sinode 2001 verkies: dr. HJ Smith en CI van Heerden.

5.2 Deur die Kuratorium verkies: dr. JH Ellis, di. IP du Preez, NJ Rautenbach.

5.3 Kanselier en voorsitter: ds. MC Adendorff.

5.4 Vise-kanselier/Rektor: prof. FAH van Staden.

6. DIE KANSELIER

Ds. MC Adendorff is deur die Konvokasie van die Afrikaanse Protestantse Akademie as eerste kanselier verkies.

7. DIE VISE-KANSELIER/REKTOR

Prof. dr. FAH van Staden ex officio.

8. DIE SENAAT

Proff. FAH van Staden (voorsitter), HS Theron, HCG Robbertze, R Maré, IA Brink en dr. NJ Joubert.

9. FAKULTEITE

9.1 Lettere en Wysbegeerte (BA); Teologie (B.Th.); Christelike Sielkunde (B.Psig.).

9.2 Instituut vir Christelike Sielkunde

Die Instituut vir Christelike Sielkunde, geleë te Germiston is as Satellietkampus van die Akademie geregistreer.

10. DEKANE

Lettere en Wysbegeerte: prof. R Maré.

Teologie : prof. HS Theron.

Studente : prof. IA Brink.

Christelike Sielkunde : dr. NJ Joubert.

11. DEPARTEMENTE EN CURRICULA

Nuwe Testament – departementshoof prof. HS Theron.

Eksegese (3 jr.); Inleiding (3 jr.); Teologie (3 jr.); Hermeneutiek (1/2 jr.); Kanongeskiedenis (1/2 jr.); Tekskritiek (1/2 jr.).

Ou Testament – departementshoof prof. HCG Robbertze.

Eksegese (3 jr.); Inleiding (3 jr.); Teologie (3 jr.); Hermeneutiek (1/2 jr.); Kanongeskiedenis (1/2 jr.); Tekskritiek is oorgeplaas na Hebreeus.

Dogmatologie – departementshoof prof. R Maré.

Dogmatiek (3 jr.); Christelike Etiek (3 jr.); Dogmageskiedenis (3 jr.); Simboliek (2 jr.); Apologetiek (1 jr.); Sektekunde (2 jr.).

Godsdienswetenskap – departementshoof prof. R Maré.

Godsdiensgeskiedenis (1 1/2 jr.); Fenomenologie (1/2 jr.).

Praktiese Teologie (Diakoniologie) – departementshoof prof. IA Brink.

Homiletiek (teorie/prakties) (3 jr.); Poimeniek (3 jr.); Kategetiek (2 jr.); Liturgiek (1 jr.); Diakoniek (1/2 jr.); Evangelistiek (1/2 jr.); Pastorale Psigologie (3 jr. prof. Maré); Kybernetiek (3 jr. prof. Van Staden);

Kerkadministrasie en Finansies (1/2 jr.).

Ekklesiologie – departementshoof prof. FAH van Staden.

Algemene Kerkgeskiedenis (3 jr.); Vaderlandse Kerkgeskiedenis (3 jr.); Kerkreg (3 jr.) met ingesluit Ensiklopedie (1/2 jr.).

Missiologie – departementshoof prof. FAH van Staden.

Sendingteorie (1 jr.); Sendingmetodiek (1 jr.); Elenktiek (1/2 jr.); Sendinggeskiedenis (2 jr.) met Ekumenika (1/2 jr.).

11.1 Praktiese Opleiding

11.1.1 Praktiese werk in Homiletiek, wat bestaan uit klaspreke in die vierde, vyfde en sesde jaar uit die Ou Testament, Nuwe Testament en Belydenisskrifte, 'n kritiekpreek in die vyfde jaar in 'n erediens in 'n plaaslike kerk onder leiding en toesig van die dosent en 'n proefpreek in die sesde jaar in 'n erediens in 'n plaaslike kerk onder leiding en toesig van die dosente met twee kuratore as eksterne eksaminatore by elke proefpreek;

11.1.2 al die praktiese vakke, asook van die ander vakke, waar enigsins moontlik, word só aangebied dat die studente vanuit die teorie in die praktyk ingelei word; bepaalde vakke bied ruim geleentheid vir praktiese klasbespreking;

11.1.3 al drie jaargange is verplig om jaarliks in 'n plaaslike kerk Pinksterbyeenkomste waar te neem soos gereël met plaaslike kerkrade met die goedkeuring van die dosent in Praktiese Teologie;

11.1.4 die vierdejaarstudente doen verpligtend vir tien dae per jaar allesinsluitende praktiese werk in 'n plaaslike kerk onder leiding van die pastor loci, soos deur die dosent in die Praktiese Teologie gereël, wat volgens vaste voorskrif skriftelike verslag aan die Kuratorium doen;

die vyfdejaarstudente doen die verpligte praktiese werk vir veertien dae en sesdejaarstudente vir drie weke, net soos bepaal vir die vierdejaars, met verslag aan die Kuratorium, met dien verstande dat die sesdejaarstudente ook in 'n vakante gemeente onder toesig van die ouderlingeraad die voorgeskrewe praktiese werk kan doen;

11.1.5 die vierdejaarstudente kry vergunning om, vanaf die tweede semester en ook in die vyfde studiejaar, leedsienste onder toesig van die pastor loci of ouderlingeraad waar te neem, as deel van die praktiese werk, terwyl die sesdejaarstudente die vergunning het om onder dieselfde toesig, as deel van hulle praktiese werk, ook in vakante gemeentes of indien die predikant met verlof is 'n eie "preek" as stigtelike woord te spreek in plaas van 'n preek wat voorgelees word;

11.1.6 die vyfde- en sesdejaarstudente kry ook

geleentheid om in gemeentes behulpzaam te wees met aspekte van gemeentelike bediening op 'n meer vaster gereëelde basis;

11.1.7 die vak Poimeniek is verleng na 'n driejarige kursus ten einde die dosent in die Praktiese Teologie die geleentheid te bied om ook siekebezoek, hospitaalbearbeiding, jeugwerk en ander praktiese aangeleentheid te laat doen;

11.1.8 die teologiese studente ontvang onderrig in gemeentelike administrasie, finansies en ander;

11.1.9 betreffende die prakties in gemeentes moet predikante en kerkrade skriftelik verslag aan prof. Brink doen sodat dit geëvalueer kan word. Soms word ongelukkig hierin versuim en daarom word 'n dringende beroep op predikante en kerkrade gedoen om dusdanige verslae dadelik skriftelik aan te stuur.

AANBEVELING

11.1.10 Die Sinode boekstaaf sy dank en waardering teenoor die teologiese dosente vir die suiwer en grondige onderrig in die Gereformeerde teologie aan die teologiese studente;

11.1.11 die Sinode betuig sy dank en waardering teenoor predikante en kerkrade wat die teologiese studente vir hulle praktiese opleiding in hul gemeentes akkommodeer.

12. PROPEDEUTIESE OPLEIDING

12.1 'n Brokkie geskiedenis

Die Akademie vermeld met dankbaarheid en trots dat die eerste groep studente wat in Januarie 1998 as BA I studente aan die Akademie geregistreer het einde 2003 gelegitimeer en beroepbaar gestel is in die kerkverband.

12.2 Admissievakke aangebied

Grieks 1, 2, 3 prof. dr. HS Theron.

Hebreeus 1, 2, 3 prof. dr. HCG Robbertze (1 tot 2003) en **Hebreeus** 2, 3 én 1 (vanaf 2004) drs. GDS Smit.

Afrikaans 1, 2, 3 prof. dr. FAH van Staden (1 tot 2003) dr. AM Jacobs (vanaf 2004) en **Afrikaans** 2, 3 – mev. A Oosthuizen.

Duits Spes. mev. A Oosthuizen.

Duits 1, 2, 3 mev. A Oosthuizen.

Latyn 1, 2, 3 ds. MC Adendorff.

Bybelkunde 1, 2, 3 prof. dr. R Maré.

Geskiedenis 1, 2, 3 prof. dr. FAH van Staden (tot 2003) 3 (2004); **Geskiedenis** 1,2 (vanaf 2004) dr. PW Möller.

Sielkunde 1, 2, 3 prof. dr. R Maré.

Sosiologie 1, 2, 3 dr. HJ Smith.

Filosofie 1, 2, 3 dr. JCG Landman.

*Opvoedkunde 1, 2, 3 dr. GJ Joubert (tot 2003) mnr. LS Janse van Rensburg (vanaf 2004).

**Volkekunde 1 ds. HDK van der Merwe (nog nie 'n plaasvervanger benoem nie).

*Nadat die ACVHO nie langer dosente kon voorsien het vir hulle opleiding nie, is met die APA ooreengekom dat onderwysstudente geakkommodeer sou word vir Opvoedkunde, Sielkunde en ander vakke én is die vak Opvoedkunde vanaf 2002 ingestel. Dr. GJ Joubert het ingewillig om as tydelike dosent uit te help tot 2003, waarna mnr. LS Janse van Rensburg vanaf 2004 oorgeneem het.

**Nadat studente geregistreer het vir Volkekunde I het ds. Van der Merwe ingewillig om as tydelike dosent op te tree. Dit is egter met leedwese dat op 20 Desember 2003 verneem is van sy afsterwe.

12.3 Vergoeding

Die bogemelde dosente en tydelike dosente ontvang vir die onderrigverpligting 'n geringe alles insluitende vergoeding per kursus per semester, wat wesenlik neerkom op liefdesdiens indien in ag geneem word watter vereistes die onderrig van 'n kursus aan 'n dosent stel.

AANBEVELING

12.3.1 Die Sinode betuig waardering en dank teenoor mev. A Oosthuizen, di. MC Adendorff, HDK van der Merwe (nadoods), drs. GDS Smit, dr. HJ Smith, JCG Landman, GJ Joubert, PW Möller, mnr. LS Janse van Rensburg en dr. AM Jacobs vir bogemelde hulp onderrig, hulle besondere toewyding en moeite ten spyte van geringe vergoeding;

12.3.2 die Sinode betuig waardering en dank teenoor die teologiese dosente vir die bogemelde onderrig aan die voorgraadse studente.

13. ONDERRIGFOOIE

Vir die eerste keer sedert 1998 was die Senaat verplig om die jaarlikse onderrigfooie vanaf 2004 soos volg te verhoog: registrasiefooie R200-00; BA van R6000-00 na R7000-00 en B.Th. van R4000-00 na R5000-00. Die verhoging is nog dusdanig laer as by ander tersiêre inrigtings synde ongeveer een derde vir B.Th. en vyftig persent vir BA van onderriggelde elders.

14. STUDENTE

14.1 Teologiese studente vir 2004 geregistreer

Sesdejaar: JH Bisschoff, AS Kruger, JA Kruger, L Lubbe, DE Pretorius, RJ Pretorius, HSW Strauss, JF van der Merwe, WJ van der Westhuizen.

Vyfdejaar: A Drent, mej. S Grobbelaar, PS Steyn, AS van Staden.

Vierdejaar: AC Jordaan, AJ Kruger, R Malan, WJ Malan, SA Roets jr., OG van Rooyen, W van Zyl.

14.2 Admissante vir 2004 geregistreer

Derdejaar: DFM Cronje, CWA Durand, HJL Erasmus, JH Luttig, MJ Mattheus, ds. PJ Möller (B.Com., B.Th.) voltooi BA, AE van den Berg.

Tweedejaar: WA Jooste.

Eerste jaar: MC Adendorff, PA Bredenhann, M Brits, IF Fourie, GW Kotzé, HJA Kotzé, PJL Olivier, IH Scholtz, RF Smit en W Theron.

14.3 Ander studente vir BA geregistreer: 11

14.4 Studies gestaak

Mej. JJ Heath, P Kotzé, L Kruger, GJ van der Linde, OG van Rooyen (jr.).

15. STUDENTE STUDIE VOLTOOI SEDERT SINODE 2001

2001: LA Wiid.

2002: JC Gericke.

2003: JJ de Bruyn, JF du Toit, PS Krige, C le Roux, SA Roets (sr.), H Scherman, A van Zyl.

AANBEVELING

15.1 Die Sinode dank die Here vir die teologiese en propedeutiese studente deur Hom geroep en bid hulle die seën van die Here toe met hulle studie;

15.2 die Sinode dank die Here vir die nege broeders wat die afgelope drie jaar tot die bediening toegelaat is en bid hulle 'n lang, seënyke en vrugbare dienstydperk toe in die kerkverband.

16. AKADEMIESE BEPLANNING

16.1 Ten einde te voldoen aan die ontwikkeling van teologiese opleiding soos aan universiteite ingevoer, is beplan vir die registrasie vir die instelling van 'n sesjarige kursus wat soos volg geïmplementeer sal word: B.Th. 3 jaar, B.Th.Hon 1 jaar en M.Th. 2 jaar. Die studie BA-admissie val dan weg en Grieks en Hebreeus word deel van die B.Th.-graad. Dit sal dan ook moontlik wees vir predikante om vir die graad M.Th. te registreer.

16.2 Die graad BA word behou vir ander studente, terwyl beplan is vir die registrasie van BA Hon. in tale en geesteswetenskappe.

16.3 Dit is ook beplan om te registreer vir die graad B.Ed. en 'n nagraadse onderwysdiploma as gevolg van die dringende aanvraag, maar wat hoë finansiële eise gaan stel.

17. GEBOUE EN TOERUSTING

17.1 Geboue

Die besluit van die Sinode 1999 om nie die gebou waar die Akademie gevestig is te vervreem nie, het

om verskeie redes geblyk te wees 'n wyse besluit. Die ligging in die stad met sy voordele het studente getrek; geleë naby UP is studente van dié universiteit geleentheid gebied om met toestemming van die universiteit vir vakke met 'n Christelike aanbieding by die Akademie daarvoor te registreer; kon studente van die ACVHO sonder probleme geakkommodeer word en het die eerste inspeksie deur die Onderwysdepartement op 10 Desember 2002 uiters suksesvol verloop wat die akkommodasie, toerusting en ander betref. Die waarde van eiendomme in die area het oor die afgelope twee jaar bykans verdubbel. Soos uit die verslag van die Gemeenskaplike Kerkkantoor-kommissie sal blyk, word twee groot lokale by die Jeugtuiste dringend benodig, terwyl die ruimte vir aanbouing ontbreek. Die probleem kan egter opgelos word indien die Akademie die twee lokale by die Jeugtuiste, wat hom as lesinglokale in Januarie 2002 toegesê is, aan die Jeugtuiste teruggee en twee lesinglokale op die terrein van die Akademie aangebou word, waar genoegsaam ruimte is en waartydens die biblioteek dan ook vergroot kan word. Die aangeleentheid word in die Verslag van die GKK aangespreek. Die halferf en woning tussen die Akademiegebou en die Jeugtuistegebou sal ook binne afsienbare tyd in die mark kom, wat indien dit aangekoop sou kon word veel ruimte bied vir aanbouing lugwaarts.

17.2 Toerusting

Die kantore en lesinglokale is tans genoegsaam toegerus. Die rekenaars (Internetskoppeling), foto-staatmasjien en ander fasiliteite voldoen aan die behoeftes.

18. UITBREIDING

Die probleme met tersiêre opleiding is sodanig goed bekend dat hier nie daaromtrent iets gesê hoef te word nie. Onderwys op Christelike grondslag is taboe in die RSA. Daarom is die druk op die Akademie om uit te brei en voorsiening te maak vir ander studierigtings soos Psigologie (in al sy vertakings), Onderwys, Maatskaplike Werk en Regte, groot. Daarom is aansoek gedoen vir die registrasie van B.Psig., BA(Hon.), M.Th., B.Ed. en BA (SW). Die Onderwysdepartement stel egter moeilike en duur eise, wat stryd, energie, tyd en volharding opeis. Resultate sal hopelik met die Sinodesitting beskikbaar wees.

19. BIBLIOTEEK

Sedert die vorige Sinode het die FAH van Staden Biblioteek geweldig uitgebrei deur groter of kleiner waardevolle boekeskenkings deur predikante en lidmate, sodanig dat die lys van donateurs nie hier genoem kan word weens ruimtegebrek nie. Teolo-

giese, Afrikaanse, Duitse, Filosofiese, Sosiologiese, Psigologiese en ander boeke is aangekoop, asook die Opvoedkundeboekery van 1000 werke van prof. Castelyn.

Die tydskrifte-afdeling is uitgebrei met intekening op veral teologiese tydskrifte. Die Onderwysdepartement lê groot klem daarop met die oog op navorsing.

Die gemelde inspeksie op 10 Desember 2002 het gelei tot groot lof deur die Onderwysdepartement, wat verklaar het dat dit die grootste en bes toegeruste private tersiêre biblioteek is. Die inspekteurs was onder andere geweldig beïndruk met die B.Th. III-skripsies, wat volgens hulle tuisshoort by M.Th.-studie. Die versoek was egter intekening op meer tydskrifte, sonder vermelding van watter en meer publikasies deur die dosente, veral in geakkrediteerde tydskrifte, wat egter 'n duur aangeleentheid is.

AANBEVELING

19.1 Die Sinode spreek sy dank uit teenoor al die donateurs vir hulle belangstellings en skenkings.

20. TEOLOGIESE DAE EN ANDER

20.1 Teologiese dae

Die Senaatslede het voortgegaan om jaarliks na die opening van die akademiese studiejaar en gradeplegtigheid teologiese dae aan te bied. Die belangstelling van die predikante laat helaas steeds soveel te wense dat dit ontmoedigende ondernemings is. Met die teologiese dag op 29 Januarie 2004, het byvoorbeeld net 25 predikante, waarvan 13 deur die Akademie opgelei, hul opwagting gemaak.

20.2 Werksgemeenskappe

Interne teologiese werksgemeenskappe vir die verskillende departemente is deur die departementshoofde gestig vir belangstellende predikante. Predikante het volgens die vakgebiede waarin hul belangstel goeie deelname geopenbaar. Hierdie onderneming word mee volhard onder andere as deel van belangrike teologiese navorsing.

20.3 Navorsing en publikasies

Dit is 'n vereiste dat die teologiese dosente navorsing in hulle vakgebiede moet doen en publiseer. Die groot probleem met fondse vir navorsing en publikasie is deur finansiële skenkings gedeeltelik oorkom, wat stem tot groot dankbaarheid, dog dit bly steeds 'n probleem. Die grootste probleem is egter uitgewers, wat bereid is om 'n teologiese manuskrip vanweë klein en dus duur opslae, te waag.

AANBEVELING

20.3.1 Die Sinode doen 'n beroep op donateurs vir skenkings, boedelbemaakings en ander aan die AP Akademie.

20.3.2 Die Sinode besluit in beginsel om 'n Gereformeerde Ondersteuningsfonds vir die AP Akademie goed te keur vir ondersoek, stigting en reglementering.

Die Kuratorium en die Afrikaanse Protestantse Akademie bid die Sinode 'n baie geseënde sitting toe.

**VOORSITTER VAN DIE KURATORIUM:
DR. CI VAN HEERDEN**

**REKTOR VAN DIE AP AKADEMIE:
PROF. FAH VAN STADEN**

Verslag: Kommissie vir die Kerkargief

Tydperk: Januarie 2001 tot Desember 2003

1. PERSONEEL

Die Tiende Sinode (2001) het die kommissie saamgestel en onderling is die ampsdraers aangewys. Dit was soos volg: Dr. WA Burger (voorsitter), ds. HDK van der Merwe (ondervoorsitter), dr. HM Grobler (primariuslid) met ds. MJL Jordaan, ouderlinge E Erasmus en TL le Roux as sekundi.

Na die oorlye van ds. Van der Merwe het ds. Jordaan sy plek geneem.

2. VERGADERINGS

In verband met die begroting is telkens telefonies en per faks gehandel. Twee vergaderings is gehou: een om die argiefwerk te reël en die tweede om die verslag aan die Sinode gereed te maak.

3. ARGIEFASSISTENT

Die argivaris het aanvanklik die voormiddag van vyf dae per week gewerk. Sedert Julie 1999 het dit verminder na twee voormiddae per week a.g.v. verandering in huislike omstandighede en verandering van woonplek. Die werk het gevolglik opgehoop.

Die kommissie betuig sy hartlike dank aan die BRKA/GKK vir hulle welwillende samewerking waardeur eers vir een voormiddag per week en later twee voormiddae per week finansies voorsien is vir 'n assistent. Dr. WA Burger was die eerste wat kom help het; hy begin April 2002. Vanaf Februarie 2003 het hy vir twee dae per week gehelp tot Maart 2003 toe hy die beroep na Wesselsbron toe aanvaar het.

Intussen het die argivaris op versoek van die Direkteur vir Kerkadministrasie, namens SKK, begin om die gemeentegeskiedenis soos in **God laat groei**, op te dateer vir die kerk se webtuiste. Aan bekendstelling van ons predikante is ook vir die webtuiste gewerk aan die hand van antwoorde op vraelyste wat aan die leraars gestuur was; baie het nie die vraelyste teruggestuur nie.

Ten opsigte van die webtuiste en benutting van die internet, is bepaalde behoeftes geïdentifiseer. Op inisiatief van die Direkteur is met ds. Adri van Staden wat toe beskikbaar was, samespreking gevoer of hy sou kon help in die argief en met voorsiening in voornoemde behoeftes. Die lede van die Argiefkommissie is telefonies geraadpleeg. Wat die argief betref, het ds. Van Staden vanaf die einde van April 2003 begin om tydelik te help tot-

dat hopelik by die Sinode in September 2004 duidelikheid gaan kom oor die beste pad vir die kerklike belange wat hier ter sprake gekom het. Ds. Van Staden lewer bekwame en gewaardeerde diens. Die Argiefkommissie werk in hierdie sake graag verder saam met die GKK (Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie).

AANBEVELING

3.1 Die Sinode keur die reëling van die GKK en KKA goed om met beskikbare fondse 'n permanente deeltydse assistent moontlik te maak.

4. BEWARING

Op kerklike terrein is bewaring van bepaalde goedere of voorwerpe, 'n Bybelsgefundeerde plig en opdrag. Dit is in hierdie verslag nie die aangewese tyd en plek om oor so 'n stelling uit te wei nie. Oor die belangrikheid van bewaring moet tog vir 'n paar oomblikke nagedink word.

Bewaring impliseer waarde. Normaalweg word waardevolle items van enige aard bewaar. Waardevol vir die persoon wat die item of artikel of voorwerp bewaar, maar dit is ook stukke wat vir ander mense, mense wat soortgelyke waardes as jy huldig, waardevol is. Die versamelde "waardes" dui vir ander mense aan wie jy is, wat jy is, waarvandaan jy kom en wat jy as jou bestemming ag.

In kerkverband het Sinodes van die Afrikaanse Protestantse Kerk rigtinggewende besluite i.v.m. bewaring geneem, o.a. oor wie leiding daarmee moet neem. Die mees aangewese persone met 'n bewaringsopdrag is al die skriba's: gemeenteskriba, ringskriba, skriba van elke sinodale kommissie tot die skriba van die Sinode. Randon elke skriba is mede-lidmate of kommissielede van wie veronderstel word dat hulle dieselfde waardes dra, mense wat welkom en nodig is om te help bewaar wat kosbaar is. Op gemeentevlak is dit die argiefkommissie van die kerkraad en soortgelyk verder aan. Materiaal wat in kerkverband bewaar behoort te word, is alles wat vir die navorser in die toekoms i.v.m. die gemeente, ring en Sinode se bestaan, funksies en koninkrykswerk in die algemeen, 'n beeld so volledig moontlik behoort te gee.

Die ondersoeker/navorsers van die toekoms gaan sien of, hoedanig en in watter mate bewaarders van die goeie ywerig en getrou was. Wat bewaar is, gaan wys hoe die bewaarders en hulle mede-

standers (d.w.s. mede-kerklidmate) hulle in die diens van Jesus Christus die Koning van die Kerk, gedra het.

Sinodes van die AP Kerkverband het voorsiening gemaak vir 'n bewaarplek, nl. die sinodale kerkargief. Oor wat by die kerkargief gedurende die afgelope drie jaar ontvang is vir bewaring, word verderaan verslag gedoen. Hierdie opgawe kan dien as 'n maatstaf vir elke skriba op elke terrein om hom/haar aan te toets of bewaar en ingestuur is soos dit behoort te wees. Vergelyk die Argiefhandleiding.

Baie gemeenteskriba's maar veral ringskriba's skyn sonder entoesiasme te wees. Dit dui waarskynlik daarop dat hulle nie bewus is van die belangrikheid van die kerkwerk wat hulle doen nie. Daarom word min materiaal ingestuur en is daar weinig reaksie op briewe en navrae. Die waarde van die kerkargief word ook geringgeskat blykens die feit dat ons voortdurend afskrifte van stukke ontvang i.p.v. die oorspronklike en daarby nog veelal nie onderteken nie.

5. AANWINSTE

Aanwinste is te danke aan dié predikante en skriba's wat hulle pligte nagekom het. Groot dank kom hulle toe.

5.1 Van predikante af: huweliksregisters

Die predikante se name word in tydsvolgorde (soos wat dit ontvang is) genoem. Een of meer registers is ontvang.

2001

JSP de Villiers, C van Rooyen, JH Theron, GG le Roux, PJB Engelbrecht, CJ Kruger, HF Jooste, G Pretorius, DJ Malan, KK Lamprecht, A Boshoff sr., MC Adendorff.

2002

JAC Erasmus, GG Le Roux, JSP de Villiers, HF Jooste, G Pretorius, JP Botes, DJ Malan, PW Botha, PDF le Grange, C van Rooyen, MJ Hartzenberg.

2003

C van Rooyen, DJ Malan, JH van der Walt, GJ Grobler, WJ Gagiano, JAC Erasmus, HF Jooste, PR Jonker, JH Theron, MP van Wyk.

5.1.1 AANBEVELING

5.1.1.1 Die Sinode herinner predikante aan die kerklike huweliksregister wat reeds vanaf 1994 bestaan.

5.1.1.2 Die Sinode doen weer 'n beroep op leeraars om hierdie ereplig na te kom deur die huweliksregister te voltooi en in te stuur na die argief toe omdat dit die enigste kerklike huwe-

liksregister van Blanke Afrikaners in Volksverband is.

5.1.1.3 Die Sinode vra dat elke leraar dit doen t.o.v. elke huwelik wat deur hom bevestig is sedert sy toetred tot die AP Kerk.

5.1.2 Van ds. JH Theron is 'n lewenskets van homself ontvang; dit is getiteld: Op God se pad.

5.1.3 Dit blyk dat daar behoefte bestaan by skriba's van kerkrade en ringskriba's aan die inhoud van die volgende aanbeveling:

AANBEVELING

5.1.3.1 Die Sinode gee die KKS opdrag om gepaste riglyne daar te stel vir die skriba van die kerkraad en die ringskriba oor hoe gehandel moet word met 'n demissie, legitimasie-akte en bevestigingsakte. Vgl. KO. Art. 14: 1,2 Bep. 14.1.

5.1.4 Aktes van bevestiging is in 2001 ontvang m.b.t. broeders LD Greyling en CR Vermaak.

5.2 Gemeentenuusbriewe

Dit is net Steynsburg en Moot-Sentraal van wie ons gereeld hul nuusbrief ontvang en 'n volledige stel het. Ander gemeentes van wie een of meer eksemplare ontvang is, ook in tydsvolgorde, is Potgietersrus, Gordonia, De Aar, Heidelberg, Primrose, Welbekend.

5.3 Registerafskrifte

Dit het gebeur dat 'n gemeente se registerafskrifte gereeld jaarliks ontvang is en dan word dit onderbreek. So 'n onderbreking is gewoonlik a.g.v. verwisseling van skriba en dat die nuwe skriba skynbaar nie genoegsaam ingelig is m.b.t. al die pligte nie.

Ongelukkig is dit beleef dat gemeentes se skriba's registerafskrifte na die ringskriba toe gestuur het soos wat die reëling aanvanklik was en dat dit verlore geraak het. Van sommige gemeentes het sedertdien nog geen afskrif die kerkargief bereik nie. **Die huidige reëling dat elke gemeente/kerkraadskriba die afskrifte direk na die Kerkargief toe moet stuur, deug baie beter.**

Met waardering word soms meer as een jaar se afskrifte gelyktydig ontvang waar dit agterstallig was. Die ontvangste is vir die drie jaar waarvoor die verslag handel, soos hierna aangegee; die volgorde is dié waarin die afskrifte ontvang is.

2001

Pretoria-Suiderlig, Strydenburg, Coligny, George, Schweizer-Reneke, Smithfield, Lebombo, Steynsburg, Middelburg, Cullinan/Rayton, Hoëveld, Belfast, Laersdrif, Witbank, Grootfontein, Carolina, Welbekend, Primrose, Delmas, Prieska, Groblershoop, Kakamas, Pofadder, Leeudoringstad, Potchefstroom, Tzaneen, Knysna, Ventersdorp, Marble

Hall, Albertinia, Windhoek, Walvisbaai, Leonardville, Gobabis, Hoedspruit.

2002

Strydenburg, Potgietersrus, Murraysburg, Krugersdorp, Grootfontein, Delmas, Coligny, Johannesburg, Hoedspruit, Naboomspruit, Bloemhof, Potchefstroom, Carolina, Lebombo, Schweizer-Reneke, Stella, Lydenburg, Leonardville, Kathu, Benoni, Smithfield, Pretoria-Suiderlig, Gobabis, Lebombo, Lydenburg, Outjo, Ventersdorp, Welbekend, Nelspruit, Carolina, Primrose, Riversdal, Middelburg, Laersdrif, Belfast.

2003

Witrivier, Schweizer-Reneke, Smithfield, Tzaneen, Barberton, Cullinan/Rayton, Johannesburg, Hanover, Klerksdorp, Naboomspruit, Potchefstroom, Murraysburg, Potgietersrus, Delmas, Welbekend, Clanwilliam, Laersdrif, Primrose, Krugersdorp, Alfa, Ottosdal, Sannieshof, Lichtenburg, Pretoria-Suiderlig, Verwoerdburg, Outjo, Brakpan.

LET WEL

Hieruit blyk dat 62 uit die 243 gemeentes van die kerkverband, registerafskrifte volgens Sinodebesluit, ingestuur het.

Om in ringsverband of in groter groepe gemeenteskriba's en ringskriba's saam te trek om leiding en inspirasie te ontvang, is by 'n vorige Sinode besluit. Die verantwoordelikheid van die inisiatief is op die ringe geplaas. Daarop het geen reaksie gekom nie. Die finansiële sy daarvan is moontlik 'n negatiewe faktor.

5.3.1 Vir kennisname:

Kerkraad- of gemeenteskriba's ervaar dat 'n verskeidenheid vorms as verklaring van lidmaatskap (Bep. 4B in die geval waar geen attestaat uitgereik word nie) in omloop is. In oorleg met die Publikasiekommissie word sodanige vorm by die Boekwinkel beskikbaar gestel.

5.3.2 Dikwels word probleme ondervind om nuwe intekers van wie die attestaat per pos ontvang is, op te spoor.

AANBEVELING

5.3.2.1 Die Sinode besluit dat die skriba van die kerkraad 'n attestaat van 'n lidmaat/-mate slegs mag pos aan 'n volgende gemeente indien die woonadres op die attestaat verstrek word.

5.4 Ander gemeentelike argivalia.

Hieronder val 'n hele verskeidenheid stukke. Die belangrikste is notules van die kerkraad, sy kommissies, ouderlingeraad, diakonie, en erediensafkondigings. Dit moet gedoen word soos dit hoort, nl. **ondertekende oorspronklike stukke**. Die betrokke kerkrade hou vir hulleself 'n duplikaat oor-

spronklike of gekopieerde stel. Hier staan Pretoria-Suiderlig, Welbekend en Moot-Sentraal uit.

Verwoerdburg en Weipe het eenmalig 'n aantal jare se opgegaarde stukke gestuur.

In hierdie groep val ook stukke soos foto's, gedenkbrosjures, (Kareedouw, Brakpan en Namakwaland), stigtings- of ander besonderhede, grensbeskrywing en bouplanne van 'n kerkgebou. Laasgenoemde is baie belangrik vir sowel die navorser asook die gemeente self want indien die kerkgebou deur 'n ramp soos 'n brand verwoes word, is die gemeente se dokumente gewoonlik ook daarmee heen. In so 'n geval is dit wat in die kerkargief bewaar is tot groot hulp met betrekking tot herstelwerk.

Gemeentes wat een of meer van sulke items ingestuur het gedurende die verslagtydperk, is die volgende: Reddersburg, Namakwaland, Trans-Magalië en George. Van twee susterskonferensies is stukke ontvang, nl. Oos-Kaap (2001 mev. P Bezuidenhout) en Transvaal (2003 mev. U Malan).

5.5 Finansiële State

Op versoek van hierdie kommissie het die vorige Sinode besluit dat elke kerkraad jaarliks 'n eksemplaar van die geouditeerde finansiële state na die kerkargief toe moet stuur. Enkele gemeentes (of wel die kassier) het ouer state gestuur wat baie welkom is. **Van gereelde op datum state, is daar nog nie sprake nie.**

Van die volgende gemeentes is state ontvang:

2001

Diamantstreek, Alberton, Keetmanshoop, Walvisbaai en Leonardville.

2002

Kakamas, De Aar, Wonderboom, Groblershoop, Hanover, Kathu, Koffiefontein, Kroonstad en Hertzogville.

2003

George

5.6 Argivalia van gemeentes waarvan die bestaan beëindig is gedurende die reses.

Die maand en jaartal waarop elke genoemde gemeente beëindig is, staan in hakies. Soms moes met moeite inligting hieroor bekom word – met dank aan mev. Elsabé Venter (ontvangsdame/tikster).

Dié gemeentes is:

Diamantstreek (3.2001), Messina (10.2001), Koppies (? 2002), Verkeerdevlei (5.2002), Boksborg (5.2002), Marken (7.2002), Ladismith (9.2002), Perdekop (3.2003), Bultfontein (4.2003), Leandra (5.2003), Virginia (11.2003).

Om argivalia van 'n beëindigde gemeente te herwin, loop selde uit op iets wat die moeite werd is. Gewese gemeentes van wie ons nie die nodige argivalia ontvang het nie, is die volgende:

Koppies, Verkeerdevelei, Marken (hulle stukke is hopelik by Koedoesrand), Ladismith, Perdekop en Virginia.

Skynbaar is 'n gebrek aan voorskrifte medeverantwoordelik vir die situasie. Daarom die volgende aanbeveling.

AANBEVELING

5.6.1 Die Sinode gee die KKS opdrag om die prosedure met die beëindiging van 'n gemeente se bestaan, uit te spel. Die KKS besluit oor die beste wyse waarop die gevraagde leiding tuisgebring kan word.

5.7 Ringsargivalia wat ontvang is

Die meeste stukke wat van ringskriba's ontvang word, is gemeentestukke wat direk na die argief toe gestuur moes word, nl. registerafskrifte (doop- en belydende lidmate), gemeentelike verslagvorm aan die ring en finansiële state. Dit ook wys hoedat Sinodebesluite stadig deurwerk – indien wel.

Argivalia wat deur die ring self geskep is, nl. saamvattende verslae, ringskriba se verslag, notules en korrespondensie kom selde by die argief aan en dan is dit nog gewoonlik fotokopieë wat meesal nie onderteken is nie.

Uit die 39 ringe is gemeentestukke en ringsargivalia van die volgende 14 ringe se skriba's ontvang. Waar slegs ringsargivalia of ringsargivalia en gemeentestukke ontvang is, word dit met (R) na die naam aangedui – in volgorde van ontvangs.

2001

Beaufort-Wes, Kimberley, Migdol(R), Middelburg, Bloemfontein, Outjo, Gordonias, Klerksdorp, Riversdal, Brandfort(R), Heidelberg(R) en Lichtenburg(R).

2002

Klerksdorp(R), Somerset-Oos(R), Middelburg(R), Migdol, Heidelberg(R), Mooi-nooi(R), Lichtenburg(R).

2003

Somerset-Oos(R), Mooi-nooi(R), Lichtenburg(R).

AANBEVELING

5.7.1 Die Sinode beveel by ringe aan om jaarliks 'n ringsargiefkommissie te benoem vir skakeling met die kerkargief.

5.8 Argivalia van kommissies van die Sinode

In hierdie afdeling heers 'n groot droogte!

5.8.1 Van die Publikasiekommissie word deurlopend notulelêers, manuskripte en twee eksem-

plare van elke publikasie ontvang.

2001

BRKA notule- en personeellêers, SKK notule en algemene lêers.

2002

BRKA afsluitingslêers en eerste van GKK

2003

Hoofsaaklik SKK-verwante lêers uit mev. Venter se kantoor.

6. BESKRYWINGSPUNT

Ring van Lichtenburg: Afskrifte van doop-, dooplidmaat- en lidmaatregisters

Die Sinode besluit dat afskrifte van elke gemeente se doop-, dooplidmaat- en lidmaatregisters wat elke jaar via die ring na die argief van die Sentrale Kerkkantoor gestuur word, eers deur die betrokke kerkraad as korrek gesertifiseer moet word.

Motivering

1. Aangesien (KO) Art. 4A aan elke kerkraad die opdrag gee om bogenoemde registers te hou, is dit hulle verantwoordelikheid om seker te maak dat die inligting wat jaarliks na die argief van die Sentrale Kerkkantoor gestuur word korrek is.

2. Ds. WM Grové meld in sy boekie *Argief-handleiding vir die skriba* (1998) op bl. 28 par. 8.1.5 dat registers gesaghebbende dokumente is. In die lig hiervan is dit noodsaaklik dat daar met groot sorg seker gemaak moet word dat alle afskrifte korrek is.

3. In hierdie selfde handleiding op bl. 39 par. 8.5.3 en bl. 41 par. 8.5.13 word ook aanbeveel dat hierdie afskrifte deur die kerkraad gekontroleer moet word en gesertifiseer moet word.

AANBEVELING VAN DIE KOMMISSIE VIR DIE KERKARGIEF

6.1 Die beskrywingspunt is formeel en in beginsel ontvanklik.

6.2 Die Sinode keur die beskrywingspunt met die volgende bewoording goed:

Die Sinode besluit dat afskrifte van elke gemeente se doop- en lidmaatregisters wat elke jaar na die kerkargief gestuur word, eers deur die betrokke kerkraad as korrek gesertifiseer moet word.

Motivering

1. Die dooplidmaatregister is tot administratiewe hulp vir die kerkraad, sy jeugkommissie en sy skriba/saakgelastigde. Afskrifte van die dooplidmaatregister het geen argivale waarde nie.

2. Die Sinode het reeds besluit dat registerafskrifte

direk na die Sentrale Kerkkantoor toe vir die argief gestuur moet word. (*Handelinge, Sinode 1999*, bl. 496 punt 6.7)

7. BEGROTING

Die begroting vir 2005 is soos volg:

Vergaderingskoste	R 3000
Vergoeding vir argivaris en assistent	<u>R51627</u> R54627

8. IN MEMORIAM

Gedurende die verslagtydperk het die volgende leraars ontslaap:

HB Heymans: 15.06.2002
CF Swart: 22.11.2002
AR Nel: 26.11.2002
HDK van der Merwe: 20.12.2003 (lid van die Kommissie vir die Kerkargief)
JD Malan: 03.04.2004
CJS Botha: 21.04.2004

AANBEVELING

8.1 Die voorsitter vra die vergadering om staande in stilte vir 'n paar oomblikke gepaste instemming te betuig met die huldeblyke in Bylaes KKA 1 tot KKA 6.

LEDE VAN DIE KOMMISSIE

Dr. WA Burger (voorsitter)
Dr. HM Grobler
Ds. MJL Jordaan

IN MEMORIAM: HULDEBLYKE

BYLAE KKA 1

DS. HENNIE HEYMANS
GEBORE 30-01-1927
OORLEDE 15-06-2002

Hendrik Bernardus Heymans, die jongste kind van Frikkie en Sannie Heymans, is gebore op 30 Januarie 1927 op die plaas Tijger naby Tweeling in die distrik Frankfort. Sy ouer suster is reeds op 33 jaar oorlede. Hennie gaan skool op die plaasskool Malta (tot st. 5), op Tweeling (st. 6-8) en te Voortrekker Hoërskool op Bethlehem (st. 9-10). In Desember 1945, nadat hy st. 9 geslaag het, het Hennie kragdadig tot bekering gekom.

Hy studeer aan die Hoër Handelskool te Potchefstroom (1947-48) en werk daarna vir twee jaar as boekhouer te Bethal. In 1951-53 behaal hy sy B.A. en in 1954 sy B.A. (Hons.) aan die PU vir CHO. Van 1955 studeer hy aan die Kweekskool te Stellenbosch waar hy einde 1958 sy proponenteksaamen aflê.

Einde 1954 tree Hennie en Rina Kriel in die huwe-

lik; 'n gelukkige huwelik, geseën met vier kinders: twee seuns, Frikkie en Gabriël, en twee dogters, Elize en Susan. Ook drie kleinkinders het oupa en oma se lewens verbly.

Hennie was ook 'n kranige atleet en rugbyspeler. Op 19 jaar het hy die Vrystaat verteenwoordig as 220 treë hekkies-atleet; later, terwyl hy op PU vir CHO was, het hy Wes-Transvaal as atleet verteenwoordig en vir die PU se eerste rugbyspan gespeel.

Hennie het soos meeste van sy tydgenote, die finansies vir sy studies moeilik gevind, maar aan werkwyer het dit nooit by hom ontbreek nie. By geleentheid het hy brandhout verkoop en by 'n ander geleentheid het hy, met die talente wat die Here hom gegee het, eenmanskonserte gehou met sang en voordrag. "Die Here het steeds voorsien", was sy openhartige getuigenis tot aan die einde van sy lewe.

Prof. WJG Lubbe

BYLAE KKA 2

DS. CHRISTIAAN FREDERIK SWART
GEBORE 25-01-1930
OORLEDE 22-11-2002

Toe ek die berig ontvang van ds. Christie Swart se dood, het talle taferle van so 'n klompie jare gelede, gedurende die eerste jare van die AP Kerk se bestaan, in die gedagte gekom. Ons het omtrent 8 jaar lank saam op die Finansiële Kommissie van die sinode gedien. Daarvan was ds. Swart 6 jaar voorsitter.

Hy was in die vergaderings so 'n rustige mens; het duidelike leiding gegee, sonder om sy wil op die vergaderings af te druk. Geen lid kon ooit kla dat hy nie voldoende geleentheid gehad het om sy standpunt te stel nie. Dat hy hom altyd goed voorberei het vir 'n vergadering, was vir almal baie duidelik. Die sinodegangers van daardie jare sal goed onthou dat hy die finansiële verslae altyd met oortuiging voorgedra het. Gelukkig was die vergaderings van die FK altyd baie ontspanne; tog kon hy met 'n gepaste kwinkslag talle kere die vergadering "opvrolik" – veral so na die etenspouse.

As voorsitter van die kommissie wat die BRKA en sinodes moes adviseer oor al die finansiële sake, het br. Swart deur al die jare 'n baie konserwatiewe beleid voorgestaan. Daarom kon die verskillende werksaamhede van die Sentrale Kerkkantoor altyd voortgaan, soos aan die sinodes gerapporteer. Veral in die vroeë negentigerjare toe daar 'n redelike insinking in gemeentelike bydraes was, het hy goeie en deurdagte rigting aangedui (wat die FK en die sinodes gelukkig gevolg het). So is die "wa deur die drif getrek", en het alle sinodale werk-

saamhede steeds 'n positiewe rigting kon volg. Ons sal hom onthou vir al hierdie werksaamhede, wat hy kon verrig deur die genade van die hemelse Vader.

Soos hy die FK gelei het, het hy ook sy gemeentetewerk behartig – dit kon ons van verskeie oud-lidmate hoor. Sy roeping was vir hom groot erns. Nadat hy hartprobleme ontwikkel het en moes emeriteer, kon hy so herstel dat hy nog vir etlike jare die Woord in Roedtan kon bedien.

Vanaf 1964 tot 1988 het hy 4 gemeentes in die Ned. Geref. Kerk met die Woord bedien. In die AP Kerkverband was hy eers reisende leraar en daarna in Lichtenburg, Witrivier en naburige gemeentes en (na sy emeritaat) in Roedtan werksaam.

Veral van sy vroeëre kollegas op die FK's en sekerlik van die hele kerkverband word sy eggenote Annetjie en hulle kinders die versterkende troos van die Here deur sy Heilige Gees toegebid. Hulle kan terugdink aan 'n geroepene wat sy plek op vele terreine in die Kerk van die Here volgestaan het.

Ds. LD Pienaar

BYLAE KKA 3

DS. AR NEL
GEBORE 28-05-1955
OORLEDE 26-11-2002

Met leedwese het ons kennis geneem van At se heengaan op 26-11-2002. Die afgelope maande het hy met kanker saamgeleef; toe ek hom sowat twee weke voor sy heengaan vra hoe dit met hom gaan, het hy op sy kenmerkende kalm manier geantwoord: "Dit gaan goed: ek is naby die see, en die Here sorg".

Adriaan R Nel was 'n kind van die natuur. Hy het met oorgawe alles in die natuur geniet – insluitend om gereeld te gaan jag. Na 'n redelike lang tydperk wat hy as geregsdienaar in die SAP gedien het, het hy in 1984 sy studies in die Teologie aan Tukkie begin om hom vir die bediening te bekwaam. Sy gemaklike omgang met mense het sy betrokkenheid by talle buitemuurse aktiwiteite onafwendbaar gemaak. Op akademiese gebied het hy intens belang gestel in die sendingwetenskap. Ek herinner my dat hy sedert sy eerste of tweede jaar op universiteit reeds begin het om inligting te versamel vir sy BD-skripsie, wat 'n magdom eerste-handse kennis ingesluit het oor die Afrika-godsdienste, met besondere verwysing na Modjadji, die sogenaamde reënkoningin van die noorde.

At het aan die begin van 1993 na die AP kerkverband oorgekom, waarna hy verskeie gemeentes bedien het. Hierdie bediening het hom oor die lengte en breedte van ons land geneem: dit begin

in verre Oos-Transvaal in die Laeveld, en eindig aan die Weskus. Dit was goed om hom te ken. Dit was aangenaam om saam met hom te bid en werk. Aan Corrie, Lourens en Klein-At wil ons sê dat ons seker en bly is oor sy toekomstige rus.

Ds. BR Torlage

BYLAE KKA 4

DS. DAAN VAN DER MERWE
GEBORE 13-11-1933
OORLEDE 20 DESEMBER 2003

Ds. Hendrik Daniël Klopper van der Merwe, wyd bekend, veral onder konserwatiewe Afrikaners, as Daan of HDK en vanaf 1995 as ds. Daan, gebore 13 November 1933, het op Saterdag 20 Desember na 'n maandelange ernstige siekte in die ouderdom van sewentig jaar in 'n hospitaal in Pretoria gesterf. Dat ds. Daan, wat vir meer as vier dekades as die beginselvaste Afrikanerstryder op die voorpunt volhardend gestry het vir sy volk, taal, kultuur, die geskiedenis en vir sy kerk nie meer met ons in die stryd is nie, is só onwerklik. Vir hierdie volksman en kerkman uit een stuk, het die stryd vir sy volk en sy kerk voortgeduur, want hy was besiel met 'n brandende volksnasionisme en 'n onsterflike vryheidsideaal, wat hom voortgestu het op die pad van Suid-Afrika! Vir ses en dertig jaar was ons vriende, geesgenote, partygenote, volksgenote en kerkgenote. Hoe gaan ons hom nie mis nie!

Nadat hy as onderwyser opgelei is (en hy het nooit sy belangstelling in die jeug en onderwys verloor nie, soos blyk uit sy ernstige pleidooie by die Kuratorium dat alles in die stryd gewerp moet word om die AP Akademie tot 'n volksuniversiteit uit te bou), het hy egter die roeping ontvang om predikant te word. Dog na die verwerping van die BD-graad aan die Universiteit van Pretoria, is hy gelei om eers lektor in Volkekunde aan sy alma mater te word, totdat hy in 1966 met die algemene verkiesing as LV vir Rissik (Pretoria) verkies is. As jong LV het hy begin dien as lid van die ou NP onder dr. Verwoerd as eerste minister, wat hy as model nagevolg het. As LV was sy belangstellingsveld Onderwys en Binnelandse Sake. Daar hy net beginsels gehad het en geen prys nie, het sy behoudendheid hom vroeg in die branding gebring en het meer as een storm oor sy kop gewoed, maar hy het oordeelkundig, volhardend koers gehou.

In Februarie 1982 toe die NP die spoor totaal byster geraak het met die prysgawe van die beleid van afsonderlike ontwikkeling en magsverdeling in ruil vir die beleid van integrasie en magsdeling, was hierdie vuurvreter vanselfsprekend een van die groep LV's wat die NP verlaat en op 20 Maart 1982 die KP gestig het.

In 1988 het hy opgetree as ere-eesdirekteur vir Groot Trek 150, waar hy dit met vreugde beleef het op 16 Desember dat die opkoms by Donkerhoek veel groter was as by Monumentkoppie. Hy het daarna ook leiding geneem in die stryd vir die behoud van die karakter van UP as Voortrekker-universiteit. Gedurende 1994 is sy parlementêre diens na agt en twintig jaar beëindig, met 'n kort onderbreking tussen 1987-1989.

Gedurende 1994 het ek by geleentheid vir hom gesê dat die AP kerkverband hom nou nodig het. Hy het dit ter harte geneem en teruggekeer na die bediening tot hy in November 1994 deur die Kuratorium as proponent gelegitimeer is. Op 18 April 1995 was dit my voorreg om hom in sy eerste gemeente, Johannesburg-Suid as predikant te orden. Vanaf Mei 1996 het hierdie man, vir wie werk nooit te veel was nie, ook die gemeente Alberton bedien. In beide gemeentes het hy met groot entoesiasme en ywer gedien. In 1999 is hy as lid van die Kuratorium benoem, waar hy tot met sy heengaan voortreflike werk gedoen het. Vanweë sy belangstelling in geskiedenis en veral genealogie het hy ook gedien op die sinodale kommissie vir Kerkargief. Hy het in hierdie periode ook begin werk aan 'n doktoraal in kerkgeskiedenis met die oog op 'n proefskrif oor die lewe en werke van die volksman, kerkman en Godsman, dr. AP Treurnicht.

Daan was getroud met Joan Schabort. Uit die huwelik is vier kinders gebore, 'n seun Christiaan en drie dogters, Harriet, Gerda en Joannie. Hy was grootvader van ses kleinkinders op wie hy baie trots was.

En nou is hierdie volksman en kerkman van integriteit, getrouheid, diensbaarheid en voorbeeldigheid oorgeplaas na "die huis van die Vader met sy vele wonings", deel van ds. NJ Rautenbach se boodskap met die begrafnisdiens op 27 Desember. Ons bid sy eggenote, kinders en kleinkinders, asook sy twee gemeentes die seënryke vertroosting van die Here toe: "Gedenk julle voorgangers wat die Woord van God aan julle verkondig het; aanskou die uiteinde van hulle lewenswandel en volg hulle geloof na. Jesus Christus is gister en vandag dieselfde en tot in ewigheid" (Hebr. 13:7,8).

Prof. FAH van Staden

BYLAE KKA 5

DR. JAKOB DANIËL MALAN
GEBORE: 1 JANUARIE 1916
OORLEDE: 3 APRIL 2004

Jakob Daniël Malan (JD) is op 1 Januarie 1916 te Fort Victoria, in Mashonaland, gebore. Sy vader, Johannes Stephanus Malan, een van twaalf kinders, was toe sendeling daar onder die Vakaranga. Na sy vader se dood in 1923 moes JD se weduwee-

moeder vier kinders grootmaak. Gelowig, hardwerkend en eerbaar, soos haar man, het sy dit gedoen. "My ouers het Christus altyd eerste gestel in hulle lewe", sê JD. Sy suster Alida het onderwyseres geword, sy broer Gert geneesheer, sy broer Fanie professor in Biblioteekkunde en JD sendeling.

Skooljare

Later verhuis die gesin na die ou familieplaas in die Boland. JD matrikuleer aan die destydse Jongens Hoërskool te Wellington. Sy skooljare was depressie en geld was min. Daarom het JD sedert standerd vyf gedurende vakansies plaaswerk gedoen, en later as student selfs toneel gespeel om die studiegeldjies aan te vul.

Sendeling

Na matriek gaan JD na die Hugenote Universiteitskollege en bekwaam hom as sendeling aan die destydse Sending Instituut te Wellington. In 1939 help hy tydelik in 'n vakature in Citrusdal maar vertrek nog dieselfde jaar na die destydse Rhodesië waar hy saam met dr. (later professor) Willie van der Merwe werk. In 1940 tree hy in die huwelik met Jacomina (Jakkie) Kriel.

In 1941-42 werk hy as sendeling te Parushana. In 1942 aanvaar hy 'n beroep as leraar na die Sendinggemeente Barberton-Witriver-Nelspruit. Vir 13 jaar doen hy hier geseënde arbeid en neem ook ywerig deel aan o.m. kultuur- en jeugwerk.

Kommandant

In 1948 word hy aangestel as Kommandant van die Barberton-kommando, en in 1953 gekies om saam met die kroningskontingent na Europa te gaan. In 1954 word hy oorgeplaas na 2 MED Regiment SAA ('n artillerie-regiment), en in 1956 word hy oorgeplaas na Botha Regiment SA I, en wel as bevelvoerder. In 1979 sluit hy aan by die Kapelaanseenheid van die Kapelaan-Generaal. Vir die volgende paar jaar doen hy diens op agt verskillende basisse in die Caprivi. Dit was jare vol geestelike geleenthede en ryk aan geestelike ervaringe.

Vryheid en Nelspruit

In 1955 aanvaar JD 'n beroep na die Sendinggemeente Vryheid (Noord-Natal). Vir enkele jare werk hy hier saam met dr. Willie Lubbe, sedert begin 1960 leraar van die moedergemeente Vryheid. Voor dr. Lubbe se koms lewer hy ook waardevolle dienste in die vakante moedergemeente en dien ook as stadsraadslid en burgemeester van Vryheid. Gedurende hierdie jare behaal hy ook sy doktorsgraad in Teologie. In 1962 aanvaar hy weer 'n beroep na Nelspruit en werk vir nog twee jaar hier as sendeling.

Moederkerk

In 1964 aanvaar hy 'n beroep na die moedergemeente Alkmaar (Oos-Transvaal). Intussen het die egpaar Malan 'n seun, Jacques (1943) en 'n dogter Frances (1949) ryker geword, en ook 'n pleegkind, Marie Bellingham, aangeneem. In 1968 aanvaar JD 'n beroep na Riviera (Pretoria). In 1973 neem hy 'n beroep aan na Barberton en in 1978 na Christiesmeer. Hier aanvaar hy in 1982 sy emeritaat en gaan woon in sy ou gemeente Alkmaar waar hy as ouderling, met opdrag evangelisasie, dien.

AP Kerk

In die kerkraad van Alkmaar bind hy en ander die stryd teen die liberalisme in die NG Kerk aan. Kort na die stigting van AP Kerk Suidkus (op 1 Julie 1987) word JD gevra om vir die nuwe gemeente te preek. Daaroor word hy voor die NG Ringskommissie gedaag. Op 26 September 1987 sluit hy by die AP Kerk aan, doen reisende diens en aanvaar op 21 November 1987 (toe byna 72 jaar) die beroep na AP Kerk Nelspruit/Barberton. Hy bedien ook AP Kerk Witriver, AP Kerk Sabie en AP Kerk Lebombo tydelik. Oral bestuur sy aangenome dogter, Marie, vir hom die motor.

JD het gesê dat die Here sy lewe besonder ryk gemaak het met geleenthede om op 'n groot verskeidenheid van akkers in sy wingerd te kon arbeid. Hy het beoog om op 9 Augustus 1992 (in sy 77ste jaar) finaal uit te tree, veral weens die gesondheid van sy eggenote. Maar die lus om vir die Here te werk was nog steeds brandende.

Seldsaam

Op 29 Maart 1998 neem hy weer die tuig op. 'n Seldsame bevestiging vind plaas in AP Kerk Lebombo toe die 72-jarige dr. WJG Lubbe (emeritus) die 82-jarige dr. JD Malan (emeritus) as leraar van AP Kerk Lebombo bevestig. Vir hierdie jong gemeente was dit 'n feestelike geleentheid in sy eie kerkgebou. Daarby is 'n leraar bevestig wat nie slegs in jare nie, maar ook kerklik en t.o.v. lewenservaring kon terugkyk op 'n rykgeskakeerde loopbaan. Hier het hy gedien tot 1 Mei 2000.

Intussen het sy eggenote hom ontval. Sy eie gesondheid het agteruitgegaan. Hy is bygestaan deur sy aangenome dogter, mev. Marie Nel. Sy het die laaste jare sy motor bestuur en nou ook nog sorgsaam na hom omgesien waar hy in die versorgingsafdeling gelê het by die oord waar mev. Nel gewoon het. Terwyl die personeel gedurende die maande van sy uiters verswakte toestand hom verpleeg het, het mev. Nel hom met teerheid getrou versorg en bygestaan tot hy op 3 April 2004 ontslaap het.

Goddank vir 'n lewe van seldsame diens in God se Kerk op aarde: seldsaam lank, seldsaam gevarieerd,

seldsaam ryk, vir vele, ja vele, tot seldsame seën.

Die Boodskapper Julie 1992 en September 1998.

BYLAE KKA 6

HULDEBLYK DS. CJS (CHRISTIE) BOTHA

Christiaan Jacobus Strauss Botha het die eerste lewenslig op 18 September 1938 om 17:00 gesien. Hy is as pastoriekind en eerste seun van wyle ds. en mev. Harold M Botha te Biesiesvlei in die pastorie gebore. So het hy in die pastorie opgegroeï en hy matrikuleer aan die Hoërskool Lichtenburg. Daarna sit hy sy studies voort aan die Universiteit van Pretoria en behaal sy BA Admissie.

Hier het hy sy studies onderbreek en vir 'n tyd lank vir die Departement Volkswelsyn en Pensioene gewerk, waarna hy sy studies aan die Stellenbosche Kweekskool voortgesit en met onderskeiding voltooi het.

Hy begin sy bediening in 1968 in die NG Kerk Ottosdal-Suid en bedien daarna ook die gemeentes Meyerspark, Silverton en Ventersdorp van die NG Kerk.

Vanaf 1987 tot en met sy emeritaat aan die einde 2000 bedien hy die AP Kerk Ventersdorp as voltydse leraar en lewer ook diens in naburige gemeentes. Ná sy emeritaat het hy steeds tot en met sy dood op 21 April 2004 die gemeente Ventersdorp bedien met beperkte opdrag. Hy was 'n gewaardeerde lid van die Ring van Derby en het verskeie kere in verskillende ampte in die ringsvergadering opgetree.

Hy was twee keer getroud. Toe hy op 16 Augustus 1987 predikant in die AP Kerk geword het, was Johanna (Henna) Maria, gebore Van Aarde, sy eggenote. Uit die twee huwelike is 5 kinders gebore, nl. Gretchen, Harold, Christie, Pietman en Chrisna-Mari. Hy was lief vir sy kinders en het sy wederhelf op die hande gedra. Hy was nederig, ten spyte van die feit dat hy vele talente gehad het. Hy was lief vir aksie en die ruimtes en het soms sy tyd as vlieënier agter die kontroles van 'n ligte vliegtuig deurgebring. Hy was lief vir die natuur en jag. Hy het in boerdery belanggestel en was 'n bekende hondeteler. As bekwame skut het hy hom ook besig gehou met die herlaai van patrone.

Op kerklike terrein was hy vanaf die begin tot 1990 'n lid van die Sinodale Kommissie vir die Diens van Barmhartigheid. In 1993 was hy as sekundus benoem op die Sinodale Kommissie vir Kerksang en -musiek. Deur dit alles het hy plat op die aarde gebly.

Hy was 'n bekwame prediker. Sy verhandeling was dan ook getiteld: *Aktuele prediking in ons dag*. Sy heengaan laat 'n leemte in die AP Kerkverband. Soos die Here hom aan die kerkverband, sy gemeente en sy gesin voorsien het, so glo ons sal Hy ook die seer harte troos en die leemtes vul.

DS. MARIUS HARTZENBERG

Verslag van die Eerste Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie (GKK)

Tydperk: 8 September 2001 tot 21 April 2004

Die Sinode van 2001 het die Bestuur van die Raad vir Kerkadministrasie (BRKA) en Finansiële Kommissie (FK) vervang met die Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie (GKK).

1. BESTUURSPERSONEEL

1.1 Lede deur die Sinode verkies

Primarii: Oudle. FJ Swanepoel, HA Mocke, PJ Fouché, MA Botes.

Sekundi: Oudle. SA van der Westhuizen, LR Treurnich.

1.2 Lede benoem

Verteenwoordiger van die Afrikaanse Protestantse Akademie

Die rektor, prof. FAH van Staden

Deur SKK

Primarius: Prof. R Maré

Sekundus: Prof. IA Brink

Deur KKS

Primarius: Ds. AS van Jaarsveld

Sekundus: Ds. MJ Hartzenberg

Personeel (adviserend)

Direkteur van Kerkadministrasie: Ds. MC Adendorff

Administrateur: Mnr. LJ Korkie

Rekenmeester: Mnr. GJ Jansen van Rensburg

1.3 Ampsdraers

Voorsitter: Prof. FAH van Staden

Ondervoorsitter: Prof. R Maré

Direkteur van

Kerkadministrasie: Ds. MC Adendorff (advise-
rend)

Administrateur: Mnr. LJ Korkie (adviserend,
tree op as sekretaris)

1.4 Dagbestuur

Prof. FAH van Staden, prof. R Maré, ds. MC Adendorff (Direkteur van Kerkadministrasie, adviserend)

1.5 Eiendomskomitee

Die GKK het uit sy geledere die volgende lede op die Eiendomskomitee aangewys:

Oudle. HA Mocke (voorsitter), PJ Fouché (onder-voorsitter) en mnr. LJ Korkie (Administrateur, adviserend).

Ds. NJ Rautenbach is later deur die eiendoms-komitee gekoöpteer.

1.6 Beheerraad van die Jeugtuiste

Die take van die Beheerraad word hanteer deur die Eiendomskomitee. By dié geleentheid word die Huiskomitee lede ook betrek.

Die Huiskomitee lede vir 2002 was mnre. SW Strauss, GJ Stoop, JJ de Bruyn, SA Roets, R Malan; vir 2003 mnre. JJ de Bruyn, JJB van Zyl, R Malan, SA Roets, AC Jordaan en vir 2004 mnre. R Malan, SA Roets, JP Bezuidenhout, A van Heerden, JW vd M de Villiers.

1.7 Raad van Trustees van die Afrikaanse Protestantse Kerk Pensioenfonds

Die GKK het die volgende lede tesame met die Direkteur, ds. MC Adendorff en die Administrateur, mnr. LJ Korkie, in sy hoedanigheid as hoof-beampte van die pensioenfonds, as trustees van die pensioenfonds aangewys:

Werkgewerlede

Oudle. PJ Fouché en FJ Swanepoel.

Werknemerlede

Prof. R Maré en ds. AS van Jaarsveld.

1.8 Ad hoc-komitees

Die GKK het van tyd tot tyd volgens behoefte *ad hoc*-komitees benoem wat almal aan die GKK verslag gedoen het.

2. VERGADERINGS

In die verslagtydperk het die GKK 10 vergaderings gehou.

3. PERMANENTE PERSONEEL

3.1 Sentrale Kerkkantoer

3.1.1 Direkteur van Kerkadministrasie: Ds. MC Adendorff

- 3.1.2 Sekretaresse vir Direkteur: Mev. R Adendorff
- 3.1.3 Administrateur: Mnr. LJ Korkie
- 3.1.4 Sekretaresse vir Administrateur: Mev. A Smit
- 3.1.5 Rekenmeester: Mnr. GJ Jansen van Rensburg
- 3.1.6 Rekeningkundige beampte: Vakant. Die pos is nog nie weer gevul nie sedert mnr. Durand versoek het om ook die faktotumwerk te behartig terwyl hy studeer vir predikant.
- 3.1.7 Rekeningkundige beampte: Mnr. DG Behrens
- 3.1.8 Rekeningkundige beampte: Mev. CE Beyers
- 3.1.9 Rekenaaroperatrise/klerk: Mej. JG Bresler
- 3.1.10 Rekeningkundige klerk: Mev. JP van der Merwe
- 3.1.11 Argivaris: Ds. WM Grové. Ds. Grové beklee die pos op 'n deeltydse basis (2 voormiddae gedurende weksdae)
- 3.1.12 Argiefassistent: Ds. AS van Staden. Ds. AS van Staden beklee die pos op 'n deeltydse basis (2 voormiddae gedurende weksdae) vanaf April 2003. Dr. WA Burger het die pos op 'n deeltydse basis (2 voormiddae gedurende weksdae) beklee vanaf April 2002 tot Maart 2003.
- 3.1.13 Afdelingshoof publikasies: Dr. HJ Smith. Dr. Smith is ook die Redakteur van *Die Boodskapper*.
- 3.1.14 Publikasiebeampte: Mev. JP van Lille
- 3.1.15 Junior Publikasiebeampte (kontrakbasis): Mej. C Roos
- 3.1.16 Hoofklerk: Boekwinkel: Mnr. JEA Bester
- 3.1.17 Rekenaaroperatrise/klerk vir boekwinkel: Mev. L Dippenaar
- 3.1.18 Boekwinkelklerk (kontrakbasis): Mnr. WC von Wielligh
- 3.1.19 Ontvangsdame/tikster: Mev. ME Venter
- 3.1.20 Skoonmaker by Brookshuis: Mev. AMJ Coetzee
- 3.1.21 Skoonmaker by Brookshuis: Mev. DEH Prinsloo
- 3.1.22 Tuinier: Mnr. DH van Heerden
- 3.1.23 Sekuriteitsbeampte/faktotum: Mnr. CWA Durand. Mnr Durand, voorheen rekeningkundige beampte, is ook aangestel as faktotum ten einde sy vergoeding te behou.
- Gedurende die verslagtydperk het die volgende personeelwisseling plaasgevind:

Bedankings/aftrede/afleggings/sterftes

Mnr. BJD Potgieter (bedank op 31/07/2003)
Mnr. DJ van Niekerk (oorlede op 13/09/2003)

Aanstellings

Mnr. BJD Potgieter (01/11/2001)
Mnr. DJ van Niekerk (01/05/2002)
Mej. C Roos (01/02/2004 – Vaste termyn-kontrak vir ses maande)
Mnr. WC von Wielligh (01/03/2004 – Vaste termyn-kontrak vir ses maande)

Wanneer nodig word van deeltydse hulp gebruik gemaak vir beperkte tye, soos byvoorbeeld in afdeling Publikasies tydens versending van *Die Boodskapper*.

3.2 Afrikaanse Protestantse Akademie (Teologiese skool)

- 3.2.1 Registrateur/sekretaresse: Mev. CM Venter
- 3.2.2 Sekretaresse/Tikster vir die Dekane: Mej. E Nicklbauer
- 3.2.3 Biblioteekassistent: Mev. HM Janse van Rensburg
- 3.2.4 Skoonmaker (kontrakbasis): Mev. WD Marais
- 3.2.5 Tuinier (kontrakbasis): Mnr. VM Coetzee

Gedurende die verslagtydperk het die volgende personeelwisseling plaasgevind:

Bedankings/aftrede/afleggings/sterftes

Mev. MC Scheepers (medies ongeskik vanaf 01/04/2003)

Aanstellings

Mev. HM Janse van Rensburg (01/03/2003)
Mev. WD Marais (01/11/2003- Vaste termyn-kontrak vir ses maande)
Mnr. VM Coetzee (01/04/2004 – Vaste termyn-kontrak vir ses maande)

4 'n **Organogram** waarop die verskillende poste aangedui word, word aangeheg as **Bylae GKK 1**.

4. STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN GEMEENTES OP 30 APRIL 2004

- Skedule (**Bylae GKK2**) m.b.t. die stand van die indien van die F10-ouditverslag en F1-vorm; oorbetalings van die maandelikse 15%-bydrae; die verskilbedrag soos blyk uit die rekonsillasie van die 15%-bydrae met die ouditverslag; betalingsreëling vir agterstallige verpligtinge; pensioenfonds-premie en mediese fonds-premie van elke gemeente van die Afrikaanse Protestantse Kerk, volgens die inligting by die Sentrale Kerkkantoor ontvang, word hierby aangeheg vir kennisname deur die Sinode.

AANBEVELING

4.1 Die Sinode neem kennis van die skedule wat voortaan as 'n staande verslag aangebied word.

5. VERKOOP VAN GKK-EIENDOMME

Die Tiende Sinode het die volgende besluite geneem ten opsigte van die verkoop van die GKK-eiendomme:

5.1 Die Sinode kontinueer die opdrag van die vorige Sinode (1999) aan die GKK, naamlik om die situasie voortdurend te bestudeer en aan die eersvolgende Sinode verslag te doen oor toekomstige handeling met Brookshuis, Teologiese Skoolgebou, Jeugtuiste en John Rock woonstel.

5.2 AANBEVELING

5.2.1 Die Sinode keur dit goed dat John Rock woonstel omskep is sodat dit drie studente kan huisves.

5.2.2 Die Sinode neem kennis dat die GKK die situasie in verband met die eiendomme voortdurend bestudeer en in hierdie stadium geen rede vind om van die eiendomme te verkoop nie.

5.3 Ander eiendomme

5.3.1 Die binnekant van al die geboue is opgeknap en geveer teen 'n totale bedrag van R9 918.

5.3.2 Teen die grensmure van die Brookshuis-personeel is 17 afdakke opgerig teen 'n totale koste van R93 500.

6. ONDERSOEK NA 'N BETER MEDIESE SKEMA

Die Raad van Trusteë van die Pensioenfonds het gedurende die afgelope drie jaar ook mediese fonds-aangeleenthede hanteer, maar oordeel dat dit beter sal wees dat 'n komitee aangestel word wat uitsluitlik mediese fonds-aangeleenthede hanteer.

AANBEVELING

6.1 Die Sinode keur dit goed dat 'n waaksaamheidskomitee van kundiges aangewys word om mediese fonds-aangeleenthede asook ondersoeke na beter fondse te hanteer.

7. ONDERSOEK NA 'N BETER PENSIOENFONDS

Die GKK is voortdurend besig om te kyk na beter pensioenvoordele vir die leraars en personeel. Tans word kwotasies ingewag ten opsigte van die groeps- en ongeskiktheidsdekking van die pensioenfondse.

8. VOORTGESETTE GROEPSVERSEKERING NA OUDERDOM 65

Die ouderdomsgrens vir groepsversekering onder

die pensioenfondse is nou verhoog tot die maksimum ouderdom van 70 of totdat die lid aftree, wat ter een ook al eerste plaasvind.

9. VERPLIGTE LIDMAATSKAP VAN DIE MEDIESE FONDS EN PENSIOENFONDS

Die Tiende Sinode het die besluit van die Negende Sinode/RKA herbevestig dat elke persoon jonger as 60 jaar wat toegelaat word as predikant van die AP kerkverband en alle permanente personeel in die sentrale kerkkantoor en AP Akademie sonder uitsondering verplig sal wees om by die bestaande mediese fonds en pensioenfondse aan te sluit en lid te bly solank hy in diens is.

AANBEVELING

9.1 Die Sinode herbevestig die besluit van die Tiende Sinode dat elke persoon jonger as 60 jaar wat toegelaat word as predikant van die AP kerkverband en alle permanente personeel in die sentrale kerkkantoor en AP Akademie sonder uitsondering verplig sal wees om by die bestaande mediese fonds en pensioenfondse aan te sluit en lid te bly solank hy/sy in diens is. Kerkrade en leraars word ook daarop gewys dat die Registrateur van Pensioenfondse en die Ontvanger van Inkomste die pensioenfondse kan kanselleer indien daar nie uitvoering aan bogenoemde vereistes gegee word nie. In sodanige geval kan die Ontvanger selfs al die belastingaftrekkings wat ten opsigte van die pensioenfondse bydraes gegeld het, terugwerkend kanselleer, wat vir alle lede van die pensioenfondse nadelige gevolge sal hê. In hoogs uitsonderlike gevalle kan die GKK, met die goedkeuring van die Mediese fonds, toelaat dat 'n werknemer, wat by sy/haar indienstrede by die GKK aan 'n mediese fonds behoort wat vir hom/haar voordeliger is, nie lid van die Mediese Fonds word nie.

10. TRUSTEES VAN DIE PENSIOENFONDS

Die Raad van Trusteë van die pensioenfondse is gedurende 2001 saamgestel uit twee werkgewerlede en twee werknemerlede uit die GKK tesame met die Direkteur van Kerkadministrasie en die Administrateur. Volgens die reglement van die Pensioenfondse sowel as die Wet op pensioenfondse, moet die lede van die Fonds die geleentheid kry om minstens 50% van die Trusteë te verkies terwyl die werkgewer (GKK) die ander lede kan aanwys.

AANBEVELING

10.1 Die Sinode keur dit goed dat die volgende prosedure by die samestelling van die Raad van Trusteë voortaan gevolg word:

1. Nominasievorms word aan al die lede (bydraend en pensioentrekkers) van die Fonds ge-

stuur met die versoek om 3 (drie) lede van die Pensioenfonds vir Trustees te nomineer en te verseker dat die lede wat genomineer word, die nodige kundigheid het om as Trustees te dien en ook die Trustee-vergaderings sal kan bywoon. Verder moet elke nominasie onderteken word deur die persoon wat nomineer sowel as die persoon wat sekondeer en die genomineerde moet die nominasie ook onderteken om aan te dui dat hy (of sy) die nominasie aanvaar. Meer as een lid kan dieselfde persoon nomineer.

2. Wanneer die nominasies by die sentrale kerkkantoor ontvang word, word die name van die genomineerdes gelys in volgorde van die getal persone wat hom of haar genomineer het.

3. Die twee bydraende lede en die een pensioentrekker wat die meeste genomineer is, is die verkose Trustees, terwyl die twee bydraende lede en een pensioentrekker wat die volgende meeste stemme gekry het, die sekundi is.

4. Die werkgewer is die GKK en die GKK wys by sy eerste vergadering na die Sinode die ander drie Trustees en drie sekundi, wat nie lede van die fonds is nie, aan.

5. In die brief wat die nominasievorm vergesel, moet duidelik aangetoon word dat elke lid van die pensioenfonds 3 (drie) lede moet nomineer en ook dat die Trustees saamgestel sal word soos in 2 en 3 hierbo aangedui.

11. WEBBLAD

Die Tiende Sinode het gemeentes aangemoedig om hulle e-posadres aan die Sentrale Kerkkantoor te voorsien en ook om hulle eie webblaai op te stel. 'n Ad hoc komitee is deur die GKK en SKK aangewys om 'n webblad te ontwerp en sekere inligting daarop beskikbaar te stel. Die webblad is met die hulp van mnr. Jakkie Fourie van JL Electronics opgestel en daar verskyn reeds inligting ten opsigte van die Sentrale Kerkkantoor, AP Akademie, leraars, gemeentes en publikasies. Die adres is www.apk.za.net en gemeentes, maar veral leraars word versoek om die webblad te besoek en kommentaar aan die kerkkantoor te stuur in verband met die moontlike verbetering van die webblad.

12. GROEPSDEKKING VIR LERAARS WAT IN DIENS TE STERWE KOM

Die ouderdomsgrens vir groepsdekking wat deur die GKK by Sanlam uitgeneem is om gemeentes by te staan om hulle verpligting teenoor die weduwee van 'n leraar wat in diens te sterwe kom, na te kom is nou vir alle leraars, wat op 1 November 2001 nog nie 65 jaar oud was nie, verhoog tot die maksimum ouderdom van 70 of totdat die lid aftree, watter een ook al eerste plaasvind.

13. VERBREKING VAN AKKOORD DEUR GEMEENTES T.O.V. FINANSIES

13.1 Gedurende die 2001 Sinode het 'n beleidstuk gediens wat goedgekeur is – *Sakelys vir die Tiende Sinode*, bls. 35 tot 43, punt 3.3.1 – *Sinodale besluite en Handelinge van die Tiende Sinode* bl. 444, pt. 3.3.12.

13.2 Gevolglik het die Gemeenskaplike Kerkkantoor, as instelling deur die Sinode en onderhewig aan sinodale opdragte, gedurende 2002/3 met erns die nakoming van finansiële sinodale besluite opgevolg.

13.3 Die nie-nakom van die sinodale besluit ten opsigte van die 15% bydraes kan in drie tipes gemeentes verdeel word, nl.:

- Gemeentes wat die sinodale besluit m.b.t. die 15%-bydrae totaal verontagsaam.
- Gemeentes wat hul agterstalligheid erken en afbetaalreëlings tref.
- Gemeentes wat agterstalligheid erken, maar bloot net nie in staat is om hul verpligtinge na te kom nie.

13.4 Die name van die gemeentes wat groep (a) hierbo uitmaak, is aan die Kommissie vir Kerkregtelike Sake (KKS) deurgegee vir handeling ooreenkomstig die beleidstuk.

13.5 Advies is bekom vanaf die KKS en is per skrywe gedateer, 4 April 2003, aan elke Ring voorsien – **Bylae GKK 3**.

13.6 Die verlangde reaksie is nie verkry nie en sommige gemeentes volhard steeds in die nie-nakoming van die onderlinge akkoord.

13.7 Die Gemeenskaplike Kerkkantoor en die Sinodale Kommissies staan nie onsimpatiek teenoor gemeentes van die AP Kerk, wat betref omstandighede vanweë die ekonomiese klimaat nie, maar gemeentes moet besef dat gemeentes, as gelyke vennote in hierdie saak, met mekaar 'n akkoord het en dit nie op die weg van 'n sinodale kommissie of die Gemeenskaplike Kerkkantoor lê om vennote ongelykwaardig te behandel nie, maar almal behoort volgens die vennootskapsooreenkomstige kragtens sinodale besluite of die Kerkorde, op te tree.

13.8 In hierdie lig moet **Bylae GKK 2**, wat die stand van sinodale finansiële verpligtinge op 30 April 2004, van alle gemeentes van die AP Kerk aandui, gesien word. Buitengewone sigbare pogings is aangegaan om die inligting in die skedule aangedui, deur die gemeente te laat verifieer vir korrektheid.

AANBEVELING

13.9 Die Sinode neem standpunt in teen gemeentes wat volhard teen sinodebesluite en

vestig sodanige gemeentes se aandag daarop dat hulle hulle blootstel daaraan om hulleself buite akkoord van die AP Kerkverband te stel ingevolge die goedgekeurde prosedure. Ringe word versoek om dringend aan die GKK en KKS te rapporteer oor die prosedure soos goedgekeur in punt 13.1 hierbo.

14. AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE GEREESTREER AS ARTIKEL 21 MAATSKAPPY

Die Afrikaanse Protestantse Akademie is op 18 Desember 2002 gereestree as 'n maatskappy sonder winsoogmerk (Art. 21).

15. NAAMSVERANDERING VAN RKA NA GK

Na die vorige Sinode het die GKK opdrag aan prokureur Minnie Kruger gegee om die naamsverandering op al die titelaktes te laat aanteken. By die skryf van hierdie verslag was die dokumente onderteken vir indiening by die Aktekantoor.

16. AFGEVAARDIGDES SE AFWESIGHEID BY SINODE

Die Tiende Sinode het opdrag aan die SKK/GKK gegee om vir die volgende Sinode 'n administratiewe reëling te tref om plaaslike kerke kennis te gee van hul afgevaardigdes se afwesigheid tydens die Sinode.

AANBEVELING

16.1 Hierdie opdrag blyk prakties onuitvoerbaar te wees. Die Sinode doen 'n beroep op elke afgevaardigde om elke sitting met groot verantwoordelikheid by te woon.

Motivering

Op watter stadium moet die gemeentes laat weet word – elke dag of na afloop van die Sinode? Wat van gemeentes wat nie ouderlinge afgevaardig het nie?

17. TOEDELING VAN GEDEELTE VAN 15% BYDRAES AAN BEDIENINGSFONDS

17.1 Die Tiende Sinode het die beskrywingspunt van die Ring van Graniet t.o.v die toedeling van 'n gedeelte van die 15% bydraes aan die bedieningshulpfonds binne ringsverband, verwys na die GKK.

AANBEVELING

17.1.1 Hierdie besluit is onduidelik en onder die huidige omstandighede nie uitvoerbaar nie.

Motivering

Daar word jaarliks begroot vir bedieningshulp en dit is dus nie duidelik wat met hierdie besluit bedoel was nie.

17.2 Ring van Graniet – Revisiebesluit m.b.t. ondersoek na meganismes wat kleiner gemeentes in

staat kan stel om hul sinodale finansiële verpligtinge na te kom.

17.2.1 Die huidige statistiek en finansiële gegewens ontvang vanaf die gemeentes, maak dit baie moeilik om die opdrag uit te voer en sinvolle implementeerbare aanbevelings uit die waarnemings te formuleer.

17.2.2 Selfs in die uitvoering van die opdrag om gegewens oor bewese suksesvolle fondsinsamelmitiesmetodes in te samel, is GEEN reaksie van enige kerkraad of gemeentelid verkry nie.

17.2.3 Met die inligting tot die Gemeenskaplike Kerkkantoor se beskikking, word aan u die toepassing en implikasie van die glyskaalbenadering geïllustreer met die 15%-bydrae vir 2001 – Bylae GKK 4.

AANBEVELING

17.2.4 Die Sinode besluit dat die *status quo* gehandhaaf word.

18. TRAKTEMENTSKALE VAN LERAARS

Kragtens sy lasgewing (kyk C11, bl.113, KO. 2002) het die GKK jaarliks aandag gegee aan die traktementskaal van leraars en aanbevelings aan kerkrade deurgestuur.

Vir die jaar met ingang 1 Maart 2002 het die GKK die traktementskaal met 6% verhoog, vir die jaar met ingang 1 Maart 2003 met 7% en vir die jaar met ingang 1 Maart 2004 het die GKK op 'n gemiddelde verhoging van 6% besluit.

AANBEVELINGS

18.1 Die Sinode keur dit goed dat die traktementskaal van predikante wat vanaf 1 Maart 2002 van toepassing is, volgens aanbeveling van die GKK soos volg vasgestel is:

R54 600 x 4 380 – 72 120 x 5 220 – 103 440 x 7 140 – 110 580

18.2 Die Sinode keur dit goed dat die traktementskaal van predikante wat vanaf 1 Maart 2003 van toepassing is, volgens aanbeveling van die GKK soos volg vasgestel is:

R58 440 x 4 680 – 77 160 x 5 580 – 110 440 x 7 680 – 118 320

18.3 Die Sinode keur dit goed dat die traktementskaal van predikante wat vanaf 1 Maart 2004 van toepassing is, volgens aanbeveling van die GKK soos volg vasgestel is:

R61 950 x 4 962 – 81 798 x 5 916 – 117 294 x 8 136 – 125 430

19. REISKOSTETARIEF

Kragtens sy lasgewing (kyk C12, bl.113, KO-2002) het die GKK van tyd tot tyd besin oor reiskoste-

tariewe. Die Kommissie besluit oor die tarief vir alle permanente kommissies, maar doen slegs aanbevelings aan ringe en kerkrade.

Die reiskostetarief is vanaf 1 Junie 2002 verhoog van R1.70 per km. na R1.90 per km. en vanaf 1 Mei 2004 na R2.00 per km.

AANBEVELING

19.1 Die Sinode keur dit goed dat die tarief vir reiskoste volgens die aanbeveling van die GKK soos volg vasgestel is: R1.90 per km vanaf 1 Junie 2002: R2.00 vanaf 1 Mei 2004.

20. VRYSTELLING VAN BELASTING

20.1 Op aanbeveling van die destydse Katz-kommissie, het die Minister van Finansies gedurende 2000 ingrypende veranderinge m.b.t. voorheen vrygestelde instansies, aangekondig.

20.2 Dit behels onder meer dat Godsdienstige instellings, voorheen vrygestel van die betaling van inkomstebelasting onder artikel 10(1)f van die Inkomstebelastingwet, no. 58 van 1962, voortaan nie meer hierdie status geniet nie. Hierdie instellings moes op die laaste 31 Desember 2003 skriftelik aansoek gedoen het om vrystelling te verkry onder artikel 30 van die Inkomstebelastingwet, no. 58 van 1962.

20.3 Die proses om aansoek is deur die Gemeenskaplike Kerkkantoor gekoördineer vir gemeentes wat langs daardie weg wou aansoek doen om vrystelling.

20.4 Vrystelling is verleen aan die GKK, AP Akademie, die Willie Lubbe Teologiese Studiefonds (ook artikel 18A goedkeuring) en gemeentes wat aansoek gedoen het om vrystelling, onderhewig aan die volgende voorwaardes (SARS puntverwysings) –

(2.2) Die openbare weldaadsorganisasie sal, binne 'n tydperk van 5 jaar, die stigtingsdokument wysig om aan die bepalinge van artikel 30 te voldoen.

(2.4) Die openbare weldaadsorganisasie moet binne 'n tydperk van twaalf maande ingevolge artikel 13(5) van die Wet op Organisasies sonder Winsoogmerk, 1997 (Wet No. 71 van 1997) registreer.

AANBEVELING

20.5 Die Sinode gee opdrag aan die KKS om die Kerkorde in ooreenstemming met die bepalinge van artikel 30 van die Inkomstebelastingwet, no. 58 van 1962 te bring.

21. BYBELVERSPREIDINGSFONDS

Die reglement vir die Bybelverspreidingsfonds word aan die Sinode voorgehou vir goedkeuring. (Kyk Bylae GKK 6.)

22. FONDSINSAMELINGSMETODES

Die Tiende Sinode het opdrag aan die sentrale kerkkantoor gegee om gemeentes te versoek om bewese suksesvolle idees van fondsinsamelingsmetodes aan 'n *ad hoc*-komitee onder leiding van ds. PG Stans te voorsien vir verdere evaluering. Brieue is aan alle gemeentes gestuur en 'n berig in die verband is ook in *Die Boodskapper* geplaas. Daar was egter geen reaksie op die versoeke nie.

AANBEVELING

22.1 Die Sinode stap van die saak af.

23. VERANDERING VAN KANTOORURE

Die kantoorure het sedert 1 Julie 2002 verander na 07:30 tot 15:45 met 'n etenspouse van 45 minute vanaf 12:30 tot 13:15.

Motivering

Om aan personeel die geleentheid te gee om die spitsverkeer wat ongeveer 16:00 begin, te vermy en daardeur heelwat tyd en brandstof te bespaar.

24. AFSKRYWING VAN ONINVORDERBARE SKULDE

24.1 Gedurende die tydperk onder oorsig is die bedrag van R170,209 teen die voorsiening van R450,000 afgeskryf. Hierdie afskrywings het ontstaan hoofsaaklik uit mediese premies oorbetal vir leraars wat reeds afgesterf of die Kerkverband verlaat het, studieleenings nie verhaalbaar en hulp aan gemeentes wat nie terugbetaal is nie.

AANBEVELING

24.1.1 Die Sinode keur die afskrywing van die oninvorderbare skulde teen die voorsiening goed.

24.2 Die GKK het 'n besluit geneem om die aanbeveling van die ouditeur om rekeninge ten bedrae van R92 789.46, wat geen beweging toon nie, in die 2004 finansiële jaar teen die voorsiening af te skryf, aan die Sinode te rapporteer. Meer inligting word in Bylae GKK 2 openbaar.

AANBEVELING

24.2.1 Die Sinode keur die afskrywing van R92 789.46 in die 2004 finansiële jaar goed.

25. VERGOEDINGSTRUKTUUR VAN LERAARS EN DOSENTE

In 'n vergelykende studie met ander gereformeerde kerkverbande en instellings, soos aangedui in Bylae GKK 5, blyk die aanvangstraktement vir leraars in die AP Kerkverband en die skaal van vergoeding van dosente verbonde aan die AP Akademie, buite verhouding laag voor te kom.

AANBEVELING

25.1 Die Sinode gee opdrag aan die GKK om die saak verder te laat ondersoek deur 'n eksterne

konsultant en regstelling dienooreenkomstig by die gemeentes en die Raad van die Akademie aan te beveel.

26. MEDIESE FONDS-BYDRAE DEUR GEMEENTE WAT EMERITUS LERAAR BEROEP

Die hulp van 50% van die mediese fonds-premie waarmee die GKK die emeriti help, neem drasties toe, hoofsaaklik as gevolg van styging in mediese fonds-premies en die getal leraars wat elke jaar emeriteer.

AANBEVELING

26.1 Die Sinode besluit dat 'n gemeente wat 'n emeritus beroep, ook verantwoordelik is om die 60% werkgewerbydrae vir die mediese fonds soos in die geval van ander leraars en personeel te betaal.

Motivering

Die vinnige tempo waarmee die hulp aan emeriten opsigte van mediese fonds-bydraes toeneem, veroorsaak dat die druk op die GKK-begroting al groter word te midde van oproepe om die koers van gemeentebydraes te verminder. Indien gemeentes wat emeriti beroep ook 60% van hulle mediese fonds-premie betaal, sal dit help om die GKK langer in staat te stel om hulp in hierdie verband te verskaf.

27. BETALINGS VAN MEDIESE EN PENSIOEN-BYDRAES SENTRAAL GEDOEN

Afdeling finansies ondervind baie probleme met die invordering van bydraes vir die mediese en pensioenfondse en bestee baie tyd en telefoonkosse om inligting by gemeentes te kry in verband met direkte inbetalings op die bankstaat. Die oorbetalings vir beide hierdie fondse moet vóór of op die 7de van elke maand gedoen word en indien nie alle betalings van die gemeentes teen daardie tyd ontvang is nie, kan die volle oorbetalings nie gedoen word nie. Dit het weer tot gevolg dat lede se mediese eise geweier word met die gevolglike administrasie om dit weer reg te stel.

AANBEVELING

27.1 Die Sinode keur dit goed dat die maandelikse mediese en pensioenfondsbetalings, onderhewig aan behoorlike kontrolemaatreëls, sentraal gedoen mag word met behulp van Burafokus van ABSA.

28. WERKSAAMHEDE VAN DIE EIENDOMSKOMITEE

28.1 Vergaderings

Die komitee het 22 vergaderings gehou en die nodige beplanning gedoen en beheer uitgeoefen oor die Jeugtuiste asook die instandhouding van die eiendomme van die GKK.

28.2 Instandhouding van geboue

Die geboue op die Brooklynperseel, die AP Akademiegebou en die Jeugtuiste is aan die binnekant opgeknep en geveel soos in 5 hierbo aangedui. By Brookshuis is sprinkelbesproeiing ook op die sy-paadjie aangebring en 17 afdakke vir personeel se motors opgerig.

28.3 Jeugtuiste

Sedert die afskaffing van die Beheerraad, het die Eiendomskomitee die take van die Beheerraad oorgeneem.

28.3.1 Aantal inwoners in Jeugtuiste

Nadat 'n gedeelte van die gebou afgestaan is vir gebruik deur die Akademie, was daar nog plek vir 21 inwoners in die Jeugtuiste. Gedurende die verslagtydperk is 3 kamers in die Jeugtuiste omskep in dubbelkamers en John Rock woonstel is verander om 3 persone te huisves, sodat daar tans plek is vir 27 studente. Gedurende 2002 is 23 studente toegelaat tot die Jeugtuiste waarvan 3 gedurende die jaar na John Rock woonstel verskuif het. Intussen het nog 3 studente die Jeugtuiste verlaat en daar het weer 4 nuwe studente ingetrek sodat daar vir die grootste gedeelte van die jaar 21 inwoners in die Jeugtuiste en 3 in die woonstel was. Gedurende 2003 is 24 studente tot die Jeugtuiste toegelaat en 3 tot die woonstel. Een student het nie sy plek in die Jeugtuiste opgeneem nie en twee van die inwoners in die woonstel het gedurende die jaar uitgetrek. Vir die jaar 2004 is 26 studente gekeur vir inwoning in die Jeugtuiste en 2 vir die woonstel. Intussen het 4 van die inwoners van die Jeugtuiste en 1 van die woonstel ander verblyf gekry sodat daar tans 22 inwoners in die Jeugtuiste is en net 1 in die woonstel. Daar is dus tans nog plek vir 4 inwoners.

28.3.2 Ontgroening

Oor die afgelope jare was daar verskeie klagtes van studente en ouers oor die ontgroening en het die GKK besluit dat in die lig van die Onderwyswetgewing, alle ontgroening gestaak word, maar dat die HK van die Jeugtuiste 'n inburgeringsprogram kan uitwerk en vir goedkeuring aan die GKK kan voorlê. Hierdie inburgeringsprogram mag nie langer as twee weke aanhou nie.

28.3.3 Sekuriteit by die Jeugtuiste

Gedurende 2003 was daar herhaalde aanvalle op die Jeugtuiste en moes die GKK die nodige veiligheidsmaatreëls in die vorm van 'n alarmstelsel, lemmetjiesdraad en gewapende reaksiemag tref, wat 'n tekort op die resultate van die Jeugtuiste tot gevolg gehad het. **Vir die jare onder oorsig was die surplus vir 2001 en 2002 R48 038 en R31 605 onderskeidelik terwyl die tekort vir 2003 R14 345 beloop het.**

28.4 Afrikaanse Protestantse Akademie

By die Akademie is 'n groot behoefte aan ruimte vir die biblioteek, lesingkamers, kantore en vergader-ruimte terwyl die studente in die Jeugtuiste ook 'n behoefte aan vergaderruimte het. Die Eiendoms-komitee is tans besig met beplanning in fases om aan genoemde behoeftes te voldoen.

AANBEVELINGS

28.4.1 Die Sinode keur die eerste fase van die uitbreiding by die AP Akademie, tot 'n maksimum van R1,5 miljoen, goed.

28.4.2 Die Sinode doen 'n dringende beroep op kerke en lidmate wat hierdie saak op die hart dra om 'n bydrae te maak tot die huisvesting van die AP Akademie en damesstudente.

28.5 Algemeen

Noodplan en brandbeveiliging

Daar word tans aandag gegee aan die ontwikkeling van 'n noodplan en die nodige brandbeveiliging by al die geboue van die GKK.

29. GEOUDITEERDE FINANSIËLE JAARSTATE

29.1 Finansiële verslag 2001

29.1.1 Geouditeerde finansiële jaarstate vir die jaar geëindig 31 Desember 2001

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

FINANSIËLE JAARSTATE – 2001

INHOUDSOPGAWE	BLADSY
Verslag van die voorsitter van die GKK	2
Bekragtiging van die Finansiële Jaarstate	2
Verslag van die Ouditeur	3
Inkomstestaat	4
Balansstaat	5
Kontantvloeistaat	6
Aantekeninge by die Finansiële Jaarstate	7-13

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

VOORWOORD VAN DIE VOORSITTER VAN DIE GEMEENSKAPLIKE KERKKANTOORKOMMISSIE (GKK)

Die rekenmeester het ingeslote finansiële jaarstate aan die Gemeenskaplike Kerkkantoor kommissie (GKK) van die Sinode voorgelê. Die GKK het die state deeglik nagegaan en dit word aanbeveel vir goedkeuring by die Sinode. Die state word nou vir ouditering aangebied.

Uit die state word die goeie gesindheid van ons lidmate, individue en gemeentes in bydraes weerspieël. Met groot dankbaarheid het ons kennis geneem daarvan dat hierdie bydraes die Afrikaanse Protestantse Kerk in staat stel om met die geseënde werk voort te gaan.

Aan ons sentrale kerkkantoor personeel en personeel in elke gemeente betrokke, ons hartlike waardering vir baie harde en deeglike werk die afgelope jaar. Mag die ouditeursverslag hierdie besondere werk wat gedoen is, onderstreep.

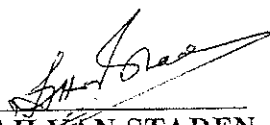
Ons dankbaarheid gaan juis ook aan ons Drie-enige God wat mense gebruik om die middele te gee om daarmee te werk.

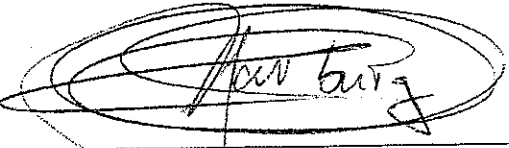

PROF. FAH VAN STADEN
(Voorsitter, GKK)

BEKRAGTIGING VAN FINANSIËLE JAARSTATE 2001

Die finansiële jaarstate van die Afrikaanse Protestantse Kerk soos uiteengesit op bladsye 4 – 13 is op 19 Februarie 2002 deur die Gemeenskaplike Kerkkantoor kommissie goedgekeur.

Geteken namens die Gemeenskaplike Kerkkantoor kommissie

PROF. FAH VAN STADEN
(Voorsitter, GKK)

MNR GJJ VAN RENSBURG
Rekenmeester

M.A. FAUL*Geektrooieerde Rekenmeester (S.A.)*
Chartered Accountant (S.A.)

Posbus/PO Box 12008

BENORYN 1504

Tel: (011) 849-8333

✉ maxfaul@mweb.co.za

UDITEURSVERSLAG AAN DIE LEDE VAN DIE BESTUUR
VAN DIE GEMEENSKAPLIKE KERKKANTOORKOMMISSIE (GKK)

Ons het die finansiële jaarstate vir die jaar geëindig 31 Desember 2001, soos uiteengesit op bladsye 4 tot 13 geoudit. Hierdie finansiële jaarstate is die verantwoordelikheid van die GKK. Dit is ons verantwoordelikheid om op grond van ons audit 'n mening oor hierdie finansiële jaarstate uit te spreek.

Omvang

Ons het ons audit in ooreenstemming met standpunte van Suid-Afrikaanse Ouditstandaarde uitgevoer. Hierdie standaarde vereis dat ons die audit beplan en uitvoer om redelike gerusstelling te verkry dat daar geen wesentliche wanvoorstelling in die finansiële jaarstate is nie. 'n Oudit behels:

- 'n ondersoek, op 'n toetsgrondslag, van bewyse wat die bedrae en openbaarmakings in die finansiële jaarstate steun;
- 'n beoordeling van die rekeningkundige beginsels wat gebruik is en beduidende ramings wat deur bestuur gemaak is, en
- 'n evaluering van die algehele aanbieding van die finansiële jaarstate.

Ons is van mening dat ons audit 'n redelike grondslag vir ons mening bied.

Ouditmening

Na ons mening is hierdie finansiële jaarstate in alle wesentliche opsigte 'n redelike weergawe van die finansiële stand van die GKK op 31 Desember 2001 en van die resultate van sy bedrywighede en kontantvloei vir die jaar wat op daardie datum geëindig het, in ooreenstemming met algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk.

MA FAUL

19/02/2002
DATUM

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

INKOMSTESTAAT VAN DIE GKK VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2001

		2001	2000
	Aantekening	R	R
INKOMSTE		6,165,135	5,795,116
Gemeentebydraes (15%)		6,082,185	5,692,605
Huur ontvang - Woonstel		13,281	13,845
Rente ontvang		21,857	39,147
APK Jeugtuiste - surplus	2	47,812	47,509
Skenkings ontvang		-	2,010
UITGAWES		3,448,668	3,541,001
Bankkoste		11,159	8,183
Groepversekering		42,203	42,601
Huur van toerusting		34,969	30,408
Sekuriteitskoste		10,780	4,545
Kommissiewerk		95,314	97,927
Afrikaanse Protestantse Akademie uitgawes	3	1,150,336	1,206,868
Mediese bystand afgetrede lede		224,412	190,497
Munisipale koste		82,144	38,105
Ouditgelde		6,500	8,500
Posgeld		10,223	10,232
Regskoste		525	186,221
Reiskoste - administratief		6,877	7,283
Rente betaal		18,548	19,986
Salarisse - administratief		1,615,141	1,429,672
Skryfbehoeftes		30,664	26,036
Spyseniering en verversings		7,088	7,085
Telefoon en faks		35,590	34,169
Versekering		17,052	13,142
Voorsiening vir oninbare skulde		-	100,000
Waardevermindering		49,143	79,541
NETTO INKOMSTE VIR DIE TYDPERK VOOR OORPLASINGS NA ANDER FONDSE (Aantekening 9)		2,716,467	2,254,115

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK
(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 2001

	Aantekening	2001 R	2000 R
BATES			
Nie - Bedryfsbates	4	4,127,309	4,144,808
Ander bates	5	3,234,344	2,979,439
Bedryfsbates		8,564,174	6,654,089
-Kontant en kontantekwivalente	6	7,536,211	5,661,781
-Debiteure	7	610,583	587,242
-Publikasie - voorraad	8	416,040	403,726
-Munisipale deposito's		1,340	1,340
TOTALE BATES		15,925,827	13,778,336
FONDSE EN AANSPREEKLIKHEDE			
Algemene fonds en reserwe	9	8,081,893	7,402,266
Spesifieke fondse	10	7,431,207	5,886,089
Bedryfslaste		412,727	489,981
-Diverse krediteure		324,719	413,530
-Inkomste vooruit ontvang : Boodschapperverkope 2002		88,009	76,451
TOTALE FONDSE EN AANSPREEKLIKHEDE		15,925,827	13,778,336

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2001

		2001	2000
	Aantekening	R	R
KONTANT BEHOU UIT BEDRYGWICHEDE		2,667,898	2,603,836
Kontant gegenereer deur bedrywigheide	1	2,592,466	2,517,180
Beleggingsinkomste (Rente / Jeugtuiste surplus)		75,432	86,656
KONTANT AANGEWEND IN BELEGGINGSAKTIWITEITE		(42,390)	(5,550)
Aankoop van meubels, toerusting en voertuig		(55,390)	(5,550)
Min: Opbrengs met verkoop van voertuig		13,000	-
KONTANT AANGEWEND VIR STUDELINGS		(250,148)	(317,092)
(Toename) / afname in studielings - leraars		45,966	(31,425)
Toename in studielings - studente		(296,114)	(285,667)
KONTANT AANGEWEND IN FONDSE AKTIWITEITE		(500,930)	(983,143)
Toename in spesifieke fondse		1,540,669	1,043,407
Toename / (afname) in reserwe fonds		491,859	660,681
Trek af: Netto interne oorplasings		(2,533,458)	(2,687,231)
TOENAME IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE		1,874,430	1,298,051

AANTEKENING BY DIE KONTANTVLOEISTAAT

1. KONTANT GEGENEREER DEUR BEDRYGWICHEDE

Netto inkomste per inkomstestaat	2,716,467	2,254,115
Trek af: Rente ontvang en Jeugtuiste surplus	75,432	86,654
	2,641,035	2,167,461
Tel by: Waardevermindering	64,340	96,787
	2,705,375	2,264,248
Plus: Afname/(Min: Toename) in netto bedryfsbates (uitgesonderd kontantfondse)	(112,909)	252,932
Afname/(Toename) in bedryfsbates:	(35,655)	252,932
Afname/(Toename) in gemeentebydraes verskuldig	25,912	(33,430)
Afname/(Toename) in publikasievoorraad	(12,314)	107,741
Afname/(Toename) in diverse debiteure	(49,253)	178,621
Toename/(Afname) in bedryfslaste (diverse krediteure)	(77,254)	-
TOTALE KONTANT GEGENEREER UIT BEDRYGWICHEDE	2,592,466	2,517,180

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2001**1. REKENINGKUNDIGE BELEID**

Die hoof rekeningkundige beleidspunte van die Afrikaanse Protestantse Kerk soos hieronder uiteengesit, is in alle wesentlike opsigte konsekwent nagekom, behalwe waar anders vermeld.

1.1 Rekeningkundige grondslag

Die finansiële jaarstate is volgens die historiese kostegrondslag opgestel.

1.2 Vaste bates en waardevermindering

Grond en geboue word teen kosprys gehou en geen waardevermindering word daarop voorsien nie.

Waardevermindering word soos volg voorsien:

- Op meubels en toerusting teen 10% per jaar op kosprys
- Op motorvoertuie teen 20% per jaar op kosprys
- Op elektroniese toerusting teen 33.3% per jaar op kosprys

1.3 Publikasievoorraad

Die publikasievoorraad is teen die laagste van kosprys of netto realiseerbare waarde gewaardeer.

1.4 Oordrag na Reserwefonds

Die jaareindsaldos van die spesiale depositos word allereers aangewend om voorsiening te maak vir die jaareindsaldos van die spesifieke fondse, waarna 70% van die oorblywende saldo van die spesiale depositos aan die Reserwefonds toegewys word ten einde die saldo van die spesiale depositos ooreen te stem met die saldos van al die spesifieke fondse, uitgesonderd die Algemene fonds.

’n Oordrag word uit die Algemene fonds aan die Reserwefonds gemaak om die saldo van die Reserwe fonds ooreen te stem met die kontant daarvoor beskikbaar.

Die Algemene fonds word aangewend vir nie-kontant bates en ander bedryfsbates soos verwys in aantekening 9.2.

1.5 Oordrag na APK Trustfonds

Ingevolge ’n sinode besluit geneem tydens die sinode van 2001, word 30% van die oorblywende saldo van die spesiale depositos, soos uiteengesit in 1.4 van die rekeningkundige beleid, oorgedra na die APK Trustfonds.

1.6 Kapitalisering van beleggingsinkomste teen die onderskeie fondse

Beleggingsinkomste verdien uit spesiale deposito’s, word toegedeel aan fondse volgens die onderskeie fondse se aandeel in die totaal van die fondse. Die Reserwefonds word vir die doel van hierdie toedeling buite rekening gelaat.

2. APK JEUCTUISTE**INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER**

	2001	2000
	R	R
INKOMSTE	94,627	84,600
Verblyf	94,627	84,600
UITGAWES	46,815	37,091
Munisipale koste	38,129	29,561
Versekering	2,923	2,253
Waardevermindering	5,763	5,277
SURPLUS / (TEKORT) OORGEPLAAS NA DIE INKOMSTESTAAT VAN DIE GKK	47,812	47,509

3. AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE**INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER**

	2001	2000
	R	R
UITGAWES		
Dosentevergoeding	1,019,607	1,050,473
Sekuriteitskoste	5,498	3,684
Munisipale koste	20,601	7,123
Reiskoste Vergaderings	23,464	16,222
Registrasiegelde	550	4,046
Salarisse Administratief	192,266	181,442
Skryfbehoeftes	4,234	3,309
Telefoon	29,578	28,211
Versekering	4,385	3,379
Verversings	1,720	2,010
Waardevermindering	9,433	11,969
TOTALE UITGAWES	1,311,336	1,311,868
Min : Klasgelde ontvang deur die jaar (aantekening 9.2)	161,000	105,000
NETTO KOSTE OORGEPLAAS NA DIE INKOMSTESTAAT VAN DIE GKK	1,150,336	1,206,868

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2001

4. NIE - BEDRYFSBATES

Grond en geboue

- Erf RE 1339, Sunnyside met verbeterings daarop, grootte 1912 m2
Kosprys 24 Oktober 1988
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum
- Restant Erf 820, Sunnyside met verbeterings daarop, grootte 2052 m2
Kosprys
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum
- Erf 850, Brooklyn met verbeteringe daarop, grootte 5104 m2
Kosprys
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum
- John Rockwoonstel 103, Johnsonstraat, Sunnyside
Kosprys
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum

2001

2000

R
3,968,348

R
3,968,348

413,853	413,853
227,083	227,083
186,770	186,770
716,055	716,055
432,117	432,117
283,938	283,938
2,753,129	2,753,129
1,528,466	1,528,466
1,224,663	1,224,663
85,311	85,311
80,916	80,916
4,395	4,395

Die eiendomme is onbeswaar.

Meubels en toerusting

- Kosprys
- Opgehoopte waardevermindering

143,361

166,326

980,360	942,969
836,999	776,643

Motorvoertuie

- Kosprys
- Opgehoopte waardevermindering

15,600

10,134

151,976	152,976
136,376	142,842

4,127,309 4,144,808

5. ANDER BATES

- Biblioteek teen kosprys
- Studielenings
- Leraars
- Studente

157,328

152,573

3,077,016

2,826,866

457,160

503,125

2,619,856

2,323,741

3,234,344 2,979,439

6. KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE

- Kontant in bank
- Kontant voorhande
- Spesiale deposito's (aantekening 1.4 en 11)

229,200

141,597

1,700

1,700

7,305,311

5,518,484

7,536,211 5,661,781

7. DEBITEURE

- Gemeentebydraes verskuldig
- Ander debiteure na voorsiening vir oninbare skulde van R 450 000

493,819

519,731

116,764

67,511

610,583

587,242

8. PUBLIKASIE - VOORRAAD

416,040

403,726

Die publikasie - voorraad word gewaardeer teen kosprys min afskrywings vir stadig bewegende voorraad.

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2001**9. STAAT VAN VERANDERING IN ALGEMENE FONDS EN RESERWEFONDS VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2001**

	Algemene fonds R	Reserwe R	Totaal R
Saldo's : Begin van die jaar	4,943,009	2,459,261	7,402,270
Plus : Netto inkomste	2,716,467		2,716,467
Oorplasing vanaf Ouetehuis-, Weeshuis- en Vroue-aksie fonds (Aant. 9.4)		57,421	57,421
Oorplasing vanaf Biblioteekfonds	4,755		4,755
Oorplasing vanaf Algemene fonds	(Rek. beleid 1.4)	434,438	434,438
Min : Oorplasing na ander fondse (Aant. 9.1)	2,533,458		2,533,458
-APK Trustfonds	246,187		
-Bedieningsfonds	888,000		
-SKK Motorvervangingsfonds	21,733		
-Sinodefonds	25,000		
-Publikasiefonds	563,400		
-Willie Lubbe Studiefonds	175,000		
-Instandhoudingsfonds	179,700		
-Reserwefonds	434,438		
SALDO'S OP 31 DESEMBER 2001	5,130,773	2,951,120	8,081,893

Aantekeninge**9.1 OORPLASINGS**

Oorplasings ingevolge besluite en / of begroting

9.2 VOORGRAADSE KLASGELDFONDS

Die Algemene fonds sluit 'n balans van R 170,904 ten opsigte van netto voorgraadse klasgelde in wat as volg opgeloop het -
Tot 2000 : R 104,954 , 2001 R 65,950.

9.3 AANWENDING VAN DIE ALGEMENE FONDS SE SALDO

	2001	2000
Grond en geboue	3,968,348	3,968,348
Meubels en toerusting	143,361	166,326
Motorvoertuie	15,600	10,134
Biblioteek	157,328	152,573
Spesiale deposito (aantekening 1.4 en 11)	0	
Ander netto Bedryfsbates (uitgesonder Spesiale deposito)	846,136	645,624
TOTALE AANWENDING	5,130,773	4,943,009

9.4 OUETEHUISFONDS, WEESHUISFONDS EN VROUE-AKSIE FONDS

Tydens die Sinode van 2001 is besluit dat die saldo's van hierdie fondse oorgedra word na die Reserwefonds en as sodanig openbaar word deur middel van 'n aantekening in die finansiële state. Die saldo's oorgedra is die volgende : Ouetehuisfonds R 1,502.95 ; Weeshuisfonds R 3,240.99 en Vroue-aksie fonds R 52,677.48.

10. SPESIFIEKE FONDS**10.1 ALIMENTASIEFONDS**

Saldo aan begin van die tydperk	57,913	47,690
Plus: Bydraes ontvang gedurende die tydperk	399	400
Plus: Rente toegedeel	10,276	9,823
SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK	68,587	57,913

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER

2001

2000

10.2 APK TRUSTFONDS

Saldo aan begin van die tydperk	1,006,033	934,535
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds (Rek. beleid 1.5)	246,187	-
Plus: Bydraes ontvang gedurende die tydperk	306,011	74,309
Gemeentebydraes	306,011	74,309
Plus: Rente toegedeel	194,541	178,683
	1,752,772	1,187,527
Min: Uitbetalings:	(228,095)	(181,494)
Premies betaal (beleggingspolisse)	(2,000)	(24,000)
Toelaes betaal	(226,095)	(157,494)
SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK	1,524,678	1,005,033

* Ingevolge punt 1.5 van die rekeningkundige beleid, is daar vir 2001 R186,187 oorgeplaas na die APK Trustfonds vanaf die Algemene fonds.

10.3 SENTRALE KERKEKOMMISSIE FONDSE

138,893

26,858

10.3.1 BEDIENINGSFONDS

Saldo aan begin van die tydperk	26,858	-
Plus: Bydraes deur gemeentes	14,698	13,712
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds	888,000	750,000
Rente toegedeel	12,914	1,139
	942,470	764,851
Min: Uitgawes	(825,310)	(737,993)
Hulp aan gemeentes	(792,605)	(726,002)
Netto koste - reisende leraars	(31,494)	(11,500)
Hospitaalbesoeke	(1,211)	(491)
SURPLUS/(TEKORT) VIR DIE JAAR	117,160	26,858
SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK	117,160	26,858

10.3.2 SKK MOTORVERVANGINGSFONDS

Saldo aan begin van die tydperk	-	-
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds	21,234	-
Rente toegedeel	-	-
Begrotingsvoordeel vir die jaar	499	-
SALDO AAN EINDE VAN DIE TYDPERK	21,733	-

10.4 GKK MOTORVERVANGINGSFONDS

Saldo aan begin van die tydperk	202,228	167,875
Plus: Surplus met verkoop van bate	4,450	-
Plus: Rente toegedeel	35,637	34,353
SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK	242,315	202,228

10.5 ANDER FONDSE

	Beginsaldo	Ontvang/ toegedeel	Uitbetaal/ oorgeplaas	Eindsaldo
	R	R	R	R
APK Weeshuisfonds	2,755	486	(3,241)	-
Biblioteekfonds	29,120	4,907	(4,755)	29,272
Bybelverspreidingsfonds	347,127	68,402	(47,968)	367,562
Gevangenisbearbeidingsfonds	1,837	2,038	-	3,874
Gebeurlikheidsfonds	229,569	35,962	-	265,531
Ouetehuisfonds	1,278	225	(1,503)	-
Studiefonds: Dr. Hanna Pienaar	80,057	14,108	-	94,165
Vroue-aksiefonds	44,785	7,892	(52,677)	-
OT / JM v Niekerk-fonds	168,000	0	-	168,000
	904,528	134,020	(110,144)	928,404

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER**2001****2000****10.6 PUBLIKASIEFONDS****INKOMSTE**

891,880 929,336

Verkope - Publikasies

579,877 632,953

- Boodskapper

290,622 275,458

Advertensies - Publikasies

- Boodskapper

20,055 19,921

Skenkings

1,326 1,004

UITGAWES

1,350,061 1,459,090

Kosprys van verkope: - Publikasies

352,495 440,730

Beginvoorraad

403,726 511,467

Plus: Aankope

364,809 332,989

Min: Eindvoorraad

768,535 844,456

Beoordeling - boeke

416,040 403,726

Drukkoste - Boodskapper

14,868 6,135

Instandhouding - sekuriteit

271,176 265,873

Inteken en ledegeld

2,617 576

Medewerkers

1,523 378

Pliglewering

7,165 10,261

Posgeld en verpakking - Publikasies

13,134 64,602

Posgeld en verpakking - Boodskapper

15,166 21,119

Promosies

28,625 28,657

Reiskoste - Publikasies

173 5,004

Reiskoste - Boodskapper

1,111 174

Kommissiewerk - Publikasies

- 845

Salarisse - admin. & versending

11,015 14,812

Skryfbehoeftes

587,116 552,036

Tantieme

9,393 13,881

Telefoon

10,754 17,848

Tydelike hulp

9,190 8,766

14,540 7,393

NETTO TEKORT VIR DIE TYDPERK

(458,181) (529,754)

SALDO AAN BEGIN VAN DIE TYDPERK

204,433 151,137

Tel by: Oorgedra vanaf Algemene fonds volgens begroting

563,400 535,550

Rente toegedeel

47,251 47,500

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK**356,903 204,433****10.7 SINODEFONDS****R****R**

Saldo aan begin van die tydperk

137,747 72,810

Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds

25,000 50,000

Plus: Bydraes ontvang

- -

Plus: Rente toegedeel

24,706 22,025

Min: Uitgawes vir die tydperk

187,453 144,835

35,421 7,088

SALDO AAN DIE EINDE VAN DIE TYDPERK**152,032 137,747**

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER

2001 2000

10.8 STUDIEFONDS LERAARS

Saldo aan begin van tydperk
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Ontvang deur die jaar
Rente toegedeel

R	R
574,773	500,638
-	50,000
6,416	15,436
18,286	8,699
599,475	574,773

Saldo aan einde van tydperk

Ontleding

Studieleningen toegestaan

- 1990 tot 2000
- 2001

725,244
658,085
67,159

Studieleningen terug ontvang

- 1991 tot 2000
- 2001

(268,084)
(154,960)
(113,124)

457,160
142,315

Bedrag beskikbaar op 31/12/2001

599,475

10.9 WILLIE LUBBE STUDIEFONDS

Saldo aan begin van tydperk
Plus: Ontvang deur die jaar
Oorgedra vanaf Algemene fonds
Rente toegedeel
Uitbetaal vir die jaar
Saldo aan einde van tydperk

R	R
2,667,123	2,214,230
393,585	270,697
175,000	200,000
60,420	37,318
-	(55,122)
3,296,128	2,667,123

Ontleding

Studieleningen toegestaan

- 1988 tot 2000
- 2001

3,140,414
2,674,731
465,683

Studieleningen terug ontvang

- 1988 tot 2000
- 2001

(520,558)
(350,990)
(169,568)

2,619,856
676,272

Bedrag beskikbaar op 31/12/2001

3,296,128

10.10 INSTANDHOUDINGSFONDS

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Oorgedra vanaf Reserwe fonds
Plus: Rente toegedeel

104,452	11,000
179,700	141,000
-	300,000
17,988	13,226

Uitgawes vir die jaar 2001

Brookshuis - meubels en toerusting
Brookshuis - geboue en terrein
Teologiese Skool - meubels en toerusting
Teologiese Skool - geboue en terrein
Jeugtuiste - toerusting
Jeugtuiste - geboue en terrein
Boekwinkel - toerusting en terrein
John Rock - terrein

302,140	465,226
(178,348)	(360,774)
(26,978)	(28,757)
(83,465)	(175,486)
(3,501)	(6,596)
(39,436)	(87,518)
(1,639)	(2,187)
(15,373)	(51,683)
(2,396)	(2,654)
(5,560)	(5,893)

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

123,792	104,452
----------------	----------------

TOTAAL VAN SPESIFIEKE FONDSE

7,431,207	5,886,088
------------------	------------------

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2001**11. SPESIALE DEPOSITO**

	R	
Bedrag belê op 1 Januarie 2001	5,518,484	
Plus : Verhoging in belegging vir jaar	1,234,721	
Plus: Rente ontvang	552,107	
Saldo op 31 Desember 2001	<u>7,305,311</u>	
 Verteenwoordig deur:		
	Saldo van spesifieke fondse op 31 / 12 / 01	Beleggings ten opsigte van spesifieke fondse op 31 / 12 / 01
	R	R
Alimentasiefonds	68,587	68,587
APK Trustfonds	1,524,678	1,524,678
Gevangenisbeleidingsfonds	3,874	3,874
APK Weeshuisfonds	-	-
Bedieningsfonds	138,893	138,893
Biblioteekfonds	29,272	29,272
Bybelverspreidingsfonds	367,562	367,562
Gebeurlikheidsfonds	265,531	265,531
Geboueverbeteringsfonds	-	-
Motorvervangingsfonds	242,315	242,315
Ouetehuisfonds	-	-
Publikasiefonds	356,903	356,903
Vroue-aksiefonds	-	-
Studiefonds leraars	142,315	142,315
Studiefonds: Dr Hanna Pienaar	94,165	94,165
Willie Lubbe Studiefonds	676,272	676,272
Sinodefonds	152,032	152,032
Instandhoudingsfonds	123,792	123,792
OT / JM van Niekerk-fonds	168,000	168,000
	<u>4,354,191</u>	<u>4,354,191</u>
Reserwefonds	2,951,120	2,951,120
	<u>7,305,311</u>	<u>7,305,311</u>

12. NA-BALANSSTAATGEBURE

Op 31 Desember 2001 was daar nog geen bevestiging ontvang vanaf die Stadsraad van Pretoria of die Afrikaanse Protestantse Kerk kwalifiseer vir die korting op eiendomsbelasting nie. Die bedrag betaal aan eiendomsbelasting vir die tydperk Julie 2001 tot Desember 2001 beloop R 63,388 en is ingesluit onder munisipale koste in die inkomstestaat van die GKK.

29.1.2 Meting van die werklike bedrae teen die begroting vir die jaar geëindig 31 Desember 2001

Meting van die werklike bedrae teen die begroting vir die jaar geëindig 31 Desember 2001

Omskrywing	Ontvang / Bestee 2001	Begroot 2001	Afwyking Gunstig / (Ongunstig)
ONTVANGSTE	6,170,898	5,300,000	870,898
Ander inkomste	25,621	-	25,621
Gemeentebydrae (15%)	6,082,185	5,300,000	782,185
BESTEDING	5,042,209	5,356,000	313,791
APK Trustfonds	-	60,000	60,000
Bankkoste	11,159	7,700	(3,459)
Bedieningshulp	810,612	888,000	77,388
Biblioteekfonds	4,755	10,000	5,245
Groepversekering	42,203	47,000	4,797
Huur van toerusting	34,969	35,000	31
Instandhouding/Sekuriteit	178,348	179,700	1,352
Jeugtuiste surplus	(63,092)	(63,600)	(508)
Kommissiewerk	129,796	170,000	40,204
AP Akademie	1,104,392	1,262,800	158,408
Mediese bystand	224,412	233,000	8,588
Munisipale koste	41,320	40,000	(1,320)
Ouditgelde	6,500	6,500	-
Posgelde	10,223	14,000	3,777
Publikasie administrasie	447,166	545,400	98,234
Regskoste	525	-	(525)
Reiskoste - administratief	6,877	7,000	123
Rente betaal	18,548	23,000	4,452
Salarisse - administratief	1,615,141	1,595,500	(19,641)
Sinodekoste	35,421	25,000	(10,421)
Skryfbehoeftes	30,664	36,000	5,336
Spyseniering en verversings	7,088	5,000	(2,088)
Studiefonds - Leraars	(45,965)	-	45,965
Studiefonds - Willie Lubbe Fonds	296,115	175,000	(121,115)
Telefoonkoste	35,590	40,000	4,410
Vaste Bate - Afdakke	-	-	-
Vaste Bate - Toerusting	42,390	-	(42,390)
Versekering	17,052	14,000	(3,052)
Voorgraadse Klasgeldfonds	-	-	-
	1,128,689	(56,000)	1,184,689

Samestelling van die totale besteding

Teologiese Opleiding	1,405,262	28%
SKK Bedieningshulp	810,612	16%
Publikasiesubsidie	447,166	9%
GKK Aktiwiteite	2,379,169	47%
	5,042,209	

29.1.3 Kommissiewerk 1 Januarie 2001 tot 31 Desember 2001

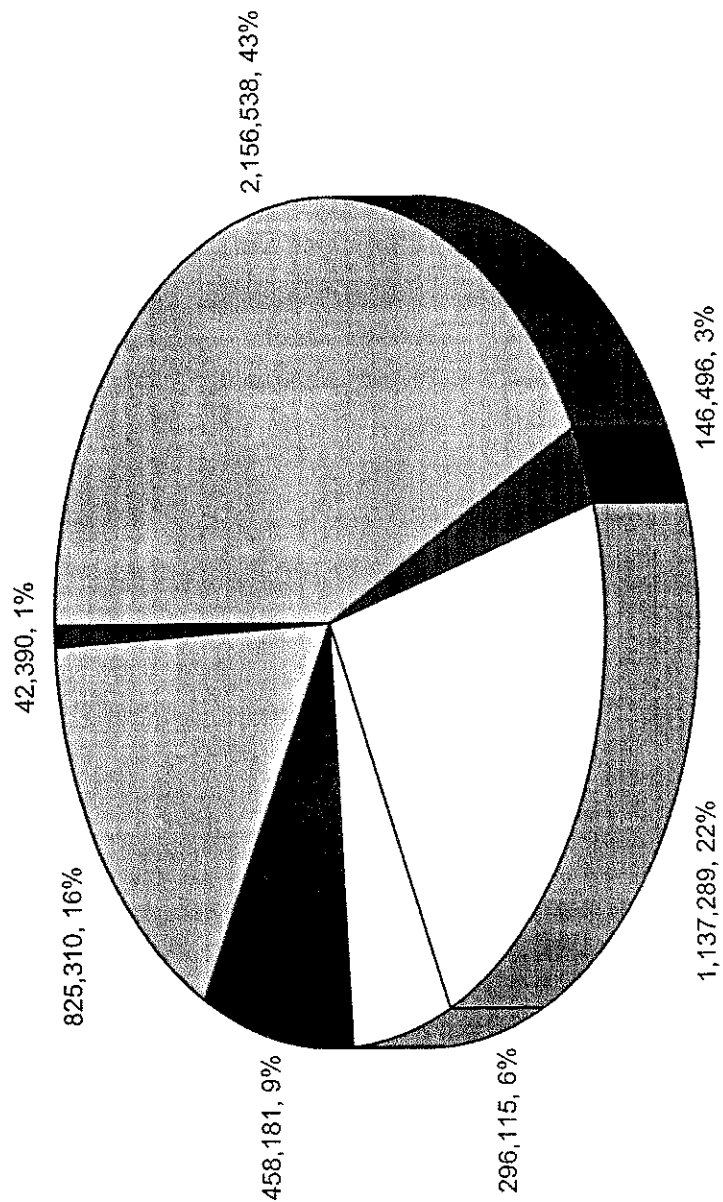
AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

Kommissiewerk 1 Januarie 2001 tot 31 Desember 2001

Kommissie	Werklik 2001 R	Totale Begroting R	Beskikbaar/ oorskryding R	% beskikbaar (oorskryding)
Argief	842	3,000	2,158	72%
BRKA	12,776	15,000	2,224	15%
Finansies	3,748	8,000	4,252	53%
Formuliere en Liturgie	7,044	7,000	-44	-1%
Kerkleer en Christelike Etiek	841	3,000	2,159	72%
Kerkregtelike sake	14,285	22,000	7,715	35%
Kerksang en musiek	3,486	16,000	12,514	78%
Kuratorium	23,464	25,000	1,536	6%
SKK	17,501	18,000	499	3%
SKK en ander kommissies	7,568	5,000	-2,568	-51%
Jeug en Verbondsonderrig	18,608	30,000	11,392	38%
Onderwys en Opleiding	8,618	-	-8,618	
Subtotaal	118,781	152,000	33,219	22%
Publikasies	11,015	18,000	6,985	39%
Totaal	129,796	170,000	40,204	24%

Aanwending van die 15%-bydrae vir 2001 (Rand/%)

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK : GKK
AANWENDING VAN DIE 15%-BYDRAE VIR 2001 (RAND/%)

- GKK - Admin. koste ■ Emeritushulp □ AP Akademie - Uitgawes □ AP Akademie - Studiehulp
- Publikasieuitgawe (PK) □ Gemeentehulp (SKK) ■ Kapitale uitbetaling

29.2 Finansiële verslag 2002**29.2.1 Geouditeerde finansiële jaarstate vir die jaar geëindig 31 Desember 2002****AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK**

(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

FINANSIËLE JAARSTATE – 2002

INHOUDSOPGAWE	BLADSY
Verslag van die voorsitter van die GKK	2
Bekragtiging van die Finansiële Jaarstate	2
Verslag van die Ouditeur	3
Inkomstestaat	4
Balansstaat	5
Kontantvloeistaat	6
Aantekeninge by die Finansiële Jaarstate	7-13

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

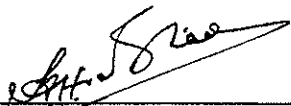
VOORWOORD VAN DIE VOORSITTER VAN DIE GEMEENSKAPLIKE KERKKANTOORKOMMISSIE (GKK)

Die rekenmeester het ingeslote finansiële jaarstate aan die Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie (GKK) van die Sinode voorgelê. Die GKK het die state deeglik nagegaan en dit word aanbeveel vir goedkeuring by die Sinode. Die state word nou vir ouditering aangebied.

Uit die state word die goeie gesindheid van ons lidmate, individue en gemeentes in bydraes weerspieël. Met groot dankbaarheid het ons kennis geneem daarvan dat hierdie bydraes die Afrikaanse Protestantse Kerk in staat stel om met die geseënde werk voort te gaan.

Aan ons sentrale kerkkantoorpersoneel en personeel in elke gemeente betrokke, ons hartlike waardering vir baie harde en deeglike werk die afgelope jaar. Mag die ouditeursverslag hierdie besondere werk wat gedoen is, onderstreep.

Ons dankbaarheid gaan juis ook aan ons Drie-enige God wat mense gebruik om die middele te gee om daarmee te werk.

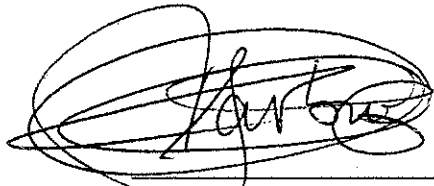

PROF. FAH VAN STADEN
 (Voorsitter, GKK)

BEKRAGTIGING VAN FINANSIËLE JAARSTATE 2002

Die finansiële jaarstate van die Afrikaanse Protestantse Kerk soos uiteengesit op bladsye 4 – 13 is op 21 Februarie 2003 deur die Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie goedgekeur.

Geteken namens die Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie

PROF. FAH VAN STADEN
 (Voorsitter, GKK)

MNR. GJJ VAN RENSBURG
 Rekenmeester

M.A. FAUL*Geoktrooieerde Rekenmeester (S.A.)*
Chartered Accountant (S.A.)

Posbus/PO Box 12008

BENORYN 1504

Tel: (011) 849-8333
maxfaul@mweb.co.za

UDITEURSVERSLAG AAN DIE LEDE VAN DIE BESTUUR VAN
DIE GEMEENSKAPLIKE KERKKANTOORKOMMISSIE (GKK)

Ons het die finansiële jaarstate vir die jaar geëindig 31 Desember 2002 soos uiteengesit op bladsye 4 tot 13 geaudit. Hierdie finansiële jaarstate is die verantwoordelikheid van die GKK. Dit is ons verantwoordelikheid om op grond van ons audit 'n mening oor hierdie finansiële jaarstate uit te spreek.

Omvang

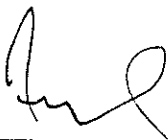
Ons het ons audit in ooreenstemming met standpunte van Suid-Afrikaanse Ouditstandaarde uitgevoer. Hierdie standaarde vereis dat ons die audit beplan en uitvoer om redelike gerusstelling te verkry dat daar geen wesentliche wanvoorstelling in die finansiële jaarstate is nie. 'n Oudit behels:

- 'n ondersoek, op 'n toetsgrondslag, van bewyse wat die bedrae en openbaarmakings in die finansiële jaarstate steun,
- 'n beoordeling van die rekeningkundige beginsels wat gebruik is en beduidende ramings wat deur bestuur gemaak is, en
- 'n evaluering van die algehele aanbieding van die finansiële jaarstate.

Ons is van mening dat ons audit 'n redelike grondslag vir ons mening bied.

Ouditmening

Na ons mening is hierdie finansiële jaarstate in alle wesentliche opsigte 'n redelike weergawe van die finansiële stand van die GKK op 31 Desember 2002 en van die resultate van sy bedrywighede en kontantvloei vir die jaar wat op daardie datum geëindig het, ooreenstemming met algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk.

MA FAUL

21/2/2003.
DATUM

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

INKOMSTESTAAT VAN DIE GKK VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2002

	Aantekening	2002 R	2001 R
INKOMSTE		6,911,621	6,174,652
Gemeentebydraes (15%)		6,804,307	6,082,185
Huur ontvang - Woonstel		12,172	13,281
Rente ontvang		25,678	21,857
APK Jeugtuiste - surplus	2	69,464	57,329
UITGAWES		3,800,531	3,394,797
Bankkoste		13,449	11,159
Groepversekering		42,040	42,203
Huur van toerusting		40,280	34,969
Sekuriteitskoste		35,862	10,780
Kommissiewerk		90,484	95,314
Afrikaanse Protestantse Akademie uitgawes	3	1,350,963	1,137,289
Mediese bystand afgetrede lede		292,653	224,412
Munisipale koste		44,905	41,320
Ouditgelde		7,000	6,500
Posgeld		8,845	10,223
Regskoste		-	525
Reiskoste - administratief		10,233	6,877
Rente betaal		21,820	18,548
Salarisse - administratief		1,685,546	1,615,141
Skryfbehoeftes		38,108	30,664
Spyseniering en verversings		9,103	7,088
Telefoon en faks		36,355	35,590
Versekering		25,714	17,052
Waardevermindering		47,171	49,143
NETTO INKOMSTE VIR DIE TYDPERK VOOR OORPLASINGS NA ANDER FONDSE (Aantekening 9)		3,111,090	2,779,855

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 2002

	Aantekening	2002 R	2001 R
BATES			
Nie - Bedryfsbates	4	4,141,881	4,127,309
Ander bates	5	3,580,933	3,234,344
Bedryfsbates		10,972,555	8,564,174
-kontant en kontantekwivalente	6	9,730,094	7,536,211
-Debiteure	7	675,573	610,583
-Publikasie - voorraad	8	565,048	416,040
-Munisipale deposito's		1,840	1,340
TOTALE BATES		18,695,369	15,925,827
FONDSE EN AANSPREEKLIKHEDE			
Algemene fonds en reserwe	9	8,709,839	8,126,265
Spesifieke fondse	10	9,587,061	7,450,223
Bedryfslaste		398,469	349,339
-Diverse krediteure	9.4	310,960	261,331
-Inkomste vooruit ontvang : Boodschapperverkope 2003		87,509	88,009
TOTALE FONDSE EN AANSPREEKLIKHEDE		18,695,369	15,925,827

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK
(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2002

		2002	2001
	Aantekening	R	R
KONTANT BEHOU UIT BEDRYWICHEDE		3,007,799	2,667,898
Kontant gegenereer deur bedrywighede	1	2,912,657	2,588,712
Beleggingsinkomste (Rente / Jeugtuiste surplus)		95,142	79,186
		(76,649)	(42,390)
KONTANT AANGEWEND IN BELEGGINGSAKTIWITEITE		(76,649)	(55,390)
Aankoop van meubels, toerusting en voertuig			13,000
Min: Opbrengs met verkoop van voertuig			
		(332,488)	(250,148)
KONTANT AANGEWEND VIR STUDIELENINGS		(36,690)	45,986
(Toename) / afname in studieleenings - leraars		(295,798)	(296,114)
Toename in studieleenings - studente			
		(404,779)	(500,930)
KONTANT AANGEWEND IN FONDSE AKTIWITEITE		2,136,838	1,559,685
Toename in spesifieke fondse		143,889	536,231
Toename / (afname) in reserve fonds		(2,685,506)	(2,596,846)
Trek af: Netto interne oorsplasing			
TOENAME IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE		2,193,883	1,874,450

AANTEKENING BY DIE KONTANTVLOEISTAAT

1. KONTANT GEGENEREER DEUR BEDRYWICHEDE

Netto inkomste per inkomstestaat	3,111,090	2,779,855
Trek af: Rente ontvang en Jeugtuiste surplus	95,142	79,186
	3,015,948	2,700,669
Tel by: Waardevermindering	62,077	64,340
	3,078,025	2,765,009
Plus: Afname/(Min: Toename) in netto bedryfsbates (uitgesonderd kontantfondse)	(165,368)	(176,297)
Afname/(Toename) in bedryfsbates:	(214,498)	(35,655)
Afname/(Toename) in gemeentebydraes verskuldig	(61,878)	25,912
Afname/(Toename) in publikasievoorraad	(149,008)	(12,314)
Afname/(Toename) in diverse debiteure	(3,112)	(49,253)
Afname/(Toename) in munisipale deposito's	(500)	-
Toename/(Afname) in bedryfslaste (diverse krediteure)	49,130	(140,642)
TOTALE KONTANT GEGENEREER UIT BEDRYWICHEDE	2,912,657	2,588,712

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2002**1. REKENINGKUNDIGE BELEID**

Die hoof rekeningkundige beleidspunte van die Afrikaanse Protestantse Kerk soos hieronder uiteengesit, is in alle wesenlike opsigte konsekwent nagekom, behalwe waar anders vermeld.

1.1 Rekeningkundige grondslag

Die finansiële jaarstate is volgens die historiese kostegronslag opgestel.

1.2 Vaste bates en waardevermindering

Grond en geboue word teen kosprys gehou en geen waardevermindering word daarop voorsien nie.

Waardevermindering word soos volg voorsien:

- Op meubels en toerusting teen 10% per jaar op kosprys
- Op motorvoertuie teen 20% per jaar op kosprys
- Op elektroniese toerusting teen 33.3% per jaar op kosprys

1.3 Publikasievoorraad

Die publikasievoorraad is teen die laagste van kosprys of netto realiseerbare waarde gewaardeer.

1.4 Oordrag na Reserwefonds en APK Trustfonds

Die verskil tussen die totaal van die Spesiale deposito's en die totaal van die Besteebare fondse word volgens sinodebesluit 30% na die APK Trustfonds en 70% na die Reserwefonds toegeedeel.

Verwys na aantekening 11 vir die toepassing.

1.5 Kapitalisering van beleggingsinkomste teen die onderskeie fondse

Beleggingsinkomste verdien uit spesiale deposito's, word toegeedeel aan fondse volgens die onderskeie fondse se aandeel in die totaal van die fondse. Die Reserwefonds word vir die doel van hierdie toedeling buite rekening gelaat.

2. APK JEUGTUISTE**INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER**

INKOMSTE - uit verblyf

UITGAWES

Munisipale koste

Versekering

Waardevermindering

SURPLUS / (TEKORT) OORGEPLAAS NA DIE INKOMSTESTAAT VAN DIE GKK

2002	2001
R	R
110,256	94,627
40,792	37,298
30,782	28,612
4,408	2,923
5,602	5,763
69,464	57,328

3. AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE**INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER**

UITGAWES

Dosentevergoeding

Sekuriteitskoste

Munisipale koste

Reiskoste Vergaderings

Registrasiegelde

Salarisse Administratief

Skryfbehoeftes

Telefoon

Versekering

Verversings

Waardevermindering

TOTALE UITGAWES

Min : Klasgelde ontvang deur die jaar

NETTO KOSTE OORGEPLAAS NA DIE INKOMSTESTAAT VAN DIE GKK

2002	2001
R	R
1,026,115	1,019,607
18,625	5,498
13,613	7,554
27,109	23,464
-	550
201,293	192,266
12,199	4,234
34,131	29,578
6,612	4,385
1,962	1,720
9,304	9,433
1,350,963	1,298,289
-	161,000
1,350,963	1,137,289

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2002

4. NIE - BEDRYFSBATES

Grond en geboue

- Erf RE 1339, Sunnyside met verbeterings daarop, grootte 1912 m2
Kosprys 24 Oktober 1988
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum
- Restant Erf 820, Sunnyside met verbeterings daarop, grootte 2052 m2
Kosprys
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum
- Erf 850, Brooklyn met verbeteringe daarop, grootte 5104 m2
Kosprys
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum
- John Rockwoonstel 103, Johnsonstraat, Sunnyside
Kosprys
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum

Die eiendomme is onbeswaar.

Meubels en toerusting

- Kosprys
- Opgehoopde waardevermindering

Motorvoertuie

- Kosprys
- Opgehoopde waardevermindering

2002	2001
R	R
3,983,348	3,968,348
413,853	413,853
227,083	227,083
186,770	186,770
716,055	716,055
432,117	432,117
283,938	283,938
2,768,129	2,753,129
1,528,466	1,528,466
1,239,663	1,224,663
85,311	85,311
80,916	80,916
4,395	4,395
143,877	143,361
1,038,757	980,360
894,880	836,999
14,656	15,600
155,228	151,976
140,572	136,376
4,141,881	4,127,309
171,429	157,328
3,409,504	3,077,016
493,850	457,160
2,915,654	2,619,856
3,580,933	3,234,344
411,156	229,200
2,000	1,700
9,316,938	7,305,311
9,730,094	7,536,211
555,697	493,819
119,876	116,764
675,573	610,583
565,048	416,040

5. ANDER BATES

- Biblioteek teen kosprys
- studieleenings
- Leraars
- Studente

6. KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE

- Kontant in bank
- Kontant voorhande
- Spesiale deposito's

7. DEBITEURE

- Gemeentebydraes verskuldig
- Ander debiteure na voorsiening vir oninbare skulde van R 288 293 (2001 : R 450 000)

8. PUBLIKASIE - VOORRAAD

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2002**9. STAAT VAN VERANDERING IN ALGEMENE FONDS EN RESERWEFONDS VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2002**

Aantekening	Algemene fonds R	Reserwefonds R	Totaal R
Saldo's : Begin van die jaar			
Plus : Netto inkomste	5,130,773	2,995,492	8,126,265
Aanwending uit Vroue-aksiefonds	3,111,090		3,111,090
Oorplasing na Voorgaande Klaggeldfonds		(4,209)	(4,209)
Oorplasing vanaf Biblioteekfonds	(170,904)		(170,904)
Oorplasing vanaf Algemene fonds	14,101		14,101
Min : Oorplasing na ander fondse		148,098	148,098
-APK Trustfonds	2,514,602		2,514,602
-Bedieningsfonds	123,470		
-SKK Motorvervangingsfonds	1,045,000		
-Sinodefonds	1,534		
-Publikasiefonds	50,000		
-Willie Lubbe Teologiese Studiefonds	681,500		
-Instandhoudingsfonds	200,000		
-Reserwefonds	265,000		
	148,098		
SALDO'S OP 31 DESEMBER 2002	5,570,458	3,139,381	8,709,839

Aantekeninge**9.1 OORPLASINGS**

Oorplasings ingevolge besluite en / of begroting

9.2 AANWENDING VAN DIE ALGEMENE FONDS SE SALDO

	2002	2001
Grond en geboue	3,983,348	3,968,348
Meubels en toerusting	143,877	143,361
Motorvoertuie	14,656	15,600
Biblioteek	171,429	157,328
Spesiale deposito	(0)	(63,388)
Ander netto Bedryfsbates (uitgesonder Spesiale deposito)	1,257,148	909,524
TOTALE AANWENDING	5,570,458	5,130,773

9.3 OUETEHUISFONDS, WEESHUISFONDS EN VROUE-AKSIE FONDS

Die saldo's ingesluit in die Reserwefonds, ingevolge 'n sinodebesluit :
 Ouetehuis- R 1,502; Weeshuis- R 3,241 en Vroue-aksie fonds R 48,468 (2001 R 52,677).

9.4 AANSUIWERING T.O.V. 2001 IN 2002

Gedurende 2001 is erfbelasting aan die Stadsraad van Pretoria oorbetal waarvoor die vrystelling in 2002 toegestaan is. Die munisipale koste vir 2001 is aangesuiwer en die netto resultaat van R 63,388 reflekteer 30% en 70% in die aanvangsaldo's van die Trust- en die Reserwefonds onderskeidelik.

10. SPESIFIEKE FONDSE**10.1 ALIMENTASIEFONDS**

Saldo aan begin van die tydperk	68,587	57,913
Plus: Bydraes ontvang gedurende die tydperk		399
Plus: Rente toegedeel	12,570	10,275
SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK	81,157	68,587

10.2 APK TRUSTFONDS

Saldo aan begin van die tydperk	1,543,694	1,006,033
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds	123,470	265,203
Plus: Bydraes ontvang gedurende die tydperk	161,319	306,012
Gemeentebydraes	161,319	306,012
Plus: Rente toegedeel	274,511	194,541
Min: Uitbetalings:	2,102,994	1,771,789
Premies betaal (beleggingspolisse)	(307,222)	(228,095)
Toelaes betaal		(2,000)
SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK	1,795,771	1,543,684

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER

10.3 SENTRALE KERKEKOMMISSIE FONDSE

10.3.1 BEDIENINGSFONDSE

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Bydraes deur gemeentes
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Rente toegedeel

Min: Uitgawes
Hulp aan gemeentes
Netto koste - reisende leraars
Hospitaalbesoeke

SURPLUS/(TEKORT)VIR DIE JAAR

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

10.3.2 SKK MOTORVERVANGINGSFONDSE

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Rente toegedeel
Begrotingsvoordeel vir die jaar

SALDO AAN EINDE VAN DIE TYDPERK

2002
R

2001
R

400,803

138,893

117,160	26,858
11,107	14,698
1,045,000	888,000
44,106	12,914
1,217,373	942,470
(839,837)	(825,310)
(829,683)	(792,605)
(9,500)	(31,494)
(654)	(1,211)
377,536	117,160
377,536	117,160
21,733	-
1,534	21,234
-	499
23,267	21,733

10.4 GKK MOTORVERVANGINGSFONDSE

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Surplus met verkoop van bate
Plus: Rente toegedeel

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

242,315

202,228

-

4,450

44,410

35,637

286,725

242,315

10.5 ANDER FONDSE

Aantekening	Beginsaldo	Ontvang/ toegedeel	Uitbetaal/ oorgeplaas	Eindsaldo
	R	R	R	R
Voorgraadse klasgeldfonds	0	170,904	118,090	288,994
Biblioteekfonds	29,272	5,079	(14,101)	20,249
Bybelverspreidingsfonds	367,562	74,881	-	442,443
Cevangenisbearbeidingsfonds	3,874	1,686	(2,700)	2,860
Gebeurlikheidsfonds	265,531	54,062	-	319,594
Studiefonds: Dr. Hanna Pienaar	94,165	17,258	-	111,423
AP Akademiesfonds	0	163,530	-	163,530
OT / JM v Niekerk-fonds	168,000	0	-	168,000
	928,404	487,400	101,289	1,517,093

Aantekening by die ander fondse

1 Voorgraadse klasgeldfonds

- 1.1 Die saldo van die Voorgraadse klasgeldfonds, voorheen deel van die Algemene fonds, is oorgedra ten einde die Voorgraadse klasgeldfonds as 'n spesifieke fonds openbaar te maak.
- 1.2 Netto oorplasing na die Voorgraadse klasgeldfonds vir die jaar onder oorsig - Klasgeldheffing, registrasiekoste van die Akademie en voorgraadse dosentevergoeding word verreken om die netto oorplasing vir die jaar te bereken.

288,994

170,904

118,090

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER**10.6 PUBLIKASIEFONDS****INKOMSTE**

Verkope - Publikasies
- Boodskapper
Advertensies - Publikasies
- Boodskapper

Skenkings

UITGAWES

Kosprys van verkope: - Publikasies
Beginvoorraad
Plus: Aankope

Min: Eindvoorraad
Beoordeling - boeke
Drukkoste - Boodskapper
Instandhouding - sekuriteit
Inteken en ledegeld
Medewerkers
Pligleweringe
Posgeld en verpakking - Publikasies
Posgeld en verpakking - Boodskapper
Promosies
Reiskoste - Publikasies
Reiskoste - Boodskapper
Kommissiewerk - Publikasies
Salarisse - admin. & versending
Skryfbehoeftes
Tantieme
Telefoon
Tydelike hulp

2002**2001**

	982,254	891,880
	634,395	579,877
	310,801	290,622
	1,924	-
	33,555	20,055
	1,579	1,326
	1,550,991	1,350,061
	410,534	352,495
	416,040	403,726
	559,542	364,809
	975,582	768,535
	565,048	416,040
	4,624	14,868
	313,832	271,176
	12,173	2,617
	579	1,523
	7,851	7,165
	45,772	13,134
	13,367	15,166
	24,765	28,625
	5,365	173
	-	1,111
	2,505	-
	13,456	11,015
	637,907	587,116
	11,674	9,393
	13,697	10,754
	9,070	9,190
	23,820	14,540
	(568,737)	(458,181)
	356,903	204,433
	681,500	563,400
	64,503	47,251
	534,169	356,903

NETTO TEKORT VIR DIE TYDPERK

SALDO AAN BEGIN VAN DIE TYDPERK

Tel by: Oorgedra vanaf Algemene fonds volgens begroting
Rente toegedeel

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

10.7 SINODEFONDS

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Plus: Bydraes ontvang
Plus: Rente toegedeel

Min: Uitgawes vir die tydperk

SALDO AAN DIE EINDE VAN DIE TYDPERK

R	R
152,032	137,747
50,000	25,000
-	-
32,170	24,706
234,202	187,453
4,675	35,421
229,527	152,032

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER

10.8 STUDIEFONDS LERAARS

Saldo aan begin van tydperk
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Ontvang deur die jaar
Rente toegedeel

Saldo aan einde van tydperk

Ontleding

Studielenings toegestaan

- 1990 tot 2001
- 2002

studielenings terug ontvang

- 1991 tot 2001
- 2002

Bedrag beskikbaar op 31 Desember 2002

2002

R

599,475

21,846

621,321

785,487

725,244

60,243

(291,637)

(268,084)

(23,553)

493,850

127,471

621,321

2001

R

574,773

6,416

18,286

599,475

10.9 WILLIE LUBBE TEOLOGIESE STUDIEFONDS

Saldo aan begin van tydperk
Plus: Ontvang deur die jaar
Oorgedra vanaf Algemene fonds
Rente toegedeel
Oorgeplaas na AP Akademiefonds ooreenkomstig skenkingsvoorwaarde
Saldo aan einde van tydperk

Ontleding

Studielenings toegestaan

- 1988 tot 2001
- 2002

Studielenings terug ontvang

- 1988 tot 2001
- 2002

Bedrag beskikbaar op 31 Desember 2002

R

3,296,128

498,117

200,000

146,593

(100,000)

4,040,838

R

2,667,123

393,585

175,000

60,420

3,296,128

3,719,541

3,140,414

579,127

(803,888)

(520,558)

(283,330)

2,915,654

1,125,184

4,040,838

10.10 INSTANDHOUDINGSFONDS

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Oorgedra vanaf Reserwe fonds
Plus: Rente toegedeel

Uitgawes vir die jaar 2002

Brookshuis - meubels en toerusting
Brookshuis - geboue en terrein
Teologiese Skool - meubels en toerusting
Teologiese Skool - geboue en terrein
Jeugtuiste - toerusting
Jeugtuiste - geboue en terrein
Boekwinkel - toerusting en terrein
John Rock - terrein

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

TOTAAL VAN SPESIFIEKE FONDSE

123,792

265,000

17,267

406,059

(326,402)

(29,960)

(152,054)

(3,292)

(88,759)

(2,757)

(36,809)

(2,306)

(10,465)

79,657

104,452

179,700

17,988

302,740

(178,348)

(26,978)

(83,465)

(3,501)

(39,436)

(1,639)

(15,373)

(2,396)

(5,560)

123,792

9,587,061

7,450,223

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2002**11. SPESIALE DEPOSITO**

	R
Bedrag belê op 1 Januarie 2002	7,305,311
Plus : Verhoging in belegging vir jaar	1,150,000
Plus: Rente ontvang	861,627
Saldo op 31 Desember 2002	9,316,938

Verteenwoordig deur:

	Saldo van spesifieke fondse op 31 / 12 / 2002	Beleggings ten opsigte van spesifieke fondse op 31 / 12 / 2002
	R	R
Alimentasiefonds	81,157	81,157
APK Trustfonds voor bestedingsverskil	1,732,301	1,732,301
Gevangenisbearbeidingsfonds	2,860	2,860
Voorgraadse Klasgeldfonds	288,994	288,994
Bedieningsfonds	400,803	400,803
Biblioteekfonds	20,249	20,249
Bybelverspreidingsfonds	442,443	442,443
Gebeurlikheidsfonds	319,594	319,594
Motorvervangingsfonds	286,725	286,725
Publikasiefonds	534,169	534,169
AP Akademiesfonds	163,530	163,530
Studiefonds leraars	127,471	127,471
Studiefonds: Dr Hanna Pienaar	111,423	111,423
Willie Lubbe Studiefonds	1,125,184	1,125,184
Sinodefonds	229,527	229,527
Instandhoudingsfonds	79,657	79,657
OT / JM van Niekerk-fonds	168,000	168,000
	6,114,087	6,114,087
Reserwefonds voor bestedingsverskil	2,991,284	2,991,284
Totaal van spesifieke fondse besteebaar	9,105,371	
Totaal van spesifieke fondse op belegging		9,316,938
Verskil tussen fondse belê en fondse besteebaar	211,567	
<u>Verskil volgens sinodebesluit toegedeel -</u>		
APK Trustfonds - 30%	63,470	
Reserwefonds - 70%	148,097	
Spesifieke fondse bestee en belê	9,316,938	9,316,938
<u>Stand van fondse na toedeling -</u>		
APK Trustfonds		1,795,771
Reserwefonds		3,139,381

12. NA-BALANSSTAATGEBEURE

Geen gebeure het na die datum van finansiële afsluiting plaasgevind wat die redelike aanbieding van die finansiële state van die Afrikaanse Protestantse Kerk behoort te beïnvloed nie.

29.2.2 Meting van die werklike bedrae teen begroting vir die jaar geëindig 31 Desember 2002

Meting van die werklike bedrae teen begroting vir die jaar geëindig 31 Desember 2002

Omskrywing	Ontvang / Bestee 2002	Begroot 2002	Afwyking Gunstig / (Ongunstig)
ONTVANGSTE	6,917,223	5,500,000	1,417,223
Ander inkomste	37,850	-	37,850
Gemeentebydrae (15%)	6,804,307	5,500,000	1,304,307
BESTEDING	5,820,773	6,072,550	251,777
APK Trustfonds	-	60,000	60,000
Bankkoste	13,449	9,000	(4,449)
Bedieningshulp	828,730	1,045,000	216,270
Biblioteekfonds	14,101	10,000	(4,101)
Groepversekering	42,040	47,000	4,960
Huur van toerusting	40,280	40,000	(280)
Instandhouding/Sekuriteit	362,264	274,000	(88,264)
Jeugtuiste surplus	(75,066)	(57,600)	17,466
Kommissiewerk	131,050	200,650	69,600
AP Akademie	1,314,550	1,308,500	(6,050)
Mediese bystand	292,653	308,000	15,347
Munisipale koste	44,905	50,000	5,095
Ouditgelde	7,000	7,000	-
Posgelde	8,845	13,000	4,155
Publikasie administrasie	555,281	658,500	103,219
Regskoste	-	-	-
Reiskoste - administratief	10,233	9,000	(1,233)
Rente betaal	21,820	24,000	2,180
Salarisse - administratief	1,685,546	1,718,500	32,954
Sinodekoste	4,675	50,000	45,325
Skryfbehoeftes	38,108	30,000	(8,108)
Spyseniering en verversings	9,103	6,000	(3,103)
Studiefonds - Leraars	36,690	-	(36,690)
Studiefonds - Willie Lubbe Fonds	295,798	200,000	(95,798)
Telefoonkoste	36,355	37,000	645
Vaste Bate - Afdakke	-	-	-
Vaste Bate - Toerusting	76,649	10,000	(66,649)
Versekering	25,714	15,000	(10,714)
Voorgraadse Klasgeldfonds	-	-	-
	1,096,450	(572,550)	1,669,000

Samestelling van die totale besteding

Teologiese Opleiding	1,624,449	28%
SKK Bedieningshulp	828,730	14%
Publikasiesubsidie	555,281	10%
GKK Aktiwiteite	2,812,313	48%
	<u>5,820,773</u>	

29.2.3 Kommissiewerk 1 Januarie 2002 tot 31 Desember 2002

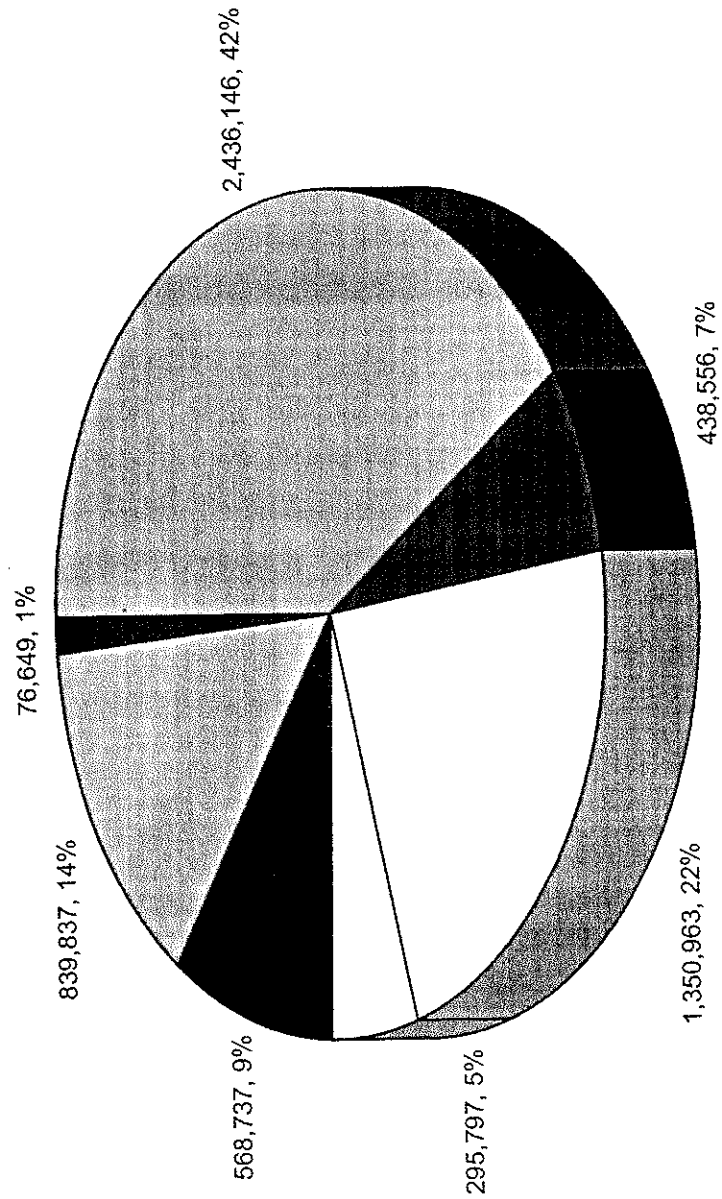
AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

Kommissiewerk 1 Januarie 2002 tot 31 Desember 2002

Kommissie	Werklik 2002 R	Totale Begroting R	Beskikbaar/ oorskryding R	% beskikbaar (oorskryding)
Argief	1,321	3,500	2,179	62%
GKK	10,091	18,000	7,909	44%
Formuliere en Liturgie	4,191	12,000	7,809	65%
Kerkleer en Christelike Etiek	-	3,000	3,000	100%
Kerkregtelike sake	17,103	23,650	6,547	28%
Kerksang en musiek	986	17,000	16,014	94%
Kuratorium	27,109	30,000	2,891	10%
SKK	23,466	20,000	-3,466	-17%
SKK en ander kommissies	-	5,000	5,000	100%
Jeug en Verbondsonderrig	30,465	33,500	3,035	9%
Onderwys en Opleiding	2,861	12,000	9,139	76%
Subtotaal	117,594	177,650	60,056	34%
Publikasies	13,456	23,000	9,544	41%
Totaal	131,050	200,650	69,600	35%

Aanwending van die 15%-bydrae vir 2002 (Rand/%)

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK : GKK
AANWENDING VAN DIE 15%-BYDRAE VIR 2002 (RAND/%)

- GKK - Admin. koste
- Emeritushulp
- AP Akademie - Studiehulp
- Publikasieuitgawe (PK)
- Gemeentehulp (SKK)
- Kapitale uitbetaling
- AP Akademie - Uitgawes

29.3 Finansiële verslag 2003

29.3.1 Geouditeerde finansiële jaarstate vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

FINANSIËLE JAARSTATE - 2003

INHOUDSOPGAWE	BLADSY
Verslag van die voorsitter van die GKK	2
Bekragtiging van die Finansiële Jaarstate	2
Verslag van die Ouditeur	3
Inkomstestaat	4
Balansstaat	5
Kontantvloeistaat	6
Aantekeninge by die Finansiële Jaarstate	7-13

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

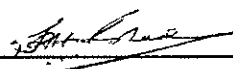
VOORWOORD VAN DIE VOORSITTER VAN DIE GEMEENSKAPLIKE KERKKANTOORKOMMISSIE (GKK)

Die rekenmeester het die ingeslote finansiële jaarstate aan die Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie (GKK) van die Sinode voorgelê. Die GKK het die state deeglik nagegaan en dit word aanbeveel vir goedkeuring by die Sinode. Die state word nou vir ouditering aangebied.

Uit die state word die goeie gesindheid van ons lidmate, individue en gemeentes in bydraes weerspieël. Met groot dankbaarheid het ons kennis geneem daarvan dat hierdie bydraes die Afrikaanse Protestantse Kerk in staat stel om met geseënde werk voort te gaan.

Aan ons sentrale kerkkantoorpersoneel en personeel in elke gemeente betrokke, ons hartlike waardering vir harde en deeglike werk die afgelope jaar. Mag die ouditeursverslag hierdie besondere werk wat gedoen is, bevestig.

Ons dankbaarheid gaan juis ook aan ons Drie-enige God wat mense gebruik om die middele te gee om daarmee te werk.

PROF. FAH VAN STADEN
(Voorsitter van die GKK)

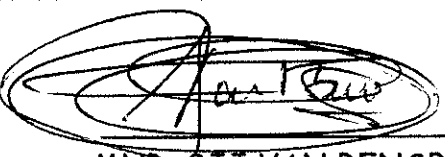
BEKRAGTIGING VAN DIE FINANSIËLE JAARSTATE 2003

Die finansiële jaarstate van die Afrikaanse Protestantse Kerk soos uiteengesit op bladsye 4 - 13 is op 21 April 2004 deur die Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie goedgekeur.

Geteken namens die Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie

PROF. FAH VAN STADEN
(Voorsitter van die GKK)

MNR. GJJ VAN RENSBURG
(Rekenmeester)

M.A. FAUL

Geoktrooieerde Rekenmeester (S.A.)

Chartered Accountant (S.A.)

Posbus/PO Box 12008

BENORYN 1504

Tel: (011) 849-8333

|| maxfaul@mweb.co.za

UDITEURSVERSLAG AAN DIE LEDE VAN DIE BESTUUR VAN DIE GEMEENSKAPLIKE KERKKANTOORKOMMISSIE (GKK)

Ons het die finansiële jaarstate vir die jaar geëindig 31 Desember 2003 soos uiteengesit op bladsye 4 tot 13 geoudit. Hierdie finansiële jaarstate is die verantwoordelikheid van die GKK. Dit is ons verantwoordelikheid om op grond van ons audit 'n mening oor hierdie finansiële jaarstate uit te spreek.

Omvang

Ons het ons audit in ooreenstemming met standpunte van Suid-Afrikaanse Auditstandaarde uitgevoer. Hierdie standaarde vereis dat ons die audit beplan en uitvoer om redelike gerusstelling te verkry dat daar geen wesentlike wanvoorstelling in die finansiële jaarstate is nie. 'n Audit behels:

- 'n ondersoek, op 'n toetsgronslag, van bewyse wat die bedrae en openbaarmakings in die finansiële jaarstate steun,
- 'n beoordeling van die rekeningkundige beginsels wat gebruik is en beduidende ramings wat deur bestuur gemaak is, en
- 'n evaluering van die algehele aanbieding van die finansiële jaarstate.

Ons is van mening dat ons audit 'n redelike grondslag vir ons mening bied.

Ouditmening

Na ons mening is hierdie finansiële jaarstate in alle wesentlike opsigte 'n redelike weergawe van die finansiële stand van die GKK op 31 Desember 2003 en van die resultate van sy bedrywighede en kontantvloei vir die jaar wat op daardie datum geëindig het, ooreenstemming met algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk.

MA FAUL

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

INKOMSTESTAAT VAN DIE GKK VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2003

		2003	2002
	Aantekening	R	R
INKOMSTE		7,133,502	6,911,621
Gemeentebydraes (15%)		7,031,406	6,804,307
Huur ontvang - Woonstel	2.1	-	12,172
Rente ontvang		26,604	25,678
APK Jeugtuiste - surplus	2	64,607	69,464
Slegte skuld verhaal		10,885	-
UITGAWES		2,687,336	3,800,531
Bankkoste		13,076	13,449
Groepversekering		41,902	42,040
Huur van toerusting		44,350	40,280
Sekuriteitskoste		39,082	35,862
Kommissiewerk		83,019	90,484
Afrikaanse Protestantse Akademie/Kuratorium uitgawes	3	54,307	1,350,963
Mediese bystand afgetrede lede		356,941	292,653
Munisipale koste		51,990	44,905
Ouditgelde		6,000	7,000
Posgeld		10,895	8,845
Regskoste		1,140	-
Reiskoste - administratief		7,418	10,233
Rente betaal		21,064	21,820
Salarisse - administratief		1,794,289	1,685,546
Skryfbehoeftes		36,413	38,108
Spyseniering en verversings		6,950	9,103
Telefoon en faks		45,753	36,355
Versekering		37,007	25,714
Waardevermindering		35,740	47,171
NETTO INKOMSTE VIR DIE TYDPERK VOOR OORPLASINGS NA		4,446,166	3,111,090

ANDER FONDSE - Verwys aantekening 9 vir oorplasinge

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 2003

	Aantekening	2003 R	2002 R
BATES			
Nie - Bedryfsbates	4	4,254,004	4,141,881
Ander bates	5	3,351,096	3,580,933
Bedryfsbates		13,656,575	10,972,555
-Kontant en kontantekwivalente	6	12,446,502	9,730,094
-Debiteure	7	688,206	675,573
-Publikasie - voorraad	8	520,027	565,048
-Munisipale deposito's		1,840	1,840
TOTALE BATES		21,261,675	18,695,369
FONDSE EN AANSPREEKLIKHEDE			
Algemene fonds en reserwe	9	9,167,223	8,709,839
Spesifieke fondse	10	11,003,136	9,587,061
Leningsrekening: AP Akademie (Vereniging ingelyt kragtens artikel 21)		559,554	-
Bedryfslaste		531,761	398,469
-Diverse krediteure		452,036	310,960
-Inkomste vooruit ontvang : Boodskaapperverkope 2004		79,725	87,509
TOTALE FONDSE EN AANSPREEKLIKHEDE		21,261,675	18,695,369

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2003

		2003	2002
	Aantekening	R	R
KONTANT BEHOU UIT BEDRYWIGHED		4,678,314	2,944,411
Kontant gegenereer deur bedrywighede	1	4,587,103	2,849,269
Beleggingsinkomste (Rente / Jeugtuiste surplus)		91,211	95,142
KONTANT BEHOU / (AANGEWEND) UIT/IN BELEGGINGSAKTIWITEITE		(178,592)	(76,649)
Oprigting van motorafdakke te Brookshuis en veiligheidshekke by die Jeugtuiste		(93,716)	-
Aankoop van boeke vir biblioteek		-	-
Aankoop van meubels en toerusting		(84,876)	(76,649)
KONTANT BEHOU (AANGEWEND) UIT/VIR STUDIELENINGS		258,538	(332,488)
(Toename) / afname in studielenings - leraars		(80,446)	(36,690)
(Toename) / afname in studielenings - studente		338,984	(295,798)
KONTANT AANGEWEND IN FONDSE AKTIWITEITE		(2,041,852)	(341,391)
Toename in spesifieke fondse		1,416,075	2,155,854
Toename / (afname) in reserwe fonds		377,055	188,261
Toename / (afname) in leningsrekening		559,554	-
Trek af: Netto interne oorplasinge		(4,394,536)	(2,685,506)
TOENAME IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE		2,716,408	2,193,883

AANTEKENING BY DIE KONTANTVLOEISTAAT

1. KONTANT GEGENEREER DEUR BEDRYWIGHED

Netto inkomste per inkomstestaat	4,446,166	3,111,090
Trek af: Rente ontvang, Jeugtuiste surplus	91,211	95,142
	4,354,955	3,015,948
Tel by: Waardevermindering	66,468	62,077
	4,421,423	3,078,025
Tel by: Afname/(Trek af: Toename) in netto bedryfsbates (<i>uitgesonderd kontantfondse</i>)	165,680	(228,756)
<u>Afname/(Toename) in bedryfsbates:</u>	32,388	(214,498)
Afname/(Toename) in gemeentebydraes verskuldig	(73,484)	(61,878)
Afname/(Toename) in publikasievoorraad	45,021	(149,008)
Afname/(Toename) in diverse debiteure	60,851	(3,112)
Afname/(Toename) in munisipale deposito's	-	(500)
Toename/(Afname) in bedryfslaste (diverse krediteure)	133,292	(14,258)
TOTALE KONTANT GEGENEREER UIT BEDRYWIGHED	4,587,103	2,849,269

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2003

1. REKENINGKUNDIGE BELEID

Die hoof rekeningkundige beleidspunte van die Afrikaanse Protestantse Kerk soos hieronder uiteengesit, is in alle wesenlike opsigte konsekwent nagekom, behalwe waar anders vermeld.

1.1 Rekeningkundige grondslag

Die finansiële jaarstate is volgens die historiese kostegronslag opgestel.

1.2 Vaste bates en waardevermindering

Grond en geboue word teen kosprys gehou en geen waardevermindering word daarop voorsien nie.

Waardevermindering word soos volg voorsien:

- Op meubels en toerusting teen 10% per jaar op kosprys
- Op motorvoertuie teen 20% per jaar op kosprys
- Op elektroniese toerusting teen 33.3% per jaar op kosprys

1.3 Publikasievoorraad

Die publikasievoorraad is teen die laagste van kosprys of netto realiseerbare waarde gewaardeer.

1.4 Oordrag na Reserwefonds en APK Trustfonds

Die verskil tussen die totaal van die Spesiale deposito's en die totaal van die Besteebare fondse word volgens sinodebesluit 30% na die APK Trustfonds en 70% na die Reserwefonds toegeedeel.

- Verwys na aantekening 11 vir die toepassing.

1.5 Kapitalisering van beleggingsinkomste teen die onderskeie fondse

Beleggingsinkomste verdien uit spesiale deposito's, word toegeedeel aan fondse volgens die onderskeie fondse se aandeel in die totaal van die fondse. Die Reserwe-, GKK Motorvervangings- en Publikasiefonds is vir die doel van hierdie rentetoedeling vir 2003 buite rekening gelaat.

2. APK JEUGTUISTE

INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER

INKOMSTE - uit verblyf

Nota

2003

2002

R

R

2.1

127,340

110,256

UITGAWES

62,733

40,792

Munisipale koste

44,836

30,782

Versekering

9,252

4,408

Waardevermindering

8,645

5,602

SURPLUS / (TEKORT) OORGEPLAAS NA DIE INKOMSTESTAAT VAN DIE GKK

64,607

69,464

Nota 2.1 Die huurinkomste uit die woonstel te John Rock is by die Jeugtuiste inkomste ingesluit aangesien studente van die verblyf gebruik maak.

3. AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE / KURATORIUM

INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER

UITGAWES

2003

2002

R

R

Dosentevergoeding

-

1,026,115

Sekuriteitskoste

-

18,625

Munisipale koste

-

13,613

Reiskoste Vergaderings - Kuratorium

32,224

27,109

Registrasiegelde

-

-

Salarisse Administratief

-

201,293

Skrytbehoefes

-

12,199

Telefoon

-

34,131

Versekering

-

6,612

Verversings

-

1,962

Waardevermindering

22,083

9,304

TOTALE UITGAWES

54,307

1,350,963

Min: Klasgelde ontvang deur die jaar

-

-

NETTO KOSTE OORGEPLAAS NA DIE INKOMSTESTAAT VAN DIE GKK

54,307

1,350,963

Die Afrikaanse Protestantse Akademie (Vereniging ingelyf kragtens artikel 21) is op 18 Desember 2002 gestig. Inkomstes en uitgawes vir 2003 word in hierdie instansie se finansiële jaarstate weerspieël. Sien ook aantekening 9.4.

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2003

4. NIE - BEDRYFSBATES

Grond en geboue

- Erf RE 1339, Sunnyside met verbeterings daarop, grootte 1912 m2
Kosprys 24 Oktober 1988
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum
- Restant Erf 820, Sunnyside met verbeterings daarop, grootte 2052 m2
Kosprys
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum
- Erf 850, Brooklyn met verbeteringe daarop, grootte 5104 m2
Kosprys
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum
- John Rockwoonstel 103, Johnsonstraat, Sunnyside
Kosprys
Verbeteringe teen kosprys sedert aankoopdatum

Die eiendomme is onbeswaar.

Meubels en toerusting

- Kosprys
- Opgehoopte waardevermindering

Motorvoertuie

- Kosprys
- Opgehoopte waardevermindering

5. ANDER BATES

- Biblioteek teen kosprys
- Studielenings
- Leraars
- Studente

6. KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE

- Kontant in bank
- Kontant voorhande
- Spesiale deposito's

7. DEBITEURE

- Gemeentebydraes verskuldig
- Ander debiteure na voorsiening vir oninbare skulde

8. PUBLIKASIE - VOORRAAD

	2003 R	2002 R
	4,077,061	3,983,348
	413,853	413,853
	227,083	227,083
	186,770	186,770
	728,968	716,055
	432,117	432,117
	296,851	283,938
	2,848,929	2,768,129
	1,528,466	1,528,466
	1,320,463	1,239,663
	85,311	85,311
	80,916	80,916
	4,395	4,395
	166,537	143,877
	1,038,497	1,038,757
	871,960	894,880
	10,406	14,656
	155,228	155,228
	144,822	140,572
	4,254,004	4,141,881
	200,130	171,429
	3,150,966	3,409,504
	574,296	493,850
	2,576,670	2,915,654
	3,351,096	3,580,933
	394,180	411,156
	2,000	2,000
	12,050,322	9,316,938
	12,446,502	9,730,094
	629,181	555,697
	59,025	119,876
	688,206	675,573
	520,027	565,048

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2003

9. STAAT VAN VERANDERING IN ALGEMENE FONDS EN RESERWEFONDS VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2003

	Algemene fonds	Reserwefonds	Totaal
	R	R	R
Saldo's : Begin van die jaar	5,570,458	3,139,381	8,709,839
Plus : Netto inkomste	4,446,166		4,446,166
Aanwending uit Vroue-aksiefonds		142	142
Oorplasing vanaf Biblioteekfonds	28,700		28,700
Oorplasing vanaf Algemene fonds		376,913	376,913
Min : Oorplasing na ander fondse (Aantekening 9.1)	4,394,536		4,394,536
-APK Trustfonds	221,534		
-Bedieningsfonds	1,095,750		
-SKK Motorvervangingsfonds	19,756		
-Sinodefonds	25,000		
-Publikasiefonds	564,565		
-Biblioteekfonds	30,000		
-Willie Lubbe Teologiese Studiefonds	200,000		
-Voorgaande klasgeldfonds	50,000		
-Subsidie aan AP Akademie (Aantekening 9.4)	1,537,418		
-Instandhoudingsfonds	273,600		
-Reserwefonds	376,913		
SALDO'S OP 31 DESEMBER 2003	5,650,788	3,516,436	9,167,223

Aantekeninge

9.1 OORPLASINGS

Oorplasings ingevolge besluite en / of begroting

9.2 AANWENDING VAN DIE ALGEMENE FONDS SE SALDO

	2003	2002
Grond en geboue	4,077,061	3,983,348
Meubels en toerusting	166,537	143,877
Motorvoertuie	10,406	14,656
Biblioteek	200,130	171,429
Spesiale deposito vir fondse van die Afrikaanse Protestantse Akademie Ing.	681,716	-
Leningsrekening: Afrikaanse Protestantse Akademie (Vereniging ingelyf kragtens art. 21)	-559,554	-
Ander netto Bedryfsbates (uitgesonder Spesiale deposito)	1,074,492	1,257,148
TOTALE AANWENDING	5,650,788	5,570,458

9.3 OUETEHUISFONDS, WEESHUISFONDS EN VROUE-AKSIE FONDS

Die saldo's van hierdie fondse is volgens sinodebesluit oorgedra na die Reserwefonds.

9.4 SUBSIDIE AAN DIE AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE (Vereniging ingelyf kragtens artikel 21)

<u>Uitgawes:</u>	R
Vergoeding aan dosente	1,177,450
Ouditfooe	2,000
Bankkoste	2,307
Instandhouding en sekuriteit	122,823
Munisipale koste	8,032
Registrasiefooe	1,220
Administratiewe vergoeding	377,684
Skryfbehoeftes koste	21,519
Telefoonkoste	47,439
Versekeringsuitgawe	10,154
Verversings	2,630
Totale uitgawes	1,773,258
Tref af: Klasgelde ontvang	235,840
Subsidie aan die Afrikaanse Protestantse Akademie (Vereniging ingelyf kragtens art. 21)	1,537,418

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER

10. SPESIFIEKE FONDSE

10.1 ALIMENTASIEFONDS

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Bydraes ontvang gedurende die tydperk
Plus: Rente toegeedeel

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

2003

R

81,157

14,745

95,902

2002

R

68,587

12,570

81,157

10.2 APK TRUSTFONDS

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Plus: Bydraes ontvang gedurende die tydperk
Gemeentebydraes
Plus: Rente toegeedeel

Min: Uitbetalings:
Premies betaal (beleggingspolisse)
Toelaes betaal

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

1,795,771

221,534

66,125

66,125

302,621

2,386,051

(353,841)

(353,841)

2,032,210

1,543,694

123,470

161,319

161,319

274,511

2,102,994

(307,222)

(307,222)

1,795,771

R

656,702

R

400,803

10.3 SENTRALE KERKEKOMMISSIE FONDSE

10.3.1 BEDIENINGSFONDS

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Bydraes deur gemeentes
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Rente toegeedeel

Min: Uitgawes
Hulp aan gemeentes
Netto koste - reisende leraars
Hospitaalbesoeke

SURPLUS/(TEKORT)VIR DIE JAAR

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

377,536

12,582

1,095,750

94,976

1,580,844

(967,165)

(941,772)

(25,074)

(319)

613,679

613,679

117,160

11,107

1,045,000

44,106

1,217,373

(839,837)

(829,683)

(9,500)

(654)

377,536

377,536

10.3.2 SKK MOTORVERVANGINGSFONDS

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Rente toegeedeel
Begrotingsvoordeel vir die jaar

SALDO AAN EINDE VAN DIE TYDPERK

23,267

-

-

19,756

43,023

21,733

1,534

-

-

23,267

10.4 GKK MOTORVERVANGINGSFONDS

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Surplus met verkoop van bate
Plus: Rente toegeedeel

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

286,725

-

-

286,725

242,315

-

44,410

286,725

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2003

10.5 ANDER FONDSE

	Nota	Beginsaldo	Ontvang/ toegedeel	Uitbetaal/ oorgeplaas	Eindsaldo
		R	R	R	R
Emeritushulpfonds	2		631,221		631,221
Voorgaadse klasgeldfonds	1	288,994	0	(288,994)	-
Biblioteekfonds		20,249	34,934	(21,113)	34,070
Bybelverspreidingsfonds		442,443	86,474	-	528,917
Gevangenisbearbeidingsfonds		2,860	1,519	(2,947)	1,432
Gebeurlikheidsfonds		319,594	75,729	-	395,323
Studiefonds: Dr. Hanna Pienaar		111,423	20,673	-	132,096
AP Akademieffonds	1	163,530	0	(163,530)	-
OT / JM v Niekerk-fonds		168,000	0	-	168,000
		1,517,093	850,550	(476,584)	1,891,059

Notas by die ander fondse

- 1 Die Voorgaadse klasgeldfonds en AP Akademie fonds is oorgedra na die Afrikaanse Protestantse Akademie Ing.
- 2 Die Emeritushulpfonds is saamgestel uit 'n oorplasing vanuit die Publikasiefonds ten bedrae van R 534 169 en rente toegedeel vir die finansiële jaar onder oorsig ten bedrae van R 97 052. Stygende mediese en lewenskoste noodsaak emeriti om beperkte dienstermyne aan te gaan aangesien die inkomste voorsiening onderbreek is op 'n kritiese tyd van die lewe. Daar word beoog om aan emeriti wat nie meer hul inkomste kan aanvul nie, uit die opbrengs van hierdie fonds hulp te verleen sodra die fonds R 1 miljoen sterk is.

10.6 PUBLIKASIEFONDSE

INKOMSTE

- Verkope - Publikasies
- Booskapper
- Advertensies - Publikasies
- Booskapper
- Skenkings

UITGAWES

- Kosprys van verkope: - Publikasies
- Beginvoorraad
- Plus: Aankope
- Min: Eindvoorraad
- Beoordeling - boeke
- Drukkoste - Booskapper
- Instandhouding - sekuriteit
- Inteken en ledegeld
- Medewerkers
- Pliglewering
- Posgeld en verpakking - Publikasies
- Posgeld en verpakking - Booskapper
- Promosies
- Reiskoste - Publikasies
- Reiskoste - Booskapper
- Kommissiewerk - Publikasies
- Salarisse - admin. & versending
- Skryfbehoeftes
- Tantieme
- Telefoon
- Tydlike hulp

2003

R

2002

R

992,983 982,254

586,952 634,395

370,345 310,801

- 1,924

33,645 33,555

2,041 1,579

1,557,548 1,550,991

368,937 410,534

565,048 416,040

368,937 559,542

933,985 975,582

520,027 565,048

6,224 4,624

305,684 313,832

13,177 12,173

410 579

6,805 7,851

29,574 45,772

18,661 13,367

30,506 24,765

- 5,365

798 -

3,001 2,505

14,321 13,456

703,868 637,907

11,155 11,674

14,068 13,697

10,325 9,070

20,034 23,820

(564,565) (568,737)

534,169 356,903

564,565 681,500

- 64,503

(534,169) -

- 534,169

NETTO TEKORT VIR DIE TYDPERK

SALDO AAN BEGIN VAN DIE TYDPERK

Tel by: Oorgedra vanaf Algemene fonds volgens begroting

Rente toegedeel

Trek af: Oorgedra na Emeritushulpfonds ingevolge GKK besluit

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER

10.7 SINODEFONDS

Saldo aan begin van die tydperk
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Plus: Bydraes ontvang
Plus: Rente toegedeel

Min: Uitgawes vir die tydperk

SALDO AAN DIE EINDE VAN DIE TYDPERK

10.8 STUDIEFONDS LERAARS

Saldo aan begin van tydperk
Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
Ontvang deur die jaar
Rente toegedeel

Saldo aan einde van tydperk

Ontleding

Studieleninge toegestaan

- 1990 tot 2002
- 2003

Studieleninge terug ontvang

- 1990 tot 2002
- 2003

Bedrag beskikbaar op 31 Desember 2003

2003

2002

R

R

229,527 152,032
25,000 50,000
- -
44,644 32,170

299,171 234,202
1,399 4,675

297,771 229,527

R

R

621,321 599,475
- -
6,928
18,795 21,846

647,044 621,321

875,730

785,487
90,243

(277,881)

(268,084)
(9,797)

574,296
72,748

647,044

R

R

4,040,838 3,296,128
527,846 498,117
200,000 200,000
209,822 146,593
- (100,000)

4,978,506 4,040,838

10.9 WILLIE LUBBE TEOLOGIESE STUDIEFONDS

Saldo aan begin van tydperk
Plus: Ontvang deur die jaar
Oorgedra vanaf Algemene fonds
Rente toegedeel
Oorgeplaas na AP Akademiefonds ooreenkomstig skenkingsvoorwaarde

Saldo aan einde van tydperk

Ontleding

Studieleninge toegestaan

- 1988 tot 2002
- 2003

Studieleninge terug ontvang

- 1988 tot 2002
- 2003

Bedrag beskikbaar op 31 Desember 2003

4,252,819

3,719,542
533,277

(1,676,149)

(803,888)
(872,261)

2,576,670

2,401,836

4,978,506

AANTEKENINGE BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER

10.10 INSTANDHOUDINGSFONDS

Saldo aan begin van die tydperk
 Plus: Oorgedra vanaf Algemene fonds
 Plus: Rente toegedeel

Uitgawes vir die jaar 2003

Brookshuis - meubels en toerusting
 Brookshuis - geboue en terrein
 Teologiese Skool - meubels en toerusting
 Teologiese Skool - geboue en terrein
 Jeugtuiste - toerusting
 Jeugtuiste - geboue en terrein
 Boekwinkel - toerusting en terrein
 John Rock - terrein

SALDO AAN EINDE VAN TYDPERK

TOTAAL VAN SPESIFIEKE FONDSE

2003

R

2002

R

79,657	123,792
273,600	265,000
62,846	17,267
416,103	406,059
(298,886)	(326,402)
(32,708)	(29,960)
(184,427)	(152,054)
-	(3,292)
-	(88,759)
(2,340)	(2,757)
(68,901)	(36,809)
(2,799)	(2,306)
(7,711)	(10,465)
117,217	79,657
11,003,136	9,587,061

11. SPESIALE DEPOSITO

Bedrag belê op 1 Januarie 2003
 Plus : Verhoging in belegging vir jaar
 Plus: Rente ontvang

Saldo op 31 Desember 2003

Verteenwoordig deur:

Saldo van
 spesifieke
 fondse op
 31/12/2003
 R

R
 9,316,938
 1,684,288
 1,049,096
 12,050,322

Beleggings
 ten opsigte van
 spesifieke fondse
 op 31/12/2003
 R

Alimentasiefonds 95,902
 APK Trustfonds voor bestedingsverskil 1,870,676
 Gevangenisbearbeidingsfonds 1,432
 Emeritushulpfonds 631,221
 Fondse van die Sentrale Kerkekommissie 656,702
 Biblioteekfonds 34,070
 Bybelverspreidingsfonds 528,917
 Gebeurlikheidsfonds 395,323
 Motorvervangingsfonds 286,725
 Studiefonds leraars 72,748
 Studiefonds: Dr Hanna Pienaar 132,096
 Willie Lubbe Teologiese Studiefonds 2,401,836
 Sinodefonds 297,771
 Instandhoudingsfonds 117,217
 OT / JM van Niekerk-fonds 168,000
 7,690,636
 Reserwefonds voor bestedingsverskil 3,139,523
 Fondse: Afrikaanse Protestantse Akademie Ing. 681,717
 Totaal van fondse 11,511,876
 Totaal van belegging 12,050,322
 Verskil tussen fondsetotaal en beleggingstotaal 538,447

Verskil toegedeel volgens sinodebesluit

APK Trustfonds - 30%
 Reserwefonds - 70%

161,534
 376,913

Spesifieke fondse bestee en belê

12,050,322

12,050,322

Stand van die APK Trustfonds en Reserwe fonds na toedeling -

APK Trustfonds

2,032,210

Reserwefonds

3,516,436

12. NA-BALANSSTAATGEBEURE

Geen gebeure het na die datum van finansiële afsluiting plaasgevind wat die redelike aanbieding van die finansiële state van die Afrikaanse Protestantse Kerk behoort te beïnvloed nie.

AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE

(Ingelyf kragtens artikel 21 van die Maatskappywet)

Registrasie nommer: 2002/031756/08

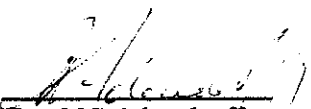
FINANSIËLE STATE - 2003

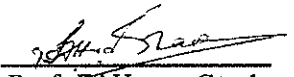
<u>INDEKS</u>	<u>Bladsv</u>
Direkteursverslag	2 - 3
Ouditeursverslag	4
Balansstaat	5
Inkomstestaat	6
Ekwiteitsverslag	7
Kontantvloeistaat	8
Notas tot die Finansiële State	9

Goedkeuring van die Finansiële State vir die jaar geëindig
31 Desember 2003.

Die finansiële state van die Afrikaanse Protestantse Akademie Ing. soos uiteengesit op bladsye 5 tot 9 is deur die Raad van Direkteure goedgekeur op 21 April 2004.

Geteken namens die Raad van Direkteure.

Ds. MC Adendorff
Voorsitter

Prof. FAH van Staden
Ondervoorsitter

AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE

Conditionally registered by the Department of Education for the
Qualifications as shown on the certificate no. 000000

PO Box 11488
HATFIELD
0028

March 28 2004

DIRECTOR'S REPORT

1. Additional information

There is no condition that has to be explained apart from the financial statements in order to appreciate the financial position of the Afrikaanse Protestantse Akademie.

2. Nature of institution

The institution is as tertiary institution with the primary goal to train students to become ministers in the Afrikaanse Protestantse Kerk or to gain a BA degree in Christian Psychology. Some students, however, prefer to gain the normal BA degree and then enter into an occupation in one of several spheres.

3. Financial results

There is no need to comment any further on the financial aspects of the institution as the Auditor's report gives all the information.

4. Director's responsibilities

The responsibilities of the directors are described in the Companies Act. 1973 (No. 61 of 1973).

5. Share capital

This is not applicable to the Afrikaanse Protestantse Akademie.

6. Directors and secretary

The names of the directors are supplied in the answer to question 18 of the *Annual Reporting Form* 2002, (p. 4).

7. Holding Company

Not applicable.

8. Going concern

The Afrikaanse Protestantse Akademie is a going concern. I confirm the statement in this regard, made by the auditor, prof. MA Faul.

9. Financial viability statement

I hereby confirm that I have no reason to believe that the Afrikaanse Protestantse Akademie is not financially capable of meeting its obligations to its students as contemplated in section 53(1)(a) of the Higher Education Act, 1997 (No. 101 of 1997).

10. Statement of accounting policies

We have highly qualified personnel in our financial department. Through the years we as well as our auditor, prof. MA Faul, had been satisfied that our finances are sound, our policies adequate, and our controls excellent.

 MC ADENDORFF
 CHIEF EXECUTIVE OFFICER

M.A. FAUL*Geoktrooieerde Rekenmeester (S.A.)**Chartered Accountant (S.A.)*

Posbus/PO Box 12008

BENORYN 1504

Tel: (011) 849-8333

✉ maxfaul@mweb.co.za

**REPORT OF THE INDEPENDENT AUDITORS TO THE MEMBERS OF THE
MANAGEMENT COUNCIL OF THE AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE**

(Incorporated in terms of section 21 of the Companies Act.)

We have audited the annual financial statement of the Akademie set out on pages 4 to 8 for the year ended 31 December 2003. These financial statements are the responsibility of the council. Our responsibility is to express an opinion on these financial statements based on our audit. In the event of the auditors' report being read in the public domain, it should be read together with the related annual financial statements.

Scope

We conducted our audit in accordance with statements of South African Auditing Standards. Those standards require that we plan and perform the audit to obtain reasonable assurance that the financial statements are free of material misstatement. An audit includes:

- examining, on a test basis, evidence supporting the amounts and disclosures in the financial statements.
- assessing the accounting principles used and significant estimates made by management, and
- evaluating the overall financial statement presentation.

We believe that our audit provides a reasonable basis for our opinion.

Audit opinion

In our opinion, the financial statements fairly presents, in all material respects, the financial position of the institution at 31 December 2003 and the results of its operations and cash flows for the year then ended in accordance with generally accepted accounting practice.

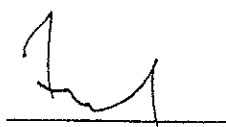
Going concern

In accordance with paragraph (5(j)) of the Manual for the Registration of Private Higher Education Institutions, we report that, based on the going concern review performed as part of our audit, we concur with the Council's statement on the going concern status of the institution set out in their report.

In accordance with statements of South African Auditing Standards, our going concern review was limited to information that relates to a minimum of six months following the date of the auditors' report or one year after the balance sheet date, whichever is the later. However, there can be no certainty as to the outcome of future events. Accordingly the financial statements and the auditors' report only reflected the position that could reasonably be foreseen at the time of our report.

Obligations to students

I hereby confirm that I have no reason to believe that this institution is not financially capable of satisfying its obligations to its students as contemplated in Section 53 (1) (a) of the Higher Education Act. 1997 (No 101 of 1997).

MA FAUL*Registered Accountant and Auditor*

AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE

(Ingelyf kragtens artikel 21 van die Maatskappywet)

Registrasie nommer: 2002/031756/08

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 2003

	<u>Nota</u>	<u>R</u>
<u>BATES</u>		
Leningsrekening - Sinode van die AP Kerk		559,555
<u>Bedryfsbates</u>		
Klasgelde	2	122,162
TOTALE BATES		<u>681,717</u>

FONDSE EN AANSPREEKLIKHEDE

Opgehoopte fonds	3	-
Spesifieke fondse	4	681,717
TOTALE FONDSE EN AANSPREEKLIKHEDE		<u>681,717</u>

AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE

(Ingelyf kragtens artikel 21 van die Maatskappywet)

Registrasie nommer: 2002/031756/08

INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEëINDIG 31 DESEMBER 2003

	<u>R</u>
INKOMSTE	1,773,258
Klasgelde	235,840
Subsidie van die Sinode van die AP Kerk	1,537,418
UITGAWES	1,773,258
Vergoeding aan dosente	1,177,450
Ouditfooie	2,000
Bankkoste	2,307
Instandhouding	122,823
Munisipale kostes	8,032
Registrasiefooie	1,220
Salarisse	377,684
Skryfbehoeftes	21,519
Telefoonkoste	47,439
Versekeringskoste	10,154
Verversingsuitgawes	2,630
NETTO OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	-

AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE

(Ingelyf kragtens artikel 21 van die Maatskappywet)

Registrasie nommer: 2002/031756/08

EKWITEITSTAAT VIR DIE JAAR GEëINDIG 31 DESEMBER 2003

**Opgehoopte
fonds vir 2003**

R

OORSKOT / (TEKORT) VIR DIE JAAR

-

BALANS AAN DIE EINDE VAN DIE JAAR

-

AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE

(Ingelyf kragtens artikel 21 van die Maatskappywet)

Registrasie nommer: 2002/031756/08

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2003

	Nota	<u>R</u>
KONTANT AANGEWEND IN AKTIWITEITE	1	681,717
KONTANTVLOEI VERTEENWOORDIG DEUR SPESIFIEKE FONDSE		<u>681,717</u>
<u>Nota tot die kontantvloeistaat</u>		
1 Kontant aangewend in aktiwiteite		
Oorskot/(Tekort) volgens inkomstestaat		-
tel by: netto toename in bates -		681,717
Klasgelddebiteure		122,162
Leningsrekening		559,555
NETTO KONTANT AANGEWEND IN AKTIWITEITE		<u>681,717</u>

AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE

(Ingelyf kragtens artikel 21 van die Maatskappywet)

Registrasie nommer: 2002/031756/08

NOTAS TOT DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2003

1. REKENINGKUNDIGE BELEID

Die hoof rekeningkundige beleidspunte van die Afrikaanse Protestantse Akademie Ing. soos hieronder uiteengesit, is in alle wesenlike opsigte konsekwent nagekom, behalwe waar anders vermeld.

1.1. Rekeningkundige grondslag

Die finansiële jaarstate is volgens die historiese kostegrondslag opgestel.

1.2. Lopende saak

Die Sinode van die Afrikaanse Protestantse Kerk waarborg die voorsiening van alle geboue en fondse wat die Afrikaanse Protestantse Akademie Ing, benodig om met sy aktiwiteite voort te kan gaan.

	R
2. DEBITEURE	
Klasgelde	122,162
3. EKWITEITSFONDS	
Oorskot / (Tekort) vir die tydperk	-
Opgeloopte balans aan die einde van die tydperk	-
4. SPESIFIEKE FONDSE	681,717
AP Akademiese fonds	240,210
Voorgraadse klasgeldefonds	354,873
Scholtzfonds	86,634

5. VERGELYKENDE SYFERS

Die Afrikaanse Protestantse Akademie Ing. is geregistreer op 18 Desember 2002. Die jaar 2003 is die eerste bedryfsjaar vir die maatskappy en geen vergelykende syfer vir die vorige jaar word getoon nie. Na die registrasie van die maatskappy het die Raad van Direkteure besluit om nie die aktiwiteite van die Willie Lubbe Teologiese Studiefonds en die Jeugtuiste as aktiwiteite van hierdie maatskappy te beskou nie, maar dat hierdie finansiële state die aktiwiteite soos uiteengesit in die hoofdoelstelling van die Akte van Oprigting openbaar.

6. NA-BALANSSTAATGEBEURE

Die direkteure verklaar dat na die beste van hul wete hulle nie bewus is van enige gebeure wat na die verslagdatum plaasgevind het wat die redelike aanbieding van die finansiële state behoort te beïnvloed nie.

29.3.2 Meting van die werklike bedrae teen begroting vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

Meting van die werklike bedrae teen begroting vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

Omskrywing	Ontvang / Bestee 2003	Begroot 2003	Afwyking Gunstig / (Ongunstig)
ONTVANGSTE	7,142,147	6,200,000	942,147
Ander inkomste	37,489	-	37,489
Gemeentebydrae (15%)	7,031,406	6,200,000	831,406
BESTEDING	6,200,850	6,742,940	542,090
APK Trustfonds	-	60,000	60,000
Bankkoste	13,076	12,500	(576)
Bedieningshulp	954,583	1,095,750	141,167
Biblioteekfonds	28,700	10,000	(18,700)
Groepversekering	41,902	40,000	(1,902)
Huur van toerusting	44,350	47,500	3,150
Instandhouding/Sekuriteit	337,968	311,100	(26,868)
Jeugtuiste surplus	(73,252)	(74,510)	1,258
Kommissiewerk	129,564	217,900	88,336
AP Akademie	1,537,418	1,494,700	(42,718)
Mediese bystand	356,941	350,000	(6,941)
Munisipale koste	51,990	48,000	(3,990)
Ouditgelde	6,000	7,000	1,000
Posgelde	10,895	13,500	2,605
Publikasie administrasie	550,244	698,500	148,256
Regskoste	1,140	-	(1,140)
Reiskoste - administratief	7,418	10,000	2,582
Rente betaal	21,064	22,000	936
Salarisse - administratief	1,794,289	1,973,000	178,711
Sinodekoste	1,399	25,000	23,601
Skryfbehoeftes	36,413	30,000	(6,413)
Spyseniering en verversings	6,950	8,000	1,050
Studiefonds - Leraars	80,446	-	(80,446)
Studiefonds - Willie Lubbe Fonds	-	200,000	200,000
Telefoonkoste	45,753	38,000	(7,753)
Vaste Bate - Afdakke	93,716	-	(93,716)
Vaste Bate - Toerusting	84,876	30,000	(54,876)
Versekering	37,007	25,000	(12,007)
Voorgraadse Klasgeldfonds	-	50,000	50,000
	941,297	(542,940)	1,484,237

Samestelling van die totale besteding -

Teologiese Opleiding	1,566,118	25%
SKK Bedieningshulp	954,583	15%
Publikasiesubsidie	550,244	9%
GKK aktiwiteite	3,129,905	50%
	6,200,850	

29.3.3 Kommissiewerk 1 Januarie 2003 tot 31 Desember 2003

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

Kommissiewerk 1 Januarie 2003 tot 31 Desember 2003

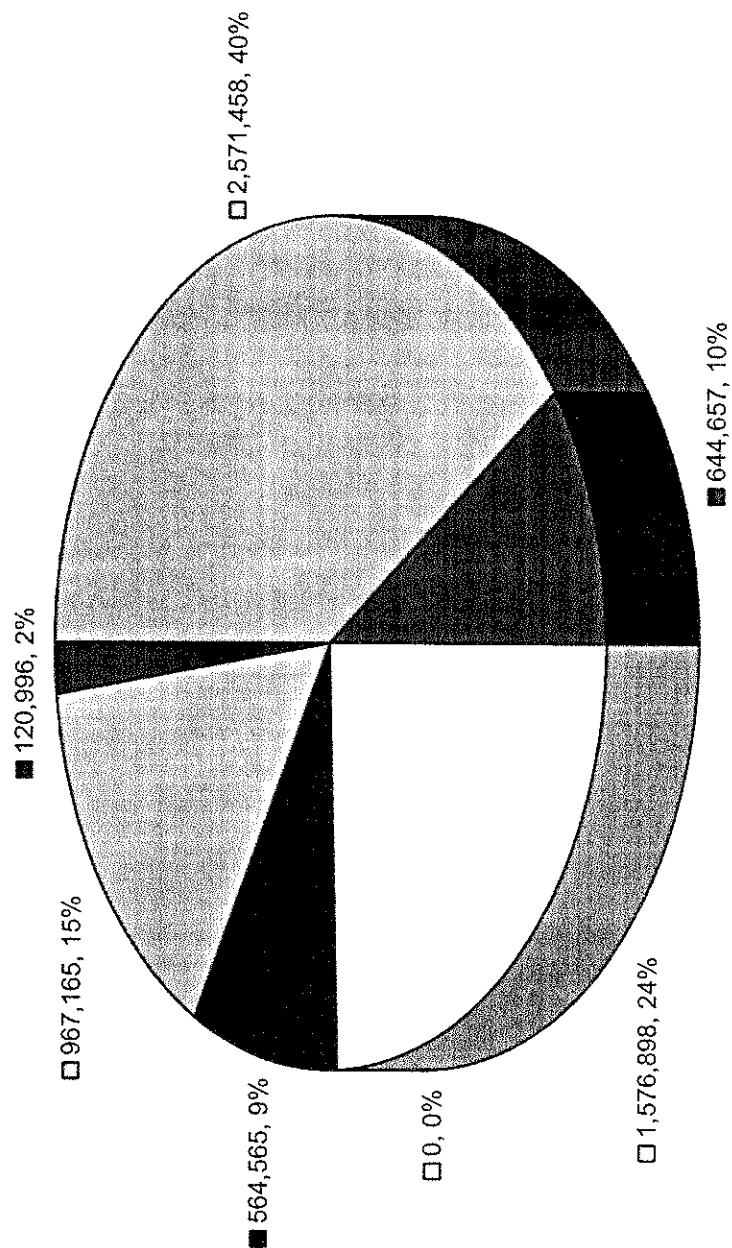
Kommissie	Werklik 2003 R	Totale Begroting R	Beskikbaar/ oorskryding R	% beskikbaar (oorskryding)
Argief	-	2,500	2,500	100%
GKK	11,876	20,000	8,124	41%
Formuliere en Liturgie	7,560	9,000	1,441	16%
Kerkleer en Christelike Etiek	18	1,500	1,482	99%
Kerkregtelike sake	17,130	25,000	7,870	31%
Kerksang en musiek	-	15,000	15,000	100%
Kuratorium	32,224	35,000	2,776	8%
SKK	2,244	22,000	19,756	90%
SKK en ander kommissies	3,299	5,000	1,701	34%
Jeug en Verbondsonderrig	31,781	40,000	8,219	21%
Onderwys en Opleiding	9,112	12,900	3,788	29%
Subtotaal	115,243	187,900	72,657	39%
Publikasies	14,321	30,000	15,679	52%
Totaal	129,564	217,900	88,336	41%

AANBEVELING

29.3.4 Die Sinode neem kennis van die geouditeerde finansiële jaarstate van 2001, 2002 en 2003.

Aanwending van die 15%-bydrae vir 2003 (Rand/%)

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK : GKK
AANWENDING VAN DIE 15%-BYDRAE VIR 2003 (RAND/%)

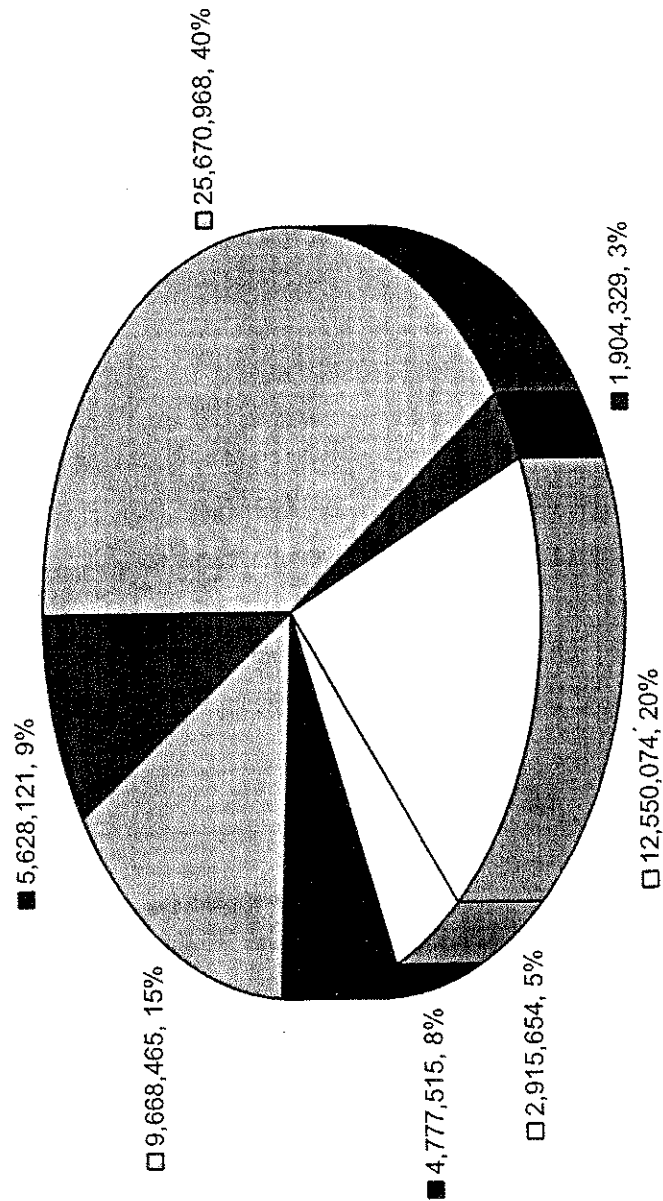

□ GKK - Admin. koste ■ Emeritushulp □ AP Akademie - Studiehulp
 ■ Publikasieuitgawe (PK) □ Gemeentehulp (SKK) ■ Kapitale uitbetaling

Aanwending van die totale 15%-bydrae ontvang vanaf 1987 tot 2003 (R63,115,126)

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK: GKK

AANWENDING VAN DIE TOTALE 15%-BYDRAE ONTVANG VANAF 1987 TOT 2003 (R63,115,126)

☐ GKK - Admin. koste	☐ Emeritushulp	☐ AP Akademie - Uitgawes	☐ AP Akademie - Studietoelae
☐ Publikasieuitgawe (PK)	☐ Gemeentehulp (SKK)	☐ Kapitale uitbetaling	

30. BESKRYWINGSPUNTE

30.1 Ring van Memel: Bekostigbare alternatiewe mediese fonds

30.1.1 Die Sinode herbesin opnuut oor die mediese fonds, Discovery en kyk na ander alternatiewe.

30.1.2 Die Sinode wys 'n kommissie, bestaande ook uit predikante en ouderlinge, aan om weer indringend na ander bekostigbare alternatiewe mediese fondse te kyk.

Motivering

- Die mediese fonds Discovery bied nie meer bevredigende resultate aan die leraars en gemeentes nie. (60% bydrae en leraar 40% bydrae.)
- Discovery is een van die duurste fondse wat daar is.
- Medici en selfs apteke ondervind probleme met Discovery.
- Daar is ook nie altyd sekerheid oor voordele en eise nie.
- Die chroniese medisyne voldoen nie aan die behoefte van die lede van die mediese fondse nie.
- Discovery se astronomiese verhogings jaarliks maak dit vir die lede onbekostigbaar. 2002-2003:- 14% 2003-2004:- 23%

AANBEVELING

30.1.3 Die aangeleentheid word deurlopend deur die GKK ondersoek en in punt 5 van hierdie verslag word 'n waaksaamheidskomitee aanbeveel.

30.2 Ring van Clanwilliam: Elke leraar in samewerking met kerkraad self besluit oor mediese fonds

Die Sinode keur dit goed dat elke leraar in samewerking met sy kerkraad, self kan besluit by watter mediese fonds hulle wil inskakel en/of hulle wil inskakel.

Motivering

- Die huidige mediese fonds is een van die duurste fondse tans.
- Indien 'n kerkraad en leraar besluit dat hulle graag 'n goedkoper fonds met minder voordele wil aanskaf, dan moet hulle nie verhinder word nie – dis hulle keuse.
- 'n Leraar wat nie 'n mediese fonds wil hê nie, moet die keuse daartoe gegee word.

AANBEVELING

30.2.1 Die beskrywingspunt word nie goedgekeur nie.

Motivering

Volgens die reëls van die fonds word alle werknemers onder die ouderdom van 60 jaar verplig om lid van die mediese fonds te wees.

30.3 Ring van Kimberley: Verpligte deelname aan mediese fonds

Die Sinode heroorweeg die verpligte deelname van AP Kerk predikante aan die huidige mediese skema.

Motivering

- Daar is tans mediese skemas wat teen 'n goedkoper premie dieselfde en selfs 'n beter diens lewer as die huidige skema.
- Gemeentes en predikante word gedwing om aan 'n duurder skema te behoort ter wille van die groep.
- 'n Beter premie vir 'n beter diens kan tans beding word tot voordeel van die predikant en gemeente-uitgawes.

AANBEVELING

30.3.1 Die beskrywingspunt is nie ontvanklik nie.

Motivering

Geen aanduiding dat die Ring dit goedgekeur het nie.

30.4 Ring van Kimberley: Pensioenfondse vir predikante

Die Sinode besluit dat die predikante van die AP Kerke nie gedwing kan word om aan 'n bepaalde pensioenfondse te behoort nie. Die Sinode besluit om nog fondse te ondersoek en aan predikante en gemeentes 'n keuse te bied.

Motivering

- Die huidige pensioenfondse bied nie finansiële onafhanklikheid na aftrede nie. Gevolglik moet afgetrede leraars dikwels na ander inkomstebronne soek na aftrede.
- Die AP Kerk Pensioenfondse is baie duur en gemeentes word onnodig belas deur hoë premies.
- Daar is alternatiewe fondse beskikbaar met laer premies en beter voordele vir lede.

AANBEVELING

30.4.1 Die beskrywingspunt is nie ontvanklik nie.

Motivering

Geen aanduiding dat die Ring dit goedgekeur het nie.

30.5 Ring van Suidkus: 15% maandelikse oorbetalings

Die Sinode besluit dat die uitgawes met betrekking tot die leraar se traktement en direkte kostes soos

reistoelae, telefoon, huistoelae ens. eers as uitgawe afgetrek moet word voordat die oorbetalings in berekening gebring word vir die 15% maandelikse oorbetalings.

Motivering

- a. Dit is uiters noodsaaklik dat die kleiner gemeentes hul leraar moet behou en nie ten koste van die oorbetalings genoodsaak is om sonder 'n leraar klaar te kom nie.
- b. Indien 'n leraar nie bekostigbaar is nie, sal dit 'n wesentlike invloed op die geestelike bediening in die gemeente, waarvan die nagevolge onmeetbare skade sal berokken, nie net op geestelike vlak nie, maar ook op die finansiële stand van die gemeente.

AANBEVELING

30.5.1 Die Sinode volstaan met die persentasiebydrae, tans 15%, van alle kontantontvangstes.

Motivering

Met kerkstigting is aanvanklik 85% van alle kontantontvangstes aan die SKK oorbetalings deur gemeentes wat nie 'n eie predikant kon bekostig het nie en gebruik gemaak het van reisende leraars wat deur die SKK betaal is. Later is besluit dat gemeentes net 15% van hulle kontantontvangstes aan die BRKA oorbetalings en die res kan aanwend vir eie uitgawes, onder meer om 'n leraar te bekom.

30.6 Ring van Bethlehem: 15% van AP Kerk Lindley

Die Sinode besluit om die agterstallige bedrag van R35 968.73 ten opsigte van 15% vir die jare 1995 tot 2002 van Lindley af te skryf.

Motivering

Die agterstallige 15% is nie as gevolg van slegte gesindheid nie, maar as gevolg van praktiese omstandighede. Sedert 2002 is Lindley ten volle op datum met oorbetalings aan die Kerkkantoor.

AANBEVELING

30.6.1 Die gemeente bly aanspreeklik vir die agterstallige bedrag, maar kan by die GKK aansoek doen om dit in paaiemente af te betaal.

30.7 Ring van Clanwilliam: Bedrae groter as R200 000 as skenking ontvang nie onderhewig aan 15% oorbetalings

Die Sinode besluit dat bedrae groter as R200 000, wat eenmalig as skenking aan 'n gemeente gegee is spesifiek vir die aankoop of bou van 'n kerkgebou, nie onderhewig is aan die verpligte 15%-bydrae nie.

Motivering

'n Lidmaat in een van die gemeentes binne ons

ringverband wou in sy testament 'n bedrag as erf-lating aan die gemeente bemaak, juis met die oog op die bou of aankoop van 'n kerkgebou. Die broeder wou egter baie graag in lewe deel in die vreugde van 'n eie kerkgebou en het sy erf-lating in 'n skenking verander. Sou dit 'n erf-lating gebly het, was daar volgens die huidige besluit geen 15% betaalbaar nie. Die Ring oordeel dat daar meriete is in die kwytskelding van sulke buitengewone groot skenkings, juis met die oog op die bou of koop van 'n kerkgebou.

AANBEVELING

30.7.1 Die Sinode volstaan met 'n persentasiebydrae, tans 15%, van die totale kontantontvangstes.

Motivering

Wanneer spesifieke bedrae van die 15% verpligting uitgesluit word, kan dit baie verwarring en onenigheid onder gemeentes tot gevolg hê.

30.8 Ring van Clanwilliam: 15% heffing te vervang met heffingstelsel van R(bedrag) aanslag per lidmaat per gemeente

Die Sinode besluit om die huidige 15% heffingstelsel te vervang met 'n meer regverdigde heffingstelsel van R(bedrag) aanslag per lidmaat per gemeente.

Motivering

Die huidige heffingstelsel van 15% op totale kontantontvangste is nie 'n stelsel wat alle gemeentes op dieselfde basis belas nie. Sodra gemeentes per lidmate aangeslaan word, is die stelsel regverdig. Die lopende uitgawes per gemeente bly ongeveer dieselfde, maar vir 'n klein gemeente moet daar soveel meer bydraes per lidmaat gemaak word om die uitgawes te dek. Om nou die gemeente nog met 'n 15% te belas, verg dus nog meer bydraes per lidmaat in 'n klein gemeente. Ons wil graag 'n voorbeeld gebruik. Gemeente A het 200 belydende lidmate en gemeente B het 300 belydende lidmate. Beide gemeentes het elk een leraar om te onderhou plus normale lopende uitgawes. Die inkomstes moet dus sodanig wees dat beide gemeentes hul uitgawes kan dra. Gestel die inkomste is vir beide R20 000 per maand. 15% bydraes behels dus R3000 per gemeente. Gemeente A betaal dus R15/lidmaat/maand en gemeente B betaal R10/lidmaat/maand. Gemeente A se inkomste moet dus 50%/lidmaat meer wees as gemeente B. Dit blyk onhaalbaar om in vandag se tye so te presteer.

AANBEVELING

30.8.1 Die Sinode volstaan met die persentasiebydrae, tans 15%, van alle kontantontvangstes.

Motivering

'n Persentasiebydrae bly steeds die billikste bedeling.

Daar kan alleen van 'n gemeente verwag word om 'n bydrae aan die sentrale kerkkantoor te betaal indien hulle 'n inkomste gehad het. In die geval van 'n vaste bedrag per lidmaat, kan dit moontlik gebeur dat 'n gemeente vir 'n sekere maand geen inkomste het nie, maar steeds die bydrae per lidmaat sal moet betaal.

30.9 Ring van Benoni: 15% Heffing

Die Sinode besluit om die 15% heffing op kontantinkomstes van gemeentes te verlaag na 10%.

Motivering

In die huidige finansiële klimaat kry baie gemeentes swaar om hulle gewone gemeentelike verpligtinge na te kom.

AANBEVELING

30.9.1 Die Sinode volstaan met die persentasiebydrae, tans 15%, van alle kontantontvangstes.

Motivering

Met die huidige 15% bydraes oorskry die uitgawes reeds die inkomste in so 'n mate dat daar nie vir 2004 enige salarisverhogings aan personeel en dosente toegestaan kon word nie. Indien die persentasie verminder, loop beide die Gemeenskaplike Kerkkantoor en die Akademie die gevaar om te moet sluit.

30.10 Ring van Middelburg: Oorbetalings van gemeentes aan GKK en ondersoek na funksies van GKK

30.10.1 Die oorbetalings van gemeentes aan die GKK word voortaan bereken slegs op die volgende inkomstes:

30.10.1.1 dankoffers gekollekteer in wyke deur die diakens of ouderlinge;

30.10.1.2 dankoffers wat in die bordjies of sakkies geplaas word tydens die erediens, of wat deur lidmate self inbetaal word by die kassiere.

Vir persentasie sien punt 30.10.3 hieronder.

30.10.2 Die volgende inkomstes is gevolglik uitgesluit by die berekening van oorbetalings aan die GKK:

30.10.2.1 Alle Trustfondsincome.

30.10.2.2 Alle spesiale fondsinamelings vir o.a. alimentasie/diens van barmhartigheid, vroue-aksie, jeug, boufonds.

30.10.2.3 Inkomste verkry uit basars.

30.10.2.4 Rente op beleggings.

30.10.2.5 Rente op tjekrekenings.

30.10.2.6 Inkomste verkry uit die verhuring van eiendom.

30.10.3 Oorbetalings genoem onder punt 30.10.1 hierbo word op die volgende skale bereken: Skale is so gestel dat gemeentes wat dit moeilik vind met hulle oorbetalings, steeds deel kan voel en vorm van die AP kerkverband.

Aantal lidmate in gemeente	% van inkomste (sien punt 1 hierbo)
1-100	2%
101-250	4%
251-500	7%
Meer as 500	10%

30.10.4 Die Sinode wys 'n kommissie van kundiges aan om die take genoem onder punt 30.10.5 uit te voer, en die kommissie bestaan uit 8 lede, waarvan minstens 6 ouderlinge moet wees.

30.10.5 Die GKK se funksies word elkeen krities deur die kommissie (genoem onder punt 30.10.4 hierbo) ondersoek om te bepaal –

30.10.5.1 watter funksies is van so 'n aard dat dit **slegs** deur 'n sentrale kerkkantoor behartig kan word – wat is die voordeel daarvan vir die gemeentes;

30.10.5.2 wat sal die nadelige gevolge wees as sekere dienste nie meer deur die GKK aan 'n lidkerk (gemeente) gelewer word nie;

30.10.5.3 watter van die dienste kan deur lidkerke self behartig word as deel van hulle eie bedryf bv. oorbetalings van die leraar(s) se mediese fonds-premies, pensioenbydrae ens., om sodoende oorhoofse en ander koste van die GKK te verminder;

30.10.5.4 watter tipe personeel, huisvesting en toerusting word deur die GKK hierna benodig om sy taak(e) suksesvol uit te voer met afgeskaalde funksies.

Hierna

30.10.5.5 word die totale bedryf van die GKK herontwerp en

30.10.5.6 die GKK begroot dan volgens sy herontwerpte bedryf en binne die vermoë van die gemeentes.

Motivering

a. Op alle **kontantontvangstes** moet tans 'n 15% bydrae aan die GKK betaal word volgens Sino-debesluit, wat huidig nie haalbaar is nie.

b. Hierdie 15% bydrae word benodig om sekere

funksies van die GKK te befonds, asook om ander ondernemings gestand te doen.

- c. Die **dankofferbydraes** deur lidmate behoort die normale uitgawes van die kerk (gemeente) te kan dek, maar dit is feitlik deurgaans nie die geval nie. Die GKK behoort hulleself te vergewis van die heersende finansiële toestand in gemeentes.
- d. Indien die **dankofferbydraes** nie bg. uitgawes dek nie, word **spesiale insamelings** benodig, bv. basaar, besoekende kunstenaars, beroepe op die gemeente ens. Dit is die geval by al die gemeentes in die Ring van Middelburg, selfs in AP Kerk Middelburg, wat die sterkste gemeentes is – en waarskynlik ook in die meeste ander AP gemeentes van die kerkverband.
- e. Twee gemeentes in die Ring het nie leraars nie, en drie van die ander kan ook nie werklik hulle leraars bekostig nie.
- f. Enige **spesiale insameling** verg spesiale insette van lidmate, en word gewoonlik behartig deur daardie lidmate wat alreeds hul dankoffers gebring het.
- g. Daar is waarskynlik geen, of baie min kerke (gemeentes) in die AP kerkverband wat uit die **bydraes onder punt 1 genoem**, groot projekte kan bekostig bv. die bou van 'n kerkgebou, ouetehuis, VBO-klaskamers ens. Sulke projekte verg 'n besondere insamelingspoging.

AANBEVELING

30.10.6 Op grond van inligting wat onder die aandag van die GKK gekom het, is die beskrywingspunt nie ontvanklik nie.

Motivering

1. Die beskrywingspunt spreek van onkunde oor die werklike behoeftes van die kerkverband.
2. Die beskrywingspunt is buite die vergadering aan gemeentes gesirkuleer en dit is in stryd met die sinodebesluit.

30.11 Ring van Morgenzon: Kwytskelding van 15% heffing op spesifieke projekte

Die Sinode besluit dat

30.11.1 kerke toegelaat word om met goedkeuring vooraf van die GKK ontvang, fondse vir spesifieke kapitaalprojekte in te samel sonder om 15% daarop oor te betaal;

30.11.2 F10-verslae jaarliks net deur 'n Geoktrooieerde Rekenmeester (SA) gegee mag word;

30.11.3 by hantering van bovermelde toelatings, die voorafgaande jaar se inkomste gebruik word as kontrole vir die oorbetalings van 15% op die normale kontantontvangstes.

Motivering

- a. Met die huidige stand van sake gebeur dit dat kerke *gedwing* word om *tweede rekenings* te gebruik wat verswyg word of om kontantontvangstes as lenings te beskou waarop geen oorbetalings gemaak word nie.
- b. Hierdie toelating sal meehelp dat ALLE kontantontvangstes deur die kerke se finansiële state gereflekteer sal word omdat geen fondse buite die boekhouding om hanteer sal word om 15% heffings te vermy nie.
- c. Toelating van goedgekeurde vrystelling, glo ons, sal 'n meer positiewe gesindheid by talle kerke ten opsigte van die oorbetalings van 15% heffings bevorder.
- d. 'n Geoktrooieerde Rekenmeester (SA) behoort nie sy professie in gedrang te bring deur die verswyging van ingewinde inligting tydens die oudit van state om die jaarlikse F10-verslag te voltooi nie – weereens sal 'n positiewe gesindheid bevorder word.
- e. Kontrole kan steeds bygehou word deur die geskiedenis van 'n kerk in aanmerking te neem sodat gesien kan word uit voorafgaande jare se oorbetalings dat die gewone kontantontvangstes wel gebruik word vir die berekening en oorbetalings van 15% heffings.

AANBEVELING

30.11.4 Die Sinode volstaan met die persentasiebydrae, tans 15%, van alle kontantontvangstes.

Motivering

Daar behoort nie toegewings en uitsonderings gemaak te word om 'n gemeente in staat te stel om ALLE kontantontvangstes in hulle finansiële state te toon nie. Eerlikheid is 'n onontwykbare beginsel van die Skrif vir elke gemeente.

30.12 Ring van Moot-Sentraal: 'n Nuwe stelsel van inkomste-generering moet vir die sentrale kerkkantoor ingestel word, gebaseer op 'n behoorlik voorafbegroting deur die kerkkantoor en vooruitbepaalde aanslag per lidmaat

Die Sinode besluit dat 'n nuwe stelsel van inkomste-generering vir die sentrale kerkkantoor van die Afrikaanse Protestantse Kerk ingestel word, gebaseer op 'n behoorlike voorafbegroting deur die kerkkantoor en 'n vooruitbepaalde aanslag per ingeskrewe lidmaat, bereken volgens 'n skaal wat die gemiddelde inkomste van gemeentes as basis het (m.a.w. vir die bogemiddeld-vermoënde gemeentes 'n aanslag per lidmaat, vir gemiddeld-vermoënde gemeentes 'n pro rata laer aanslag per lidmaat en vir die hulpbehoewende gemeentes 'n nog laer aanslag per lidmaat nadat t.o.v. elk van

die kategorieë 'n definisie per aanvaarbare kriteria opgestel is), om die huidige stelsel van oorbetalings van 15% van alle gemeente-inkomste te vervang.

Motivering

- a. Die huidige stelsel leen hom in die eerste plek tot ongerymdhede soos die volgende: lidmate en selfs kerkrade poeg om nie alle fondse wat geïn word, oor dieselfde kam te skeer nie.
- b. Die huidige stelsel kom vir lidmate as onbillik en onredelik voor en veroorsaak onnodige ontvredenheid onder lidmate, en wel om die volgende rede:

Van gemeentes wat addisionele skenkings ontvang, word ook verwag om 15% oorbetalings te doen, terwyl die sentrale kantoor nie op sodanige skenkings kon staatmaak nie – dit is swak beplanning en so 'n skenking wat bv. bedoel was om 'n gemeente se skuld te help delg, word dan summier met 15% verklein.

- c. Gemeentes wat as sogenaamd hulpbehoewend verklaar of beskou word, se bydraes tot die sentrale kerkkantoor word blykbaar deur meer goeie gemeentes gedra, maar sover bekend is daar nie enige definisie van sodanige hulpbehoewendheid nie.
- d. Die huidige stelsel ontmoedig enige addisionele gemeentelike poging om fondse in te samel, omdat gemeentelike, in sommige gevalle die jeug wat graag fondse vir hul eie aktiwiteite bymekaar wil maak, dadelik meegedeel moet word dat hulle moet onthou dat daar eers 15% van hulle inkomste aan die GKK oorbetalings moet word.
- e. 'n Vaste grondslag van 'n aanslag per lidmaat sal 'n billiker stelsel wees omdat nie slegs die sentrale kantoor nie, maar ook die gemeentes dan presies sal weet wat hul verpligtinge en moontlikhede is. Begrotings kan nie op lukrake wyse opgestel en slegs op hoop gevestig word nie. In hierdie verband behoort die Sinode via die GKK 'n voorbeeld vir die ringe en ook vir individuele gemeentes te stel.

AANBEVELING

30.12.1 Die Sinode volstaan met die persentasiebydrae, tans 15%, van alle kontantontvangs-

Motivering

'n Persentasiebydrae bly steeds die billikste bedeling.

Daar kan alleen van 'n gemeente verwag word om 'n bydrae aan die Gemeenskaplike Kerkkantoor te betaal indien hulle 'n inkomste gehad het. In die geval van 'n vaste bedrag per lidmaat, kan dit moontlik gebeur dat 'n gemeente vir 'n sekere

maand geen inkomste het nie, maar steeds die bydrae per lidmaat sal moet betaal.

30.13 Ring van Cornelia: Beskrywingspunte rakende 15% bydraes moet voorkeur by Sinode geniet

Die Sinode doen 'n dringende beroep op die Finansiële Kommissie om toe te sien dat beskrywingspunte rakende 15% bydraes voorkeur sal geniet by die Sinode en dat dit voor die begroting aan die orde sal kom.

Motivering

Tydens die Sinode van 2001 het die begroting voorkeur geniet en tot gevolg gehad dat al die beskrywingspunte rakende die 15% bydrae nie meer relevant was nie.

Dit mag blyk uit die afgelope paar Sinodes asof die bogenoemde volgorde doelbewus so gereël word om beskrywingspunte rakende die 15% bydrae te neutraliseer en kragteloos te maak.

Dit bring ongelukkigheid by afgevaardigdes en gemeentes wat goed gemotiveerde beskrywingspunte na die Sinode stuur op so 'n oënskynlike taktiese wyse geëlimineer word.

AANBEVELING

30.13.1 Reeds so goedgekeur deur die Tiende Sinode en in hierdie verslag so uitgevoer.

30.14 Ring van Klerksdorp: 15% bydraes hersien om dit vir kleiner gemeentes moontlik te maak om voort te bestaan

Die Sinode besluit dat die 15% bydrae hersien word om dit vir kleiner gemeentes moontlik te maak om voort te bestaan.

Motivering

- a. Die 15% het die effek dat kleiner gemeentes op die grens van voortbestaan die stryd gewonne gee omdat hulle nie die finansies kan bybring nie.
- b. Dit het die effek dat die kerk skade ly deurdat 'n al groter gebied onbediend gelaat word soos wat die reikwydte van die kerk krimp. Lidmate beweeg dan weg na ander kerke toe en is vir ons kerk verlore.
- c. Oorbenutting van bronne laat die bron ineenstort. 'n Goeie voorbeeld is die krisis in die visbedryf waar bronne uitgewis word as gevolg van oorbenutting. Dit is ook waar van die kerk, waar daar ineenstorting van finansiële bronne is deur oorbenutting.
- d. Groot kerke van gereformeerde belydenis moes hierdie les ten duurste leer en die pyn van sinodale werksaamhede drasties afskaal om die kerk se oorlewing te kon bewerk. Voorbeelde is:

Oos-Kaap, NG Noord-Kaap, NG Wes-Transvaal, NG (tans), selfs die Hervormde Kerk en die Gereformeerdes moes noodgedwonge die rime dunner sny.

- e. Dit is oneties om ter wille van sentrale werksaamhede die kerk op plaaslike vlak finansiëel dood te bloei.
- f. Die 15% is onbybels waar die hele Skrif 10% as basis aandul.
- g. Kyk na die GKK se administratiewe kostes en probeer besnoei.
- h. Die ekonomiese koek is besig om kleiner te word. Gemeentes se inkomstes krimp.
- i. Die ekonomiese druk bedreig die kerk se totale oorlewing.
- j. Die geestelike bearbeiding moet voorkeur geniet. Dan sal daar uiteindelik finansiële voordeel/seën uitvloei.

AANBEVELING

30.14.1 Die Sinode volstaan met die persentasiebydrae, tans 15%, van alle kontantontvangstes.

Motivering

Met die huidige 15% bydraes oorskry die uitgawes reeds die inkomste in so 'n mate dat daar nie vir 2004 enige salarisverhogings aan personeel en dosente toegestaan kon word nie. Indien die persentasie verminder, sal al die aktiwiteite van die Gemeenskaplike Kerkkantoor en Akademie afgeskaal moet word.

30.15 Ring van Naboomspruit: Vergelyking van traktement voordele van predikante in familie van Gereformeerde kerke

Die Sinode besluit om in die finansiële verslag van die GKK 'n tabel te plaas wat dien as vergelyking van traktementvoordele van predikante in die familie van Gereformeerde kerke.

Motivering

- a. Daar is besliste misverstande by sommige lidmate rakende die traktementskale van die AP Kerk-predikante.
- b. Na vergelykende studies sal kerkrade en gemeentes kan sien in hoe 'n mate die traktementskale van verskillende kerke verskil en kennis neem van sodanige traktementskale.

AANBEVELING

30.15.1 Die Sinode neem kennis dat dit reeds in punt 25 van hierdie verslag behandel is. (Kyk ook Bylae GKK 5.)

30.16 Ring van Ermelo: 15% oorbetalings aan GKK

30.16.1 Die Sinode besluit dat die 15% bydrae van gemeentes verminder word na 10% op alle gemeentelike inkomstes.

Motivering

- a. Die bydrae van 15% plaas 'n las op klein gemeentes. Die moontlike uitsluitings op lenings en erflatings skep geleenthede vir oneerlikheid. Kom ons verminder die 15% bydrae na 10% op alle inkomstes. (Skenkings van huise en erflatings ingesluit.)
- b. Die vereiste vir die gee van dankoffers is o.a. dat dit met blymoedigheid gegee moet word. Die Ring is bewus van lidmate in die Ring wat groot bedrae wil bydra om bv. die leraar se traktement te betaal of om 'n oortrokke rekening af te los, maar ongelukkig is oor die feit dat 15% van die bedrag aan die GKK oorbetaal moet word. Lidmate is van mening dat hulle in die eerste plek 'n verantwoordelikheid teenoor die plaaslike kerk het en dat die nood eers plaaslik verlig moet word. Indien die 15% bydrae verminder word, sal dit die lidmate se ongelukkigheid verminder aangesien dit in ooreenstemming is met die Bybelse beginsel van 'n tiende.

AANBEVELING

30.16.1.1 Die Sinode volstaan met die persentasiebydrae, tans 15%, van alle kontantontvangstes.

Motivering

Met die huidige 15% bydraes oorskry die uitgawes reeds die inkomste in so 'n mate dat daar nie vir 2004 enige salarisverhogings aan personeel en dosente toegestaan kon word nie. Indien die persentasie verminder, loop beide die Gemeenskaplike Kerkkantoor en die Akademie die gevaar om te moet sluit.

30.16.2 Die Sinode besluit dat slegs 10% op bedrae groter as R50 000 oorbetaal word aan die GKK

Motivering

Die vereiste vir die gee van dankoffers is o.a. dat dit met blymoedigheid gegee moet word. Die Ring is bewus van lidmate in die Ring wat groot bedrae wil bydra om bv. die leraar se traktement te betaal of om 'n oortrokke rekening af te los maar ongelukkig is oor die feit dat 15% van die bedrag aan die GKK oorbetaal moet word. Lidmate is van mening dat hulle in die eerste plek 'n verantwoordelikheid het teenoor die plaaslike kerk en dat die nood eers plaaslik verlig moet word. Indien die 15% bydrae verminder word sal dit die lidmate se ongelukkigheid verminder aangesien dit in ooreenstemming is met die Bybelse beginsel van 'n tiende.

AANBEVELING

30.16.2.1 Die Sinode volstaan met die persentasiebydrae, tans 15%, van alle kontantontvangstes.

Motivering

Vergelyk hierdie beskrywingspunt met 30.7 hierbo. Waar gaan die streep getrek word ten opsigte van die bedrag waar 'n kleiner persentasie of geen persentasie betaal moet word nie?

31. ANDER AANBEVELINGS

31.1 Ere-onderneming

Die Sinode herinner die kerkrade daaraan dat

31.1.1 die gemeentes in die AP kerkverband by die Eerste Sinode 1987 besluit het om 'n sentrale kerkkantoor daar te stel en 'n teologiese skool te stig vir die opleiding van predikante uit eie gelede;

31.1.2 besluit is dat die gemeentes die sentrale kerkkantoor en die teologiese skool in stand sal hou deur maandeliks 15% van alle gemeentelike inkomste voor aftrekkings aan die kerkkantoor oor te betaal;

31.1.3 dat die werksaamhede by die kerkkantoor en die teologiese skool oor die afgelope 17 jaar dusdanig toegeneem het dat hoë finansiële eise gestel is vir instandhouding en uitvoering van verpligtinge;

31.1.4 dat veral die teologiese skool, einde 1999 geregistreer as die AP Akademie by die Onderwysdepartement, só noemenswaardig uitgebrei het en steeds groei dat dit fyn beplanning verg om met tekorte groei te stimuleer;

31.1.5 die 15%, 10% vir die kerkkantoor en 5% vir teologiese opleiding, 'n **ere-onderneming** is, wat deur die gemeentes gegee is;

31.1.6 aler enige vermindering van die persentasiebydrae ten opsigte van teologiese opleiding oorweeg word, daar, met inagneming van die **ere-onderneming**, eers besluit moet word óf daar nog 'n behoefte is aan predikante-opleiding en óf die kerkverband sonder 'n eie opleiding wil voortgaan én óf die opleiding as uiters noodsaaklik geag word en daarmee voortgegaan wil word sonder om die onderneming finansiële te strem en geleidelik te laat wegkwyn.

31.2 Beskrywingspunt insake beskrywingspunte

AANBEVELING

Die Sinode besluit dat alle Ringe en permanente sinodale kommissies voortaan die maatstaf van Art. 31 van die Kerkorde moet aanleë wanneer hulle beskrywingspunte hanteer en

aanbevelings aan Sinodes doen. Dit hou in dat wanneer 'n beskrywingspunt indruis teen 'n bestaande sinodebesluit, dit nie ontvanklik sal wees nie. Indien iemand 'n voorstel wil indien wat in stryd is met 'n bestaande besluit van 'n Sinode, moet dit by wyse van 'n beswaarskrif gedoen word (Art. 31). Daarom moet nougeset aan die vereistes van Bepaling 31A van die Kerkorde voldoen word.

Hierdie besluit het die implikasie dat beskrywingspunte *net oor nuwe sake* ingedien kan word.

Die onus sal op die insenders van die beswaarskrif rus om vas te stel watter sinodebesluit(e) reeds oor die onderhawige saak handel. Ringe moet in hierdie verband ook as 'n sif ten opsigte van die sakelys vir die Sinode optree.

Verder besluit die Sinode dat hierdie besluit agter in die Kerkordeboek opgeneem word.

Motivering

1. Dit gebeur telkens op Sinodes dat oor dieselfde saak oor en oor beskrywingspunte ontvang word. Dit neem onnodige tyd in beslag, terwyl die koste aan 'n Sinode verbonde baie hoog is.
2. Gewoonlik word al sodanige beskrywingspunte nie deur die Sinode aanvaar nie, omdat die bestaande besluit(e) korrek en beter is.
3. Nuwe beskrywingspunte oor dieselfde saak voer gewoonlik maar oor en oor dieselfde argumente aan wat op vorige Sinodes reeds verwerp is.
4. As 'n "beskrywingspunt" (eintlik 'n beswaarskrif) oor 'n bestaande besluit ingestuur word, moet daar dus *nuwe en oortuigende motivering* gegee word waarom die bestaande besluit geskrap of verander moet word.
5. Hierdie reëling word nie getref om lidmate, of mindere kerklike vergaderings hulle reg om beskrywingspunte langs die korrekte kerkordelike weg voor te lê, te ontnem nie, maar om orde op sake te stel. Dit is eenvoudig nie ordelik as 'n Sinode baie tyd moet bestee en koste moet aangaan ten opsigte van sake wat reeds verwerp is nie. Verder moet baie onnodige tyd en koste bestee word aan die voorbereiding van die stukke vir die Sinode.
6. In beginsel kom hierdie besluit dus daarop neer dat bestaande Sinodebesluite net deur middel van beswaarskrifte verander mag word deurdat daarin aangetoon word waarom die bestaande besluit(e) nie in orde was nie, en wat die fout daarin was (lees Art. 31), of watter nuwe omstandighede 'n nuwe besluit noop.

32. BEGROTING VIR 2005**32.1 Ontvangste**

Die norm daargestel deur die Negende Sinode nl. dat die GKK die begrote inkomste kan verminder indien dit blyk dat die werklike 15%-bydraes van gemeentes 'n afname toon, is toegepas vir die jaar onder oorsig.

32.2 Uitgawes

Die aanvrae vir 2005 deur die sinodale kommissies, die GKK en die AP Akademie Ingelyf, oorskry die verwagte inkomste vir die jaar onder oorsig met R714 474,00.

Oorskryding van begroting

Die Negende Sinode het besluit (bl. 401, punt 1.3.7.2.4):

Die Sinode gee opdrag dat geen uitbetalings van oorskryde bedrae gedoen sal word sonder goedkeuring van die FK nie.

AANBEVELING

Die Sinode kontinueer die opdrag van die Negende Sinode dat geen uitbetalings van oorskryde bedrae gedoen sal word sonder die vooraf goedkeuring van die GKK nie.

Motivering

In die lig van die tekort wat begroot word en die gevolglike druk op kontantvloei wat hierdeur veroorsaak word, kan onbegrote uitgawes nie sonder vooraf goedkeuring uitbetaal word nie.

Totale gekonsolideerde begroting vir 2005

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK en AP AKADEMIE (Vereniging ingelyf)

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners

GEKONSOLIDEERDE BEGROTING VIR 2005

	BEGROTING 2001 R	WERKLIK 2001 R	BEGROTING 2002 R	Werklik 2002 R	BEGROTING 2003 R	Werklik 2003 R	BEGROTING 2004 R	Werklik tot 31/03/2004	AANVRAAG 2005 R
Argiefkommissie	26,500	12,205	37,000	36,283	50,500	52,776	50,750	15,610	60,000
GKK	2,243,100	2,325,224	2,527,300	2,499,158	2,872,490	2,825,139	3,015,920	766,990	3,407,796
Kommissie vir Formuliere en Liturgie	7,000	7,043	12,000	4,191	9,000	7,560	9,000	9,324	15,000
Komm. vir Kerkleer en Christelike Etiek	3,000	841	3,000	0	1,500	18	2,500	3,260	3,500
Kommissie vir Kerkregtelike Sake	22,000	14,285	23,650	17,103	25,000	17,130	26,000	14,927	28,500
Kommissie vir Kersang en -musiek	16,000	3,486	17,000	986	15,000	0	10,000	8,373	10,000
Subsidie aan AP Akademie Ing.	1,494,000	1,355,793	1,587,600	1,633,710	1,586,700	1,537,418	1,728,950	345,307	1,895,428
Publikasiekommissie	570,400	460,577	689,500	571,043	742,100	567,364	599,600	101,811	792,000
Sentrale Kerkekommissie	936,000	860,181	1,120,000	902,196	1,147,750	985,126	1,333,000	337,161	1,320,500
Komm. vir Verbondsonderlig en Opvoeding	30,000	18,608	33,500	30,465	40,000	31,781	40,000	7,424	46,000
Kommissie vir Onderwys en opleiding	0	8,618	12,000	2,861	12,900	9,112	10,000	4,520	10,750
	5 348 000	5 066 861	6 062 550	5 697 996	6 502 940	6 033 424	6 825 720	1 614 706	7 589 474
Kapitale Uitgawes		0	10 000	76 649	30 000	178 589	50 000		25 000
TOTALE UITGAWES	5 348 000	5 066 861	6 072 550	5 774 645	6 532 940	6 212 013	6 875 720	1 614 706	7 614 474
OORSKOT / (TEKORT)	(48 000)	1 050 462	(572 550)	1 067 512	(332 940)	896 362	(275 720)	54 931	(714 474)
ONTVANGSTE	5,300,000	6,117,323	5,500,000	6,842,157	6,200,000	7,108,375	6,600,000	1,669,637	6,900,000

GKK: Begroting 2005

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

GKK: BEGROTING VIR 2005

	BEGROTING 2001 R	WERKLIK 2001 R	BEGROTING 2002 R	WERKLIK 2002 R	BEGROTING 2003 R	WERKLIK 2003 R	BEGROTING 2004 R	WERKLIK TOT 31/03/2004	AANVRAAG 2005 R
UITGAWES NA OPSOMMING	2 243 100	2 325 224	2 527 300	2 499 158	2 872 490	2 825 139	3 015 920	766 990	3 407 796
APK - Trustfonds	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000		60 000
AP Akademiefonds					50 000	50 000			
Bankkoste	7 700	11 159	9 000	13 449	12 500	13 076	15 000	3 841	17 000
Sekuriteit		10 780	9 000	35 862	37 500	39 082	33 600	8 981	40 800
Groepversekering	47 000	42 203	47 000	42 040	40 000	41 902	44 400	11 520	48 000
Huur van toerusting	35 000	34 969	40 000	40 280	47 500	44 350	50 000	9 389	46 000
Jeugtuiste (surplus)/tekort	(43 600)	(40 317)	(23 700)	(29 898)	(28 510)	24 634	(32 180)	(11 715)	(26 505)
Mediese bystand afgetrede lede	233 000	224 412	308 000	292 653	350 000	356 941	460 000	137 364	540 000
Munisipale koste	40 000	41 320	50 000	44 905	48 000	51 990	56 000	9 525	51 000
Instandhoudingsuitgawe	131 500	110 443	184 000	182 014	157 000	217 135	171 500	53 648	241 000
Ouditgelde	6 500	6 500	7 000	7 000	7 000	6 000	7 000		7 500
Posgeld	14 000	10 223	13 000	8 845	13 500	10 895	9 800	2 208	10 500
Regskoste		525				1 140		190	
Reiskoste - administratief	7 000	6 877	9 000	10 233	10 000	7 418	10 000	2 467	10 000
Reiskoste - vergaderings	15 000	12 776	18 000	10 091	20 000	11 876	15 000	2 241	12 000
Rente betaal	23 000	18 548	24 000	21 820	22 000	21 064	22 000	3 515	18 000
Salariese - administratief	1 572 000	1 603 778	1 685 000	1 650 584	1 925 000	1 741 513	1 950 000	499 272	2 190 000
Skryfbehoeftes	36 000	30 664	30 000	38 108	30 000	36 413	35 000	12 535	38 500
Verversings en personeele	5 000	7 088	6 000	9 103	8 000	6 950	8 000	2 307	9 000
Telefoon en faks	40 000	35 590	37 000	36 355	38 000	45 753	41 000	8 967	52 800
Versekering	14 000	17 052	15 000	25 714	25 000	37 007	59 800	10 734	42 201

AP Akademie: Begroting 2005

AFRIKAANSE PROTESTANTSE AKADEMIE

'n Vereniging sonder winsoogmerk ingelyf kragtens artikel 21 van die Maatskappijwet

Registrasie nommer : 2002/031756/08

BEGROTING VIR 2005

BEGROTING 2001 R	Werklik 2001 R	BEGROTING 2002 R	WERKLIK 2002 R	BEGROOT 2003 R	WERKLIK 2003 R	BEGROOT 2004 R	WERKLIK TOT 31/03/2004	BEGROOT 2005 R
1,205,500	1,228,071	1,256,000	1,253,224	1,375,000	1,419,674	1,415,150	281,170	1,476,423
OPLEIDINGSUITGAWE								
Dosentevergoeding	878 000	806 574	957 000	1,045,000	1,113,250	1,100,000	249,038	1,154,523
Uitbetaling van langverlof	80 000	81 033	16,000	17,500	0	18,850	0	20,000
Reiskoste: Dosente	37 500	37 500	43,000	67,500	64,200	72,800	16,050	68,400
Reiskoste: Vergaderings	25 000	23 464	30,000	35,000	32,224	38,500	15,382	38,500
Biblioteekfonds	10 000	10 000	10,000	10,000	10,000	15,000	700	15,000
Willie Lubbe Studiefonds	175 000	175 000	200,000	200,000	200,000	0	0	0
Akademiefonds	0	94 500				50,000		50,000
Vergoeding: Admissiedosente						120,000	0	130,000
ANDER UITGAWES								
Munisipale koste	288 500	288 722	331 600	421 700	595 806	563,800	131,587	694,005
Bankkoste en Ouditfooi	7 500	7 554	9,500	8,200	8,032	10,000	2,448	8,520
Salarisse: Administratief	225 000	192 266	235,000	270,000	377,684	365,000	83,505	477,425
Skrifbehoefes	5 000	4 234	6,000	8,000	21,519	8,000	3,963	17,500
Telefoon	24 000	29 578	29,000	34,500	47,439	48,000	7,421	44,000
Versekering en sekuriteit	3 800	9 883	11,000	30,000	53,868	35,300	8,821	36,560
Verversings	2 000	1 720	2,000	4,000	2,630	2,500	1,480	3,000
Instandhoudingsuitgawe	21 200	42 937	39,100	57,000	79,107	94,000	23,501	101,000
*Registrasie teologiese Skool		550		10,000	1,220	1,000	448	1,000
TOTALE UITGAWES	1 494 000	1 516 793	1 587 600	1 796 700	2 015 480	1 978 950	412 757	2 170 428
MIN: Klasgelde betaalbaar	0	161,000			235,840	250,000	67,450	275,000
SUBSIDIE VANAF AP KERK SINODE	1 494 000	1,355,793	1 587 600	1 796 700	1 537 418	1 728 950	345 307	1 895 428

Publikasiekommissie: Begroting 2005

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

PUBLIKASIEKOMMISSIE: BEGROTING VIR 2005**PUBLIKASIES (IE, SINODAL EN BUITE)****ONTVANGSTE**

Verkope: Publikasies

Advertensies: Publikasies

KOSTE VAN VERKOPE

Koste van verkope: Publikasies

BRUTO OORSKOT

Kontrolé persentasie

UITGAWES

Beoordeling - boeke
 Pliglewering/Verkoopsbevordering
 Posgeld en verpakking - Publikasies
 Instandhoudingsuitgawes
 Sekuriteitskoste
 Reiskoste: Publikasies - adm.
 Reiskoste: vergaderings - publikasies
 Salarisse
 Skryfbehoeftes
 Tantieme
 Telefoon
 Verversings

BEGROOT 2001 R	WERKLIK 2001 R	BEGROOT 2002 R	WERKLIK 2002 R	BEGROOT 2003 R	WERKLIK 2003 R	BEGROOT 2004 R	WERKLIK TOT 31/03/2004	AANVRAAG 2005 R
773 000	579,877	682,000	636,319	622,000	588,993	777,000	164,355	652,000
771 000	579,877	680,000	634,395	620,000	586,952	775,000	164,355	650,000
2 000		2,000	1,924	2,000	2,041	2,000		2,000
523 000	352,495	442,000	399,846	405,000	368,937	505,000	131,994	420,000
523 000	352,495	442,000	399,846	405,000	368,937	505,000	131,994	420,000
250 000	227,382	240,000	236,473	217,000	220,056	272,000	32,361	232,000
32.43%	39.21%	35.29%	37.28%	35.00%	37.49%	35.10%		35.69%
470 050	319,516	535,700	421,132	513,100	426,697	458,800	91,243	540,500
5 000	14,868	5,300	15,312	14,000	6,224	10,000	0	15,000
55 050	13,307	67,000	51,137	65,000	29,574	48,000	1,994	35,000
15 000	15,166	24,000	13,367	18,000	18,661	15,400	2,576	20,000
7 000	2,396	8,000	2,306	13,600	2,799	0	0	2,500
	2,617	2,400	12,173	3,000	13,177	11,400	1,577	15,000
2 000	1,111	2,000		2,000	798	14,000	262	2,000
10 000	11,015	14,000	13,456	17,500	14,321	20,000	5,754	20,000
338 000	229,699	370,000	278,940	340,000	305,595	300,000	71,503	388,000
10 000	9,393	11,000	11,674	13,000	11,155	15,000	4,883	15,000
17 000	10,754	20,000	13,697	15,000	14,068	15,000	0	15,000
10 000	9,190	11,000	9,070	11,000	10,325	9,000	2,694	12,000
1 000	0	1,000		1,000	0	1,000	0	1,000
(220 050)	(92 134)	(295 700)	(184 659)	(296 100)	(206 641)	(186 800)	(58 882)	(308 500)

NETTO OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE TYDPERK

Die Boodskapper: Begroting 2005

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

('n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

PUBLIKASIEKOMMISSIE: BEGROTING VIR 2005

BOODSKAPPER

ONTVANGSTE

Verkope: Boodskapper
Advertensies: Boodskapper
Skenkings

KOSTE VAN VERKOPE

Drukkoste: Boodskapper

BRUTO OORSKOT / (TEKORT)

UITGAWES

Medewerkers
Posgeld en verpakking - Boodskapper
Reiskoste: Boodskapper
Salarisse
Tydelike hulp

BEGROOT 2001 R	WERKLIK 2001 R	BEGROOT 2002 R	WERKLIK 2002 R	BEGROOT 2003 R	WERKLIK 2003 R	BEGROOT 2004 R	WERKLIK TOT 31/03/2004	AANVRAAG 2005 R
330,000	312,003	350,000	345,935	404,500	403,990	415,000	104,715	423,500
300,000	290,622	320,000	310,801	374,500	370,345	380,000	95,885	385,000
30,000	20,055	30,000	33,555	30,000	33,645	35,000	8,830	38,500
	1,326		1,579					
300,350	272,699	324,300	314,411	378,000	305,684	370,000	30,682	395,000
300,350	272,699	324,300	314,411	378,000	305,684	370,000	30,682	395,000
29 650	39,304	25,700	31,524	26,500	98,306	45,000	74,033	28,500
380,000	407,747	419,500	417,908	472,500	459,029	457,800	116,962	512,000
12,000	7,165	15,000	7,851	15,000	7,215	10,000	1,599	10,000
30,000	28,625	36,000	24,765	35,000	30,506	30,800	6,010	35,000
8,000		9,000	2,505	12,500	3,001	5,000	832	6,000
322,000	357,417	351,000	358,967	400,000	398,273	400,000	101,748	448,000
8,000	14,540	8,500	23,820	10,000	20,034	12,000	6,773	13,000
(350 350)	(368 443)	(393 800)	(386 384)	(446 000)	(360 723)	(412 800)	(42 929)	(483 500)
(570 400)	(460 577)	(689 500)	(571 043)	(742 100)	(567 364)	(599 600)	(101 811)	(792 000)

NETTO OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE TYDPERK

OORSKOT / (TEKORT) NA OPSOMMINGSKEDULE

SKK: Begroting 2005

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

(In Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

SENTRALE KERKEKOMMISSIE: BEGROTING VIR 2005

	BEGROOT 2001 R	WERKLIK 2001 R	BEGROOT 2002 R	WERKLIK 2002 R	BEGROOT 2003 R	WERKLIK 2003 R	BEGROOT 2004 R	WERKLIK TOT 31/03/2004	AANVRAAG 2005 R
SINODEFONDS	25,000	0	50,000	50,000	25,000	25,000	25,000	23,166	50,000
BEDIENINGSFONDS	888,000	810,612	1,045,000	828,730	1,095,750	954,583	1,280,500	310,456	1,243,000
Hulp aan Gemeentes	875,000	777,907	894,000	818,576	944,250	929,190	1,129,000	309,886	1,192,000
Reisende Leraars	12,000	31,494	150,000	9,500	150,000	25,074	150,000	342	50,000
Hospitaalbesoeke	1,000	1,211	1,000	654	1,500	319	1,500	228	1,000
REISKOSTE: VERGADERINGS	18,000	17,501	20,000	23,466	22,000	2,244	20,000	759	20,000
ANDER KOMMISSIEWERK	5,000	7,568	5,000	0	5,000	3,299	7,500	2,780	7,500
SUB-TOTAAL	936 000	835,681	1,120,000	902,196	1,147,750	985,126	1,333,000	337,161	1,320,500
STUDIEFONDS - LERAARS	0	24,500	0	0	0	0	0	0	0
EMERITUSHULPFONDS									
TOTAAL	936,000	860,181	1,120,000	902,196	1,147,750	985,126	1,333,000	337,161	1,320,500

33. BEDANKING

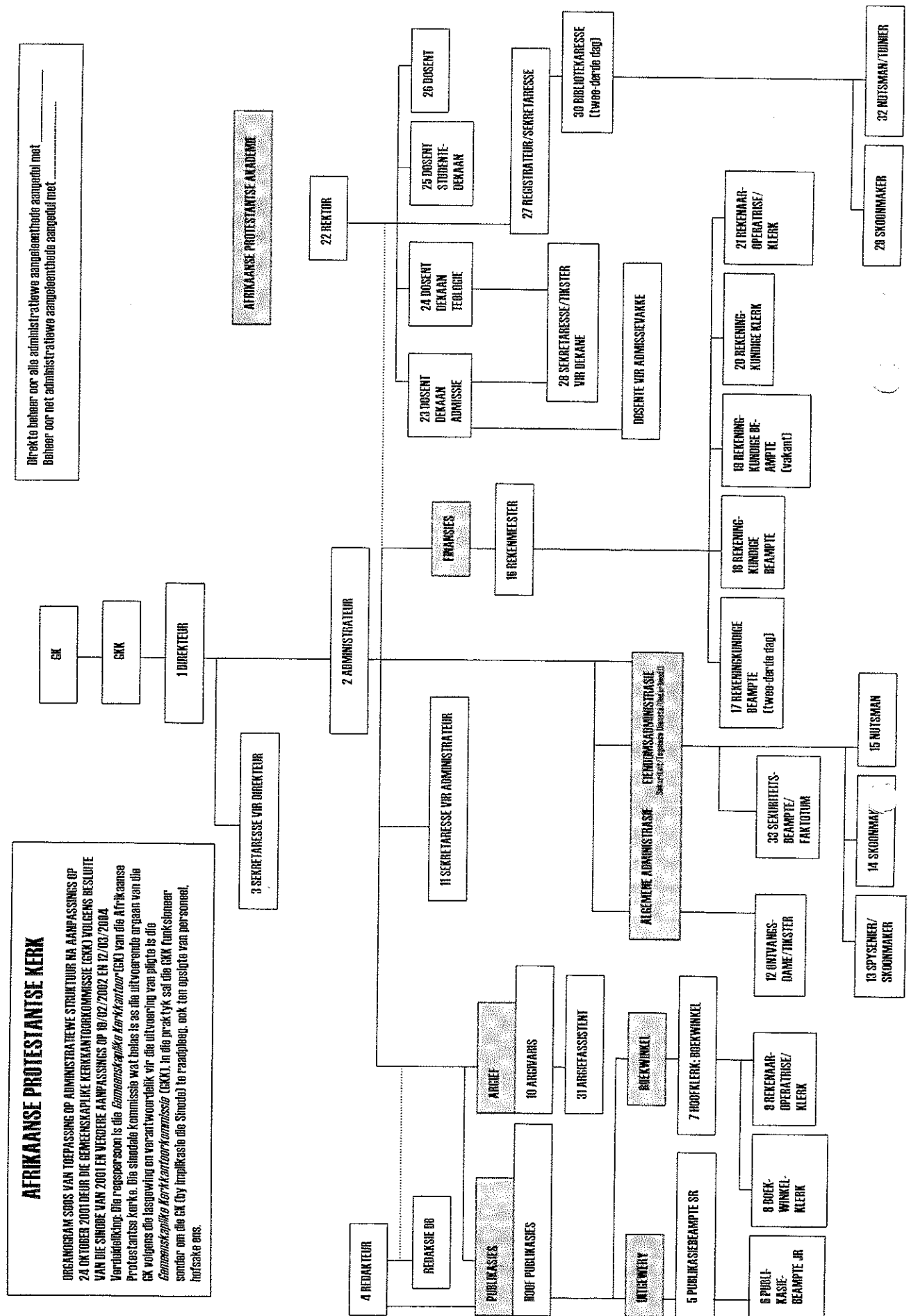
33.1 Die werksaamhede van die GKK is aansienlik vergemaklik deur die ondersteuning en samewerking van die direkteur en die personeel, komitees van die GKK en ander sinodale kommissies.

33.2 Ons dank ons hemelse Vader vir die leiding wat Hy aan die GKK gegee het om sy opdragte uit te voer.

Hiermee vertrou die GKK dat hy sy opdragte tot bevrediging van die Sinode uitgevoer het, en bid die Sinode seën toe op sy beraadslaginge.

w.g. PROF. DR. FAH VAN STADEN
Voorsitter

MNR. LJ KORKIE
Sekretaris

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK
STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN DIE AP KERKE OP 30 APRIL 2004 (dokumentasie ontvang tot 12 Mei 2004 is in ag geneem)

AP KERKE	Nota	F10-Ouditverslag vir die volgende jaar(e) nie ontvang	F1-Vorms vir die volgende maande nie ontvang nie	15%-Oorbetalings vir die volgende maande nie ontvang nie	15% verskil tussen die F10-Ouditverslag en die F1-Vorms	Vir ouditjare	Datum skrywe aan gemeente gestuur	Reëlings getref met die GKK vir afbetaling	Pensioen - premie uitstaande	Mediese premie uitstaande	Gade Versekering uitstaande
ABERDEEN		2003 tot 2003	3/04	3/04	3,931.18	1994 tot 1999	11/2/2004 Opvolg	-	-	-	-
ALBERTINIA		2001 tot 2003	1-3/04	2-3/04	-	-	-	-	-	-	-
ALBERTON		2001 tot 2003	1-3/04	1/03, 1-3/04	-	-	-	-	-	-	-
ALFA		2003	3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
ALGOA					-	-	-	-	-	-	-
AMAJUBA					-	-	-	-	-	-	-
AMERSFOORT		2000 en 2001	6/03 - 3/04	9/03 - 3/04	2,293.91	1996, 1997, 1999	10/9/2001	-	-	-	13.60
ARNOT-HENDRINA					-	-	-	-	-	-	-
BAINSVLEI		2002	3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
BALFOUR		2002 en 2003	3/04	3/04	4,713.24	2001	10/10/2002	-	-	-	-
BARBERTON		2003	4-5/03, 1-3/04	2-3/04	-	-	-	-	-	-	-
BARKLY-OOS		2003			-	-	-	-	-	-	-
BARKLY-WES					-	-	-	-	-	-	-
BEAUFORT-WES		1995 tot 1999, 2001 - 2003	3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
BELFAST					-	-	-	-	-	-	-
BENONI	1	1996 tot 2001			-	-	-	-	-	-	-
BETHAL					-	-	-	-	-	-	-
BETHLEHEM			3/04	3/04	12,288.92	1993 tot 2000	21/11/2002 Opvolg	Sal 8/04 betaal	-	-	-
BETHULIE		2003			27,543.17	1994 tot 2002	23/4/2003	R500/mnd	-	-	-
BIESIESVLEI					-	-	-	-	-	-	-
BLOEMFONTEIN					-	-	-	-	-	-	-
BLOEMFONTEIN NOORD					-	-	-	-	-	-	-
BLOEMHOF					4,466.62	2003	26/3/2004	-	-	-	-
BOSHOF		2002 en 2003			3,730.85	1994 tot 2001	26/3/2004	-	-	-	-
BOTHAVILLE		2002 en 2003			67,004.00	tot 31/5/2002	26/7/2002	R1,000/mnd	-	-	-
BRAKPAN		2003			-	-	-	-	-	-	-
BRAKRIVIER		2003			-	-	-	-	-	-	-
BRANDFORT		1995 tot 2003	7/01-3/02, 1/03-9/03, 3/04	7/01-9/03	-	-	-	-	-	-	27.60
BRITS		2002 en 2003			-	-	-	-	-	-	-
BRITSTOWN		1995 tot 2000, 2002			-	-	-	-	-	-	-
BRONKHORSTSPRUIT		2002 en 2003			-	-	-	-	-	-	-
BUHRMANNSDRIF		2003	1-3/04	12/03	-	-	-	-	-	-	-
CAAGAUZU		2002 en 2003	1-3/04	1-3/04	25,084.22	1994 tot 2001	26/3/2004	-	-	-	-
CALVINIA		2002 en 2003	1-3/04	1-3/04	25,673.70	2001 en 2002	26/3/2004	-	-	-	-
CARLETONVILLEWELVERDIEND	2	1995 tot 2000 en 2003	11/97 - 3/04	12/98 - 3/04 net gedeeltes	2,397.22	1996, 2000, 2001, 200	26/3/2004	-	-	-	-
CARNARVON		1997 tot 1999	1-3/04	1-3/04	-	-	-	-	-	-	-
CAROLINA		2003			-	-	-	-	-	-	-
CHRISTIANA		2003			90,345.63	1998 tot 2002	26/3/2004	-	-	540.00	-
CLANWILLIAM					903.17	2003	26/3/2004	-	-	-	-
CLOCOLAN					-	-	-	-	-	-	-
COLIGNY					-	-	-	-	-	-	-
CORNELIA					-	-	-	-	-	-	-
CULLINAN-RAYTON	3	1995 tot 2000	5/03		1,585.00	1994 tot 2001	24/7/2002	-	175.90	-	-
DE AAR		2003	3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
DEALESVILLE		2002 en 2003			-	-	-	-	-	-	-
DELAKEYVILLE		1995 tot 1999			7,829.94	2000 tot 2001	5/11/2002	R300/m	-	-	-
DELMAS		1996 en 1997			30,202.00	1993 tot 2001	1/8/2002	-	-	-	-
DENDRON		2003	11/03 - 3/04	2/03, 3/04	-	-	-	-	-	-	-
DERBY		2003	2 en 3/04	2 en 3/04	-	-	-	-	-	-	-
DEVON					-	-	-	-	-	-	-

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

BYLAE GKK 2

STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN DIE AP KERKE OP 30 APRIL 2004 (Dokumentasie ontvang tot 12 Mei 2004 is in ag geneem)

AP KERKE	Nota	F10-Ouderverslag vir die volgende jaar(e) nie ontvang	F1-Vorms vir die volgende maande nie ontvang nie	15%-Oorbetalings vir die volgende maande nie ontvang nie	15% verskil tussen die F10-Ouderverslag en die F1-Vorms	Vir ouditjare	Datum skrywe aan gemeente gestuur	Reelings getref met die GKK vir afbetaling	Pensioen - premie uitslaande	Mediese premie uitslaande	Gade Versekerings uitslaande
DERBY		2003	1/03 - 3/04	2/03 - 3/04	-	-	-	-	-	-	-
DEVON		2003	2 en 3/04	2 en 3/04	-	-	-	-	-	-	-
DEWETSDORP		2003	6/03 - 3/04	6/03 - 3/04	1,985.00	1997 tot 2001	5/11/2002	R1000/m	-	-	-
DOUGLAS	4	1996, 1999, 2002, 2003	5-12/02	5-12/02	46,754.04	1995, 2000, 2001	5/11/2002	-	-	-	-
DUNDEE-GLENCOE		2002 en 2003	9-12/03, 3/04	1/02-1/04 (ged), 2-3/04	47,629.27	1995 tot 2001	18/7/2003	-	-	-	-
EDENBURG		2003	3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
ELLISRAS		1995 tot 1999	1/00-12/02	12/99 - 2/03 G	59,584.88	2000 en 2001	11/10/2002	R1,000/mnd	-	-	-
ERMELO		2002	1,9-12/02	1,2-12/02	35,899.74	1999 tot 2001	20/9/2002	R500/m	-	-	-
EXCELSIOR		1995 tot 1997, 1999 - 2003	7 - 12/03, 3/04	1-12/97, 7-12/03, 3/04	3,774.02	1998	11/10/2002	-	-	-	-
FOCHVILLE	5	2002 en 2003	9/03	1/02 - 3/04 (ged)	30,372.00	1995 tot 2001	2/5/2002	R200/mnd	17,558.55	6,144.02	54.40
FONTENE		2003	9/03	9/03	-	-	-	-	-	-	-
FORT BEAUFORT		2001 tot 2003	10/03 - 3/04	10/03 - 3/04	-	-	-	-	-	-	-
FRANKFORT					-	-	-	-	-	-	-
FRASERBURG					-	-	-	-	-	-	-
GANSBAAI					-	-	-	-	-	-	-
GEORGE					-	-	-	-	-	-	-
GERMISTON	6	2003	2-3/04	2-3/04	-	-	-	-	-	-	-
GOBABS		2002, 2003	1 - 3/04	1 - 3/04	43,567.20	1998 tot 2000	22/10/2003	R200/mnd	6,765.00	-	-
GORDONIA		2003	1 - 3/04	1 - 3/04	14,964.32	2000 en 2001	17/10/2003	-	-	559.00	-
GRAAFF-REINET			1 - 3/04	1 - 3/04	-	-	-	-	-	-	-
GRAMMET	7	2003			27,221.95	1994 tot 2000	29/11/2002 Oprol	-	-	-	-
GRENS		1995 tot 2002	3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
GREYLINGSTAD		2002 en 2003			4,481.04	1995 tot 2001	28/8/2002	-	-	-	-
GRIEKWASTAD		2002 en 2003	1 - 3/04	1 - 3/04	-	-	-	-	-	-	-
GROBLERSDAL			3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
GROBLERSHOOP		2002 en 2003	1 - 3/04		-	-	-	-	-	-	-
GROOT-FOONTEIN		2003	2-3/04	2-3/04	-	-	-	-	-	-	-
GROOT-MARICO	8				33,934.66	1994 tot 2001	19/11/2002	R200 prn	-	-	-
GROTER DURBAN		2001 tot 2003	1 - 3/04	1 - 3/04	6,726.55	1994 tot 2001	9/10/2002	-	-	-	-
HANOVER			3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
HARDEVELD					-	-	-	-	-	-	-
HARRISMITH		2003			-	-	-	-	-	-	-
HARTBEESFONTEIN		1995 tot 1999 en 2003	1 - 3/04	1-8/03; 1 - 3/04	6,409.68	2000	25/9/2002	-	-	-	-
HARTBEESPOORT		2003			-	-	-	-	-	-	-
HEIDELBERG					-	-	-	-	-	-	-
HEILBRON					-	-	-	-	-	-	-
HENNINGMAN		2002	9/02 - 3/04	8/02 - 3/04	40,724.00	2002 en 2003	Ouderverslag 2003	-	-	-	-
HERTZOGVILLE		2002	1-3/03; 2-3/04	1-3/03; 2-3/04	-	-	-	-	-	-	-
HLUHLWE					-	-	-	-	-	-	-
HOEDSPRUIT		1995 tot 1999, 2002, 2003	8/02-3/04	8/02-3/04	-	-	-	-	-	-	-
HOEVELD		2000 tot 2003	2/02-3/04	1-3/04	-	-	-	-	157.10	1,911.00	22.20
HOEVELD-ERMELO					-	-	-	-	-	-	-
HOVELDRIF		1995 tot 2003			-	-	-	-	1,624.91	-	28.00
HOOPSTAD		2003			-	-	-	-	-	-	-
HOPETOWN					-	-	-	-	-	-	-
HUGENOTE-VALLEI	9	2003	1 - 5/03	1/03 - 3/04 (OF GED)	-	-	-	-	-	-	-
JACOBSDAL					8,181.16	1993 tot 2002	29/7/2003	-	-	-	-
JAGERSFONTEIN/FAURESMT		2001			-	-	-	-	-	-	-

BYLAE GKK 2

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN DIE AP KERKE OP 30 APRIL 2004 (Dokumentasie ontvang tot 12 Mei 2004 is in ag geneem)

AP KERKE	Nota	F10-Ouditverslag vir die volgende jaar(e) nie ontvang	F1-Vorms vir die volgende maande nie ontvang nie	15%-Oorbetalings vir die volgende maande nie ontvang nie	15% verskil tussen die F10-Ouditverslag en die F1-Vorms	Vir oudijare	Datum skrywe aan gemeente gestuur	Reëlings getref met die GKK vir afbetaling	Pensioen - premie uitstaande	Mediese premie uitstaande	Gade Versekering uitstaande
JAMESTOWN		2003	1 - 3/04	1 - 3/04	-	-	-	-	-	-	27.20
JEFFREYSBAAI				4-6/03	-	-	-	-	-	-	-
JOHANNESBURG		1995 tot 2003	3-5/02, 6/03		-	-	-	-	-	-	-
JOHANNESBURG-SUID					7,978.00	1994 tot 2000	27/12/2002	-	-	-	-
KAKAMAS					-	-	-	-	-	-	-
KAREEDOUW					-	-	-	-	-	-	-
KATHU		1996, 1997, 2002 2003	1 - 3/04 3/04	1 - 3/04 3/04	-	-	-	-	-	-	-
KEETMANSHOOP					-	-	-	-	-	-	-
KEMPTON PARK					-	-	-	-	-	-	-
KIMBERLEY					-	-	-	-	-	-	-
KLERKSDORP					4,162.35	2000 tot 2002	5/9/2003	R545/mnd	-	-	-
KLERKSDORP-SENTRAAL	10	2002	4.5, 10/02	1/02-12/03	77,614.37	2000 tot 2001	26/8/2002	-	-	-	-
KNYSNA		1998 tot 2003	11/01-3/04	11/01-3/04	-	-	-	-	-	-	-
KOEDOESRAND					2,211.88	1998 tot 2001	5/9/2003	-	-	-	-
KOFFIEFONTEIN		2002 en 2003	2-3/04	2-3/04	5,495.04	1997 en 1998	25/9/2002	-	5,543.58	4,884.98	808.38
KOPPIES	11	1999 tot 2003	2/02-3/04	1/99-3/04	-	-	-	-	-	-	-
KOSTER					-	-	-	-	-	-	-
KRIEL	12	1995 tot 2000, 2003	2/03 - 3/04	2,3,6,7/03	44,635.00	1993 tot 1999	30/8/2002	R1,000/mnd	-	-	-
KROONSTAD		1996, 1997, 2000, 2001, 2003	2003 - 3/04	2,3,6,7/03	28,442.37	1998 tot 2002	19/3/2004	R500/mnd	-	-	-
KRUGERSDORP		2002 en 2003	9-10/03		-	-	-	-	-	-	-
KURUMAN			3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
LAERSDRIF	13	1997 tot 1999, 2003			47,293.33	1995 tot 2000	16/10/2002	-	2,254.50	-	-
LEBOMBO		1995, 1999, 2001 tot 2003			629.35	1994 tot 2001	23/6/2002	-	-	-	-
LEEUDORINGSTAD					-	-	-	-	-	-	-
LEONARDVILLE					-	-	-	-	-	-	-
LICHTENBURG		1995-1997, 1999, 2000, 2003			35,968.73	1995 tot 2002	19/11/2003	-	1,524.75	2,405.00	13.50
LINDLEY	14				-	-	-	-	-	-	-
LOUIS TRICHARDT					-	-	-	-	-	-	-
LYDENBURG					106.00	1995	9/9/2002	-	-	-	-
MAGALIESBURG		1998 tot 2003	3,6/01-3/04	3,6/01-3/04	-	-	-	-	-	-	-
MARBLE HALL					-	-	-	-	-	-	-
MARQUARD		2002 en 2003			-	-	-	-	-	-	-
MEMEL		2003			-	-	-	-	-	-	-
MEYERTON		2003	11/03 - 3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
MIDDELBURG	15	1995 tot 2000, 2003			-	-	-	-	-	-	-
MIGDOL					-	-	-	-	-	-	-
MOLOPO					7,347.00	2001 en 2002	5/9/2003	R1000/mnd	-	-	-
MOOINOI					-	-	-	-	-	-	-
MOOT-SENTRAAL					-	-	-	-	-	-	-
MORGENZON		1995 tot 2003	5/00-9/02, 3/04	5/00-9/02, 3/04	-	-	-	-	-	-	27.20
MOSELBAAI		2001 tot 2003	3/04	3/04	999.45	2002	17/9/2003	-	-	-	-
MURRAYSBURG					1,350.00	2001	4/9/2002	-	-	-	-
NABOOMSPRUIT					29,129.76	1994 tot 2002	21/02/2004	-	1,380.00	2,004.00	54.40
NAMAKWALAND	16		1,3/04	3/04	32,630.00	1995, 2001, 2002	5/9/2003	-	-	-	-
NELSPRUIT		2003		1-7,9-12/03, 3/04	5,349.46	1999 en 2001	4/9/2003	-	-	-	-
NEWCASTLE	17	2003			37,756.23	1992 tot 2000	17/7/2002 Oprol	-	-	-	-
ODENDAALSRSUS		1997 tot 2003	1/00-3/04	1/00-3/04	-	-	-	-	-	-	-

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

BYLAE GKK 2

STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN DIE AP KERKE OP 30 APRIL 2004 (Dokumentasie ontvang tot 12 Mei 2004 is in ag geneem)

AP KERKE	Nota	F10-Oudittverslag vir die volgende Jaar(e) nie ontvang	F1-Vorms vir die volgende maande nie ontvang nie	15%-Oortelting vir die volgende maande nie ontvang nie	15% verskil tussen die F10-Oudittverslag en die F1-Vorms	Vir oudittjare	Datum skrywe aan gemeente gestuur	Reëlings getref met die GKK vir afbetaling	Pensioen - premie uitstaande	Mediese premie uitstaande	Gade Versekering uitstaande
OLIFANTSHOEK		2002	3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
OLIFANTSRVIER		2002	3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
ORANIA		2003			-	-	-	-	-	-	-
OTTOSDAL		2003	2-3/04	2+3/04	-	-	-	-	-	-	-
OUTDSHOORN	18	1996, 1997, 2001-2003	1, 10, 11/03; 2+3/04		5,626.17	1995, 1999 en 2000	6/5/2002	-	1,211.23	6,000.50	-
OUTJO		1999 tot 2003			-	-	-	-	-	-	-
PARYS		2002 en 2003			-	-	-	-	-	-	-
PAUL ROUX		1997 tot 2003	4, 5/03; 3/04		-	-	-	-	-	-	-
PETRUSBURG		2003			-	-	-	-	-	-	-
PETRUS STEYN		2003	1 - 3/04	1 - 3/04	969.10	2001	4/9/2003	-	-	-	-
PHALABORWA		1995-2000, 2002, 2003			1,497.61	1994	3/6/2002	-	-	-	-
PHILIPPOLIS		2003			-	-	-	-	-	-	-
PIETERMARITZBURG					-	-	-	-	-	-	-
PIETERSBURG					52,448.83	1993 tot 2001	31/10/2003	R500/mnd	-	-	-
PIET RETIEF					-	-	-	-	-	-	-
PIKETBERG	19	2003			43,291.45	1995 tot 1999	19/11/2002	-	4,334.30	9,706.50	415.45
POFADDER		2001 tot 2003	2 + 3/04	2 + 3/04	-	-	-	-	-	-	-
POSTMASBURG		2003			-	-	-	-	-	-	-
POTCHEFSTROOM		2002			-	-	-	-	-	-	-
POTGIETERSRUS					-	-	-	-	-	-	-
PRETORIA-OOS			2 - 3/04	2 - 3/04	32,300.18	1998 en 1999	28/10/2002	-	-	-	-
PRETORIA SUIDERLIG					-	-	-	-	-	-	-
PRIESKA		2003			-	-	-	-	316.80	1,180.54	-
PRIMROSE		2002	3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
RANDFONTEIN	20	1997-1999, 2002, 2003	4/01-12/03	4/01-12/03 (ged)	40,190.59	2000 en 2001	26/5/2002	-	-	-	-
REDDERSBURG		2001			-	-	-	-	-	-	-
REITZ		1997 tot 1999			3,067.04	1994-1996, 2000, 2001	1/10/2002	-	-	-	-
REVULO			3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
RICHARDSBAAI					-	-	-	-	-	-	-
RIVERSDAL		2002 en 2003			-	-	-	-	-	-	-
ROBERTSON					-	-	-	-	-	-	-
ROEDTAN					-	-	-	-	-	-	-
ROODEPOORT		2000, 2002, 2003			-	-	-	-	-	-	-
RUSTENBURG		2003	1-4-8/03; 1/04	4-8-3/03; 1/04	1,867.00	2000 en 2001	27/8/2002	-	-	1,956.00	-
SANDDRIFT		2003			19,761.95	1995 tot 2002	1/9/2003	R300/m	-	-	-
SANNIESHOF					-	-	-	-	-	-	-
SASOLBURG		1998 tot 2003	5/5/9; 8/02-3/04	5/99; 8/02-3/04	2,724.82	1997	22/5/2002	-	-	-	-
SCHWEIZER-RENEKE					-	-	-	-	-	-	-
SENEKAL		2002 en 2003			610.72	Vir 2000	26/8/2002	-	1,954.00	-	27.20
SMITHFIELD					-	-	-	-	-	-	-
SOMERSET-OOS		2003	5/03		-	-	-	-	-	-	-
STANDERTON		2003	12/03	12/03	135,221.28	1996 tot 2002	26/2/2004	R2,500/mnd	-	-	-
STELLA					-	-	-	-	-	-	-
STELLENBOSCH-S			3/04	3/04	-	-	-	-	-	-	-
STEYNBURG			3+10/03		860.74	2001	21/11/2003	-	-	-	-
STEYNBURG		2002 en 2003	9/03 - 3/04	9/03 - 3/04	-	-	-	-	-	-	-
STRYDENBURG					-	-	-	-	-	-	-
SUIDKUS		2002 en 2003			1,420.00	1999 tot 2001	19/3/04	R500/mnd	-	-	-

BYLAE GKK 2

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN DIE AP KERKE OP 30 APRIL 2004 (dokumentasie ontvang tot 12 Mei 2004 is in ag geneem)

AP KERKE	Nota	F10-Ouditverslag vir die volgende jaar(e) nie ontvang	F1-Vorms vir die volgende maande nie ontvang nie	15%-Oorbetalings vir die volgende maande nie ontvang nie	15% verskil tussen die F10-Ouditverslag en die F1-Vorms	Vir ouditjare	Datum skrywe aan gemeente gestuur	Reelings getref met die GKK vir afbetaling	Pensioen - premie uitstaande	Mediese premie uitstaande	Gade Versekering uitstaande
SUTHERLAND											
TARKASTAD		2002 en 2003								272.00	
THABAZIMBI		2003									
THEUNISSEN		2002 en 2003	1 - 3/04	1 - 3/04							
TRANS-MAGALIES		2003									
TUINPLAAS		2003									
TWEELING		11/03; 1 - 3/04	11/03; 1 - 3/04	11/03; 1 - 3/04	361.49	2000 en 2001	26/4/2002				
TYGERBERG		2003			64,608.07	1997 tot 2002	22/8/2003	R1,250/m		62.00	
TZANEEN											
UITENHAGE											
UTRECHT		1995-1998; 2000-2003	9/6-97; 4/98; 1/03 - 3/04	1/03 - 3/04							
VAALHARTS		2002 en 2003	1 - 3/04	1 - 3/04							
VAALWATER		1995 tot 1999 en 2003	4/02-3/04	4/02-3/04	2,322.67	1994 en 2002	22/8/2003				27.20
VANDERBILPARK		1995-1999; 2002 en 2003									
VAN WYKSVLEI		1999 tot 2002	12/03 - 3/04	12/03 - 3/04							
VENTERSDORP					245,578.40	1993 tot 2002	22/8/2003				
VENTERSTAD		2003			1,031.48	2002	5/8/2003				
VERENIGING	21	2000 tot 2003	10/00-4/02	10/00-3/04 (ged)	2,277.00	1999	22/11/2002	R100/m			
VERWOERBURG			3/04	3/04	2,417.32	1998 tot 2001	24/5/2002	R400/m			
VICTORIA-WES		2003								7,251.52	
VILJOENSKROON	22	2003									
VILLIERS		2002 en 2003	12/03 - 3/04	12/03 - 3/04							
VREDE		2003									
VRYBURG		1995 tot 1998, 2001, 2003	6/03 - 3/04	6/03 - 3/04	1,779.49	2002	21/8/2003				
VRYHEID				11/03	24,770.76	1993 tot 2000	9/4/2002	R1100/m			
WARDEN		2003			1,913.60	2000 tot 2002	21/8/2003				
WARMBAD											27.20
WATERBERG				3/04	44,732.29	1998 en 1999	1/11/2002	R1,000/mnd			
WEIPE											
WELBEKEND		2003	2-3/04	6/03 - 3/04	589.53	2002	21/8/2003				
WELKOM	23	2003	8/03 - 3/04	8/03 - 3/04	49,795.94	1992 tot 2001	27/9/2002	R100/mnd	8,400.53	10,959.00	117.35
WELWITSCHIA		2002	1 - 3/04	1 - 3/04							
WESKUS		2002 en 2003	3/04	3/04							22.40
WESMOOT											
WESSELSBRON											
WINBURG		1995 tot 1998 en 2003									
WINDHOEK		1995 tot 2003	5en9/03; 1 - 3/04	5/03 - 1 - 3/04							
WITBANK		1995 tot 2003	3/00-12/01; 4-6/9/03		45,433.56	2000 tot 2003	20/11/2003	R500/m			
WITRIVIER		1995 tot 2000, 2002, 2003									
WONDERBOOM											
WORCESTER		2003									
ZASTRON		2002 en 2003	4/03 - 3/04	4/03 - 3/04	2,402.82	1995 tot 2000	21/11/2002				
ZEERUST											
ZOAR		1995 tot 2003	2-3/04	9-11/03; 2-3/04							
ZULULAND			3/04	3/04					1,710.00	711.00	27.20
					1,929,062.56				54,911.15	56,897.06	1,740.58

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

BYLAE GKK 2 (Notas)

NOTAS BY DIE STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN DIE AP KERKE OP 30 APRIL 2004

Nota #	AP KERK	Aangeleentheid	Terugvoer en optredes van kerkraad
1	Bethal	F10-Ouditverslae -1996 tot 2001	Aanhaling: "Ons as gemeente het saam met 'n paar ander gemeentes tydens die Ringsitting van die Ring van Morgenon die kwessie van die F10 vorms bespreek. Die Ring het besluit dat ons tesame met die ander gemeentes van ons Ring, kwytskelding van die betrokke F10 vorms kry indien die Sinode dit so sal aanvaar en het die aanbeveling daarvan na die Sinode deurgestuur deur die skriba van die Ring". Aanbeveling: Die Sinode keur die besluit nie goed nie aangesien dit teenstrydig is met sinodebesluite. (Bl. 303 pt.2.8.4.4 van die Handeling van die Vyfde Sinode van 1991) Die kerkraad betaal R 9,45 per lidmaat, synde 15%-bydrae, oor aan die GKK. Hierdie besluit is teenstrydig met sinodebesluite in die verband geneem.
2	Carletonville/Welverdiend	15%-bydrae	Aanbeveling: Die Sinode keur die optrede van die kerkraad nie goed nie en bepaal dat die kerkraad terugwerkend die regstelling moet maak ooreenkomstig die sinodebesluite.
3	Cullinan-Rayton	F10-Ouditverslae - 1995 tot 2000	Die Kerkraad hou 'n besluit deur die Ring van Middelburg geneem in 2002 m.b.t. uitstaande F10-vorms voor, nl. "(1) dat die F1 vorms as verteenwoordigend beskou word van die inkomste van die onderskeie gemeentes met 15% wat daarop betaal is. (2) Dat indien F1 vorms vir alle maande tot en met Desember 2000 ingedien en 15% oorbetal is, die aangeleentheid met betrekking tot F10 vorms as afgehandel beskou word, in gevalle waar kerkrade dit nagekom het. (3) Dat visitasie jaarliks voor einde Maart by alle gemeentes gedoen moet word en dat visitatore hulle moet vergewis daarvan dat boeke ge-oudi is en die 15% oorbetal is. (4). Dat kerkrade F10 vorms in die toekoms per geregistreerde pos aan die SKK moet stuur. (5) Dat afskrifte van F10 vorms voortaan saam met visitasie verslae by die ring ingedien moet word."
4	Douglas	15% verskil	Aanbeveling: Die Sinode keur die besluit van die ring nie goed nie aangesien dit teenstrydig is met sinodebesluite. (Bl. 303 pt.2.8.4.4 van die Handeling van die Vyfde Sinode van 1991) Met die nagaan van die F10-vorm is opgemerk dat die sentruminkomste nie beskou word as kontant= ontvangste soos omskryf in die sinodebesluit nie. By verdere navraag is die Ring van mening dat die Kerkraad en die Sentrum se aktiwiteite geskei is en dat die kerkraad aanspreeklik is vir 15%-bydrae indien oorbetal vir surplus vanaf die sentrumaktiwiteit aan die kerkraad sou plaasvind.
5	Fochville	Mediese en pensioenpremies	Aanbeveling: Die GKK verwys die aangeleentheid na die Sinode. Pensioenpremies t.o.v. 1994 nie deur gemeente oorbetal aan die BRKA nie - R 17,558.55. Mediese premies t.o.v. 1998 nie deur gemeente oorbetal aan die BRKA nie - R 6,144.02.
6	Germiston	Pensioenpremies	Aanbeveling: Sien punt 24.2 van die GKK verslag aan die Sinode. Pensioenpremies t.o.v. 1998 nie deur gemeente oorbetal aan die BRKA nie - R 6,765.00. Aanbeveling: Sien punt 24.2 van die GKK verslag aan die Sinode.

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK
NOTAS BY DIE STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN DIE AP KERKE OP 30 APRIL 2004

BYLAE GKK 2 (Notas)

Nota #	AP KERK	Aangeleentheid	Terugvoer en optredes van kerkraad
7	Graniet	Agterstallige 15%	Die gemeente laat blyk dat hul finansiële nog nie in staat is om die agterstallige 15% te betaal nie. Aanbeveling: Die GKK verwys die aangeleentheid na die Sinode.
8	Groot-Marico	Agterstallige 15% - R 33,934.66	Die kerkraad is van mening dat die agterstallige verhoor is deur regskoste uit die saak met ds. Du Plessis en dat die saak nie deur hulle gedryf is nie en hou gevolglik 15% terug vir die uitstaande koste. Aanbeveling: Die GKK verwys die aangeleentheid na die Sinode.
9	Hugenote-Vallei	Verskil met 15%	Sedert 1998, behalwe 1999 R 3,500, betaal die kerkraad R 3,000.00 per jaar oor aan die GKK synde 15%-bydrae. Die ouditeur verklaar met die F10-vorm dat die totale kontantontvangste, 15%-bydrae en oorbetalings die bedrag van R 3,000.00 beloop. Volgens die inkomtestatistiek van 2000, 2001 en 2002 beloop die bruto inkomste onderskeidelik R 212,896, R 234,517 en R 262,781 en blyk dit hieruit dat die 15%-bydrae nie die bedrag van R 3,000 per jaar kan beloop nie. Aanbeveling: Die Sinode keur die optrede van die kerkraad nie goed nie en bepaal dat die kerkraad terugwerkend die regstelling moet maak ooreenkomstig die sinodebesluite.
10	Klerksdorp-Sentraal	Agterstallige 15%	Die kerkraad het op 1/08/2000 'n besluit geneem dat die kerkraad voortaan 10% van die netto wins aan die BRKA oorbetal. Op 26/03/2001 wysig die kerkraad die besluit om te lees dat die kerkraad voortaan 15% sal oorbetal indien fondse dit regverdig. Vanaf 1/1/2004 word die 15% korrek oorbetal. Aanbeveling: Die Sinode keur die optrede van die kerkraad nie goed nie en bepaal dat die kerkraad terugwerkend die regstelling moet maak ooreenkomstig die sinodebesluite.
11	Koppies	Mediese en pensioenpremies Agterstallige 15% 15%administrasie	Pensioenpremies t.o.v. 1999 nie deur gemeente oorbetal aan die BRKA nie - R 5,543.58. Mediese premies t.o.v. 1999 nie deur gemeente oorbetal aan die BRKA nie - R 4,884.98. Die agterstallige bedrag aan 15% vir 1997 en 1998 beloop R 5,495. Volgens die voorgaande skedule is al die F1 vorms en 15%-bydrae nie ingedien nie en kan 'n totale agterstalligheid nie bereken word nie. Aanbeveling: Sien punt 24.2 van die GKK verslag aan die Sinode. Aangesien die gemeente ontbind het, word die Sinode versoek om die agterstallige 15% vry te skeld.
12	Kriel	F10-Ouditverslae uitstaande : - 1995 tot 2000	Opsomming van die kerkraad se motivering om nie F10-ouditverslae vir 1995-2000 in te dien nie - 1. Weinig kennis van kerkbestuur en administrasie onder verkose kerkraadslede tydens kerkstigting. 2. Dit is die mening van mnr. SM Venter, 'n boekhouer en tans kassier van die gemeente, dat daar onvoldoende brondokumente en hulpboeke bestaan om die historiese F10-vorms te kan opstel. 3. Die Kerkraad het op 16/03/2003 besluit om die GKK te nader om die Sinode te versoek om kwyt= skelding van die indien van die F10-vorms vir die jare 1995 tot 2000. Aanbeveling: Die GKK verwys die aangeleentheid na die Sinode.

BYLAE GKK 2 (Notas)

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

NOTAS BY DIE STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN DIE AP KERKE OP 30 APRIL 2004

Nota #	AP KERK	Aangeleentheid	Terugvoer en optredes van kerkraad
13	Laersdrif	F10-Ouditverslae 15%-bydrae	Die kerkraad beroep hom op die besluit geneem deur die ring van Middelburg op 27 April 2002 m.b.t. die indien van uitstaande F10-ouditverslae. Verder het die kerkraad gedurende April 1995 'n besluit geneem dat geen 15%-bydrae oorbetal word op rente ontvang nie. Aanbeveling: Die Sinode keur die besluite van die ring en kerkraad nie goed nie aangesien dit teenstrydig is met sinodebesluite. (Bl. 303 pt.2.8.4.4 van die Handeling van die Vyfde Sinode van 1991)
14	Lindley	Agterstallige 15% Medies en pensioen premie	Die kerkraad het laat blyk dat die gemeente nie in 'n finansiële posisie verkeer om 'n aanbod vir afbetaling te kan maak nie. Premies t.o.v. 1996 nie deur die kerkraad oorbetal aan die BRKA nie. Medies - R 2,405 en pensioen R 1,624,75. Aanbeveling: Sien punt 24.2 van die GKK verslag aan die Sinode.
15	Middelburg	F10-Ouditverslae - 1995 tot 2000	Die kerkraad hou 'n besluit deur die ring van Middelburg geneem in 2002 m.b.t. uitstaande F10-vorms voor, nl. "(1) dat die F1 vorms as verteenwoordigend beskou word van die inkomste van die onderskeie gemeentes met 15% wat daarop betaal is. (2) Dat indien F1 vorms vir alle maande tot en met Desember 2000 ingedien en 15% oorbetal is, die aangeleentheid met betrekking tot F10 vorms as afgehandel beskou word, in gevalle waar kerkrade dit nagekom het. (3) Dat visitasie jaarliks voor einde Maart by alle gemeentes gedoen moet word en dat visitatore hulle moet vergewis daarvan dat boeke ge-oudit is en die 15% oorbetal is. (4) Dat kerkrade F10 vorms in die toekoms per geregistreerde pos aan die SKK moet stuur. (5) Dat afskrifte van F10 vorms voortaan saam met visitasie verslae by die ring ingedien moet word." Aanbeveling: Die Sinode keur die besluit van die ring nie goed nie aangesien dit in stryd is met 'n sinodebesluit. (Bl. 303 pt.2.8.4.4 van die Handeling van die Vyfde Sinode van 1991)
16	Namakwaland	Agterstallige 15%	Nadat die aanvanklike verskille nagegaan is, is ooreengekom dat die werklike bedrag aan agterstallige 15% die bedrag van R 29,129.76 beloop. Die Kerkraad maak 'n aanbod van R 17,000 en versoek die sinode om die verskil van R 12,129.76 kwyt te skeld in die lig dat AP Kerk Namakwaland nou ook bediening bied aan die onbinde AP Kerk Diamantstreek wat die gemeentegrens met 250 km verskuif. Aanbeveling: Die GKK besluit om hierdie versoek sonder aanbeveling aan die Sinode voor te lê.
17	Newcastle	Agterstallige 15%	Die kerkraad is van mening dat hierdie agterstallige bedrag teruggehou word ten einde regskoste te finansier wat veroorsaak is deurdat die kerkordelike weg gevolg is en 'n gemeenregtelike regskote spraak teen die kerkraad se optrede gemaak is vir sover dit 'n werknemersaangeleentheid behels het. Aanbeveling: Die GKK besluit om hierdie versoek sonder aanbeveling aan die Sinode voor te lê.

BYLAE GKK 2 (Notas)

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

NOTAS BY DIE STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN DIE AP KERKE OP 30 APRIL 2004

Nota #	AP KERK	Aangeleentheid	Terugvoer en optredes van kerkraad
18	Oudtshoorn	Mediese en pensioen premie	Bedrae van onderskeidelik R 1,211.23 en R 6,000.50 vir pensioen- en mediese premies het gedurende 1994 tot 2000 opgehoop wat oorbetal is deur die BRKA en nie terugbetaal is deur die kerkraad nie. Aanbeveling: Sien punt 24.2 van die GKK verslag aan die Sinode.
19	Piketberg	Agterstallige 15% Mediese en pensioen premie	Vir die tydperk 1995 tot 1999 het verdeeldheid en konflik in die gemeente geheers wat gelei het tot 'n daling in die aantal lidmate. Gedurende hierdie tydperk met die weerhouding van bydrae deur lidmate kon die AP Kerk Piketberg nie haar verpligtinge teenoor die BRKA na kom nie. Die lidmate wat oorgebly het nadat die betreurenswaardige omstandighede hul uitgewoed het, is nou vir hierdie agterstallige gelde aanspreeklik. Die agterstalligheid beloop soos volg: R 43,291.45 t.o.v. 15%-bydrae vir die jare 1995 tot 1999; R 4,334.30 t.o.v. pensioenpreemies; R 9,706.50 t.o.v. mediese premies. Aanbeveling: Die GKK besluit om die brief van Piketberg na die Sinode te verwys vir uitsluitel.
20	Randfontein	15%-bydrae	Die kerkraad betaal tot Desember 2003 R 9.45 per lidmaat, synde 15%-bydrae, oor aan die GKK wat teenstrydig is met sinode besluite in die verband. Vanaf Januarie 2004 betaal die gemeente 15% oor volgens sinodebesluit. Aanbeveling: Die Sinode keur die optrede van die kerkraad nie goed nie en bepaal dat die kerkraad terugwerkend die regstelling moet maak ooreenkomstig die sinodebesluite.
21	Vereeniging	15%-bydrae	Die kerkraad betaal R15.00 per lidmaat per maand oor aan die GKK synde 15%-bydrae. Aanbeveling: Die Sinode keur die optrede van die kerkraad nie goed nie en bepaal dat die kerkraad terugwerkend die regstelling moet maak ooreenkomstig die sinodebesluite.
22	Viljoenskroon	Mediese premie	Gedurende 1997 het die leraar bedank uit die sinodale mediese fonds terwyl die BRKA steeds die premie vir 3 maande bly betaal het. Die Kaapse Mediese fonds was bereid om die regstelling te maak mits die BRKA kon bewys dat die leraar vir daardie tydperk aan 'n ander mediese fonds behoort en bygedra het. Die Kerkraad kon nie hierdie bewys van lidmaatskap aan die BRKA voorlê nie en moes die BRKA die premies noodgedwonge betaal volgens ooreenkoms met Kaapse Mediese fonds. Die bedrag ter sprake beloop R 7,251.52. Aanbeveling: Sien punt 24.2 van die GKK verslag aan die Sinode.
23	Welkom	Mediese en pensioen premie	Bedrae van onderskeidelik R 8,400.53 en R 10,959 vir pensioen- en mediese premies is gedurende 1993 oorbetal deur die BRKA en nie terugbetaal deur die kerkraad nie. Aanbeveling: Sien punt 24.2 van die GKK verslag aan die Sinode.

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

BYLAE GKK 2 (Notas)

NOTAS BY DIE STAND VAN DIE SINODALE VERPLIGTINGE VAN DIE AP KERKE OP 30 APRIL 2004

Nota #	AP KERK	Aangeleentheid	Terugvoer en optredes van kerkraad
ONTBINDE KERKE			
24	Boksburg	Agterstallige 15%	Die agterstallige 15%-bydrae beloop R 118,753.83. Aanbeveling: Die GKK verwys die aangeleentheid na die Sinode.
25	Virginia	Agterstallige 15%	Die korrekte agterstallige 15% kan nie bereken word nie omrede al die F1 en F10 vorms nie ingedien is nie. Aanbeveling: Die GKK verwys die aangeleentheid na die Sinode.
26	Perdekop	Agterstallige 15%	Die korrekte agterstallige 15% kan nie bereken word nie omrede al die F1 en F10 vorms nie ingedien is nie. Aanbeveling: Die GKK verwys die aangeleentheid na die Sinode.

SINODALE BESLUIE RAKENDE DIE 15% BYDRAE, DIE SERTIFIKAAT VAN DIE OUDITEUR EN 'N REGSMENING OOR VERPLIGTE LIDMAATSKAP EN BYDRAES TOT DIE PENSIOENFONDS EN MEDIESE FONDS

1. **SINODE 1991: HANDELINGE BL. 303, PT. 2.8.4.4**

SERTIFIKAAT VAN OUDITEUR

Die Sinode versoek ringe om toe te sien dat 'n sertifikaat deur die ouditeur verskaf is dat elke gemeente 15% van sy kontantinkomste oorbetaal het, soos die sinode besluit het.

2. **SINODE 1997: HANDELINGE BL. 326, PT. 4.4.3.5**

Die Sinode besluit dat elke kerkraad sy F9-verslagvorm soos deur die ouditeur voltooi, aan die ring voorlê as deel van die ring se visitasie-taak.

3. **SINODE 1999: HANDELINGE BL. 413, PT. 15 UITBREIDING VAN F9-VORM**

15.1 Die Sinode besluit dat die F9-vorm uitgebrei word sodat 'n gemeente se ouditeur ook sertifiseer of/dat bydraes ten opsigte van pensioen, medies, gadeversekering en uitgestelde vergoeding oorbetaal is aan die BRKA.

4. KERKORDE ARTIKELS VAN TOEPASSING

4.1 Kerkverband (Art. 1.1)

Die Kerkorde is die gemeenskaplike akkoord deur die plaaslike kerke (gemeentes) wat in die kerkverband met mekaar saamlewe, gegrond op die eenheid in Skrif en Belydenis.

4.2 Doel (Art. 2)

Om die goeie orde in die kerk van Christus, volgens die eis van die Woord van God dat alles welvoeglik en ordelik in die gemeente moet toegaan (I Kor. 14:40), te onderhou, word die volgende neergelê betreffende lidmaatskap van die Afrikaanse Protestantse kerke (gemeentes), die ampte in, die vergaderings van, die opsig en tug in en die betrekkinge van die kerk na buite.

4.3 Sake van hoër beroep (Art. 31)

Die besluit van 'n vergadering is bindend, maar wanneer 'n lidmaat of kerkvergadering hom veronreg voel of meen dat 'n besluit in stryd is met die Skrif en/of Belydenisskrifte en/of die Kerkorde en/of 'n besluit van 'n kerkvergadering, kan hy appelleer na 'n meerdere vergadering of 'n beswaarskrif indien by die betrokke vergadering wat die besluit geneem het, ter motivering vir die verandering van die besluit.

4.4 Binding en wysiging van die Kerkorde (Art. 66)

Hierdie Kerkorde (Artikels en Bepalings) is bindend op alle lidmate, kerkrade en meerdere vergaderings totdat dit deur 'n Sinode verander word en wel by wyse van 'n beskrywingspunt of 'n beswaarskrif aan 'n Sinode.

5. HOFUITSPRAKE EN REGSMENINGS

5.1 Saaknommer 4147/91, Hooggeregshof van Suid-Afrika (Witwatersrandse plaaslike Afdeling)

Regter De Klerk gee uitspraak met die volgende wat betrekking het op die binding aan die Kerkorde en Bepalings:

Bl. 2 van die uitspraak:

Die Springs-gemeente is 'n vereniging van persone met 'n eie regspersoonlikheid. Elke gemeente van die APK is outonoom, maar is deur die Kerkorde aan mekaar verbind. Dit is gemeensaak dat 'n dokument getitel Kerkorde en Bepalings die grondwet van elke afsonderlike gemeente van die APK – en dus ook van die Springs-gemeente daarstel.

Bl. 7 van die uitspraak:

Dit is duidelik uit die aangehaalde bepalinge van die grondwet dat 'n ring en sinode wesenlike instellings is in die lewe van 'n gemeente, waarsonder 'n gemeente nie kan funksioneer nie. Dit is so ooreengekom deur die lidmate by konstituering van die gemeente en by latere aansluiting van lidmate tot die gemeente het hulle hul ook onderwerp en toegestem dat hierdie grondwet die verrigtinge van die kerk en die werksaamhede van die kerk en hulle onderlinge verhoudings, soos ek reeds na verwys het, sou reël.

6. Bostaande behandel nie die Gereformeerde kerkregtelike begronding van die kerkverband en die binding van sinodale besluite daaruitvoerspruitend nie. Vir die begronding en verstaan van die Afrikaanse Protestantse kerkverband, behoort die werk van prof. FAH van Staden, nl. Gereformeerde Kerkregtelike Probleemareas, geraadpleeg te word, verkrygbaar by ons Boekhandel.

7. PENSIOENFONDS EN MEDIESE SKEMA

Na aanleiding van 'n navraag deur die Raad van Trusteas van die Pensioenfonds, is 'n regsmening bekom wat oor lidmaatskap van die Fonds en verpligte bydraes, onder andere, die volgende bevat, van belang vir alle kerkrade, leraars en betrokke amptenare:

7.1 'n Leraar kwalifiseer vir lidmaatskap vanaf die datum wat die kerkraad of meerdere vergadering ingevolge die betrokke kerkorde en aanvullende bepalinge finansiële verantwoordelikheid teenoor

*die leraar of proponent aanvaar. Die Inkomstebe-
lastingwet vereis dat alle nuwe kwalifiserende
werknemers fondslede moet word.*

*7.2 Die werkgewer het 'n verpligting om fondslid-
maatskap 'n diensvoorwaarde te maak. Indien die
werkgewer sou versuim om dit te doen, oortree hy
die reëls wat deur die Registrateur en deur die
Kommissaris goedgekeur is. Die werkgewer stel
hom ook bloot aan regstappe insluitend 'n onder-
soek na 'n klagte deur die Beregter van Pensioen-
fondse.*

7.3 Mediese Skema

Ooreenkomstig die ooreenkoms wat die kerkver-
band met die betrokke mediese skema het, sal die

essensie van bogemelde ook geld met betrekking
tot verpligte lidmaatskap en verpligte bydraes vir
die Mediese Skema, ooreenkomstig die skema se
ooreenkomsvoorwaardes.

8. OPMERKINGS

Die feite hierbo spreek vir sigself. Alhoewel boge-
melde feite algemeen bekend behoort te wees, en
daar 'n onus rus op elke kerkraad, leraar, ampte-
naar om kennis van bogemelde te dra en dit te
eerbiedig, is dit dalk nodig dat dit weer onder
aandag kom.

w.g. Ds. AS van Jaarsveld
(Voorsitter: KKS)

Afrikaanse Protestantse Kerk

(’n Gereformeerde Kerk van Christus onder blanke Afrikaners)

Direkteur:
Ds. MC Adendorff

* Rig alle korrespondensie aan die Direkteur van Kerkadministrasie vir aandag van:

BYLAE GKK 3

Gys van Rensburg
4 April 2003

Die Skriba
RING VAN _____
POSBUS _____

Telefoon : _____

Geagte _____

SINODAAL FINANSIËLE VERPLIGTINGE VAN DIE GEMEENTES IN U RING

Inleiding

Behorende tot die kerkverband van die AP Kerk (Art. 1.1 saamgelees met Artikel 66 van die Kerkorde) beteken dit dat die akkoord elke plaaslike kerk verplig om ooreenkomstig die Skrif, Kerkorde en Belydenisskrifte eenheid in die Liggaam van Christus prakties te verwesenlik (vgl. Ef. 4:16). Gevolglik, om in die AP Kerkverband te bly, vereis die onderlinge dissipline kragtens die Skrif en die Kerkorde dat plaaslike kerke wat nie hierdie eenheid handhaaf nie, tot verantwoording geroep moet word. Die sinodebesluit van die 10de Sinode is van toepassing en die erns van hierdie saak kan nie genoeg beklemtoon word vir die welwese en groei van die AP Kerk in kerkverband nie. Beoordeel die skrywe in hierdie lig.

Sinodale besluite in die verband

1. Handelinge van die Agste Sinode – 1997, pt. 4.3.5.5.1 – 4, bl. 272.

“ Die sinode dra dit aan elke ring op om dringend en gereeld die volgende sake ernstig te hanteer:

- 4.3.5.5.1 Om tydens visitasie aandag te gee aan gemeentes in sy ringsverband wie se 15%-bydraes uitstaande is, **volgens die lys wat deur die rekenmeester voorsien word** (nie beklemtoon in die Handelinge nie).
- 4.3.5.5.2 Om na te gaan of alle gemeentes in sy ringsverband se oorbetalings aan die pensioenfonds en die mediese fonds op datum is;
- 4.3.5.5.3 Om aan die BRKA (Tans GKK) hieroor verslag te gee direk na die ringsitting, maar nie later as 31 Mei van die bepaalde jaar nie
- 4.3.5.5.4 Om van elke kerkraad in sy ringsverband ’n afdruk van die F1-vorms as deel van die finansiële verslag aan te vra ”.

2. Handelinge van die Tiende Sinode – 2001, pt.18 - 18.1, bl.472 en pt.6.28.3, bl.469.

- “ 18. Verbreking van die akkoord deur gemeentes t.o.v. finansies.
- 18.1 Die Sinode/RKA keur die studiestuk (kyk KKS-verslag) goed vir implementering deur die betrokke kerklike vergaderings”.

- Hierdie studiestuk kan gevind word in die Sakelys van die Tiende Sinode, 2001, op bladsye 35 tot 43 onder punt 3.3.

“ 6.28 Ring van Stellenbosch: Weiering van visitasie-opdrag.

6.28.3 die Sinode keur die beskrywingspunt goed en versoek ringe om dit onder aandag van ouderlengerade / kerkrade wat kerkvisitatie deur die ring weier, te bring dat hulle die volgende gevare loop;

- a) dat sodanige independistiese optrede die gevolg mag hê dat sodanige kerkrade/ouderlengerade bekla mag word vir handeling ooreenkomstig die tugartikels;
- b) dat optrede mag volg om daardie ampsdraers en lidmate wat sodanige weiering onderskryf, buite kerkverband te plaas, sodat die gemeente kan voortgaan met lidmate wat binne AP kerkverband wil bly, met handhawing van die Kerkorde, Bepalings en Ordereëls”.

Optrede deur ringe –

1. Die ringe word geadviseer om deur middel van ‘n visitasiekommissie persoonlike visitasie met elke kerkraad in ringsverband te voer waarby die 15%-bydraes bespreek word.
2. Daar gaan geen ander keuse wees nie as om die verslag van gemeentes wat weier om die sinodebesluit oor die 15% korrek toe te pas, deur middel van die KKS, aan die eerskomende sinode voor te lê.
3. Indien daar kerkrade is wat nie in hierdie verband wil reageer nie, moet die ring optree volgens die besluit van die laaste sinode. Die ringe het in die geval twee opsies:
 - 3.1. Die kerkordelike (sagte) optrede volgens die verslag aan die sinode (Sakelys 10de Sinode, bl. 40, pt.3.3.9)
 - 3.2. Die meer daadwerklike optrede deur die tugartikels (Sakelys 10de Sinode, bl. 42, pt.3.3.11.2.3).
4. Indien die ring van oordeel is dat daar hulp benodig word van die adhoc kommissie of lede van die KKS, moet daaraan uitvoering gegee word.
5. Die ring word geadviseer om hierdie aangeleentheid, wat betref die nienakoming van sinodebesluite m.b.t. 15%-bydrae, voor einde Julie 2003 af te handel sodat daar terugvoering aan die GKK gegee kan word.
6. Die ring moet dit duidelik aan die kerkrade stel dat alle kerklike besluite bindend is (Vgl. Art.1.1 en 66 van die 2002-uitgawe van die Kerkorde).

Die stand van die sinodale verpligtinge van gemeentes in u ring –

Hiermee aangeheg vind u die aanduiding van die stand van die gemeentes in u ring soos saamgestel uit die rekords van die sentrale kerkkantoor.

Byvoorraat dank vir u hulp om die gemeentes wat nie die sinodebesluite m.b.t. 15%-bydrae gehoorsaam nie, tot orde te kan roep.

Seënwense

17.23 in GKK-verslag, Sakelys 2004

BYLAE GKK 4

Ring van Graniet: Revisiebesluit m.b.t. ondersoek na meganismes wat kleiner gemeentes in staat kan stel om hul sinodale finansiële verpligtinge na te kan kom.

Handelinge van die Tiende Sinode van 2001 bl. 559 pt.11.9

- 1 Die Sinode besluit om die beskrywingspunt van die Ring van Graniet t.o.v. die toedeling van 'n gedeelte van die 15% bydraes aan die bedieningshulpfonds binne ringsverband te verwys na die GKK.
- 2 Die Sinode besluit om die GKK opdrag te gee om 'n deeglike ondersoek in te stel na meganismes (bv. glyskale soos hieronder voorgestel, tentmakersbediening) wat klein gemeentes in staat sal stel om hulle sinodale finansiële verpligtinge na te kan kom.

Voorgestelde glyskaal:

R 250,000 p.a. en hoër	15.00%
R 175,000 - R 250000 p.a	12.50%
R 125,000 - R 175000 p.a	10.00%
R 75,000 - R 125000 p.a	7.50%
R 75,000 p.a. en laer	5.00%

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK
TOEPASSING VAN DIE SINODALE OPDRAG M.B.T. 'n GLYSKAAL BENADERING, M.B.V. 2001 SE GEGEWENS

BYLAE GKK 4

TRANSVAAL		SINODALE GLYSKAALOPDRAG		VERGELYKING MET 15% ONTVANG VIR 2001	
		Omsat volgens Finansiële State R	Bydrae per gemeente volgens glyskaal R	15% bydrae volgens 2001 kwifansiëleboek R	Verskil tussen glyskaalbydrae en huidige 15% R
Benoni	Benoni	188,100	23,513	28,136	-4,624
	Kemptonpark	283,873	42,581	40,088	2,493
	Brakpan	393,147	58,972	42,798	16,174
	Delmas	152,694	15,269	22,489	-7,220
	Fontaine	175,240	21,905	30,712	-8,807
	Devon	35,440	1,772	6,112	-4,340
	Leandra	43,242	2,162	6,483	-4,321
	Welbekend	119,799	8,985	23,990	-15,005
	Pta. Suiderlig	268,432	40,265	51,745	-11,480
Dendron	Dendron	1,659,967	215,424	252,553	-37,129
	Phalaborwa	371,248	55,687	53,827	1,860
	Pietersburg	100,980	7,574	15,680	-8,107
	Tzaneen	575,542	86,331	89,415	-3,084
	Louis Trichardt	386,051	57,908	60,623	-2,715
	Welpe	352,653	52,898	51,503	1,395
	Messina	109,886	8,241	16,483	-8,242
Derby	Derby	1,896,360	268,639	10,325	-29,217
	Ventersdorp	78,511	5,888	297,856	-6,289
	Zenust	270,185	40,528	12,177	40,528
	Groot-Marico	223,524	27,941	26,803	1,138
	Buhrmannsdrif	125,342	12,534	21,964	-9,430
	Coligny	234,219	29,277	35,590	-6,313
	Koster	349,238	52,386	54,428	-2,042
	Magaliesburg	153,114	15,311	23,013	-7,702
		16,826	841	1,201	-360
Ermele	Ermele	1,450,959	184,707	175,176	9,531
	Perdekop	136,600	13,660	2,063	11,597
	Piet Relief	9,486	474	806	-332
	Amersfoort	153,480	15,348	25,342	-9,994
	Amajuba	13,826	691	2,081	-1,390
	Hoëveld Ermelo	263,711	39,557	40,059	-502
		117,160	8,787	17,574	-8,787
Germiston	Germiston	694,263	78,517	87,925	-9,408
	Primrose	150,380	15,038	23,573	-8,535
	Boksburg	316,965	47,545	48,348	-803
	Alberton	-	-	-	-
	Jhb Suid	211,000	26,375	37,816	-11,441
		67,108	3,355	10,066	-6,711
		745,453	92,313	119,803	-27,490

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

TOEPASSING VAN DIE SINODALE OPDRAG M.B.T. 'n GLYSKAAL BENADERING, M.B.V. 2001 SE GEGEWENS

BYLAE GKK 4

TRANSVAAL	SINODALE GLYSKAALOPDRAG		VERGELYKING MET 15% ONTVANG VIR 2001	
	Omset volgens Finansiële State	Bydrae per gemeente volgens glyskaal	15% bydrae volgens 2001 kwifansiëboek	Verskil tussen glyskaalbydrae en huidige 15%
	R	R	R	R
Heidelberg	267,200	40,080	38,200	1,880
Nigel	160,750	16,075	24,221	-8,146
Balfour	49,295	2,465	7,230	-4,765
Meyerton	190,140	23,768	28,355	-4,588
Greylingstad	104,019	7,801	13,689	-5,888
Klerksdorp	771,404	90,189	111,695	-21,506
Potchefstroom	315,136	47,270	35,758	11,512
Bloemhof	154,213	47,454	62,205	-14,751
Leeudoringstad	108,189	15,421	23,003	-7,582
Hartbeesfontein	57,318	8,114	16,516	-8,402
Klerksdorp Sentr.	336,110	2,866	8,033	-5,167
	1,287,323	50,417	5,560	44,857
Lichtenburg	694,644	171,542	151,075	20,467
Alfa	153,965	104,197	103,943	254
Sannieshof	288,007	15,397	23,093	-7,697
Blesiesvl.	232,462	43,201	43,201	0
Oltosdal	114,486	29,058	38,032	-8,974
	1,483,564	8,586	16,524	-7,938
Middelburg	792,702	200,438	224,793	-24,355
Belfast	135,000	118,905	139,690	-20,785
Bronkhorstpruit	171,100	13,500	15,958	-2,458
Cullinan-Rayton	153,739	17,110	28,504	-11,394
Wilbank	184,619	15,374	34,138	-18,764
Laersdrif	72,889	23,077	8,723	14,354
Hoëveld	87,863	3,644	10,867	-7,223
	1,597,912	6,590	10,535	-3,945
Migdal	190,681	198,201	248,415	-50,214
Molopo	12,540	23,835	25,050	-1,215
Vryburg	158,415	627	2,200	-1,573
Schweizer-Reneke	588,928	15,842	9,484	6,358
Delareyville	275,358	88,339	90,938	-2,599
Stella	50,194	41,304	42,587	-1,283
	1,276,116	2,510	7,530	-5,020
Moonrui	260,394	172,456	177,789	-5,333
Brits	327,426	39,059	22,040	17,019
Rustenburg	356,426	49,114	26,415	22,699
Thabazimbi	353,686	53,464	45,831	7,633
Sanddrif	136,933	53,083	61,080	-7,997
Hartbeespoort	246,000	13,693	20,190	-6,497
		30,750	30,645	105

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

TOEPASSING VAN DIE SINODALE OPDRAG M.B.T. 'n GLYSKAAL BENADERING, M.B.V. 2001 SE GEGEWENS

BYLAE GKK 4

TRANSVAAL	SINODALE GLYSKAALOPDRAG				VERGELYKING MET 15% ONTVANG VIR 2001	
	Omset volgens Finansiële State	Bydrae per gemeente volgens glyskaal	15% bydrae volgens 2001 kwifansieboek	Verskil tussen glyskaalbydrae en huidige 15%		
	R	R	R	R		
Moot-Sentraal	1,681,065	239,163	206,201	32,962		
Verwoerdburg	805,748	120,862	107,794	13,068		
Pretoria-Oos	460,081	69,012	66,828	2,184		
Trans-Magales	1,122,180	168,327	168,328	-1		
Wanderboom	504,707	75,706	75,617	89		
Wesmoet	616,256	92,438	92,275	163		
Morgenzen	174,614	17,461	34,578	-17,117		
Arnot-Hendrina	3,683,586	543,807	545,420	-1,613		
Hokveldrif	50,295	2,515	-	2,515		
Standerion	137,728	13,773	-	13,773		
Bethal	169,459	16,946	25,420	-8,474		
Kriel	361,863	54,279	24,959	29,320		
Naboomspruit	474,846	71,227	68,768	2,459		
Warmbad	35,534	1,777	5,331	-3,554		
Waterberg	1,229,725	180,517	124,478	36,039		
Koedoesrand	462,163	69,324	79,289	-9,965		
Ellisras	173,351	17,335	25,908	-8,573		
Marken	424,993	63,749	59,551	4,198		
Vaalwater	52,862	2,643	-	2,643		
Nelspruit	246,702	30,838	4,675	26,163		
Carolina	-	-	5,626	-5,626		
Witkrans	127,501	12,750	18,879	-6,129		
Lydenburg	1,487,572	196,639	193,928	2,711		
Barberton	437,907	65,686	62,819	2,867		
Lebombo	310,975	46,646	49,024	-2,378		
Hoedspruit	239,612	29,952	25,903	4,049		
Potgietersrus	324,880	48,732	48,500	232		
Groblersdal	43,569	2,178	1,055	1,123		
Roodepoort	278,529	41,779	33,916	7,863		
Randfontein	149,696	14,970	-	14,970		
Polgietersrus	1,785,168	249,943	221,217	28,726		
Groblersdal	737,592	110,639	100,391	10,248		
Roodepoort	386,965	58,045	58,582	-537		
Roodepoort	62,928	3,146	11,151	-8,005		
Roodepoort	171,447	17,145	25,717	-8,572		
Roodepoort	497,929	74,689	78,447	-3,758		
Roodepoort	1,856,861	263,664	274,288	-10,624		
Roodepoort	353,209	52,981	54,076	-1,095		
Roodepoort	263,439	39,516	40,971	-1,455		
Roodepoort	227,250	28,406	11,207	17,199		

BYLAE GKK 4

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK
TOEPASSING VAN DIE SINODALE OPDRAG M.B.T. 'n GLYSKAAL BENADERING, M.B.V. 2001 SE GEGEWENS

TRANSVAAL

SINODALE GLYSKAALOPDRAG				VERGELYKING MET 15% ONTVANG VIR 2001	
	Omset volgens Finansiële State	Bydrae per gemeente volgens glyskaal	15% bydrae volgens 2001 kwitansieboek	Verskil tussen glyskaalbydrae en huidige 15%	
	R	R	R	R	R
Krugerdsorp	215,129	26,891	12,167	14,724	-6,086
Carletonville			6,086		23,288
	1,059,027	147,795	124,507		43,945
Vereeniging	298,915	44,837	892		-901
Fochville	71,483	3,574	4,475		1,184
Vanderbijlpark	205,103	25,638	24,454		44,228
	575,501	74,049	29,821		-18,937
	26,221,826	3,548,003	3,566,940		
NATAL					
Newcastle	72,700	3,635	14,894		-11,259
	285,233	42,785	42,785		-0
Vryheid	44,336	2,217	6,324		-4,107
Utrecht	60,000	3,000			3,000
Dundee/Glencoe	462,269	51,637	64,003		-12,366
	109,288	8,197	20,082		-11,885
Swidkous	264,000	39,600	32,666		6,934
Groot Durban	46,879	2,344	5,953		-3,609
Hluhluwe	71,321	3,566	10,699		-7,133
Zululand	57,409	2,870	3,788		-918
Gen. Pietermaritzburg	69,582	3,479	10,050		-6,571
Richardsbaai	618,479	60,056	83,238		-23,182
	1,080,748	111,693	147,241		-35,548
ORANJE-VRYSTAAT					
Bethlehem	357,587	53,638	54,646		-1,008
	181,530	22,691	27,230		-4,539
Senekal	148,219	14,822	22,234		-7,412
Paul Roux	55,796	2,790	7,742		-4,952
Marquard	254,938	38,241	35,180		3,061
Oloofan	50,015	2,501			2,501
Lindley	212,004	26,501	27,927		-1,427
Reitz	69,380	3,469	8,940		-5,471
Excelsior	1,329,469	164,652	183,899		-19,247
	619,883	92,982	88,645		4,337
Bloemfontein	462,493	69,374	72,710		-3,336
Bloem-Noord	285,679	42,852	53,130		-10,278
Bainsvlei	61,491	3,075	6,788		-3,683
Dealsville	82,411	6,181	9,210		-3,029
Dewetsdorp	38,679	1,934	5,744		-3,810
Smithfield					

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK
TOEPASSING VAN DIE SINODALE OPDRAG M.B.T. 'n GLYSKAAL BENADERING, M.B.V. 2001 SE GEGEWENS

BYLAE GKK 4

TRANSVAAL	SINODALE GLYSKAALOPDRAG			VERGELYKING MET 15% ONTVANG VIR 2001		
	Omset volgens Finansiële State	Bydrae per gemeente volgens glyskaal		15% bydrae volgens 2001 kwitansiëboek		Verskil tussen glyskaalbydrae en huidige 15%
	R	R		R		R
Zastron	13,830	692		2,074		-1,383
Reddeburg	20,933	1,047		3,140		-2,093
Brandfort	1,585,399	218,136		241,411		-23,276
Boshof	192,927	24,116		27,201		-3,085
Verkeerdeval	114,000	8,550		6,440		2,110
Bullfontein	-	-		772		-772
Theunissen	33,626	1,681		3,783		-2,102
Hoopstad	113,654	8,524		14,925		-6,401
Hertzogville	347,955	52,193		52,175		18
Winburg	49,089	2,454		6,446		-3,992
	184,872	23,109		27,731		-4,622
Cornelia	1,036,123	120,628		139,473		-18,845
	43,370	2,169		6,588		-4,420
Helbron	290,132	43,520		50,581		-7,061
Villiers	142,276	14,228		18,876		-4,648
Tweeling	44,830	2,242		6,441		-4,200
Frankfort	372,419	55,863		56,813		-950
Zoar	55,839	2,792		8,230		-5,438
Petrus Steyn	59,366	2,968		7,803		-4,835
Graniet	1,008,232	123,781		155,332		-31,552
	119,129	8,935		17,869		-8,934
Viljoenskroon	644,654	96,698		94,854		1,844
Koppies	8,496	425		593		-168
Bothaville	218,678	27,335		30,784		-3,449
Wesselsbron	120,311	9,023		17,383		-8,360
Parys	236,022	29,503		30,940		-1,437
Sasolburg	26,676	1,334		3,994		-2,660
	1,373,966	173,252		196,417		-23,165
Hennenman	161,431	16,143		20,096		-3,953
Kroonstad	319,416	47,912		39,355		8,557
Welkom	73,369	3,668				3,668
Virginia	12,000	600		460		140
Odendaalsrus	44,405	2,220		566		1,654
Steynsrus	11,043	552		1,474		-922
	621,664	71,096		61,951		9,145
Memel	129,640	12,964		18,398		-5,434
Vrede	173,399	17,340		26,440		-9,100
Warden	80,869	6,065		12,131		-6,066
Harrismith	190,418	23,802		22,414		1,388
	574,326	60,171		79,383		-19,212

BYLAE GKK 4

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK
TOEPASSING VAN DIE SINODALE OPDRAG M.B.T. 'n GLYSKAAL BENADERING, M.B.V. 2001 SE GEGEWENS

SINODALE GLYSKAALOPDRAG					VERGELYKING MET 15% ONTVANG VIR 2001	
	Omset volgens Finansiële State	Bydrae per gemeente volgens glyskaal	15% bydrae volgens 2001 kwitansieboek	Verskil tussen glyskaalbydrae en huidige 15%		
	R	R	R	R	R	
Petrusburg	177,022	22,128	26,522	-4,394		
Venterstad	32,219	1,611	4,833	-3,222		
Jagersfontein	32,396	1,620	5,276	-3,656		
Bethulle	52,093	2,605	7,698	-5,093		
Koffiefontein	29,020	1,451	6,887	-5,436		
Edenburg	38,857	1,943	4,888	-2,945		
Jacobsdal	34,284	1,714	1,228	486		
Phillipolis	20,106	1,005	2,137	-1,132		
	415,997	34,077	59,469	-25,393		
	7,945,176	965,792	1,117,335	-151,543		
KAAP						
Beaufort-Wes	238,732	29,842	35,842	-6,001		
De Aar	86,777	6,508	13,876	-7,368		
Britstown	41,093	2,055	6,169	-4,114		
Carnarvon	9,568	478	791	-313		
Strydenburg	50,901	2,545	7,606	-5,061		
Fraserburg	46,780	2,339	7,557	-5,218		
Aberdeen	36,360	1,818	5,066	-3,248		
Harover	38,057	1,903	5,390	-3,487		
Murraysburg	30,619	1,531	4,506	-2,975		
Vanwyksvlei	4,239	212	112	100		
	583,126	49,231	86,915	-37,684		
Clanwilliam	282,270	42,341	19,398	22,943		
Namakwaaland	108,670	8,150	15,231	-7,081		
Calvinia	55,249	2,762	5,201	-2,439		
Ollantshoerivier	46,921	2,346	7,303	-4,957		
Hardeveld	85,416	6,406	23,053	-16,647		
Sutherland	52,866	2,643	7,921	-5,278		
	631,392	64,649	78,107	-13,458		
Gordonia	90,024	6,752	13,732	-6,980		
Gordonia	265,208	39,781	13,254	26,527		
Prieska	94,673	7,100	14,046	-6,946		
Pofadder	21,346	1,067	2,757	-1,690		
Kakamas	85,230	6,392	7,014	-622		
	556,481	61,093	60,803	10,290		
Vaalharts-suid	150,569	15,057	22,668	-7,611		
Douglas	57,046	2,852	8,550	-5,698		
Kimberley	563,747	84,562	94,562	-10,000		
Bevilln	117,585	8,819	17,638	-8,819		

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK
TOEPASSING VAN DIE SINODALE OPDRAG M.B.T. 'n GLYSKAAL BENADERING, M.B.V. 2001 SE GEGEWENS

BYLAE GKK 4

SINODALE GLYSKAALOPDRAG		VERGELYKING MET 15% ONTVANG VIR 2001		
	Omsêet volgens Finansiële State R	Bydrae per gemeente volgens glyskaal R	15% bydrae volgens 2001 kwitansiëboek R	Verskil tussen glyskaalbydrae en huidige 15% R
Barkley-Wes	176,420	22,053	26,463	-4,411
Christiana	387,698	58,155	58,155	-0
Griekwastad	30,259	1,513	6,551	-5,038
Orania	67,978	3,399	15,448	-12,049
Hopetown	41,158	2,058	6,968	-4,910
Ceaguazu	9,915	496	1,494	-998
Olfantshoek	1,602,375	198,963	258,497	-59,534
Kathu	158,941	15,894	34,590	-18,696
Kuruman	95,089	7,132	15,011	-7,879
Postmasburg	190,131	23,766	27,317	-3,551
	86,680	6,501	11,273	-4,772
Riversdal	530,841	53,293	88,191	-34,898
George	156,179	15,618	23,305	-7,687
Mosselbaai	87,397	6,555	12,292	-5,737
Ladismith	172,588	17,259	27,729	-10,470
Albertinia	-	-	30	-30
Brakrivier	62,108	3,105	3,770	-665
Knysna	92,424	6,932	14,014	-7,082
Oudtshoorn	20,939	1,047	3,922	-2,875
	230,905	28,863	18,076	10,787
Somerset-Oos	822,540	79,379	103,138	-23,759
Algoa	119,300	8,948	17,895	-8,948
Graaff-Reinet	256,690	38,504	22,536	15,968
Fort-Beaufort	29,838	1,492	4,452	-2,960
Uitenhage	29,284	1,464	1,720	-256
Kareedouw	199,280	24,910	29,892	-4,982
Jeffreysbaai	345,081	51,762	55,394	-3,632
	179,174	22,397	30,263	-7,866
Stellenbosch	1,158,647	149,476	162,152	-12,676
S/S/Strand	326,588	48,988	48,792	196
Hugentoevallei		-	3,000	-3,000
Tygerberg	258,704	38,806	32,201	6,605
Piketberg	58,902	2,945	8,790	-5,845
Worcester	102,027	7,652	16,494	-8,842
Robertson	73,967	3,698	10,721	-7,023
Weskus	39,414	1,971	9,454	-7,483
Ohrswatervlei	7,213	361	1,688	-1,327
Steynsburg	866,815	104,421	131,140	-26,719
Barkley-Oos	85,414	6,406	6,018	388
	36,906	1,845	10,587	-8,742

BYLAE GKK 4

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK
TOEPASSING VAN DIE SINODALE OPDRAG M.B.T. 'n GLYSKAAL BENADERING, M.B.V. 2001 SE GEGEWENS

TRANSVAAL	SINODALE GLYSKAALOPDRAG			VERGELYKING MET 15% ONTVANG VIR 2001		
	Omset volgens Finansiële State	Bydrae per gemeente volgens glyskaal		15% bydrae volgens 2001 kwitansieboek		Verskil tussen glyskaalbydrae en huidige 15%
	R	R		R		R
Jamestown	10,315	516		1,426		-910
Grens	7,130	357		1,070		-714
Tarkastad	27,315	1,366		4,091		-2,725
	167,080	10,489		23,192		-12,703
	6,919,297	770,993		982,135		-211,142
NAMIBIE						
Outjo	128,246	12,825		21,709		-8,884
Keetmanshoop	71,783	3,589		5,422		-1,833
Windhoek	156,567	15,657		23,485		-7,828
Leonardville	198,386	24,798		30,317		-5,519
Grootfontein	88,193	6,614		12,959		-6,345
Gobabis	27,370	1,369		-		1,369
Wetwitschia	57,243	2,862		6,848		-3,986
	727,788	67,714		100,740		-33,026
	42,894,835	5,464,195		5,914,391		-450,196

Waarneming uit die berekeninge -

1 Die glyskaaltoepassing verlaag die 15%-bydrae met R 450,196 vanaf R 5,914,394 volgens die 2001 kwitansieboek, na R 5,464,195 as volg:

- * Transvaal gemeentes se bydrae verlaag met -18,937
- * Natal gemeentes se bydrae verlaag met -35,548
- * Oranje-Vrystaat gemeentes verlaag met -151,543
- * Kaap gemeentes verlaag met -211,142
- * Suid-wes Afrika gemeentes verlaag met -33,026

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK**BYLAE GKK 5****TRAKTEMENTSKALE - 'n VERGELYKING TUSSEN INSTANSIES (2003-SKALE)****1 DOSENTE**

Skaalbenoeming	Unisa												
Junior Lektoraat	73,914	x	4,908	-	83,730	x	5,844	-	107,106	x	6,381	-	113,487
Lektoraat	115,929	x	5,859	-	121,788	x	6,546	-	154,518	x	6,828	-	161,346
Senior Lektoraat									163,005	x	6,879	-	183,642
Mede Professoraat					189,039	x	7,083	-	210,288	x	8,220	-	218,505
Professoraat					244,062	x	9,195	-	262,452	x	11,967	-	274,419

Universiteit van Pretoria

Junior Lektoraat		
Lektoraat		
Senior Lektoraat		
Mede Professoraat	196,614	- 242,130
Professoraat	242,130	- 285,789

* Die NH Kerk betaal 30%
van die totale koste van
'n pos by TUKS.

AP AKADEMIE

Junior Lektoraat													
Lektoraat													
Senior Lektoraat													
Mede Professoraat	110,088	x	4,092	-	118,272	x	4,170	-	122,442	x	5,070	-	127,512
Professoraat					127,512	x	5,484	-	138,480	x	5,574	-	149,628
										</			

Departement van Onderwys (Transvaal)

* *As vergelykingsbasis is geneem 'n skool met gemiddeld 1250 - 1500 kinders.*

Adjunk-Hoof	126,198	-	146,523	-	157,521	-	182,883
Hoof	183,762	-	213,354	-	221,181	-	256,788

2 PREDIKANTE

AP Kerk	58,440	x	4,680	-	77,160	x	5,580	-	110,640	x	7,680	-	118,320
NG Kerk	84,720	x	4,200	-	101,520	x	5,040	-	121,680	x	13,320	-	135,000
NH Kerk	104,083	x	4,576	-	117,811	x	5,503	-	139,824	x	6,286	-	152,396

Riglynvoordele**Behuising Voertuig**

NG Kerk	42,000	52,680	--> Vaste koste = R 41,520; Loop koste = R 11,160. (R 90,000; 18 000 km)
NH Kerk	Geen	45,700	--> Vaste koste = R 30,060; Loop koste = R 15,640.
AP Kerk	24,000	45,700	--> (Voertuigwaarde R 90,000; Aantal kilometers = 18 000 pj.)

Al die genoemde Kerkverbande bied 'n 13e maand betaling as bonus.

Al die genoemde Kerkverbande dra by tot die Pensioen/Mediese fonds volgens 'n werkgewer-werknemer verhouding

BYLAE GKK 6

REGLEMENT VIR DIE BYBELVER- SPREIDINGSFONDS

1. ONTSTAAN

1.1. Dit blyk uit die Handeling van die Sinodes dat hierdie fonds sy ontstaan gehad het in 1990 nadat die gemeente Memel 'n bedrag van R250.00 geskenk het vir verspreiding van Bybels onder blankes in Suid-Afrika. (*Addendum Verslag: Kommissie vir Barmhartigheidsdienste, bl. 768 pt. 1.2, Handeling Vierde Sinode 1990*) Die bedrag is aan die destydse Kommissie vir Barmhartigheidsdiens oorbetal vir aanwending soos deur die skenker bedoel.

1.2. Gedurende 1997/1998 ontvang die fonds 'n bemaking uit die boedel van wyle mev. HM Fourie. Die testament bepaal soos volg: "n 1/8ste (EEN AGSTE) van die Restant vir Sendingwerk en Bybelverspreiding".

1.3. Per abuis is sekere bydraes vir Bybelverspreiding van gemeentes ook in dié fonds inbetaal, terwyl die bedoeling van die skenkers was dat dit aan die Bybelgenootskap besorg moet word vir die druk van die 1933/53 vertaling van die Afrikaanse Bybel. Die fout is later reggestel en 'n bedrag van R108913.14 is aan die Bybelgenootskap oorbetal.

1.4. Die balans van die fonds bestaan uit die oorspronklike bemaking van 'n bedrag van R130470.86 uit die boedel van mev. HM Fourie, bedoel vir sendingwerk en Bybelverspreiding, aangevul deur gemeentebydraes en 'n proporsionele rentetoedeling soos verdien op die totale beleggings van die AP Kerk (GKK). Die saldo soos aan die einde van 2003 is dus soos volg saamgestel:

Erflating HM Fourie	R130 470,86
Rente toegedeel	R385 872,87
Gemeentebydraes	R10 539,72
Totaal	R526 883.45

2. DOEL VAN DIE FONDS

2.1. Uit die ontstaansdokumentasie blyk dit dat die bedoeling ten opsigte van die eerste R250 bydrae was dat die fonds aangewend moet word ten einde die verspreiding van die Bybel te bevorder in barmhartigheidsomstandighede, en dit is sodanig aangewend.

2.2. Aangesien die fonds hoofsaaklik gegroei het uit die testamentêre bemaking met sodanige spesifieke bepaling, word dit deur die AP Kerk vir sendingwerk en Bybelverspreiding aangewend.

3. BEHEER OOR DIE FONDS

3.1. Die Bestuur van die Raad vir Kerkadministrasie (BRKA) het tydens 'n vergadering gehou op 19 Februarie 1998, oor die erflating van wyle mev. HM Fourie soos volg besluit:

- Besluit 10.1 – Boedel wyle Helena Fourie –

"Die erflating word aan die SKK oorbetal vir hantering volgens bepalings van die boedel, nl. aanwending daarvan vir Bybelverspreiding en sendingwerk."

Besteding van bedrae uit dié fonds berus dus uiteindelik volledig by die diskresie van die SKK.

4. WYSE VAN BESTEDING

2.1. Verpligtinge kan alleenlik aangegaan word en besteding geskied nadat goedkeuring deur die SKK tydens 'n vergadering gegee en dit genotuleer is.

2.2. Besteding in ooreenstemming met die doel van die fonds, kan deur die SKK goedgekeur word.

5. INSTANDHOUDING VAN DIE FONDS

3.1. Die Bybelverspreidingsfonds word in stand gehou deur bydraes deur die gemeentes, lidmate, erflatinge, rentetoedelings en bedrae daarin geplaas volgens die diskresie van die Gemeenskaplike Kerkkantoorkommissie (GKK) en die Sentrale Kerkekommissie (SKK).

Verslag: Kommissie vir Kerkregtelike Sake

Tydperk: September 2001 tot Mei 2004

1. PERSONEEL

Di. AS van Jaarsveld (voorsitter), MJ Hartzenberg (ondervoorsitter), A Hough, JL Schütte, oudl. PR Pretorius, dr. HM Grobler (skriba) en prof. FAH van Staden (adviseur).

2. VERGADERINGS

Die KKS het nege keer vergader tot 13 April 2004. Daar was ook vier Dagbestuurvergaderings tot 28 April 2004.

3. SAKE IN OPDRAG VAN DIE TIENDE SINODE

Die wysiginge in die Kerkorde, ordereëls en tersaaklike Sinodebesluite is uitgevoer.

Ander werksopdragte is uitgevoer soos hierna vermeld.

3.1 Die onderskrif

3.1.1 Die Sinode-1995 het besluit dat die onderskrif by die Kerkorde, naamlik "'n Gereformeerde kerk van Christus vir blanke Afrikaners" nie deel is van die kerknaam nie.

3.1.2 Dieselfde Sinode het besluit dat die onderskrif behou word, dog dat die gebruik daarvan opsioneel is.

3.1.3 Dieselfde Sinode het ook besluit dat die AP kerke in Namibië, wat intussen onder 'n swart bewind gekom het die onderskrif algeheel kan weglaat, weens die moontlike gevaar van druk op die kerke weens die eksklusiewe blankheid van die AP kerke, 'n gevaar wat vermy moet word.

3.1.4 Die Sinode-1995 het "die onderskrif by die kerknaam verwys na die Sinodale Kommissie vir Kerkleer en Christelike Etiek vir 'n Bybelgefundeerde ondersoek in die lig van dubbele standarde deur die onderskrif opsioneel te maak". Die Sinode-1997 het, ten spyte van die motivering van die Kommissie dat die onderskrif gewysig moet word van "onder blanke Afrikaners" na "onder die Afrikaner Boerevolk", wat só voorgestel was, besluit om die *status quo* te handhaaf.

3.1.5 'n Beskrywingspunt van die Ring van Newcastle het die onderskrif weer ter tafel gebring by die Sinode-2001 met die voorstel dat "onder blanke Afrikaners" vervang word met "vir die Boerevolk". Die voorsitter het gereël dat die onderskrif se bewoording nie eensydig verander kan word daar dit Artikel 3 van die Kerkorde in die gedrang bring wat kragtens Artikel 66 die

bindende bewoording is. Artikel 3 kon egter nie bespreek en oor besluit word nie, aangesien daar nie 'n beskrywingspunt daartoe ontvang was nie.

Die Sinode-2001 besluit soos volg:

- "Die Sinode herbevestig die besluit van 1995-Sinode, nl. dat die onderskrif by die gebruik van die naam weggelaat mag word wanneer nodig.
- Die Sinode verwys Art. 3.2 van die KO van die KKS vir studie met rapport aan die volgende Sinode".

3.1.6 Bevinding

1. Die Sinodes het by herhaling besluit dat die onderskrif nie deel is van die kerknaam nie;

2. die Sinodes het ook by herhaling die besluit dat die onderskrif opsioneel is en na goeddunke weggelaat kan word, herbevestig.

3. die Sinodes het verder by herhaling die vervanging van die woorde "onder blanke Afrikaners" met "Afrikaner Boerevolk" verwerp;

4. die ervaring sedert 1995, dit wil sê die afgelope nege jaar, is dat waar die weglating van die onderskrif geskied het, dit tot geen skade of nadeel van die Afrikaanse Protestantse kerke en die kerkverband gelei het nie;

5. die besluite van Sinodes dat die onderskrif nie deel van die kerknaam is nie en na goeddunke weglaatbaar is, is bewys dat die onderskrif geen bindende bevoegdheid of krag het nie en dus weglaatbaar is;

6. dit wat die onderskrif in die kerkverband wou bevestig, word in Art. 3 van die Kerkorde bindend bepaal en bevestig, terwyl die Sinode-1995, sonder om "blanke Afrikaners" te vervang, dit in 'n nuwe Art. 3.3 nader omskryf het as "onder die Afrikaner-Boerevolk naas ander volkere ...".

AANBEVELING

3.1.7 Die Sinode besluit om die onderskrif by die kerknaam te skrap, aangesien dit geen bindende krag het nie, reeds besluit is dat dit na goeddunke weglaatbaar is en dat Art. 3 van die Kerkorde alles volgens Art. 66 bindend bepaal, wat die onderskrif stel.

3.2. ARTIKEL 3 VAN DIE KERKORDE

Art 3.2: *Handelinge van die Tiende Sinode bl. 527, punt 3.3:*

Die Sinode verwys Art 3.2 van die Kerkorde na die KKS vir studie met rapport aan die volgende Sinode.

3.2.1 Bespreking

3.2.1.1 Die eerste Sinode (Sinode-1987) het reeds in Art. 3 onder opskrif "LIDMAATSKAP" op die bewoording "net blanke Afrikaners ..." besluit;

3.2.1.2 die beskrywingspunte wat die bewoording wou verander, is deur die Sinodes -1995 en -1997 afgekeur en daar is met hierdie bewoording volstaan;

3.2.1.3 die Sinode-2001 het met die reëling van die voorsitter volstaan dat Art. 3 nie ter tafel is nie;

3.2.1.4 die Sinode-1995 het egter besluit om Art. 3 met twee punte aan te vul, te wete 3.1 wat duidelik bepaal volgens die Nuwe Testament, dat die Christelike kerk, "kerk van Christus" is en dus nie die kerk van mense nie, wat 'n baie belangrike aanvulling is. Hy is die Hoof van sy liggaam, sy gemeente of kerk, (Efés. 1:22, 23; Kol. 1:18). Dit is bepalend en Art. 3.3 waarin met Skrifbewyse die stigting van inheemse kerke vir die verskillende volke, soos die Sendingteorie as vak ook leer, gestel word en "die verinheemsing van die kerk van Christus onder die Afrikaner-Boerevolk naas ander volkere, ..." is Skriftuurlik;

3.2.1.5 die Sinode-1995 het daarmee die Afrikaanse Protestantse kerke as kerke van Christus vir spesifiek die Afrikanervolk as Skriftuurlik korrek duidelik omskryf;

3.2.1.6 Arts. 3.2 en 3.3 supplementeer mekaar genoegsaam om presies te verstaan wat met die bewoording "blanke Afrikaners" bedoel word, wat reeds sewentien jaar vir die Sinodes die korrekte en mees aanvaarbare bewoording was;

3.2.1.7 volgens die Handeling van die Sinodes het versoekte tot wysiging net sporadies uit enkele oorde gekom, terwyl die herhaalde sinodebesluite duidelik daarop dui dat die oorgrote meerderheid kerke en dus lidmate geen probleem met die bewoording "blanke Afrikaners" het nie;

3.2.1.8 dit is nie gebruikelik om Kerkorde-artikels willekeurig te wysig nie ten einde die mees korrekte Kerkorde te verseker;

3.2.1.9 Arts. 3.1 tot 3.3 gelees met Arts. 1.2.1 en 1.2.2 bevestig dat die Afrikaanse Protestantse kerke, Gereformeerde kerke van Christus onder blanke Afrikaners is;

3.2.1.10 Arts. 1 en 2 bepaal duidelik dat hierdie kerke die Gereformeerde leer onderskryf en bely;

3.2.1.11 die Kerkorde oortuig self dat dit gebaseer is op die Gereformeerde Kerkreg (die Presbiteriale Stelsel van kerkinrigting en regering), gegrond op die Kerkorde van Dordrecht 1618-1619, en

3.2.1.12 Arts. 3.2 en 3.3 dat die kerke vir die blanke Afrikaners gestig is;

3.2.1.13 die woorde "blanke" en "Afrikaners" is bekende Afrikaanse woorde, waarvan die betekenis vir elke blanke Afrikaner duidelik is, is korrekte taalgebruik en bekende tradisie, wat nie verder as Art. 3.3 omskryf hoef te word en daarom gewysig hoef te word nie;

3.2.1.14 die Afrikaanse Protestantse kerk se reg van bestaan, word in die Grondwet van die RSA verskans.

AANBEVELING

3.2.2 Die Sinode besluit om die bewoording van Art. 3.2 soos dit vervat is in die Kerkorde 2002-uitgawe weer eens te handhaaf.

3.3 Fonds om leraars, wat om gesondheidsredes moet emeriteer, oor die wagtydperk van 6 maande by te staan.

Die Sinode verwys die saak vir ondersoek na die KKS om die Kerkorde in ooreenstemming te bring met arbeidswetgewing: bl. 455, punt 11.3.

Indien 'n broeder predikant hetsy in 'n ongeluk betrokke is of een of ander siekte of siektetoestand ervaar wat hom ongeskik vir diens maak, reël Bep. 14F1.2 siekteverlof. Die Kerkorde maak voorsiening vir 90 dae, omtrent drie maande aaneenlopende siekteverlof in geval van ongeskiktheid. Oor 'n tydperk langer as negentig dae beslis die kerkraad, sê Bep. 14F1.2.

Art. 20 reël emeritaat en Art. 20.2 meld dat indien 'n persoon kwalifiseer, hy pensioentoelae ontvang volgens die bepalinge van die reglemente van die bestaande pensioenfondse.

Die pensioenfondse bepaal dat 'n persoon ses maande dus omtrent 180 dae ongeskik moet wees en mediese bewys van permanente ongeskiktheid lewer voordat ongeskiktheidstoelae betaal word.

Indien 'n persoon dus langer as 90 dae ongeskik is, is dit die kerkraad wat beslis oor 'n verdere 3 maande siekteverlof.

Die Kerkorde voorsien die meganismes wat nodig is, dit moet net gebruik word.

AANBEVELING

3.3.1 Die KKS oordeel dat die Kerkorde die aanleentheid genoegsaam reël en dat daar nie behoefte is om die saak verder te reël nie.

Motivering

Arbeidswetgewing vereis dat die werknemer deur die werkgewer versorg word vir 'n bepaalde tyd.

Die Kerkorde doen dit.

4. AANBEVELINGS EN KERKORDELIKE WYSIGINGS DEUR DIE KKS VOORGESTEL

4.1 RAAD VAN TRUSTEES

Die KKS het geadviseer dat daar 'n spesialis-kommissie deur die Sinode benoem moet word wat die Mediese Fonds en die Pensioenfondse moet hanteer.

Die Gesamentlike Kerkkantoorkommissie (GKK) het op advies van die KKS die volgende besluit geneem: Dat 'n waaksaamheidskomitee na afloop van die Sinode deur die GKK aangewys word om ook na die mediese fonds om te sien.

4.2 WYSIGING VAN KERKORDE BEPALING 32A

Vrae rakende die persoonlike regs aanspreeklikheid van kerkraadslede, die gemeente of die kerkraad as regspersoon, die verskansing van die eiendomsreg van die gemeente en die vereistes van 'n trust met betrekking tot gemeentelike finansies en eiendomme, het meegebring dat die Permanente Kommissie vir Kerkregtelike Sake (KKS), regsopinies aangevra het, ten einde duidelikheid te verkry. Dit blyk daaruit dat moontlike wysigings aan Bepaling 32A en moontlik ook aan Artikel 32 aangebring sal moet word.

Aangesien die saak behoorlike besinning verg en van die regsopinies eers deeglik nagegaan moet word, kon die KKS nie betyds 'n aanbeveling formuleer, om in die sakelys vir die Sinode opgeneem te word nie. Die KKS sal egter met die sitting van die Sinode 'n aanbeveling gereed kan hê.

AANBEVELING

4.2.1 Die Sinode gee opdrag aan die Tydelike Kommissie vir Kerkregtelike Sake om die Sinode te dien met 'n aanbeveling.

4.3 ARTIKEL 37 A1:

Die KKS stel voor dat Bepaling 37 A1 soos volg gewysig word:

Huidige bewoording: 'n amptelike besluit daaroor neem.

Voorgestelde bewoording: die ondersoek doen en in die lig daarvan 'n besluit daaroor neem.

Motivering

Dit is die bedoeling van die Bepaling om eers 'n behoorlike ondersoek te doen voordat 'n besluit daaroor geneem kan word, ooreenkomstig art 37 A2 en 3.

4.4 ARTIKEL 19.3

Die KKS stel voor dat Art 19.3 soos volg gewysig word:

Huidige bewoording: Wanneer 'n Ring die besluit van 'n bedienaar van die Woord volgens Art.19.1

of die besluit van 'n kerkraad of gekombineerde kerkraad van 'n kombinasie volgens Art 19.2 ontvang het, stel die Ring behoorlik ondersoek in (wat insluit dat die Ring hom deeglik daarvan moet vergewis dat die saak nie in werklikheid onder die tugartikels behandel moet word nie) en besluit of die band tussen die bedienaar van die Woord en die gemeente of die kombinasie losgemaak moet word. Indien besluit word op die losmaking van die band moet die bedienaar van die Woord en die kerkraad of gekombineerde kerkraad skriftelik met die besluit bedien word.

Voorgestelde bewoording: Wanneer 'n Ring die besluit van 'n bedienaar van die Woord volgens Art.19.1 of die besluit van 'n kerkraad of gekombineerde kerkraad van 'n kombinasie volgens Art 19.2 ontvang het, stel die Ring behoorlik *maar spoedeisend* ondersoek in (wat insluit dat die Ring hom deeglik daarvan moet vergewis dat die saak nie in werklikheid onder die tugartikels behandel moet word nie) en besluit of die band tussen die bedienaar van die Woord en die gemeente of die kombinasie losgemaak moet word. Indien besluit word op die losmaking van die band moet die bedienaar van die Woord en die kerkraad of gekombineerde kerkraad skriftelik met die besluit bedien word.

Motivering

Indien daar nie spoedeisend opgetree word in sulke gevalle nie, kan dit wees dat gemeentes maande moet wag vir 'n uitslag voordat hulle weer 'n eie herder kan hê.

4.5 ARTIKEL 19.8

Die KKS stel voor dat Art 19.8 soos volg gewysig word:

Huidige bewoording: Indien die bedienaar van die Woord nie binne 21 dae 'n appél- of beswaarskrif aanhangig maak nie, kan die kerkraad of 'n gekombineerde kerkraad indien 'n nuwe kombinasie (Art.19) gesluit is, 'n beroep uitbring.

Voorgestelde bewoording: Indien die bedienaar van die Woord nie binne 21 dae 'n appél- of beswaarskrif aanhangig maak en binne 7 dae na kennisgewing 'n volledige appél of beswaarskrif inlewer nie, kan die kerkraad of 'n gekombineerde kerkraad, indien 'n nuwe kombinasie gesluit is (Art 19), 'n beroep uitbring.

Motivering

Hierdie wysiging sal gemeentes wat graag wil beroep help om vinniger tot beroeping te kan oorgaan.

4.6 ARTIKEL 17.2

Die KKS stel voor dat Art 17.2 soos volg gewysig word:

Huidige bewoording: Indien die Ring aansoek om oorgang goedkeur, kan die betrokke bedienaar by die Kuratorium vir behoud van status aansoek doen.

Voorgestelde bewoording: Indien die Ring aansoek om oorgang goedkeur, verbeur die bedienaar sy status as bedienaar van die Woord en kan hy by die Kuratorium aansoek om herstel van status doen volgens Art. 17.3.

Motivering

Die feit dat oorgang tot 'n ander lewenstaak gepaard gaan met die verlies van status as bedienaar van die Woord word bo alle twyfel bepaal.

Verbeuring van status beteken verlies van status en dan gaan dit nie om aansoek om behoud nie, maar om herstel.

4.7 ARTIKEL 17.3

Die KKS stel voor dat Art 17.3 soos volg gewysig word:

Huidige bewoording: Behoud van status kan alleen verleen word vir studie in die teologie, die aanvaarding van 'n kerklike betrekking of 'n betrekking wat 'n geestelike karakter dra, wat in regstreekse verband staan met die verkondiging van die Woord en wat tot voordeel van die Afrikaanse Protestantse Kerk geag word.

Voorgestelde bewoording: Herstel van status kan alleen verleen word vir bewese studie in die teologie of die aanvaarding van 'n kerklike betrekking in die Afrikaanse Protestantse kerkverband tot voordeel van die Afrikaanse Protestantse Kerk. Dusdanige persone is nie beroepbaar alvorens die Kuratorium die betrokke beroepbaar gestel het nie.

Motivering

Die bedoeling van toekenning van status as bedienaar van die Woord deur 'n bepaalde kerkverband is vir diens in die bepaalde kerkverband.

'n Betrekking wat 'n geestelike karakter dra, al staan dit ook in regstreekse verband met die verkondiging van die Woord, is wesenlik die oorgang tot 'n ander lewenstaak volgens art. 17.1

So 'n betrekking kan nie volgens die bepaalde inrigting van die Afrikaanse Protestantse kerke in kerkverband voorsien word nie en veronderstel dus buite die kerkverband te wees, waaroor geen beheer uitgeoefen kan word nie.

Die voordeel wat sodanige betrekkings vir die Afrikaanse Protestantse Kerk kan inhou, is moeilik bepaalbaar en vatbaar vir misbruik.

5. BESKRYWINGSPUNTE

5.1 Ring van Cornelia: Diakens as afgevaardigdes na meerdere vergaderings.

Die Sinode besluit dat diakens toegelaat word as afgevaardigdes na meerdere vergaderings.

Motivering

Klein gemeentes het nie genoeg ouderlinge om af te vaardig na meerdere vergaderings nie, met die gevolg dat sulke gemeentes dan swak verteenwoordig is op meerdere vergaderings.

AANBEVELING

Die Sinode besluit:

5.1.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.1.2 Die beskrywingspunt word nie goedgekeur nie.

Motivering

In die Sakelys van 1999 bl. 29-40 is daar 'n duidelike motivering gegee waarom die diaken nie op meerdere vergaderings met keurstem kan dien nie.

Hierdie besluit is geneem op grond van die Woord van God en die gereformeerde kerkleer.

Die kerklike regering word nie deur die grootte van gemeentes bepaal nie, maar wel deur die kerkregeringstelsel waarop die kerke in kerkverband gesamentlik besluit het.

5.2 Ring van Bloemfontein: Wysiging Kerkorde Artikel 34D

Die Sinode beveel aan dat die sin wat weggelaat is in Artikel 34D van die 2002 Kerkorde weer opgeneem moet word nl. *Die kerkraad kan so 'n vergadering ook belê op skriftelike versoek, met opgaaf van redes, van minstens tien belydende lidmate, of die gemeente (indien die gemeente uit minder as tien lidmate bestaan).*

Motivering

Gemeentedelede voel dat met die weglaat van hierdie sin, hulle enigste hefboom om 'n kerkraad of leraar wat nie die beste vir die gemeente soek nie, by te kom, van hulle weggeneem is. Dit is dan ook volgens die Woord en wel Mattheüs 18 verse 15 tot 17.

AANBEVELING

Die Sinode besluit:

5.2.1 Die beskrywingspunt se ontvanklikheid is twyfelagtig daar dit nie die gemelde Artikel van die Kerkorde se huidige en voorgestelde nuwe redaksie aanhaal soos voorgeskryf nie.

5.2.1 Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

Motivering

In die Sakelys van 2001 bl. 87 is daar 'n duidelike motivering gegee waarom die laaste sin geskrap moes word.

Aangesien die Ring die beskrywingspunt goedgekeur het, moet aanvaar word dat die Ring met die beskrywingspunt, sy inhoud en motivering saamstem (vgl pt. 8.1.1 op bl 130 Kerkorde 2002-uitgawe). Dit is uiters kommerwekkend dat gemeentede en ook hierdie Ring 'n Artikel in die Kerkorde wil hê om iemand, volgens hulle motivering se bewoording, mee "by te kom". Van wanneer af is hierdie die taal van liefde wat in 'n kerklike vergadering gebruik word? Matthéüs 18 het nog nooit gepraat van om iemand "by te kom" nie.

Kerkorde Artikels 31, 55, 56 en ander Artikels maak reeds voorsiening vir enige lidmaat om beswaar te maak teen enige besluit of optrede wat volgens hom/haar nie die gemeente se welsyn bevorder nie, so 'n skriftelike en gemotiveerde beswaarskrif, of selfs klag, kan dan Kerkordelik ooreenkomstig die Gereformeerde kerkregeringstelsel behoorlik hanteer word.

5.3 Ring van Moot-Sentraal: Wysiging van Kerkorde Bepaling 23B

Die Sinode besluit om Bepaling 23B soos volg te wysig:

Huidige redaksie: 'n Groslys word vooraf saamgestel soos die kerkraad bepaal. Elke belydende lidmaat en elke kerkraadslid mag, ooreenkomstig die aantal vakatures, name op die groslys plaas. Die kerkraad finaliseer voor die verkiesingsvergadering die groslys met inagneming van Artikel 23.3. Daarna volg die verkiesing. Elke stemgeregtigde stem per geslote stembrief vir soveel name as wat verkies moet word.

Diegene wat 'n volstreekte meerderheid verkry het, is verkies. Vir die ontbrekendes word gestem tussen die oorblywende name totdat die benodigde aantal persone met volstreekte meerderheid van stemme verkies is. As die stemme met die finale stemming staak, word na gebed met die lot beslis.

Voorgestelde redaksie: 'n Groslys word vooraf saamgestel soos die kerkraad bepaal. Elke belydende lidmaat en elke kerkraadslid mag, ooreenkomstig die aantal vakatures, name op die groslys plaas. Die kerkraad finaliseer voor die verkiesingsvergadering die groslys met inagneming van Artikel 23.3. Daarna volg die verkiesing. Elke stemgeregtigde stem per geslote stembrief vir soveel name as wat verkies moet word. Indien daar minder of net soveel nominasies as vakatures is, kan die vergadering besluit om al die genomineerdes as verkose te beskou, sonder dat per stembrief vir elkeen gestem word. Diegene wat 'n volstreekte meerderheid verkry het, is verkies. Vir die ontbrekendes word gestem tussen die oorblywende name totdat die benodigde aantal persone met volstreekte meerderheid van stemme verkies is. As die stemme met die finale stemming staak, word na gebed met die lot beslis.

Motivering

Die Kerkraad het oor die afgelope drie jaar vasgestel dat meer as 85% van die persone wat gestem het, vir almal op die stembrief gestem het.

In 'n groter gemeente ken al die lidmate nie almal wat genomineer is nie, en dit is waarskynlik hulle wat nie vir almal gestem het nie.

Die Kerkraad suiwer die nominasies voor die verkiesing en na die verkiesing is daar tog geleentheid om beswaar te maak teen enige broer wat verkies is.

Die manier van verkiesing kan baie tyd spaar en die kerkraadsvergadering waartoe die gemeente opgeroep is, gladder en korter laat verloop.

Die Voorsitter van die kerkraadsvergadering waartoe die gemeente opgeroep is, hou die voorstel dat al die genomineerdes as verkose beskou word, aan die vergadering voor en indien daar enige lidmaat is wat teen die voorstel is, word daar voortgegaan met die geslote stemming.

AANBEVELING

Die Sinode besluit:

5.3.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.3.2 Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

Motivering

Die beskrywingspunt weerspreek homself deurdat genomineerdes beskou word as verkose te wees sonder dat 'n stemming gehou is.

Lidmate kan nie die reg ontnem word om teen 'n genomineerde te stem nie, selfs al is dit net 15% van die gemeente wat teen die broeder wil stem. As daar nie tussen broeders gestem moet word nie, het elke lidmaat steeds die reg om Ja/Nee te mag stem.

In antwoord op die beswaar van 'n groter gemeente waarin die mense mekaar nie ken nie, word gemeentes gewys op 'n vorige sinodebesluit (*Handelinge Sinode 1997* bl 304) "*Die Sinode besluit dat gemeentes waar moontlik nie meer as 350 lidmate sal wees nie en dat kerkrade deeglik moet besin oor deeglike bediening. Afstigting moet lewensvatbaar en sinvol wees.*"

Dit is uiters onwenslik dat van 'n lidmaat gevra gaan word om aan te dui of hy sy reg, om teen een van die genomineerdes te stem, wil gebruik of nie. Dadelik word die fokus op die lidmaat geplaas en word hy/sy verantwoordelik gehou vir die langer vergadering. Dit kan net tot ongelukkigheid in die gemeente lei.

5.4 Ring van Clanwilliam: Lidmate wat tydelik in buiteland gaan werk.

Die Sinode besluit dat daar ernstig besin moet word oor die lidmaatskap van lidmate wat in die buiteland werk en wat in die toekoms weer gaan terugkeer. Die saak word na die KKS verwys om die nodige veranderinge, indien enige, aan die Kerkorde te maak, sodat sulke lidmate met hul terugkeer nie kerkloos is nie.

Motivering

Baie jong lidmate vertrek na die buiteland vir 'n jaar of meer om te gaan werk. Geen Kerkorde-artikel of Sinodebesluit waarvan ons weet, maak voorsiening vir hierdie soort gevalle nie. Bepaling 4B word huidig toegepas, maar die gevolg is dat die persoon by sy terugkoms, kerkloos geag word. Bepaling 4I maak ook nie vir sulke gevalle voorsiening nie. Huidig moet sodanige persoon weer aansoek doen met approbasie.

Ons versoek dat daar na ander moontlikhede en oplossings gekyk word en dat die KKS die volgende Sinode met 'n voorstel sal dien.

AANBEVELING

Die Sinode besluit:

5.4.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.4.2 Bepaling 4I word soos volg gewysig:

Huidige redaksie: 'n 'Reisattestaat' word deur 'n ouderlingeraad gegee aan 'n lidmaat (doop of belydend) wat vir 'n tyd lank reisend sal wees en dus nie vooraf weet by watter kerk/kerke hy hom sal bevind nie, bv. projekwerkers, dienspligtiges, e.a. Die reisattestaat stel hom bekend aan enige kerk in kerkverband en versoek dat die kerke waar hy aandoen, op die reisattestaat sal getuig waar en wanneer die Woord- en sakramentsbediening aan die reisende gelowige bedien is. (Kyk Bylae 5.5 agter in die KO-boekie.)

Voorgestelde redaksie: 'n 'Reisattestaat' word deur 'n ouderlingeraad gegee aan 'n lidmaat (doop of belydend) wat vir 'n tyd lank reisend sal wees en dus nie vooraf weet by watter kerk/kerke hy hom sal bevind nie, bv. projekwerkers, dienspligtiges, buitelandse werkers, e.a. Die reisattestaat stel hom bekend aan enige kerk in die kerkverband of enige gereformeerde kerk indien daar nie 'n plaaslike Afrikaanse Protestantse Kerk is nie; en versoek dat die kerke waar hy aandoen, op die reisattestaat sal getuig van waar en wanneer die Woord- en sakramentsbediening aan die reisende gelowige bedien is. (Kyk Bylae 5.5 agter in die KO-boekie.) Ouderlingeraad van lidmate wat in die buiteland gaan werk moet met die SKK skakel rakende die aanwysing van gere-

formeerde kerke in die betrokke gebied waarby sulke lidmate kan inskakel. Die geldigheidstydperk van 'n reisattestaat word verander na 1 jaar, met dien verstande dat indien die lidmaat langer reisend is, kan die Kerkraad dit, op skriftelike versoek van die lidmaat en na behandeling van die vorige reisattestaat, hernu vir 'n volgende tydperk van 1 jaar. Bylae 5.5 in die Kerkorde – Voorbeeld van 'n Reisattestaat – word gewysig om vir die bogenoemde besluit voorsiening te maak en daar word ook 'n Engelse voorbeeld van die Reisattestaat in die Bylae opgeneem.

Motivering

Die erns en aktualiteit van die saak deur die Ring van Clanwilliam gestel, eis spoedige optrede en daar hoef nie tot die volgende Sinode gewag te word nie.

5.5 Ring van Klerksdorp: Voorkoming van valse leer in die AP Kerk.

Die Sinode besluit dat die kerklike bepalinge sodanig gewysig word dat indien 'n hoogleraar of lidmaat van die kerk sou afwyk van die Drie Formuliere van Eenheid so 'n persoon outomaties losgemaak word van die AP Kerk. Die pad van tug en liefde moet hierna volg.

Motivering

Ons kerk is intens bekommerd oor die uitsprake van die "Nuwe Hervormers" wat neig om die nuwe wêreldorde te ondersteun. Hulle is geleerdes van die post modernisme wat wetenskaplike tekskritiek lewer en die historiese Jesus bevraagteken en so die Drie Formuliere van Eenheid van die Gereformeerde kerke verwerp asook die algemene geloofsbelydenis. Hierdie teoloë (en lidmate) is blykbaar onaantasbaar en die betrokke kerke is magteloos om tug uit te oefen (wat na regte die kerk nie meer kerk maak nie). Die AP Kerk moet nou proaktief optree terwyl ons akademie nog suiver is, sodat dit so sal bly in die toekoms, en 'n predikant of kerkraadslid of lidmaat wat ophou om die formuliere te onderskryf na vermaning en tug homself sal uitsluit uit die AP Kerk sonder dat 'n burgerlike hof enige gronde van verweer sal hê. Ons weet dat van ons susterskerke nie optree teenoor dwaalleraars nie a.g.v. 'n suksesvolle hofsaak van prof. J du Plessis in die jare 1924 tot 1932. Prof. Du Plessis het die saak gewen op prosedurefoute en nie beginsels of leerstellings nie. Die vraag is: Is ons Kerkorde verskans dat so iets nie met die AP Kerk kan gebeur nie? In die tyd van post modernisme is dit gebiedend noodsaaklik.

AANBEVELING

5.5.1 Die beskrywingspunt se ontvanklikheid is twyfelagtig daar dit nie die Artikels van die Kerkorde aandui wat gewysig moet word nie.

5.5.2 Die beskrywingspunt word nie goedgekeur nie.

Motivering

Die Afrikaanse Protestantse kerke is Gereformeerde kerke, wat volgens die Presbiteriale (Gereformeerde) stelsel van kerkregering ingerig en regeer word, wat duidelik vereis dat in die geval van dwaling in leer en/of lewe en wanneer dit gaan oor *tugwaardige sondes*, KO Art. 52.1, aan die hand van 'n *klag of gerug*, Bep. 53C, gelees met Bep. 53A, 'n ondersoek ingestel moet word (kyk Art. 55 vir ouderlinge en diakens en Art. 56 vir predikant en dosente) met 'n *regverdige geleentheid tot verweer*, vgl. ook Art. 53. Indien substansie bevind is en skuldigbevinding volg, moet die Ring oor die tugmaatreëls besluit, Art. 57.3 vir kerkraadslede en Art. 57.4 vir evangeliedienaars afhangend van verskeie faktore.

Indien 'n predikant of dosent 'n daad sou pleeg waardeur hy sy legitimasië-akte sou verbreek, is dit die roeping van sy ouderlingeraad en verder die Ring wat op grond van 'n klag (Bep. 53A) 'n tugondersoek hou (Art. 53; Art. 56; Bep. 53C) en indien skuldigbevinding plaasvind 'n tugmaatreël toepas, wat Art. 57.4.3 kan wees (*afsetting uit die diens* met die nietigverklaring van die legitimasië-akte).

Die beskrywingspunt wil al hierdie beginsels oortree. Daar is geen sprake van 'n klag of gerug wat ingedien word nie. Daar word tugmaatreëls toegepas nog voordat daar 'n ondersoek gehou of enige regverdige geleentheid tot verweer gebied was.

Geen Sinode kan 'n besluit neem soos in die beskrywingspunt voorgestel met die negering van sy eie Kerkorde-artikels en -bepalings nie, sonder om willens en wetens homself hofsake op die hals te haal, presies die teenoorgestelde as wat die beskrywingspunt voor vra.

Geen wysigings aan die Kerkorde is nodig vir enige "verskansing" nie. Dit wil amper lyk na 'n mosie van wantroue in die regsgeldigheid van die Kerkorde. Die Afrikaanse Protestantse kerke het as Gereformeerde kerke in die Sinodes oor die jare in die denke en in die praktyk uiters suksesvol daarin geslaag om uitvoering te gee aan die beginsels van die Presbiteriale (Gereformeerde) stelsel van kerkinrigting en kerkregering.

Die Kerkorde voldoen aan die beginsels van die Presbiteriale stelsel van kerkregering soos gegee in die Skrif (*jus constituendum*) en soos deur die Sinodes geformuleer en vasgestel in die Kerkorde (*jus constitutum*), met inagneming van die omstandighede waarin die kerke bestaan.

Ouderlengerade en Ringe, wat albei die reg tot klagtes het, moet met groot waaksaamheid let op

die optredes en leer van predikante en die handhawing van hulle legitimasië-akte.

Ringe moet hul verantwoordelikheid nakom om beskrywingspunte te beoordeel en indien hulle dit steun, sorg dra dat die beskrywingspunte aan die nodige vereistes voldoen.

5.6 Ring van Lichtenburg: Woordbediening in die AP Kerk

Die Sinode besluit om die volgende wysiging aan te bring:

Huidige redaksie: Die Sinode besluit (*Acta 1989*, Art. 130.6 en *Sakelys 1997* bl. 177 punt 6.6.2.5, *Handelinge 1997* bl. 292 pt. 6.6.3 en *Handelinge 1999* bl. 418 pt. 24.1.1)

dat die **amptelike Woordbediening** in 'n AP kerk (gemeente) mag geskied deur:

1. 'n leraar (insluitend 'n teologiese dosent) of emeritus leraar van 'n AP kerk (gemeente);
2. 'n leraar van 'n AP kerk (gemeente) wat eervol van sy gemeente losgemaak is;
3. 'n dienende en/of geëmeriteerde leraar van die NG Kerk/NH Kerk/Geref. Kerke/Afrikaanse Reformatoriese Kerk (ARK), **by geleentheid** van 'n AP Kerk-familieid se doop/belydenisaflegging/bevestiging as ampsdraer, mits hy daartoe uitgenooi is deur die plaaslike kerkraad; hy mag egter nie die bediening van die sakrament of die aflegging van geloofsbelijdenis of die bevestiging van ampsdraers as sodanig behartig nie;
4. 'n dienende of geëmeriteerde leraar van die NG Kerk/NH Kerk/Geref. Kerke/ARK. – slegs by wyse van **hoë uitsondering, en as tydelike maatreël** – mits dit geskied met die medewete en goedkeuring van die SKK en/of die dagbestuur van die Kuratorium. Sodanige toestemming deur die SKK en/of die dagbestuur van die Kuratorium moet skriftelik geskied na behoorlike skriftelike motivering. Hy mag egter nie die bediening van die sakramente of die aflegging van geloofsbelijdenis of die bevestiging van amptenare as sodanig behartig nie;
5. dat die **spreek** van 'n **stigtelike woord** (dit wil sê 'n eie preek, maar sonder die uitspraak van die seën/seëngroet) in die AP kerke (gemeentes) mag geskied deur:

5.1 'n oefenaar van die AP Kerk (gemeente);

5.2 'n proponent van die AP Kerk;

5.3 'n teologiese student van die AP Kerk in sy vierde en vyfde studiejaar onder die toesig van 'n leraar of kerkraad van 'n AP Kerk (gemeente); in sy laaste studiejaar onder toesig van 'n kerkraad van 'n AP Kerk (gemeente). (Die vraag **wie** 'n stigtelike woord tydens 'n **huwelikseremonie** of 'n **begrafnis** mag spreek, is 'n aangeleentheid vir die fami-

lie, aangesien dit geen erediens onder kerkraads-toesig is nie.);

6. dat 'n leesdiens in 'n AP kerk (gemeente) waar-geneem mag word deur enige bevoegde manlike lidmaat van daardie plaaslike AP kerk (gemeente) self wat deur die plaaslike kerkraad daartoe ver-soek word, in welke geval hy gebruik moet maak van 'n preekbundel wat amptelik deur die AP Kerk goedgekeur is, of van 'n geskrewe preek van 'n le-raar van 'n AP kerk (gemeente);

7. dat indien dit feitelik bevind word dat 'n plaaslike kerk nie hou by die sinodebesluite i.v.m. wie in 'n AP kerk mag preek nie (Bylae 1 bl. 57-58 KO 1998), dat so 'n kerk, na deeglike ondersoek deur die betrokke Ring in samewerking met die KKS, deur die betrokke Ring in kennis gestel word dat hy homself met sy optrede buite die orde en dissipline van die kerke in kerkverband en derhal-we buite die kerkverband stel. Die Ring moet dan ook dusdanig rapporteer aan die daaropvolgende Sinode wat dan weer op sy beurt die besluit finaal sal bevestig al dan nie.

Voorgestelde wysiging:

Die Sinode besluit om Acta 1989, Art. 130.6 en Sakelys 1997 bl. 177, pt. 6.6.2.5, Handeling 1997 bl. 292 pt. 6.6.3, Handeling 1999 bl. 418, pt. 24.1.1) en Bylae 1 in KO.Boek 2002, bl. 57-58, soos volg te wysig:

1. dat die **amptelike Woordbediening** in 'n AP kerk (gemeente) mag geskied deur:

1.1 'n leraar (insluitend 'n teologiese dosent) of emeritus leraar van 'n AP kerk (gemeente);

1.2 'n leraar van 'n AP kerk (gemeente) wat eervol van sy gemeente losgemaak is;

1.3 'n dienende en/of geëmeriteerde leraar van die NG Kerk/NH Kerk/Geref. Kerke/Afrikaanse Reformatoriese Kerk (ARK), **by geleentheid** van 'n AP Kerk-familielid se doop/belydenisaflegging/beves-tiging as ampsdraer, mits hy daartoe uitgenooi is deur die plaaslike kerkraad; hy mag egter nie die bediening van die sakrament of die aflegging van geloofsbelydenis of die bevestiging van amps-draers as sodanig behartig nie.

1.4 Skrap die hele punt 4 KO bl. 57;

2. dat die **spreek** van 'n **stigtelike woord** (dit wil sê 'n eie preek, maar sonder die uitspraak van die seën/seëngroet) in die AP kerke (gemeentes) mag geskied deur:

2.1 Skrap pt. 2.1 aangesien daar nie meer van oefenaars in die AP kerkverband gebruik gemaak word nie en wysig numerering soos volg:

2.2 'n proponent van die AP Kerk;

2.3 'n teologiese student van die AP Kerk in sy

vierde en vyfde studiejaar onder die toesig van 'n leraar of kerkraad van 'n AP Kerk (gemeente);

2.4 'n teologiese student in sy laaste studiejaar onder toesig van 'n kerkraad van 'n AP Kerk (gemeente).

3. (Die vraag **wie** 'n stigtelike woord tydens 'n **huwelikseremonie** of 'n **begrafnis** mag spreek, is 'n aangeleentheid vir die familie, aangesien dit geen erediens onder kerkraadstoesig is nie.)

4. dat 'n **leesdiens** in 'n AP kerk (gemeente) waar-geneem mag word deur enige bevoegde manlike lidmaat van daardie plaaslike AP kerk (gemeente) self wat deur die plaaslike *ouderlingeraad* daartoe versoek word, in welke geval hy gebruik moet maak van 'n preekbundel wat amptelik deur die AP Kerk goedgekeur is, of van 'n geskrewe preek van 'n leraar van 'n AP kerk (gemeente); *die persoon wat die leesdiens waarneem, moet duidelik meld watter AP Kerk-leraar se preek of uit watter goedgekeurde preekbundel hy voorlees.*

5. Dat indien dit feitelik bevind word dat 'n plaas-like kerk nie hou by die betrokke sinodebesluite nie (**KO-Bylae 1 Wie mag in 'n AP Kerk preek?**), so 'n kerk, na deeglike ondersoek deur die betrokke Ring in samewerking met die KKS, deur die betrokke Ring in kennis gestel word dat hy homself met sy optrede buite die orde en dissipline van die kerke in kerkverband en derhalwe buite die kerk-verband stel. Die Ring moet dan ook dusdanig rapporteer aan die daaropvolgende Sinode wat dan weer op sy beurt die besluit finaal sal bevestig al dan nie.

Motivering

Die goeie orde, dissipline en instandhouding van die erediens is deel van die opdrag van die **ouderling** – volgens Artikel 21. Gevolglik moet die **OU-DERLINGERAAD** (nie die kerkraad nie) 'n ander le-raar uitnoodi of 'n manlike lidmaat wat 'n leesdiens sou waarneem, daartoe versoek.

Streng gesproke is punte 1.3 en 1.4 in stryd met KO Art. 42.3 en dus nietig en behoort daarom son-der meer geskrap te word. Ter wille van welwil-lendheid teenoor lidmate en hul familiebande kan punt 1.3 miskien behou word as toegewing ten spyte van die Bepaling van Art. 42.3. Punt 1.4 word deur die ouderlingeraad en predikante uit ander kerkverbande misbruik deurdat geen ag geslaan word op die beperkinge van "*hoë uitson-dering en as tydelike maatreeël*" nie en dikwels ook vind die raadpleging met die SKK of dagbestuur van die Kuratorium òf nie plaas nie òf op sodanige kort kennisgewing wat probleme skep.

Punt 1.4 het al aanleiding gegee tot ongelukkig-heid in die AP kerkverband! Predikers wat elders in AP kerke (gemeentes) opgetree het, is gevolglik op ander AP kerke (gemeentes) se kansels toegelaat.

Daar is dus deur die uitnodigende kerkraad (wat ter elfder ure 'n prediker moes kry) te goeder trou aanvaar dat die nodige toestemming reeds verleen is. Daarna het deeglike ondersoek egter aan die lig gebring dat diesulkes (predikers of kerkrade/ouderlingeraad waar sulke predikers vantevore opgetree het) nooit toestemming van die betrokke instansie (SKK en/of dagbestuur van die Kuratorium) gehad het nie.

Die **hoë uitsondering en as tydelike maatreël** – toegewing het in baie gemeentes die **reël** geword! Ons is bewus daarvan dat sommige kerkrade selfs die onkerkordelike onding gedoen het om te besluit dat 'n NG Kerk-emeritusleraar gereeld die eredienste waarneem en dat 'n AP Kerk-leraar **slegs by geleentheid en as toegewing** die erediens sal waarneem!

Die onus vir die **skriftelike toestemming na behoorlike skriftelike motivering** lê hiervolgens op die SKK en/of dagbestuur van die Kuratorium. Die kerkraad (liefs: ouderlingeraad) hoef nie **skriftelik** toestemming van die SKK en/of dagbestuur van die Kuratorium te vra nie. Dit moet slegs geskied met die **medewete en goedkeuring** van die SKK en/of dagbestuur van die Kuratorium. 'n Kerkraad/ouderlingeraad sou goedsdiks (voorlopig) **telefonies** (mondeling) toestemming kon vra.

Ten opsigte van **leesdienste** vat die preeklesers soms geweldige kansel! Daarom is dit ons oorwoë mening dat voorleser sowel aan die ouderlingeraad as aan die gemeente bekend moet maak wie se preek hy voorlees. Dit word tans nie so duidelik in Bylae 1 punt 3 vereis nie.

Die wysiging van die verwysing (Bylae 1 bl. 57-58 KO 1998) en **(KO-Bylae 1 Wie mag in 'n AP Kerk preek?)** spreek vanself. Die betrokke sinnetjie is duideliker geformuleer.

AANBEVELING

5.6.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.6.2 Die beskrywingspunt word goedgekeur.

5.7 Die Ring van Lichtenburg: Kerkorde Artikel 25

Die Sinode keur die volgende wysiging goed:

Huidige redaksie: Opskrif: **SOORTE**. Die gewone kerkvergaderings is: kerkraad (kyk Art. 33), Ring, en Sinode

Voorgestelde wysiging: Opskrif: **SOORTE KERKVERGADERINGS**. Die Sinode besluit om die woorde “ouderlingeraad” en “diakonie” by te voeg as selfstandige kerkvergaderings: Die gewone kerkvergaderings is: kerkraad (kyk Art. 33), ouderlingeraad, diakonie, Ring, en Sinode.

Motivering

Die ouderlingeraad en diakonie is selfstandige vergaderings luidens Art. 33.

Dit sal die idee en wanbegrip dat die diakonie en/of ouderlingeraad nie selfstandig is nie én volledig verslag moet lewer aan die kerkraad, uit-skakel.

AANBEVELING

5.7.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.7.2 Die beskrywingspunt word goedgekeur.

5.8 Ring van Lichtenburg: Kerkorde Artikels 42.2 en 42.3

Die Sinode keur die volgende wysiging goed:

Huidige redaksie: Die inrigting van die erediens word deur die kerkraad vasgestel met gebruikmaking van Bybelvertalings, wat vir amptelike gebruik aanvaar is, die liturgiese orde van die erediens, Psalm- en Gesangboek en liturgiese formuliere.

Die leiding van die erediens berus by die plaaslike bedienaar(s) van die Woord òf, in sy (hul) afwesigheid, die konsulent of ander predikant van die AP kerke deur die kerkraad daartoe versoek, òf deur 'n manlike lidmaat van daardie AP kerk, deur die kerkraad daartoe aangewys, wat 'n leesdiens hou.

Voorgestelde wysiging: Die Sinode besluit om die woord “kerkraad” telkens met “ouderlingeraad” te vervang. Die inrigting van die erediens word deur die ouderlingeraad vasgestel met gebruikmaking van Bybelvertalings, wat vir amptelike gebruik aanvaar is, die liturgiese orde van die erediens, Psalm- en Gesangboek en liturgiese formuliere.

Die leiding van die erediens berus by die plaaslike bedienaar(s) van die Woord òf, in sy (hul) afwesigheid, die konsulent of ander predikant van die AP kerke deur die ouderlingeraad daartoe versoek, òf deur 'n manlike lidmaat van daardie AP kerk, deur die ouderlingeraad daartoe aangewys, wat 'n leesdiens hou.

Motivering

Die goeie orde, dissipline en instandhouding van die erediens is deel van die opdrag van die ouderling volgens Artikel 21 en nie die kerkraad nie.

Sodoende kom die AP kerkverband konsekwent in lyn met ons presbiteriale kerkregeringstelsel.

AANBEVELING

5.8.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.8.2 Die beskrywingspunt word nie goedgekeur nie.

Motivering

Die erediens staan in harmonie met al drie die besondere ampte en elkeen het 'n besondere rol waarbinne die erediens tot sy volle ontplooiing kom om die Koning van die Kerk te dien. Daarom word die diakonie nie uitgesluit by die vasstelling van die inrigting van die erediens nie. Dit beteken geensins dat die diakonie 'n regeringsfunksie of opsiensers-taak ontvang nie, maar die diakonie het ook 'n taak te verrig binne die erediens. So is dit die taak van die diakonie om die Nagmaal te bedien (binne die erediens!). Hulle kan tog nie uitgesluit word in die beplanning van die inrigting van die erediens nie! In hierdie verband sluit Artikel 42.1 mooi aan: *Die erediens is die openbare samekoms van die gemeente tot ontmoeting met God en onderlinge gemeenskap van die gelowiges onder die genadige werking van die Heilige Gees en onder die leiding van die besondere ampte ...*

Met inrigting van die erediens word verwys na die formele handeling van die erediens. Die toesig van die ouderlinge word egter steeds verlang oor *die suiwerheid van die leer*.

Omtrent Artikel 42.3: Soos in die geval van 'n leeraar wat beroep word, het die kerkraad ook hier belang. (*Sakelys Tiende Sinode 2001*, bl. 105.)

5.9 SKK: Wysiging van Bepaling 37 H

Die Sinode besluit om Bep. 37 H soos volg te wysig:

Huidige bewoording: Elke Ring oefen kerkvisitasie uit deur 'n verslagvorm wat hy self opstel en/of persoonlike visitasie. Elke Ring bepaal watter vrae aan die orde moet kom by die spesifieke visitasiegeleentheid.

Voorgestelde bewoording: Elke Ring doen jaarliks kerkvisitasie in elke gemeente in die Rings-ressort deur persoonlike visitasie aan die hand van 'n verslagvorm deur die Sentrale Kerke-kommissie opgestel of wat die Ring self opstel met dien verstande dat die statistiek in die SKK-verslag aangevra na die Sentrale Kerk-kantoor versend word. Elke Ring bepaal waaroor visitasie gedoen word (vgl. Art 37.2) en watter vrae aan die orde moet kom.

Motivering

Kerkvisitasie aan die hand van 'n skriftelike verslag is te onpersoonlik en bied geen geleentheid vir 'n persoonlike ontmoeting met 'n kerkraad nie.

Persoonlike visitasie is die beproefde metode waarvolgens plaaslik waargeneem en ervaar kan word wat die werklike stand van sake is waarvolgens Art. 37.2 tot sy reg kan kom waar en indien nodig.

Ervaring leer dat 'n skriftelike verslag om verskeie redes nie problemsituasies en ander netellige

sake vir openbare kennisname by 'n ringsvergadering vermeld nie, terwyl dit in 'n plaaslike situasie geopenbaar word vir advies en hulp.

AANBEVELING

5.9.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.9.2 Die beskrywingspunt word aanvaar.

5.10 Ring van Potgietersrus: Artikel 5: Beëindiging van lidmaatskap

Die Sinode besluit om by Art. 5 "Beëindiging van Lidmaatskap" die volgende as Art. 5.6 en Art. 5.7 respektiewelik toe te voeg:

Art. 5.6 – hom/haarself van die gemeente losgemaak het deur vir langer as drie maande van alle kerklike aktiwiteite sonder enige deelname te onttrek het ten spyte van gereelde kerklike bearbeiding.

Art. 5.7 – hom/haar van die gemeente losgemaak het deur, sonder die weg van beswaarskrif of appél te gevolg het, openlik enige deel van die leer van die kerk te bevraagteken of te verwerp het teen alle oortuigings in.

Motivering

Kerklike lidmaatskap word meermale net gebruik vir eie gewin daar dusdanige lidmate, ten spyte van gereelde kerklike bearbeiding, absoluut onaktief bly ten opsigte van kerklike meelewing en aktiwiteite en tugstappe óf voorkom word deur self-losmaking óf bedreiging met buitekerklike optrede;

Ouderlengerade deur die optrede van onaktiewe lidmate suspisiesus word daaroor, maar nie deur insae bewys het of dusdanige lidmate nie reeds elders lidmaatskap verkry het of daaromtrent heul nie;

Lidmate, wat by belydenisaflegging bepaalde beloftes afgelê het, dog nie hierdie beloftes in die gemeente deur uitlewing betaal nie toon daardeur dat hulle hulself van die gemeente losgemaak het.

AANBEVELING

5.10.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.10.2 Die beskrywingspunt word nie goedgekeur nie.

Motivering

Die voorstel staan lynreg teen die wese van tug.

Die doel van tug is o.m. "vir die behoud van die sondaar" (vgl. KO Art. 50) en sodanige wysiging sal hierdie doel ondermyn. Die ouderlengeraad moet alles in hulle vermoë doen om die afgedwaaldes te soek en terug te bring na die kerk. Vergelyk in hierdie verband *Beknopte Handleiding*

vir Kerklike Tug van Prof. FAH van Staden (bl. 7): "Laastens dien die kerklike tug **tot behoud van die sondaar**. 'n Lewe in dwaling en sonde laat die lidmaat sy Christelike lewensdoel misloop. Immers, sonde is om die lewensdoel wat God vir die mens gestel het, mis te loop! 'n Sondige lewe is in stryd met God se Woord, wet en wil. Dit is ook in stryd met die eie belofte by die aflegging van belydenis van geloof afgelê (vgl. die formulier). Só 'n sondige lewe is tot oneer van God en tot ontheiliging van sy kerk. Só 'n lidmaat moet volgens Gal. 6:1 **reggehelp** word. Dié lidmaat moet vermanend aangespreek word met God se Woord tot sondeberou, sondeversaking en bekering (Jak. 5:19-20).

Lidmate wat hardnekkig volhard in hulle sonde, kan deur die weg van ekskommunikasie van die gemeente afgesny word. So word aan die sondaar en die gemeente getoon dat die Here 'n regverdige God is wat sonde haat. Indien lidmate bloot "losgemaak" word, word hierdie belangrike deel van die evangelie nie aan die sondaar en gemeentete verkondig nie.

5.11 Ring van Morgenzon: Israelhipotese

Die Sinode besluit om hom pertinent uit te spreek oor lidmate wat die sg. Israelvisie aanhang, veral wat betref die dien in die besondere ampte in die Afrikaanse Protestantse kerke.

Motivering

In vele plaaslike kerke word baie probleme ondervind na aanleiding van lidmate, en kerkraadslede, wat die sg. Israelvisie aanhang.

Die plaaslike kerke het duidelike leiding nodig in die hantering van sulke lidmate. Daar is besluite geneem wat die sg. Israelvisie as dwaling betref, maar nog geen uitspraak gelewer of sulke persone in die ampte kan dien nie.

Die Sinode se leiding is gegee by diegene wat lede is van die Vrymesselary en die Afrikaner Broederbond – die behoefte bestaan vir 'n gelykstaande leiding betreffende die sg. Israelvisie.

AANBEVELING

5.11.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.11.2 Die beskrywingspunt word goedgekeur en die volgende sinodale besluite word gehandhaaf:

Die Derde Sinode (1989) het in geen onduidelike taal die leer en standpunte van die Israelhipotese verwerp: "Die Sinode verwerp die leer en standpunte van die Israelhipotese op grond van die Skrif en belydenisskrifte en versoek lidmate ernstig om hulle van hierdie gevaarlike rassistiese wit teologie, wat net so ver van die waarheid van die Bybel is as die swart teologie, te distansieer" (vgl. bl. 503, pt.

121.B.4, *Handelinge van die Derde Sinode*).

Die Derde Sinode het gevolglik die Israelhipotese verwerp as in stryd met die Bybelse waarheid.

Om hierdie rede kan 'n persoon wat die Israelhipotese aanhang, nie in die besondere ampte dien nie, aangesien tydens die bevestiging in die besondere ampte, die volgende belofte gemaak word: " ... aanvaar u die Ou en Nuwe Testament as die ware en onfeilbare Woord van God en as die volkome leer van die saligheid, en verwerp u alle leringe wat in stryd is met die Bybelse waarhede, soos saamgevat in die Drie Formuliere van Eenheid?"

Die Sinode bevestig dus weereens sy standpunt dat die Israelhipotese verwerp word en dat dit "'n gevaarlike rassistiese wit teologie" is.

5.12 Ring van Benoni: Tentmakerbediening

Die Sinode besluit om die beginsel van "tentmakerbediening" in die kerkverband goed te keur vir onmiddellike implementering deur kerke (gemeentes) wat 'n behoefte daaraan het. Dit word aan die SKK opgedra om verskillende modelle daarvoor uit te werk vir voorlegging aan die volgende Sinode. Dit word ook aan die SKK opgedra om verslae van gemeentes wat van "tentmakerbediening" in die reses gebruik maak, in te win en aan die volgende Sinode met aanbevelings vir die verfyning van die stelsel voor te lê.

Motivering

Doelwit. Die doelwit en plig van die Sinode is om onder leiding van die Heilige Gees die kerklike strukture te verbeter wat die moontlikheid kan skep dat elke gemeente van die Kerk en elke lidmaat die bes moontlike geestelike leiding kan ontvang.

Indien die doelwitte nie meer ten volle met die bestaande strukture bereik kan word nie, is dit die plig en taak van die Sinode om met verantwoordelijkheid te soek na nuwe moontlikhede om die Koninkryk op die heel beste wyse te kan dien.

Stand van sake. Daar bestaan tans 236 kerke in ons kerkverband. Daarby is daar tans 114 heeltydse leraars beskikbaar. Verder is daar 27 emeritus leraars. Dit is natuurlik bekend dat sommige leraars meer as een gemeente bedien, wat die probleem verlig. Nogtans sou dit beter wees indien 'n leraar op slegs een gemeente kon konsentreer, al is dit in 'n ander formaat. Indien die emeritus leraars buite rekening gelaat word, kan ons aanvaar dat 122 van ons kerke (gemeentes) tans effektief bedieningloos is omdat hulle te klein is om 'n heeltydse leraar te kan bekostig. Dit verteenwoordig 51% – meer as die helfte – van alle gemeentes van die Kerk. Indien die emeritus leraars ingereken word, is ongeveer 95 van ons gemeentes, dus 40%, steeds bedieningloos.

KOMMISSIE VIR KERKREGTELIKE SAKKE (KKS)

Binne die gemeentes lyk dit soos volg: Meer as 400 lidmate – 16 gemeentes. 200–400 lidmate – 39 gemeentes. 150–200 lidmate – 25 gemeentes. 100–150 lidmate – 35 gemeentes. Minder as 100 lidmate – 121 gemeentes. Dit impliseer dat 121 tot 156 gemeentes dit waarskynlik finansieel nie kan bekostig om 'n heeltydse leraar te bekostig nie. **DIT IS ONGEVEER EEN DERDE!** Enige kerkverband waarvan ongeveer die helfte van die gemeentes vakant is, kan beswaarlik daarop aanspraak maak dat sy bediening oor die wye front effektief kan wees, veral as gevolg van gebrek aan fondse om 'n voltydse leraar te kan bekostig. Dit raak veral ons kleiner gemeentes. Hierdie situasie is een van die oorsake waarom ons Kerk se groei gestagneer het en dat selfs 'n negatiewe groei begin intree. Hierdie feit is in teenstelling met die vinnige groei wat die Kerk in die beginjare getoon het, wat 'n aanduiding daarvan is dat daar juis 'n reuse behoefte bestaan aan 'n Kerk soos die AP Kerk en die suiwerheid van leer wat dit voorstaan. Op die Sinode rus die plig om met 'n oop gemoed en biddend hierdie groot leemte aan te spreek. Terwyl daar steeds na die welsyn van elke leraar in die kerkverband as geheel gekyk moet word, moet die bediening van die verskillende kerke (gemeentes) en die uitbreiding van die Koninkryk eerste gestel word.

Omskrywing: Met "tentmakerbediening" word bedoel om dit op die patroon van Paulus te hanteer. Terwyl Paulus sekerlik ook finansiële en ander ondersteuning van die gemeentes ontvang het, het hy self verklaar dat hy grootliks vir sy eie onderhoud wil instaan. As Paulus dit met soveel sukses kon doen, soveel gemeentes kon stig en bedien, soveel aan die gemeentes kon skryf en nog intussen vir sy eie lewensonderhoud kon sorg, kan toegewyde leraars van ons kerkverband, wat ons glo hulle almal is, dit ook kan doen waar nodig. Duisende sendelinge het deur die eeue al die sendingvelde betree met net die roeping van die Heilige Gees, vervul met geloof en 'n drang om die Evangelie te gaan verkondig en met weinig in hulle sakke. Vir hierdie manne het die HERE voorsien juis omdat kerke hulle finansieel gedra het en toegelaat het dat, waar nodig, sendelinge ook gedeeltelik in hulle eie lewensonderhoud kon voorsien, sonder verlies van status. **IS ONS LERAARS BEREID OM DIESELFDE TE DOEN AS DIE HEILIGE GEES ROEP?**

Implikasie: Die welsyn en versorging van elke leraar en sy gesin moet steeds 'n baie hoë prioriteit van elke kerkraad bly. Die Sinode kan egter oorweeg om die vryheid van keuse aan gemeentes oor te laat om hulle leraar toe te laat om deels vir sy onderhoud en dié van sy gesin te sorg na gelang hulle dit kan bekostig, en dit kan hanteer. Die pligte van 'n "tentmaker-leraar" moet duidelik in 'n onderlinge ooreenkoms vervat word. Die

argument kan geopper word dat die "tentmakerleraar" se aandag so verdeeld sal wees dat hy meer aandag aan sy ander werk as aan sy gemeente sal gee. Dit is juis waar die toesig en groter betrokkenheid van die ouderlingeraad en die ouderling in sy wyk inkom. Soos die geval is met duisende van ons mense wat in die hedendaagse Suid-Afrika hulle werk verloor het, sal die leraar eie inisiatief moet gebruik om homself en sy gesin deels te onderhou. "Tentmaker-leraars" moet hulle volle status as leraars van die kerk kan behou.

Modelle:

Daar kan voorsiening gemaak word vir verskillende modelle wat gemeentes kan oorweeg om vir 'n leraar aan te bied:

Die model van volle vergoeding soos tans, kan voortgesit word.

'n Model waar die gemeente instaan vir sekere fasette van die leraar se onderhoud, soos behuising, reiskoste, pensioen, mediese versorging, traktement, ens. kan by wyse van ooreenkoms tussen die leraar en die gemeente bepaal word. Hierdie modelle kan deur die SKK opgestel word.

Daar sal dus getrag moet word om veel meer leraars op te lei, omdat die behoefte veel groter gaan word. Daar word natuurlik besef dat die aspek van ROEPING van evangeliedienaars die hoofrol moet speel by hulle besluit om opgelei te word en die roeping te volg. Tydens keuring van studente behoort die vraag dan ook aan studente gevra te word of hulle bereid sal wees om 'n "tentmakerbediening" te oorweeg waar hulle daartoe geroep word. Moontlik sal hierdie vraag 'n toets wees vir die opregtheid van die voornemende studente.

Slotopmerking: Vollediger bediening in elke gemeente sal nie alleen getallegroei en geestelike verdieping bring nie, maar ook voorkom dat van ons gemeentes geestelik of effektief sterf en ophou bestaan. Elke lid van hierdie Sinode sal die saak met die HERE in sy binnekamer moet uitmaak. Ons glo dat die HERE aan die Sinode die regte leiding sal gee om die regte besluit hieroor te neem, wat dit ook al mag wees.

AANBEVELING

5.12.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.12.2 Die beskrywingspunt word nie goedgekeur nie.

Motivering

Die Sinode handhaaf steeds sy besluit en motivering rakende tentmakerbediening soos besluit tydens die Sinodes van 1995 (vgl. bl. 229, pt 40.16, *Handelinge van die Sewende Sinode*; vgl. ook Studiestuk bl. 92, *Sakelys vir die Sesde*

Sinode 1993; Verslag van die KKS bl. 126, pt 6.5, Sakelys vir die Sesde Sinode 1993).

(Kyk ook verslag van SKK, pt. 3.2.1, en Bylae SKK 1 in hierdie *Sakelys*.)

5.13 Ring van Vereeniging: Wysiging Artikel 3.2

Die Sinode besluit om die Artikel wat lui: "Net blanke Afrikaners, asook ander blankes wat hulle met blanke Afrikaners vereenselwig, wat die saligmakende geloof in Christus het (Rom. 10:9-10), wat die belydenis, leer en hierdie Artikel in die Kerkorde van die Afrikaanse Protestantse kerke in hierdie kerkverband onderskryf, kan saam met hulle kinders lidmaatskap van 'n plaaslike kerk (gemeente) verkry" te verander om te lees: Net blanke Afrikaners, asook ander blankes wat hulle met blanke Afrikaners vereenselwig, wat die saligmakende geloof in Christus het (Rom. 10:9-10), wat die belydenis, leer en hierdie Artikel in die Kerkorde van die Afrikaanse Protestantse kerke in kerkverband onderskryf, kan saam met hulle blanke kinders lidmaatskap van 'n plaaslike kerk (gemeente) verkry.

Motivering

Daar was reeds 'n navraag van 'n manlike lidmaat wat met 'n geskeide vrou getroud is, wat 'n kind van 'n persoon van 'n ander ras gehad het, en vir hierdie kind, lidmaatskap by 'n plaaslike AP kerk sou opneem. Die KKS was redelik verdeeld oor die advies. Die wysiging sluit sodanige probleem in die toekoms uit.

AANBEVELING

5.13.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.13.2 Die beskrywingspunt word nie goedgekeur nie.

Motivering

Die Kerkorde is nie 'n wet wat alles in die fynste detail omskryf en reguleer nie.

Die voorgestelde verandering is 'n negatiewe refleksie op lidmate.

5.14 Ring van Benoni: Wysiging Artikel 4

Die Sinode keur die volgende wysiging goed:

Wysig die sin voor 4.1 soos volg:

Huidige redaksie: Lidmaatskap is net aan 'n kerk (gemeente) verbind en word verkry deur ...

Voorgestelde redaksie: Lidmaatskap is net aan 'n kerk (gemeente) verbind, binne wie se grense, 'n lidmaat woon en word verkry deur ...

Behou Artikel 4.1 tot 4.3

Skrap Artikel 4.4 wat soos volg lui: Indien 'n lidmaat woonagtig binne die grense van een

gemeente lidmaatskap in 'n naburige gemeente wil verkry en hierdie ouderlingeraad bereid is om sy/haar aansoek te oorweeg, moet die huidige ouderlingeraad daarvoor besluit en toestemming verleen. Beide ouderlingeraade moet hulle eers vergewis of die saak nie onder die tugartikels behandel moet word nie. Indien beide ouderlingeraade die aansoek goedkeur, reik die huidige ouderlingeraad die lidmaat se attestaat uit.

Motivering

Art. 4.4 is in stryd met Art. 4 wat bepaal dat lidmaatskap net aan 'n kerk (gemeente) verbonde is. Dit kan tog net die plaaslike kerk wees binne wie se grense die lidmaat woon.

Die begrip "naburig" is vaag en onduidelik. Beteken dit 'n buurgemeente? Indien nie, hoe ver strek die "naburig" – selfs oor twee of drie gemeentes heen soos reeds in die praktyk gebeur.

Art. 4.4 is 'n belemmering vir die toepassing van die kerklike tug. Sodra 'n lidmaat onder tug/sensuur geplaas word, word die Artikel as 'n ontsnaproete gebruik. Volgens kerkregtelike advies mag die "huidige ouderlingeraad" nie die aansoek van die lidmaat afkeur as die ouderlingeraad van die naburige gemeente die lidmaat se aansoek goedkeur het nie.

Indien 'n attestaat van 'n lidmaat wat onder sensuur is en wat volgens Art. 4.4 by 'n naburige gemeente inskakel volgens Bepaling 4D uitgereik word, ontstaan die vraag hoe en wie sal nou bepaal of daar opregte berou is vir die opheffing van sensuur en waar toon hy/sy die berou?

AANBEVELING

5.14.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.14.2 Die beskrywingspunt word nie goedgekeur nie.

Motivering

Die beginsel van grense vir 'n gemeente is korrek en Artikel 4.4 moet gesien word as 'n tydelike maatregel.

Die praktyk spreek egter tans van ineengestengelde grense wat baie moeilik ontkoppel sal word.

Die Sinode versoek daarom Ringe om toe te sien dat die beginsel van grense geïmplementeer word.

5.15 Ring van Mooiwooi: Wysiging Artikel 38.2

Die Sinode besluit om Art. 38.2 van die Kerkorde soos volg te wysig:

Huidige redaksie: Die Sinode word saamgestel uit die volgende afgevaardigdes:

'n teologiese dosent moet in adviserende hoedanigheid sitting neem, tensy hy met beperkte op-

drag aan 'n gemeente verbind is en volgens Art. 38.1 deur die kerkraad afgevaardig word (dit is indien die gemeente nie 'n voltydse leraar het nie – vgl Art. 10.9).

Voorgestelde redaksie: Laat die gedeelte tussen hakies weg.

Motivering

Die Kerkorde verbied nêrens dat 'n leraar wat met beperkte opdrag in 'n gemeente dien, nie na 'n Sinode mag afgevaardig word nie. Daar word ook nêrens verbied dat indien so 'n leraar 'n medeleeraar (voltyds) in die gemeente het, hy nie afgevaardig mag word nie. Dit blyk inkonsekwent te wees dat 'n teologiese dosent wat op dieselfde wyse met beperkte opdrag dien in 'n gemeente wat 'n voltydse leraar het, nie na 'n Sinode mag afgevaardig word nie. 'n Verdere inkonsekwentheid kom voor daarin dat daar glad nie sulke bepalinge is ten opsigte van sy afvaardiging na die Ring nie.

AANBEVELING

5.15.1 Die beskrywingspunt is formeel ontvanklik.

5.15.2 Die beskrywingspunt word goedgekeur en die nuwe redaksie lui soos volg: “'n teologiese dosent moet in adviserende hoedanigheid sitting neem, tensy hy met beperkte opdrag aan 'n gemeente verbind is en volgens Art. 38.1 deur die kerkraad afgevaardig word”.

APPËLLE (Inligting sal tydens die sinodesitting deurgegee word.)

APK Pretoria-Oos teen ringsbesluit

Broer Ockie van der Westhuizen teen ringsbesluit

APK Nelspruit

Hierdie verslag is voorberei en goedgekeur deur die KKS op sy vergadering van 13 April 2004. Dit is in sy finale vorm opgestel deur die skriba en voorsitter op 'n Dagbestuurvergadering gehou op 28 April 2004.

Ons vertrou dat hiermee uitvoering gegee is aan die opdragte kragtens lasgewing.

Ons bid die vergadering die seën van die Here toe.

AS van Jaarsveld
VOORSITTER

HM Grobler
SKRIBA

Verslag: Die *Ad Hoc*-kommissie insake Afrikaanse Bybelvertalings

Tydperk: September 2001 tot Mei 2004

1. PERSONEEL

Die SKK het ná onderhandeling met die KKCE ooreenkomstig die besluit van Sinode 1999 (*Handelinge*, bl. 478) die volgende persone op die *ad hoc*-kommissie aangewys: Dr. Cl van Heerden (voorsitter), dr. HJ Smith (as skriba aangewys), proff. HCG Robbertze, HS Theron en IA Brink.

2. OPDRAG

2.1 Beskrywingspunt van die Ring van Beaufort-Wes aan die Tiende Sinode 3-8 September 2001:

“Die Ring van Beaufort-Wes versoek dat SKK, vanaf die AP Kerk Teologiese Skool, die basiese riglyne sal aanvra, waarvolgens die AP Kerk beoordeel, of Bybelvertalings getroue weergawes is van die Woord van God” (bladsy 286).

2.2 Sinodebesluit: *Die Sinode verwys hierdie beskrywingspunt na die Sentrale Kerkekommissie met die oog op verdere hantering* (bl. 501).

2.3 Korrespondensie tussen die KKCE en die SKK oor korrespondensie tussen die KKCE en die KKCE van die AP Kerk Bloemfontein rakende Sinodebesluite in verband met Afrikaanse Bybelvertalings.

2.4 Op 13 April 2004 is 'n beswaarskrif van die AP Kerk Bloemfontein ontvang teen die Sinodebesluit van 2001 wat lui dat *alle* vertalings ter toeligting gebruik kan word.

3. WERKSWYSE

Ná uitvoerige bespreking het die *ad hoc*-kommissie besluit om 'n inligtingstuk aan die Sinode voor te lê wat die volgende elemente bevat:

- 'n antwoord op die vraag of daar 'n identifiseerbare oorspronklike (geheel)teks van die Bybel bestaan
- hoe bepaal word om so na as moontlik aan die veronderstelde oorspronklike te kom, wat die redes moet insluit hoekom aan bepaalde tekste en lesings voorkeur gegee word, asook die kontroles aantoon wat die moontlikheid van korrupsie minimaliseer
- hoe bogenoemde die uitspraak in Openb. 22:18,19 raak
- aantoon dat *alle* Bybelvertalings *mensewerk* is; dat dus die 1983-vertaling, asook die 1933/53-

vertaling leemtes het, sodat 'n gebalanseerde uitkyk verseker kan word

- die verskille tussen die twee betrokke vertalings verklaar, asook aantoon of dit wesenlik is of nie
- hoe die Christusgerigtheid in die Ou Testament verstaan en vertaal moet word
- vertalingsmetodes, soos die dinamies-ekwivalente metode kortliks verduidelik, maar ook aantoon dat alle vertalingsmetodes mensewerk is; dus leemtes het, en ook ontwikkel (bv. met verwysing na die brongerigte metode)
- aantoon dat daar ontwikkeling in die Afrikaanse taal plaasvind, soos in elke moderne taal, dat die ontwikkelings ter wille van die verstaanbaarheid van die Skrif voortdurend in Bybelvertalings weerspieël moet word, met die aantoon van voorbeelde
- 'n weergawe met interpretasie van ons Sinodebesluite oor die gebruik van Bybelvertalings, wat die besluit van 2001, *Handelinge* bladsy 557, soos opgeneem in die Kerkorde, 2002-uitgawe, bladsy 132, 9.3.3 insluit.

4. INLIGTINGSTUK SOOS DEUR DIE AD HOC-KOMMISSIE VIR BYBELVERTALING AAN DIE SINODE VOORGELÊ

INHOUD VAN STUDIESTUK

4.1. Sinodebesluite insake Bybelvertalings

4.2 Die noodsaak van nuwe vertalings van die Bybel

4.3 Riglyne waarvolgens die betroubaarheid van vertalings beoordeel word:

4.3.1 Die teks wat in vertalings gebruik moet word

4.3.2 Die vertaalmetode

4.4 Die kwessie van die vertaling van Messiaanse gedeeltes en hoofletters

4.5 Openbaring 22:18-19

4.6 Samevatting

4.1 SINODEBESLUIE INSAKE BYBELVERTALINGS

Toe die heel eerste Sinode van die AP Kerk in 1987 gekonstitueer het, was daar net twee Afrikaanse Bybelvertalings waaruit die nuwe kerk kon kies toe

'n amptelike vertaling vir gebruik bepaal moes word: die 1983-vertaling wat toe reeds in gebruik was by die ander Afrikaanse kerke, en die 1933/53-vertaling wat vroeër in gebruik was.

Tydens die Eerste Sinode (1987) was dit duidelik dat daar ongelukkigheid by lidmate bestaan t.o.v. die 1983-vertaling. Die ongelukkigheid het veral gedraai rondom die taalgebruik, vertaalmetode en die gebruik van grondtekste. Die Sinode wys 'n studiekommissie aan en versoek gemeentes om hulle inligting en besware aan die kommissie voor te lê. Aangesien sedert kerkstigting nog geen amptelike voorkeur gegee is t.o.v. een van die vertalings nie, word so voortgegaan totdat die kommissie se ondersoek afgehandel is (*Handelinge 1987*, bladsy 46,47).

Teen die Sinode van 1988 is die kommissie se werk nog nie afgehandel nie, maar die Sinode besluit tog om die ou vertaling te gebruik in die weergawe van die formuliere (*Handelinge 1988*, bladsy 63-66).

Die Sinode van 1989 neem die bekende besluit wat sedertdien in die Kerkordes opgeneem is en onveranderd tot 2001 gegeld het (*Handelinge 1989*, bladsy 446-449; Kerkorde 2000, bladsy 139-140). In die besluit word verwys na die feit dat die 1983-vertaling, hoewel deur vele aanvaar, tog ook vir vele omstrede bly, veral t.o.v. die vasstelling van die brontekste en die vertaalmetode. Die besluit behels dat die 1953-vertaling by Woordverkondiging gebruik moet word en dat die 1983-vertaling by Woordverkondiging *ter toeligting* gebruik mag word. Die Sinode van 1997 pas dié reëling ook op die elfde uitgawe, tweede druk van die 1983-NAB toe: dit mag *ter toeligting* gebruik word (*Handelinge 1997*, bladsy 308).

Uit die breë kerklike debat oor die saak, wil dit voorkom of die besware wat daar in die kerkverband bestaan rondom die *gebruik van die 1983-vertaling ter toeligting* draai. Die kerkverband het tog duidelik en onomwonde aangedul dat die 1953-vertaling as amptelike vertaling gebruik moet word. Beswaarde lidmate wil klaarblyklik die 1983-vertaling totaal van die tafel af hê – dus dat die “deur” ook nie by wyse van die “ter toeligting” oopgehou word nie. (Dit mag ook wees dat beswaarde lidmate vrees daar sal voortdurend pogings wees om die “omstredenheid” uit die weg te ruim ten einde die pad vir die aanvaarding van die 1983-vertaling oop te maak.)

In dié verband moet ons poog om die motief agter die “ter toeligting” vas te stel. Dit sal uiteraard 'n *interpretasie* van die Sinodebesluit behels, wat ongegrond mag wees tensy ons êrens 'n motiveering of bewys in dié verband kry. Onses insiens moet dit verstaan word teen die agtergrond van die feit dat daar slegs die twee moontlikhede op die

tafel was om as amptelike vertaling gebruik te word. Die Kerk het een gekies. Hoe hanteer ons nou die ander een? Dit mag ter toeligting gebruik word, maar nie as amptelike vertaling nie. Onses insiens het die Sinode dus nie hiermee 'n spesiale status aan die 1983-vertaling verleen, soos waarskynlik gemeen word, nie.

Bogenoemde probleem, indien dit die rede vir die onrustigheid sou wees, is deur die Sinode van 2001 ondervang toe besluit is om die verwysing na die 1983-vertaling ter toeligting te vervang met die bewoording “dat *enige* vertaling ter toeligting gebruik mag word om die Bybels-gereformeerde betekenis uit te lig en te beklemtoon” (*Handelinge 2001*, bladsy 557, Kerkorde 2002, bladsy 132, 9.3.3).

Die vraag kan gestel word wat met “ter toeligting” bedoel word.

Eers moet ons sê wat dit **nie** beteken nie. Dit beteken nie goedkeuring in die sin van amptelike sanksionering of erkenning nie. Dit kan **wel** beteken verklaar, ophelder (HAT) of verduidelik, illustreer (Verklarende Woordeboek). Dit is altyd gewens om dáárvoor soveel moontlik ander vertalings te raadpleeg. Die besluit beteken dat die 1983-vertaling wel vir dié doel gebruik kan word (kyk weer 4.1 – Sinodebesluite). Dit kom egter neer op 'n erkenning dat die OAV op plekke “toeligting” nodig het.

Toeligting beteken dus ongeveer dat die OAV as basis geneem word en dat die NAV en ook ander vertalings vergelyk word ten einde na 'n sinvolle verstaan van die teks te streef. Per slot van rekening gaan dit tog om die betekenis, om die boodskap.

Die werksaamhede van hierdie *ad hoc*-kommissie is die vrug van 'n besluit van die Sinode 2001 n.a.v. 'n beskrywingspunt van die Ring van Beaufort-Wes waarin basiese riglyne om te beoordeel of Bybelvertalings getroue weergawes van die Woord van God is, aangevra word (*Handelinge 2001*, bladsy 501). Dit is duidelik dat die besluit die maatstawwe bepaal wil hê aan die hand waarvan die Afrikaanse vertalings beoordeel kan word.

4.2 DIE NOODSAK VAN NUWE VERTALINGS VAN DIE BYBEL

'n Volk se taal is lewend en dinamies en verstar nie in kontinue eenvormigheid nie. Dit hang saam met die kulturele ontwikkeling en vernuwing. Ons praat Afrikaans anders as in die eerste dekades van hierdie eeue en sedertdien moes die SA Akademie, woordeboekmakers en taalwetenskaplikes kontinue werk om by te hou. Om verskillende redes het die tempo in die laaste paar dekades versnel vanweë verskeie interne en eksterne faktore en stimuli. Die lidmate lewe in hierdie soort samelewing en

volkslewe, en daarom moet die kerktaal met sy voete op die aarde wees en nie in die lug swewe nie. Die kerk moet in positiewe sin tred hou in sy kommunikasie en die Bybelvertalings is direk hierby betrokke. (Sakelys 9de Sinode, 1999, bl. 230/1.)

So het die Kommissie vir Kerkleer en Christelike Etiek in sy insiggewende verslag aan die Sinode gerapporteer.

Natuurlik moet vertalers ewewigtig optree. Verstaanbaarheid van die Woord is noodsaaklik, maar dit beteken nie dat elke ou en minder bekende woord vervang moet word nie. Sommige van die ouer woorde en uitdrukkings het 'n waardigheid wat hulle tydloos maak, en jongmense kan gerus maar die betekenis daarvan leer as hulle dit nie ken nie. Al het "cool" e.a. Engelse woorde onnodiglik d.m.v. die *Afrikaanse Woordelys en Spelreëls* 'n voet in die deur gekry, wil ons in ons tyd dit nie graag in die Bybel sien nie. Respek vir God en sy Woord vereis dat enige vertaler daarteen sal waak dat eenvoud oorgaan in platvloersheid. Al sou die gebruikstaal wemel van swak taal (in die vermaaklikheidswêreld gewaan as sterk taal), geld die Bybelse vermaning daarteen (Efés. 4:29, Kol. 3:8, 4:6) ook vir die pen van die vertaler.

Die noodsaak van nuwe vertalings, bloot in soverre dit die taal aangaan, blyk duidelik uit die onderstaande vergelyking van vertalings:

1895, ds. SJ du Toit, Mt. 28:1-7:

1 En laat na di Sabbat, by dagbreek van di eerste dag van di week, kom Maria Magdalena en di andere Maria, om die graf te besien.

2 En kyk, daar kom 'n grote aardbewing; want 'n engel van di Here daal neer van di hémel af, en kom daar by, en rol di klip af, en sit daarop.

3 En syn gedaante was nes di bliksem, en syn kléding wit nes sneeu.

4 En uit vrees ver hom bewe di wagters en werd nes doje mense.

5 Mar di engel andwoord, en sê ver di vrouens: "Moet julle ni bang wees ni! Want ek weet dat julle ver Jesus soek wat gekruisig is.

6 Hy is ni hiir ni; want Hy is opgewek, soos Hy gesê het; kom, kyk di plek, waar di Here gelê het.

7 En gaan haastig heen en sê aan syn leerlinge: Hy is onder di doje uit opgestaan, en kyk, Hy gaan ver julle vooruit na Galiléa toe;

1907, ds. SJ du Toit, Ps. 23:4:

Al gaan ek deur di kloof fan doodskadewe, ek frees gen kwaad ni; want U is met my; uw knopkiri en wandelstok fertroos my.

1922, Ps. 23:4:

Al gaan ek ook in 'n dal van die skaduwee van die

dood, ek sou geen kwaad vrees nie; want U is met my; U stok en U staf, dié vertroos my.

1933, Ps. 23:4:

Al gaan ek ook in 'n dal van doodskaduwee, ek sal geen onheil vrees nie; want U is met my; u stok en u staf dié vertroos my.

1983, Ps. 23:4

Selfs al gaan ek deur donker dieptes, sal ek nie bang wees nie, want U is by my. In u hande is ek veilig.

Hier het vertaling al vertolking geword, en hoewel die nuutste (1983) steeds ook waar is, gaan iets van die mooi beeld verlore.

Maar let nou op die volgende vergelyking:

1933/53 2 Kronieke 4:3

3. En daar onderaan het afbeeldings van kolokwinte dit heeltemal rondom omring – tien op 'n el; hulle het die see rondom omgewe, twee rye kolokwinte, daarmee saam uit een stuk gegiet.

1993 2 Kronieke 4:3

3. Onderom die rand van die waterbak was twee rye beeste in reliëf, tien op elke halwe meter. Die beeste is saam met die waterbak in een stuk gegiet.

1933/53 Eseg. 30:21

21. "Mensekind, Ek het die arm van Farao, die koning van Egipte, gebreek; en kyk, dit is nie verbind tot genesing of gewagtig tot verbinding, dat dit sterk kan word om die swaard te vat nie."

1983 Eseg. 30:21

21 "Mens, Ek het die farao, koning van Egipte, se arm gebreek, en die arm is nie verbind en gespalk sodat dit gesond kan word en weer sterk genoeg kan wees om 'n swaard vas te hou nie."

Hier roep die onbekende woorde in die 1933/53-vertaling luid om hervertaling. Wie hierop nie ag slaan nie, het nie ore om te hoor nie.

Daarbenewens kan ook beter tekskritiese lesings en beter vertaalmetodes nuwer vertalings gewens maak, waaroor die res van die inligtingstuk handel.

AANBEVELING

4.2.1 Die Sinode aanvaar dat die taal van 'n volk 'n lewende en dinamiese verskynsel is, daarom verouder Bybelvertalings mettertyd en vereis dit nuwe vertalings.

4.3 RIGLYNE WAARVOLGENS DIE BETROUBAARHEID VAN VERTALINGS BEOORDEEL WORD

4.3.1 Die teks wat in vertalings gebruik moet word

4.3.1.1 Die teks van die Ou Testament

Vanaf die verwoesting van Jerusalem in 586 v.C. het die volk van die Here in verstrooiing gegaan. So het dit gebeur dat Ou Testamentiese tekste op verskillende plekke gekopieer is. Ons moet egter onthou dat dit 'n moeisame proses was, en dat tekste met die hand oorgeskryf is. Die Ou Testamentiese kanon was nog nie afgesluit nie en daar was klaarblyklik nog geen standaardteks nie. So het elke Joodse gemeenskap op elke plek in 'n sekere sin sy eie teks gehad wat hy gebruik het en uiteraard het die tekste van verskillende gemeenskappe van mekaar verskil.

Gedurende die tyd toe die Persiërs oor die Jode geregeer het, het die Jode die *Knesset Gedola* (Die Groot Vergadering) in hulle eie kring tot stand gebring. Hierdie vergadering het dit aan die Skrifgeleerdes (*sof-rim*) opgedra om bestaande heilige skrifte te versamel en te besluit aan watter skrifte kanonieke status toegeken moes word. Hierdie mense het dit egter nie as hulle taak gesien om te sorg vir 'n standaardteks nie. Hulle groot taak was eerder om lewensreëls deur hulle eksegeese (*midrasj*) vir die geloofsgemeenskap neer te lê.

Gedurende 332–37 v.C. het die Grieke en die Hasmonieërs oor die Jode regeer. Die konserwatiewe Joodse gemeenskap in Judea was toegelaat om min of meer ongehinderd met hulle gebruike voort te gaan. Die hele situasie het egter verander tydens die regering van die "mal koning", Antiochus IV. Die boeke van Daniël en die Makkabeërs vertel ons meer van die bloedige konfrontasie wat gevolg het. Die Makkabeërs het daarin geslaag om die owerheid omver te gooi en daar was vir 'n baie kort tydjie weer 'n Hebreeuse owerheid. Die onafhanklikheid van die Joodse staat sou egter van baie kortte duur wees, toe is die Jode maar weer deur die Grieke en uiteindelik die Romeinse geregeer.

Intussen het die *Sanhedrin*, of Joodse Raad, tot stand gekom. Hierdie Raad is deur twee persone as verteenwoordigers van twee partye gelei. Dit het as die *zugôt* (pare) bekend gestaan. Die een leier was uit die party van die Sadduseërs en die ander leier uit die party van die Fariseërs. Die Fariseërs en Sadduseërs was nooit baie lief vir mekaar nie. Die verskille tussen die twee partye het na vore gekom in hulle verhouding teenoor die vreemde heersers en hulle Skrifbeskouing. Terwyl die Fariseërs baie aandag aan die mondelinge tradisie, naas die geskrewe woord gegee het, het die Sadduseërs meer van die Mosaiëse wet gemaak. Vir die Fariseërs was die mondelinge Tora 'n legitieme uitbreiding van die Tora self. Al het die Sadduseërs die geskrewe Tora verkies, het hulle, weer in stryd met die Fariseërs, nie die geskrewe Tora as 'n kanonieke geskrif beskou nie. Die Sadduseërs was ook hoegenaamd nie so gekant teen enige invloede van die Griekse en Romeinse

owerhede soos die Fariseërs nie.

Naas die Fariseërs en Sadduseërs was daar nog ander groepe in die Joodse gemeenskappe. Hiervan is die Esseners van Qumran 'n duidelike voorbeeld.

Die getuigenis van tekste wat in 1947 by die grotte van Qumran ontdek is, en wat stam uit die tyd voor Christus, toon dat daar 'n verskeidenheid tekste in daardie tyd in omloop was. Wanneer ons die massa tekste uit latere tye en ook die ou vertalings van die Hebreeuse tekste met die tekste by Qumran vergelyk, blyk dit duidelik dat daardie tekste dán met hierdie latere teks of vertaling, en dán weer met daardie latere teks of vertaling ooreenstem.

In Christus se tyd het die Israeliete nie meer Hebreeus gepraat nie. Tog het hulle die Hebreeuse tekste op boekrolle geskrywe en dit in die sinagoges gebruik. Reeds in die tye voor Christus was daar egter verskillende Hebreeuse tekste in omloop. **Dit is uiters belangrik dat ons daarop sal let dat daar nie een Hebreeuse proto-tekst, of 'n sogenaamde *Textus Receptus* in die dae van Christus bestaan het nie. Trouens ons het geen gehele manuskrip van die Hebreeuse Ou Testament wat uit die pre-Christelike era kom nie.**

Aanhalings in die Nuwe Testament van Ou Testamentiese tekste bevestig die waarneming by Qumran. Soms haal skrywers van die Nuwe Testament uit die Griekse Septuagint (dit is die Griekse vertaling van die Ou Testament uit die derde eeu voor Christus) aan, ander kere haal hulle weer aan uit tekste wat met ander Hebreeuse tekste of vertalings ooreenkom. In Christus se tyd was daar dus ook nog nie 'n standaardteks nie.

Nou is dit eenvoudig so dat die verskillende groepe elk hulle eie onderskeie tekste gehad het. Hulle tekste het van mekaar verskil in die sin dat elk se voorkeure in hulle tekste bespeur kon word.

Albei die Ou Afrikaanse asook die Nuwe Afrikaanse Bybelvertalings van die Ou Testament word op die sogenaamde Masoretiese teks gegrond. Wat is die geskiedenis van die Masoretiese Teks? Hoe het dit gekom dat die Hebreeuse teks soos ons dit vandag ken, gestandaardiseer is?

Dit was nadat die Fariseërs daarin geslaag het om vanaf ongeveer 70 v.C. die seggenskap in die Sanhedrin te kry, dat hulle tekste die voorrang begin geniet het. Intussen het drie dinge gebeur wat hulle laat besef het dat hulle hul teks sal moet standaardiseer. Jerusalem het in 70 n.C. geval. Die Jode was weer aan vervolging en verdere verstrooiing blootgestel. 'n Magdom Joodse sektes, onder invloed van die Gnostisisme, het na vore getree. Derdens het die Christendom sterk op die voorgrond begin tree.

Binne die kringe van die Fariseërs, wat teen hierdie tyd die toneel oorheers het, was daar egter ook weer twee denkskole. Hierdie twee skole was die *bet-Hillel* (meer liberaal) en die *bet-Shammai* (meer konserwatief). Die Hillel-skool was op hierdie stadium die sterkste van die twee. Een van hulle rabbi's, rabbi Yohannan ben Zakkai, het toestemming by goewerneur Vespasius gekry om te Yavneh 'n spesiale sentrum vir Joodse studies te vestig. Dit was 'n soort Joodse Teologiese Skool. Dit was by die Yavneh-sentrum dat die volledige afsluiting van die Hebreeuse kanon en die vasstelling van die teks ongeveer 150-200 n.C. plaasgevind het. Die wyse waarop hulle te werk gegaan het, was om te kyk na die sg. "majority reading". Dié vorm van die teks wat die meeste in die voorhande tekste verskyn het, is aanvaar. Alternatiewe lesings is egter in die kantlyn van die ou Hebreeuse Bybels geplaas. Van hierdie tyd af sou daar een offisiële Hebreeuse teks wees. Die Hebreeuse grondtaal van die Ou Testament is oorspronklik net met medeklinkers (konsonante) geskrywe. Die Masorete was sekere Joodse geleerdes wat vanaf 500 n.C. tot 1000 n.C. 'n studie van die Ou Testamentiese teks gemaak en die teks van vokale voorsien het. Die resultaat van die Masorete se werk word die Masoretiese teks genoem. Dit was eers gedurende die negende eeu n.C. dat die sogenaamde Tiberiaanse vokalisasiesisteem deur die Ben Asher familie by die Hebreeuse teks ingevoer is.

By die Hervormers was daar die behoefte om die Bybelse teks in sy "oorspronklike taal" te bestudeer. Hulle het die offisiële Joodse teks, die Masoretiese teks, vir hierdie doel aanvaar. Dit is die teks wat vandag nog deur gereformeerde kerke dwarsoor die wêreld gebruik word. Die oudste volledig behoue manuskrip is die Codex Leningradensis (1008 n.C.) en dié teks, soos in die sogenaamde Kittel-teks gedruk, is in 1933 deur die vertalers gebruik. Dieselfde teks, soos in Biblia Hebraica Stuttgartensia (1977) gedruk, is deur die vertalers van die NAV gebruik.

In die vak Tekskritiek word die verskillende Hebreeuse tekste, ou Aramese, Griekse, Latynse en Siriese vertalings met die Masoretiese teks vergelyk om groter lig op ons teks te gee. Elk van hierdie tekste moet teen sy eie agtergrond beskou word. Die basis vir ons vertalings en eksegese is egter altyd die Masoretiese Teks. Die NAV het hom baie streng aan die grondteks gehou. Daar is selfs minder as in die OAV teruggeval op die Griekse vertaling of Septuagint om die betekenis van moeilike gedeeltes te probeer vasstel.

SAMEVATTING

- a) Ons het nie 'n oorspronklike manuskrip van enige Ou Testamentiese boek wat in 'n Bybelskrywer se eie handskrif geskryf is nie. Omdat kopieë van Bybelboeke met die hand

oorgeskryf is, is daar in die loop van eeue baie afskrifte van afskrifte gemaak.

- b) Die vasstelling van die Ou Testamentiese Hebreeuse konsonante teks het ongeveer 150-200 n.C. plaasgevind.
- c) Dit was eers gedurende die negende eeu n.C. dat die Masorete die sogenaamde Tiberiaanse vokalisasiesisteem deur die Ben Asher familie by die Hebreeuse teks ingevoer het.
- d) Die oudste volledig behoue manuskrip is die Codex Leningradensis (1008 n.C.) en dié teks, soos in die sogenaamde Kittel-teks gedruk, is in 1933 en 1953 deur die vertalers gebruik. In hulle vertalings het hulle tekskrities te werk gegaan. Dieselfde teks, soos in Biblia Hebraica Stuttgartensia (1977) gedruk, is ook tekskrities deur die vertalers van die NAV gebruik.
- e) Die oudste volledige teks van die Ou Testament dateer uit omtrent duisend jaar na Christus.
- f) Die gedagte van 'n "heilige" Ou Testamentiese *Textus Receptus* is 'n mite.
- g) Daar is dus feitlik geen fundamentele verskille tussen die bronteks gebruik vir die 1953- en 1983-vertaling nie.

AANBEVELING

4.3.1.1 Die Sinode aanvaar dat, wat die teks van die Ou Testament betref, enige vertaling daaraan beoordeel moet word of dit die Codex Leningradensis soos in Biblia Hebraica Stuttgartensia (1977) gedruk, op 'n verantwoordelike tekskritiese wyse as bronteks gebruik het.

4.3.1.2 Die Teks van die Nuwe Testament

IS DAAR 'N TEXTUS RECEPTUS?

Al wat die meeste mense van *Textus Receptus* (TR) weet, is dat dit gebruik is as die grondteks vir die 1933-vertaling van die Afrikaanse Bybel.

Maar dit is van grondliggende betekenis om te vermeld dat daar nie 'n TR of dié TR bestaan nie. Wat vandag aanvaar word as TR is 'n samevoeging van die lesings van verskeie manuskripte (MSS) en daar was verskillende uitgawes van gedrukte tekste wat telkens weer bygewerk is. So het Erasmus, wat verantwoordelik was vir die eerste gedrukte Griekse Nuwe Testament, in 1516 ongeveer 12 verskillende MSS gebruik en daar het ses verskillende uitgawes van sy teks verskyn. In elke uitgawe het daar nuwe hersienings en verbeterings verskyn. Net in Openbaring alleen het hy nie minder nie as 90 veranderinge aangebring. Verskeie ander drukkers en uitgewers het met Erasmus se teks as basis ander MSS se lesings bygewerk en so hul eie uitgawes die lig laat sien. Daar is nie geskroom om veranderinge en sg. verbeterings vrylik aan te bring nie.

Van die hand van die bekende uitgewer van Parys, Robert Estienne, of beter bekend as Stephanus, het 4 uitgawes van die Griekse NT verskyn, 3 in Parys en die laaste te Genève in 1551. Sy derde uitgawe in 1550 is die eerste Griekse NT wat 'n *Apparatus Criticus* (tekskritiese apparaat) het, d.w.s. wat variante lesings uit ander MSS by wyse van voetnote aangetoon het. Hy het 14 MSS onder oë gehad asook die Griekse teks van die Complutensiese Poliglot. Hierdie uitgawe van 1550 kom naaste aan Erasmus se 4de en 5de uitgawe, en dit is hierdie uitgawe wat bekend geraak het as TR. Dit is egter die Elzevir-broers van Nederland wat eintlik verantwoordelik is vir die naam *Textus Receptus*. Hulle het tussen 1624-1678 sewe uitgawes die lig laat sien, en in die voorwoord van hulle 1633 uitgawe dit so gestel: "Textum ergo habes nunc ab omnibus receptum". Dit kan so vertaal word: "Wat u nou egter het, is 'n teks wat nou algemeen aanvaar word". Hierdie teks was gegrond op die Beza-teks. Beza was die vriend en opvolger van Calvyn in Genève. Beza het nie minder as 9 uitgawes die lig laat sien nie.

Die Elzevirs se 1633-uitgawe het Beza se bewering van Erasmus se 5de uitgawe soos gepubliseer deur Stephanus in 1550 bevat. Dit is dan die ontstaansgeskiedenis van TR. Wat is nou TR? Ses uitgawes deur Erasmus, met baie korreksies aan die teks aangebring, ander uitgawes deur ander persone gekorrigeer, dan Stephanus se 4 uitgawes, met 9 uitgawes van Beza en 7 uitgawes deur die Elzevir-broers – wat is nou **dié** TR? Calvyn, bv., is reeds in 1564 oorlede. Ons laaste Belydenisskrif is in 1618/19 voltooi. Dit is 'n valse voorstelling dat die Reformatore van 'n afgehandelde, amptelike TR gebruik gemaak het; hulle het van "los" manuskripte gebruik gemaak wat nog in wording was na die "Textus Receptus" toe.

Volgens Kurt en Barbara Aland, wêrelderkende deskundiges op die gebied van die NT teks, het Erasmus hom verlaat op MSS van die 12de/13de eeu wat die Bizantynse Keiserlike teks, ook genoem die Koinetekst, d.w.s. die jongste en swakste van die verskeie Nuwe-Testamentiese tekstipes, en sy navolgers het dieselfde gedoen. Dit was naamlik die dominante vorm van die teks in die 14de/15de eeuse manuskrip-tradisie en selfs waar daar ouer en beter MSS beskikbaar was, is hulle nie geraadpleeg nie.

'n Verdere opmerking moet nog gemaak word. As gesê word een teks is beter as 'n ander, beteken dit nie dat een teks (soos TR) nou moet weggegooi word en 'n ander nuwe een in sy plek gestel word nie. Die proses van teksvorming het soos volg verloop: die oorspronklike MS (soos bv. 'n brief van Paulus) is met die hand afgeskryf en so gekopieer. Dan is die kopie weer deur 'n ander afgeskryf en so is die MSS vermeerder. As 'n mens jou in dié

proses indink, besef jy dat dit net deur die wonderbaarlike beskikking van die Here is dat die verskillende manuskripte uiteindelik tog so min van mekaar verskil t.o.v. die kernwaarhede van die Bybel. Maar nou het dit tog gebeur dat een afskrywer 'n fout iewers begaan het, en die fout is dan deur 'n volgende afskrywer net so gekopieer. Nog foute word gemaak en so word die foute oorgelewer. Daarom is 'n ouer MS meer betroubaar (soos die papyrus MSS van die 2de/3de eeu) as jonger MSS (soos die wat deur Erasmus en andere gebruik is). Maar dit gaan nog steeds oor dieselfde inhoud, en dis net met vergelyking van MSS dat verskille raakgesien word. Daar word rofweg bereken dat die variante lesings minder as 5% van die hele NT uitmaak. Die oorgrote meerderheid is sulke minder belangrike verskille soos dat "ons" en "julle" omgeruil word, 'n voegwoord ("en") wegge laat of ingevoeg is, een woord deur 'n woord met dieselfde betekenis vervang is, ens., ens. So bv. het K en B Aland vasgestel dat in die Bizantynse Keiserlike Teks en die Alexandrynse Egiptiese teks (e.g. grondslag vir TR van Stephanus en Ig. vir Nestle-Aland teks) minstens 80% ooreenstemmend is. Ons kan dus sê dat die teks wat vir die 1933/53-vertaling gebruik is, byna in sy geheel opgeneem is in die NA-teks wat gebruik is vir die 1983-vertaling.

HOE WORD DIE BESTE BRONTEKS VASGESTEL?

Ons het in die vorige paragraaf reeds daarna verwys dat die beste teks vasgestel word deur vergelyking van MSS se lesings met mekaar.

Op hierdie wyse is ontdek dat sommige MSS meer verbeterings of skryffoute bevat as ander. En soos by mense sekere gelaatstrekke in families oorgeplant word, so gebeur dit ook by MSS. Dieselfde skryffoute of korreksies word oorgedra op die volgende MS, en so word vasgestel dat daar 'n verwantskap tussen MSS bestaan wat teruggevoer kan word na 'n gemeenskaplike voorouer. So word daar dan gepraat van teksfamilies. En nou is daar beter en swakker teksfamilies na aanleiding van 'n beter of swakker voorouer. So is daar veral drie bekende teksfamilies: Die Westerse teks, die Sesiëraanse of Bizantynse, ook genoem die Keiserlike teks, en dan die Alexandrynse teksfamilie.

Met die ontdekking van die papirustekste in die dertigerjare van die vorige eeu is die belangrikheid van teksfamilies egter heelwat verminder. Die papyrus-MSS was heelwat ouer, sommige tot byna 2 eeue ouer as die Unsiële tekste, oftewel die hoofletter-tekste wat tot op daardie tydstip as die oudste manuskripte aanvaar is, en daarom moes 'n verbeterde metode van teksbeoordeling en vasstelling van beste lesings ontwikkel word. Dit word eklekties genoem.

Die vertrekpunt is dat daar slegs een oorspronklike lesing kan wees. Die enigste lesing wat as die oorspronklike vasgestel kan word, is die een wat die beste aan eksterne en interne kriteria voldoen. Interne kriteria is o.a. die konteks van 'n gedeelte, sy styl en woordeskat en die teologiese agtergrond van die outeur. Eksterne kriteria is o.a. die Griekse MS tradisie, vertalings en aanhalings by die kerkvaders. Laasgenoemde kan nooit deurslaggewend wees nie, maar kan wel ondersteunend wees by 'n bepaalde tekslesing.

MSS moet geweeg en nie getel word nie. Dit beteken dat nie die aantal MSS wat 'n lesing ondersteun, deurslaggewend is nie, want ook foute kan oorgeskryf word in MS na MS. Die eie besondere kenmerke van elke MS moet deeglik oorweeg word (soos foute of korreksies wat uitgewys kan word wanneer dit met ander MSS vergelyk word). Geen MS kan meganies gevolg word nie, al is daar hoeveel ooreenstemmende getuies. Elke teksgedeelte moet met sorg en aandag deurgewerk word, afgesien van die feit of dit 'n ou of betroubare MS is.

Die verwantskap wat in die oorlewering opgesluit lê (soos in teksfamilies) moet in aanmerking geneem word, want wanneer die lesing die oorsprong van ander lesings kan uitwys (soos skryf-foute of korreksies of invoegings) dan is dit waarskynlik die oorspronklike.

Variante lesings moet altyd oorweeg word binne die konteks van die tradisie, omdat geïsoleerde lesings (wat slegs alleen staan) maklik 'n lesing kan wees wat gerekonstrueer is en nooit werklik bestaan het nie.

Die moeiliker lesing is waarskynlik die regte lesing, want die neiging by die afskrywer is eerder om 'n moeilike lesing meer begryplik te maak as andersom. Hierdie beginsel moet egter met oorleg toegepas word.

Die korter lesing is die meer waarskynlike, want die afskrywer sal eerder byvoeg as weglaat om die lesing duideliker te maak.

Al bogenoemde beginsels is in aanmerking geneem by die vasstelling van die teks van Nestle-Aland 26 wat in 1976 verskyn het. Die navorsing van manne soos Tischendorf, Westcott en Hort, Weymouth en Bernhard Weiss in die 19de eeu het duidelik aangetoon dat *Textus Receptus* 'n minder aanvaarbare teks is. Eberhard Nestle wou die resultate van hierdie navorsing meer algemeen beskikbaar stel. Daarom het hy sy teks saamgestel deur soos volg te werk te gaan: Hy het as basis geneem die uitgawes van Tischendorf, Westcott-Hort en Weymouth (lg. is na 1901 vervang deur die uitgawe van Bernhard Weiss), en deur 'n vergelyking van hierdie drie uitgawes het hy 'n soort meerderheidstekste opgebou, dus wanneer daar verskil van

tekslesings was, het hy die twee wat ooreengestem het se lesing geneem as die beste en die ander een opgeneem in sy tekskritiese apparaat. Later het Nestle in sy verdere uitgawes die getuies van ander bekende MSS, en die kerkvaders, vertalings en ander getuies bygewerk in sy tekskritiese apparaat. Kurt Aland het begin om betrokke te raak by die 21ste uitgawe van 1952. Hy het die gegewens van veral die papyri bygewerk. Die reëls hierbo genoem, is meer konsekwent toegepas onder leiding van Aland en so het die 25ste uitgawe in 1963 alreeds 'n nuwe vorm van teks en apparaat opgelewer.

Intussen het die Amerikaanse Bybelgenootskap, wat beïnvloed is deur Nida, 'n uitgawe vir die vertaling van die NT in die bekende tale onderneem. Daar was egter in verskeie lande vertalingskommissies wat eie projekte onderneem het en so is die behoefte geïdentifiseer dat daar moet saamgewerk word en 'n standaard teks daargestel moet word wat wêreldwyd kan gebruik word as brontekste vir vertalings. Dit het uiteindelik daartoe gelei dat 'n "Editorial Committee" saamgestel is, wat bestaan het uit K. Aland (van Münster), M. Black (van St. Andrews), BM Metzger (van Princeton), A Wikgren (van Chicago) en A Voöbus (van Chicago). Laasgenoemde is na sy dood vervang deur CM Martini (van Rome). So is daar in 1966 'n eerste uitgawe van *The Greek New Testament* van die *United Bible Societies* (UBS) gepubliseer. Die persepsie bestaan dat 'n afsonderlike UBS-tekste opsetlik naas en teenoor *Textus Receptus* gevorm is en dat die Rooms-Katolieke Kerk daarin 'n hand gehad het. Martini was egter slegs 'n verteenwoordiger op die "Editorial Committee" en kon nie 'n invloed op die tekste gehad het nie; dié is vasgestel uit bestaande manuskripte. Dit geld dan ook van alle verteenwoordigers uit alle denominasies.

Dit is te begrype dat Aland sy navorsingsresultate sou voorlê wat dan ook aanvaar is. Hierdie resultate was die vrug van sy gereedmaking vir die 25ste uitgawe van N-A. Uiteindelik is, om stryd en kompetisie tussen N-A en die UBS uitgawes (1ste en 2de) te voorkom, saamgewerk om 'n 'Standaardteks' daar te stel. Dit het gekulmineer in die 3de uitgawe van *The Greek New Testament* en die 26ste uitgawe van N-A wat dieselfde teks bevat het met elk 'n eie tekskritiese apparaat. En dit is hierdie teks wat gebruik is vir die NAV van 1983 (vergelyk *Introduction*, bl. 1-4 in *Novum Testamentum Graece* en *Greek, English New Testament*, Nestle-Aland, 1987).

ENKELE SOGENAAMDE WEGLATINGS VERDUIDELIK

Die feit dat van verskillende brontekste gebruik gemaak word, bring mee dat bepaalde verskille tussen vertalings na vore tree. Ons illustreer dit aan die hand van sogenaamde weglatings in:

Mt. 6:13

Die slotsin van die Onse Vader, die sogenaamde doksologie, verskyn nie in die 1983-vertaling nie. In die oudste MSS tot die 8ste eeu word hierdie vers weggelaat. Eers in MSS ná die 9de eeu verskyn hierdie woorde.

As ons egter kyk na Lk. 11:2-4 dan versterk dit die vermoede dat dit nie in die oorspronklike MS voorgekom het nie.

Die sogenaamde TR bevat wel hierdie woorde, maar hierdie teks (wat gebruik is vir die 1933/53-vertaling) is saamgestel uit MSS waarvan die oudste kom uit die 12de eeu en ander so jonk is as tot die 16de eeu.

Ons moet in gedagte hou dat die woorde van Mt. 6:13 nooit in die parallelle gedeelte Lk. 11:2-4 voorgekom het nie, ook nie in TR nie. Waarskynlik het dit via 'n sogenaamde *Lectionarium*, dit wil sê Skrifgedeeltes en ander geskifte wat vir liturgiese gebruik voorberei is, in Mt. 6 ingesluip.

Die gedeelte is dus nie deur die vertalers wegge laat nie. Hulle het maar net die teks vertaal wat hulle voor hulle gehad het.

Mt. 18:11

Ook hierdie vers ontbreek in die 1983-vertaling. Dit beteken egter nie dat die vertalers nou doelbewus die doel van Christus se koms verswyg het nie. In Mt. 9:13 en in Lk. 19:10 kom juis byna soortgelyke uitsprake voor. Waarom dan die woorde hier weglaat, maar op ander plekke wel invoeg as dit doelbewus gedoen is?

Hierdie betrokke vers kom nie voor in die oudste MSS (soos Sinaïticus en Vaticanus) nie.

Mk. 16:9-20

Hierdie gedeelte, die slotverse van die Mk.-evangelie, word in die 1983-vertaling tussen hakies geplaas, met die opmerking daarby dat dit in sommige MSS ontbreek.

Die oudste getuienis tot die 5de eeu is dat hierdie verse nie oorspronklik deel van die Mk.-evangelie was nie. Ook Hieronymus en Eusebius meld dit soortgelyk hieraan.

Maar dan moet ons meld dat 99 persent MSS van ná die 5de eeu het wel hierdie gedeelte bevat. Ook die bekende Kodekse Alexandrinus en Ephraemi en Bezae bevat wel die betrokke gedeelte.

Daarom het Nestle-Aland dit in sy teks behou, maar dit tussen hakies geplaas. Daarom verskyn dit ook in die 1983-vertaling tussen hakies.

Joh. 5:3 en 4

Die laaste sinsdeel van vers 3 en die hele vers 4 is weggelaat in die 1983-vertaling. Twee opmerkings

is hier van pas: *Eerstens* laat al die oudste MSS tot die 5de eeu hierdie woorde weg. Selfs Papirus 66 (200 n.C.) en Papirus 75 (3de eeu n.C.) laat dit weg.

Ook hier weer is daar nie 'n doelbewuste weglating nie.

Tweedens moet daarop gewys word dat in die 7de vers die roering van die water wel vermeld word, maar daar word net nie gesê dat 'n engel die water roer nie.

Joh. 16:16

Die woorde: "omdat Ek na die Vader gaan" kom nie voor in die 1983-vertaling nie. Nou kry ons van kritici soos Gunther die beskuldiging dat ons hier 'n bewys het dat die teks vervals is om die opstanding van Christus te loën.

Ook hier weer is die oudste MSS eenstemmig deur die gedeelte van vers 16 weg te laat. Eers na die 5de eeu kom die woorde in vers 16 wel voor in MSS.

Wat wel hier belangrik is, is die feit dat in sowel vers 17 (net die volgende vers) en in die 10de vers van dieselfde hoofstuk die woorde 'omdat Ek na my Vader gaan' wel vermeld word. Wat word nou van die dwaalleer?

I Tim. 3:16

In die 33/53-vertaling staan: 'God is geopenbaar in die vlees', terwyl die 1983-vertaling hier lees: 'As mens het Hy in die wêreld gekom'. Die aanleiding tot die 1983-vertaling hier is dat in die NA-tekst die lesing 'Hos' voorkom, terwyl die TR-lesing is 'Theos'.

Hier is nie sprake van Arianisme wat deur Eusebius hier ingedra is om die Godheid van Christus aan te tas nie. Paulus leer tog duidelik die Godheid van Christus in Kol. 2:9, II Kor. 5:19, Tit. 2:13.

Die teks soos in NAV is korrek weergegee in die 1983-vertaling. Hulle het vertaal soos dit daar bedoel word.

Nie een van hierdie verskille tas die wesenlike waarheid van die Bybelboodskap aan nie – wat weer eens die wonder beklemtoon dat die Here dwarsdeur die geskiedenis en soveel afskrifte heen vir die behoud van sy Waarheidsboodskap gesorg het.

SAMEVATTING

a) Wat die Nuwe Testament betref, is daar geen oorspronklike Griekse teks wat daarop aanspraak kan maak dat dit as dié *Textus Receptus* beskou moet word nie. Wat vandag aanvaar word as *Textus Receptus* is 'n samevoeging van die lesings van verskeie manuskripte en daar was verskillende uitgawes van gedrukte

tekste wat telkens weer bygewerk is.

- b) Die sogenaamde standaardteks, soos gevind in 3de uitgawe van *The Greek New Testament* (wat die 26ste uitgawe van Nestle-Aland is), wat 'n eie tekskritiese apparaat het, word vandag allerweë gebruik vir vertaling. Hierdie teks is, net soos die sogenaamde *Textus Receptus*, 'n samevoeging van lesings uit verskeie manuskripte, en is 'n poging om die beste teks daar te stel. Die verskil is dat dit op 'n meer kontroleerbare en wetenskaplik-tekskritiese wyse as die sogenaamde *Textus Receptus* saamgestel is.

AANBEVELING

4.3.1.2.1 Die Sinode aanvaar dat, wat die teks van die Nuwe Testament betref, enige vertaling daaraan beoordeel moet word of dit die beste saamgestelde bronteks bevat en of daar op 'n verantwoordelike tekskritiese wyse met die bronteks omgegaan is. Objektief geoordeel, moet die sogenaamde standaardteks, soos gevind in 3de uitgawe van *The Greek New Testament* (wat dieselfde as die 26ste uitgawe van Nestle-Aland is) met sy tekskritiese apparaat, in hierdie stadium as die beste bronteks vir vertalingsdoeleindes beskou word.

4.3.2 Die vertaalmetode

Vertaalwerk is nooit kinderspeletjies nie. Die een probleem is of 'n mens letterlik of vry moet vertaal. Dit was rabbi Jehuda wat geskrywe het: "Wie 'n Bybelteks letterlik vertaal, is 'n Skrifvervalser; wie iets byskrywe, 'n Godslasteraar".

Selfs die OAV kan nie as 'n letterlike vertaling in die eng sin van die woord beskou word nie. 'n Ware letterlike vertaling sal totaal onverstaanbaar wees. 'n Werklik vrye vertaling sal weer sodanig 'n eie interpretasie van die teks gee en by die teks byskrywe dat die betekenis van die teks verlore gaan. Die NAV kan ook nie as 'n vrye vertaling in hierdie sin van die woord beskou word nie. Dit kan egter gesê word dat die OAV 'n meer letterlike vertaling is en die NAV 'n meer vrye vertaling is.

Omdat die OAV vertaling meer letterlik van aard is, was daar van die begin af 'n behoefte om die eerste vertaling van 1933 te hersien. In 1953 het daar 'n hersiene uitgawe van die OAV die lig gesien. Nagenoeg vyfduisend verskille tussen dié twee uitgawes kan aangetoon word. Hierdie verskille was meer taalkundig van aard en het te doen gehad met punktuasie, spelling, woordkeuse en sinsbou.

Die probleem met 'n meer letterlike vertaling kan bv. by die vertaling van idioome aangetoon word. So lees ons in die 1953-vertaling: "... my horing is hoog in die HERE ..." (1 Sam. 2:1); [NAV: "... ek is sterk in die Here ..."].

In Afrikaans is hierdie Hebreeuse idioom onverstaanbaar en dit verloor sy trefkrag.

'n Ander probleem is dat die oorspronklike sinskonstruksie dikwels slaafs nagevolg word. Dink maar aan 'n teks soos Ps. 17:4 in die 1933-vertaling: "Ek het deur die woord van U lippe vermy die paaie van die geweldenaar". Hierdie vertaling is moeilik verstaanbaar en is eenvoudig nie goeie Afrikaans nie. [NAV: "Oor die doen en late van mense het ek niks verkeers gesê nie".]

Verder moet in ag geneem word dat die Afrikaanse taal nie 'n statiese gegewe is nie. In enige taal vind daar voortdurend ontwikkeling plaas. Al hierdie sake het daartoe gelei dat die verstaanbaarheid van die OAV 'n besprekingspunt geword het.

In die lig van hierdie probleme is daar reeds in 1955, twee jaar ná die verskyning van die hersiene Bybel, deur die Hervormde Kerk 'n versoek aan die destydse Bybelgenootskap gerig om die Afrikaanse Bybelvertaling weer te hersien. Op 2 Oktober 1958 word die eerste vergadering van 'n Afrikaanse Bybelvertalingskommissie gehou om aandag aan hierdie saak te gee.

Intussen was daar ook ontwikkeling op die gebied van die vertaalwetenskap. Die ou kwessie van 'n letterlike of 'n vrye vertaling het weer onder die soeklig gekom. Daar is veral weer na die vertaaltegniek van Martin Luther gekyk. Dit was die begeerte van hierdie Hervormer om 'n vertaling so dinamies moontlik vir sy lesers te maak. So het dit die mikpunt van die vertaler geword om die oorspronklike woorde van 'n teks werklik met sy hedendaagse leser te laat kommunikeer. Deur die vertaling moet dieselfde effek wat die oorspronklike teks op sy lesers gehad het, by die nuwe ontvanger in sy milieu gewek word. Ten einde dit te kan doen, moet die vertaler egter vooraf volkome begryp wat in die oorspronklike teks staan. Hierdie vertaalmetode is veral deur Eugene A Nida ontwikkel en hy het vanaf Julie 1967 self ook 'n paar besoeke aan Suid-Afrika gebring. Die vertaalmetode het as die Dinamies-Ekwivalente vertaalmetode bekend geword.

Die vraag kan nou gevra word of die NAV nie eerder 'n verklaring as 'n vertaling is nie. Uit die aard van die saak is hierdie vertaling vryer en is daar meer ruimte vir interpretasie as die meer letterlike vertaling. Dit is egter ewe-eens waar dat aangetoon kan word dat selfs die meer letterlike vertaling, ter wille van verstaanbaarheid, ook van interpretasie van die oorspronklike teks gebruik moes maak. Om die probleem van ongekontroleerde vrye interpretasie te bowe te kom, het die vertalingskommissie met 'n uitgebreide ledetal uit al die Afrikaanse kerke, mekaar se vertalings voortdurend gekontroleer. Tog is daar die element van onsekerheid of ons nie soms eerder met ver-

tolking as met vertaling in die NAV te doen het nie?

Ons moet uitgaan van die standpunt dat alle vertalings mensewerk is en daarom onvolmaak en vir kritiek vatbaar is. Volgens JP Louw (*Die Taal van die Bybel en die Predikant*, bl. 1) glo baie mense "dat vertaling 'n gelykmatige proses is waarin die grondteks en die vertaalteks in 'n een-tot-een verhouding tot mekaar staan. Dit bring mee dat baie mense glo dat daar slegs een 'korrekte' vertaling kán bestaan en dat wanneer daar meerdere vertalings van dieselfde grondteks op die mark is, elke vertaling slegs ten dele die geïdealiseerde 'korrekte' vertaling weergee. Daarom vra mense ook gedurig watter Bybelvertaling 'die beste' is, omdat hulle die verwagting het dat daar 'n enkele perfekte vertaling moontlik is, en een van die bestaandes moet tog logies die naaste daaraan kom". Op bl. 2 stel Louw die twee moontlikhede teenoor mekaar. "As die leser graag wil sien wat die segswyse van die grondteks was, dan moet 'n letterlike vertaling ter hand geneem word. As die leser wil weet wat die grondteks sê, moet 'n dinamiese vertaling geraadpleeg word."

'n Letterlike vertaling klink op die oog af die beste te wees. Maar dit gee nie altyd 'n duidelike weergawe van die betekenis weer nie. Neem bv. Rom. 12:20 – wat beteken: "want sodoende sal jy op sy hoof vurige kole ophoop"? [NAV "... deur dit te doen, maak jy hom vuurrooi van skaamte".] Of Rom. 1:17 – "Want die geregtigheid van God word daarin geopenbaar uit geloof tot geloof"? [NAV "In die evangelie kom juis tot openbaring dat God mense van hulle sonde vryspreek enkel en alleen omdat hulle glo".] Of Joh. 13:18 – "Hy wat saam met My brood eet, het sy hakskeen teen My opgelig"? [NAV "Hy wat van my brood eet, het My in die rug gesteek".] Of Rom. 8:10 – "maar die gees is lewe vanweë die geregtigheid"? [NAV "... gee die Gees aan julle die lewe op grond van God se vryspraak ..."]

Daarteenoor kan gestel word die Dinamies-ekwivalente (D – E) metode. Die volgende dien as reëls vir die D – E vertaling.

- (i) Probeer die betekenis van die oorspronklike geskrif so duidelik as moontlik weergee.
- (ii) So letterlik as moontlik en so naby as moontlik by die oorspronklike uitdrukkingswyse aansluit. Wat het die eerste lesers daaronder verstaan?
- (iii) Die gangbare Afrikaanse uitdrukkings moet gebruik word, sonder om plat te wees.
- (iv) Metafore moet vertolk word, d.i. die betekenis moet verduidelik word.
- (v) Betekenisvelde moet uitgebring word. Ons kan dit verduidelik met twee voorbeelde:

Geregtigheid

In die OT beteken dit: reg verskaf, redding of oorwinning. In die NT beteken dit: in die regte verhouding tot God, en hierdie betekenis is tweeledig: **eerstens** wanneer die inisiatief van God uitgaan, beteken dit vryspraak; **tweedens** van die mens se kant gesien, beteken dit gehoorsaamheid aan die wil van God.

Goedertierenheid: Dit beteken in die NT genade.

- (vi) 'n Waardige en eenvoudige styl is van die allergrootste belang. Die vertaling moet die taal praat van die mense vir wie dit bedoel is. Daarom moet minder deftige woorde gebruik word, soos bv. vind = kry; voedsel = kos; woning = huis; neem = vat; ween = huil.
- (vii) Woorde met 'n ongewenste betekenis moet tot elke prys vermy word (bv. 'hoer' met 'slegte vrou' vertaal).

Samevattend beteken D-E vertaling: Wat jy lees, moet vir jou verstaanbaar wees, sodat jy die teks kan begryp.

Die jongste vertalingswetenskap dui egter daarop dat daar weer verdere ontwikkeling gekom het sodat ook die D-E vertalingsmetode nie as die beste beskou kan word nie. Daar word gestreef na 'n meer brongerigte vertalingsmetode wat tegelyk ook so verstaanbaar as moontlik moet wees.

AANBEVELING

4.3.2.1 Die Sinode aanvaar as riglyne vir vertaalmetodes:

- a) Alle vertalings moet as mensewerk beskou word en daarom mag geen vertaling as volmaak beskou word nie.
- b) 'n Vertaler moet probeer om die *betekenis* van die oorspronklike geskrif so duidelik as moontlik weer te gee.
- c) 'n Vertaler moet so letterlik as moontlik vertaal en so naby as moontlik by die oorspronklike uitdrukkingswyse aansluit. Hy moet hom dus allereers afvra wat die eerste lesers daaronder verstaan het.
- d) Die gangbare Afrikaanse uitdrukkings moet gebruik word, sonder om plat te wees.
- e) Metafore moet vertolk word, d.i. die betekenis moet verduidelik word.
- f) Betekenisvelde moet uitgebring word.
- g) 'n Waardige en eenvoudige styl is van die allergrootste belang. Die vertaling moet die taal praat van die mense vir wie dit bedoel is.
- h) Woorde met 'n ongewenste betekenis behoort tot elke prys vermy te word.

- i) Daar behoort meegewerk te word aan 'n vertaling wat brongeoërienteerd, maar ook so verstaanbaar as moontlik is.

4.4 DIE KWESSIE VAN DIE VERTALING VAN MESSIAANSE GEDEELTES EN HOOFLETTERS

HOE SLUIT DIE OU EN NUWE TESTAMENT BY MEKAAR AAN?

Bogenoemde vraag ontstaan veral na aanleiding van die vertolking van die sogenaamde Messiaanse profesieë in die OT. In die NAV word by die sogenaamde verwysings na Christus as beloofde Messias nie hoofletters gebruik nie, soos bv. in Jes. 53.

Ons moet onthou dat daar nie hoof- en klein letters in Hebreeus gebruik is nie. Die gebruik van hoofletters hang dus saam met hoe die vertaler 'n betrokke teks in die Ou Testament lees, en dit word bepaal deur sy siening van die verhouding tussen die Ou en die Nuwe Testament en watter openbaringswaarde aan die Ou Testament in die Christelike kerk toegeken word. Die debat oor die betekenis van die Ou Testament vir die Christelike kerk het reeds in die tyd van die kerkvaders begin toe Marcion die geldigheid van die Ou Testament vir die Christelike kerk betwyfel het. Gedurende die Reformasie het Luther die verhouding tussen Ou en Nuwe Testament uitgedruk as 'n verhouding tussen wet en evangelie. Omdat die Ou Testament meer wetties van aard is, het dit minder betekenis as die Nuwe Testament. Calvyn het egter daarop gewys dat die Ou Testament net soos die Nuwe Testament as openbaring van God gesien moet word. As van die beginsel uitgegaan word dat die Ou Testament op dieselfde openbaringslyn as die Nuwe Testament geag moet word, beteken dit dat die hele Ou Testament se openbaringskarakter deur die vertaler eerbiedig behoort te word. Dit beteken dat selfs daardie gedeeltes wat met seremoniële wette te doen het, vir die Christelike kerk betekenis het.

Dit is juis hierdie beginsel wat die benaderings van mense wat net sekere ereplekke aan Christus in die Ou Testament toeken, problematies maak. 'n Kanon word binne die kanon van die Ou Testament onderskei op grond van die Christus-ontdekkingsreis in die Ou Testament. Die Ou Testament word behandel soos 'n boek met 'n Christus-speletjie. Tussen die bladsye van die Ou Testament is Christus verskuil en die speletjie is om Hom te ontdek. Dit is 'n speletjie soos die eendjies wat oral in 'n prent weggesteek is en jy moet uiteindelik sê op hoeveel eendjies jy afgekrom het. Dit is 'n gevaarlike speletjie want jy sien naderhand goed vir eendjies aan wat nie regtig eendjies is nie. So word Christus op sekere plekke in die Ou Testament eksegeties ingeforseer en word as direkte voorspellings van Jesus gesien en dit moet dan as

sodanig met 'n hoofletter weergegee word, anders word "Christus uit die Ou Testament uitvertaal". Omdat die Ou Testament net soos die Nuwe Testament as Goddelike openbaring beskou word, beteken dit dat die hele Ou Testament die Drie-enige God aan ons openbaar, en daar mag nie net sekere eregestoeltes vir Christus in die Ou Testament gereserveer word nie. Die hele Ou Testament is Messiaans.

Daar is egter ook 'n ander beginsel wat hier in ag geneem moet word. Die feit dat die ganse Skrif oor eeue heen gegroei het, en dat die Openbaring van God sy volheid vind in die persoon van sy Seun, Jesus Christus, wat in die volheid van die tyd gekom het, beteken dat daar 'n **Vóór-** en 'n **Ná-Christus** tyd in die Openbaring onderskei moet word. Hoewel volkome openbaring, moet die Ou Testament deur die Christen in die konteks van vóór-Christus gelees word. Terwyl die Ou Testament in sy eie konteks gelees word, kan dit egter ook nie anders nie as dat daar met die koms van Christus in die uitleg van die Ou Testament rekening gehou sal word. Dit beteken dat ons die Ou Testament eerstens in sy eie konteks as openbaring van God sal eerbiedig en sal lees. Die vertaler van die Ou Testament behoort dus elke gedeelte in sy eie reg en eie konteks as 'n vóór-Christus openbaring te vertaal. Dit is nie die taak van die vertaler nie, maar dié van die uitleër en prediker om die lyn vanaf hierdie vóór-Christus openbaring deur te trek na die volheid van Christus soos dit in die Nuwe Testament geopenbaar word. Die vertaler se taak is om die teks wat hy voor hom het, te vertaal soos die skrywer van die teks dit geskrywe het en soos sy lesers hom in sy tyd verstaan het.

So is dit dan waar dat baie van die sogenaamde Messiaanse gedeeltes in die Ou Testament nie direkte voorspellings van Christus is nie. As hierdie gedeeltes met 'n kleinletter vertaal sou word, beteken dit nie dat Christus daarmee uit die teks wegvertaal word nie, want uiteindelik moet daar steeds van die teks se eie konteks deur die Christen-uitleër en prediker na Christus en die Nuwe Testament beweeg word. Die vertaler moet egter deur sy gebruik van hoofletters daarteen waak dat hy hom nie skuldig daaraan maak dat hy vanuit Nuwe Testamentiese perspektief iets in die teks inlees wat nie die direkte bedoeling in die oorspronklike teks was nie. Die feit dat die Ou Testament in die Nuwe Testament vervul (volgemaak) is, beteken nie dat die Ou Testamentiese teks deur die vertaler in die lig van die Nuwe Testament vertaal behoort te word nie. Die vertaler sou dan iets in sy teks inlees wat nie daar staan nie, en die eie aard van die Ou Testamentiese openbaring geweld aandoen. In die sogenaamde koningspsalms gaan dit oor die persoon van die koning en dikwels oor 'n toekomstige koning. Hiermee word nie ontken dat die teks ook kan dui

op iemand wat bokant 'n aardse koning uitstyg nie. As 'n vertaling egter die koning in hierdie gedeeltes met hoofletters aandui, gee dit die indruk dat dit in die eerste en laaste plek net gaan om die Messias (Christus). Daarmee verloor die teks sy oorspronklike openbaringsbetekenis. Die verlies aan die oorspronklike openbaringsbetekenis van 'n teks kom neer op 'n minagting van die feit dat die Ou Testament net soveel openbaring as die Nuwe Testament is. Dit sou beteken dat ons soos Marcion die hele Ou Testament kan skrap en net daardie gedeeltes wat as direk Messiaans beskou kan word in die Christelike kerk as kanon hoef te behou.

Een van die kwelvrae is rondom Jes. 7:14 teenoor Mt. 1:33, waar die 'maagd' van Mt. as 'jongvrou' deur die NAV in Jes. vertaal word. Prof. PFD Weiss gee die volgende verklaring: "Die Hebreeuse woord 'almah beteken 'n jong vrou en nie noodwendig 'n maagd nie. Dit is wat die Hebreeuse teks sê. Ons kan nie daarvan wegstroom nie. In Mt. 1:33 word 'almah met die Griekse woord parthenos weergegee, wat maagd beteken. Die regte vertaling in Grieks sou neanis gewees het, waarvoor wel sekere teksgetuies in Jes. 7:14 bestaan. Die LXX gebruik ook parthenos en daar is gemeen dat Mt. 1:33 die LXX aanhaal. As 'n mens egter die Grieks van Mt. en die LXX van Jes. 7:14 vergelyk, is dit duidelik dat die twee in ander opsigte nie heeltemal ooreenstem nie. Mt. 1:33 kan dus nie 'n aanhaling uit die LXX wees, al lees albei parthenos, vir 'almah nie: ons weet nie uit watter bron Mt. 1:33 kom nie. Dit is in elk geval nie 'n direkte vertaling van die Hebreeuse teks van Jes. nie. Mt. 1:33 en die LXX van Jes. 7:14 kan albei vrye vertalings van die Hebreeus wees, of Matthéüs en die LXX het 'n Hebreeuse teks vertaal wat betulah (d.i. maagd) in plaas van 'almah gelees het. Vir laasgenoemde is daar op hierdie stadium geen teksgetuie bekend nie. Die vertaling van 'almah met jong vrou deur die NAV is taalkundig korrek en doen niks af aan die wonder van die geboorte van Christus nie". 'n Jong vrou kan ook 'n maagd wees.

Daar moet ook in ag geneem word dat die verkondiging van Christus in die Ou Testament nie van hoofletters afhanklik kan wees nie. Omdat die hele Ou Testament Christus verkondig, is dit onmoontlik om hoofletters aan te bring op al die Ou Testamentiese tekste wat Hom verkondig (byvoorbeeld die moederbelofte in Gen. 3:15), maar dit maak tog nie dat dit in mindere mate Christusverkondiging is nie. Dieselfde beginsel geld by die vertaling van die sogenaamde koningspsalms. Die Messiaanse verkondiging is nie afhanklik van die onderskeidende hantering van hoofletters en kleinletters nie.

AANBEVELING

4.4.1 Die Sinode aanvaar dat, omdat die hele Ou

Testament as Messiaans beskou word, die Christusverkondiging nie afhanklik is van die gebruik van hoofletters of kleinletters by die vertaling van Ou Testamentiese tekste nie. Trouens, die gebruik van hoofletters kan die indruk skep dat daar net in daardie betrokke gedeeltes van Christus gepraat word en die Messiasverkondiging tot daardie gedeeltes beperk is.

Vertalers moet egter ook in ag neem dat die gebruik van hoofletters in Afrikaans eerbieds-moontlikhede skep wat nie onderskat moet word nie. As hoofletters nie in die teks gebruik word nie, sal die vertaler bewus moet wees van die eerbiedsverlies wat daarmee gepaard gaan.

Ten einde die Bybelse vervullingskonteks sy spontane gang te laat gaan, behoort vertalers ten minste deur gebruik van voetaantekeninge en/of kantaantekeninge die Messiaanse betekenis van die teks onder die leser se aandag te bring.

4.5 DIE VRAAG RONDOM OPENB. 22:18,19

Daar moet op gewys word dat toe Openbaring geskrywe is daar nog nie 'n afgeslote kanon was nie. Die teks kan dus nie op die Bybel as 'n afgeslote eenheid van kanonieke boeke betrekking hê nie. Die uitspraak moet dus van toepassing wees op dit wat in die boek Openbaring staan. Verder moet daar gekyk word na die uitspraak van Jesus in Mt. 5:17 waar hy sê dat geen jota of titel van die wet sal wegval alvorens alles voleindig is nie. In dieselfde gedeelte spreek Jesus egter die oordeel uit oor die Fariseërs wat hulle stip aan die letter van elke wet hou, terwyl hulle hul aandag eerder op die bedoeling van die wet moet toespits (Mt. 5:21 e.v.).

In Openb. 22:18-19 lees ons: "En as iemand by hierdie dinge **byvoeg**, dan sal God oor hom die plaë byvoeg waarvan in hierdie boek geskrywe is. En as iemand iets van die woorde van die boek van hierdie profesie **wegneem**, dan sal God sy deel wegneem uit die boek van die lewe en uit die heilige stad en uit die dinge waarvan in hierdie boek geskrywe is." Sonder om Openb. 22 op elke teks in die Bybel van toepassing te maak, sal daar tog gewaak moet word dat woorde nie weggelaat of bygevoeg word tot die bronteks wat 'n vertaler vertaal nie. Die beginsel is dat 'n vertaler sy bronteks vertaal. Die volgende sake moet egter onder die aandag gebring word:

- Ons besit nie die oorspronklike geskrifte soos deur die Bybelskrywers geskryf nie. Die naaste wat ons daaraan kom, is MSS uit die end van die 2de en begin van die 3de eeu. Hoe weet ons van wat bygevoeg is en wat weggelaat? Ons het reeds gesien dat ons bestaande MSS aansienlik van mekaar verskil.

- (b) Juis omdat MSS van mekaar verskil, is daar soveel studie gewy aan die tekste om die betroubaarheid vas te stel en ook te probeer kom tot 'n teks wat aanvaar kan word as so naby as menslik moontlik aan die oorspronklike teks.

Met die oudste MSS as basis en by wyse van vergelyking met ander MSS, is daar nou gekom tot by 'n gestandaardiseerde teks.

Om egter Openb. 22:18,19 nou van toepassing te maak op die saamgestelde bronteks, is nie korrek nie en maak die verklaring van Openb. 22 problematies. Vervalsing van die teks is nie in ons tyd moontlik nie. Van elke lesing in die teks kan reenskap gegee word. Die MSS is beskikbaar en kan gekontroleer word. Niemand sal dit vandag waag om 'n Griekse teks van die NT (en ook van die OT) te probeer vervals nie. Die oë van deskundiges wêreldwyd is op die teks gerig en 'n vervalsing sal dadelik raakgesien word.

4.6 SAMEVATTING

Alle vertalings moet as mensewerk beskou word en daarom mag geen vertaling as volmaak beskou word nie.

Verder is die taal van 'n volk 'n lewende en dinamiese verskynsel, daarom sal enige Bybelvertaling mettertyd verouder en sal daar altyd 'n behoefte aan nuwe vertalings bestaan.

Die aandag kan gerus gegee word aan wat die kleinseun van Ben Sira reeds in 132 v.C. oor vertaalprobleme geskrywe het: "Julle word daarom versoek om met welwillende aandag te lees en maar te vergewe as sommige uitdrukkings ten spyte van al die toewyding nog nie goed weer-gegee is nie, want wat oorspronklik in Hebreeus gesê is, het nie meer dieselfde seggingskrag wanneer dit in 'n ander taal vertaal is nie. Dit geld nie net van hierdie boek nie, maar ook die Wet en die Profete en die orige Geskrifte, dit klink heeltemal anders wanneer hulle in hulle eie taal gelees word.

Ek het dus besluit om moeite te doen met die vertaling van hierdie boek. Sedertdien het ek dag en nag baie studie daaraan gewy ..."

Dit is in dieselfde gees dat die *ad hoc*-kommissie die volgende as riglyne vir Bybelvertalings aan die Sinode voorhou:

4.6.1 'n Vertaling moet getrou die betekenis van die teks weergee.

Ten diepste is dit die enigste werklike riglyn waaraan vertalings moet voldoen.

Ten einde aan hierdie riglyn te voldoen, moet 'n vertaling op die volgende wyses geskied:

- a) daar moet met elke vertaling etlike persone wees wat die betrokke vertaling kontroleer

(Met die 1933-vertaling was daar sulke liggame deur die verskillende Sinodes aangewys. Met die 1983-vertaling is 'n soortgelyke weg gevolg. Op die huidige word met die Vertaling vir Dowes 'n soortgelyke weg gevolg. Op hierdie wyse kry alle kerke 'n inspraak by so 'n vertaling. Betroubare bekwame vertalers en 'n goed gekontroleerde vertaling is seker die beste riglyne om 'n vertaling betroubaar te maak);

b) 'n betroubare teks in die oorspronklike taal moet as bronteks deur vertalers gebruik word

(Wat betref die teks van die Ou Testament moet enige vertaling daaraan beoordeel word, of dit die Codex Leningradensis soos in Biblia Hebraica Stuttgartensia (1977) gedruk, op 'n verantwoordelike tekskritiese wyse as bronteks gebruik het.

Wat betref die teks van die Nuwe Testament moet enige vertaling daaraan beoordeel word of dit die beste saamgestelde bronteks bevat en of daar op 'n verantwoordelike tekskritiese wyse met die bronteks omgegaan is. Objektief geoordeel, moet die sogenaamde standaardteks, soos gevind in 3de uitgawe van *The Greek New Testament* (wat dieselfde teks bevat as die 26ste uitgawe van Nestle-Aland) met sy tekskritiese apparaat, as die beste bronteks vir vertalingsdoeleindes beskou word);

c) wat die vertaalmetode betref, moet die vertaling van die bronteks so letterlik moontlik, maar tog ook so verstaanbaar moontlik gedoen word

('n Vertaler moet probeer om die betekenis van die oorspronklike geskrif so duidelik as moontlik weer te gee. 'n Vertaler moet so letterlik as moontlik vertaal en so naby as moontlik by die oorspronklike uitdrukkingswyse aansluit. Hy moet hom afvra wat die eerste lesers daaronder verstaan het, terwyl hy terselfdertyd die betekenis in die huidige verstaanskonteks, asook die verdere openbaringshistoriese heenwysing (bv. uit die OT na aangetoonde Christusvervulling in die NT) so goed menslik moontlik behoort weer te gee. Hoofletters is nie die enigste manier om dit te doen nie);

d) die gangbare Afrikaanse uitdrukkings moet gebruik word, sonder om plat te wees;

e) metafore moet vertolk word, d.i. die betekenis moet verduidelik word;

f) betekenisvelde moet uitgebring word;

g) 'n waardige en eenvoudige styl is van die allergrootste belang. Die vertaling moet die taal praat van die mense vir wie dit bedoel is;

h) woorde met 'n ongewenste betekenis behoort tot elke prys vermy te word.

5. AANBEVELING AAN DIE SINODE 2004 INSAKE BYBELVERTALINGS

5.1 Die Sinode herbevestig die besluit van Sinode 2001 soos in *Handelinge 2001*, bl. 557, Kerkorde 2002, bl. 132, 9.3.3 wat lui: Die Sinode besluit derhalwe dat in die AP Kerk die hersiene Afrikaanse vertaling (1953) by Woordverkondiging gebruik moet word; dat enige vertaling ter toeligting gebruik mag word om die Bybels-gereformeerde betekenis uit te lig en te beklemtoon; dat lidmate wat die NAV wil lees, aangeraai word om dit steeds saam met die 1953-uitgawe te lees. (Vgl. ook *Handelinge Sinode 1991*, pt. 22.2, bl. 341 – “die 1983-vertaling mag steeds by die Woordverkondiging ter toeligting gebruik word”.)

Motivering

5.1.1 Sowel die 1953- as die 1983-vertalings van die Bybel in Afrikaans het 'n vertalingsproses deurloop wat verbeter kan word.

5.1.2 Die voorrang aan die 1953-vertaling beteken nie 'n afwysing of verwerping van die 1983-uitgawe nie en die “ter toeligting” stel die 1983-vertaling nie as 'n beter keuse bokant die 1953-vertaling nie.

6. BESWAARSKRIF AP KERK BLOEMFONTEIN TEEN SINODEBESLUIT 2001

Die volgende beswaarskrif is ontvang en deur die SKK na die *ad hoc*-kommissie verwys vir 'n aanbeveling aan die Sinode:

Die Voorsitter

S.K.K.

Afrikaanse Protestantse Kerk

Geagte Broer

Insake Beswaarskrif teen Sinodebesluit

Ons teken hiermee beswaar aan teen 'n Sinodebesluit van 2001 (soos dit verskyn in “Kerkorde Bepalings Ordereëls vir Vergaderings Bylaes en Sinodebesluite” 2002 uitgawe) wat handel oor Bybelvertaling en Bybelverklaring, Sinodebesluite 9.3 op bladsy 132 wat soos volg lui:

9.3 Derhalwe besluit die Sinode met betrekking tot die Bybel in Afrikaans soos volg:

9.3.1 Die Sinode beskou die eerste Afrikaanse vertaling van die Bybel (1933) en sy hersiene vertaling (1953), ofskoon vatbaar vir verbetering, steeds as 'n betroubare weergawe van God se geïnspireerde Woord.

9.3.2 Die Sinode neem kennis dat die nuwe Afrikaanse vertaling (1983), hoewel deur vele aanvaar, tog ook vir vele omstrede bly, veral ten opsigte van vasstelling van die bronteks en die vertaalmetode.

9.3.3 Die Sinode besluit derhalwe dat in die AP

Kerk die hersiene Afrikaanse vertaling (1953) by Woordverkondiging gebruik moet word; dat enige vertaling ter toeligting gebruik mag word om die Bybels-gereformeerde betekenis uit te lig en te beklemtoon; dat lidmate wat die NAV wil lees, aangeraai word om dit steeds saam met die 1953-uitgawe te lees. (Vgl. Ook *Handelinge Sinode 1991*, pt. 22.2, bl. 341 – “die 1983-vertaling mag steeds by die Woordverkondiging ter toeligting gebruik word”).

Die Kerkraad van die AP Kerk Bloemfontein het die standpunt ingeneem dat daar baie probleme met die aanvaarding van die 1983-vertaling van die Bybel in Afrikaans is, spesifiek ten opsigte van byvoegings en weglatings tussen die 1953 en 1983-vertalings. Dit kan sekerlik herlei word na verskillende brontekste en die vertalingsmetodes wat gebruik is vir die vertalings. Ons was egter eerder gelei deur Skrifuitsprake wat byvoegings en weglatings uit die Woord uitdruklik verbied en deur die uitspraak in die Nederlandse Geloofsbelydenis Artikel 7 dat dit aan geen mens geoorloof is om anders te leer nie as wat ons alreeds geleer word in die Heilige Skrifte.

Ons glo daar is 'n uitdruklike verbod op byvoegings en weglatings in die Woord wat vir elkeen maklik is om te verstaan. Ons glo dat die besluit van die Sinode soos dit verskyn in Sinodebesluite 9.3 in stryd is met die Skrif en die Belydenisskrifte en ons versoek kragtens Artikel 31 van die Kerkorde dat die besluit soos volg gewysig word:

9.3 Derhalwe besluit die Sinode met betrekking tot die Bybel in Afrikaans soos volg:

9.3.1 Die Sinode beskou die eerste Afrikaanse vertaling van die Bybel (1933) en sy hersiene vertaling (1953), ofskoon vatbaar vir verbetering, steeds as 'n betroubare weergawe van God se geïnspireerde Woord.

9.3.2 Die Sinode neem kennis dat die nuwe Afrikaanse vertaling (1983) talle weglatings uit die Skrif en veranderings aan die Skrif bevat wat in stryd met die Skrif is en derhalwe nie as 'n betroubare weergawe van God se geïnspireerde Woord beskou kan word nie.

9.3.3 Die Sinode besluit derhalwe dat in die AP Kerk die hersiene Afrikaanse vertaling (1953) by Woordverkondiging gebruik moet word; dat ander betroubare vertalings ter toeligting gebruik mag word om die Bybels-gereformeerde betekenis uit te lig en te beklemtoon; dat lidmate wat die NAV lees, gewaarsku word dat dit nie as 'n betroubare weergawe van God se geïnspireerde Woord beskou kan word nie, omdat daar talle veranderings, weglatings en byvoegings in vervat is en dat dit uitdruklik deur die Skrif verbied word.

Motivering van Beswaar

Die onrustigheid in die gemoed van lidmate van

die AP Kerk oor die geldigheid van die 1983-vertaling as 'n betroubare weergawe van die geïnspireerde Woord van God blyk daaruit dat dit by herhaling bespreek is op Sinodes van die kerk. Ons oordeel dat dit nie gaan ophou nie. Ons oordeel dat in die gesprek te min aandag gegee is aan Skrifuitsprake oor die Skrif. Daar is telkens standpunte dat die teologiese wetenskap, vakkundigheid, die taalwetenskap en die geskiedenis van manuskripte as bewys moet dien vir die 1983-vertaling van die Bybel in Afrikaans se geldigheid as betroubare weergawe van die Woord van God. In 'n onlangse skrywe wat ons van die KKCE ontvang het, is die standpunt gestel dat by ses Sinodes dieselfde standpunt gehandhaaf is dat die twee vertalings van die Bybel in Afrikaans naas mekaar gebruik kan word. Dit kom daarop neer dat dit nie reg is om nie by die Sinodes se besluite in te val nie en dat die Sinodes hierdeur in 'n swak lig gestel word. Die KKCE het veral sterk gereageer op 'n standpunt dat die 1983-vertaling as afvallig verwerp is. Die KKCE beroep hom op die Kerkorde in hierdie verband, maar voer nie Skrifuitsprake aan nie. Die standpunt word gestel dat dit 'n teologiese wetenskaplike feit is dat die 1953-vertaling baie foute gehad het wat reggestel moes word.

Dit sou meer gewig gedra het as die Skrif en die Belydenisskrifte die deurslag sou gee. Die saak van belang is eerder of iemand waarlik kan glo dat ons Almagtige Alwetende Alomteenwoordige Onveranderlike God nie deur sy voorsienigheid vir Afrikaners 'n goeie en volmaakte gawe (Jak. 1:17) in 1933 en 1953 sou gee nie, maar een met "baie foute" wat eers in 1983 "reggestel moes word". Dieselfde geld vir die King James Bybel van 1611 wat feitlik woordeliks met ons 1953-vertaling ooreenstem. Sou dit "a good gift and a perfect gift" aan die Engelse wees met "baie foute" wat eers eeue later "reggestel moes word"?

Die ondenkbare is dat die God by wie daar geen verandering of skaduwee van omkering is nie, twee verskillende Woorde van God aan sy kinders wou gee. In Artikel 7 van die Nederlandse Geloofsbelydenis word die volkommenheid van die Heilige Skrif uitvoerig deur ons kerk en elke lidmaat van ons kerk bely. In Artikel 5 bely ons dat ons sonder twyfel alles glo wat in die kanonieke boeke vervat is en boonop dat dit nie is omdat die kerk hulle so beskou nie, maar omdat die Heilige Gees in ons harte getuig dat hulle van God is.

Ons verneem van vakkundiges in die teologie dat dit 'n gereformeerde beginsel is dat die Skrif homself verklaar. Ons standpunt oor die vertaling van die Bybel in Afrikaans kom juis uit wat ons glo van wat die Skrif oor die Skrif sê en uit wat ons bely saam met die Nederlandse Geloofsbelydenis spesifiek Artikels 2,3,4,5 en 7. Dit behels onder andere dat die geskrewe Woord, Heilige en Goddelike

Geskrifte is. Dat die geskrewe Woord nie deur die wil van 'n mens voortgebring is nie, maar dat God deur sy besondere sorg vir ons en ons saligheid sy geopenbaarde Woord op skrif laat stel het. Dat daar niks teen die kanonieke boeke van die Ou en die Nuwe Testament gesê kan word nie. Dat ons alles daarin sonder twyfel glo. Dat geen geskrifte van mense met die Goddelike Skrifte gelyk gestel mag word nie, of konsilies, verordeninge of besluite nie. Ons glo dit geld ook vir Sinodes.

Uit die Bybel leer ons dat God se Woord deur en deur gelouter is. Dat elke woord gelouter is. Dat God nie verander of omkeer nie. Dat God nie lieg nie. Dat as iemand 'n evangelie verkondig in stryd met die wat die Galasiërs ontvang het, hy 'n vervloeking moet wees. Dat as iemand iets byvoeg by die Woord, plaas by hom bygevoeg sal word. Dat as iemand iets wegneem uit die Woord, God sy deel sal wegneem uit die boek van die lewe. Dit is 'n skrikwekkende oordeel. Dit behels dat so iemand die dier wat uit die see uitkom sal aanbid en dat hy by die laaste oordeel in die poel van vuur gewerp sal word.

Talle voorbeelde van verskille tussen die 1953- en die 1983-vertalings van die Bybel in Afrikaans het reeds op Sinodes ter sprake gekom. Ons heg hierby as 'n bylae 'n lys van voorbeelde waarvan ons kennis dra, aan. Twee voorbeelde van weglatings is waarskynlik genoeg om die punt te stel dat dit bestaan en Openbaring 22:19 sekerlik genoeg om te bevestig dat God dit verbied. "En as iemand iets van die woorde van die boek van hierdie profesie wegneem dan sal God sy deel wegneem uit die boek van die lewe en uit die heilige stad en uit die dinge waarvan in hierdie boek geskrywe is."

Matthéüs 24:7: "Pessiektes" is weggelaat. Dieselfde woord verskyn in die King James Bybel naamlik "pestilence".

Handelinge 17:26: "die grense van hulle woonplek" is weggelaat. Die King James Bybel van 1611 gebruik dieselfde term naamlik "the bounds of their habitation".

Hierdie is maar twee voorbeelde van begrippe wat in die 1953-vertaling van die Bybel in Afrikaans en die 1611-vertaling van die Bybel in Engels (die King James Bybel) voorkom wat nie in die 1983-vertaling van die Bybel in Afrikaans staan nie. Dit moet tog vir elkeen, geleerd of ongeleerd duidelik wees dat dit of by die een bygevoeg is of uit die ander weggelaat is. Dan is daar ongehoorsaamheid aan die Skrif. Die vraag is of dit belangrik is. Ons glo so. II Timotheus 3:16 leer ons dat die hele Skrif deur God ingegee is en nuttig is tot lering, tot weerlegging, tot teregwysing, tot onderwysing in die geregtigheid. Die King James Bybel noem "die hele Skrif" "all scripture". Dit behels dat ons nie sekere Skrifuitsprake kan afmaak as onbelangrik

nie. Ons kerk se uitsprake oor baie Sinodes dat die 1983-vertaling ten spyte hiervan aanvaarbaar is, maak ons onrustig. As daar wesenlike verskille tussen die twee vertalings is, kan albei nie betroubare weergawes van die geïnspireerde Woord van God wees nie. Dan is die een gehoorzaam en die ander nie. Dan is die een afvallig en die ander nie. Paulus skryf aan die Galasiërs dat hy hom verwonder dat hulle so gou afvallig word na 'n ander evangelie toe, terwyl daar geen ander is nie.

Ons is van harte oortuig dat die 1953-vertaling van die Bybel 'n betroubare weergawe van die geïnspireerde Woord van God is. Ons kerk glo dit ook. Ons glo dat dit die wil van God volkomelik bevat en dat alles wat ons moet glo tot saligheid daarin genoegsaam vervat is. Ons het geen ander leer nodig nie.

Bylae tot Beswaarskrif

Teksverse wat voorkom in die 1953-vertaling en wat weggeneem is in die 1983-vertaling:

Matthéüs 17:21
Matthéüs 18:11
Matthéüs 23:14
Markus 7:16
Markus 9:44
Markus 9:46
Markus 11:26
Markus 15:28
Lukas 17:36
Lukas 23:17
Johannes 5:4
Handelinge 8:37
Handelinge 15:34
Handelinge 24:7
Handelinge 28:29

Dele van teksverse wat voorkom in die 1953-vertaling en wat weggeneem is in die 1983-vertaling:

Matthéüs 6:13
Johannes 3:13
Romeine 8:1
I Petrus 4:14

Teksverse wat verander is:

Matthéüs 24:8
Génesis 2:9
Génesis 2:18
Génesis 3:5

Verwysings na Christus in die Ou Testament word of verander of versluier of weggelaat in onder andere:

Deuteronomium 18:15
Psalm 45
Psalm 72
Psalm 110
Jesaja 42

Daniël 9:26
Miga 5:1
Sagaría 12:10

Die Bybelse leer van ons verlossing dat ons wedergeboorte, ons bekering, ons geloof en ons volharding, sonder ons keuse, en sonder ons wil in ons gewerk word, word verander in:

Hábakuk 2:4 "wie reg doen, sal lewe OMDAT hy getrou bly" in die 1983-vertaling.

Romeine 1:17 "dat God mense van hulle sonde vryspreek enkel en alleen OMDAT hulle glo" in die 1983-vertaling.

Markus 1:4 "dat die mense hulle moet bekeer SODAT God hulle sondes kan vergewe" in die 1983-vertaling.

Die "vrees van die HERE" word verander na "dien" of "eer" in onder andere:

Deuteronomium 10:12
Spreuke 1:7
Spreuke 9:10
Job 28:28
Prediker 12:13
Psalm 22:24
Psalm 22:26
Psalm 72:5
Psalm 110:10

Die vraag ontstaan of die wegneem van die "vrees van die HERE" uit die Skrif mense laat dink het dat hulle nie meer hoef bang te wees vir die verskriklike oordele van God nie, en dat hulle nie meer hoef bang te wees vir die oordeel wat God uitspreek in Openbaring 22:19 nie.

Openbaring 22:19 bevat self nog 'n verandering van die 1953-vertaling in die 1983-vertaling: "boek van die lewe" in die 1953-vertaling word "boom van die lewe" in die 1983-vertaling.

Geteken: JH Vermeulen. Voorsitter APK

AANBEVELING VAN AD HOC-KOMMISSIE

6.1 Die Sinode beskou die beswaarskrif as ontvanklik aangesien dit aan die vereistes vir die indiening van beswaarskrifte voldoen.

6.2 Die Sinode verwerp die voorstelle tot verandering aan die Sinodebesluite soos dit by 9.3.2 en 9.3.3 in die Kerkordeboek 2002 voorkom (bl. 132).

Motivering van die *ad hoc*-kommissie

In sy motivering gaan die Kerkraad (?) van Bloemfontein blykbaar van die veronderstelling uit dat die bestaande 1933/53-vertaling van die Bybel die finale weergawe van die Woord van God is (kyk veral die tweede paragraaf onder "motivering"). Die beroep, byvoorbeeld, op NGb. Art. 7 t.o.v. byvoegings en weglatings is ook nie geldig nie

omdat dit na buite-Bybelse bronne, soos deur die Rooms-Katolieke Kerk gebruik, verwys; beslis nie na 'n spesifieke *vertaling* nie. Uit die studiestuk van die *ad hoc*-kommissie wat voor die Sinode dien, blyk dit dat alle vertalings altyd oop is vir verbetering en dus nooit as finaal beskou mag word nie. Daarom is dit ook nodig om altyd soveel moontlik ander vertalings te raadpleeg ten einde te poog om so na as moontlik aan die betekenis te kom. **In plaas van die verabsolutering van 'n bepaalde vertaling, behoort die Sinode hom te laat lei deur die beginsels i.v.m. die vasstelling van die beste bronteks en die beste vertaalmetode, en hom te beywer om dááaraan steeds weer die beste gestalte te gee.** Dit is in die studiestuk beredeneer. Soos in die studiestuk aangetoon, het die Here wonderbaarlik so gelei dat, ten spyte van die moontlikheid tot vele oorskryffoute, deur die loop van soveel jare uiters min veranderings in die manuskripte voorgekom het, en dat die verskille wat wel voorkom, nie van deurslaggewende belang met betrekking tot die Bybelboodskap is nie.

In die lig van die beswaarskrif wat beweer "Die Bybelse leer van ons verlossing dat ons wedergeboorte, ons bekering, ons geloof en ons volharding, sonder ons keuse, en sonder ons wil in ons gewerk word, word verander ...", wys ons op byvoorbeeld Hábakuk 2:4 ter illustrasie van watter probleme 'n vertaler het om sy teks korrek te vertaal. Hábakuk 2:4 lui in die Ou Vertaling: "Kyk, sy siel is opgeblase in hom en nie reg nie. Maar die regverdige, deur sy geloof sal hy lewe." In die 1983-vertaling is dit soos volg vertaal: "Dit is die boodskap: wie nie reg gesind is nie, sal sy verdiende loon kry, maar wie reg doen, sal lewe omdat hy getrou bly." 'n Letterlike vertaling van die Hebreeuse teks sou min of meer soos volg lui: "Kyk, 'n verrotte en nie-regte siel in hom, maar die regverdige sal deur sy standvastigheid (betroubaarheid) lewe." Klaarblyklik het die OAV teruggegryp na die Griekse vertaling (Septuagint) en die laaste deel vertaal met "maar die regverdige, deur sy geloof sal hy lewe." Die probleem is egter dat daar in die Griekse teks staan: "... sal deur my geloof lewe." Om die betekenis van die voorhande teks vas te stel, sal daar eerstens na die onmid-

dellike konteks van die gedeelte in Hábakuk gekyk moet word. In Hábakuk word die "regverdige" en die "goddelose" teenoor mekaar gestel (Hab. 1:4), soos so dikwels elders in die Ou Testament gebeur (vgl. Ps. 1). Hierdie goddeloosheid kom in Israel se lewe voor en daarom gaan die Here die Babiloniërs (Chaldeërs) opwek om dit by sy volk te straf (Háb. 1:6). Uiteindelik word Babilonië die goddelose, want hy oorskry sy perke en word bloot 'n moordenaar van nasies (Háb. 1:17). Die goddelose Babilon gaan gestraf word en sy koningshuis gaan vernietig word (3:13).

In ons teksvers is dit dan Babilonië wat 'n verrotte en skewe gees het. Die "regverdige" is die verbondskind wat trou is aan die eise van die verbond en wag op die verlossing deur die Here. In die lig hiervan kan die teks dalk met behulp van voetnote soos volg vertaal word: "Kyk, die goddelose¹ het 'n verrotte en verdraaide gees, maar die regverdige² sal deur sy standvastigheid³ lewe⁴."

- 1 Die mens wat die Here se wet minag (kyk Háb. 1:4).
- 2 Die een wat trou bly aan die eise van die verbond.
- 3 "Standvastigheid" het te doen met verbondstrou, maar ook met die sekere verwagting dat die Here sy volk gaan red.
- 4 In die konteks gaan "lewe" oor hulle wat deur die komende oordeel van die Here oor die goddelose Babiloniërs gered gaan word.
- As 'n vertaling "omdat" in hierdie konteks gebruik, hoef dit nie noodwendig op die enger toetrede tot die heil te slaan nie, maar kan dit ook slaan op die volhardende instandhouding van die verbondslawe vanweë die vooruitsig op die komende redding.
- 7 Die *ad hoc*-kommissie vertrou dat hy hiermee aan die opdragte van die SKK voldoen het.

Geteken: Dr. CI van Heerden
(Voorsitter)

Dr. HJ Smith
(Skriba)

Datum: 14 Mei 2004.

Verslag: Kommissie vir Onderwys en Opvoeding (KOO)

Tydperk: 9 September 2001 tot 7 Mei 2004

VERSLAG: KOMMISSIE VIR ONDERWYS EN OPVOEDING (KOO)

TYDPERK 9 SEPTEMBER 2001 TOT 7 MEI 2004

1. PERSONEEL

Die Sinode van 2001 het die volgende lede verkies: Di. FJ van der Merwe (sameroeper en voorsitter), JB Trollip (ondervoorsitter), JP Bezuidenhout (skriba) en JFT du Plessis. Die kommissie het brs. HJ Hayes (VCHO) en P. Bruwer (BCVO) as gekoöpteerde lede aangewys.

2. VERGADERINGS

Vier vergaderings van die Kommissie het plaasgevind.

3. UITVOERING VAN OPDRAGTE VAN DIE SINODE

3.1 Streeks-onderwysberade (*Handelinge Sinode 2001*, bl. 503)

In die Wes-Transvaal is daar twee berade gehou, te wete te Bürmannsdrif en Coligny. Met die skrywe van hierdie verslag is daar twee berade gereël in Kaapland, nl. te Kareedouw en Riversdal, en een in Oos-Transvaal. Tydens die berade word daar aandag gegee aan die huidige wetgewing van openbare skole en kurrikula. Verder is aandag aan die sinodale besluite en die verbondsouer se antwoord daarop gewy.

3.2 SKK gesprek met Christelike kerke (*Handelinge Sinode 2001*, bl. 503: 6.4.8)

Die SKK sal afsonderlik rapporteer.

4. UITVOERING VAN OPDRAGTE VOORTSPRUITEND UIT DIE LASGEWING (KO. bl. 118)

4.1 Huidige stand van Bybelonderrig in openbare skole

4.1.1 "National Policy on Religion and Education"

In September 2003 het die finale verslag van die "National Policy on Religion and Education" verskyn. In die aanloop tot hierdie verslag het die kommissie deel gehad aan die besware en insette tot die opstel van die verslag. Die eindresultaat dui duidelik daarop dat ons besware, saam met ander

Christelike besware, geen uitwerking gehad het nie. Die minister het self 'n ondersoekliggaam aangewys en ander aanbevelings van provinsiale kongresse in die wind geslaan. Hy het sy eie doelgerigte pad geloop in die ondermyning van die grootste deel van Suid-Afrika se geloofsgemeenskap.

'n Samevatting van en bespreking van hierdie finale verslag word as Bylae KOO 1 by hierdie verslag gevoeg.

AANBEVELING

4.1.1.1 Die Sinode neem met dank kennis van die kommissie se bydraes tot die finale verslag, en andersyds neem die Sinode met teleurstelling en misnoeë kennis van die ministerie se ignorering van grondige besware en bydraes van die kommissie.

4.1.2 Kurrikulum 2005

Wanneer die VCHO-studiestuk: "'n Nuwe onderwysmodel: waarom?", asook *Die Boodskapper* se artikel van ds. Erik van der Merwe: "Ubuntu en die Christelike alternatief" bestudeer word, dan is dit duidelik dat die hele onderwysstelsel van die openbare skool deurdrenk is van humanistiese, globalistiese, multigeloofs- en selfs heidense beginsels. Die video-ontleding van hierdie kurrikulum, wat deur AP Kerk Pretoria-Oos gemaak is, ontleed hierdie saak tot op die been. Hierdie beginsels kom nie sporadies in sommige vakke voor sodat dit maklik bestry kan word nie, maar **is die hele stelsel!** Daarom dat die Sinode reeds in 2001 besluit het (*Handelinge Sinode 2001*, bl. 503, pt. 6.4.2.): *Die Sinode besluit dat onderwys in openbare skole nie meer die ideale onderwysmedium vir Boere-Afrikanerkinders is nie, aangesien die inslag die kinders vervreem van hul Calvinisties-gereformeerde Godsdiens en Boere-Afrikanerkultuur.*

Uit die beskrywingspunte is dit duidelik dat die besware teen hierdie onderwysmedium vermeerder en dat gelowiges begin reageer. Daarvoor is die kommissie dankbaar. Ongelukkig is dit ook waar dat die kommissie bewus geword het van ernstige teenkantiing van lidmate teen die verspreiding van inligting in verband met die ware karakter

van hierdie onderwysmedium. Wanneer gaan hierdie lidmate wakker word? Eers wanneer die AP Kerk net uit 'n paar grysaards bestaan en daar nie meer sprake is van 'n Boere-Afrikanervolk nie?

(Kyk Bylae KOO 2 vir bespreking van Kurrikulum 2005 se verbeterde uitgawe.)

AANBEVELING

4.1.2.1 Die Sinode neem kennis van Bylae KOO 2.

4.2 Huidige stand van Christelike onderwys:

Die Gideonsbende wat in hierdie stryd voortbeur teen die stroom kan soos volg opgesom word:

- **Die BCVO:** Die beweging doen reuse werk vir die Koninkryk op onderwysgebied. Dit het bekend geword dat die Minister van Onderwys 'n vertroulike verslag oor die skole aangevra het en teenstrydig met die Grondwet van die RSA hierdie skole probeer deregistreer. Voorbidding en steun word vir hierdie skole gevra.
- **ARSO:** Die skole vir Gereformeerde Kerke se lidmate groei steeds. Met vreugde is verneem dat ook met onderwysersopleiding begin is.
- **VCHO:** Die onontbeerlikheid van die kerk as vennoot, naas die ouerhuis en die skool, ten einde Christelike onderwys vir Suid-Afrika te bereidder, word benadruk. Elkeen van hierdie instellings se selfstandigheid word erken en eerbiedig, en die Vereniging werk graag saam op 'n projekgerigte basis, waar dit oor die bevordering van Christelike onderwys gaan. In 2003 en 2004 is en word met een van hierdie geesgenootlike instansies saamgewerk, met die doel om die inhoud van vakmateriaal te evalueer. Origens het die Vereniging sy eie werkprogram, sover dit die ver-Christeliking van die onderwys betref, waarby inbegrepe is die voortgesette ontwikkeling van vakmateriaal van 'n Christelike inslag, die uitgee van publikasies soos *Roeping & Riglyne* en die *Tydskrif vir Christelike Wetenskap*, benewens ander, en die aanbied van seminare en kongresse oor aktualiteitsaangeleenthede.
- **Op tuisonderrigvlak** kan die volgende instansies genoem word: **Impak:** is 'n tuisonderrigstelsel deur middel van rekenaar en multimedia. (www.impakonderwys.co.za) **Pestallozzi Trust** is 'n regsfonts vir tuisonderwys maar ook 'n baanbreker in die ontleding van die staat se onderwysbeplanning. (www.pestallozzi.org)

4.3 Inligting ter ondersteuning.

- Indien die Sinode die aanbeveling by pt. 6 van hierdie verslag goedkeur, beplan die KOO die saamstelling en verspreiding van pamflette (in samewerking met die Publikasiekommissie) aangaande die onderwysituasie aan elke kerkraad.

- Afgesien van algemene inligting i.v.m. die onderwys, is 'n Bybelonderrig-laserskyf by die VCHO beskikbaar.
- Van tyd tot tyd verskyn daar artikels in *Die Boodskapper*.
- Die video "Die intergeloofs- en New Age infiltrasie van die onderwys" deel 1 is verkrygbaar by WTL Produksies, Tel. 011 472 6964, faks: 0116721798; sel: 0826897603.

4.4 Ad hoc-opdragte

- Op versoek van die dosenteraad van die APA, deur Prof R Maré, het die kommissie onderwerpe geïdentifiseer ten opsigte van die leerarea "Lewensoriëntering" wat gebruik kan word vir onderwysopleiding en oriëntering.
- Leiding is op navraag aan gemeentes verskaf ten opsigte van die huidige onderwysituasie.

5. BESKRYWINGSPUNTE

5.1. Ring van Klerksdorp: Onderwyskrisis

Die Sinode besluit dat daar indringend na die onderwyskrisis gekyk word.

Motivering

- 1 'n Oorgrote meerderheid van ons verbondskinders bevind hulle vanweë verskillende omstandighede nog in openbare skole.
- 2 Die inhoud van leerplanne aan openbare skole druis direk in teen die beginsels van Christelik-Volkseie onderwys.
- 3 Kerkrade moet ouers aanmoedig om moontlik te kyk na tuisonderwys en dit ook ondersteun.
- 4 Kerkrade en lidmate moet betrokke raak by openbare skole waar verbondskinders onderrig ontvang.
- 5 Kerkrade moet studente aanmoedig om hulle aan te meld vir opleiding in die onderwysberoep.
- 6 Die Afrikaanse Protestantse Akademie moet die departement opvoedkunde uitbou om soveel moontlik Christenonderwysers vir privaat- en openbare skole op te lei.
- 7 Verbondsouers moet saamstaan en hulle internasionale reg op selfbeskikking met die oog op eie staatsgesubsidieerde onderwys vir Afrikanerkinders van die staat afdwing.

5.2. Ring van Moot-sentraal: Strategie teen antichristelike aanslag op onderwys

Die Sinode besluit:

- 1 Die aanslag van die huidige regering is teen die Christendom, teen Christennorme en teen die *kind* se Christelik-Volkseie identiteit.

- 2 Dit gaan veral oor die aanslag teen die kind en verdien dus ons Kerk se ernstige aandag en optrede.
- 3 Die kerk moet 'n goedbeplande strategie ontwikkel en dit met alle mag tot sy beskikking uitvoer.

Motivering

- 1 Die Kerk en die lidmate moet kennis bekom indien ons êrens wil kom (Hos 4).
- 2 Kennis veral oor die NEW AGE, GLOBALISME en UITKOMSGEBASEERDE ONDERWYS is noodsaaklik.
- 3 Die Kerk kan geweldig baie doen en bereik, byvoorbeeld deur literatuur te versprei. Hier word onder meer gedink aan die voorgeskrewe boek *Die Nuwe Onderwysmodel – waarom*. (Verwys ook na die artikel van prof. Kobus Pienaar wat hopelik eersdaags in verkorte weergawe in *Die Boodskapper* gepubliseer gaan word). Die Trust vir Afrikaanse Beheerliggame vir Onderwys en Kultuur (Tabok) en soortgelyke organisasies moet ondersteun word.
- 4 Ons Kerk moet standpunt inneem en sy stem verhef op soveel moontlike maniere, insluitend deur *Die Boodskapper*, deur middel van pamflette, ens.
- 5 Indien die Sinode standpunt inneem en dit deur *Die Boodskapper* bekendstel, het ons reeds 'n goeie begin.
- 6 Ons ouers moet aangemoedig word om hulle kinders te begelei deur te weet wat in skoolhandboeke aangebied word. Hulle moet weet dat hul kinders onder meer ook sinkretisme, die evolusieleer, ens. geleer word.
- 7 Afrikaanse skole word oopgestel en word parallelmedium skole terwyl ouers niks daaromtrent doen nie. Parallelwording is die eerste stap na eentaalwording en moet verhoed word!
- 8 Beide die Sinode en AP kerke moet die CVO-skole op finansiële- en ander wyses kragtig en deurlopend steun. Gemeentes waar daar nie 'n CVO-skool is nie, moet 'n bestaande skool "aanneem" en versorg.
- 9 Kader Asmal moet ontmasker word. Kenners behoort opgedra te word om sy wetgewing te bestudeer en die kerk voortdurend te adviseer. Op grond van die advies moet teenoptrede beplan word.
- 10 Skoolhoofde word deur die Departement van Onderwys geïntimideer weens hulle afhanklikheid. Die Kerk moet die ouerrade bystaan in hulle stryd namens die Hoofde.
- 11 Asmal is besig om ons skole te vernietig, om

ons Volk se toekoms te vernietig en om ons Christelike beginsels te verkrag. Kragtige optrede deur die AP kerke nou, is noodsaaklik en uiters dringend!

5.3. AANBEVELINGS

Die Sinode

- 1 neem met instemming kennis van die beskrywingspunte van die Ringe van Klerksdorp en Moot-Sentraal;
- 2 bring weer eens dringend die vorige sinodale besluite onder die aandag van kerkrade en herbevestig dit (*Handelinge Sinode 2001*, bl. 502, 503);
- 3 gee opdrag aan die KOO om alle inligting oor die huidige skolebedeling in te win en in pamfletvorm te versprei;
- 4 moedig Ringe aan om saam te span en, met inagneming van die Kerkorde en Bepalings, en in samewerking met KOO, 'n leraar te beroep hoofsaaklik met die opdrag: onderwys en opvoeding;
- 5 moedig kerkrade aan om, waar daar nie CVO-skole is nie, soortgelyke skole of kerk-skole te stig;
- 6 versoek kerkrade dringend om uitvoering te gee aan vorige sinodebesluite.

6. BEGROTING

Weens die feit dat die personeel van die volgende kommissie onbekend is, is dit dus moelik om 'n juiste begroting saam te stel. Die kommissie besluit op R10750.00 per jaar. Dit sluit in: reiskoste, verversings en druk van brosjures vir inligtingsverspreiding. Ter motivering: verhoging in reiskostetoelae; aanbieding van onderwysberade; publikasies.

7. SLOT

Die Kommissie vir Onderwys en Opvoeding vertrou dat hy sy werksaamhede volgens sy lasgewing tot bevrediging van die Sinode en die kerkverband in sy geheel afgehandel het en bid elke gemeente binne die A P kerkverband die seën van die Here toe op hulle jeugwerk.

Ds. FJ van der Merwe
(Voorsitter)

Ds. JP Bezuidenhout
(Skriba)

BYLAE KOO 1

NUWE ONDERWYSBELEID: RELIGIE EN ONDERWYS

1. INLEIDING

Die nuwe onderwysbeleid is in September 2003 in die Staatskoerant nr. 25459 gepubliseer en is

afdwingbaar in alle geregistreerde skole in die RSA. Die beleid is aanvanklik opgestel deur die Minister se “Komitee vir Godsdiensonderwys” van 1999. Later is die beleid herskryf deur ‘n geheime “Staande Advieskomitee vir Religie en Onderwys” van 2002 waarvan die name eers onlangs bekend gestel is. Leiers van die “Parlement van Wêreldgodsdienste” het die opstel van die beleid oorheers. (Vergelyk navorsing deur Sarel van der Merwe.) Geen onderwysersunies of bestaande provinsiale vakkomitees kon enige insette lewer nie. Slegs kommentaar op ‘n eerste konsepbeleid is gevra en grotendeels geïgnoreer. Nou word slegs verklaar dat “die debat afgehandel is en die beleid moet toegepas word”.

2. GELYKSTELLING VAN GODSDIENSTE

Die beleid is geskoei op die sg. “neutrale” fenomenologiese wetenskapsfilosofie wat slegs die religieë bestudeer as gelykwaardige menslike “verskynsels” en belewinge. (Prof. JA Heyns beskryf die filosofie as die eindpunt van die “Sterwende Christendom”.) Hierdie beleid word deur die minister as ‘n “saamwerk-model” voorgedra, waarin die staat en die godsdienste gemeenskappe saamwerk op gebiede van gemeenskaplike belangstellings en bekommernisse. In die model moet die staat alle godsdienste teen mekaar beskerm deur die uitwissing van diskriminasie (getuieis?) en dominerende van die een oor die ander (bl. 8, par. 3). Die staat waarborg dan aan die godsdienste vryheid van staatsinmenging ten opsigte van vryheid van gewete, godsdiens, denke, geloof en beskouinge (solank dit nie die staat se beleid en politieke doelwitte teengaan nie).

Enige gesigspunt wat die uniekheid van die Christen en die Bybelse boodskap van Christus as die enigste Verlosser uitdra (onder meer Handeling 4:12) word as “konfessioneel en sektaries” afgewys en verbied (bl. 30). Christelike onderwys waarin die Algemene Openbaring van die Here in die natuur met die Besondere Openbaring (Skriptuur) integreer word om Christelike waarhede aan Christelike leerlinge oor te dra word verbied. Hierin is die nuwe beleid onder die dekmantel van “neutraliteit” uitgesproke anti-Christelik (vergelyk onder meer Jakobus 4:4). Die reg op Christelike Onderwys en kultuuroordrag word dus misken en na buite die onderwys verban. Die Bybelse siening dat Christus Koning is van elke duimbreedte van my lewe – ook die onderwys van die Verbondskind (soos die Groot Gebod in Mt. 22 en Deut. 6 vereis) – word summier verwerp en uit die onderwys uit verban.

3. DOELWIT VAN DIE RELIGIE-ONDERWYS IN STAATSKOLE

Uit die voorgaande blyk dit duidelik dat die regering religie-onderwys wil gebruik om sy eie

doelwitte te bereik. Dit word dan ook duidelik uitgespel (bl. 11 en 12), nl. (KOO kommentaar verskyn tussen hakies):

- Gelykwaardigheid (“equity”): alle kulturele, religieuse en taalkundige tradisies moet as gelykwaardig aan die leerlinge oorgedra word. (Die leerling moet ingeprent word dat liefde en voorkeur vir eie godsdiens, kultuur en taal ondemonstrasies en selfsugtige “apartheid” is.)
- Verdraagsaamheid (“Tolerance”): Onderwys moet bydra tot die bevordering van verdraagsaamheid en respek vir alle godsdiens as die erfenis van ‘n “delende beskaafde burger-gemeenskap”. “Konfessionele (Bybelse?) godsdiensonderrig is sektaries en onaanvaarbaar in ‘n demokratiese gemeenskap” (bl. 14 en 30). (Om kosbare leertyd van jou eie Verbondskind vir jou eie [Bybelse Gereformeerde] Godsdiens op te eis is onbeskaafd en onbetaamlik vir ‘n goeie burger van die staat.)
- Diversiteit en Veeltaligheid (“Diversity and Multilingualism”): Onderwys moet multi-religieuse en veeltalige (bedoelende multi-kulturele) kennis, begrip en waardering vir alle religieë in die RSA en die wêreld kweek. “Leerlinge moet in ‘n gemeenskaplike medemenslikheid ingelei word en dit ontdek ...” (bl. 15). (Dit word voorgedra as die groot “rykdom” van die sg. “Nuwe Suid-Afrikaanse Nasie”. Eie kultuur, Godsdiens en selfbeskikking vir jou eie volk moet uitgewis word en wêreldburgerskap moet aktief bevorder word.)
- Openheid (“Openness”): Onderwys moet ‘n aktiewe rol speel in die vorming en oordrag van ‘n nuwe oop gees en kultuur. Enige oordrag van ‘n spesifieke suiwer geloof of religie is “indoktrinering” van leerlinge.
- Aanspreeklikheid (“Accountability”) tot die staat alleenlik: Slegs ‘n sistematiese menslike aanspreeklikheid, religieuse gekweekte waardes en etiese toewyding wat ‘n belangrike bydrae tot nasiebou lewer, moet onderrig word. “Moedige leerlinge altyd aan om te redeneer in terme van ‘n nuwe nasionale eenheid in Suid-Afrika” (bl. 15). (Die bou van ‘n “nuwe nasie” word die maatstaf van wat godsdienstig en eties korrek is en wat mag onderrig word – ongeag wat jou geloof in Christus vereis en ongeag jou eie volk se ideale en geskiedenis.)
- Sosiale Eer (“Social Honour”): Onderwys eer alle leerlinge se taal en kultuur, godsdiens en sosiale agtergrond; daarom mag geen kritiek daarteen toegelaat word nie. (Die kritiese getuieis van een religie teenoor ‘n ander in geregistreerde skole is “oneerlik” teenoor die gemeenskap (staat?) en dus verbode. Alle skole moet geregistreer word.) “Ware religie beliggaam (“embody”) waardes van

geregtigheid en barmhartigheid; liefde en versorging; toewyding (aan die staat?), meegevoel en samewerking" (met die staat?) (bl. 17). (Suiwer Humanisme ... mense aanbidding!)

Alle onderwysers sal vir hierdie voorgenoemde doelwitte opgelei en heropgelei word. Die sogenaamde "waardes" van die Konstitusie en Wet op Menseregte sal die kern van die (nuwe) religie-onderwys vorm.

4. VOORGESKREWE INHOUD VAN RELIGIE-ONDERWYS

Die "Assesseringstandaarde" skryf die volgende inhoud van die religie-onderwys as deel van die "Breë Uitkoms" van "Sosiale Ontwikkeling" van die leerarea, "Lewensoriëntering", voor (bl. 32):

(Die KOO verkies die staat se term "religie", aangesien "Godsdien" diens aan die Ware God impliseer, wat nie in die voorgeskrewe leerinhoud ingesluit word nie.)

Graad 0: Identifiseer name en simbole wat verband hou met jou eie religie.

Graad 1: Paar bekende religie-simbole met 'n reeks religieë wat in Suid-Afrika voorkom.

Graad 2: Beskryf belangrike dae vir 'n verskeidenheid van religieë.

Graad 3: Bespreek eetgewoontes, kleredrag en versierings van 'n reeks religieë.

Graad 4: Bespreek belangrike plekke en geboue wat by 'n reeks religieë voorkom.

Graad 5: Bespreek feeste en gebruike uit 'n verskeidenheid van religieë.

Graad 6: Bespreek die "waardigheid van die mens" soos deur verskeie religieë aangetoon word.

Graad 7: Verduidelik die rol van mondelinge tradisies en geskrifte in 'n reeks van die wêreld se religieë.

Graad 8: Bespreek die bydraes wat organisasies uit verskeie religieë tot sosiale ontwikkeling gelewer het.

Graad 9: Oordink en bespreek die bydraes wat verskeie religieë gelewer het tot die bevordering van wêreldvrede.

Leerinhoude vir Grade 10 tot 12 sal nog bepaal word.

5. WAT LAAT DIE BELEID VIR DIE BYBELSE CHRISTEN TOE?

5.1 Christene het die reg om op eie koste "onafhanklike skole" insluitende "Christelike Skole" te stig en te bedryf op voorwaarde dat "rassediskriminasie" vermy word; die skool geregistreer word

en standaard vergelykbaar met staatskole gehandhaaf word. Christene het ook die reg om Staatskole in private eiendom te bedryf met die oog op Christelike Onderwys. Godsdienstige Leerinhoud van die skole word nie deur die staat bepaal nie, maar die kernleerstof soos in 4 uiteengesit, moet ook behandel word (bl. 12).

5.2 Bybelkunde sal as "Christelike Studies" voortbestaan as 'n keusevak in die leerarea, "Lewensoriëntering" vir die Gr. 12 eksterne eksamen. Ander keusevakke sal ook beskikbaar wees, soos bv. Joodse Studies of Islam Studies. (Die aandrang van Kerkskole en Christelike gemeenskappe op die vak was te groot. Afrikaanse skole het die vak ongelukkig grootliks uitgesny uit vakkeuses. Bybelkundestudente het bv. in Noord-Wes skole van 11 000 in 1993 tot 3 000 in 2002 (weens druk van ANC-lede) verminder, met net twee Afrikaanse skole wat dit aanbied. Die uitsonderlike prestasies en getalle van Potchefstroom Gimnasium in die vak verdien alle Afrikaner Christene se lof, bewondering en voorbidding. In CVO-skole het die vak nog nie gegroei nie.)

5.3 Christelike Bybelonderrig mag deur leraars van erkende kerke ná skoolure met die toestemming van die skoolbeheerrade aan eie lidmate gegee word, mits ander religieë dieselfde voorregte gegee word. (Bybelonderrig sal dus met die "sport-afgod" ná skoolure moet meeding.) Christengelowiges sal dit wat nog toegelaat word ten volle moet benut en met woord, daad en voorbidding moet ondersteun (Lukas 12:8 tot 11).

BYLAE KOO 2

DIE HERSIENE KURRIKULUM 2005 – VERBETERING OF NIE?

Dr Irmhild Horn – (UNISA: Hoofbestuurslid VCHO)

INLEIDING

Einde Julie 2001 is die voorgestelde hersiene weergawe van Kurrikulum 2005 vir kommentaar beskikbaar gestel. Mense, insluitend Christene, gaan dalk geneig wees om die hersiene kurrikulum te verwelkom aangesien dit oënskynlik 'n mate van akademiese orde herstel – voorsiening word vir individuele assessering en herhaling van 'n graad gemaak en vasgestelde assesseringstandaarde wat inhoud aandui, word neergelê. Assesseringstandaarde is opdragte wat die kind moet uitvoer om sy/haar kennis, vaardighede en/of waardes te demonstreer.

Die herstelling van akademiese orde na die verwarring wat die oorspronklike Kurrikulum 2005 tot gevolg gehad het, word deur die onderwysowerhede as rede vir die hersiening voorgedhou. Inhoud

wat help om akademiese rigting aan onderwysers te gee en van 'n hoë akademiese standaard is, moet verwelkom word. Die kurrikulum is egter nie net hersien om akademiese rigting aan onderwysers te gee nie, maar ook om die bereiking van die ideologiese strewinge van die staat wat grondliggend aan die oorspronklike Kurrikulum 2005 was, te verseker. Dié strewinge sluit die volgende onbybelse sake in: om tradisionele Afrika-gelowe en praktyke in ere te herstel en om mense te kweek wat alle religieë en religieuse praktyke as gelykgeldend waardeer en wat geen vooroordele teen enige seksuele lewenstyl koester nie.

Wat ek m.b.t. die hersiene kurrikulum wil aanspreek, is twee sake:

- die herstelling al dan nie van hoë akademiese standaarde
- die skool as middel tot sosiale omvorming

DIE HERSTELLING AL DAN NIE VAN HOË AKADEMIESE STANDAARDE

In die hersiene uitgawe, soos in die oorspronklike Kurrikulum 2005, is daar geen uitkomst wat aandui watter vakinhoudelike kennis kinders in elke leerarea en in elke graad moet bemeester nie. Die uitkomstes wentel nog steeds net om hoër denkvermoëns, politieke-korrekte waardes en gesindhede en sogenaamde lewensvaardighede. Gevolglik vind 'n mens dat die uitkomst vir 'n sekere leerarea in al die grade nog steeds dieselfde is. Vakinhoudelike kennis wat aandui wat die kind moet ken en/of kan doen in elke leerarea en in elke graad word in die hersiene kurrikulum d.m.v. assesseringstandaarde voorgeskryf. Behalwe in geskiedenis en aardrykskunde (die sosiale wetenskappe) word daar geen vakinhoudelike sillabusse vir elke graad verskaf nie. Daar is geen gedetailleerde uitstipping van die minimum diepte van kennis en begrip wat in elke graad bereik moet word nie en ook geen uitstipping nie van die feite en konsepte wat die kind moet ken en begryp voordat hy/sy 'n akademiese taak wat as assesseringstandaard voorgeskryf word, sinvol en suksesvol kan uitvoer.

Hierdie leemtes beteken dat die akademiese probleme met die ou kurrikulum nie by die kern van die probleem aangespreek is nie. Die gebrek aan uitstipping van die minimum diepte van kennis en begrip wat in 'n leerarea in elke graad bereik moet word, beteken dat veral onervare onderwysers nog steeds óf 'n te hoë óf 'n te lae standaard vir die betrokke graad sal stel.

Die gebrek aan gedetailleerde uitstipping van feite en konsepte wat aan kinders verduidelik moet word, beteken dat daar nog steeds van kinders verwag sal word om ondersoek en take sonder noodsaaklike voorafgaande onderrig te moet

uitvoer. Sulke ondersoek sal noodwendig onsystematies en rigtingloos wees, gekonsentreerd op onbenullige bysake omdat die kinders nie in die nodige begrotingskennis en -begrip onderrig is nie. Kinders sal ook geen werklike begrip van die tersaaklike onderwerp deur hulle ondersoek ontwikkel nie. Hulle sal heelwaarskynlik stukkies losstaande inligting assimileer sonder om 'n geïntegreerde geheelbeeld te verkry. Boonop, die UGO-benadering het met hersiening behoue gebly en dus ook die klem op groepwerk. Dit beteken dat gebrekkige of foutiewe begripsvorming en selfs leerprobleme van individuele kinders nog steeds óf ongemerk sal verby glip óf eers bespeur sal word wanneer dit dalk te laat is vir effektiewe remediërende onderrig.

Die volgende voorbeeld toon aan hoekom ondersoek sinneloos is as leerders nie eers voorsien is met die nodige kennis nie: Verbeel u dat u niks omtrent die werking van 'n motor se enjin weet nie. As u motor onklaar raak, sal u moontlik die kap oopmaak en dele van die enjin inspekteer en manipuleer. Omdat u niks van 'n motoreenjin weet nie, sal u inspeksie en manipulerings van die enjin nutteloos wees. Dit leer u niks omtrent die werking van die enjin nie en die motor bly onklaar.

Gestruktureerde kennis is essensieel in alle vakke. Selfs in vakke soos die tale en Kuns en Kultuur wat na kreatiwiteit vra, moet 'n kind eers die tersaaklike reëls en/of tegnieke geleer word voordat hy/sy met werk vorendag sal kom wat van werklike taalkundige of kunstige waarde is. Boonop, voorgraadse onderwysersopleiding sluit nie 'n diepte studie van kurrikulumontwerp in nie, en derhalwe moet die paslike reëls en tegnieke vir elke graad deur gekwalifiseerde en kundige kurrikulumontwerpers geïdentifiseer word en in gedetailleerde sillabusse uitgestip word. As die noodsaaklikheid van taalreëls en kunstegnieke onderskat word, is daar in Amerikaanse skole gevind dat onderwysers alle en enige pogings, ongeag werklike taalkundige of kunstige waarde, aanvaar as 'n uitdrukking van die kind se eie kreatiwiteit.

Uit bostaande blyk dit dat die handhawing van hoë akademiese standaarde nie noodwendig 'n gevolg sal wees van die hersiening wat aan die oorspronklike Kurrikulum 2005 gemaak is nie. Die rede is heelwaarskynlik dat die skool se belangrikste funksie nie meer akademiese vorming is nie, maar sosiale vorming volgens staatsvoorskrifte. Hierdie tendens word wêreldwyd aangetref, nie net in Suid-Afrika nie.

DIE SKOOL AS MIDDEL TOT SOSIALE OMVORMING

Die hoof- en allesomvattende doel met die oorspronklike Kurrikulum 2005 was om radikale sosiale transformasie in Suid-Afrika te weeg te

bring. Niks wat deel was van die ou orde mag gebly het nie. Tradisionele onderwys is met uitkomsgerigte onderwys vervang waar o.a. geen inhoud voorgeskryf word nie en gestruktureerde onderrig met groepsaktiwiteite vervang word. Binne 'n bestek van drie jaar (1998-2000) het dit geblyk dat die uiteinde van Kurrikulum 2005 akademiese verval, selfs chaos, sou wees. Die kurrikulum is gevolglik hersien en akademiese inhoud in die vorm van sogenaamde assesseringstandaarde bygevoeg. Terselfdertyd is assesseringstandaarde bygevoeg om die kurrikulum se sosiale omvormingspotensiaal te versterk. Die ideologiese strewinge van die staat wat dikwels implisiet en tussen die lyne geskryf was in die ou kurrikulum word eksplisiet in die hersiene weergawe uitgedruk. Daarbenewens word onderwysinhoud wat ideologiese transformasie sal verseker duidelik en onomwonde in die hersiene kurrikulum aan onderwysers in die vorm van assesseringstandaarde voorgeskryf. Dié assesseringstandaarde vereis dat die kind demonstreer dat hy/sy die voorgeskrewe waardes bely en uitleef. Onderwysers word eksplisiet vermaan om die tipe persoon wat 'geproduseer' moet word altyd met assessering in gedagte te hou. Die gebruik van die woord 'produseer' is 'n duidelike indikasie dat kinders eintlik as bloot grondstof wat tot 'n vooraf bepaalde 'produkt' verwerk kan word, beskou word.

Die hersiene kurrikulum word gepromoveer as synde gegrond in die waardes wat in die grondwet bevat is, maar dié waardes word op uiters partikuliere wyse geïnterpreteer, bv. verdraagsaamheid word as kritieklose aanvaarding van alle godsdienste en seksuele lewenstyle geïnterpreteer en nie dat 'n mens hom/haar moet weerhou om eie standpunte op ander af te forseer nie, godsdienstryheid word as godsdiensgelykheid geïnterpreteer en openheid word as openheid tot politieke korrekte waardes geïnterpreteer en nie as openheid tot waarheid nie. Die voorgeskrewe persoonstipe wat skole moet 'produseer' is natuurlik die een wat die staat se partikuliere interpretasie van die waardes in die grondwet aanhang.

Die staat se partikuliere interpretasie van grondwetlike waardes word in die hersiene kurrikulum ingespan om verskeie skendings van kinders en hulle ouers se regte te regverdig. Dit sluit die volgende in: ongeregverdigde inbreuk op gesinsprivaatheid, ongeregverdigde inbreuk op die kind se reg tot emosionele privaatheid en gewetensvryheid en om die kind te dwing om gemeenskapsdiens te lewer en om deel te neem aan publieke staatsfeeste. Tersaaklike assesseringstandaarde vereis nie net dat die kind kennis van die staat se ideologies-geïnterpreteerde waardes moet hê nie, maar dat die kind moet aantoon dat hy/sy die staat se ideologiese waardes aanvaar en bely en daarvolgens sy/haar lewe inrig. Kinders se denke, hulle

waardes en gesindhede, word dus in 'n spesifieke staatsbepaalde rigting geleid. Hier is geen sprake van ware kritiese denke, d.i. menslik-onafhanklike, selfstandige denke wat waarheid soek eerder as om meerderheidsopinie en politieke korrektheid te dien nie. Kinders word inderwaarheid gevangenes van heersende idees – algehele konformiste wat nie in staat is om enige idee krities en gebalanseerd te evalueer nie.

Die feit dat die hersiene kurrikulum assesseringstandaarde voorskryf waar die kind praktiese uitlewering van die staat se ideologiese waardes moet demonstreer, dui ook daarop dat die verwerwing van die *GETC (General Education and Training Certificate)* aan die einde van graad 9 heelwaarskynlik gekoppel sal wees aan die aanvaarding van die staat se partikuliere interpretasie van die waardes uitgestip in die grondwet. In verband hiermee: die staat behoort slegs die akademiese standaarde nodig vir verwerwing van skoolsertifikate neer te lê en nie 'n partikuliere maatstaf van aanvaarbare menswees nie. Selfs 'n Christenskool mag nie die aanvaarding van die Evangelie en Christenwaardes as voorwaarde vir die verwerwing van 'n skoolsertifikaat stel nie.

Die voorskryf aan skole van waardes en gesindhede lê buite die grense van die staat se pligte. Dit is 'n plig wat die Bybel aan ouers toeken, en die staat mag dit nie vir homself toeëien om sy eie ideologiese doelwitte te dien nie. Volgens die Bybel is die staat se plig om wet en orde te handhaaf, en die staat kan derhalwe net aandrang dat skole voorbeeldige leiding in deugde soos pligsgetrouheid, eerlikheid, selfbeheersing, regverdigheid, respek vir die lewe en eiendom van ander mense, ens. verskaf. Wanneer die staat skole gebruik om massa-opinie voor te skryf, word onafhanklike denke en vryheid van spraak en geloof ondermyn, wat die voorloop van totalitarisme is. Totalitarisme kom nie slegs voor as afgeforseerde diktatorskap nie. Totalitarisme kom orals voor waar die staat die burgers se denke, m.a.w. hulle waardes en gesindhede, voorskryf en hulle probeer dwing om die waardes uit te leef, soos die geval is in die hersiene kurrikulum.

Neerlegging deur die staat van die waardes wat moet dien om rigting en sin aan die lewe te gee, en die aandrang deur die staat dat dié waardes deur almal aanvaar moet word, is verkeerd en as 't ware 'n euwel. Die eerste rede hoekom dit verkeerd is, is dat dit die staat bo verdenking verhef en derhalwe tot goddelike status as die bron van wat reg en lewensvervullend is. Die ware God is egter die enigste bron van ware lewensgewende en lewensvervullende waardes, maar Hy wat alleen God is gee die mens die vryheid om Sy waardes – Sy Wil – te aanvaar of te verwerp. Hy skryf nie voor nie, Hy beheer nie en Hy dwing nie sy wil op die

mens af nie. Geen staat het derhalwe die reg om die mens te ontnem van sy/haar Godgegewe vryheid om self sy/haar lewenswaardes te kies nie.

Die staat het slegs die reg om wetsgehoorsaamheid as waarde te eis, maar ook alleenlik as die landswette binne die raamwerk van God se absolute Wet is. Die staat kan dus, soos voorheen genoem, net aandrang dat skole voorbeeldige leiding verskaf in die deugde wat die grondslag van wetsgehoorsaamheid vorm, nl. pligsgetrouheid, eerlikheid, selfbeheersing, regverdigheid, respek vir die lewe en eiendom van ander mense, ens.

Die tweede rede hoekom dit verkeerd is van die staat om partikuliere lewenswaardes aan skole voor te skryf, is dat dit skole in middele tot sosiale manipulasie (*social engineering*) omskep. Sosiale manipulasie is dehumaniserend omdat dit mense tot rou grondstof reduceer wat gevorm en verwerk moet word tot blote onderdele van die staatsorganisme. Selfs prysenswaardige ideologiese doelwitte soos die uitwissing van sosiale ongeregtighede en die daargestelling van sosiale harmonie regverdig nooit sosiale manipulasie nie. Die weg tot sosiale geregtigheid is nie deur sosiale manipulasie en die kweking van politieke en sosiale bewussyn onder kinders nie. Sosiale harmonie en geregtigheid is gegrond in persone van goeie karakter, m.a.w. persone wat ander persone regverdiglik behandel, wat probeer om met wysheid op te tree, wat die moed het om te doen wat reg is en wat selfbeheersing beoefen. Die skool se taak m.b.t. die strewe na sosiale harmonie is dus om goeie karakter te bou en die taak word uitgevoer, eerstens deur die etos van die skool wat gegrond is in deugde soos eerlikheid, verantwoordelikheid, hulpvaardigheid, ens.; tweedens deur onderwysers se voorbeeldige uitlewing van dié deugde; derdens deur kurrikuluminhoud (geskiedenis en letterkunde is ryk bronne van dié deugde); en vierdens deur straf wat toepaslik is tot ouderdom en oortreding.

Die nuwe kurrikulum misken geheel en al die skool se taak m.b.t. die strewe na sosiale harmonie en geregtigheid. Die nuwe kurrikulum vereis dat kinders se aandag deurentyd op sosiale ongeregtighede en onderdrukking gefokus word, veral in die sosiale wetenskappe (geskiedenis en aardrykskunde). Die tersaaklike onderdrukking is die van nie-Westerse etniese groepe (a.g.v. apartheid en kolonialisme), van nie-Christelike godsdienste, van vrouens en van homoseksuele mense. Die gedurige en aanhoude-like klem op werklike of bespeurde ongeregtighede gaan nie sosiale harmonie en regverdigheid bewerkstellig nie, maar kinders leer om die groepe te haat wat deurentyd as onderdrukkers voorgestel word – Westeringe, die Christendom en mans. Die tipe haat lei tot ideologiese fanatisme en uiteindelik tot terrorisme en oorlog.

'n Ander en ook verkeerde wyse waarop daar gepoog word om sosiale harmonie in Suid-Afrika te bewerkstellig, is om wedersydse respek en aanvaarding oor die grense van religieë heen te bevorder. Sodoende moet die sogenaamde onderdrukking van nie-Christelike godsdienste teëgewerk word en veral die tradisionele Afrika-godsdienste in ere herstel word. Mnr. Asmal het ook al aangekondig dat multireligieuse onderrig in alle godsdienste met die doel om wedersydse aanvaarding te kweek, verpligtend gaan word. Aan hierdie godsdiensonderrig, wat die kweking van respek vir en aanvaarding van ander godsdienste behels, is die naam *Religion Education* gegee. In Gauteng is al klaar 'n provinsiale omsendskrywe aan skole gestuur waar die instelling van multireligieuse onderrig (*Religion Education*) verpligtend gemaak word, en waarvan geen kind verskoon mag word nie.

Dit is paslik dat kinders in hierdie tye ware, feitelike kennis van ander godsdienste leer, maar volgens die Bybel moet dit met die doel geskied om religieuse onderskeidingsvermoë te kweek sodat kinders nie slagoffers van dwaal- en valse leringe word nie. Die Staat vereis egter nie net kennis van ander godsdienste nie, maar dat waardes van ander godsdienste aanvaar word. Dit word duidelik uitgespel in etlike assesseringstandaarde in Lewensoriëntering en in Kuns en Kultuur. Dit kan dus gebeur dat die kind sy/haar GETC-eksamen (*General Education and Training Certificate*) druipe as die vroeë ideologiese waarde-beoordeling vereis.

Multireligieuse onderrig was implisiet in al die leerareas van die oorspronklike Kurrikulum 2005 vervleg en dit is nog steeds in die assesseringstandaarde van elke leerarea vervleg, veral Kuns en Kultuur (alle kunsvorme afkomstig van heidense kulture is onlosmaaklik vervleg met hulle godsdienstige opvattinge en praktyke) en Lewensoriëntering.

Die feit dat die hersiene kurrikulum multireligieuse doelwitte as assesseringstandaarde neerlê, beteken dat aanvaarding en assimilasië van heidense opvattinge amper onvermydelik is. Die gevaar van sulke aanvaarding en assimilasië is veral groot as daar gebruik gemaak word van rolspel. Rolspel geniet huidiglik groot populariteit as onderwysmetode. Dramatisering het wel 'n plek in die onderwys, maar rolspel moet uiters versigtig en oordeelkundig gebruik word. Dit is 'n magtige instrument om mense se waardes en gesindhede te manipuleer en om vereenselwiging met ander waardes te weeg te bring. Rolspel van heidense kulturele en godsdienstige praktyke is dus geheel en al onaanvaarbaar vir Christene.

Multireligieuse onderrig is ook nie net onaanvaarbaar vir Christene nie, maar vir enige religie wat aanspraak op eksklusiwiteit maak, bv. die Jode-

dom en Islam. Die rede is dat multireligieuse onderrig 'n nuwe religie aan kinders voorhou, nl. die religie van die intergeloofsbeweging. Dié beweging propageer die gelykgeldigheid van alle religieë, dat alle religieë eintlik dieselfde god dien en dat die wêreld se verskillende religieë derhalwe beskou kan word as 'n smorgasbord waaruit mense hulle eie weg tot geestelike sin en selfontwikkeling kan kies. Binne hierdie raamwerk word alle geestelike praktyke, rituele en bygelowe as waardevolle middele tot geestelike groei en ontwikkeling beskou. Hierdie benadering tot religie kom duidelik na vore in die assesseringstandaard van Lewensoriëntering wat vereis dat die kind aantoon dat hy/sy waarde aan vreemde godsdienstige opvattinge en praktyke heg en plek daarvoor in sy/haar ontluikende wêreld- en lewensbeskouing ingeruim het.

Multireligieuse onderrig is deel van die staat se gelykmaking van alle lewensaspekte. Deel van die gelykmaking is ook die gelykmaking van seksuele lewenstyle. Die lewensoriëntering- assesseringstandaard in die hersiene kurrikulum getuig daarvan dat die ondermyning van tradisionele en Bybelse gesinswaardes en seksuele norme wat met die oorspronklike Kurrikulum 2005 begin is, voortgesit gaan word. Uitgewerkte, eksplisiete seksonderrigprogramme, wat eintlik neerkom op pornografie, word deur die onderwysdepartement aan skole verskaf, kwansuis om MIV-vigs te bekamp.

Gelykmaking van alle lewensaspekte word as vryheid en menseregte gepromoveer. Maar 'n samelewing wat die absoluutheid van God Drie-enig nie erken nie, kan nooit 'n vrye samelewing wees nie. Sonder die erkenning van die ware God se transendentale absoluutheid, word die staat die hoogste gesag en derhalwe die samelewingslede se bron van geborgenheid en lewensekureit. Noodwendiglik kan so 'n samelewing nie vry wees nie, ook nie 'n demokrasie nie want die individuele mens se belange mag nooit bo die demokratiese meerderheid se belange geplaas word nie. Dit sou die behoud van staat en samelewing in gevaar stel. Om die staat en die demokratiese meerderheid se belange te beskerm, is die belangrikste plig en funksie van die onderwys (en van godsdiens) om die nodige sosiale sement te voorsien. Dit beteken dat die onderwys groepsdenke en groepskonsensus moet bevorder. Kinders moet grootgemaak word om dieselfde sake te ondersteun en te veroordeel,

en die staat as hoogste gesag besluit watter sake ondersteun en watter veroordeel word, m.a.w. watter waardes en gesindhede gekweek moet word.

Op die wyse word 'n groepsgete gekweek wat die skynbeeld van 'n vrye samelewing reflekteer. Vryheid van denke, spraak en die pers kan in die grondwet ingeskryf en oënskynlik gehandhaaf word want die lede van die samelewing sal geleer het om die idees van andersdenkers spontaan te verwerp. Die vrees vir verwerping sal ook sorg dat andersdenkers eerder swyg. Dié wyse van beheer maak afgeforseerde diktatorskap onnodig. UGO is die ideale weg daartoe omdat dit formele onderrig met informele groepsaktiwiteite vervang en gesaglose, demokratiese onderwyser-kind verhoudings vereis wat 'n skynbeeld van vryheid vir kinders reflekteer. Dit is dus te verstane dat UGO wêreldwyd as instrument van sosiale manipulasie aangewend word.

Die oorspronklike Kurrikulum 2005 was vaag en omslagtig bewoerd en die staat se beoogde sosiale manipulasie kon dalk omseil word. Die moontlikheid het bestaan dat skole staatswaardes met die waardes van die ouergemeenskap sou vervang. Dié moontlikheid is onderskep deur die hersiene kurrikulum se presiese uitstipping van die waardes van die staat en deur die assesseringstandaard wat vereis dat die kind dié waardes nie net ken nie, maar aanvaar, bely en uitleef.

TEN SLOTTE

Kurrikulum 2005 en veral die hersiene weergawe beskou kinders as staatsbesit. Kinders behoort egter aan God en Hy het hulle aan die ouers, nie die staat nie, toevertrou. In erkenning dat hulle kinders aan God behoort en dat hulle 'n doopbelofte afgelê het, moet Christenouers hulle kinders beskerm teen die aanslag van die staat om hulle kinders se denke te beheer. As die hersiene kurrikulum aanvaar word, dalk met 'n paar kosmetiese veranderinge, sal Christenouers privaatskole of tuisonderrig moet oorweeg.

Ek bid dat God Christenskole in groot getalle sal laat oprys wat historiese, ortodokse Protestantisme leer en elke vak daarin begrond. Dié skole sal ware kennis van God se skepping hoogag en dus hoë standaarde handhaaf. In ons donker tye waar waarheid en kennis geminag word, sal dié Christenskole die lamp van ware leer aan die brand hou.

Verslag: Publikasiekommissie (Pk)

Tydperk: 9 September 2001 tot 15 April 2004

1. LEDE VAN DIE PUBLIKASIEKOMMISSIE (PK.)

Die volgende lede het gedurende die verslagtyd op die Kommissie gedien: di. AS van Staden (voorsitter), IP du Preez (ondervoorsitter), CA Swanepoel, JH Theron en AP Boshoff. As sekundi is aangewys: di. WA Burger en DJ van der Linde. Ds. MC Adendorff (Direkteur vir Kerkadministrasie) en dr. HJ Smith (Redakteur van *Die Boodskapper* en Hoof van die Afdeling Publikasies) is op die eerste vergadering gekoöpteer en dr. Smith is as skriba aangewys. Die Dagbestuur het bestaan uit ds. AS van Staden (voorsitter), ds. IP du Preez (ondervoorsitter), ds. MC Adendorff (gekoöpteer) en dr. HJ Smith (skriba). Dié lede het die hele tydperk in die betrokke hoedanighede gedien.

AANBEVELING

1.1 Die Sinode besluit om, met inagneming van kontinuïteit, weer vyf lede (sover moontlik dieselfde lede as tans) en twee sekundi op die Publikasiekommissie aan te wys met die reg om lede te koöpteer.

2. PERSONEEL IN DIE SENTRALE KERKKANTOOR

Sedert die vorige Sinode het die volgende persone in die Afdeling Publikasies diens gedoen:

Dr. HJ Smith – Redakteur *Die Boodskapper* en Hoof: Afdeling Publikasies

Mev. JP van Lille – Senior Publikasiebeampte en Sekretaresse *Die Boodskapper*

Mnr. JEA Bester – Hoofklerk Boekwinkel en Bemarker

Mev. L Dippenaar – Rekenaaroperatrise / Klerk

Mnr. Anno Drent – Boekwinkelklerk 1/6/2001 – 31/1/2002

Mnr. BJD Potgieter – Administratiewe Klerk 1/11/2001 – 31/7/2003

Mnr. DJ van Niekerk – Boekwinkelklerk 1/5/2002 – 14/9/2003

Mej. C Roos – Junior Publikasiebeampte vanaf 1/2/2004

Mnr. WC von Wielligh – Boekwinkelklerk vanaf 1/3/2004

Mnr. Drent het bedank om in die teologie te stu-

deer, mnr. Potgieter het bedank om 'n ander betrekking te aanvaar en mnr. Van Niekerk het op 14/9/2003 in 'n motorongeluk omgekom. Daar is besluit om die posbenaming van Administratiewe Klerk na Junior Publikasiebeampte te verander.

AANBEVELING

2.1 Die Sinode neem met besondere waardeerings kennis van die goeie diens wat deur die personeel van die Publikasie-afdeling gelewer word.

Personeelsituasie in die Publikasie-afdeling

Die omvang van die werk in die Publikasie-afdeling het sedert die beginjare toe prof. Lubbe aanvanklik alles alleen gedoen het, so uitgebrei dat daar toenemend ervaar word dat sekere werk ophoop en ander take eenvoudig agterweë moet bly. Van die take wat in der waarheid deur die personeel gedoen behoort te word, maar tans deur vrywilligers teen addisionele vergoeding gedoen word, is die voorlopige beoordeling en keuring van manuskripte. Tans word die bekendstelling van ons publikasies aan bande gelê weens die gebrek aan 'n bemarker en ander metodes van bemerking, soos per internet. Afgesien van ons roeping om ons boodskap (een van die laaste behoudende stemme in die wêreld) wyer uit te dra, kan suksesvolle bemerking ook groter inkomste beteken.

Die Pk. en Dagbestuur het by verskeie vergaderings na oplossings gesoek, maar uiteindelik tot die slotsom gekom dat die werk in die Publikasie-afdeling nie met die huidige personeel bevredigend afgehandel kan word nie. Derhalwe is die moontlike skep van 'n nuwe pos oorweeg ten einde die werksdrukte en gevolglike -spanning van die personeel te verlig en van die take wat nie die nodige aandag kry nie, aan iemand op te dra.

Intussen het die dringende behoefte aan die ontginning en benutting van die internet al sterker na vore gekom. Die AP Kerk kan dit nie bekostig om op die terrein van die nuutste tegnologie in die duister te bly nie. Ook die Kerk se webblad moet op datum en in stand gehou word. Die Redakteur van *Die Boodskapper* is as tussentydse maatregel, by sy reeds oorlaaide werkslading, aangewys as redakteur van die webblad van die Kerk. Dit het egter gou duidelik geblyk dat die hantering van die webblad en die internet 'n voltydse pos sou kon regverdig. Aangesien die hantering van die internet

op die terrein van die SKK lê, is daar met die SKK samesprekings gevoer oor die moontlikheid van die skep van 'n senior pos ('n predikant) wat die pos van Publikasiehoof kan vul met 'n tweede opdrag om ook die internet te bedryf. Ná die samesprekings met die SKK op 23 April 2004 het die volgende gedagtes uitgekristalliseer: die Sinode moet versoek word om dit ernstig te oorweeg om 'n nuwe afdeling van Inligting in die Sentrale Kerkkantoor te skep met 'n amptenaar in beheer daarvan met die moontlike posbenaming van *Hoof van Inligting*. Hierdie amptenaar se take sal dan verdeel word tussen die hantering van publikasies en die internet. Ander take, soos bv. die bestuur van die Boekwinkel, kan as 'n verdere opdrag ondersoek word ten einde die huidige hoofklerk van die Boekwinkel in staat te stel om aggressief te bemark. Selfs die werk van Argivaris kan onder hierdie afdeling sorteer, aangesien die inligting in die argief ook d.m.v. die internet toeganklik gemaak moet word vir navrae en navorsing.

AANBEVELINGS

2.2 Die Sinode dra dit aan die SKK op om 'n afsonderlike afdeling vir Inligting in die Sentrale Kerkkantoor in oorleg met die GKK daar te stel.

2.3 Die Sinode keur die skep van die pos met die benaming van *Hoof van Inligting* goed en dra dit aan die GKK op om die aanstelling so spoedig moontlik te maak, sodra die nodige fondse daarvoor gevind word.

2.4 Die Sinode dra dit aan die GKK op om 'n beskrywing van die omvang van werksaamhede van die nuwe afdeling, asook die posbeskrywing van die nuwe pos in oorleg met die Argiefkommissie, Pk. en die SKK op te stel.

2.5 Die Sinode besluit dat hierdie pos deur 'n predikant van die AP Kerk gevul moet word, aangesien 'n deeglike teologiese agtergrond vir verskeie van die take vereis word.

3. VERGADERINGS

Ter wille van besparing het die Kommissie sy vergaderings so min as moontlik probeer hou. Tot op 15 April 2004 het die Pk. 6 keer vergader en die Dagbestuur 12 keer.

4. OPDRAGTE VAN SINODES

4.1 Opdragte voortvloeiend uit die lasgewing van die Pk. (KO bladsy 119-121)

Die Kommissie het die opdragte van die Sinode soos dit uit sy lasgewing voortvloei, uitgevoer.

Dit gebeur al meer dat manuskripte en publikasies wat nie enger godsdienstig van aard is nie, maar tog in die breë 'n Christelike en soms volkseie boodskap dra, aan die Pk. voorgelê word met die

oog op publisering of bemarking. Dit mag ook al meer gebeur dat ander uitgewers nie meer geneë is om materiaal met 'n Christelik-volkseie inslag te aanvaar nie. Hoewel die Pk. die afgelope tyd hier en daar sulke publikasies bemark en in uitsonderlike gevalle uitgegee het, is hy tog onseker of dit met vrymoedigheid binne sy lasgewing kan geskied. Veral Algemene Bepaling 4, Lasgewing L 1.4 en 9 sal ter sake wees.

AANBEVELINGS

4.1.1 Die Sinode spreek hom uit oor die wenslikheid om manuskripte en publikasies wat nie enger godsdienstig van aard is nie, maar tog in die breë 'n Christelike en soms volkseie boodskap dra, te publiseer en te bemark.

4.1.2 Die Sinode spreek hom uit oor die lasgewing van die Pk. in die lig van die moontlike publisering en bemarking van manuskripte en publikasies wat nie enger godsdienstig van aard is nie, maar tog in die breë 'n Christelike en soms volkseie boodskap dra.

4.2 Spesifieke opdragte deur die Sinode van 2001

4.2.1 "Kinderbybel" – opdrag gekontinueer (*Handelinge 2001*, bl. 491)

Prof. Marè gee aandag aan die opdrag en het by twee geleenthede voorlopige manuskripte by die Pk. ingedien, maar tot dusver kon die Pk. nog nie sy weg oopsien om die groen lig te gee sodat hy met die werk kan voortgaan nie. Tydens die laaste indiening van 'n voorlopige manuskrip het die Pk. soos volg besluit, wat 'n aanduiding gee van die probleem wat die Kommissie ervaar:

"Vertel my van die Here – prof. R Marè

Prof. Marè het die manuskrip ingedien as uitvoering van 'n Sinodeversoek dat hy 'n 'Kinderbybel' lewer (kyk *Handelinge 1995*, bl. 272; 1997, bl. 309; *Sakelys 1999*, bl. 119 en *Handelinge 1999*, bl. 431, en *Handelinge 2001*, bl. 491) ... Die vergadering oordeel dat die teks te omvangryk is waar daar van 'n groot hoeveelheid groot illustrasies gebruik gemaak moet word. Die uiteindelijke bundel(s) sal as gevolg hiervan ook te omvangryk vir die doel wees. Ná die eerste Sinode-opdrag het daar ook ander boeke verskyn wat as basis by verbondsonderrig en huisgodsdiens gebruik word, soos *Woord in die hart*. 'n Publikasie soos hierdie behoort dalk nou hiermee rekening te hou. Prof. Marè se situasie is egter dat die oorspronklike Sinode-opdrag nog net so staan en dat daar nou al 'n lang tyd verloop het. In die lig hiervan oordeel die vergadering dat die eerskomende Sinode eers gevra moet word om sy opdrag helderder te omskryf na aanleiding van die ander publikasie(s) alvorens prof. Marè nog meer tyd en energie aan die opdrag bestee."

AANBEVELINGS

4.2.1.1 Die Sinode besluit om, in die lig van ander publikasies wat ondertussen verskyn het, die bestaande opdrag tot die uitgee van 'n "Kinderbybel" te herroep.

4.2.1.2 Die Sinode versoek die Pk. om, in ooreenstemming met prof. Maré, die behoefte aan 'n "Kinderbybel" opnuut te ondersoek en die volgende Sinode met 'n aanbeveling te dien.

4.2.1.3 Die Sinode spreek sy hartlike dank teenoor prof. R Maré uit vir sy volgehoue pogings om uitvoering aan die opdrag tot die daarstelling van 'n "Kinderbybel" te gee.

4.2.2 Beskikbaarheid van preke – ook op die elektroniese media (*Handelinge* 2001, bladsy 491).

Van die herhaalde versoeke van die Sinode aan leraars om preke beskikbaar te stel, kom nie veel tereg nie. Daar word wel soms preke aangebied, veral met die oog op publikasie in *Die Boodskapper*. Daar is die afgelope tyd ook nie juis 'n aanvraag vir "losstaande" preke, hetsy gedruk of elektronies nie. Die aanvraag vir preekbundels en Bybelstudies is egter nog sterk. Die Pk. het weer eens 'n aantal preekbundels gepubliseer (kyk by 5.4) en bring dit van tyd tot tyd d.m.v. *Die Boodskapper* onder die aandag.

AANBEVELINGS

4.2.2.1 Die Sinode vestig kerkrade se aandag op die verskeidenheid preekbundels wat beskikbaar is en steeds verskyn, en moedig kerkrade aan om daarvan gebruik te maak.

4.2.2.2 Die Sinode vestig kerkrade se aandag op die beskikbare "losstaande" preke wat steeds by die Sentrale Kerkkantoor bekom kan word.

4.2.3 Vergadertyd – laaste week van die maand ter wille van posstukke (*Handelinge* 2001, bl. 491)

Posgeld styg elke jaar onrusbarend. Die afhaal van posstukke by die Boekwinkel bring aansienlike besparing aan posgeld vir gemeentes en vir die Pk. mee. Kommissies kan hiertoe meehelp deur hul vergadertye so te beplan dat dit bv. net ná die verwagte verskyningsdatum van *Die Boodskapper* geskied.

AANBEVELING

4.2.3.1 Die Sinode versoek kommissies opnuut om hulle beplanning so te doen dat vergaderings in Pretoria gedurende die laaste week van die maand plaasvind. Predikante en gemeentelede wat Pretoria gedurende die laaste week van die maand besoek, word vriendelik gevra

om die Boekwinkel te skakel met die oog op die moontlike afhaal van pakkies en ander posstukke.

4.2.4 Praktiese riglyne vir Evangelisasie en Sending (*Handelinge* 2001, bl. 434 – 16.2.4. en 16.2.5)

Die Sinode het die Pk. versoek om vakkundiges daarvoor byeen te kry en om sulke riglyne te publiseer, asook traktatjies wat vir die doel gebruik kan word. Die Pk. het dadelik aan die werk gespring en 'n subkommissie daarvoor benoem wat bestaan het uit dr. HJ Smith (voorsitter), di. IP du Preez (skriba), MC Adendorff, GDS Smit, GJ Pretorius en LA Wiid, proff. IA Brink en R Maré en oudl. HF Verwoerd. Ds. Wiid het hom na 'n tyd aan die werksaamhede onttrek en oudl. AJ de Beer is betrek.

By die eerste vergadering van die subkommissie is besluit om ook gemeentebou te behandel aangesien doeltreffende sending en evangelisasie eers vanuit 'n goed-funksionerende gemeente bedryf kan word. Later is besluit om ook kortliks die ander diensterreine van die kerk, soos diens van barmhartigheid, jeugwerk en kerkleer en etiek te betrek.

Die subkommissie het sedert 12 Maart 2002, toe die eerste vergadering gehou is, tot 17 Februarie 2004 dertien keer vergader en deurlopend, stadig maar seker, en baie deeglik gevorder sodat die publikasie van die handleiding en ander materiaal vroeg in die volgende jaar verwag kan word.

AANBEVELINGS

4.2.4.1 Die Sinode neem met dank kennis van die goeie vordering met die betrokke riglyne.

4.2.4.2 Die Sinode dra dit aan die betrokke kommissie op om voort te gaan met die beskikbaarstelling daarvan.

4.2.4.3 Die Sinode moedig kerkrade aan om hulle daarvoor te beywer dat die handleiding vir die dienswerk in ons Kerk ná publikasie so spoedig moontlik in die hand van elke lidmaat geplaas word – veral vir gebruik by wyksbyeenkomste.

4.2.5 Artikels of brosjures oor aktuele sake (*Handelinge* 2001, bl. 500 – 5.2)

Met die uitsondering van 'n hersiene artikel oor die rusdag (wat reeds in proses is), is tot op 15 April 2004 aan al die temas in *Die Boodskapper* aandag gegee – veral met verwysing na *Skriflig op Kerk en Volk*.

4.2.6 Opname van die Belydenisskrifte in verbondsonderrigboeke St. 6 tot 8 (*Handelinge* 2001, bl. 504 – 2.2)

Sedert die vorige Sinode is die leerboeke vir St. 6

en 7 herdruk en die Drie Formuliere van Eenheid is in elkeen ingebind. Ons moet egter die Sinode se aandag daarop vestig dat dit die boeke met 'n bykomende 70 bladsye dikker maak (net meer as 50% in die twee gevalle) en dus ook die drukkoste raak. Indien algemene en vaderlandse kerkgeskiedenis in die toekoms ook nog bygevoeg word, soos die Sinode besluit het (*Handelinge 2001*, bl. 504 – 2.1.1), sal dit die omvang van die boeke drasties raak.

AANBEVELINGS

4.2.6.1 Die Sinode herbesin oor die wenslikheid om verdere toevoegings tot die verbondsonderrighandboeke te maak.

4.2.6.2 Die Sinode versoek die Pk. om, in ooreenstemming met die KJV, die moontlikheid te ondersoek om die bykomende materiaal so sinvol moontlik by wyse van losstaande publikasies beskikbaar te stel en die volgende Sinode van 'n aanbeveling te voorsien.

5. VERSLAG OOR PUBLIKASIES

5.1 Sinodaal-goedgekeurde publikasies wat sedert Sinode 2001 verskyn het

5.1.1 Die Kerkorde 2002

Hierdie publikasie het reeds die 22ste Maart 2002 verskyn. Daar is 1500 eksemplare gedruk waarvan op 30 Maart 2004 slegs 65 eksemplare oor was.

5.1.2 Kerkjaarboek 2002, 2003 en 2004

Van die *Kerkjaarboek 2002* (oplaag 3348) is slegs 167 kopieë nie verkoop nie. Van die *Kerkjaarboek 2003* (oplaag: 3088) en die *Kerkjaarboek 2004* (oplaag: 3200) is alle eksemplare reeds so vroeg soos Februarimaand 2003 en 2004 uitverkoop.

Die Kerkjaarboek weerkaats in 'n baie hoë mate die beeld van die AP Kerk, bevat uiters nuttige naslaangegegewens, en die dagstukkies kan baie vrugbaar deur enkelinge en huisgesinne vir geestelike verryking gebruik word. Daarom poog die Kommissie elke jaar steeds om, in samewerking met die Sentrale Kerkkantoor, 'n aantreklike en bruikbare publikasie met die nuutste inligting uit gemeentes en ringe daar te stel. Die traagheid waarmee baie gemeentes reageer om die nuutste gemeentegewens betyds by die Kerkkantoor te besorg, strem egter grootliks hierdie strewe. Dit is voorts tydrowend en bring aansienlike finansiële uitgawes teweeg as gemeentes ná die datum van verstryking telefonies geskakel moet word (soms tot drie of vier keer) om hul nuutste gegewens te bekom.

AANBEVELINGS

5.1.2.1 Die Sinode bevestig dat hy die Kerkjaarboek as 'n uiters belangrike publikasie beskou.

5.1.2.2 Die Sinode moedig almal wat by die produksie van die Kerkjaarboek betrokke is (soos skrywers van dagstukkies, keurders, verskaffers van gegewens en die publikasiebeampte) tot hul uiterste bes aan om steeds van dié publikasie 'n besondere produk tot eer van die Here te maak.

5.1.2.3 Die Sinode versoek kerkrade en kolporteurs tot samewerking om die Kerkjaarboek optimaal te versprei – binne én buite ons kerkverband.

5.1.2.4 Die Sinode betuig sy dankbaarheid dat die Kerkjaarboek goed verkoop en moedig ook die toekomstige aankoop, gebruik en lees daarvan by elke lidmaat aan.

5.2 Verbondsonderrigpublikasies (leerboeke en lesgidse) wat sedert Sinode 2001 verskyn het:

Die volgende nuwe handleidings (in die plek van die lesgidse) het verskyn:

5.2.1. Handleiding Leer en Glo (st. 4/gr. 6)

5.2.2. Handleiding Leer en Lewe 3 (st. 7/gr. 9)

5.2.3. Handleiding Leer en Lewe 4 (st. 8/gr. 10)

Die Woord in die Hart deel 1 – ds. AJ van Niekerk, het in Maart 2003 verskyn: Oplaag: 1000. Tot op 31 Maart 2004 is 407 eksemplare reeds verkoop.

AANBEVELING

5.2.3.1 Die Sinode neem met dank en entoesiasme kennis van die verskyning van *Woord in die hart* en moedig lidmate aan om die boek op enige moontlike manier te gebruik.

Die volgende verbondsonderrigpublikasies is herdruk:

5.2.4 Leer en Bely (x2)

5.2.5 Leer en Glo 3

5.2.6 Leer en Vertrou 3

5.2.7 Lesgids My Eerste Werkboek deel 1

5.2.8 Lesgids My Eerste Werkboek deel 2 (x2)

5.2.9 My Eerste Werkboek deel 2: Hulpmiddels

5.2.10 Lesgids Leer en Vertrou 1: Prentepak

5.2.11 Lesgids Leer en Vertrou 1

5.2.12 Lesgids Leer en Vertrou 2 (x2)

5.2.13 Lesgids Leer en Vertrou 3

5.3 Verbondsonderrigpublikasies (leerboeke en handleidings) wat na verwagting voor Sinode 2004 sal verskyn:

5.3.1 Handleiding Leer en Glo 1 (st. 2/gr. 4)

5.3.2 Handleiding Leer en Glo 2 (st. 3/gr.5)**5.3.3 Handleiding Leer en Lewe 1 (st. 5/gr. 7)**

Die Handleiding vir st. 9 sal eers ná die Sinode voltooi word, asook *Die Woord in die Hart – deel 2*. (Kyk weer na die belangrike uiteensetting van ds. AJ van Niekerk oor die rol van die leerboeke en die nuwe handleidings vir Verbondsonderrig in *Die Boodskapper*, September 2000, asook Omsendbrief nr. 20/2000 aan alle leraars en voorsitters van kerkrade. Vanweë die uiterste belangrikheid daarvan vir ons kerkverband, word die betrokke artikel van ds. Van Niekerk as 'n aanhangsel by hierdie verslag gevoeg.)

AANBEVELING

5.3.1 Die Sinode neem met dank en entoesiasme kennis van die verskyning van die handleidings vir verbondsonderrig en moedig ouers, voorgangers en ampsdraers aan om dit so doeltreffend moontlik te gebruik.

5.4 Ander publikasies wat sedert Sinode 2001 verskyn het

Die volgende nuwe publikasies het verskyn:

5.4.1 *Handleiding st. 6/gr. 8* – Sinodale Publikasie

5.4.2 *Goeie Tyding uit 'n ver land* – vertaalwerk: ds. JH Theron

5.4.3 *Getroos in Lewe en in Sterwe deel 2* – dr. EM Viljoen

5.4.4 *Leesgids by Openbaring deel 2* – dr. EM Viljoen

5.4.5 *Maak my u weë bekend – eerste tafel van die wet* – ds. WJA van Schalkwyk

5.4.6 *Volle geloofsekerheid* – ds. AJ van Niekerk

5.4.7 *Kommentaar op die brief aan Filémon* – drs. S Botes

5.4.8 *Handleiding Leer en Glo 3* – dr. SD Nel

5.4.9 *Kerkorde 2002* – Sinodale publikasie

5.4.10 *Volwasse in die Geloof* – prof. R Maré

5.4.11 *Maak my u weë bekend – tweede tafel van die wet* – ds. WJA van Schalkwyk

5.4.12 *Op die vleuels van 'n arend* – prof. HCG Robbertze

5.4.13 *Klein Dissipels* – A du Toit

5.4.14 *Kerkjaarboek 2003 met Bybelse Dagstukkies* – Sinodale Publikasie

5.4.15 *Die Here Jesus het tyd vir kinders* – A du Toit

5.4.16 *Die Woord in die Hart – deel 1* – ds. AJ

van Niekerk

5.4.17 *Jesus has time for children* – A du Toit

5.4.18 *Ouderling en diaken in die Here se diens* – hersiene uitgawe – prof. R Maré

5.4.19 *Weet jy dit?* – A du Toit en T Cook

5.4.20 *Kerkjaarboek 2004 met Bybelse Dagstukkies* – Sinodale Publikasie

5.4.21 *Ontmoet God in die Psalms* – dr. CI van Heerden en MC van der Lith

5.4.22 *Ons weet dat ons uit God is* – dr. EM Viljoen

Daar het ook verskeie hersiene uitgawes die lig gesien:

5.4.23 *Skoolverlater, jou toekoms* – dr. JH Ellis

5.4.24 *Bybelinkleurboek deel 2* – Ryna Enslin

'n Klein oplaag is intern gekopieer.

5.4.25 *Waarom die AP Kerk gestig moes word* – ds. A Boshoff

5.4.26 *Die Belhar-belydenis en die toekoms* – ds. AE van den Berg

5.4.27 *Programsketse vir hoërskoolleug*

5.4.28 *Handleiding vir Susterswerksaamhede*

5.5 Ander publikasies wat na verwagting voor die Sinode 2004 gaan verskyn

5.5.1 *Diere woon op 'n plaas* – A du Toit

5.5 Diverse publikasies wat sedert Sinode 2001 verskyn het

5.5.1 Verjaarsdagkaarte – dames (blomme, roos)

5.5.2 Verjaarsdagkaarte – mans (motors, perd, arend)

6.4.1 Aandenkingskaart by die doop – herdruk

5.7 Diverse verbondsonderrigpublikasies wat sedert Sinode 2001 verskyn het

5.7.1 Aandenkingskaart by belydenisaflegging (blommotief) – hersiene druk

5.7.2 Aandenkingskaart by belydenisaflegging (kerkmotief) – hersiene druk

5.7.3 Diplomas vir Getrouheid

5.7.4 Sertifikate vir voorskoolse verbondsonderrig

5.7.5 Sertifikate voorganger 1 – 10 jaar

6.7.6 Sertifikate voorganger 10 – 20 jaar

5.7.7 Junior registerkaarte

5.7.8 Seëls vir getrouheid (gr. 1 – gr. 11) – herdruk

5.8 Publikasies van buite (ander uitgewers) wat in die verslagtydperk gekeur is en bemark is:

5.8.1 *Bybels – verskeie*

5.8.2 *Psalm & Gesangboeke – Luuks, standaard, sonder note*

5.8.3 *Bybelsakke*

5.8.4 *Die boek Openbaring – VBV*

5.8.5 *Vryheidstryd van die Afrikaner*

5.8.6 *Die Dordtse Leerreëls*

5.8.7 *Heidelbergse Kategismus*

5.8.8 *Nederlandse Geloofsbelydenis*

5.8.9 *Belhar – bely of bestry*

5.8.10 *Kaartjies (Christelike) – verskeie*

5.8.11 *Liedboek – luuks, standaard, begeleier*

5.8.12 *Die waarheid struikel*

5.8.13 *Met blokkies na die Bybel*

5.8.14 *Die Bybelse omgewing*

5.8.15 *Oorwinning sonder roem*

5.8.16 *Penkoppe*

5.8.17 *So het hulle gesterf*

5.8.18 *Die Konkordansie van Belydenisskrifte*

5.8.19 *As stormwinde kom*

5.8.20 *Tieners gereed vir die lewe*

5.8.21 *Geloftesterk jou stand*

5.8.22 *Afrikaners in die vreemde*

5.8.23 *Afrikanerbakens*

5.8.24 *Reformerend die Millennium in*

5.8.25 *Nagmaalservies*

5.8.26 *Die Kerkhervorming*

5.8.27 *Hallelujaboeke*

5.8.28 *Die nuwe SA binne die konteks van die nuwe wêreldorde*

5.8.29 *Laat my lammers wei*

5.8.30 *Godsdiensvermenging*

5.8.31 *God se elite*

5.9 Pamflette

Die volgende pamflette is tydens die verslagtydperk intern afgerol en versprei:

5.9.1 *Saamslaap en saamwoon – prof. R Maré*

5.9.2 *Ons is by 'n Kruispad – dr. HJ Smith*

5.9.3 *Bied die Israelvisie die antwoord? – dr. HJ Smith*

5.9.4 *Kry geestelike luiheid die oorhand? – ds. A Swart*

Die pamflette is uiters geskik om deur kerkrade in 'n groot maat aangekoop te word met die oog op verspreiding binne en buite ons kerkverband. Die Kommissie wil graag die benutting van die pamflette ook as evangelisasiemateriaal beklemtoon.

AANBEVELING

5.9.1 Die Sinode vestig die aandag van kerkrade op die pamflette wat by die Boekwinkel beskikbaar is en moedig kerkrade aan om die pamflette optimaal te benut.

5.10 Dankbetuiging

AANBEVELINGS

Die Sinode betuig sy dank teenoor

5.10.1 die lede van die Publikasiekommissie vir hul getrouheid in die werk van die Kommissie, hul harde arbeid in die keuring van publikasies, en die nougesette wyse waarop 'n wakende oog oor die gehalte van ons publikasies gehou word;

5.10.2 die hoof van die Afdeling Publikasies vir die bekwame wyse waarop hy sy take behartig;

5.10.3 die publikasiebeampte in die Sentrale Kerkkantoor vir haar noukeurige versorging van die publikasies;

5.10.4 die Boekwinkelpersoneel wat met ywer ons publikasies hanteer van aflewering tot by verkoping;

5.10.5 alle voorlopige beoordelaars en keurders;

5.10.6 alle skrywers, maar in die besonder ds. AJ van Niekerk wat, ondanks verswakende gesondheid, met onkeerbare ywer aan die voltooiing van die verbondsonderrigmateriaal aan hom toegesê werk, en die Sinode bid hom die krag en die bystand van die Here, asook liggaamskrag toe om die groot taak voort te sit.

6. BEMARKING

6.1 Die bemarkingsfunksie in die Sentrale Kerkkantoor

Daar bestaan nie 'n selfstandige pos vir 'n bemarker in die Sentrale Kerkkantoor nie. So 'n pos sal waarskynlik ook nie finansieel lonend wees nie. Die pos is gekombineer met dié van die Hoofklerk: Boekwinkel, wat 'n bestuursfunksie vervul. Dié kombinasie bring mee dat die bemarker nie altyd sy hande los het om uit te gaan en boeke buite te gaan bemark nie. Bowendien het die Boekwinkel die afgelope tyd baie personeelveranderings in die pos van die Boekwinkelklerk beleef – wat elke keer hernude opleiding, asook die fisiese teenwoordig-

heid van die Hoofklerk vereis het. Die Kommissie hoop dat dié situasie voortaan meer stabiel sal wees sodat die Hoofklerk/bemarker ons boeke buite kan bekendstel. Dit sal dan nog steeds 'n probleem wees om die hele land op die manier te bereik, maar die vooruitsig om in die toekoms meer van elektroniese bemarking, asook van die aanbieding van kursusse (bv. in Christelike lewens- en wêreldbeskouing) op ons webwerf gebruik te maak, open ook hier perspektiewe. Dié soort inligting kan ons wyer blootstel, wat ook die bemarking van ons publikasies ten goede kan kom.

AANBEVELINGS

6.1.1 Die Sinode dra dit aan die GKK op om, in oorleg met die Pk., die aanstelling van 'n verdere amptenaar in die Sentrale Kerkkantoor te oorweeg wat die bemarking van ons publikasies tot sy reg kan laat kom.

6.1.2 Die Sinode neem met dank kennis van die inwerkingstelling van 'n eie webwerf op die internet wat ook as bekendstellings- en bemarkingskanaal van ons publikasies kan dien en moedig die gebruik van dié medium aan.

6.1.3 Die Sinode sien met opgewondenheid uit na die aanbieding van kursusse op die webwerf, in die besonder 'n kursus in die Christelike lewens- en wêreldbeskouing, en vertrou dat dit, naas die verspreiding van noodsaaklike inligting, ook die bemarking van ons publikasies sal stimuleer.

6.2 Die Kolporteurstelsel

Die nuwe hersiene kolporteurstelsel funksioneer tans baie goed en daar is alle rede om daaroor tevrede en dankbaar te wees.

AANBEVELINGS

6.2.1 Die Sinode doen op die hele kerkverband 'n beroep om die kolporteurstelsel van harte te ondersteun sodat die literatuur van ons Kerk so effektief moontlik tuisgebring kan word.

6.2.2 Die Sinode versoek kerkrade wat nog nie oor die dienste van 'n kolporteur beskik nie, om ernstige oorweging aan die aanwysing van 'n kolporteur te gee.

6.2.3 Die Sinode spreek sy hartlike dank teenoor al die kolporteurs uit vir die besondere wyse waarop hulle die Kerk en Koninkryk dien, asook vir die gesindheid van hartlike samewerking met die Sentrale Kerkkantoor en Boekwinkel wat hulle aan die dag lê.

6.3 Boekuitstallings

Boekuitstallings is weereens telkens waar die geleentheid hom voorgedoen het, gehou, maar dit blyk dat dit nie die finansiële-voordeligste wyse is

om boeke te bemark nie. Die Pk. hoop om weer tydens die Sinode 'n boekuitstalling te kan hou en nooi Sinodegangers hartlik uit om dit te besoek en hulle van ons publikasies te vergewis.

AANBEVELING

6.3.1 Die Sinode betuig sy opregte dank teenoor mnr. JEA Bester, die Hoofklerk: Boekwinkel, wat die kolporteurstelsel asook die reëlins vir die bemarking van ons publikasies behartig, en al die personeellede wat hom hierin getrou bystaan.

7 LIG IN DUISTERNIS-PRYS

Die kategorieë is sedert die vorige Sinode so gewysig dat dit moontlik is om voortaan elke jaar 'n publikasie, asook werk van 'n meer joernalistieke aard en dagstukkies van afsonderlike skrywers te kan beloon (kyk *Handelinge 2001*, bl. 494 – 7.1). Die Pk. hou voortdurend die situasie rondom publikasies en die toekenning van pryse dop, en verander die reëls soos nodig aan die hand van die eise van die dag. Die nuwe reëls is in *Die Boodskapper* van Januarie/Februarie 2004 gepubliseer. Pryswenners word ook gereeld in *Die Boodskapper* bekendgemaak.

Die nuutste prystoekennings sal tydens die Sinode gemaak word.

8. BEGROTING

Die Pk. se begroting is betyds aan die GKK voorgelê en word by die GKK se verslag hanteer.

9. BESKRYWINGSPUNTE

9.1 Ring van Mooinooi: Inligting van leraar in *Kerkjaarboek*

Die Sinode besluit dat inligting ten opsigte van elke leraar in die *Kerkjaarboek* ook sy geboortedatum insluit.

Motivering

Wanneer 'n gemeente 'n leraar wil beroep, is dit belangrik om te weet in watter ouderdomsgroep die leraar val. Soms is die behoefte van 'n gemeente 'n jong leraar en dit sou die maklikste wees om dit in die "*Kerkjaarboek*" na te gaan.

AANBEVELING VAN DIE Pk

9.1.1 Die Sinode besluit dat inligting ten opsigte van elke leraar in die "*Kerkjaarboek*" ook sy geboortedatum insluit.

9.2 Ring van Lichtenburg: Samestelling van toekomstige *Kerkjaarboeke*

Die Sinode besluit om die Publikasiekommissie opdrag te gee om die volgende addisionele inligting in toekomstige *Kerkjaarboeke* weer te gee:

9.2.1 Gemeentegewens

Die inligting van die KOSTER en ORRELIS moet ook verstrek word – naam en telefoon en/of selfoonnommer is voldoende.

Motivering

- Dit is 'n groot hulp vir (besoekende) lidmate en o.a. ook vir begrafnisondernemers.
- 'n Besoekende leraar kan dan direk met die betrokke persone kontak maak – as hy getrou wil wees aan sy “roeping” om Voor Donderdag Middag sy preek gereed te hê en die liturgiese liedere betyds aan hulle sou wou verskaf – i.p.v. die (onstigtelike) slegte gewoonte: kort voor die erediens.
- Direkte skakeling met bv. die orreliste is dan moontlik indien SAKOV en/of die KKM bv. 'n koorfees en/of 'n orrelistekonferensie sou wou reël.
- Dit sal onnodige rompslomp uitskakel.
- Die nodige inligting behoort maklik bekombaar te wees uit die jaarlikse visitasievorms.

AANBEVELING VAN DIE Pk

9.2.1.1 Die inligting van die koster en die orrelis word *nie* in die Kerkjaarboek verstrek nie.

Motivering

- Dit sal te veel spasie in die boek opneem en koste verhoog
- Dit is 'n plaaslike aangeleentheid waarvoor met die skriba kontak gemaak kan word.

9.2.2 Geboortedatums van leraars

Dat elke leraar se geboortedatum tussen hakies direk na sy voorname en voor sy akademiese kwalifikasies geplaas sal word {N.N. (geb. 29.7.1948) B.A. B.Th. Lis. Teol.}

Motivering

- Dit sal tot groot hulp wees wanneer gemeentes 'n (onbekende) leraar beroep.
- Dit kan die Filadelfia (wat daar tussen AP Kaners behoort te bestaan!) versterk en tot hulp wees: so kan liefdevol-meelewende lidmate hul (vorige) leraars asook kollegas mekaar se verjaardae onthou.

AANBEVELING VAN DIE Pk

Kyk 9.1.1

9.2.3 Dat twee nuwe “Rubriekindings” bygevoeg word, nl. Uitgetrede leraars en Afgestorwe leraars

Motivering

- Al hierdie betrokkenes (ja, ook diegene wat uit die bediening getree het!) het mos in 'n stadium

(vrugbare/geseënde) (Woord)diens gelewer in die AP kerkverband.

- Dit is (waardevolle) materiaal en geskiedenis vir studente wat navorsing sou wil doen.
- Dit behoort nie die huidige formaat van die Kerkjaarboek noemenswaardig te vergroot nie.

AANBEVELING VAN DIE Pk.

9.2.3.1 Die Sinode gee aan die Pk. opdrag dat twee nuwe “Rubriekindings” in die Kerkjaarboek bygevoeg word, nl. Uitgetrede leraars en Afgestorwe leraars.

9.3 Ring van Germiston: 'n Nuwe Bybelvertaling

Die Sinode besluit om die saak rondom 'n nuwe, letterlike vertaling van die Bybel te ondersteun.

Motivering:

Die Ring van Germiston is van oordeel dat daar 'n behoefte bestaan aan 'n letterlike (ook genoem konkordante of brongetroue) vertaling van die Bybel. In die Gereformeerde Kerke van Suid-Afrika is alreeds beweginge in dié verband. Die Ring meen dat dit in die belang van die AP Kerkverband is om betrokke te bly by samesprekinge en onderhandelinge oor so 'n Bybelvertaling.

AANBEVELING VAN DIE Pk.

9.3.1 Die Sinode besluit om die saak in verband met 'n letterlike vertaling van die Bybel te ondersteun en wys sy betrokke dosente in die Ou en Nuwe Testament aan om op die advieskomitee te dien.

9.4 Ring van Germiston: Herdruk van die 1933/53 Verklarende Bybel

Die Sinode versoek die Bybelgenootskap van Suid-Afrika om oorweging te skenk aan die herdruk van die 1933/53 Verklarende Bybel.

Motivering:

Die Ring van Germiston is van oordeel dat daar 'n behoefte bestaan aan die Verklarende Bybel gebaseer op die 1933/53 Bybelvertaling. Dit is egter uit druk en tans moeilik bekombaar.

AANBEVELING VAN DIE Pk

9.4.1 Die Sinode versoek die Bybelgenootskap van Suid-Afrika om oorweging te skenk aan die herdruk van die 1933/53 Verklarende Bybel.

10. DANKBETUIGING

Die Kommissie is dankbaar teenoor die Here dat Hy die krag gegee het sodat hierdie werk na die beste van ons vermoë gedoen kon word.

- w.g. AS van Staden (voorsitter)
IP du Preez (ondervoorsitter)
HJ Smith (skriba)

AANHANGSEL 1 BY PK.-VERSLAG:**Leerboeke en Handleidings vir Verbondsonder-
rig****Ds. AJ van Niekerk****• DIE IDEAAAL WAT DIE NEGENDE SINODE
GESTEL HET**

Wanneer die samewerking van alle leraars, ouderlinge, ouers en voorgangers in die Verbondsonder-
rig verkry is om uitvoering te gee aan die besluite van die NEGENDE SINODE VAN DIE AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK (kyk veral punte 6.3.1 tot 6.3.5 op bl. 463 asook punte 5.1 en 5.3 op bl. 534 van die *HANDELINGE VAN DIE NEGENDE SINODE*), sal die Verbondsonderrigprogram in alle gemeentes soos volg wees:

- **Ouers** gee aandag aan die onderrig van hulle kinders **by huisgodsdienst vir 52 weke van die jaar.**
- **Kinders** word vanaf nege/tienjarige ouerdom (St. 2) deur hulle ouers gelei om **elke dag van die jaar ook in hulle binnekamers die Bybel te lees en te bid.**
- Op **30 Sondag** van die jaar word 'n les by die kerk aangebied, nadat kinders (vanaf St. 2) **vooraf daaglik** die dagstukkies van die betrokke les in hulle **binnekamers** gedoen het en die ouers die hoofsaak **vooraf gedurende die week by huisgodsdienst** behandel het.
- **Ouderlinge** gee telkens **tydens huisbesoek** (verkieklik minstens 4 keer per jaar) aandag aan die Verbondsonderrig van die kinders **in elke afsonderlike huis.** Vir hierdie doel moet die ouderling toegerus wees, sodat hy presies weet watter Verbondsonderrig sedert sy vorige besoek by die huise en by die kerk gedoen is, en sodat hy weet hoe om dit te kontroleer, daarby aan te sluit en daarop voort te bou.

• LEERBOEKE VIR KINDERS

DIE BESTAANDE REEKS LEERBOEKE VIR KINDERS BLY ONVERANDERD EN WORD NET SO BEHOU. Dit is baie belangrik dat kinders vanaf Standaard 2 begelei word om gedurende die week **voordat 'n les by die kerk aangebied gaan word**, die dagstukkies van hierdie betrokke les **getrou daaglik te doen.**

• TOERUSTING VAN OUERS

Die **handleidings** wat teen die einde van hierdie jaar beskikbaar sal wees vir alle standers vanaf Standaard 2 tot Standaard 9 bevat t.o.v. elke les allereers 'n afdeling onder die opskrif: **OUERBEGELEIDING.** Daarin word aangetoon wat die hoofsaak is waaroor dit in elke dagstukkies in die kind se leerboek

gaan, en hoe die ouer telkens op die daaropvolgende dag tydens huisgodsdienst daarby aansluit.

T.o.v. die 22 weke wanneer daar *nie* Verbondsonderrig by die kerk is *nie*, word **een handleiding vir die hele gesin** gepubliseer onder die titel: **DIE WOORD IN DIE HART.** Die eerste volume van hierdie boek, wat uit vier volumes gaan bestaan, sal DV teen die einde van hierdie jaar beskikbaar wees. In die vier volumes word die Bybel stelselmatig deurgewerk vanaf Genesis tot Openbaring. Elke volume van **DIE WOORD IN DIE HART** het 22 hoofstukke. Elke hoofstuk bevat 7 dagstukkies. Elke dagstukkies bestaan uit drie kort gedeeltes: 'n gedeelte vir **kleiner kinders** waarin slegs die hoofgedagte van die betrokke Skrifgedeelte deurgegee word, 'n gedeelte vir **groter kinders** waarin 'n oorsig van die belangrikste feite gegee word, en 'n gedeelte vir **senior kerkliede** waarin die dieper betekenis van die teks gegee word, soms ook met verwysing na ander Skrifgedeeltes. Aan die einde van elke hoofstuk is aantekeninge wat **DIE WOORD IN DIE HART** ook geskik maak vir die gebruik deur Bybelstudiegroepe.

• TOERUSTING VAN VOORGANGERS BY DIE KERK**DIE LESGIDSE VANAF VOORSKOOL TOT
STANDERD 1 BLY VOORLOPIG ONVERANDERD EN WORD NET SO BEHOU.**

In die handleiding wat saamgestel word vir elke afsonderlike standaard vanaf Standaard 2 tot Standaard 9, verskyn ná die afdeling **OUERBEGELEIDING** 'n tweede afdeling onder die opskrif: **LESAANBIEDING.** Die voorganger kan dus kennis neem van wat reeds die afgelope week by huisgodsdienst gedoen is, en ontvang ook riglyne hoe om met die lesaanbieding daarop voort te bou.

• TOERUSTING VAN AMPSDRAERS

Na ongeveer elke sewende les in die handleiding vir ouers en voorgangers, is ook 'n afdeling onder die opskrif: **AMPSBEGELEIDING.** Dit bied 'n opsomming van die voorafgaande lesse, toon aan hoe die ouderling alles wat reeds gedoen is, kontroleer, en toon verder aan hoe die ouderling in 'n kort gesprek met elke kind tydens huisbesoek daarby kan aansluit en daarop voortbou.

Volgens die formulier vir die bevestiging van ouderlinge word vereis dat 'n ouderling iemand moet wees wat bekwaam is om te onderrig, wat ook gewillig is om daarvoor toegerus te word, en wat die Heilige Skrif voortdurend ernstig ondersoek. Indien 'n ouderling in hierdie verband ook in sy daaglikse binnekamer gebruik maak van **DIE WOORD IN DIE HART** en verder vóór elke huisbesoek die handleidings vir Verbondsonderrig raadpleeg, sal hy beslis deeglik toegerus wees.

BYLAE PK1

VERSLAG AAN DIE SINODE VAN 2004 OOR DIE BOODSKAPPER EN DIE JEUGBOODSKAPPER

9 September 2001 – 15 April 2004

1. REDAKSIE VAN DIE BOODSKAPPER (DB)

Die Pk. het die redaksie van *DB* soos volg aangewys: di. AS van Staden, IP du Preez, RMJ Britz, CA Swanepoel, prof. JJ Pienaar en mev. MAE Bosman. Ds. Swanepoel het in 2003 versoek om van sy betrokkenheid losgemaak te word en is vervang met ds. JB Trollip.

Die kernredaksie was die Voorsitter (dr. Smith), ds. MC Adendorff en ds. AS van Staden.

Mev. JP van Lille dien as redaksiesekretaresse en lewer 'n buitengewone bydrae tot die versorging van *Die Boodskapper*.

Die Pk. het bepaalde portefeuljes aan die Redaksielede toegewys soos in *Die Boodskapper* gepubliseer.

2. DIE JEUGBOODSKAPPER (DJB)

Ds. CA Swanepoel het aanvanklik opgetree as mederedakteur van *Die Jeugboodskapper* en is in

2003 vervang met ds. JB Trollip. Mev. JP van Lille lewer ook in die versorging van *Die Jeugboodskapper* 'n groot bydrae.

3. PERSONEEL

Afgesien van die bekwame bystand van mev. Van Lille, is die Redakteur ook ondersteun deur die boekwinkelpersoneel wat, meesal te midde van groot werkdruk, die verpakking en versending van *Die Boodskapper* en *Die Jeugboodskapper* getrou behartig.

4. VERGADERINGS

Die Redaksie vergader nagenoeg elke drie maande. Gedurende die verslagtydperk is 9 vergaderings gehou. Waar redaksievergaderings op 'n gereelde grondslag plaasvind, word die Kernredaksie op 'n *ad hoc*-basis geraadpleeg.

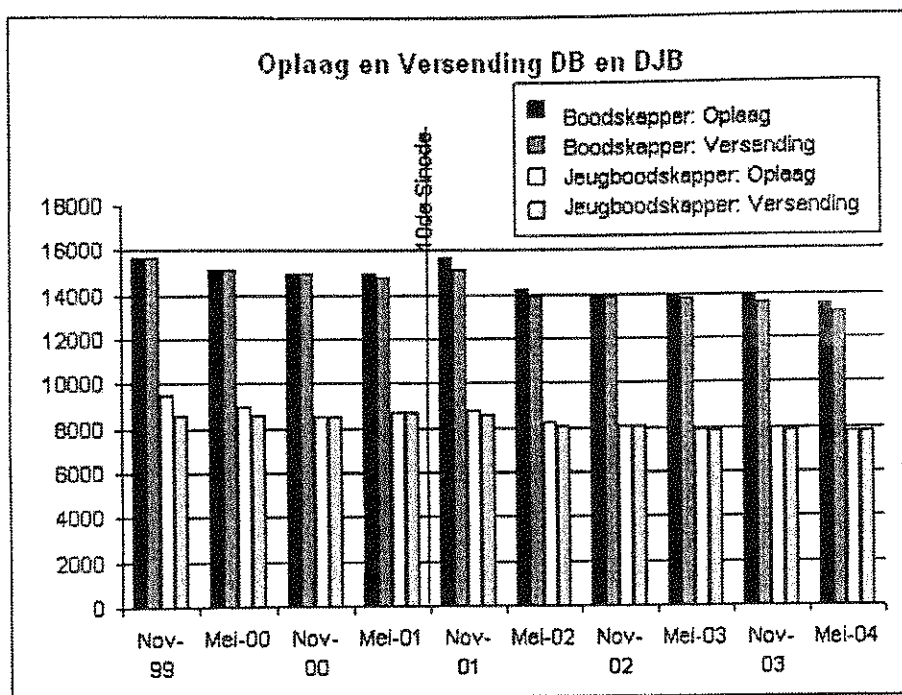
5. AANTAL UITGAWES

In ooreenstemming met vorige sinodebesluite verskyn *DB* en *DJB* steeds tien keer per jaar. Altesaam 27 uitgawes van *DB* en *DJB* het in die verslagtydperk verskyn.

6 OPLAAG EN VERSPREIDING DB en DJB: Nov. 2001 – Mei 2004

{vergeleke met ooreenstemmende maande in die vorige verslagjaar (1999-2001)}

	Die Boodskapper		Die Jeugboodskapper	
	Oplaag	Versend	Oplaag	Versend
Nov-99	15 700	15 700	9 500	8 606
Mei-00	15 100	15 100	9 000	8 602
Nov-00	15 000	15 000	8 500	8 500
Mei-01	15 000	14 786	8 700	8 657
Nov-01	15 700	15 120	8 800	8 586
Mei-02	14 200	14 010	8 200	8 060
Nov-02	14 000	13 912	8 199	8 077
Mei-03	14 000	13 819	7 900	7 871
Nov-03	14 000	13 607	8 000	7 916
Mei-04	13 500	13 158	7 800	7 758

Die oplaag en verspreiding van *DB* en *DJB* toon steeds 'n daling – soos uit bostaande diagram blyk. Gemeentes skryf kleiner bestellings aan verminderde lidmaatgetalle toe, asook aan die feit dat hulle finansiële swaarder kry.

Komplimentêre eksemplare is steeds gelewer aan gemeentes wat daarom vra; CVO-skole; amptelike verteenwoordigers vanuit ander kerkverbande; personeel (Sentrale Kerkkantoor en AP Akademie); argief; boekwinkel; portaal (Sentrale Kerkkantoor); Eindredakteur; Subredakteur (*DJB*); adverteerders (by eerste verskyning van advertensie); Bybelgenootskap, Redakteurs van ander Afrikaanse gereformeerde kerkblaaië en uitgesoekte nuusblaaië soos die Pk. van tyd tot tyd besluit. Pliglewerings-eksemplare is aan pligleweringsbiblioteke gelewer.

Kerkrade word weer eens daaraan herinner dat hulle vyf addisionele eksemplare gratis kan bestel. Hierdie eksemplare kan beskikbaar gestel word aan belangstellendes wat nie lidmate is nie. Daar is gemeentes wat hierdie metode uiters vrugbaar aanwend om die AP Kerk effektief bekend te stel.

Vorige sinodes het herhaaldelik besluit om kerkrade te versoek om toe te sien dat *DB* elke besoekpunt in elke gemeente bereik en een eksemplaar van *DJB* binne die bereik van elke verbondskind te bring. Namate die geestelike ontwrigting van ons tyd vorder, raak hierdie versoek net al noodsaakliker.

Die *Boodskapper* is die amptelike blad van die kerkverband waardeur belangrike kommunikasie onderhou en tydige inligting deurgegee word. Geen gemeente en geen individuele lidmaat kan

dus afsydig staan teenoor dié blad nie vanweë die gevaar om kontak met die bewegings in die kerkverband te verloor.

AANBEVELINGS

6.1 Die Sinode bevestig opnuut dat hy *DB* en *DJB* as uiters belangrike kommunikasiemiddele sien waardeur kerknuus, maar ook inligting versprei word om lidmate op te bou en weerbaar te maak vir die geloofstryd in ons tyd.

6.2 Die Sinode herhaal versoeke van vorige Sinodes aan kerkrade om noulettend toe te sien dat *DB* by elke besoekpunt tuiskom – verkieslik deur die wyksouderling of -diaken afgelewer, en dat 'n eksemplaar van *DJB* gereeld binne die bereik van elke verbondskind gebring word.

6.3 Die Sinode bring dit onder die aandag van kerkrade dat 5 gratis eksemplare per uitgawe van *DB* beskikbaar is vir gemeentes wat daarom vra.

7. VESTIGING VAN 'N LEESKULTUUR

“Dit is skrikwekkend om te sien hoe kinders se verbale vermoëns en hul vermoë om logies te dink, te redeneer en hulself uit te druk, die afgelope paar jaar agteruitgegaan het” – dr. Lanette Hattingh, 'n opvoedkundige sielkundige van Johannesburg, soos aangehaal in *Beeld*, 2 Februarie 2004. Die verskynsel word meesal aan die nuwer onderrigmetodes op skool toegeskryf, maar sal waarskynlik ook in verband staan met die invloed van televisie. By verlies van kritiese, verbale vermoë en die vermoë om 'n mens uit te druk, kan veral die

jonger geslag gemaklik slawe van heersende ideologieë en opvattinge, soos deur die openbare media uitgedra, gemaak word. Die leeservaring, wat 'n aktiewe inset en verwerkingsproses van die ontvanger veronderstel, is 'n noodsaaklike element in die opbou van 'n goed-ingeligte en kritiese lewensingesteldheid. Dit is daarom uiters noodsaaklik dat 'n leeskuilure reeds in die kinderstadium by ons verbondsjeug gevestig raak. Ouers baat nie alleen self by 'n gesonde leesgewoonte nie, maar stel daardeur ook 'n onuitwisbare voorbeeld vir hulle kinders.

AANBEVELINGS

7.1 Die Sinode roep kerkrade weereens met die grootste erns op om alles in hulle vermoë te doen om 'n leeskuilure by ons verbondsouers en -kinders te help vestig. Klem behoort gereeld gelê te word op die lees van ons kerklike tydskrifte en ander publikasies. Ouers behoort ook opgewek te word om hul kinders te stimuleer om die kerklike leesstof gereeld te lees en om elke maand gepaste gedeeltes uit *Die Jeug-*

***boodskapper* aan hulle kleuters voor te lees.**

7.2 Die Sinode versoek predikante en ander persone wat die afkondigings by geleentheid van eredienste waarneem om op 'n gereelde grondslag spesifieke artikels, berigte, ens. in *Die Boodskapper* deur middel van kernagtige inligting daaroor pertinent onder die gemeente se aandag te bring, aangesien dié inligting die leeslus prikkel.

8. AANTAL BLADSYE

8.1 *Die Boodskapper*

Danksy die sinodebesluit van 2001 (*Handelinge* bl. 496) het ons nou groter vrymoedigheid om die omvang van *Die Boodskapper* te laat varieer volgens die materiaal beskikbaar.

8.2 *Die Jeugboodskapper*

Die Jeugboodskapper beslaan steeds vier bladsye per uitgawe.

9. KOSTE (Die volgende staat is deur die Rekenmeester voorsien)

Staat van *Direkte* Inkomste en Uitgawe t.o.v. DB en DJB : 1 April 2001 tot 31 Maart 2004

<u>DIREKTE UITGAWES</u>	<u>TOTAAL</u>	<u>DIREKTE INKOMSTE</u>	<u>TOTAAL</u>
AANTAL VERSKYNINGS	34	AANTAL VERSKYNINGS	34
AANTAL BOODSKAPPERS	426 620		
Drukkoste – Boodskapper	779,334	Ontvangste – Gemeentes	968,044
Drukkoste – Jeugboodskapper	<u>121,196</u>	– Privaat	<u>18,232</u>
Totale Drukkoste	900,530	Totale Ontvangste	986,276
Posgeld	82,651	Advertensies	91,439
Medewerkers	21,572	Verpakkings	21,000
TOTALE DIREKTE UITGAWES	<u>1,025,753</u>	TOTALE ONTVANGSTE	<u>1,077,715</u>
<i>Direkte uitgawe per Boodskapper</i>	2.40	<i>Direkte inkomste per Boodskapper</i>	2.53

Opmerkings deur die rekenmeester

1. Vir die verslagtydperk, oorskry die direkte inkomste die direkte uitgawes met R51,900.
2. Inkomste uit Boodskapperverkope is egter R39, 500 minder as die direkte uitgawes.
3. Die belangrikheid van advertensies as inkomstebron word duidelik uit hierdie vergelyking afgelei.
4. Hierdie staat toon slegs direkte koste; indirekte koste soos salarisse, telefoonkoste, kantoorruimte ens., word nie hier weerspieël nie en word uit die 15%-bydrae gesubsidieer.

Soos deur die rekenmeester hierbo vermeld, gee hierdie syfers natuurlik nie *alle* uitgawes aan *Die Boodskapper* en *Die Jeugboodskapper* (soos salarisse en kantoorgeriewe) weer nie. Uit die tabel kan afgelei word dat ons nagenoeg slegs die direkte koste van *Die Boodskapper* en *Die Jeugboodskapper* van gemeentes en enkelintekenare verhaal. Die res van die koste, byvoorbeeld salarisse en kantoorgeriewe, word uit die 15%-bydraes gesubsidieer. Gemeentes betaal tans R4-00 per eksemplaar per uitgawe (*DB* en *DJB*; d.w.s. R40-00 per jaar vir 10 uitgawes) en individuele intekenaars R66-00 per jaar vir 10 uitgawes. Gemeent aan die koopwaarde van hierdie bedrag in die wêreld daarbuite, meen ons dat *Die Boodskapper* uitstekende waarde vir geld bied. Gemeentes kan die volle bedrag betaal vir die aantal eksemplare van *DB* wat hulle bestel, of maandeliks afbetaal of slegs 'n donasie volgens die kerkraad se vermoë skenk.

Dit kom steeds voor dat gemeentes versoek dat hulle bestaande skuld op *DB* afgeskryf of verminder word. In sulke gevalle probeer die Pk. oor die geldigheid van die versoeke oordeel en handel in die lig daarvan. Die Pk. lê besondere begrip en meelewing met sulke versoeke aan die dag, maar gemeentes moet ook begryp dat waar 'n gemeente sy deel van die finansiële las aan die amptelike blad verbonde nie dra nie, ander gemeentes in die kerkverband daarvoor moet instaan. Die kerkverband moet ook beseft dat die vermeerdering van sulke versoeke die Pk., wat reeds worstel met 'n knellende begroting, voor groterwordende geldelike druk gaan plaas.

Nietemin het gemeentes oor die algemeen eintlik weer gunstiger as in die verlede reageer met betrekking tot die betaling van hulle Boodskapperrekening – waaroor ons uiteraard baie dankbaar is.

AANBEVELINGS

9.1 Die Sinode spreek sy dankbaarheid uit teenoor die gemeentes wat hulle Boodskapperrekening so getrou betaal het. Die Sinode ver-

soek kerkrade weer eens om hulle intekengeld getrou te vereffen.

9.2 Waar 'n kerkraad die Pk. kan oortuig dat hy werklik nie die verskuldigde bedrag kan bybring nie, bied die Sinode hom steeds die geleentheid om 'n bydrae na die beste van sy vermoë te maak. In so 'n geval beseft kerkrade dan dat ander kerkrade hul intekening verder subsidieer en behoort die kerkraad hom daarvoor te beywer om, sodra dit enigsins moontlik word, ook die volle intekengeld te betaal.

9.3 Die Sinode hou die feit dat die Pk. al groter bedrae aan Boodskapperrekening moet afskryf in gedagte by die bepaling van *Die Boodskapper* se begroting.

9.4 Die Sinode volstaan met die vergoeding wat die Sinode van 1999 vir skrywers vasgestel het, nl. R100 per bladsy (*Handelinge* 1999 bl. 130 – 9.4), terwyl uitgawes aan skrywersgeld nie meer as R19 000,00 per jaar mag beloop nie.

9.5 Die Sinode besluit dat wat foto's betref, volstaan word met die reëling dat slegs vir die eerste plasing van 'n foto vergoed sal word teen dubbel die bedrag vir 'n geskrewe ruimte van dieselfde oppervlakte.

10. DANKWOORD

AANBEVELINGS

10.1 Die Sinode betuig sy hartlike dank teenoor die Redaksie en die Kernredaksie vir die werk wat gedoen is.

10.2 Die Sinode betuig sy hartlike dank teenoor ds. JB Trollip, mev. JP van Lille en die medewerkers vir die kundige versorging van *Die Jeugboodskapper*.

10.3 Die Sinode betuig sy hartlike dank teenoor die Redaksiesekretaresse en die boekwinkelpersoneel vir hulle onmisbare bydrae tot die versorging, verpakking en versending van *Die Boodskapper* en *Die Jeugboodskapper*.

10.4 Die Sinode spreek sy hartlike dank uit teenoor alle ondersteuners van *DB* en *DJB* : lesers, skrywers, adverteerders, intekenaars en almal wat daartoe meewerk om van dié spreekbuis binne die AP Kerk 'n sukses te maak. Die Sinode spreek die bede uit dat die Here *DB* en *DJB* ook vorentoe tot sy eer en tot opbou van die geloof sal gebruik.

10.5 Die Sinode betuig sy dank teenoor die Redakteur vir die standaard van redaksionele artikels en ander werk aan *Die Boodskapper* asook vir sy bydrae as Redakteur van die webwerf.

w.g. AS van Staden (Voorsitter Pk.)

Verslag: Kommissie vir Kerkleer en Christelike Etiek (KKCE)

Tydperk: September 2001 tot Mei 2004

1. PERSONEEL

Primarii: Prof. (dr.) J.C. Lombard (voorsitter)
Ds. C.A. Swanepoel (ondervoorsitter)
Ds. W.J.A. van Schalkwyk
Oudl. H.J. Hayes (skriba)
Sekundi: Oudl. J.A.G. Jacobs
Ds. N.J. Groenewald.

2. VERGADERINGS

Die kommissie het een keer vergader, en wel op 13 April 2004; andersins is per pos en telefoon gekonfereer.

3. SAKE DEUR DIE VORIGE SINODE OPGEDRA

3.1. Toeligtig oor en evaluering van die Nuwe Afrikaanse Vertaling (1983) van die Bybel

Sinode 2001 het 'n opdrag deur Sinode 1999 gekontinueer met die voorsitter van die KKCE as sameroeper. Die betrokke opdrag lui soos volg (*Handelinge 1999*, bl. 478):

Die Sinode besluit dat in die lig van die staande sinodebesluit rakende die amptelike Bybelvertaling, daar 'n ad hoc-kommissie saamgestel word met die doel om:

1.1 die onrus te besweer aangesien dit lyk asof die vertaling wesenlik verskil;

1.2 die motivering vir die huidige sinodebesluit breedvoerig aan onrustige lidmate te verduidelik;

1.3 probleme wat lidmate met betrekking tot spesifieke verskille tussen die vertalings het, aan te spreek;

2. Hierdie ad hoc-kommissie vergader volgens eie diskresie, en staan lidmate wat daartoe versoek, tydens sulke vergaderings te woord;

3. Die werksaamhede van die ad hoc-kommissie moet op 'n wyse deur hulself bepaal aan alle kerke binne die Afrikaanse Protestantse kerkverband deurgegee word;

4. Die werksaamhede van hierdie ad hoc-kommissie, dit is probleme deur hulle aangespreek en antwoorde verskaf, word indien moontlik, volgens hul eie diskresie, gepubliseer en ook aan die Bybelgenootskap van Suid-Afrika gestuur vir kom-

mentaar en waarin gevra word, dat die nodige verbeteringe aan die volgende Bybel-uitgawe aangebring moet word;

5. Hierdie ad hoc-kommissie bestaan uit vyf lede wat kundiges mag koöpteer indien hulle dit nodig sou vind.

6. Die vyf lede van die ad hoc-kommissie is die volgende: (a) dosent in Ou Testament; (b) dosent in Nuwe Testament; (c) voors. KKCE; (d) voors. Kuratorium; (e) 'n lid van die Publikasiekommissie.

3.1.1 Beswaarskrif van kerkraad van AP Kerk Bloemfontein teen sinodebesluit oor Bybelvertaling.

Die KKCE is deur die kerkraad van A.P. Kerk Bloemfontein om advies oor besware wat hulle teen die 1983-vertaling het, en oor 'n moontlike beswaarskrif, genader. Die voorsitter het deeglik en breedvoerig daarop geantwoord. Die gevolg was dat die kerkraad die geleentheid benut het om op korrekte wyse uitdrukking te gee aan hulle besware deur 'n beswaarskrif in te dien. Die beswaarskrif is na bogemelde ad hoc-kommissie verwys, en word in hulle verslag elders in hierdie *Sakelys* hanteer. (Die oorspronklike verslag van die KKCE bevat volledige besonderhede oor die korrespondensie met die kerkraad van AP Kerk Bloemfontein, en is by die Sentrale Kerkkantoor ter insae. Vanweë 'n gebrek aan ruimte is dit nie hier opgeneem nie.)

3.1.2 Aanwysing van ander sameroeper

Die aangewese sameroeper het op sy kenmerkende bedagsame en pittige wyse in 'n brief aan die SKK soos volg geskryf:

Ek wil met alle erns voorstel dat dit nie nodig is dat J.C. Lombard sameroeper en lid van bg. ad hoc-kommissie sal wees nie. Die kundigheid en vakmanskap van die ander broeders soos hierbo genoem is meer as genoeg om die opdrag uit te voer, al sou hulle ook wil koöpteer en met reg.

Tweedens ons moet baie realisties wees insake reiskoste. Ek sal nie per motor kom nie want die koste is solied in die vier syfers – dis vir my 'n gewetensaak. Dis geforseerd. Wat van vlieg? Ek bedoel nie dat ek self kan vlieg nie, maar wel met 'n toestel van bv die SAL. Dis óók prysig en luuks

in die lig van 'n byeenkoms waar ek nie onmisbaar is nie, al sou mens die billikste tarief met vooruitbespreking benut.

Die derde moontlikheid is die busdiens wat vir heen en weer 13 ure in beslag neem al is dit die goedkoopste. 'n Tweede probleem is dat die reënboog persentasie van die passasiers in die nuwe Suid-Afrika dikwels so oorheers dat 'n mens sommige van jou sintuie tydelik buite werking moet stel om vas te byt met die oog op die eindbestemming – want ek is te strak om te transformeer. Die bus is 'n noodmaatreël as dit doodeenvoudig móét.

Ek hoop u is kalm en nugter genoeg om sonder my voort te gaan. Indien u anders dink en my ontbied moet u maar sê.

Die SKK die verhoë simpatiek aangehoor en daarna vir dr. C. van Heerden versoek om as sameroeper op te tree.

3.2 Bybeltekste in die Dordtse Leerreëls en in die Nederlandse Geloofsbelijdenis

3.6.1 Die Sinode besluit dat die tekste soos ingedeel deur ds. W.J.A. van Schalkwyk, via die KKCE (bl. 254 tot 271) in die lig van die sinodale versoek daartoe in die Dordtse Leerreëls opgeneem word. Dit vervang die voorstel van die Sinode van 1999, bl. 493 pt. 3.8.6 m.b.t. die vorige tekstelys.

3.6.2 Dit word aan die volgende KKCE opgedra om, soos in die 1999-besluit genoem, die indeling ook te voltooi vir die NGb. (Handelinge Sinode 2001, bl. 499).

3.2.1 Navraag deur KFL

Die volgende skrywe is in September 2003 van die Kommissie vir Formuliere en Liturgie ontvang:

“Daar is deur die 10de Sinode aan die Kommissie vir Formuliere en Liturgie en in samewerking met die Publikasiekommissie opdrag gegee om 'n nuwe Kerkboek uit te gee (*Handelinge*, pt. 3.2.2 bl. 553). Met hierdie opdrag is die KFL nou al ver gevorder. Tog stuit ons ons voor 'n probleem. Daarmee kan u kommissie ons behulpsaam wees.

Die nuwe Kerkboek (Formulierboek en Belydenisskrifte ens.) kan nie uitgegee word alvorens daar aan aanbeveling (3.6.2) bl. 499 van die *Handelinge van die Tiende Sinode* van die A.P. Kerk uitvoering gegee is nie. Aanbeveling 3.6.2 moet saam met Aanbeveling 3.6.1 gelees word.

Derhalwe wil die kommissie graag van die KKCE verneem hoe ver hulle met die opdrag gevorder het? Indien u dit alreeds afgehandel het sal ons dit met groot dank op prys stel indien u hulle dit aan die voorsitter van ons kommissie: Dr. Danny Nel, Posbus 36, Viljoenskroon, 9520 onverwyld kan pos.

Indien u nog daarmee besig is sal ons dit waardeur indien u ons net per skrywe kan laat weet, min of meer wanneer u dit sal kan afhandel?”

3.2.2 Antwoord van KKCE aan KFL

Die KKCE het soos volg op die brief gereageer:

“Ons het u skrywe van 4 September 2003 insake die publikasie van 'n nuwe kerkboek ontvang. Ons besef wel deeglik dat die tyd daarvoor uitloop en gee dringend aandag van KKCE se kant aan die beskikbaarstelling van die verlangde manuskrip van die NGb. Ons gaan saamwerk teen die hoogste spoed. Ons het reeds in die eerste kwartaal van 2003 aan die KKCE-lede 'n manuskrip gestuur van 'n uiters waardevolle uitgawe van die Nederlandse Gereformeerde Kerke van die NGb van 1986, met die oog op hulle kommentaar. Dit sluit ook ds W.J.A. van Schalkwyk in. Ons het spoedige terugvoering gevra en dit nog nie ontvang nie. Ons stuur nou vir u 'n kopie daarvan met die oog op positiewe kennisname. Dr J.C. Lombard het reeds besondere aandag daaraan gegee en is van oortuiging dat hulle teksverwysings eksegeties en dogmaties verantwoord is. Dit is in Nederland op 'n hoë standaard deur verskeie kanale verantwoord en ons kan dit met volle vrymoedigheid aanwend. Hulle teksverwysings is ook baie ruimer as ons s'n, met enkele dupliseringe oor en weer. U moet asb. ook daarop let dat hulle aan die slot van sinne genumereerde teksverwysings het wat klop met die numerering by die tekste, wat die studie nog meer vergemaklik en die naslaan van die bepaalde tekste sal aanmoedig, want dit is nie net 'n los versameling aan die slot van die belydenisartikel nie.

Wat van kopiereg? Dr Lombard het 'n eksemplaar van hierdie Nederlandse kopie bekom toe hy Nederland besoek het insake die 50-jarige bestaansviering van die internasionale Vereniging vir Calvinistiese Wysbegeerte. Hulle standpunt is dat teksoorname geensins kopiereg vereis nie, want dit is nie direk inhoudelik nie – tekste is algemene ekumeniese Bybelbesit.

Ons standpunt is dat ons wys sal wees om van hulle uitgebreide teksvoorraad gebruik te maak en beveel dit van harte aan. As u die manuskrip sien sal u ons bedoeling dadelik begryp.

Ons beveel bg. verwysingsmetode en dus die invoeging van daardie tekste aan. Ter wille van die spoedeisende situasie kan u ook gepaste kundiges in die Noorde se samewerking aanwend, want dit behels net sinvolle duplisering en die toevoeging van die bestaande tekste soos dit tans in ons kerkboekuitgawe gestel is. Dis maklik om gou vas te stel waar tekste hier en daar dupliseer. Sover nodig sal ons op u versoek hulp verleen waar nodig. U moet daarop let dat die inhoud van die betrokke NGb.-formulier met dié van ons ooreenstem, sodat dit nie 'n probleem is nie.

Ons sluit ook kopieë in van hulle doop- en nagmaalsformulier se uitvoerige en deeglike teksverwysings, wat dus Bybelstudie en die verdieping in die konfessies en formuliere 'n eenheid maak.

Toevoeging, Mei 2004

In bg. Nederlandse Gereformeerde Kerkboek is by al die liturgiese formuliere die nodige Skrifbewyse ingevoeg. Dit sluit in die orde van die oggend en middagdiens; doopdiens aan kinders en volwassenes; openbare belydenis; nagmaal; met kort en langer formulier; formulier vir die uitsluiting en wederopneming in die gemeente van Christus; formulier vir die tug oor "afkerige" volwasse dooplede; die bevestiging van die bedienaars van die Woord plus afsonderlik vir hulle met sendingopdrag, i.e. "missionaire dienaren"; bevestiging van ouderlinge en diakens; van die huwelik. Dit sluit ook in (sonder tekste) 29 geleentheidsgebede vir aktuele kerklike e.a. geestelike situasies.

Die *Kort Begrip* – ook tekstoevoeging. Dis in 1608 opgestel as kort opsomming van die Heidelbergse Kategismus. Die Sinode van Dordrecht 1618-1619 het dit aanbeveel as die onderrig saakliker moet wees as die van die Heidelbergse Kategismus (tydsfaktor).

Die *Kort Begrip* is waardevol as saaklike onderighandleiding maar het nie offisiële kerklike gesag nie. Dis nie in ons Kerkboek ingesluit nie, maar as dit sou gebeur moet ons nie hierdie teksverryking uitsluit nie.

Opsommende aanbeveling

- (i) Die KKCE stel voor dat die KFL besondere aandag skenk aan die Skrifgetroue en verrykende tekstoevoeging van die 1986 uitgawe van die Nederlandse Gereformeerde Kerke se Kerkboek insake die Liturgiese Formuliere hierbo genoem.
- (ii) Tydsfaktor en nuwe uitgawe van ons Kerkboek
Ons besef dat die nuwe Kerkboek seker al moes verskyn het. Die waardevolle toevoeging volgens bg. aanbeveling (i) sou die uitgawe van die Kerkboek nog meer feestelik laat wees.

Ons het nie 'n gebrek aan arbeidskragte vir hierdie taak nie – selfs wyer as die KFL en KKCE – om dit binne 'n week – op sy meeste – te voltooi nie. Indien goed beplan kan dit minder as 'n week vereis."

3.2.3 Die voltooiing van die tekstoevoeging tot die NGb. (Kyk aanbeveling 3.6.2, *Handelinge Tiende Sinode*, bl. 499)

Die KKCE het hierin baie vrugbaar saamgewerk met die KFL, veral ook t.o.v. die tekstoevoeging vanuit die Nederlandse Gereformeerde Kerke se 1986 Kerkboek wat J.C.L. – juis in 1986 – daar

"opgetel" en omhels het. Ons het ook die suggestie aan ds. W. van Schalkwyk en ds. A.L. van Heerden gedoen dat KFL en desnoods ander met hierdie spoedeisende opdrag moet help. Die KKCE en KFL kan die opdrag voorspoedig afrond te Bothaville, 13 April 2004 en 19 April, te Pretoria. Ons is nou goed geskool vir die eventuele toevoeging van tekste tot die liturgiese formuliere.

AANBEVELING

3.2.4 Die Sinode neem kennis van die uitvoering van die sinodebesluit, in samewerking met die Kommissie vir die Formuliere en Liturgie, insake die voltooiing van die tekstoevoeging tot die Nederlandse Geloofsbelydenis.

4. NUWE SAKE

4.1. Die Kerkraad van Clanwilliam en die blad: *Ons Erfenis, Protestantse Reveille*

Die Kerkraad van Clanwilliam het begin 2003 navraag by die KKCE gedoen oor die blad *Ons Erfenis – Protestantse Reveille*; en dit was die Hervormingsuitgawe onder redaksie van eerw. Jeffree James Vol 57, 2002. Ter wille van die positiewe aanbeveling van hierdie verdienstelike Protestantse mondstuk – en dit vir elke gemeente – word die antwoord en toeligting doelbewus geplaas, sodat u betyds u volgende Hervormingsuitgawe kan bestel!

Ook hierdie uitgawe van hierdie waardevolle publikasie is sterk aan te beveel, soos gewoonlik, en baie waardevol. Skrywer hiervan (J.C.L.) ken die blad al sedert 1950 toe ons in die NG-gemeente Nelspruit in die Oos-Transvaal in die bediening was. Toe het eerw. Jeffree James verskeie NG-gemeentes in Transvaal besoek en ook te Nelspruit baie waardevolle inligting oor die dwalinge van die praktyk van die Roomse Kerk aan ons deurgegee. Hy het 'n grondige kennis van hierdie kerk se dwalinge en hulle praktyk aan ons gestel, soos ek dit toe nog nie vantevore verneem het nie, al het 'n mens al uiteraard baie van die Rooms-Katolieke teologie kennis geneem. Daar is bv. veelseggende verband tussen Roomse liturgiese praktyke en sekere heidense godsdienste van die Ooste.

Ons het gereeld elke jaar 'n aantal van die Hervormingsuitgawes vir die gemeente bestel en uitgedeel, asook intekening by ons lidmate baie aanbeveel. Dit is 'n blad wat duidelik en bevatlik tot ons spreek, wat positief oor ons eie Protestantse leer ons insig verdiep teenoor die Roomse siening en hulle dwalinge. Ek hoop dat u Kerkraad hulle kontak met u sal opvolg en meer uitgawes sal bestel, om minstens die saak aan die gang te sit. Ons wil hê dat u ook die waarde daarvan kan benut.

Data vir bestelling en verdere kontak:

Die Protestantse Vereniging
 Posbus 13068
 MOWBRAY
 7705

Blad se naam: "Ons Erfenis – Protestantse Reveille"

Let ook asb daarop dat hulle 100 (eenhonderd) eksemplare van die Hervormingsuitgawe aanbied vir R35-00 kontant met bestelling of R40 op rekening.

AANBEVELING

4.1.1 Die Sinode neem kennis van die KKCE se toeligtig oor die blad *Protestantse Reveille*.

4.1.2 Die Sinode besluit dat gemeentes via *Die Boodskapper* aangemoedig moet word om op hierdie blad in te teken.

4.2. Probleme wat sekere lidmate in AP Kerk Kimberley ondervind

Die KKCE het kennis geneem van voortslepende ongelukkigheid by sommige lidmate in AP Kerk Kimberley wat meen dat a. Sinodebesluite in verband met Pro-Christo nie deur die leraar en kerkraad eerbiedig word nie en b. dat hulle op grond van hulle standpunt daaroor veronreg word.

AANBEVELINGS

4.2.1. Die Sinode herbevestig onvoorwaardelik die besluite van 'n vorige Sinode oor Pro-Christo en die toepassing daarvan wat betref die Kimberley gemeente.

4.2.2. Die Sinode dra dit aan die SKK op om 'n ad hoc-kommissie te benoem om die aanhoudende en onderhawige krisis in die Kimberley gemeente grondig te ondersoek met die oog op gepaste kerkordelike en pastorale optrede.

4.2.3 Bogenoemde besluit behels dat ook die beswaarde lidmate wat lewende en Sinodegehoorsame deel van ons kerk wil wees, gelyke en volle geleentheid sal hê om hulle saak aan bogenoemde kommissie te stel. Net volledige objektiwiteit volgens die empiriese feite kan help tot 'n oplossing in daardie ongelukkige probleemarea.

4.3. Lykverbranding en/of verassing

Die kerkraad van die gemeente Roedtan het 'n brief aan die SKK gestuur met die volgende versoek insake verassing:

"Ons as gemeente soek arbiter-leiding insake die volgende:

1. Die Skriftuurlike beginselstandpunt van die AP Kerk oor verassing.
2. Wyle ds. C. Swart, vorige leraar van die AP Kerk is veras. Die familie het die begeerte uit-

gespreek dat sy as in 'n herinneringsmuur by die kerk ingebou word.

a) By 'n kerkraadsvergadering waartoe die gemeente opgeroep is, het die gemeente die wens van die familie goedgekeur en is besluit om dit te doen.

b) Hieruit vloei 'n onderliggende probleem: sal hierdie gebruik nie bydra dat verassing al hoe meer praktyk in die AP Kerk word nie? Sal dit nie tot nadeel van die gemeenskap in die breë wees nie?"

4.3.1. KKCE-toeligtig

Die SKK het hierdie brief aan die KKCE deurge-stuur met die versoek om leiding te gee oor die aangeleentheid. Dit is 'n veelseggende en sinryke versoek waaraan ons graag voldoen omdat hierdie tema toeneem in aktualiteit te midde van meer gekompliseerde omstandighede waarbinne 'n saaklike ja en/of nee tans 'n te simplistiese ontwyking is van nuwe realiteite. Dit behels nie dat ons oor hierdie tema in pragmatisme moet verval sonder om alle Skrifbeginsels normatief in ag te neem nie. Tegelyk is dit ook waar dat die begrafnismetode van lykversorging soos ons dit tans doen en dit voorkeur geniet, nie as 'n voorskriftelike norm in die Woord gestel word nie, aldus die getuigenis van hooggeagte gereformeerde teoloë vanuit eksegetiese totaalperspektief.

Die Sinode van die NG Kerk in Transvaal het in 1951 bv. die volgende uitspraak gelewer: "Hoewel die Skrif nie lykverbranding verbied nie en daar geen Christelike geloofsartikel is wat dit duidelik verwerp nie, behoort daar baie deeglike argumente te wees, voordat 'n Christelike gewoonte verruil word ..."

Bogenoemde bevestig dus wat ons gestel het, naamlik dat die begrafnismetode 'n Christelike gewoonte is en nie 'n norm nie, en dat lykverbranding nie verbied word nie.

In die *Volksblad* (Bloemfontein) lees ons in die gereelde Christelike rubriek "Die stille uur" oor "verassing of graf" onder meer die volgende uit die pen van "Herder", destyds 'n hooggeagte behoudende NG leraar (*Volksblad*, 8 April 1978):

"Betekén dit dan nou dat verassing onbybels en sondig is? Dat 'n gelowige hom nie mag laat veras en geen deel van sy liggaam vir oorplanting of navorsing gee nie? Nee. Die grafte van Joh. 5:28 is sinoniem met die dood en die doderyk van Openb. 20:13. Wat saak maak is nie hoe ek begrawe is nie, maar hoe ek gesterf het, of ek in Christus gesterf het, of ek as gelowige gesterf het. Wat met my liggaam na my dood gebeur het niks met my saligheid te doen nie. Wat wel van ewigheidsbelang is, is Joh. 11:26: Elkeen wat in My glo sal nooit sterwe tot in ewigheid nie!"

Prof. FJM Potgieter, in lewe hoogleraar aan die Teologiese Seminarium, Stellenbosch in Dogmatiek, het die begrafnis-gewoonte teenoor verassing in 'n 50-50 verhouding gestel, ook volgens die getuienis van talle oudstudee. Die persoonlikheid en gees van elke mens is uniek maar die liggaam is 'n relatiewe bioties-fisiese voorwerp, wat elke 7 jaar 'n algehele fisiese vernuwung en selwisseling ondergaan. As 'n appelboom naby 'n mensegraf sou groei, absorbeer die boomwortels die humus van die menseligaam en as 'n ander mens dié appels eet is dit gelykmakend liggaamlik fisies-bioties, met die liggaam van die mens wat onder die appelboom begrawe is.

Hoeveel grafte van die biljoene mense wat sedert Adam gesterf het, was en is bekend? En wat van die massa seedrenkelinge en in die moderne tyd die miljoene mense wat via die bomme in onsigbare gasvorm die lug ingeskiet is? In hierdie sondige bedeling is dit 'n fisiese warboel en tog weet ons dat die almagtige Skepper onafhanklik van die verlore reste, aan ons nuwe opstandingsliggame sal gee volgens 1 Kor. 15 en Fil. 3:21, naas dié van die goddeloses.

Prof. PA Verhoef, emeritus hoogleraar in O.T., Teologiese Seminarium, Stellenbosch, ook 'n streng gereformeerde teoloog, het sy siening oor "die mens se begrafnis of verassing", in die publikasie "Tyd en Ewigheid" soos volg gestel: Tyd en gebeurtenis, tyd en verandering is onafskeibaar verbind. Ná die intriede van die dood volg 'n paar dae se intensiewe reëlins om finaal met die liggaam te handel. In die eeue se Christelike tradisie het dit gebeur by wyse van begrafnis. Sedert die tweede helfte van die negentiende eeu het verassing in toenemende mate in gebruik gekom.

In hierdie bydrae word die alternatiewe metodes om met die liggaam te handel in oënskou geneem. Die praktyk om mense te begrawe word reeds by die ou Egiptenaars gevind. Die mens is volgens hulle na sy dood bestem om voort te bestaan, daarom word besondere sorg aan sy liggaam bestee. Dit word gemummifiseer en in 'n graf weggele.

Ook Israel het sy dode begrawe. Abraham begrawe vir Sara in die Makpelagrot wat hy van die Hetiete gekoop het (Gen. 23). Jesus word weggele in 'n nuwe graf wat Josef van Arimatea in die rots uitgekup het (Mt. 27:57-61).

Soos gesê, was begrafnis die praktyk en tradisie van die Christendom. Die oorwegings vir hierdie gebruik was onder meer die volgende:

- Hulle sluit aan by die Ou-Testamentiese tradisie.
- Jesus is begrawe.
- Anders as by die Grieke, het hulle waarde geheg aan die menslike liggaam. Die liggaam is 'n

skepping van God en moet behandel word met die respek wat dit verdien.

- Begrafnis kom meer ooreen met die gedagte aan die opstanding. Ook hierin word die voorbeeld van Christus gevolg. Christene beroep hulle op Christus se woord: "As 'n koringkorrel nie in die grond val en sterwe nie, bly hy net een; maar as hy sterwe, bring hy 'n groot oes in" (Joh. 12:24).
- Die praktyk om mense te begrawe dra in die Christelike kerk ook 'n antitetiese karakter. Dié vyande van die kerk neem nie genoeg met hierdie praktyk nie. Daar word nog te veel van die mens in die begrafnis behou. Die bedoeling van die Romeinse owerheid om die martelare se liggame te verbrand was juis om hulle totaal uit te wis. Daar mag selfs nie 'n gedagte aan hulle opstanding oorbly nie. Later het die ongeloof in al sy vorme 'n punt daarvan gemaak om die Christene se begrafnispraktyke te bestry om daarmee elke gedagte aan 'n voortbestaan na die dood onmoontlik te maak. In sy boek *Cremation* skryf Paul Irion: "Thus it would appear that early Christian resistance to cremation was stimulated more by strong reaction against the pagan protagonists of cremation than by reasons against the practice inherent in the Christian faith. The mode of burial became one of the significant marks that distinguished the Christian from the pagan in these centuries" (bl. 11).

Teenoor die begrafnis staan die praktyk om die liggame te veras. Hierdie gebruik het ook 'n lang geskiedenis. Dit kom voor by allerlei primitiewe stamme uit die verre verlede. Vermoedelik was die oorweging om te verhoed dat die liggaam van 'n mens selfs ná sy dood nog kwaad kan aanrig. Daarom is alles wat so 'n persoon besit, selfs sy vrou, saam met hom verbrand.

Volgens die Grieke se beskouing is die liggaam die kerker van die siel, en daarom is dit in belang van die siel dat die liggaam deur verbranding vernietig word.

- Die voortgaande verrotting van die liggaam in die graf is in stryd met die mens se estetiese gevoel. Verassing sluit hierdie proses onmiddellik af.
- Gesondheidsoorwegings pleit vir verassing. Bakteriologiese studies wys op die aard van die probleme wat oorbevolkte begraafplase vir die omgewing kan hê. Pasteur en Koch toon aan dat siektes dikwels deur besmetting veroorsaak word. Die besmetting van 'n ontbinde lyk, selfs ses voet ondergronds, syfer deur na onderaardse fonteine en beland in bogrondse strome. So word dit ook onder mense versprei.
- Verassing sluit die angs uit oor die moontlikheid dat iemand lewend begrawe kan word. Veras-

sing voorkom die misbruik van grond vir die uitleë van begraaftplase veral in stedelike gebiede.

- Die globalisering van die wêreld bring mee dat mense van die een na 'n ander plek verhuis, en dat die statiese graf op 'n bepaalde plek probleme afgee om daarmee kontak te bly behou.
- Alhoewel daar geen voorskrifte in die Bybel vir verassing is nie, besef Christene en kerke wêreldwyd dat die sogenaamde teologiese argumente teen verassing eintlik nie steek hou nie.

4.3.1.1 'n Mens kan oor hierdie stukkies tydsbesteding tot die volgende slotsom kom:

1. Daar is geen Bybelse voorskrifte vir of téén die twee alternatiewe nie.
2. Begrafnis sluit aan by 'n deurlopende Christelike tradisie, en by die gebruik om familiegrafte te hê.
3. Verassing word wêreldwyd en toenemend beoefen, en verdien oorweging as gemeentes nisse voorsien om die oorskot in te bêre.

Gebied: Hemelse Vader, deur die dood van 'n geliefde is die fisiese band met hom of haar verbreek, maar ons loof U dat die geestelike band as vrug van Christus se verlossingswerk tot in ewigheid behou word. Ons is hartseer, Here, dat die liggaam van ons dierbare tot stof en as vergaan, maar ons dank u dat ons mag weet dat dit nie ons dierbare self is wat so vergaan nie. Ons Here Jesus het self gesê: 'Ek is die Opstanding en die Lewe. Wie in My glo, sal lewe al het hy ook gesterwe'. Aan U kom toe die eer en die heerlikheid tot in alle ewigheid. Amen.

Bespreek:

1. Wat verkies julle: begrafnis of verassing?
2. Moet die 'as' in die geval van verassing verstrooi of in 'n kerklike nis opgeneem word?

4.3.1.2 Huidige faktore wat die gewone begrafnispraktyk problematiseer

Vandalisme. In die afgelope tien jaar van die bewindsoorname in 1994 word ons swaar geteister deur geestelike verval in die R.S.A. Normale beskawingstandaarde het aansienlik gedaal en die owerheid het bedenklik gefaal om die misdaadpandemonium te stuit – selfs nie in die kerkhous nie. Van die talle voorbeelde van skending van kerkhous, met name die van die blankes, skending wat landswyd voorkom, noem ons net enkele tipiese voorbeelde, vanuit direkte empiriese getuienis:

Bloemfontein. Febr. 2004 – 'n Bloemfonteinse familie gaan om kranse te lê op 'n vader wat onlangs gesterf het se graf. Hulle vind toe dat die lyk langs die graf uitgewerp is en dat die kis gesteel is.

Vraag: om grond in op te laai, of vir vuurmaakhout, of om te verkoop of vir 'n ander begrafnis? Dis een van talle kerkhofklagtes in hierdie verband.

Kaapstad. Direkte getuienis, gaan kyk self. Die historiese rykbedeelde, veelseggende Maitland-begraafplaas is solied deur Ruwe Suid-Afrika-plakkers beset van hoek tot kant en al die grafstene is vol behang met onderklere en boklere en wat nie alles, en die grafoppervlaktes vir pakterrein en skuinslê. Die spookgeeste wat wel daar was, het die atmosfeer te problematies gevind en na die hange van Tafelberg verhuis – net bokant Waalstraat.

Huidige faktore no. 2

Is dit waar dat bv. die Heldeakker in Pretoria ook ontstellend swak daaraan toe is volgens betroubare getuienis?

Wetenskaplike getuienis oor begraaftplaas teenoor verassing

Onderstaande getuienis is tans nog meer aktueel in die lig van die samesmelting van blanke en nie-blanke woongebiede met gemeenskaplike geriewe, want groter gebiede, veral in die stede word massaal beset.

1. Lug uit die begraaftplaas wat uitstyg is gevaarlik vir die gesondheid en kan epidemies veroorsaak.
2. Die breë massale kwantiteite van ontbindende lyke se afsakel in die grafte kan veral na onder en ook na bo, water vergiftig as 'n mens bedink hoe vlak boorgatwater is en ook die massale vloei vanuit kerkhous, massagrafte, na die verbruikers se opgaardamme. Verassing skakel bg. gevare uit.
3. Ruimtenood word al hoe meer 'n probleem in sommige woongebiede wat al hoe digter bevolk raak en by uitstek in groot stedelike gebiede wat steeds uitbrei. Waar open mens 'n kerkhof buite die stedelike gebied en hoe ver moet gery word vir die teraardebestelling? Blomme word weggedra, ook om te verkoop en stene word geneem vir eie bouwerk. Dis 'n uiters aanvegbare styl om 'n rusplek vir gestorwenes weer te "verlewendig"!

Enkele voorbeelde van behoeftebepaling m.b.t. verassing naas begrafnis

Ons stel dit om net daarop te wys dat hierdie twee voorbeelde uit NG gemeentes in die O.V.S. maar twee voorbeelde uit vele is – een uit die Suidwes-Vrystaat en een uit Bloemfontein.

1. Volksblad, 23/2/2004:

"DORP SE KERKHOF EERSDAAGS VOL

TROMPSBURG – Die kerkhof hier sal teen die einde van die jaar vol wees en die moontlikheid vir

'n muur van herinneringe by die NG kerk, waar gestorwe geliefdes se as gebêre kan word, word ondersoek.

Ds. Cassie van den Berg, leraar van die NG kerk hier, het gesê nisse sal in die muur ingebou word waarin die as van twee mense gebêre kan word. Die muur sal so gebou word dat dit in die toekoms verleng kan word.

'n Nis sal teen slegs R338 verkoop word.

Die kerkhof is glo baie verwaarloos en die munisipaliteit (Kopanong) het glo nie geld om dit in stand te hou nie. Weldoeners het vanjaar onderneem om geld vir onderhoud by te dra.

Marmer-engele op grafte word afgebreek of omgestamp en die toestand van die kerkhof is maar 'hartseer'.

2. 'n NG-gemeente in Bloemfontein, 2003:

"BEHOEFTEBEPALING: GEDENKTOUIN

In opdrag van die kerkraad is die Bestuursraad tans besig met die beplanning van die voorgenome gedenktuin buite die gebedskapel.

Daar gaan vir die huidige voorsiening gemaak word vir 150 nisse in 'n sirkelvormige muur van sowat 17 meter in lengte. Die totale koste hieraan verbonde gaan R70 000 wees. Dit gaan verhaal word uit die nisse wat lidmate gaan koop.

Die 150 nisse gaan bestaan uit enkelnisse teen R750 per nis en dubbelnisse teen R1 500 elk. 'n Granietpaneel waarop persoonlike besonderhede aangebring kan word, is hierby ingesluit.

Daar word ook voorsiening gemaak vir toekomstige uitbreiding vir 300 addisionele nisse indien die aanvraag dit regverdig.

Die veiligheidsrisiko by begraaftplase, die lang afstande wat die bestaande begraaftplase van ons gemeente af geleë is en toenemende vandalisme by die begraaftplase bring mee dat al hoe meer mense verassing bo teraardebestelling verkies.

Omdat die gedenktuin by die gebedskapel opgerig gaan word, hou dit dié voordeel in dat geliefdes die gedenktuin kan besoek en ook in die kapel in gebed stil kan word.

Om die beplanning van die gedenktuin in werking te stel, is dit belangrik om te weet hoeveel lidmate belangstel om nisse te koop. Ons soek 100 lidmate $\times$ R750 = R75 000. Voorsiening word dan ook gemaak vir bome, struie en plante in die gedenktuin asook 'n moontlike veiligheidsheining. Sodra ons naby hierdie getal van 100 kom, kan ons voortgaan."

Ons eerbiedig voluit en met waardering ons Christenbelydenis se voorkeur vir die tradisionele en huidige begrafnisgebruik. Ons is eenstemmig

oor die Here se openbaring insake die betekenis van die menslike liggaam tot aan die einde van sy lewe as ons nog tot by die sterwe ons Christelike roeping moet vervul. Klassieke vindplekke hiervoor is in I Kor. 6 verse 12-20 en in die aangrypende opstandingslied van I Kor. 15, al besef ons dat die Here dan nie in sy almag afhanklik is of gebruik hoef te maak van die chemiese oorblyfsels wat iewers op ons planeet chemies versmelt het met die stof en water van die aarde nie. Tot stof is jy en tot stof sal jy terugkeer.

Tegelyk moet ons liefdevolle realistiese begrip toon in die lig van bovermelde probleme van opregte belydende Christene wat, nie ligvaardig nie, kremasie verkies bo die begrafnis. Wie wil dit waag om te ontken dat gekremerde stoflike oorskot hulle uitsluit van die jubeltone van I Kor. 15, Mt. 24 vs. 13 en Openb. 7?

Opsommend. In hoofsaak sal die begrafnis by talle lidmate, waar die omstandighede dit toelaat, voorrang geniet soos i.g.v. gereformeerde en ander Protestantse kerke, en dit as gebruik en nie as wet of norm nie. Die liggaam is 'n tempel van die Heilige Gees tot by die sterwe, kragtens ook die eenheid van die menslike persoon. Vgl. die Christelike antropologie as vakwetenskap. Daar word ook sinvol gewys op die sielkundig terapeutiese woorde van die begrafnis metode, al is dit ook so dat by 'n Christelike, kerklike verassingsdiens na die prediking alles gestel word soos by 'n begrafnisdiens.

Die gereformeerde kerke gee dan ook toestemming aan hulle leraars om verassingsdienste waar te neem. Dis ook opmerklik dat volgens die doodsberigte in die koerante daar toename is in die getal wat kennis gee van verassingsdienste, en dat gedenktuine met nisse ingerig word.

AANBEVELING

4.3.2 Die Sinode neem kennis van die KKCE-toeligtig oor verassing.

4.4 Versoek van die Gereformeerde Kerke in S.A. insake "neergedaal het na die hel" (Descensus) as bewoording in die Twaalf Artikels (Apostolicum) en die Athanasium

Die Kommissie het op 23 April 2004 die onderstaande versoek via ds. Adendorff uit die kerkkantoor ontvang, aan die voorsitter KKCE (J.C.L.) met die versoek dat "dringend advies gegee word in hierdie verband." Die opset en inhoud van die versoek volg hierna. Wat ook onvermydelik van die AP Kerk se kant gestel moet word ter wille van geheelerspektief is hoe ons Sinodes vanaf 1989 spesifieke aandag hieraan gegee het, wat uiteraard insluit die inhoudelike motivering van die betrokke besluite. 'n Finale bindende besluit hieroor kan net deur die Sinode geneem word en

die KKCE stel later in hierdie manuskrip die moontlikhede om, soos versoek, 'n besluit vroeg in 2005 te kan lewer aan die Geref. Kerk, terwyl ons Sinode reeds oor 4 maande in sitting is. Die aard van hierdie eeu-oue tema is sodanig dat hierdie keer beslis 'n breër beraad voor 'n Sinode moet plaasvind via die SKK en ons hoogleraars ter wille van die tydsfaktor en diepgang.

Nou volg die data insake die versoek. Opmerking: let op die tikfout by punt (a): "gelei het" i.p.v. gely.

4.4.1 Inhoud van die versoek van die Gereformeerde Kerke in SA

1. Versoek

Hiermee versoek die *Deputate Ekumenisiteit: Buitelandse Kerke* van die GKSA u in opdrag van Sinode 2003 vriendelik om u kommentaar en insette oor 'n plaasvervangende bewoording vir die *descensus* in die *Apostolicum* en die *Athanasium*:

"en neergedaal het na die hel"

Ons ontvang graag u kommentaar voor 31 Januarie 2005 by bg. adres.

2. Besluit van die RCSA (Sinode 2003) Reformed Church SA

Die GKSA het besluit om 'n plaasvervangende bewoording van die *descensus* in die *Apostolicum* en die *Athanasium* vir toetsing deur die kerke te aanvaar (Acta 2003:559).

Dié konsepbewoording moet tot 'n nuwe bewoording in die plek van die tradisionele *descensus* lei wat aan Sinode 2006 vir 'n besluit voorgelê sal word:

In die *Apostolicum*:

"wat die angste van die hel tot in die dood toe ondergaan het"

In die *Athanasium*:

"en só die angste van die hel, tot in die dood toe, ondergaan het"

3. Ander moontlikhede

Die tussensin van die konsepbewoording was eintlik bedoel om te lui: "*tot die dood toe*" – wat eerder klem wil lê op die intensiteit as die situering van die lyding soos in "*tot in die dood*". Die dieptepunt van Christus se lyding was sekerlik toe Hy in sy moeder se taal uitgeroep het: "*My God, My God, waarom het U My verlaat?*" Kort hierna – en vóór sy dood – kon Hy sê: "*Tetelestai – Dit is volbring!*" En óók voor sy dood het Hy verklaar: "*Vader, in u hande gee Ek my gees oor.*" Die bedoeling van die Sinode was dus duidelik om "*tot die dood toe*", en nie "*tot in die dood*" nie, voor te stel.

Die volgende moontlikhede is reeds onder die aandag van die Deputate gebring:

- (a) "...; Hy het helse smarte gelei; ... " Of: – gely
"... en helse smarte gelei het, ..."
- (b) "...; Hy het die angste van die Hel ondergaan; ... " Of:
"... en die angste van die Hel ondergaan het; ..."
- (c) wat basies ooreenkom met die voorstel van die afgevaardigdes van die CRCA en die RCNZ op die GKSA Sinode van 2003 (weergegee in CRC of Australia, Acts 2003: III – 136):

"...; He suffered the torment of Hell" ..."

4. Die agtergrond kortliks (vgl. Acta 2000:419)

4.1 Die tradisionele formulering gee nie 'n korrekte uitdrukking aan die bedoeling van die bewoording nie, en gee aanleiding tot teologiese misinterpretasie en misverstand.

4.2 Die tradisionele formulering, "*descendit in inferna*", kom nie in die oorspronklike *Apostolicum* voor nie. Na ongeveer drie eeue van die bestaan van die *Apostolicum* kom dit vir die eerste keer in die Acta van die Ekumeniese Sinode van Sirmium (359) en die Konsilie van Nicea in Thracië (359) voor.

4.3 In 390 het Rufinus, 'n priester van Aquilea, dit opgeneem in sy *Expositio Symboli Apostolici*, en wel in die plek van "*sepultus*" (begrawe is). Hieruit blyk dat "*sepultus*" en "*descendit in inferna*" toe as sinonieme beskou is.

4.4 In 750 is die teks van die *Apostolicum* finaal vasgestel en die frase "*descendit in inferna*" het toe finaal sy plek naas "*sepultus*" gekry. Dit het aanleiding tot die geloof gegee dat Christus Hom na sy sterwe in die verblyfplek van die dooies (*sheol/hades*) bevind het, wat later vervang is met die geloof dat Christus die hel (*gehenna*) besoek het en daar die oorwinning oor Satan en die dood behaal het (die Evangelie van Nikodemus, hfst. 13-21).

4.5 In die tyd van die Reformasie was daar talle leerstellige debatte en polemieke oor die interpretasie van hierdie artikel. Tussen 1580 en 1720 was daar nie minder nie as 34 Lutherse, 16 Gereformeerde en 4 Rooms-Katolieke ondersoeke hieroor. Bucer interpreteer byvoorbeeld hierdie artikel in 1536 histories en beskou Christus se grafstelling as sinoniem met die neerdaling. Luther betrek die neerdaling op Jesus se lyding in Getsemane en Golgota; Calvyn neem hierdie siening van hom oor (Institusie 2.16.8). Hy erken dat hierdie artikel eers later ingevoeg is, dat sommige kerkvaders elkeen hulle eie vertolking daaraan gegee het en dat ander, soos Augustinus, dit heeltemal weggelaat het. Hy verkies "hel" as die vertaling van "*inferna*" en verklaar hierdie artikel as Christus se hellesmart aan die kruis, met die verskriklike dieptepunt daarvan as die

Godverlating. Hierdie verklaring het sy neerslag gevind in die Heidelbergse Kategismus 16:44.

4.6 Die *descendus* word in die Konfessie en Groot Kategismus van Westminster nog anders opgevat: Hy is begrawe en verkeer tot die derde dag in die staat van die dooies en in die mag van die dood.

5. Hantering van die probleem deur verskillende Gereformeerde Kerke

5.1 In 1970 het die *Commission on English Texts* (ICET) van die hoofstroomkerke in die Engelssprekende Gereformeerde wêreld "*He descended into hell*" vervang met "*He descended to the dead*".

5.2 Die Nederduitse Gereformeerde Kerk het in 1986 die vertaling "*neergedaal het na die hel*" verander na "*ter helle neergedaal*" – om die eintlike betekenis daarvan beter te probeer uitdruk in ooreenstemming met die historiese en Skriftuurlike gegewens.

5.3 Die Presbyterian Church in Korea het hierdie woorde reeds in 'n vroeë stadium uit die *Apostolicum* weggelaat omdat dié kerk meen dat dit met die leer van die vagevuur van die RKK verwar sou kon word.

5.4 Die Rooms Katolieke Kerk en die Protestantse Kerke in Duitsland het hierdie artikel intussen ook verander na "*neergedaal na die doderyk*".

5.5 Die Christian Reformed Churches of Australia het in 1997 dié voetnoot by die *descendus* gevoeg: "*by this we understand that Christ suffered the Godforsaken agony of hell on the cross*", en in 2003 is op 'n substituut besluit wat kerke vir liturgiese doeleindes kan gebruik: "*having suffered the torments of Hell*".

5.6 Ook die Reformed Churches of New Zealand het op 'n verduidelikende nota by die *descendus* besluit.

5.7 Die Reformed Ecumenical Council het in 2000 besluit om die tradisionele bewoording te laat soos dit is, want "*the problem is more a matter of language than of doctrine*", en "*any departure from it should be unilateral*", en ook gesê dat "*churches using a common language should endeavour to use an agreed version*".

5.8 In die familie van die Baptiste en Presbiteriaanse Kerke in die VSA is die neiging al hoe meer om die *descendus* eenvoudig weg te laat.

Die samewerking van kerkgemeenskappe in ekumeniese verhouding met die GKSA in hierdie aangeleentheid is van die grootste belang vir die GKSA. Ons sien met verwagting uit na u bydrae.

4.1.1 KKCE-toeligting

Die korrekte en prysenswaardige opset van die Geref. Kerk se versoek, en let wel, deur die Depu-

tate Ekumenisiteit: Buitelandse Kerke van die Geref. Kerk, word waardeur. By sommige van ons lidmate (en predikante?) van ons jong kerk is die ekumeniese visie en ingesteldheid nog afwesig of baie eng, en dit tot geestelike skade. Dit was altyd nog die breë gereformeerde visie dat hierdie onderhawige geloofsartikels, internasionaal in gebruik met 'n veelseggende dogmenhistoriese ouderdom en agtergrond, nie "independentisties" en "eiegeregig" na willekeur gewysig kan word nie, maar in oorleg.

Die Geref. Kerk se styl met hierdie versoek stem presies ooreen met wat die KKCE in sy verslag, Sinode 2001 (*Sakelys* bl. 216, pt. 3.4.2.1), gestel het:

"Ons is geroepe om die volledige dogmenhistoriese agtergrond van die huidige terme te verantwoord (= neergedaal ter helle) anders laat ons 'n groot aanvegbare vakuum wat die historiese kontinuïteit verkrag. Tweedens is dit konsensus op vaderlandse gereformeerde interkerklike en internasionale gereformeerde en andersins sinvolle ekumeniese vlak dat gereformeerde en ekumeniese konfessies nie separatisties en eensydig verander word nie."

4.4.2.1 Huidige stand van sake oor hierdie tema in die AP Kerk

Let daarop dat die Geref. Kerk nog nie finaal besluit het nie en op die Sinode van 2006 'n besluit voorgelê sal word. Hulle Sinode is gewoonlik vroeg in die jaar. Hulle Sinode van 2003 se besluit dien doelbewus daartoe dat die ander kerke alhier hulle besluit van 2003 sal toets en evalueer vanuit dogmenhistoriese, leerstellige, eksegetiese en liturgiese perspektief. Dit behels beslis ook dat omrede die tydsaspek voor Jan. 2005 die SKK reeds vanaf die begin van die tweede helfte van 2004 moet sorg dat die wiele aan die rol gesit word. So 'n uiters belangrike tema kon ook nie net aan die KKCE opgedra word nie, en ons vakwetenskaplike kundiges en hoogleraars moet uiteraard oor so 'n belangrike ekumeniese besluit hulle bydrae lewer.

4.4.2.2 Wat het die KKCE en Sinode reeds gedoen?

Ons verwys direk na die *Sakelys* van die Tiende Sinode (2001), KKCE-Verslag, vanaf bl. 215 tot bl. 232.

Vgl. ook bl. 216 pt. 3.4.1 en 3.4.2.1 waar dit blyk dat hierdie tema al vanaf 1989 op ons Sinode-agenda is by wyse van beskrywingspunte, en dat ons Sinodes die huidige bewoording nog tot by die 2001-Sinode gehandhaaf het. Let ook daarop, bl. 216, *Sakelys* 2001, dat die KKCE berekend en doelbewus die 1993 KKCE-verslag oor hierdie tema toegevoeg het as motivering en ter wille van kontinuïteit. Vgl. spesifiek hieroor *Sakelys* 2001, bl. 219, punt 3.4.2.2 e.v.

Vgl. ook daaropvolgend die belangrike toeliggende verslag van die Algemene Sinode van die NG Kerk in 1986 oor hierdie tema en ons verwysing na die deeglike proefskrif van prof. Danie du Toit oor die “ter helle neergedaal” (bl. 218 tot 228, *Sakelys*, Sinode 2001. Finale sinodebesluite 2001 wat “ter helle neergedaal” handhaaf in *Handelinge* 2001, bl. 498, punte 3.4.2.8 tot 3.4.3.1. Dit sluit ook die geloofsbelydenis van Athanasius in soos by die versoek van die Gereformeerde Kerk.

Ons het, in die lig van die dringendheid volgens ds. Adendorff se brief, dit per brief aan hom gestel dat ons voor die Sinodesitting prakties soos volg kan optree:

1. Bring die Geref. Kerk se versoek woordeliks onder die aandag van ons Akademie se vier hoogleraars wat die akademiese aspek van bg. versoek kan bereken en help uitvoer. Dis tog die kern van die saak as ons besef ons eie Sinode se sitting is binne vier maande. Selfs die voor-sitter, KKCE, het nie tuis die teologiese bronne om die Geref. Kerk se historiese motivering te evalueer nie.
2. Versend 'n kopie van ons 2001 Sinode se *Sakelys* en *Handelinge* oor hierdie saak solank aan die betrokke adres van die Geref. Kerk (dr. C.J. Smit) dan weet hulle wat is ons status quo. Vestig die aandag op die belangrike dissertasie van prof. D. du Toit (Teol. Seminarium, Stellenbosch) oor die betrokke tema. Dit bied onmisbare agtergrond.
3. 'n Liturgies-pastorale aspek van die Gereformeerde Kerk se voorstel is dat ons dit inhoudelik formuleer soos ons “ter helle” altyd verduidelikend toelig om misverstand te voorkom. Dit is dus 'n korter pad na die leser en hoorder met wesenlik dieselfde inhoud.

AANBEVELING

4.5.2.3 Die Sinode keur die *modus operandi*, pte. 1 – 3 in verband met die Gereformeerde Kerke RSA se versoek soos deur die KKCE voorgestel, goed.

5. BESKRYWINGSPUNTE ONTVANG

5.1 Ring van Naboomspruit: Verassing

Die Sinode besluit om dit aan sy Kommissie vir Kerkleer en Christelike Etiek op te dra om die hele aangeleentheid van verassing in diepte te bestudeer en dogmaties te toets in die lig van die Skrif; om by die eersvolgende sinodale vergadering aan gemeentes leiding te gee oor die hele aangeleentheid van verassing.

Motivering

Daar bestaan baie vrae en onkunde in verband met die hele saak van verassing.

AANBEVELING

5.1.1 Die Sinode volstaan met die toelgting van die KKCE soos by punt 4.3 in hierdie verslag.

5.2 Ring van Riversdal: Die Israelhipotese (Israelvisie)

Die Sinode besluit dat iemand wat die bedenkbare en onbybelse Israelhipotese aanhang en/of dit op enige wyse bevorder, nie as lidmaat van die Afrikaanse Protestantse Kerk toegelaat mag word nie. Lidmate wat tans die Israelhipotese aanhang, mag nie as ouderling of diaken dien nie en moet deur kerkrade bearbei word om hierdie hipotese te verwerp. Waar aanhangers van die Israelhipotese, ná hulle vermaan en bearbei word, daarmee volhard, moet die kerklike tug toegepas word.

Motivering

Die Derde Sinode van die Afrikaanse Protestantse Kerk het in 1989 die volgende besluit geneem ten opsigte van die Israelhipotese:

1. Die Sinode verwerp die Israelhipotese dat die 10-stammeryk verlore geraak het, op grond van Bybels-historiese en volkekundige feite, en stel daarteenoor dat van die bannelinge teruggekeer het na Palestina, dat die tempel herbou is en dat die huidige verstrooiing van Israel gevolg het na die verwoesting van die tempel in 70 n.C.
2. Die Sinode wys die Israelhipotese se Skrifhantering af omdat vanuit 'n vooropgestelde fundamentalistiese wyse die Bybel vir 'n biblisistiese bewysvoering gebruik word onder 'n skyn van vroomheid en Skrifgetrouheid.
3. Die Sinode spreek sy kommer daaroor uit dat die Israelhipotese se ondersteuners so gekondisioneer is deur verdagmakery teen die kerk se leraars en Bybelvertalings dat hulle moeilik bereik en oortuig word.
4. Die Sinode verwerp die leer en standpunte van die Israelhipotese op grond van die Skrif en belydenisskrifte en versoek lidmate ernstig om hulle van hierdie gevaarlike rassistiese wit teologie, wat net so ver van die waarheid van die Bybel is as die swart teologie, te distansieer.
5. Die Sinode roep sy lidmate op tot beoefening van naasteliefde, gehoorsaamheid aan die sendingopdrag en getrouheid aan die leer van die kerk soos vervat in die belydenisskrifte soos gegrond op die heilige en onfeilbare Woord van God.
6. Die Sinode verklaar dat die Israelhipotese se boodskap geen konstruktiewe bydrae lewer tot die oplossing van SA se geestelike nood nie.”

Ingevolge die Sinodebesluite, afdeling 5 van die Kerkorde paragraaf 10, geld die voorgestelde

bepierking op toelating as lidmate alreeds vir persone wat aan die Vrymesselary behoort. Die feit dat aanhangers van die Israelhipotese die kerk (en die Jode) as vyand beskou waarteen hulle fisies oorlog gaan maak, maak, by implikasie, van hulle 'n vyand van die kerk van Christus en in die besonder van die AP Kerk wie se lidmate maklik aanklank vind by hulle ideologiese sisteem van Skrifhantering. Die ondervinding is dat hulle aanhangers so gekondisioneer word met hulle selektiewe gebruik van Skrifgedeeltes dat dit baie moeilik is om hulle tot ander insigte te bring. Hulle sal eerder iemand wat hulle hieroor aanspreek onder verdenking plaas.

Die pers sal graag die Israelhipotese aan die AP Kerk wou verbind en as hulle daarin slaag om te bewys dat van ons AP Kerk-lidmate aanhangers van hierdie skrikwekkende ideologie is, sal die AP Kerk baie moeilik aanspraak daarop kan maak dat hy die Israelhipotese verwerp. Nuusgebeure in 2003 waar 'n beskuldigde openlik verklaar het dat hy 'n lid van die Israelvisie is en dat hy op grond van die Skrif swart mense moes doodmaak (en hy is nie die eerste nie), maak dit nodig dat die AP Kerk nie lidmate mag hê wat hierdie gevaarlike dwaalleer aanhang nie.

5.2.1 Die aktualiteit en noodsaaklikheid van hierdie beskrywingspunt

Die term hipotese, alias legende, is meer die waarheid as "visie", want ons het hier te doen met 'n listige dwaling op valse bewerings, en dit teenoor die Bybel se waarheid. Die valse profeet van Openbaring 13 is via mense hier aan die woord, terwyl die vader van die leuen, Satan, met dank kennis neem van die feit dat die Antichris nog 'n gevaarlike onkruid in die Here en die kerk se tuin gesaai het en dat die valse profeet dit laat groei en bloei.

Die beskrywingspunt is korrek en verantwoordelik gemotiveer en gestel, en die kritiek ooreenstemmend, nie net met hulle formulerings (Israel-legende) nie, maar ook volgens die somber resultate wat hulle tot dusver in kerk(e), volk en samelewing gelewer het. Ons ken hulle mos as onbybelse rasistiese aktiviste in dwaling, met 'n "geestelike" koorstemperatuur van 104 grade, en besonder aktief. In Bainsvlei-gemeente bv. het, toe prof. HCG Robbertze se publikasie oor die Israel-legende daar geland en wyd verkoop en uitgedeel is, die voorstanders daarvan, toe nog in die gemeente, na 3 weke hulle antwoord-publikasie onwettig in die gemeente versprei en elke motorpassasier en lidmaat was die teiken.

Volhardend in die dwaling het hulle die wyk uit die gemeente moes neem. Die dwaling is ook in hierdie opsig gevaarlik dat hulle die sg. swart gevaar in ons land voorhou en dan veralgemenend

die sendingwerkbevel van die Here repudieer en mense wat geestelik onvolwasse is maklik oortuig en betrek.

Nog binne in ons kerk? Gedurende die eerste jare na ons kerk se stigting het heelwat lidmate van ander Afrikaanse Kerke gedink dat die AP Kerk nou tog eenmaal die "regse, anti-vermengings-kerk" is, wat behels het dat dit vir hulle meer 'n politiese wensdenkery en keuse was, as wat dit gegaan het oor leerdwaling. Sommige het vanself weer die wyk geneem toe hulle vind ons is maar net 'n volwaardige kerk. In lewende gemeentes van ons kerk waar die ouderlinge en predikante met Woordbediening en pastorale werk getrou was en is aan die Here, sy Woord, hulle kerk en bevestigingsformulier het van hierdie dwalers hulle genadiglik bekeer of hulle het die wyk geneem. Ongelukkig is daar nog "lidmate" binne gemeentes wat tot hulle geestelike skade in hierdie opsig op twee stoele sit, en dit in rus en vrede, glo dit as u wil, en uitgesproke oor hulle standpunt, en dis nie net enkeles nie.

Enkele voorbeelde. Op 'n Ringsitting 2004, eerste kwartaal, stel 'n ouderling in gesprek (nie in die sitting nie) dat hy "'n swarte nog nooit anders kan sien as 'n dier i.p.v. 'n mens nie". En hy staan vas daarop al gly hy teen die potkleiwal af.

In 'n ander gemeente deel 'n ouderling 'n berugte Israellegende gruwelboek uit op 'n kerkraadsvergadering, sonder toestemming. Hy het dit via sy geestelike mede-dwalers gekry en wil sy "broeders" verryk met hierdie anti-Drie-Eenheid, anti-Bybelse, anti-AP Kerk en anti-gemeente skryf sel van Dirk van Vuuren (Pr.Ing. en B.Sc.Ing., U.P.) waar ons o.a. lees: "dat 'n blanke Jesus Christus nooit die Verlosser en Saligmaker van 'n swartman kan wees nie" (bl. 21). "Alle Christelike sending aan die swartmense was die werk van leuenpredikers".

Bladsy 33-34: "Hoereer en sendingwerk is dieselfde, dis albei gruwelike praktyke", en kerke wat geld vir sendingwerk gebruik wat lidmate gegee het, "het met die geld gehoereer".

Dus: 'n Ouderling in 'n onchristelike droomwêreld; pastoraal en profeties in valse rustige vrede, uitgesproke Israel-legende maar irenies-pasifisties nie daarvoor bearbei nie. Dit binne die AP Kerk. Skerp flikkerligte. Die profetiese en pastorale roeping van ouderlinge en leraars moet ook vervul word sodat die ouderlinge nie net getroue besoekers en banksitters is en ons VDM's nie Verbi Divini Minusse nie.

Opmerking: Die titel van bg. publikasie is: *Is Jesus Christus 'n wit Mlungu?* Alle kerke, ook alle gereformeerde kerke wat sendingwerk doen, word hier hoer- of bordeelkerke genoem.

Nodig is dan ook pastorale bewoënhed oor siele, plus liefdevolle beslistheid met die geteisterde verwaaldes.

Ons beskik ook oor wyer getuienis m.b.t. hierdie dwaling wat te irenies en met die een oog toe deur kerkrade gesien en geduld word. Kom ons wees nie net getroue "amptenare" van ons kerk nie, maar Geesvervulde ampsbedienaars.

Riversdal se beskrywingspunt en getuienis is aktueel ter sake en nodig. Dis verlore as dit net in die *Handelinge van die Sinode* argivalies gebêre word. Mooi so, goeie en getroue slaaf, dienaar ...

AANBEVELINGS

5.2.2.1 Die Sinode herbevestig die besluit oor die Israelhipotese (legende) van 1989, punte 1-6 en aanvaar ook die res van die motivering en waarskuwings in die beskrywingspunt van die Ring van Riversdal.

5.2.2.2 Die Sinode dra dit op aan kerkrade om in hulle verslag van die Sinode aan kerkraad en gemeente hierdie besluit van die Sinode pertinent onder die aandag te bring.

5.3 Die Ring De Aar: Die gee van 15% aan die kerkadministrasie of slegs die Bybelse 10%

Tydens die ringsitting van die ring van Beaufort-Wes is 'n beskrywingspunt deur die kerkraad van Beaufort-Wes ingedien wat soos volg gelui het:

"Verlaging van 15% bydrae na 10%

Die kerkraad versoek die ringskommissie om by die ring aan te beveel om die besluit oor genoemde beskrywingspunt in herooring te neem sodat dit aan die Sinode voorgelê kan word. Die kerkraad wil die motivering van die beskrywingspunt weer onder u aandag bring.

Motivering: Die Here verwag van ons as gelowiges 10%. Die Sinode kan dit ook verwag."

Die beskrywingspunt is in bespreking geneem maar nie aanvaar nie. Daar het egter 'n voorstel ter tafel gekom dat die KKCE versoek word om 'n Bybels gefundeerde studie oor die tiende te doen en in die lig van die bevinding, die Ring te adviseer of die Here van ons as Nuwe Testamentiese gelowiges verwag, as 'n verpligting, om 'n tiende aan Hom te gee. Indien so, dan is die beskrywingspunt se motivering korrek. Ek het die versoek saam met ander sake na die Direkteur, Ds MC Adendorff deurgestuur. Hy het my, soos die aangehegte skrywe aantoon, versoek om dit direk aan u te stuur, vandaar hierdie skrywe aan u.

Die resultaat kan goedsdiks deel wees van die verslag van die kommissie aan die komende Sinode. Die Ring sal egter graag 'n antwoord van die kommissie verlang voor sy volgende ringsitting in April

2004. Die ringstukke word reeds in Maart gesirkuleer.

Die Ring wil die kommissie verseker van ons voorbidding vir u besondere taak.

5.3.1 Die KKCE oor 'n Bybels-gefundeerde studie oor die tiende en of dit beteken is het sover dit die 15% bydrae van gemeentes aan die sinodale kerkkantoor betref.

Die verslag van die KKCE is grootliks gebaseer op 'n studie deur prof. P.A. Verhoef in die tydskrif *Die gereformeerde vaandel*, deel xxvii, nr. 3, van September 1959. Prof. Verhoef wys in sy studie veral daarop dat die gee van die tiendes 'n aktuele vraagstuk geword het en dat dit om meer gaan as slegs die vasstelling van 'n bepaalde vorm van kerklike bydrae. Dit gaan eerstens om 'n juiste verstaan van die Skrif.

HOOFTREKKE VAN DIE VERHOEF-STUDIE

Ou Testamentiese bedeling

Die aard van die bedeling van die tiendes word vervolgens aan die hand van Skrifgegewens behandel. Prof. Verhoef wys daarop dat die Ou Testamentiese gegewens verskeie nuanseringe bied waarin die tiende ter sprake kom. Daar is verskille in die voorstelling daarvan wanneer Levitikus, Numeri en Deuteronomium met mekaar vergelyk word. Die verskilpunte tussen die verbande is in een opsig nie so ernstig nie soos byvoorbeeld: dat dit in die Skrif dikwels ook oor die geheel gaan wanneer die deel genoem word soos die vee wat in Numeri nie vermeld word nie wanneer die tiende gespesifiseer word, wat egter nie beteken dat dit wel uitgesluit was nie. Die verskille is egter meer opvallend wanneer die voorstelling tussen Levitikus en Numeri aan die eenkant en Deuteronomium aan die anderkant die probleem na vore bring of dit met één of met twee (respektiewelik: drie tiendes?) te maak het. Hoewel daar pogings tot versoening tot die een tiende gedagte is, is prof. Verhoef van mening dat daar nie 'n absolute gevolgtrekking gemaak kan word nie en dat die moontlikheid van twee tiendes oopgelaat moet word.

Dan is daar ook nog gegewens wat op 'n derde tiende (uit barmhartigheidsoorwegings) dui soos uit Joodse buite-Bybelse bronne blyk.

Behalwe die Mosaïese wet is daar verwysings na die gee van tiendes in I Sam. 8:15 en 17; Amos 4:4; II Kron. 31:5,6 en 12; Neh. 10:37 en 38; 12:44; 13:5 en 12 en Mal. 3:8-12.

Uit I Sam. 8 blyk die waarskuwing van Samuel aan die volk dat onder die koning waarop hulle aandrang daar tiendes van hulle saailande, wingerde en kleinvee geëis sal word. Dit veronderstel 'n bykomende belastinglas bo en behalwe die verpligtinge teenoor die tempelpersoneel.

Die hervormingsmaatreëls wat in II Kron. 31 weer-gegee word, beskryf die reaksie wat op die oproep van Hiskia gevolg het toe 'n oorvloed eersteling in tiendes ingebring is tot versadiging van die tempelpersoneel. Verskillende soorte gawes is byeen-gebring soos ook verder in Neh.12: 44 – 47 beskryf, wat 'n offergawe wat die priesters ten goede kom, sou insluit, en 'n tiende van die landbouprodukte aan die Leviete (waarvan 'n tiende weer aan die priesters afgegee is). Daar word in Neh. tussen "heffinge", "eersteling" en "tiendes" onderskei; maar die aanwending word nie nader beskryf nie.

In latere tye ná Nehemia en Maleagi het die betaling van tiendes onder die Jode voortgeduur, maar met die aanbreek van die Christelike era was die ontvangers nie meer die Leviete nie, maar die priesters. Prof. Verhoef wys daarop dat 'n hoëpriester soos Annas die tiende met geweld opgeëis het, ten koste van die gewone priesters.

Prof. Verhoef kom tot die gevolgtrekking dat die gee van tiendes onder oud-Israel deur die wet geëis is en gedurende die ou bedeling as 'n verpligting gegeld het. Die onsekerhede wat in verband daarmee bestaan is: "geld die *presiese inkomstebronne* wat vir die gee van tiendes in aanmerking gekom het, en veral die vraag of die Mosaïese wet één, twee of drie tiendes as verpligtend voorgeskryf het. Die prinsipiële vraag na die *normatiewe* betekenis van die gee van tiendes onder die ou bedeling word egter nie daardeur geraak nie."

Tot welke mate sou die gee van tiendes ook onder die nuwe bedeling van krag wees?

Die feit dat Abraham en Jakob tiendes gegee het, word deur voorstanders van die tiende-standpunt gebruik om te verklaar dat dit steeds as normatief geld. Die vraag wat hier beantwoord moet word is of Abraham die tiende gegee en Jakob die belofte van die tiende gemaak het, omdat die Here dit aan hulle voorgeskryf het? M.a.w. was dit in aansluiting by 'n gangbare gebruik of 'n uitdruklike bevel. Prof. Verhoef stel dat daaraan nie te twyfel is nie dat in die geval van die aartsvaders die gee van tiendes, geen normatiewe betekenis het nie, maar slegs 'n uitdrukking van die wyse waarop hulle in bepaalde omstandighede, in aansluiting by 'n gevestigde gebruik van daardie tyd, eerbied en dankbaarheid betoon het. Hy stel dit dat "'n voor-Mosaïese gebruik verhef 'n bepaalde handeling nie sonder meer bo die skadudiens nie?" (Met skadudiens verwysende daarna dat die Ou Testamentiese godsdienstige seremonies 'n afskaduwing is van die nuwe bedeling wat in Jesus Christus vervul is.) Natuurlik is daar met die gee van die tiendes as godsdienstige handeling 'n beginsel op die spel (offervaardigheid), maar waarom dit hier gaan is of die bepaalde skema van die een tiende as sodanig normatiewe betekenis vir vandag het.

'n Volgende saak wat prof. Verhoef opper is dat deur die pleidooi vir die gee van tiendes (as 'n vaste beginsel) onder die nuwe bedeling, die saak ooreenvoudig word, wanneer dit geïsoleer word van die veelvuldigheid van ander aspekte van die bydrae-sisteem van oud-Israel. Die tiendes was uitsluitend vir die onderhoud van die Leviete bestem, wat weer een tiende van hulle inkomste aan die priesters moes afstaan. Toegepas op ons kerklike lewe van vandag: die tiendes word vir die koster opsygesit, wat weer een tiende van hulle inkomste aan die dominees moet afstaan. In die ou bedeling moes bydraes egter op ander maniere geëf word, ten einde –

- (i) die altaar te bedien;
- (ii) in die bykomende behoeftes van die priesters te voorsien;
- (iii) die bykomende dienspersoneel se onderhoudskoste te bestry;
- (iv) vir die instandhouding van die geboue te sorg, ens.

Benewens die tiendes was daar 'n groot verskeidenheid offers vir die altaar, eersteling van die oes en van die vee en 'n verskeidenheid heffinge (deels vrijwillig en deels verpligtend). Maleagi 3: 8–12 verwys nie net na die tiendes nie, maar ook die heffinge en die "plig" sluit dus aansienlik meer as net die gee van die tiendes in. Indien hierdie plig letterlik toegepas sou word in die nuwe bedeling sou dit eienaardige konsekwensies inhou wanneer van die gewer die beweegbors en hefboud van die wydingsram geëis sou word.

Indien daar aangedring word op die tiende as normatief, waarom word die "eersteling" en die "heffinge" en al die ander verpligte bydraes van die ou bedeling weggelaat? Een wetlike voorskrif kan tog nie as geldend vir die nuwe bedeling opgeëis word, terwyl die ander wat aanvullend tot die tiendes was, verontagsaam word nie. En om nou vir prof. Verhoef aan te haal:

"In die verskillende kerklike uitsprake wat ek aangehaal het, word ook nadruk gelê op die feit dat ons as Christene uit groter dankbaarheid tot groter finansiële prestasies as Israel *verplig* is. Met die *prinsipe van hierdie stelling gaan ek volkome akkoord*. Die vraag is net of ons ons ten volle van die implikasies hiervan rekenskap gegee het? Ons het hier nie net te maak met 'n vergelyking tussen die ou en nuwe bedeling nie, *maar ook tussen 'n eenvoudige en 'n uiters ingewikkelde samelewingstruktuur*. Die eise vir die lewensonderhoud kan in die twee gevalle nie met mekaar vergelyk word nie. Ongetwyfeld dien Israel se voorbeeld om ons as Christene te beskaam, maar dan bly die vraag nog of dit gewettig en billik is om met die oog op óns omstandighede, te verwag dat die gelowige tot die

gee van 'n groter persentasie van sy inkomste as Israel verplig is! Ook in hierdie opsig is ons moontlik geneig om die probleem te ooreenvoudig, en om laste op te lê wat vir sommige Christene altans moeilik is om te dra!"

'n Volgende saak is dat Skrifgedeeltes in Mt. 23:23, en Lukas 11:42 en 18:22 dikwels ook voorgehou word ter aanvoering daarvan dat die gee van tiendes onder die nuwe bedeling nog van krag is. Jesus se antwoord dat die belangrikste van die wet gedoen moet word sonder nalating van die gee van die tiendes, was 'n verwysing na die nog heersende erediens, met die tempeldiens nog in volle swang, waarin die Leviete en priesters verpligte bydraes vir hulle lewensonderhoud nodig gehad het. Voorts kan geredeneer word dat die tiendes nêrens uitdruklik in die Nuwe Testament afgeskaf is nie. Niemand sal egter wil beweer dat ons nie tereg die voorskrifte in verband met die Ou Testamentiese bedeling nie meer nakom nie. Paulus kon by verskeie geleenthede daarna verwys het, maar doen dit tog nie.

Prof Verhoef behandel vervolgens ook die uitspraak in Maleagi dat die gee van tiendes seënryke gevolge inhou, met verwysing na 3:10. Hy vestig die aandag op argumente van verskeie uitleggers, maar stem saam met Berkouwer dat die verklaring van die verband tussen die eis en die belofte van seën saamhang met die besondere nadruk op die karakter en eise van die ou verbond, en verwerp dus 'n legalistiese uitleg. Prof. Verhoef is van oordeel dat met die oorgang van die ou na die nuwe bedeling, daar 'n aksentverskuiwing ingetree het, met die nadruk sterker op die geestelike, sowel wat die eis as die belofte betref; desnieteenstaande word die materiële nie heeltemal buite rekening gelaat nie (Ridderbos). Daar is dus 'n huiwering om te verkondig dat elke nakoming van ons materiële verpligtinge materiële seën tot gevolg sal hê. Die geheim van offervaardigheid lê in volle oorgawe aan Jesus Christus en die seënninge waarop in hierdie verband met stelligheid gereken kan word, en dit hoef die materiële nie noodwendig uit te sluit nie.

Die slotsom waartoe prof. Verhoef geraak is dat na die skeuring van die voorhangsel die skema van die tiendes die weg van al die seremonies van die skadudiens gegaan het. Deur steeds aan die skema vas te hou, word 'n legalistiese weg gevolg.

Indien iemand dus sou besluit om een tiende van sy/haar inkomste aan die Here se saak te wy, kan daar niks verkeerd mee gevind word nie, maar dan moet dit op 'n geestelike beslissing gebaseer wees en nie as gewetensbindende dwang opgelê word nie.

Prof. Verhoef word ten slotte aangehaal:

"Op 'n verdere vraag of die lidmate van ons

gemeentes dan nie tot die gee van ruimere en meer blymoedige bydraes aangemoedig en opgevoed moet word nie, antwoord ons met stellige oortuiging: Ongetwyfeld ja! In verreweg die meeste gevalle gee ons lidmate veels te weinig. Met groot nadruk moet die beginsels vir ons gee volgens die Skrif aan die gemeentes gestel en verkondig word, onder andere in terme van II Kor. 8 en 9 (vgl. Norval Geldenhuys, *Is die gee van tiendes Christelik? Naweekpos*, Julie 1959, bl. 42 e.v.). Maar dan mag dit nie geskied in die skema van 'n bydrae-stelsel wat as sodanig vir ons nie meer normatief is nie. *Want daardeur maak ons misbruik van die Skrif en verkrag ons die gewete van die gelowiges.* Die verwysing na die gee van tiendes mag, in sy besondere verband, hoogstens dien by wyse van voorbeeld, maar nie as *beginsel* van bydrae of as wetlike *verpligting* nie."

5.3.2 Wat nou van die 15%?

Daar is geen vergelyking tussen die tiende (10%) wat die Here vra en die 15% wat die kerk vra nie. Die tiende is 'n dankbaarheidsbewys wat elke lidmaat moet gee. Die Here vra dat ek my dankbaarheid aan Hom sal bewys deur hom ook met my geld te dien. Daarom vra Hy 'n tiende waarmee daar in sy koninkryk gearbei kan word. Dit word in hoofsaak aangewend vir die instandhouding van die erediens, wat beteken dat die lopende uitgawes van die gemeente daardeur betaal kan word.

Hierdie dankbaarheidsoffer is ook nie noodwendig altyd 'n tiende nie. Vir sommige mense is 'n tiende te veel en kan hulle nie finansiële oorleef as hulle 'n tiende gee nie. Vir ander is dit weer te min omdat hulle inkomste so groot is. Die beginsel is dat my bydrae 'n offer moet wees, ek moet daarvan seerkry.

Die 15% het niks te doen met hierdie dankbaarheidsoffer waarvan die Bybel praat nie. Dit is eerder (om 'n wêreldse voorbeeld te gebruik) iets soos 'n lidmaatskapsfooie. Baie besigheidsgroepe het so 'n lidmaatskapsfooie wat betaal moet word om deel te mag wees van die groep. Dit is 'n bedrag wat betaalbaar is sodat daar bepaalde dienste gelewer kan word.

As kerkverband het ons besluit dat as 'n gemeente deel van die verband wil wees, moet hy 15% van al sy inkomste, aan die verband oorbetal. In wese is dit niks anders as 'n lidmaatskapsfooie wat elke gemeente betaal nie. En hieruit word 'n diens aan al die gemeentes gelewer. Al die kerke in kerkverband trek voordeel uit die 15%. Aan al die kerke in kerkverband word 'n diens gelewer vanuit die 15%.

Die 15% maak dit moontlik dat ons leraars het om ons gemeentes te bedien, die professore word betaal om hulle op te lei; 'n gemeenskaplike kerk-

kantoor administreer die pensioen- en mediese fondse en bied 'n plek waar gemeentes kan gaan aanklop vir raad en hulp; *Die Boodskapper* word hieruit gesubsidieer, studente word met studieleenings gehelp; gemeentes met bedieningsnood word gehelp; ens.

Die verdeling van die 15%, histories tot en met 2003, vergelyk soos volg:

GKK	38%
Emeritusfonds	3%
AP Akademie	18%
Studentelening	4%
Publikasies	7%
Hulp aan gemeentes	14%
Kapitale uitgawes	8%
Oorskot	8% (ooreenkomstig staande Sinodebesluit)

As bewys dat die 15% soos 'n lidmaatskapsfool gesien kan word, is daar by 'n Sinode besluit dat indien 'n gemeente nie sy 15% wil betaal nie hy buite die kerkverband gestel kan word.

Dit is dus baie duidelik dat die gelde van die 15% wat van die gemeentes verhaal word, aangewend word in gemeenskaplike belang. Daar is nie een gemeente in die land wat kan sê dat hy nie die voordele van die kerkverband geniet nie. Want elke gemeente lees *Die Boodskapper* wat gesubsidieer word; elke gemeente het seker al op die een of ander stadium raad of advies gevra by die sentrale kerkkantoor; elke gemeente wat al beroep het, het die voordele geniet; ens. 'n Gemeente kan tog nie deel van die kerkverband wil wees en al die voordele van die kerkverband geniet, maar hy wil nie sy verantwoordelikheid teenoor die verband nakom nie.

Dit is te verstane dat 15% vir baie gemeentes groot uitgawe beteken, maar wanneer verstaan word wat alles daarmee gedoen word en dat ons self ook daardie voordele geniet, gee ons dit met 'n baie rustiger gemoed.

Binne konteks gesien

Die bydrae aan die SKK betaalbaar, moet verder binne die volgende konteks gesien word. Dit gaan oor die belang van die groter kerkverband wat nie los van dié van die individuele gemeentes gesien mag word nie. Nooit mag die SKK-bydrae teenoor die lidmaatbydraes van die plaaslike gemeente gestel word nie. Die groter en kleiner kerkverband bly steeds kerk, aangesien 'n eenheidsband tot stand kom en daar 'n verantwoordelikheid óók teenoor die groter kerkverband en sy strukture ontstaan. So gesien, is die 15% in werklikheid 'n fraksie van die lidmaatbydrae. As die lidmaat se bydrae sê 10% van sy/haar inkome is, is die deel wat na die SKK gaan slegs 1,5% daarvan, terwyl 8,5% na die plaaslike gemeente gaan. Die 15%-

bydrae word dus as billik en redelik beskou. Kleiner en groter gemeentes word oor dieselfde kam geskeer en daar is dus nie gemeentes wat onregverdig behandel word nie. Deurdat gemeentes/ringe d.m.v. geskifte die saak opnuut by die Sinodes mag opper, word die broederlike weg oopgelaat, waarna daar by die meerderheidsbesluit van die Sinode berus moet word.

Die gevolgtrekking waartoe die KKCE geraak het is dat die skema van die tiende van die Ou Testamentiese skadu-bedeling nie as 'n geldige rede aangevoer kan word waarom die bydraes aan die SKK na 10% verminder behoort te word nie.

AANBEVELING

5.3.3 Die Sinode besluit dat die 15%-bydraes deur gemeentes aan die SKK onveranderd behou word.

5.4 Ring van Naboomspruit: Grondherverdeling

Die Sinode van die Afrikaanse Protestantse Kerke sal in bespreking gaan in verband met die aktuele tema van grondherverdeling met spesiale verwysing na:

1. Die voorreg om grond (eiendom) te besit en te behou soos in die Bybel gefundeerd is.
2. Die kultuurhistoriese begronding van hierdie voorreg.
3. Die verantwoordelikheid van Boere-Afrikaner Christene tot die beskerming van hierdie voorreg en die uitlewing daarvan binne kerkverband.
4. Dat hierdie ernstige saak voor die gemeentes genoem sal word en op hul harte gelê word.
5. Dat die Afrikaanse Protestantse Kerke hul standpunt sal bekend maak in kerklike media soos bv. *Die Boodskapper*, *Die Kerkbode* ens. en dat hierdie media deurlopend aangewend sal word vir die doel van hierdie saak.
6. 'n Behoorlike gemotiveerde dokument sal so spoedig moontlik opgestel word ter beskrywing van hierdie saak.

Motivering

Daar heers onrus en onsekerheid in lidmate se harte in verband met hierdie aktuele saak.

Goedgekeur deur Ring van Naboomspruit op 13 Maart 04.

5.4.1 Grondbesit, grondverdeling en grondherverdeling

Dit word veronderstel dat die Ring se stelling "in bespreking gaan deur die Sinode" bedoel dat dit deur verskeie kanale aan die orde gestel word, skriftelik en mondelings. Punt 5 van die beskrywingspunt, nl. dat die Afrikaanse Protestantse

Kerke hulle standpunt hieroor bekend sal maak in kerklike media het reeds plaasgevind in kerkblaai (artikels en briewekolomme) en dit gaan nog voort. Ons moet van kerklike kant eerstens die Skriftuurlike beginselstandpunt stel, dit vooraf om by die harde praktyk en beoordeling daarvan uit te kom. Daarom voeg ons doelbewus twee kerklike bydraes hier in (vgl. pt. 5 beskrywingspunt) wat waardevolle grondbeginsels stel as riglyne vir regverdige en selfbeskerende grondhantering.

Verskeie afgevaardigdes is daarvan bewys dat via Radio Pretoria hierdie saak deeglik aan die orde gestel is en dit nog voortgaan, en so deeglik dat ons hulle net kan aanvul en sekondeer.

Ons weet ook van die Afrikaanse Landbou-unies se prominensie, sterk getuie en topvlak onderhoude op die hoogste vlak oor hierdie netelige saak. Daarom sal punt 6 van die beskrywingspunt nl. "n behoorlik gemotiveerde dokument sal so spoedig moontlik opgestel word ter beskrywing van hierdie saak", deeglik deurdink moet word om nie onnodig te herhaal en te dupliseer nie. Ons moet wel deeglik met Christelike beginselgetuie die Christelike politieke en landboukundige protes en getuie bevestig in die lig van die agste, negende en tiende gebooe, in samehang met die res. Die getuie vir Calvinistiese regverdigheidsbeginsels op staatkundige en ekonomiese terrein deur die kerk het niks te doen met politiekery soos verwyte op propagandistiese derdevlak wel maak sal word nie. Onregverdige grondverowering en grondverowering, d.w.s. sg. grondhervorming as grondbestorming is sonde teen God Drie-enig.

Die historiese aspek

Objektiewe historiese navorsing het grondig bewys dat die blankes se wettige grondbesetting in die verlede baie ruimer was in die 19de en 20ste eeu as wat tans propagandisties ontken word. Prof. J.J. Oberholzer van die Dept. Geskiedenis, UOVS., het tydens sy ampstermyn 'n gedetailleerde skriftelike "kaartweergawe" gepubliseer oor hierdie waarheid. Dit was dus en is nog op meriete ons eersgeboortereg. Vgl. ook die doktorale studie, deeglik gedokumenteerd, van P. van Biljon, soos genoem deur dr. H.J. Smith in *Die Boodskapper*, Nov. 2002, bl. 1 (hieronder volledig weergegee). Die titel is "Grensbakens tussen blank en swart in Suid-Afrika (1947)".

Ons was dit eens met die vorige tuislandbeleid, wat beteken het dat elke ras en/of volksgroep vol-doende grond het vir 'n sinvolle Christelike lewensruimte in vryheid. Toe moes en het die blanke bevolking 12.5 miljoen morg van hulle eie vaderland, erfgrond, afgestaan (owerheidsbeslissing van ons kant) om die tuislande ruim en sinvol te maak. Met die grensverleggings en punte en hoeke uit-

geskakel het die blanke bevolking net 960,000 morg bygekry. Dit behels dat die wins aan grondoppervlakte van die swartmense teenoor ons 12-1 was. Pragtige voorbeeld van Christelike, versoerende en egte *democracy*, terwyl die blanke belastingbetalers etlike biljoene, aldus amptelike staatsgetuie, oorgedra het as subsidie aan die tuislande wat konfederaal met ons R.S.A. sou saamwerk, al bly hulle selfstandig en onafhanklik. Dit was Christelike voogdyskap en liefdesbetoon van 'n blanke volk met 'n geskiedenis van 3 eeue waarin die Westerse Christelike beskawing se seëninge ook op Afrika geplant is om die oerwoud-barbarisme te verdring. Op die huidige stadium word ons nie eens die vryheid en selfstandigheid van Lesotho, Swaziland en Botswana gegun nie. Ons eertydse "volksakker" is besaai met dorings en distels deur 'n bewind wat verregaande die Naam van die Here onteer. Daarom, a la die beskrywingspunt, getuig ons in die gees van die slot van Efesiërs 6.

As by voorbaat tot die beskrywingspunt, voeg ons toe (1) die hoofartikel van die *Gereformeerde Kerkblad*, Maart 2004, oor "Die netelige kwessie van grondhervorming", en van direkte belang (2) *Die Boodskapper*, Nov. 2002: "Is eiendomsreg vanselfsprekend?" – oor grond en grondbesit.

5.4.1.1 Die netelige kwessie van grondhervorming (Uit *Die Kerkblad*, Maart 2004)

Aan wie behoort die grond, die land? Hierdie vraag kan maklik in die komende weke tydens die verkiesingstryd deur partypolitici misbruik word tot groot skade van die land.

Dis 'n kwellende vraag, nie net in Zimbabwe nie, maar ook in Suid-Afrika. Is daar 'n goeie antwoord op hierdie vraag, 'n antwoord wat ook die lig van die Bybel op ons onderwerp laat val? Daar is, lyk my, minstens vyf benaderings.

Die eerste is: die grond/land behoort aan die oudste inwoners. Dit wil sê nie aan die wit mense nie, maar aan die swart mense, want hulle was die eerste in Suid-Afrika. Só geredeneer, moet dan verder gevra word: Watter swart mense? Dit kan tog nie die huidige swart bevolking wees nie, want 'n paar duisend jaar voor hulle het die Khoisan reeds hier gewoon. Dus behoort die land aan die Khoisan, dié van hulle wat nog oor is.

Volgens hierdie benadering moet die VSA dan eintlik aan die Rooi Indiane, Australië aan die Aborigines en Nieu-Seeland aan die Maori's teruggegee word. Maar is dit 'n verantwoordelike oplossing wat die huidige vrae aanspreek?

'n Tweede moontlikheid is: die grond behoort aan die vlytigste arbeiders. Hierdie argument het ek in 1967 tydens 'n besoek aan Israel gehoor. 'n Israeli het geargumenteer dat die Here die aarde

aan die mens gegee het om te bewerk, en as die Palestyne dit nie behoorlik doen nie, kan die Israeli's op die grond aanspraak maak omdat hulle die grond ten minste bewerk (afgesien van die argument van die Beloofde Land).

In Suid-Afrika sien ons iets hiervan: die gemeenskap kla dat grond wat aan opkomende boere oorgedra word, nie ten volle benut word nie en na 'n paar jaar in 'n vervalde toestand verkeer. Maar ook hierdie argument kan nie deurslaggewend wees nie, want die konsekwensies daarvan is onoorsienbaar.

'n Mens sou derdens kon sê dat **die grond aan die wettige eienaar behoort**, dié een wat oor kaart en transport beskik. Maar hoe gemaak indien die huidige eienaar se pa of oupa die grond op 'n onregmatige manier bekom het? Agtergeblewe gemeenskappe argumenteer juis dat die vorige staatkundige bedeling hulle ten onregte benadeel het. 'n Titellakte is belangrik, maar ook hierdie argument bied nie die finale antwoord nie.

'n Vierde moontlikheid is om te sê **die grond behoort aan die veroweraars en die magtiges**. Goed en wel, maar as die verowering onregmatig en nie volgens die "reëls van die spel" plaasgevind het nie? Deurgeredeneer behoort die aarde dan aan die maghebbers wat kan vat en los soos hulle goeddink. Koning Agab kon seker vir hom 'n titellakte uitgeskryf het van die grond wat hy by die arm man Nabot afgeneem het (I Kon 21), maar vir seker het dit nie die goedkeuring van die Here weggedra nie.

Nee, al hierdie benaderings is te veel van die méns uit geredeneer, so asof die mens die skepper en eienaar van die planeet aarde is. 'n Volslae humanistiese benadering sal nie deug nie. Ons het ook – en veral – 'n teologiese perspektief nodig wat Bybelse lig op ons onderwerp laat val.

Die Bybel

Wat is dit? Die Bybel leer; "Die aarde en alles wat daarop is, die wêreld en dié wat daar woon, alles behoort aan die Here" (Ps. 24:1; so ook Deut. 10:14, Ps. 50:12). "Aan My behoort al die silwer, aan My al die goud, sê die Here die Almagtige" (Hag. 2:8). Alles behoort aan die Here. Kaart en transport van planeet aarde is in 'n hemelse kluis. Die mens is God se rentmeester op aarde; hy beskik nie oor finale en absolute eiendomsreg nie. Hy moet die aarde "bewerk" en "bewaar" (Gén. 2:15).

Met hierdie vertrekpunt val die res van die verhaal in plek: mense wat met God rekening hou, wat op Hom vertrou, sal ook met hulle medemens, wat geskape is na die beeld van God, rekening hou, sal hulle regverdig en billik behandel, sal onreg vermy of regstel, ook ten opsigte van die vraag na grondbesit.

Volgens mediaberigte bestaan daar in Suid-Afrika vandag 'n breë konsensus, ook onder die kommersiële boeregemeenskap, dat grondhervorming noodsaaklik is maar dat dit op 'n baie verantwoordelike wyse deurgevoer behoort te word. So 'n program van hervorming behoort aan bepaalde moreel-verantwoorde vereistes en regsreëls te voldoen, soos byvoorbeeld:

- Dit behoort op verantwoordelike wyse hanteer te word sodat die land se infrastruktuur en ekonomie nie daardeur beskadig of vernietig sal word nie (en armoede en werkloosheid eerder sal laat toeneem as afneem).
- Dit behoort doelgerig, deursigtig, planmatig, billik en ingevolge 'n regsproses deurgevoer te word en binne 'n afgesproke tyd.
- Dit behoort saam te val met opleidingsprogramme in boerderytegnieke en arbeidsetiek by opkomende boere.
- Dit behoort saam te gaan met gesinsbeplanning en ekologiese sensitiwiteit.
- Dit behoort vry te wees van boetiebegunstiging (nepotisme) en behoort ook nie as 'n partypolitieke speelbal misbruik te word nie.

Die kerk, as 'n instrument in diens van die koninkryk van God, kan hier 'n belangrike bydrae lewer, nie as 'n politieke drukgroep nie, maar as 'n agent van die evangelie van versoening, vrede en geregtigheid. In 'n land waar ongeveer 80% van die bevolking hulle as Christene uitgee, behoort 'n vreedsame oplossing van die probleem haalbaar te wees. Maar dan behoort dit deur alle betrokkenes doelgerig en met mening aangepak en deurgevoer te word.

Tot sover Die Kerkblad.

5.4.1.2 Is eiendomsreg vanselfsprekend? (Uit Die Boodskapper, November 2002)

"Dit is nie die stemreg nie; dit is my land wat julle wil hê." Dit was die woorde van president Kruger aan Milner teen die end van die Bloemfontein-konferensie in Junie 1899. Hierna het die Tweede Vryheidsoorlog uitgebreek – die oorlog wat op ons afgedwing is ten einde die natuurlike hulpbronne, veral die Transvaalse goud en diamante, vir die Britse kroon te bekom. In hierdie uitgawe hou ons juis nabetraging oor die Tweede Vryheidsoorlog waarvan die feesvierings nou afgehandel is.

Presies een honderd jaar na afloop van die Tweede Vryheidsoorlog staan ons weer voor 'n situasie dat grondbesit in Suider-Afrika 'n strydpunt geword het. Hoe veilig is "ons mense" se grondbesit? Is dit 'n vanselfsprekendheid waaroor ons nie veel sorg hoef te maak nie? Watter reg het ons op ons grond – vanuit 'n Christelike gesigspunt en vanuit die historiese situasie in Suid-Afrika? Dit is belangrike

vrae, want dit raak ons paraatheid, maar ook die morele krag (al dan nie) waarmee ons bereid moet wees om te staan vir wat reg is.

Grond is belangrik

Vir die mens om op aarde te leef, te oorleef, en sy Goddelike roeping te vervul, is hy noodwendig op natuurlike middele aangewys, waarvan grond een van die belangrikstes is. Hieruit kom ook 'n groot deel van die water waarsonder ons nie kán nie, tans nog die energie, asook die minerale wat ons uitdelf en omvorm om so 'n deurslaggewende rol in die ontwikkelde ekonomieë te speel. Sonder grond kan ons nie.

Geen wonder nie dat volksgemeenskappe waar hulle hulle vestig, dadelik 'n grondgebied afpen. Vanuit die grond gaan hulle daar gemeenskaplik 'n lewensgestalte oprig in ooreenstemming met hulle eiesoortige waardes. Die hou of "besit" van grond(gebied) is dan ook van lewensbelang.

As die Here sy ou bondsvolk uit die Egiptiese slawerny uitlei, is 'n belangrike oogmerk dan ook juis om hulle 'n eie land te gee. En wanneer hulle in die Beloofde Land vestig, neem Hy self die grootste sorg om die land so te verdeel dat dit ten beste (vir daardie tyd) gehou kan word: die stamme en families staan in vir die behoud van die grond. Hoe ernstig daarvoor geoordeel is, blyk uit Nabot se weiering om familiegrond af te staan – selfs al moes hy die koning trotseer (kyk I Kon. 21).

Natuurlik het individue in Oud-Israel nie grond "besit" soos dit vandag in die Westerse wêreld besit word nie. Oor die wyse waarop besitreg oor natuurlike hulpbronne uitgeoefen word, moet ons altyd maar weer by Bybelse lig dink. Maar dat iemand moet instaan vir die verantwoordelike hantering daarvan; dat iemand dit met die oog daarop moet hou, daarvoor verantwoordelikheid aanvaar – daarvoor is die Bybel glashelder. Die woord "rentmeesterskap" gee dalk die beste beskrywing van dié verantwoordelikheid, want dit erken die eienaarskap van God en ons verantwoordelikheid om dit vir Hom reg te bestuur. En hoe meer lokaliseerbaar, bereikbaar, aanspreeklik die rentmeester is, hoe beter. In die kommunisme, byvoorbeeld, waar almal glo alles "besit", verdwyn hierdie aanspreeklikheid in die newels. Daarom lyk kommunistiese ekonomieë soos hulle lyk. Die Bybel ken die persoonlike aanspreeklikheid. Dit is die agtergrond van die gebod: jy mag nie steel nie.

Die Boere se grondbesit

By herhaling is al aangetoon dat ons eie mense grond en grondgebied in Suid-Afrika langs 'n eerlike en regverdige weg bekom het. Teenoor die wilde aansprake van vandag, staan daar byvoorbeeld die deeglik-gedokumenteerte doktorale studie van P van Biljon: Grensbakens tussen blank

en swart in Suid-Afrika (1947). Onlangs het in opdrag van die Transvaalse Landbou-unie verskyn: *Eiendomsreg in Suid-Afrika* (1999). Wat ons mense hou – daarop het ons globaal aanspraak. Dit is nie maar sommer uit die duim gesuig nie.

Britse imperialisme ... en Afrika!

Ons staan in baie opsigte weer waar ons 100 jaar gelede gestaan het. Die aansprake van Afrika op grond en grondgebied kom tans al nader na ons toe, en word al reeds op sekere plekke gevoel. Hoe seker is ons mense nog van eiendomsreg – op grond, maar trek gerus die lyn ook verder deur. As ons dit t.o.v. grond nie kan handhaaf nie, watter staanplek sal ons hê m.b.t. enige vorm van (eiendoms)reg? Tereg sê dr. Piet Gouws in laasgenoemde publikasie: Toe die politieke prysgawe eenmaal plaasgevind het, is 'n vloedgolf ontketen wat die meeste van ons mense destyds nie bereken het nie.

NOU?!

Ons het van Zimbabwe gehoor en onlangs ook van Namibië. Ons het die trillings tydens die Wêreldberaad vir Volhoubare Ontwikkeling waargeneem. Ons het enigiets van die aarde net vir so ver ons die Here van die aarde "het". Valse politiek en valse godsdiens het ons hier uitgeknikker. Dit is regtig net met die hulp van die Here; met 'n hernude, hartgrondige verbintenis om as volksgemeenskap HOM alleen van harte te dien in hierdie land waar Hy ons geplaas het, dat daar uitkoms kan kom. Hoe lank dan nog voor ons dáár kom?

Tot sover *Die Boodskapper*.

AANBEVELING

5.4.2 Die Sinode gee uitvoering aan die beskrywingspunt van die Ring van Naboomspruit, punte 1–6.

5.5 Ring van Benoni: Die Bybel as onfeilbare Woord van God

Die Sinode aanvaar die Bybel as die onfeilbare Woord van God soos geïnspireer deur die Heilige Gees en betwyfel geen uitspraak daarin as twyfelagtig nie. Dit is die onbetwiste Woord van God. Verder besluit die Sinode om 'n persverklaring in hierdie verband uit te reik, sodat elkeen kan weet dat dit die amptelike standpunt van ons Kerkverband is.

Motivering

1. Gedurende die afgelope paar jaar is verskeie uitsprake deur sogenaamde teoloë van sekere kerke in Suid-Afrika gemaak, wat die geloofwaardigheid van die Bybel in twyfel trek. Hierdie uitsprake betwyfel grondwaarhede soos die skeppingsaksie, die maagdelike geboorte van Christus, die beskrywing van Jona se opdrag en vele meer.

2. Die uitsprake is so weersinwekkend en oënskynlik fundamenteel dat die hele geloofwaardigheid van die Bybel in gedrang gebring word.

3. Dit laat twyfel by gelowiges ontstaan en bevorder afvalligheid van gemeentelêde, wat weer lei tot die verval van kerkgenootskappe.

4. In Europa waar hierdie uitsprake begin het, is die godsdiens reeds so uitgerafel dat kerkgeboue as winkels, sale, toeriste-aantreklikhede en selfs as skure gebruik word. Mense kom nie meer kerk toe nie want hierdie soort boodskap van die kansels af dra die leuen en verkondig valsheid. Ook hier te lande word hierdie tendens reeds aangevoel deur verskeie kerke wat krimpings in getalle ervaar.

5. In Deut. 4:2, Spr. 30:5 en 6 en Openbaring 22:19 lees ons: "En as iemand iets van die woorde van die boek van hierdie profesie wegneem, dan sal God sy deel wegneem uit die boek van die lewe en uit die heilige stad en uit die dinge waarvan in hierdie boek geskrywe is." Sommige mag meen dat hierdie woorde net betrekking het op Openbaring. Ander mag dit te eng interpreteer as sou daar van kommas en punte gepraat word. Ons glo egter dat dit betrekking het op die totale verlossingsboodskap van die Bybel en al die waarhede soos in die volle Bybel vervat (II Tim. 3:10-17), omdat God dit so gewil het dat die Bybel opgestel moes word soos dit is. Aan hierdie waarhede mag nie gepeuter word nie.

6. Die kerkleiding swyg:

6.1 Terwyl hierdie leuens die wêreld ingestuur word, swyg baie kerkleiers en teoloë van die kerke waaraan hierdie misleiers behoort en sê niks! Hulle repudieer nie die uitsprake nie, wat geïnterpreteer kan word as sou hulle dit goedkeur. In sommige Sinodes van daardie kerke word besluite geneem wat steun aan hierdie uitsprake gee – byvoorbeeld dat die Bybel "nie so letterlik opgeneem moet word nie".

6.2 Dit hinder dat ons eie Kerk nie genoegsaam oor hierdie saak reageer nie! Al is dit so dat, sover ons bewus is, ons eie leraars nie aan hierdie valshede deelneem nie, hinder dit tog dat ons stem nie vanuit ons hoogste gesagsliggaam sterk genoeg gehoor word nie.

6.3 In terme van Jakobus 4:17 staan ons Kerk ook skuldig: "Wie dan weet om goed te doen en dit nie doen nie, vir hom is dit sonde".

6.4 Indien ons Kerk dus ook swyg, sal ons voor God skuldig staan aan pligsversuim om sy Woord te verdedig.

6.5 Ons Kerk behoort met hierdie groot saak op die voorpunt te staan om ons beginsels in die openbaar te verdedig.

Ons lidmate wil dit hoor!

Die tema behels die grondslag en absolute norm vir die lewe, die handel en wandel vir ons lewe en so vir ons kerk. Dis God se onfeilbare en onmisbare spreke met ons en die inhoud waarna die Ring hier verwys is saamgevat in Art. 17 van die Nederlandse Geloofsbelydenis. Die kommer wat hier uitgespreek word oor anti-Bybelse vrysinnigheid selfs in Afrikaanse kerke is korrek en geregverdig, en dit het skerp polemiek ten gevolge gehad selfs in daardie kerke se kerkorgane, wat beteken dat daar ook nog behoudende getuienis is. Dis uiters negatief dat tegelyk talle kerkvoorgangers, teoloë swyg met 'n deformerende resultaat. Vgl. pt. 6.1.

Wie is nie verbaas oor die dwaalvryheid wat die heer Spangenberg en me. Christina Landman geniet nie, al is daar in e.g. se geval nou sprake van moontlike tug oor die langtermyn. Hoe gebeur dit dat in Lynnwood se NG Kerk Desmond Tutu en dr. Raubenheimer mekaar omhels, terwyl Tutu gestel het dat daar "baie dinge in die Bybel is waarvan ons nie hoef kennis te neem nie en verskoning aanbied vir die heidene dat ons Christene meen dat net ons salig word!"

Daar was wel in Afrikaanse kerkblaaië en skrywes in dagblaaië skerp reaksie teen die oudmodiese vrysinnigheid van die sg. Nuwe Hervorming alias Ruwe Hervorming, en dit vanaf o.a. NG Kerk teoloë. Ek verwys ook na die Volksblad in Bloemfontein.

In Bloemfontein is ook in 2002 vanuit NG Kerk teologiese inisiatief deur 'n groep van hulle leraars 'n byeenkoms gereël waartoe alle gereformeerde, behoudende teoloë, predikante, uitgenooi is. Dit was tog 'n driesyfer byeenkoms met 20 voordragte oor afwykings binne die NG Kerk en is ook in boekvorm gepubliseer. Die huidige voorsitter van die KKCE het bv. aan die einde van die byeenkoms hulle bedank vir die grondige kritiek op leerstellige afwykings van die gereformeerde belydenis.

Die radiokanaal bied besondere geleentheid tot wye getuienis. In 2003 het prof. H Stander van die Dept. Grieks, U.P., 'n landwyse radiopreek gelewer by Oudtshoorn se Karookunsteftes en die geleentheid uitmuntend gebruik ten behoeve van die behoudende gereformeerde standpunt. Sy tema was: "Kan God nog die postmoderne mens opgewonde maak?" en die teks was Mattheüs 11 vs. 16-19. Dis ook op kasset soos daardie Sondag afgeklondig.

In die geakkrediteerde internasionale tydskrif van die Vereniging vir Christelike Hoër Onderwys – *Tydskrif vir Christelike Wetenskap* – het 'n bydrae van prof. DFM Strauss verskyn wat die diepere wysgerige grondslae van die "nuwe hervormers" se teologie skerp ontleed het. Dit handel oor die

postmodernistiese standpunt van prof. JA du Rand soos dit in 'n Ned. Geref. Teologiese Tydskrif van 2002 gestel is. Die penwortels van die vrysinnige teologiese denkskool word oopgegrawe.

Hoe kan ons dan volgens pt. 6.1 ons stemme verhef en verbreed?

Ons smag saam met Benoni daarna om baie verder uit te beweeg as die Sinode-notule en as *Die BoodsAPPER* met sy beperkte teikengebied waarvan die dagblaaie nie oorneem nie, al word dit aan hulle gestuur. Ons kan ter sake preke lewer, asook onderhoude hieroor by Radio Pretoria en sy verlengings asook by Radio Rosestad (Bfn.).

Wat is ons kerk se ondervinding met spesiale persverklarings oor sulke aktuele onderwerpe juis as dit die AP Kerk is waarteen hulle meer allergies is as die ander Afrikaanse kerke, na die stigmas wat oor ons bestaan?

Meer positief is seker (wat resultaat betref) ons beplande persverklarings tydens die Sinodesitting of hoor ons dit net oor Radio Pretoria?

Ons is ook nie in so 'n eenstemmige ekumeniese verhouding met die ander Afrikaanse kerke hier te lande dat ons saam met hulle 'n gesamentlike anti-vrysinnige verklaring kan uitreik nie, o.a. weens die gebrek aan eenstemmigheid.

Daar is wel 'n mate van toegang, dit word prakties bewys, na die briewe-kolomme van die Afrikaanse dagblaaie. Dit het wel gebeur toe die debat met die Nuwe Vrysinniges skerp aan die gang was.

Punt 6.1 nogeens. Benoni is bekommerd dat die stem nie vanuit ons hoogste gesagsliggaam uitgaan nie. Die gereformeerde term is eerder meerdere gesagsliggaam teenoor hiërargiese aksente. Dit sal behels dat ons eerskomende Sinode so 'n verklaring wat voorgelê word, goedkeur met as teikengebied

1. Alle simpatieke kommunikasiekanale wat aan ons bekend is.
2. Deurstuur na alle ander Protestantse en/of gereformeerde kerke en -kerkblaaie en na Afrikaanse dag- en weekblaaie by wie die moontlikheid bestaan dat hulle dit as nuus sal oorneem. Die verklaring sal in alle geval so aktueel en geestelik uitdagend wees dat u dit op 'n Saterdagmiddag of Sondagmiddag teen wil en dank sal hoor oor die radio. Lees môre in Rapport hoe 'n jong maar lewendige kerk 'n verklaring oor die dwalinge oor die Bybel uitreik wat almal moet lees want dit sal party mense kwaad maak wat die Bybel anders wil verstaan ... Koop hom, en hy's lig om te dra want hy weeg net 5 kilogram. Môre in Rapport! Bo in die berig lees ons dis die AP Kerk se stuk, in groot hoofletters die opskrif – nog van die ...

Ons ken ons beperkinge wat getuieniskanale betref, maar ons is geroepe om elke dag te doen wat ons hand vind om te doen. Al probleem is die HOE as die WAAR nie daar is nie.

AANBEVELING

5.5.1 Die Sinode neem een van sin en hart kennis van die kommer van die Ring van Benoni.

5.5.2 Dit word aan die SKK opgedra om te besin oor weë en prosedures om ons kerk se Bybelgetroue profetiese roeping en getuienis na buite so wyd as moontlik prakties uit te voer.

5.6 Ring van Bethlehem: Apostoliese Geloofs-belydenis

Die Sinode beveel aan dat die kommissie vir Formuliere en Liturgie ondersoek instel na die Apostoliese geloofsbelydenis soos vervat in die Kerkboek van die Afrikaanse Protestantse Kerk (deel 3, bl. 141) om daarmee meer prominensie te verleen aan die begrip rondom die Iye van Jesus Christus en dit dan reg te stel in 'n bylae tot hierdie kerkboek.

Motivering

Die huidige vorm van die Apostoliese geloofsbelydenis lyk soos volg:

Ek glo in God die Vader, die Almagtige, die Skepper van hemel en aarde. En in Jesus Christus, sy eniggebore Seun, ons Here; wat ontvang is van die Heilige Gees, gebore uit die maagd Maria; wat gely het onder Pontius Pilatus, gekruisig, gestorwe en begrawe is, en ter helle neergedaal het; wat op die derde dag weer opgestaan het uit die dode; opgevaar het na die hemel, en sit aan die regterhand van God, die almagtige Vader, vanwaar Hy sal kom om te oordeel die lewende en die dode.

Ek glo in die Heilige Gees.

Ek glo aan 'n heilige, algemene, Christelike Kerk; die gemeenskap van die heiliges; die vergewing van sondes; die wederopstanding van die vlees; en 'n ewige lewe.

Amen.

Ons is van mening dat die gedeelte in kursief gedruk se leestekens verander moet word om soos volg te lees:-

wat gely het; onder Pontius Pilatus gekruisig is, ...

Indien daar dus na die woorde "wat gely het", 'n kommapunt geplaas word, word die feit dat Jesus Christus vir die mens se onthalwe gely het meer beklemtoon.

Jesus se hele lewe was 'n lyding ter wille van die mens, nie net die tydperk toe hy voor Pontius Pilatus verskyn het nie. (Sondag 15 van die Heidelbergse Kategismus.)

Soos die geloofsbelydenis huidige elke Sondag gelees word in ons kerke kom dit voor asof Jesus slegs onder Pontius Pilatus gely het wat nie die volle lyding van Jesus Christus verwoord nie.

5.6.1 KKCE-toeligtig

Inleidend. Die voorsitter van die KKCE (JCL) het hierdie beskrywingspunt van die kerkkantoor ontvang in April 2004, al het Excelsior gestel dat die Kommissie vir Formuliere en Liturgie die ondersoek moet instel. Ons weet nie of hulle ook daarmee deurgaans nie. Hierdie aangeleentheid i.s. die Credo (12 Artikels), het in die Sinode van 2001 uitvoerige aandag ontvang waar die kommmaverskuiwing wat Excelsior voorstel ook direk ter sprake was; al was die woorde “ter helle neergedal” die kernonderwerp. Die bg. voorsitter, KKCE, het nog met die voorlegging van ons verslag in 2001 dit beklemtoon dat gemeentes en ringe wat weer voorstelle wil indien oor die Credo tog om broedersnaam (nie hemelsnaam nie) eers die KKCE se uitvoerige en moeitevolle memorandum, *Sakelys* 2001 bl. 215-232 moet deurwerk. Dit was ’n beskrywingspunt van die Ring van Benoni wat aan die orde was. Kyk *Sakelys* 2001 bl. 216 pt. 3.4.2 e.v.

Ook destyds is die kommmaverskuiwing soos Excelsior dit nou voorstel nl. terug van ná Pilatus tot ná gely het, nie deur die 2001 Sinode aanvaar nie. Vgl. *Sakelys* 2001 bl. 230 tot 231 punt 3.4.2.5 spesifiek hieroor.

Vgl. ook bl. 232, punt 3.4.2.8 wat lees: Die Sinode handhaaf die huidige bewoording en punktueasie van die Apostoliese Geloofsbelydenis. (So goed-gekeur, *Handelinge* bl. 498)

Excelsior verwys ook na Sondag 15 van die Heidelbergse Kategismus, vr. 37. Dit lui dat Hy aan liggaam en siel die ganse tyd van sy lewe op aarde, maar veral aan die end van sy lewe, die toorn van God teen die sonde van die ganse menslike geslag gedra het.

Let veral op: “aan die end van sy lewe waar Pilatus se vonnis juis uitloop op die kruisiging en die geweldige inhoud van die kruiswoorde, die neerdaling ter helle, alias helse smarte en die volbrenging; tetelestai, beklemtoon die sleutelrol wat Pilatus in die hand van die Here gespeel het op die lydensweg. Daar is kontinuïteit tussen Jesus se lyding vanaf kindsbeen se vernedering tot by die sterwe, en Son. 15 vr. 44(a) stel dit: veral aan die kruis.

Gereformeerde eksegete en dogmatici wys op die besondere betekenis van Pilatus se naam in die Credo soos in die Woord. Prof. G.C. Berkouwer stel dit soos volg as hy handel oor Son. 15 vr. 38 in die Heidelbergse Kategismus (direk vertaal):

“Dis baie opvallend omdat die historiese feitlikheid

van Christus se lye onder Pilatus in ’n bepaalde lig gesien word, die lig van die heil. Dit het gegaan om die sin, die betekenis van die lye vir ons, waarin die vergifnis van sonde en die ewige lewe ’n plek kry.

Dat die ‘gely het onder Pontius Pilatus’ so verstaan is ook in die ou kerk hang uit die aard van die saak saam met die feit dat die Skrif ons in die ontmoeting tussen Christus en Pilatus duidelik op die regter wys en allermins op sy persoon.”

Berkouwer vervolg: “Die Kategismus verdiskonteer die spesifieke FUNKSIE van Pilatus as regter in verhouding tot Christus se werk VIR ONS. Die interpretasie van die gely onder Pontius Pilatus sien hierdie geskiedenis IN DIE LIG van God se handelinge en daarmee ook in soteriologiese (= verlossende, saligmakende) lig, soos ons dit in die Heidelbergse Kategismus so duidelik opmerk.

In Pilatus se handelinge met Christus is dit materiaal vir die soewereine, oormagtige handelinge van God. Pilatus handel hier as persona publica (publieke persoon, ampspersoon as regter, JCL) en die regterlike vonnis gaan oor die Seun van die mens.” Aldus Berkouwer. Lees ook bl. 168-171 uit: “Die werk van Christus”, een van die reeks van 15 standaardwerke van hom in die reeks: *Dogmatiese Studien*.

Ons wys ook op die bekende Nederlandse teoloog, dr. A. Kuyper, in sy werk *E Voto Doydraceno* oor die Heidelbergse Kategismus Band I, bl. 411 wat die “gely het onder Pontius Pilatus” sien as ’n gebeure met diepe sin, want dit gaan in die sterwe van Christus om ’n geregtelike moord deur die wêreldse regter, en dit alles onder die majesteitlike beskikking van God in sy heilsplan – aldus Kuyper.

Opsommend

Die Here kies in sy alwyse voorsienigheid ’n amp telike wêreldse regter in kontras met sy Seun, Jesus Christus en dit beklemtoon juis die radikale betekenis van Pilatus se uitspraak teen Jesus en Golgota. Dit “veramptelik” in ’n bepaalde sin die hoogtepunt van Jesus se lye in die stryd tussen sonde en genade.

Prof. dr. WC van Unnik (Nederland) skrywe van Pilatus dat hy ’n onbuigsame, eiesinnige, onverbiddelike mens was, met ’n breë sonderegister van omkoopbaarheid, baie mishandelings op sy kerfstok, roofsug en doodsvonnisse sonder verhoor – maar God beskik dat hy as gruwelmens en amptelike regter die taak uitvoer. Vgl. ook I Tim 6 vs. 13. *Christelyke Encyclopedie*, Kok, Kampen, Nederland 1960.

Bogenoemde beteken dat dit ongegronde vrees is dat die huidige komma-posisie in die Apostolicum, Twaalf Artikels, foutief is – juis die teenoorgestelde. Die Pilatus-faktor het ’n besondere betekenis en strategiese aksent om die lye van Jesus te beklemtoon.

Die Iye van Jesus tot voor die verhoor van Pilatus is in direkte kontinuïteit met sy verhoor en vonnis en juis die deur die Here bepaalde hoogtepunt, via Pilatus as 'n middel onder Gods beskikking.

Dis ook van belangrike betekenis dat dit so gesien en gehandhaaf is, wat die komma se plek betref, gedurende die afgelope 450 jaar na die Protestantse Hervorming.

AANBEVELING

5.6.2 Die Sinode volstaan met die huidige puntuasie van die Apostolicum, spesifiek wat die posisie van die kommas betref. Dit bevestig die besluit wat die Sinode in 2001 hieroor geneem het.

5.7 Ring van Mooinooi: Lidmaatskap van lidmate van ander erkende kerke

Die Sinode besluit om lidmate van ander erkende Kerke voortaan nie meer met bewys van lidmaatskap op te neem alvorens daar nie eers 'n in diepte gesprek oor die volgende sake met hulle gevoer is nie:

1. Die Verbond.
2. Die Uitverkiesing.
3. Albei Sakramente (grootdoop en kindernagmaal).
4. Die drie besondere Belydenisskrifte.
5. Die basiese beginsels van Gereformeerdeheid.
6. Die Chillasme.
7. Die basiese verskille tussen die Charismatiese godsdiensgroepe en die AP kerke.
8. Die Gereformeerde Skrifbeskouing.
9. Die Christelike Sondagviering.
10. Die vrou in die amp.

Die Sinode besluit voorts dat die Kommissie van Kerkleer en Christelike etiek 'n uitgebreide stuk moet opstel om aan ouderlengerade leiding te gee ten opsigte van hierdie gesprek. Elkeen van hierdie sake moet in 'n neutredop saamgevat word en ook van moontlike gespreksvrae voorsien word. Sodanige handleiding kan in die tussentyd gebruik word en by die volgende Sinode gefinaliseer word.

Motivering

In "Die kerkorde van die Nederduitse Gereformeerde Kerk" uitgawe van Oktober 2002, bl. 102 en 103 word behalwe die vier Gereformeerde kerke in Suid-Afrika, ook die Presbiteriaanse Kerk, die Church of England in Southern Africa en die Congregational Church as Gereformeerde kerke erken. As "Ander Protestantse Kerke" word die Lutherse Kerke, die Church of the Province of South Africa (Die Anglikaanse Kerk), die Methodist

Church, die Baptiste Kerke (in onderskeiding van die Hatfield Christian Church/Centre) en die Evangelies Gereformeerde Kerk gelys.

Op bl. 105 is die bepaling van die kerkorde dat mense wat van hierdie "twee groeperinge van kerke" na 'n NG gemeente wil oorkom "in 'n pastorale gesprek gewys moet word" op die punte van verskil in leer en lewe sodat die persoon die leer van die NG Kerk heelhartig kan onderskryf.

Hierdie kan 'n ondraaglike situasie vir die AP Kerke word. Nie net is hierdie kerke wat in die NG Kerk opgeneem word sonder belydenisaflegging, nie Gereformeerde nie, maar die meeste van hulle verwerp kernleerstukke in die Bybel. 'n Metodis of 'n Baptis word nou deel van 'n Gereformeerde kerk sonder dat hy die belydenisskrifte onderskryf, want dit word nie vir hom geleer nie, en kom hy later oor na 'n AP Kerk (sonder belydenisaflegging), dra hy sy vreemde leer in die AP kerke in.

Indien so 'n persoon, wat nog sy vreemde leerstellings aanhang, 'n ouderling word, kan hy sy lidmate tydens huisbesoek verkeerdlik beïnvloed of hulle verwar. Hy kan ook probeer om vreemde kerkregeringspraktyke in die AP kerke in te dra. Wat sou gebeur as so 'n persoon Verbondsonderig gee? Sal dit nie dalk ons kerk van môre meer en meer Metodisties laat word nie?

Verder is dit duidelik dat die NG Kerk hom van die Gereformeerde belydenis begin afskei. Dit kan gesien word in die feit dat hy, volgens die Roomse gebruik, nagmaal aan kinders bedien. Die liturgie van die NG Kerk raak ook al meer vreemd aan die Gereformeerde erfenis.

Die Sinode van die GKSA het in 2003 'n besluit geneem oor die viering van die Sabbat wat onses insiens strydig is met die Skrifgegewens. Daarvolgens is die Sondag 'n gewone werksdag en ontspanningsdag. Dieselfde Sinode het vrouens se toelating tot die besondere ampte goedgekeur, wat strydig is met Sinodebesluite van die AP kerkverband.

Opmerking deur KKCE: Voormelde is met prof PH Stoker van die Geref. Kerk gekontroleer, wat meegedeel het dat die besluit wel die wese van die Sondag aantast en op 'n afwering neerkom, maar dat nie gesê kan word dat dit tot gewone werk- en ontspanningsdag verklaar is nie. Verder, dat dit slegs ten aansien van die amp van diaken is, dat gemeentes kan besluit op die toelating van vroue.

Die Hervormde Kerk in Afrika aanvaar die Belydenisskrifte in soverre dit met die Heilige Skrif ooreenstem. Die AP kerkverband aanvaar die Belydenisskrifte omdat dit met die Bybel ooreenstem.

As AP kerke mag ons nie toelaat dat hierdie mense deel van 'n AP Kerk word en moontlik die eie

karakter van die AP Kerk sodoende verander word nie.

5.7.1 KKCE-voetnoot by beskrywingspunt: By die beskrywingspunt is in die handskrif van ds. M. Adendorff insake die Hervormde Kerk van Afrika se standpunt oor die belydenisskrifte dat hulle dit net glo in soverre hulle met die Woord ooreenstem die volgende toegevoeg:

“Verteenwoordigers van die Hervormde Kerk het die SKK verseker dis nie korrek nie. Hulle huldig ook die *omdat* standpunt.” Tot sover ds. Adendorff.

Opmerking deur KKCE: Ons vertrou ds. Adendorff se deurgeefte is reg, want dis die eerste keer dat ons die goeie nuus ontvang. Die feite was al die jare anders, en die dogmatiek-outeurs was nie suiwer Gereformeerdes nie.

Dan het die Karl Barth-teologie ook nog altyd 'n groot rol gespeel in die Hervormde Kerk se teologie – uit die mond van Hervormers. [JCL].

5.7.2 Evaluering van die voorstelle

Dis 'n tydige en waardevolle beskrywingspunt wat spreek van die nodige jaloesie (in goeie sin) en waaksaamheid vir ons kerk se geestelike welstand ook wat die suiwerheid van ons Bybelgetroue gereformeerde leer betref. Dis ook realisties omdat van hulle voorbeelde van dwaalleraar-infiltrasie in ons kerk al voorgekom het en steeds 'n werklike gevaar bly.

Die volgorde van die temas in die handleiding van die ouderlinge

Vanaf 1 tot by 10 beveel ons aan dat dit leerstellig meer sistematies opgestel sal word in gebruiklike leerstellige volgorde soos ons dit vanuit die Woord en die belydenisskrifte as kernbronne hanteer. Dis die basiese sleutels en vertrekpunte.

1. Die Gereformeerde Skrifbeskouing.
2. Die drie besondere belydenisskrifte.
3. Die basiese beginsels van gereformeerdeheid.
4. Albei sakramente (grootdoop en kinderdoop) – dis tog deel van Woordbediening.
5. Die uitverkiesing.
6. Die verbond (Uitverkiesing is voor verbond.).
7. Die Christelike Sondagviering.
8. Die Chiliasme.
9. Die basiese verskille tussen die Charismatiese godsdienstgroepe en die AP kerke.
10. Die vrou in die amp.
11. Die Israelhipotese, of Israel-legende alias Israelvisie.

Die opstel van die leerstellige handleiding vir ouderlinge

Dit word gestel dat “'n uitgebreide stuk opgestel moet word as handleiding vir die eventuele gesprek en tegelyk dat elkeen van bg. sake in 'n neutedop saamgevat moet word! Die neutedop moet net nie so klein wees dat daar te min is om te kou nie.

Die Publikasiekomitee se publikasies is hier ter sake. Ons moet goed vasstel watter van ons bestaande publikasies inpas by bg. behoeftes, sodat ons soveel as moontlik daarvan “laat loop”, om die pakkamers te help leegmaak.

Die kerkraad en die handleiding vir ouderlinge. Elke kerkraad sal voltyds minstens 'n sekere minimum in voorraad moet hê, want ons kan nie as die eventuele nuwe lidmate hulle aanmeld vir oorkoms begin rondval vir ons bg. gereformeerde diagnostiese X-straal-deurskouings apparaat nie. Dan moet die ouderlinge dit al ken.

Die Evangelies-Gereformeerde Kerk? (hierbo genoem)

Ons moet daarop wys dat ons die woord gereformeerde by hulle nie moet oorskakel nie. Ken ons hulle geskiedenis insake die dr. DJ de Vos breuk met die NG Kerk in die 1960-er jare? Daar is ernstige leerstellige afwykings. Die Drie Formuliëre is sekondêr by hulle, met uitsluiting van sekere gedeeltes. Hulle het dan hulle eie uitgebreide nuwe formulier. Ons moet hulle “kerkboeke” self as sodanig deurwerk. Dis altemins 'n solidêre gereformeerde kerk.

AANBEVELING

5.7.3 Die Sinode aanvaar hierdie beskrywingspunt.

5.8 Ring van Naboomspruit: Die Afrikaanse Protestantse Kerk moet sy stem laat hoor

Die Sinode besluit om die SKK te vra om op gereelde grondslag die stem van die Afrikaanse Protestantse kerke te laat hoor, tydig en ontydig, oor aangeleenthede wat die AP Kerk as geheel raak en sy lidmate in besonder, ook oor sake soos aborsie, konkubinaat, egskeidingspraktyke, onverantwoordelike uitsprake deur ander kerke, ongewenste wette op die wetboek, die Belhar Belydenis, ens.

Motivering

Die Afrikaanse Protestantse Kerk is geroepe as gewete van die Afrikaner Boerevolk en wil dus sy amptelike stem laat hoor.

Goedgekeur deur Ring van Naboomspruit op 13 Maart 04.

5.8.1 Analise en evaluering

Hierdie sinvolle beskrywingspunt is breed gestel met wye implikasies en ons moet om reg te laat geskied deeglik besef wat dit alles impliseer. Die SKK word as die mees kontinue kerkordelike struktuur tussen die Sinodes aangewys as die mondstuk wat kontinuu en volledig oor alle aspekte van ons kerk en lidmate inligting moet deurgee. Die vraag is egter ook, in billikheid teenoor die SKK, hoe is dit tot op datum gedoen en deur ons openbare mondstuk, *Die Boodskapper uitgedra*? Uiteraard moet die SKK ook wyse diskresie gebruik oor wat kan en wat kan nie, en watter ander “uitsaaikanaal” is daar as ons kerkblad? Ander persberigte oor ons is karig en nou en dan en dalkies meer as net beriggewend neutraal.

Wie en wat is die stem van die AP Kerk wat gehoor moet word?

Dis baie wyer as die van die pligsgetroue en punktuele SKK, en juis hulle wil die breëre en veelsydige stem van ons kerk stimuleer en uitbou as integrale deel van kerkwees vir en via elkeen en almal as lidmate.

Gelukkig wil ons dit nie net afskuif op die SKK nie, hoe sentraal hulle betekenis ook al is. Elke gemeente en elke lidmaat is elke dag 'n lewende getuie met woord en daad en so “in die kalklig”, ook as getuie na buite juis ook vanaf blou Maandag tot gesellige Saterdag in die amp van die gelowige. Sondag is net 'n ander soort werksdag, maar ons doen as Calviniste die **hele** week Christelike roepingswerk – so leer die Woord.

Wat beteken, volgens die beskrywingspunt: **Kerk se stem laat hoor**? Dis baie wyer as SKK-inligting en -verklarings en net interne AP Kerk-sake, soos die slot van die beskrywingspunt wel impliseer maar nie genoegsaam spesifiseer nie. Ons “**stem**” en getuie na buite, ook verder as ons kerk, is al ewangelisasie- en sendingwerk, en getuigskrifte of nie vir ons kerk se doen en late, en dis vanselfsprekende Bybelse opdrag – **elke** lidmaat en **elke** gemeente. Die “sout van die aarde” word nie blywend in 'n houer in die rak gebêre nie en die lig is nie net 'n private vetkersie nie maar 'n spreilig, ten goede.

Hoe duidelik is die **stem** van al ons lidmate (en gemeentes) in die amp van die gelowiges volgens Son. 12 van die Heidelbergse Kategismus? En dit nie net vanuit SKK-voorligting nie, maar as profete, priesters en konings omdat die **stemme** van huisgodsdien, kategese en Skrifprediking hulle daartoe opgevoed het. Laat julle lig skyn voor die mense want julle lewenswandel en handel is al met die seën van die Here 'n ewangelieboodskap.

Die sleutelbetekenis van die prediking

Ons skenk verder nog aandag aan die lys van temas en probleme wat in die beskrywingspunt

genoem word. Daaraan kan ons talle toevoeg, maar hier wil ons stel dat Skrifgetroue, i.e. gereformeerde prediking die **weeklikse stem van die kerk**, van die gemeentes is, naas die SKK-inisiatiewe. Daar moet die “volle raad van God” verkondig word en daar moet, afgesien van skriftelike getuie die sondes, dwalinge en aktuele probleme en Christelike inisiatiewe belig word deur getroue predikers wat wawyd wakker is met entoesiasme en wat nie net pligte vervul as amptenare nie.

Die temas wat as teikengebied gestel word

Enkele voorbeelde word genoem, alhoewel die eerste drie net handel oor huwelik- en geslagsprobleme, teenoor talle probleme vanuit die Christelike huweliks- en gesinsetiek gesien. Uitsers aktueel is tans die voorhuwelikse immoraliteit, waaronder die ontstellende toename ook onder blanke jeugdiges, jong lidmate van Afrikaanse kerke. Wat van al die bordele-gimnasiums onder blanke inwoners? Wat van die toenemende sekularistiese Sondagsontheiliging wat as stygende hoogwater die Sondagseiland geleidelik toestoot? Ons kan die temas inryg oor die noodsituasies wat geskep word deur die sosialisties-humanistiese politieke bewind wat ons teisterend “regeer” en ook die lewensruimte ontnem tot Christelik-volkseie kultuurgehoorsaamheid op alle lewensterreine. Min mense besef wat hulle al platgevee het met hulle onderwysbeleid met die doel om die blanke, met name ook Afrikaner-element sistematies finaal te elimineer.

Uitsprake deur ander kerke? Is dit net binnelands of ook buitelands? Sluit dit die groeiende charismatiese paddastoele in, naas die toenemende dissimale getal sektes, asook die onbybelse leerstelling en anti-Afrikaneruitsprake van die Rooms en Anglikane, waaronder Desmond Tutu?

Dit sal eintlik 'n voltydse kerkamptenaar verg om **net** die uitsprake van die ander kerke te hanteer.

“Ongewenste wette op die wetboek?” Die Ring het nie besef wat hierdie stelling behels nie. Ons het 'n senior advokaat en AP Kerk-lidmaat in Bloemfontein oor bg. stelling geraadpleeg. Hy stel dat dit 'n onbegonne taak is vir kerklike amptenare, want dit sal al 'n omvangryke taak wees vir 'n gespesialiseerde regspraak. Dit veral onder die verval van die normale regsorde onder die huidige bewind wat, soos hy dit stel, die regsorde so gewysig het dat dit meer op ANC-konstitusionele model geskoei is as op die tipies juridiese sisteem waarmee ons grootgeword het. Die RSA-gereg is in 'n kommerwekkende noodtoestand. Vgl. maar net o.a. Kadar Ismal se onderwyswette, en in die afgelope tien jaar van gistende *Democracy* is 132 000 mense alhier vermoor.

In die lig van Openbaring 13 is dit veral die Satan cum suis wat dankbaar is oor die vordering in die

RSA gemaak en dat meer en meer mensekinders meer en meer Satanisties dink en word, en om 'n gematigde sinoniem daarvoor te gebruik "behels" word, want ons praat ook mos van hellekinders.

Die temas genoem sluit af met "ensovoorts". Dis hier in sekere sin 'n handige woord, tegelyk min-seggend en tog so veelseggend. Is die "ensovoorts" 29 temas, of 50 temas of 103.5 temas in die lig van die KKCE se ontleding?

Opsomming

Ons het welwillend maar doelbewus aangetoon wat hierdie beskrywingspunt impliseer as ons dit sou moes uitvoer soos dit gestel is, en hoe ons moet waak teen oorvereenvoudiging. Die formule-ring kon meer sistematies gewees het. Wat die Belhar Belydenis betref, dis voldoende as u ds. Theo Danzfuss se publikasie daaroor lees: *Belhar – bely of bestry?*, en ds. André van den Berg: *Die Belhar belydenis en die toekoms*.

Die Ring pleit tereg vir volhardende en getroue getuienis teen alles wat direk indruis teen die Here en sy Woord, teen ons Woordgebonde belydenis-skrifte. Ons bede vir kerk, volk en vaderland, en dit rig ons getuienis, is vervat in die eerste drie bedes van die Onse Vader. As dit vanuit 'n lewende geloof die taal van ons hart is deur die wonderwerke van die Gees, sal ons getroue getuies wees tot op die vlak van martelaarskap.

AANBEVELING

5.8.2 Die Sinode neem kennis van die beskrywingspunt van die Ring van Naboomspruit wat vra dat die AP Kerk sy stem moet laat hoor.

5.9 Die laat aflewering van beskrywingspunte by die Kerkkantoor en die KKCE

Ons wil kalm en vriendelik daarop wys dat ons agt beskrywingspunte enigsins ongerieflik laat ontvang het. Dit word aan die kerkkantoor versend wat dit dan sonder verwyl aan die voorsitter KKCE afstuur. Dit kom te laat aan by die kerkkantoor, en is dit nodig tussen Sinode 2001 en 2004? Die KKCE het in lyn met die datums wat die SKK deurgestuurd het en rooster vir die inhandiging van finale kommissieverslae met die oog op die

Sinode, ons finale werkvergadering belê vir 13 April 2004 om veilig te speel.

Ons het 8 beskrywingspunte eers aan die einde van die eerste week van April ontvang en dus een week gehad om daaroor te besin.

Dit geld vir drie van die Ring van Bethlehem, nl. Kerkraad Excelsior, Clocolan en Lindley; een van die Ring van Benoni, een van die Ring van Mooi-nooi en drie van die Ring van Naboomspruit; o.a. oor verassing (Naboomspruit) wat gelukkig reeds aan die orde was.

Die KKCE versamel dit nie net vir die Sinode nie, maar moet tog daaroor besin, navorsing doen, vergelyk met vorige Sinodebesluite en vasstel wat reeds oor die temas gestel is, met al die bronne wat geraadpleeg moet word wat nie op die tafel gereed lê nie en ook biblioteek-naslaanwerk onvermydelik maak. Dit gaan baie dieper as om net opinies op skrif te stel. Vgl. net bv. Sakelys Sinode 2001, KKCE-verslag oor die "neergedaal ter helle". Ons het nogtans voluit normale aandag aan al hierdie agt beskrywingspunte gegee sover enigsins moontlik en onses insiens reg aan hulle laat geskied. Aan die voorsitter is grootmoedig 15% diskresie toegelaat om te finaliseer. Ek is nie seker wat die woord beteken nie maar ek meen tog dat dit hier inpas. Ek het gewetensgetrou my bes gedoen. Vir Sinode 2008 sal die beskrywingspunte reeds teen die helfte van Maart 2008 afgestuur word – dankie.

6. BEGROTING

Die kommissie vra dat vir 'n bedrag van R2 700 per jaar voorsien word in die begroting. Dit sluit reiskoste, verversings en die voorbereiding van die Sinodestukke in.

7. SLOT

Dit word vertrou dat die kommissie aan sy opdrag en werksaamhede, ooreenkomstig sy lasgewing, na bevrediging uitvoering gegee het, en die kommissie bid die Sinode en kerkverband die seën van die Here toe.

JC Lombard
Voorsitter

HJ Hayes
Skriba

Verslag: *Ad Hoc*-kommissie vir die Samestelling van 'n Amptelike Sangbundel vir die AP Kerk Sinode: 2004

1. PERSONEEL

Die Kommissie is saamgestel uit die volgende drie permanente kommissies:

KKM: di. DJ Malan, GG le Roux, LE Prinsloo, AE van den Berg en JD van der Merwe.

Pk.: di. AS van Staden, IP du Preez, AP Boshoff, CA Swanepoel en dr. HJ Smith.

SKK: proff. IA Brink, R Marè, FAH van Staden, di. MC Adendorff, RMJ Britz en G Pretorius.

2. VERGADERINGS

Die *ad hoc*-kommissie het twee keer vergader, nl. op 6 Februarie 2004 en weer op 18 en 19 Maart 2004. Daarna het die verskillende sub-kommissies verskeie kere vergader en op 26 April 2004 het die *Redaksie*, bestaande uit die voorsitters van die subkommissies (proff. Van Staden en Marè, die twee skribas, di. Van Staden en Malan en ds. Adendorff) vergader.

3. LASGEWING

By die Tiende Sinode is die volgende besluit en amendement goedgekeur wat as die lasgewing van die *ad hoc*-kommissie gedien het (*Handelinge* bl. 556):

- 1 Dit staan AP kerke/gemeentes vry om die **LIEDBOEK VAN DIE KERK** aan te koop en dit buite die ere diens in die gemeentes te sing vir toetsing en terugrapportering aan die KKM voor Desember 2003.
- 2 Die Sinode versoek kerkrade om oor die volgende 2 jaar aan lidmate die geleentheid te gee om gemotiveerde besware teen enige besondere lied in die **LIEDBOEK** voor te lê, om sodanige besware intussen met liefde en begrip te hanteer, en om dit op die kerkordelike weg deur te gee na die volgende Sinode.
- 3 'n *Ad hoc*-kommissie bestaande uit die SKK, Pk. en KKM verwerk alle kommentaar en dien die Elfde Sinode met 'n volledige verslag.
- 4 Die Sinode beveel aan dat kerkrade die gebruikte Psalm- en Gesangeboeke wat nog in 'n goeie toestand is teen 'n minimale prys by plaaslike

gemeentes van die NG Kerk en die Ned. Herv. Kerk aankoop.

Amendement goedgekeur

1 Die Sinode dra dit aan die KKM en die SKK op om 'n kommissie te benoem wat met die kopiereghouer van die ou Psalm- en Gesangeboek asook met die mede-kopiereghouers van die nuwe Liedboek moet onderhandel oor:

- a) die behoefte van die AP kerke om die huidige Psalms en Gesange te gebruik en dus die verkryging van toestemming om dit self te redupliseer;
- b) die waardering van die AP kerke vir baie van die nuwe liedere en 'n behoefte en begeerte om ook daarvan te gebruik. Toestemming word by die mede-kopiereghouers verkry om 'n eie seleksie van die liedere uit die Liedboek te maak

2 Die Sinode versoek kerkrade en ringe om, as bg. saak suksesvol onderhandel is, 'n seleksie van liedere uit die Liedboek te maak en aan die KKM deur te stuur vir oorweging vir die moontlike opname in 'n sangbundel wat sal bestaan uit die huidige Psalms en Gesange asook liedere uit die Liedboek. Die volgende Sinode besluit finaal oor die seleksie van hierdie liedere.

Die *ad hoc*-kommissie het by sy eerste vergadering die volgende beskrywingspunt wat van die AP Kerk Lichtenburg ontvang is, as vertrekpunt vir sy werksaamhede gebruik:

In die lig van besware wat ontvang is teen *Die Liedboek* en wat onrustigheid onder APK-lidmate veroorsaak het, beveel die kerkraad van Lichtenburg aan dat:

- 1 Die Liedboek van die Kerk (in sy huidige vorm) nie vir die AP Kerkverband aanvaarbaar is nie.
- 2 die kopiereghouer, NG Kerk Uitgewers, versoek word om 'n doelgemaakte Kerksangbundel vir die AP Kerk te druk en uit te gee vir **amptelike gebruik** wat die volgende sal bevat:
 - 2.1 die **psalmondigtings** deur TT Cloete (e.a.) maar met regstelling van die Messiaanse psalms

(waarin direkte verwysings is na Jesus Christus) sodat dit vir die lidmaat en sanger duidelik kan wees. M.a.w. waar daar bv. verwys word na "Koning" of "Gesalfde" dat die betrokke woorde met hoofletters gedruk word. Indien bovermelde nie moontlik blyk te wees nie, dat TT Cloete se omdigtings van die betrokke Psalms (2,22,45,110) dan weggelaat sal word en vervang sal word met Totius se oorspronklike Messiaanse berymings.

2.2 met weglating van Antjie Krog en Lina Spies se berymings.

2.3 met liedere nommers 151 – 602, maar met weglating van die *English and other texts*, ook *Thuma mina* én met die volgende regstelling: dat die reël in die refrein van lied 284: *ja, om lief te hê – ander bo myself* gewysig sal word na *ja, om lief te hê – ander soos myself*.

2.4 met behoud van die 10 Psalmtekste van Totius wat in *Die Liedboek* gedruk is.

2.5 met as addendum die Geloftegesang (Gesang 33 in die 1976-uitgawe).

2.6 met 'n ander akte van waarborg daarin deur gevolmagtigdes van die AP Kerk.

2.7 met 'n gewysigde indeks en alfabetiese lys.

Hierdie beskrywingspunt is by die eerste vergadering van die *ad hoc*-kommissie gewysig, soos blyk uit die aanbevelings hier onder.

4. VERWERKING VAN KOMMENTAAR

Kommentaar is van die volgende individue, groepe en gemeentes ontvang en is deur die *ad hoc*-kommissie behandel: Dirk Hanekom, AP Kerk Trans-Magalies, Studiegroep van AP Kerk Pretoria-Oos, Isabel Stapelberg, ds. OD Scheuer, ds. L Pienaar, Bybelstudiegroep van AP Kerk Cullinan-Rayton, BR Torlage, AP Kerk Heilbron, AP Kerk Pretoria Suiderlig, JC Lamprecht, JP Strümpfer, H Krüger, CJ Kirstein, V Senekal e.a., J Smit, ds. G le Roux, JP Olivier, J Terblans, AP Kerk Brakrivier, P Gutter, TG Corver, AP Kerk Brandfort, T v.d. Westhuizen, B v.d. Berg, MJ Edwards, H en N du Preez, ds. JA Visser, M Greyling (2), ds. B Visser, Ring van Cornelia, ds. A Swart, JC Lesch, ds. F Burger, AP Kerk Memel, AP Kerk Orania, ds. OD Scheuer (2), E du Preez, dr. GF Nel, ds. G Pretorius, Ring van Naboomspruit, T Kruger, TE Kruger, CJ Viljoen, J Oosthuizen, J Keyser, ds. G Grobler, T Nortjé, AP Kerk Suidkus, AP Kerk Clanwilliam, AP Kerk Hardeveld, AP Kerk Brits, Ring van Potgietersrus, AP Kerk Rustenburg, AP Kerk Kareedouw, AP Kerk Vryburg, AP Kerk Heilbron, dr. A Bogaards, prof. AC Barnard, AP Kerk Gordonias, AJ Brink, B Moolman, MJ Pearman, Ring van Petrusburg, ds. JD v.d. Merwe, R Joubert, JJ Gelderblom, JE van Heerden, AP Kerk Reivilo, AP Kerk Lichtenburg, ds. AJ van Niekerk.

5. KOPIEREG

Onderhandelinge is aangeknoop met al die betrokke instansies en daar is toestemming verkry van die NG Kerk-Uitgewers, skriftelik sowel as by monde van ds. Hans Linde, dat die AP Kerk 'n eie sangbundel kan saamstel uit Psalms, Gesange en die Liedboek en dat so 'n eie sangbundel gedruk kan word op voorwaarde dat die oplaag minstens 20 000 sal beslaan. Aangesien daar ook van die sg. *Buys*-berymings van die Psalms gebruik gemaak is, is onderhandelinge oor die kopiereg daarvan ook gevoer, maar nog nie verkry ten tye van die skryf van die verslag nie.

6. WERKSWYSE

Die *ad hoc*-kommissie het besluit om die werk onder twee sub-kommissies te verdeel, nl. een vir aanbevelings oor die Psalms en die tweede vir aanbevelings oor Gesange en liedere uit die *Liedboek*. Die sub-kommissies het afsonderlik vergader en het aanbevelings by die *redaksie*-vergadering van 26 April 2004 gemaak, waar die aanbevelings bespreek en goedgekeur is.

6.1 Die sub-kommissie vir die psalms het die volgende uitgangspunte aanvaar in die oorweging van die wysigings wat aanbeveel word:

- Die *Totius*-berymings word behou, met slegs noodsaaklike veranderings, dikwels aan die hand van die *Buys*-berymings. Slegs die psalmberymings soos dit in die Psalmboek voorkom, is beskou as deel van die lasgewing en is derhalwe oorweeg.
- Waar veranderings aangebring is, is die 1933-vertaling van die Bybel geraadpleeg.
- Bestaande melodieë word behou, dog met soveel bekende alternatiewe melodieë as wat geskik gevind kon word.
- Die wysigings soos aangedui in Bylae A word aanbeveel (wysigings onderstreep).

6.2 Die sub-kommissie vir die gesange het as uitgangspunt geneem dat alle bekende Gesange behou word en dat aanvaarbare liedere uit die Liedboek opgeneem word. Waar Gesange in beide die Gesangeboek en Liedboek voorkom, word die mees aanvaarbare weergawe aanbeveel. Kyk na Bylae B vir statistiek en Bylae C vir Rubriekindeling en wysigings.

7. AANBEVELINGS

7.1 Die *Liedboek van die Kerk* is in sy huidige vorm nie vir die AP kerkverband aanvaarbaar nie.

7.2 'n Eie sangbundel vir die AP Kerk, genaamd *Psalms en Gesange van die AP Kerk* word saamgestel en uitgegee vir gebruik in die AP kerke.

7.3 Die sangbundel word soos volg saamgestel:

7.3.1 Die psalms wat in die Psalm- en Gesangeboek voorkom, soos gewysig (Bylae A).

7.3.2 Die volgende 53 Gesange uit die Gesangeboek: 4, 7, 12, 13, 17, 19, 20, 25, 31, 33, 48, 52, 56, 65, 92, 100, 134, 151, 152, 154, 155, 165, 172, 174, 180, 196, 199, 207, 209, 215, 232, 238, 239, 260, 267, 268, 272, 276, 282, 285, 286, 287, 309, 310, 313, 315, 317, 323, 327, 334, 339, 340, 349.

7.3.3 Die volgende nuwe liedere uit die *Liedboek*: 151, 152, 155, 158, 163, 164, 165, 170, 171, 172, 173 (b), 174 (b), 175, 176, 177, 178 (b), 179, 180 (b), 185, 187 (b), 191, 195, 199, 201, 202, 205 (k), 207, 209, 212, 214 (k), 219 (k), 220, 221 (b), 222 (b), 223, 224 (b), 225 (b), 226 (b), 227 (b), 242, 243, 246 (b), 247, 248, 253, 254 (k), 259, 265, 270, 272 (b), 275 (b), 279 (b), 281, 291, 292, 301, 304, 313 (b), 316 (b), 317 (b), 325, 328 (b), 329, 331, 332, 333 (b), 340, 347 (b), 350, 353, 355, 356 (b), 357, 358, 359, 361, 363, 365, 366, 367, 369 (b), 370, 376, 379 (b), 396, 401, 402, 410, 413, 414, 417, 420, 421, 423, 425, 434, 446 (b), 450, 451, 453, 458, 461, 462, 464, 465, 470, 471, 472, 482 (b), 488, 492, 494, 497, 503, 506, 507, 508, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 522, 524, 527, 528, 530, 531, 532, 536, 537, 539, 540, 541, 544, 545, 547, 548 (b), 549, 550, 551, 552, 553, 555, 556, 563, 564 (b), 565, 566, 567, 572, 574, 577, 581, 592, 593, 596, 599, 600, 601. [b = vir gebruik buite die erediens; k = gekwalifiseerd: kyk Bylae C]

8. DANKBETUIGING

Die *ad hoc*-kommissie dank die Sinode vir die voorreg om hierdie belangrike saak te kon ondersoek en met aanbevelings te kom. Hiermee vertrou die kommissie dat hy sy taak bevredigend afgehandel het en spreek die wens uit dat hierdie verslag eenstemmigheid en algemene aanvaarding by die Sinode en in ons kerkverband se geleedere sal bring.

Ds. DJ Malan (Voorsitter)

Ds. AS van Staden (Skriba)

BYLAE A (Verslag van *ad hoc*-kommissie vir sangbundel 2004)

Ps. 1

Vs. 1 Onveranderd

Vs. 2 Hy is 'n boom wat diep en vas geplant, sy wortels uitsprei by die waterkant; met blare vars in sagte lentelugte bring hy betyds sy vol seisoen se vrugte. Geen teenspoed wat hom in sy werk sal stuit:

wat hy begin, voer hy voorspoedig uit.

Vs. 3 Verander reël 3:

Hy 's soos die kaf aan stormwind oorgegewe;

Vs. 4 Onveranderd

Ps. 2 (Melodie: Ou Koraalboek)

Vs. 1 Onveranderd

Vs. 2 Verander reëls 1 en 2:

Maar God die HEER wie se verhewe stoel bo sterre staan, kyk van sy hoogtes neer:

Vs. 3 "Durf jy dit waag om met my krag te twis?

Sal aardse stof My my gesag ontneem?

Of weerstand bied teen wie almagtig is?

Ontsien my toorn, jou dwaas, van My vervreem!

Vergeefs wil jul my heerskappy weerstreef.

Ek het my Vors gesalf – wee, wie Hom hoon! –

op Sionsberg van heiligheid omgee,

waar Hy sal heers vir ewig op sy troon."

Vs. 4 Onveranderd

Vs. 5 Onveranderd

Vs. 6 Onveranderd

Ps. 3

Vs. 1 Verander reël 10: U hef, teen hul gerug,

Vs. 2 Verander reël 6: wat my beangs gemaak het.

Ps. 4

Vs. 1 Verander reëls 1, 2 en 3:

Verhoor my, HEER, in donker dae, God van my reg, bring troos vir my!

U wat my red uit hinderlae,

Vs. 2 Weet dat die HEER vir Hom tevore

'n gunst'ling afgesonder het,

en dat hy, deur God Self verkore,

is op sy swertog nooit verlore,

maar dat die HEER hom hoor en red.

Beef dan, o dienaars van die sonde,

oortree nie teen sy heil'ge wil.

Deursoek jul hart, oordink jul lewe,

as eensaamheid jul snags omswewe,

verwag die HEER, en wees net stil.

Vs. 3 Onveranderd

Vs. 4 Verander reëls 1 en 2:

U het my hart met vreug laat lewe

nog meer as hul in volop-tyd,

Ps. 5

Vs. 1 O HEER, neem my gebed ter ore!

Kan ek die helder woord nie spreek –

U weet wat in my woel en smeek;

my sug, as spraak nog ongebore,

is nie verlore.

- Vs. 2 Ek roep om hulp, ek is onmagtig
die vleuels van my hart geknoop.
Maar U, my Koning en my Hoop,
wees U my, arme, tog gedagtig,
en reddingskragtig.
- Vs. 3 Wanneer die daglig straal oor rande
van skemerende berge neer,
dan bid en wag ek op die HEER.
Dan lê ek reeds my offerande
met ei hande.
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Verander reël 5: hy terg, as growwe
wetverbreker,
- Vs. 6 Onveranderd
- Vs. 7 Verander reëls 1 en 2:
Lei my in u geregtighede
maak tog my haters skaam, en baan
- Vs. 8 Verander reëls 1 en 2:
Hul mond is altyd leuenagtig,
hul binneste op kwaad bedag,
- Vs. 9 Onveranderd
- Vs. 10 Onveranderd
- Vs. 11 Onveranderd

Ps. 6

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Onveranderd
- Vs. 3 Verander reël 4: In my verskrikking kla ek,
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Onveranderd
- Vs. 7 Verander reëls 1, 2 en 3:
Wyk weg in julle broosheid
o werkers van Godloosheid,
want Hy kom naderby.
- Vs. 8 Onveranderd

Ps. 7 (Alternatiewe melodieë: Ges. 29, 130)

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Onveranderd
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 HEER, ontwaak en keer sy woede
met die vuurskerm van u wraak!
Daag hom voor die hoogste Regter;
en, o HEER, verhoor my saak!
Spreek u vonnis voor die volke
oor hom uit en gooi hom neer!
Keer dan majesteitlik, HERE,
na die eewige hoogtes weer.
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Verander Regter in reël 5
- Vs. 7 Onveranderd
- Vs. 8 Verander reël 2:
Moeite, leuns het hy versin;

Ps. 8 Onveranderd

Ps. 9 Onveranderd

Ps. 10 (Alternatiewe melodieë: Ps. 116, Ges. 279)

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Verander reël 1: Laat hom gevang word
wat met lis beraam;
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 verander reël 4: En hy verag dié wat hom
teëstaan.
- Vs. 5 Verander reël 4: sy tong wek moeite,
ongeregtigheid.
- Vs. 6 Onveranderd
- Vs. 7 Verander reël 4: dit is genoeg dat U maar
sien en weet.
- Vs. 8 Verander reël 1: Ons gee dit oor in ons
bekommernis
- Vs. 9 Die HEER is Koning, ewig en altyd:
die heidene, dié moet voor Hom vergaan.
Hy hoor die smeekgeroep goedgunstig
aan
van wie ootmoedig op sy bondstrou pleit.
- Vs. 10 God sal die weeskind hoor en hom ver-
kwik
en aan die armes sal Hy reg verskaf
maar op die verdrukke daal sy strenge
straf,
hul brose arm sal niemand meer verskrik.

Ps. 11

- Vs. 1 Ek skuil by God in al my onweersdae.
Hoe sê jul dan in kleingeloof vir my:
"Vlug soos 'n voël met snelle vleuelslae
die berge in, van vrees en vyand vry!"
- Vs. 2 Verander reël 1: "Hul span die boog; die
pyle op die snare,
- Vs. 3 Daar is 'n God, 'n God wat hoog verhewe
uit sy paleis en van sy hemeltroon
die oog het op wie laag op aarde lewe;
sy oordeel vel Hy oor wie op aarde woon.
- Vs. 4 Verander reël 3:
Hy word aan strik en vuurgloed oorgege-
we,
- Vs. 5 Onveranderd

Ps. 12

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Die mens spreek onopreg,
'n woord met leuns deurvleg;
die taal wat van hul lippe gly,
is blote vleierey.
- Vs. 3 Verander reëls 1 en 2:
Mag God die mond uitroei
waaruit die vlei taal vloei,
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Onveranderd
- Vs. 7 Onveranderd

Ps. 13

- Vs. 1 Onveranderd

- Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Verander reël 3: laat hul nie roem op groter kragte,
 Vs. 5 Onveranderd

Ps. 14 (Alternatiewe melodieë: Ps. 100, Ps. 134)

- Vs. 1 Verander reël 1: Vermetel dwaas wat hoogwys spot,
 Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 2: uit hemelhoë, helder dag,
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Verander reël 4: het Hy regverdiglik ontwaak!
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reël 3: sal Jakob jubel_bly van gees,

Ps. 15

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Dié wat nie deel in skinderpraat geen kwaad doen aan sy metgesel nie; hy wat nie uit verborge haat die laster oor sy lippe laat, en dit nie aanhoor of vertel nie.
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd

Ps. 16

- Vs. 1 Verander reël 5: En wie op aard U ken en vrees, o HERE,
 Vs. 2 Verander reël 3: Ek sal sy offers uitgiet, nóg begeer;
 Vs. 3 Verander reël 4: selfs in die nag as alles sluimer_rustig,
 Vs. 4 Verander reël 1: 'n Ydel vrees beklem my nou nie meer;
 Vs. 5 Verander reël 5: By U is ewig vreug en volle vrede,

Ps. 17

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 U weet wat in my hart omgaan, want dikwels in die stille nagte het U my hart en my gedagte tot in my diepste grond verstaan. My oog, verhelder deur u rede, staar nou die mens se doen verby; deur U geleer, sal ek vermy die paaie van ons sondighede.
 Vs. 3 Verander reël 6: Verleen my guns en u bystand,
 Vs. 4 Verander reël 2: bewaar my so, Getroue, Sterke!

- Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Verander reëls 4 en 5: tot niet maak, manne wie se buit as onheil nie met hul sal sterwe,
 Vs. 7 'n Beter lot word dan my deel: as ek ontwaak, ná my benouing, sal ek U sien in klaar aanskouing; u beeld versadig my geheel.

Ps. 18 (Alternatiewe melodie: Ou Koraalboek of Liedboek se tweede melodie)

- Vs. 1 Verander reël 2: U is my sterkte en verweer.
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reëls 1 en 2: Benoud het ek tot U gevlug; na U geroep met sware sug;
 Vs. 4 Verander reëls 1, 2 en 3: Die aarde met sy ingewand, die berge in hul vaste stand het toe gebeef, deur skrik verras,
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Die donker hemel was sy hut, die donker nag het Hom beskut, en duister waters stroom alom gedek deur digte wolkkolom. Deur glanse voor Hom, om Hom heen, sy gloriëwese gans oordek, het swaar sy wolk verbygetrek met onweersvuur en haelsteen.
 Vs. 7 Verander reël 7: sy blitse deur hul heen gevleg
 Vs. 8 Verander reël 4: en spoel die aardfondasie bloot.
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Verander reël 1: Die HEER het ondanks hul geweld,
 Vs. 11 Onveranderd behalwe reël 8: en Hy 't my reg my toegewys.
 Vs. 12 Verander reëls 1 en 2: Barmhartig en vol medely, is U vir wie barmhartig bly;
 Vs. 13 Onveranderd
 Vs. 14 Onveranderd
 Vs. 15 Onveranderd
 Vs. 16 Onveranderd
 Vs. 17 Verander reël 2: van hul het geeneen opgestaan.
 Vs. 18 Onveranderd
 Vs. 19 Verander reël 6: Die HEER, my heil, word groot gemaak!
 Vs. 20 Onveranderd

Ps. 19 Onveranderd

Ps. 20 (Alternatiewe melodieë: Ou Koraalboek, Ges. 34, 177, 212, Liedboek)

- Vs. 1 Onveranderd

- Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Mag Hy aan al u offers dink
 van fynste spys, en waar
 u offerbrand nou voor Hom geur,
dit goed vind en aanvaar!
 Vs. 4 Verander reël 3: Vervulling van wat u be-
plan –
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verander reël 3: maar ons het kragtig op-
 gestaan
 Vs. 9 Onveranderd

Ps. 21

- Vs. 1 Verander reël 6: geweier, nòg geweier.
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 2: om baie lank te lewe.
 Vs. 4 Verander reëls 1 en 4:
 Hoe hoog is deur u hulp sy eer:
 Sy seën ken geen tyd of keer;
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Verander reël 1: U hand sal tog u haters
 vind;
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Onveranderd

Ps. 22

- Vs. 1 Verander reël 3: alleen moet kerm as ek
my lyding ly?
 Vs. 2 Verander reël 6: hul is gered! In stille
 Godsvertroue
 Vs. 3 Verander reëls 5 en 6:
 krenk hul met kopgeskud en diep verag-
 ting
 van lipgebaar. "Wat kla hy so verslae?
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Wees dan my hulp, hou U nie ver van my!
Die nood knel my, benoudheid is naby;
 Daar 's buiten U, terwyl 'k so bitter ly,
 geen hulp te wagte.
Die Basansterkes met hul reusekragte
 omsingel my. Hoe wild en ongebonde
 dring hul soos leeus met oopgespaikte
 monde
 al naderby!
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reël 2: 'n bende boosaards staan
 om my 'n kring.
 Vs. 8 Verander reël 6: Tog gaan dit goed met my
 ...
 Vs. 9 Verander reël 3: hoe goed U vir my was, en
 hoe naby.
 Vs. 10 Die HEER het hom wat diep ellendig is
nie afgewys in sy bekommernis,
maar hom gehoor omdat Hy naby is.
 HEER, álle dinge –

my liefde, lof en soetste mymeringe,
is áls uit U. Al my geloftes bring ek,
 en waar u volk vergader is, daar sing ek
 met lofgeskal.

- Vs. 11 Onveranderd
 Vs. 12 Verander reël 8: het dit gedoen!"

Ps. 23 (Eerste beryming)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reël 4: van alle hulp ontneem ...
 Vs. 3 Verander reël 4: ... my gees 'n vreug, my
 vyande tot pyn;

Tweede beryming:

- Vs. 1 Verander reëls 4 en 5:
 langs stille waterstroom en groene wei-
 ding.
 Hy sterk my siel en lei my swakke skrede
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd

Ps. 24

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Verander reël 1: Rys op, o poorte, deure!
 Rys!

Ps. 25

- Vs. 1 Verander reël 7: maar U straf hul met u
 smaad
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reëls 3 en 6:
 milde hande, vriendlik oë
 van 'n ydel jonkheidslewe;
 Vs. 4 Verander reël 7: wie ootmoedig is, laat Hy
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Verander reël 3: God sal self sy wankel-
skrede
 Vs. 7 Verander reël 1: Gods gemeenskap is die
 lewe
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Verander reël 1: Slaan op my ellend u oë,
 Vs. 10 Verander reël 7: wees vir Isr'el altyd weer

Ps. 26 (Alternatiewe melodie: Ou Koraalboek)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reëls 1, 2 en 3:
Ek gaan nie met hom saam
wat slu 'n plan beraam
– hy voer dit skelm en listig uit
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd

- Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reël 4: U liefde_lof verklank ek,

Ps. 27

- Vs. 1 Verander reël 6: in woeste vaart so op my
 aan kom loop,
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 1: In tyd van teenspoed is U
 my Bevryder;
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Onveranderd

Ps. 28 (Alternatiewe melodie: Ps. 134, 100, 45)

- Vs. 1 Ek roep U aan, o HERE, hoor!
 Verleen my bystand, neig u oor,
As U bly swyg, dan sal ek word
 soos een wat in die grafkuil stort.
 Vs. 2 O hoor die stem waarmee ek smeeek,
met hande na U uitgesteek;
ek roep U in u heilige plek
 waar donker u verbondsark dek.
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Verander reël 4: 'n skild my altyd dig naby.
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verlos ons uit benoudheid, HEER,
 en seen u bondsvolk altyd weer;
 wees hul 'n herder vir altyd
 en dra hul tot in ewigheid!

Ps. 29

- Vs. 1 Verander reël 2: gee die HERE sterkte_eer
 Vs. 2 Verander reël 8: as die God van ere don-
 der.
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Verander reëls 5 en 6:
Verskrikte bok, gestroopte bos
As Hy die weerligstrale los.
 Vs. 5 Onveranderd

Ps. 30

- Vs. 1 Verander reël 6: oor my smart hom nie kon
verbly het.
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Verander reëls 5 en 6:
 want nouliks word die dag gebore
 of jubelsange kom na vore.
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verander reëls 2 en 4:
 het U met blydschap my bekleed;
 met vreugd omgord, sodat my eer

Ps. 31

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 2: Diep in u veilge sy
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Verander reël 3: gesoek het na my leed.
 Vs. 7 Verander reël 4: 'n Swaar verdriet verdof
 my oë,
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Onveranderd
 Vs. 11 Verander reël 2: en teen my saamgespan
 Vs. 12 Onveranderd
 Vs. 13 Verander reël 1: Weerhou my nie u won-
 derlig nie:
 Vs. 14 Onveranderd
 Vs. 15 Onveranderd
 Vs. 16 Verander reëls 4 en 5:
 U steek hul weg vir samesweerders...
behoed u gunsteling
 Vs. 17 Verander reëls 5 en 6:
 Hy lei my na sy skuilplek
met veilge vleuels bedek.
 Vs. 18 Onveranderd
 Vs. 19 Onveranderd

Ps. 32

- Vs. 1 Verander reël 4: het hom vergeef en skeld
 die skuld hom kwyd.
 Vs. 2 Verander reël 3: my gebeente, verskrik
 deur my geklag,
 Vs. 3 Verander reël 8: dit tref hul nie, dit raak hul
 selfs nie aan.
 Vs. 4 Verander reël 7: en wil jou voet op veilge
 pad laat gaan,
 Vs. 5 Verander reël 7: sal hom gewis, ook onder
 kruis en druk,
 Vs. 6 Onveranderd

Ps. 33

- Vs. 1 Verander reël 8: liefd en lof verklank!
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 8: skitrend aan laat lig.
 Vs. 4 Verander reël 7: moet die verste strande,
volke van die lande
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reël 3: aanskou die mens en alle
 dinge –
 Vs. 8 Die HEER aanskou uit hoë hemel
 en sien die mensekinders aan;
 Hy ken hul hart, oor hul gewemel
 laat Hy sy heilge oë gaan.
Sterke oorlogsvolke, boë, skilde, dolke,
blinkend oorlog-staal –
duisende getelde manne, strydery, helde

bring geen seëpraal.

Vs. 9 Onveranderd

Vs. 10 Onveranderd

Vs. 11 Onveranderd

Ps. 34

Vs. 1 Verander reëls 1, 5 en 7:

In weeld en ongeluk,

aan Hom die ere skenk,

Sagmoediges sal dit steeds hoor

Vs. 2 Onveranderd

Vs. 3 Verander reël 2: en – vreug het van hul uitgestraal;

Vs. 4 Verander reël 7: Hoe salig is nou my gemoed

Vs. 5 Verander reël 1: O heilge volk van God,

Vs. 6 Verander reëls 3 en 4:

Wie's dit wat lewensduur begeer

en dae^wat hom verbly?

Vs. 7 Onveranderd

Vs. 8 Verander reël 2: wat gans verbreek is en verskeur.

Vs. 9 Verander reël 1: Sy bene word bewaar:

Ps. 35

Vs. 1 Verander reëls 6 en 8:

om my vervolgers gou te stuit

“Ek is jou heil en veilge krag.”

Vs. 2 Onveranderd

Vs. 3 Onveranderd

Vs. 4 Onveranderd

Vs. 6 Veranderd reël 2: my in die boesem truggekeer.

Vs. 7 Onveranderd

Vs. 8 Verander reël 3: my liefd en lofsang weer gewy wees.

Vs. 9 Verander reëls 7 en 8:

bespot my leed; hul is verbly

oor al die smart wat ek moet ly.

Vs. 10 Onveranderd

Vs. 11 Onveranderd

Vs. 12 Verander reël 4: weer saamstem met 'n vreugdherhaling:

Ps. 36

Vs. 1 Verander reël 5: dat God sy bose wanbedryf

Vs. 2 Verander reël 7: Hoe kostlik is u guns, o God!

Vs. 3 Verander laaste reël: waarin hul kragloos sterwe.

Ps. 37 (Melodie Ps. 134, 100, 45)

Vs. 1 Onveranderd

Vs. 2 Onveranderd

Vs. 3 Verander reël 1: Laat ydel sorg jou nimmer

kwel,

Vs. 4 Onveranderd

Vs. 5 Onveranderd

Vs. 6 Onveranderd

Vs. 7 Verander reëls 1 en 3:

Vertoorn bedink die bose lis

Die HEER lag vir die domme waan:

Vs. 8 Onveranderd

Vs. 9 Onveranderd

Vs. 10 Verander reëls 1 en 2:

'n Bietjie is vir vromes meer

as skatte waarop boses teer:

Vs. 11 Onveranderd

Vs. 12 Onveranderd

Vs. 13 Onveranderd

Vs. 14 Verander reëls 3 en 4:

en as hy val, bied Gods hand krag

en hulp om dit te kan vermag.

Vs. 15 Onveranderd

Vs. 16 Onveranderd

Vs. 17 Onveranderd

Vs. 18 Onveranderd

Vs. 19 Verander reëls 1 en 2:

Hul mond bring enkel wysheid voort,

die reg spreek daar uit elke woord.

Vs. 20 Onveranderd

Vs. 21 Gaan voort met onvermoeide stap,

en hoop op God in vreemdlingskap,

totdat die aard jou erfdeel word,

die bese voor jou neer moet stort.

Vs. 22 Verander reël 2: al sien ek hom as pragboom staan;

Vs. 23 Verander reël 4: sy lewenseind sal vrede wees.

Vs. 24 Verander reël 3: Die HEER sal help met sy groot mag

Vs. 25 Onveranderd

Ps. 38 (Melodie: Liedboek melodie 2)

Vs. 1 Verander reël 6: op my sond' en sondeskuld

Vs. 2 Verander reël 2: HEER, soos wigte

Vs. 3 Verander reël 6: in my bene immermeer.

Vs. 4 Verander reël 1: Want my hoof is omgedolwe

Vs. 5 Onveranderd

Vs. 6 Verander reël 1: Krom en heel terneergeboë

Vs. 7 Onveranderd

Vs. 8 Verander reël 4: Voor U is my sug en sorge

Vs. 9 Verander reël 3: is my krag en uitgeteer.

Vs. 10 Onveranderd

Vs. 11 Verander reël 1: Vyande lê hinderlae;

Vs. 12 Onveranderd

Vs. 13 Onveranderd

Vs. 14 Verander reël 1: Want in al my moeilikhede

Vs. 15 Verander reël 1: Ek bely voor U my sonde

Vs. 16 Verander reël 2: en Godloosheid,

Vs. 17 Onveranderd

Ps. 39

- Vs. 1 Verander reëls 3 en 6:
In onheil wil ek mond en spraak bedwing
Geen vreug of voordeel sal verkry.
- Vs. 2 Onveranderd
- Vs. 3 Verander reël 1: O HEER onthul my lewens-
eind aan my;
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Verander reëls 3 en 4:
As U die mense in u strengheid tref,
verwelk sy skoonheid by u straf.
- Vs. 7 Verander reëls 1 en 2:
Hoor my gebed, let op my hulpgeroep,
as ek in tranen voor U ly.

Ps. 40 (Melodie: tweede melodie in Psalm- en Gesangeboek)

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 2, 4, 5 en 7:
'n lofsang aan God toegesing.
Sal sien en vrees en op die HEER vertrou.
O soete Godsvertroue!
Wie weglug na U heen,
- Vs. 3 Groot, magtig was u daad. Hoe meld my
mond
u wonders so oneindig ryk?
Wie is op aarde U gelyk?
Wie kan, o HEER, u grootheid ooit deur-
grond?
Gawes nóg offerandes,
gebring deur mensehande,
was nóoit u wil of eis.
U gee aan my gehoor,
dat ek u woord kan hoor
as hoogste dankbewys.
- Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 5, 6, 9 en 10:
Ek bied U hart en hande –
gewilge offerande
waar liefde, ywer brand,
dra ek u heilge wet.
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Onveranderd behalwe reëls 2, 5, 8, 9 en 10:
Bly met u liefde, trou om my,
Die sond' uit ver verlede
Hoe groot my sondes al,
hoe eindloos in getal,
daar is geen krag, geen moed!
- Vs. 7 Onveranderd behalwe reëls 1, 2, 3, 4 en 6:
Mag dit, o HEER, mag dit U tog behaag
om my te red. Verhoor my nou!
Beskaam dan tog my vyand gou
wat na my soek, my in strik wil jaag,
my vyand en verdringer
- vs. 8 Onveranderd

Ps. 41

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reëls 5 en 8:
In tyd van kommer sal God hom bewaak
oor hom die oorhand kry.
- Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 3 en 4:
In liggaamspyn en alles wat hy ly,
maak God hom nogtans bly.
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 Verander slegs reëls 3, 5, 6 en 8:
Hul sê: "Iets skandliks is op hom gestort;
Nou dat hy lê, sal hy nie op kan staan."
Selfs wie met my omgaan,
Sy hak om my te tref.
- Vs. 5 Onveranderd behalwe reëls 5 en 6:
geen vyand wat oor my verwagte val
sal juig met vreuggeskal;
- Vs. 6 Onveranderd

Ps. 42

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 8: God weer
sien in klaar aanskouing?
- Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 3 en 6:
"Waar's jou God?" My dae, nagte
wat weerklink het om u huis,
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 3, 5, en 7:
Hermon hoor my kerm en klae,
Weemoed gryp my binne aan,
As ek, in my smart omdolwe,
- Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 8: na die oor-
sprong van my lewe.
- Vs. 6 Onveranderd behalwe reëls 1, 3 en 4:
HEER, my Rots, op U vertrou ek.
Elke dag en nag deur rou ek
onder druk en dwinglandy;
- Vs. 7 Onveranderd

Ps. 43

- Vs. 1 HEER, skenk my reg, hoor my gebede,
beveg my regsaak tog vir my!
Want waar ek gaan, skrede op skrede,
beleër my 'n boos en wrede,
'n huigelende teenparty
wat my my saak bestry.
- Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 5 en 6:
my siel, bekommerd en benard –
gedurigdeur in smart?
- Vs. 3 Onveranderd behalwe reëls 1, 3 en 4:
Stuur, HEER, uit hemelse geweste
Laat dié my bring na Sionsveste,
Want dis vir my die allerbeste,
- Vs. 4 Onveranderd behalwe reël 2: tot God, my
God, my vreug en lied;
- Vs. 5 Onveranderd

Ps. 44

- Vs. 1 Onveranderd

Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 1, 2 en 7:
Hul swaard het hul dit nie laat erf nie,
hul arm het geen triomf verwerf nie.
dat Jakob die triomf behaal –

Vs. 3 Onveranderd behalwe reëls 1 en 2:
Ons stoot met horings in die lende,
met voete trap ons op die bende

Vs. 4 Onveranderd

Vs. 5 Onveranderd

Vs. 6 Onveranderd behalwe reël 3: daar is 'n
mond wat laster braak,

Vs. 7 Onveranderd

Vs. 8 Onveranderd behalwe reël 7: Waarom
deur u afwesigheid

Vs. 9 Onveranderd behalwe reël 6: ons buik
kleef aan die aard, onmagtig.

Ps. 45 (Alternatiewe melodieë: Ps. 100, 134)

Vs. 1 Onveranderd

Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 1 en 2:
Die skoonheid wat uit U bly straal;
Bevalligheid, genadetaal

Vs. 3 Onveranderd

Vs. 4 Onveranderd

Vs. 5 Onveranderd

Vs. 6 Onveranderd behalwe reël 1: U, Koning
van u ryksgebied,

Vs. 7 Onveranderd behalwe reël 1: U kleed is
mirre, alewee,

Vs. 8 Onveranderd

Vs. 9 Onveranderd

Vs. 10 Onveranderd

Vs. 11 Onveranderd behalwe reëls 2 en 3:
ook rykes met geskenk om,
met skatte van die fynste kuns,

Vs. 12 Onveranderd

Vs. 13 Onveranderd behalwe reël 1: Met kleed
veelkleurig, so word sy,

Vs. 14 Onveranderd

Vs. 15 Onveranderd

Vs. 16 Onveranderd

Ps. 46

Vs. 1 Onveranderd

Vs. 2 Onveranderd

Vs. 3 Onveranderd

Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 1 en 3:
Gewis die HEER so almagtig
in nag en storm sal Hy kragtig

Vs. 5 Onveranderd behalwe reëls 4 en 5:
verbreek Hy met oorwinnaarshand;
vernietig elke skans

Vs. 6 Onveranderd behalwe reëls 4 en 9:
of sidrend vir my oordeel vrees.
vir ons 'n veilige vesting wees.

Ps. 47

Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 6: Allerhoogste

eer, groot is God die HEER!

Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 5: Jakobs
pronkjuweel, Kanaän, word ons deel.

Vs. 3 Onveranderd

Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 3 en 6:
van die heidendom. Vorste, volke kom
Sing dan juigend bly! Hoog verhef is Hy!

Ps. 48

Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 1: Die HEER is
groot waar Sionstop

Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 5 en 8:
Snel kom oor hul verbasing,
En skielik het hul weggevlug!

Vs. 3 Onveranderd behalwe reël 8: die HEER
almagtig rys omhoog!

Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 5 en 6:
so is u glansverskyning,
Die vyand se verdwyning

Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 1: Laat
Sionsberg weerklink van vreug!

Ps. 49

Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 1: Kom luister,
volke wat die aard oordek,

Vs. 2 Onveranderd

Vs. 3 Onveranderd behalwe reël 6: en magteloos
gaan die mensekind weer heen.

Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 5 en 8:
Dié hoop reik ver, maar ag, wat is dit tog?
vergaan soos vee, verloor oplaas die lewe.

Vs. 5 Onveranderd behalwe reëls 1 en 8:
Dis soos met hom wat op homself vertrou,
en hulle beeld verword tot wesenloosheid.

Vs. 6 Onveranderd behalwe reël 6: sy huis in
waarde en in weelde bloei;

Vs. 7 Onveranderd behalwe reëls 1, 2 en 8:
Hy vlei en ag homself gelukkig nou,
hul prys hom dat hy weelde nie onthou –
vergaan soos vee, verloor oplaas die lewe.

Ps. 50 (Melodie: Ges. 146)

Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 2: Hy roep, Hy
daag die aard, van waar

Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 5: en sê die
aard en hemel aan

Vs. 3 Onveranderd behalwe reël 4: Gerig begin!
... Die hemel eer

Vs. 4 Onveranderd

Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 1: Ek hoef geen
stier jou huis uitlei

Vs. 6 Onveranderd behalwe reël 1: Ek sal na jóú,
o mens, nie kom,

Vs. 7 Onveranderd behalwe reël 1: Kom, offer
aan God dank en prys!

Vs. 8 Onveranderd

Vs. 9 Onveranderd

Vs.10 Onveranderd

Vs. 11 Onveranderd

Ps. 51

Vs. 1 Onveranderd

Vs. 2 Onveranderd

Vs. 3 Verander slegs reëls 1, 4, 7 en 8:
Nie net die sonde roep na U om straf:
 al van die uur van my verwekking af.
 Daal af in my verborge diepte neer
en leer my daar u wysheid menigvuldig.

Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 7 en 8:
Die beendere wat U verbrysel het,
Sal in my juig, nie meer verbrysel wees nie.

Vs. 5 Onveranderd

Vs. 6 Onveranderd

Vs. 7 Verander reëls 5, 6, 7 en 8:
Laat my aan u geregtigheid weer dink.
My mond was stom deur ongeregthede,
As U dit open, sal my lof weer klink,
Besing my tong u goedertierenhede.

Vs. 8 Onveranderd

Ps. 52

Vs. 1 Onveranderd

Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 2 en 4:
 o tong, geen tug gewoond!
 jou uitsleep waar jy woon,

Vs. 3 Onveranderd

Vs. 4 Onveranderd behalwe reël 4: en op sy
Vaderhand.

Ps. 53 (Melodie Ps. 134, 45)

Vs. 1 Onveranderd behalwe reëls 1 en 3:
Vermete! dwaas wat hoogwys spot,
Afskuwelik, leef hulle sleg,

Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 2: uit hemel
hoog, met sy gesag,

Vs. 3 Onveranderd

Vs. 4 Onveranderd

Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 3: want God
 verstrooi die bene van

Vs. 6 Onveranderd behalwe reël 4: "Laat Jakobs
 heil uit Sion kom!"

Vs. 7 Onveranderd behalwe reëls 1 en 2:
Mag God maar Israel se nood
verander, en sy mag ontbloot,

Ps. 54

Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 4: hoeseer tot
gebed onbekwaam!

Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 5: Ek sal met
 vreug in my gemoed

Vs. 3 Onveranderd

Ps. 55

Vs. 1 Onveranderd

Vs. 2 Onveranderd

Vs. 3 Onveranderd behalwe reël 2: maar soos 'n
 duif om hoog te swewe –

Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 1 en 5:
 Verwar hul spraak! By dae_nagte
 geweld en onheil, angs en twis.

Vs. 5 Onveranderd

Vs. 6 Onveranderd behalwe reëls 2, 5 en 6:
 O aard, ontsluit jou en verswelg hul
 waar daar geen end of omkeer is,
 tot straf van hul vermetel sonde!

Vs. 7 Onveranderd behalwe reël 3: Saans,
soggens en smiddags verhoor Hy:

Vs. 8 Onveranderd

Vs. 9 Onveranderd

Vs. 10 Onveranderd

Ps. 56

Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 1: Ontferm, o
God, ek hoop op U alleen.

Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 1 en 4:
Hul het my heil en vrede weggevoer.
Gewis, hul soek my lewe!

Vs. 3 Onveranderd

Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 5 en 7:
 My siel_gered! Geen dood wat ek gewaar
 nie.
 Niks wat my hinder om U aan te staar nie,

Ps. 57

Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 3: daar waar u
vleuels hul oor my gestrek het,

Vs. 2 Onveranderd

Vs. 3 Onveranderd

Vs. 4 Onveranderd behalwe reël 5: en juig ek
dat Hy my so wys gelei het.

Vs. 5 Onveranderd

Ps. 58

Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 5: Die bose in
afvalligheid,

Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 5: Die jong,
 sterk leeus, so lus vir buit –

Vs. 3 Onveranderd behalwe reëls 2 en 5:
 En laat hul pyle magteloos blyk.
 Laat soos 'n miskraam hul verdwyn,

Vs. 4 Onveranderd

Ps. 59 (Melodie: Ges. 146)

Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 3: Neem my_in
 u hoede en wag

Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 2: Hoe sterk is
 nou my teenparty!

- Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 2: U sal die heide bespot.
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd behalwe reëls 2 en 4:
 Hul woord? ... 'n Dolksteek wat verwond.
 deur eie vloek en leuns verskrik.
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Onveranderd behalwe reël 5: God van
 genade, rots vir my,

Ps. 60 (Melodie Ps. 147 – nuwe wysie – of Ps. 18 in Liedboek)

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reëls 7 en 8:
 U het die harde sy laat sien
 en ons 'n dwelmdrank toegedien.
 Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 7: “_Sal
Sigemstad my eie heet
 Vs. 3 Onveranderd behalwe reël 6: O o r
 Edom, wat nog streef na wraak,
 Vs. 4 Onveranderd behalwe reël 7: Deur Gód sal
 ons kragdadig stap;

Ps. 61 (Melodie Ps. 38 liederwysie)

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 1: Neig, O God,
 tot my u ore!
 Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 1, 3 en 4:
 Op 'n rots wat hoog en yl is,
 laat u hand my daaroor lei.
 God is sterk, vir my 'n toring;
 Vs. 3 Onveranderd behalwe reëls 3 en 4:
 my verberg diep in u hut,
 waar u goedheid, toegeneë,
 vs. 4 Onveranderd behalwe reël 4: Hy vervul
beloftewoorde:
 vs. 5 Onveranderd
 vs. 6 Stuur, o HEER, tot sy beskerming
 U ontferming
 en getrouheid as 'n wag.
 En dan loof ek, en dan sing ek,
 En dan bring ek
my geloftes elke dag.

Ps. 62

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reëls 3, 5 en 6:
 geen vyand hoef ek nou te vrees nie.
 Hy sal my voetstap dán ook lei
as daar geen vlugkans meer sal wees nie.
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd behalwe reël 2: beskikker
 van jou lewenslot.
 Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 2: my sterke
 rots en my verweer.
 Vs. 6 Onveranderd

- Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Onveranderd behalwe reël 3: “By God
 alleen is sterkte, kragte!”

Ps. 63 (Melodie: Ps. 18; alternatiewelik Ps. 18 liederwysie, Ges. 214)

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reëls 2 en 6:
 hoe smag my hart as ek U mis!
ek swerf in wilde woesteny,
 Vs. 2 Ek het voorheen, in stille uur,
 diep in u heiligdom getuur,
 waar U aanbiddelike en skoon,
vol heerlikheid en sterkte woon.
Bo aardse lewe, vol gemis,
 wat sonder U geen lewe is,
ag ek u grote goedheid, HEER,
 waarvoor my mond U dankbaar eer.
 Vs. 3 Onveranderd behalwe reël 7: wanneer die
dag in nag wegsink –
 Vs. 4 Onveranderd behalwe reël 8: ek voel u
 hand my ondersteun.
 Vs. 5 Onveranderd behalwe reëls 6 en 8:
 word hul die swaardmag oorgegee,
 vir jakkalse 'n prooi te word.
 Vs. 6 Onveranderd

Ps. 64 (Melodie: Ps. 134; alternatiewelik Ps. 45, Ps. 100)

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 3: my van die
 mens wat my beklaag
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 3: Hul éie tong
verkla hul al;
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd

Ps. 65

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd behalwe reël 3: met heilge
 goed wat U milddadig
 Vs. 4 Verander reëls 2 en 5:
 oor velde eindeloos,
Berge het U van vroeë tye
 Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 2: in donker
stormweer;
 Vs. 6 Verander reëls 1, 2, 3 en 4:
 U laat die aandig in die weste
 en oos die sonop juig;
 U sorg vir ons die allerbeste
 ons kom ons dank betuig.
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Onveranderd behalwe reël 5: omlaag die

dal, omhoog die rante,

Ps. 66 (Alternatiewe melodie: Ges. 40)

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 3: Sing tot God
eer jul dank met psalme,
Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 1 en 6:
Die aarde met sy verste lande
Dit is in werking hoog gedug!
Vs. 3 Onveranderd behalwe reëls 2 en 3:
en wilde stroom 'n pad gebaan;
soos trekkers op gebaande weë
Vs. 4 Onveranderd behalwe reël 1: Loof, volkere
en wêreldmagte,
Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 5: die oor-
logspersd en wrede stryder
Vs. 6 Onveranderd behalwe reëls 7 en 8:
ek sal by offerrook van ramme
ook beeste, bokke toeberei.
Vs. 7 Onveranderd
Vs. 8 Onveranderd
Vs. 9 Onveranderd

Ps. 67 (Melodie: Ps. 33)

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 2: en seën ons
met u oorvloed;
Vs. 2 Onveranderd
Vs. 3 Onveranderd

Ps. 68

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 10: Soos was
wat smelt voor hitte, vuur,
Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 1: Maar God se
volk, in Hom verheug,
Vs. 3 Onveranderd behalwe reëls 2 en 10:
staan God se heilge regterstoel,
van wie hier in gevangnis smag;
Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 2 en 4:
u volk na Kana'n heen wou lei,
het onweer voor hul uitgesweef,
Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 7: Vir blydskap
was daar ryke stof,
Vs. 6 Onveranderd behalwe reëls 1 en 7:
Die konings, baie hooggedug,
Maar straal vrede op Isr'el neer,
Vs. 7 Verander reëls 2, 3 en 6:
hom ophef in sy ydel trots
met al sy bergeluister;
om Sionskruin te teister?
Vs. 8 Verander reëls 1, 2 en 6:
Gods engelmagte bo die lug
het, tien maal duisende gedug,
deur weerligstraal omgewe.
Vs. 9 Onveranderd
Vs. 10 Onveranderd
Vs. 11 Onveranderd
Vs. 12 Verander reëls 1, 2 en 3:
Loof God in sy vergadering,

o volk, uit Jakob voortgebring,
die eerste ou stamvader.

- Vs. 13 Onveranderd behalwe reël 7: Dan let die
vorste tot u eer
Vs. 14 Onveranderd behalwe reël 10: van
Nylgebied en Kusseland
Vs. 15 Onveranderd behalwe reël 10: Sterkte
aan God – sy hoogheid is
Vs. 16 Onveranderd behalwe reël 3: omring deur
sterkte, ere!

Ps. 69 (Melodie: Ges. 146)

- Vs. 1 Onveranderd
Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 3: vermeerder
hul getal en mag
Vs. 3 Onveranderd behalwe reëls 1, 2, 3 en 5:
Voor U wil ek my skuld bely.
My dwaasheid, ag, dit kla my aan.
Maar laat oor my beskaamd nooit staan
en dra my smaad geduldig, stil
Vs. 4 Onveranderd
Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 4: en is 'n spot
vir iedereen.
Vs. 6 Onveranderd behalwe reël 3: in louter
goedheid, neig u oor,
Vs. 7 Onveranderd behalwe reël 6: u medelye in
oorvloed.
Vs. 8 Onveranderd behalwe reël 5: Skande en
smaad wat my onteer,
Vs. 9 Onveranderd behalwe reël 1: My hart is
deur die smaad gebreek;
Vs. 10 Onveranderd
Vs. 11 Onveranderd behalwe reëls 2 en 3:
want hul belaster en verja
vir almal deur u smart gepla.
Vs. 12 Onveranderd
Vs. 13 Onveranderd
Vs. 14 Onveranderd behalwe reëls 1 en 6:
Laat aarde, hemel Hom dan prys,
en wonings wat sy Naam vereer.

Ps. 70 (Melodie: Ps. 18; alternatiewelik Ps. 147)

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reël 5: Laat hulle
vlug – die heidendom –
Vs. 2 Onveranderd

Ps. 71 (Melodie Ps. 31)

- Vs. 1 Onveranderd
Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 3 en 5:
waar ek steeds in kan gaan.
ek leef, o groot Ontfermer,
Vs. 3 Verander reëls 3, 4 en 6:
geweldenaars te sterk.
U is die God van my vertroue
en jonkheid lank gelede.
Vs. 4 Onveranderd
Vs. 5 Onveranderd behalwe reël 4: oor wie ek
roem en op vertrou het.

- Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Onveranderd behalwe reëls 5 en 6:
 en laat hul vyandshande
 hul toevou in hul skande.
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Onveranderd
 Vs. 11 Onveranderd behalwe reëls 2 en 5:
 u hulp, as ouderdom
stel ek u magsvermoë
 Vs. 12 Onveranderd behalwe reël 2: Roem u
 geregtigheid,
 Vs. 13 Onveranderd
 Vs. 14 Onveranderd behalwe reël 3: waarin u lof
 ontvou,
 Vs. 15 Onveranderd

Ps. 72

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 2 en 6:
 oor berg en heuwel sweef;
 sy swaard tot straf ontruk,
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd behalwe reëls 7 en 8:
 en Skeba, uit die verre lande,
wat goud, ook bede gee.
 Vs. 6 Onveranderd behalwe reëls 1 en 7:
 Ek sien die vorste, ryk en magtig,
 Die hulpelose en geringe –
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Onveranderd behalwe reëls 3 en 4:
 met ope hande Hom gegewe
 met seën duisendvoud.
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Onveranderd behalwe reëls 1 en 6:
 Laat elke volk uit wydste kringe
 Van bo af kom die seën;
 Vs. 11 Onveranderd behalwe reëls 4 en 7:
 solank die wêreld is!
 Sy heerlikheid die aard oorswewel

Ps. 73

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 3 en 8:
moes ek aanskou met leë oë
 maar ánder leef in lewensdruk.
 Vs. 3 Onveranderd behalwe reël 5: Hul oë peul
 van vet na voor,
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd behalwe reëls 4, 5 en 6:
hande in onskuld rein gewas het!
 Dit help my nie: ek word geslaan;
plae oorstroom my, af en aan;
 Vs. 6 Verander reëls 3, 4, 7 en 8
sou ek verraai wie ek bemin het,
 Gods volk met wie ek stryd begin het.
 maar dit was moeite in my oog,

- vir my bevatlikheid te hoog.
 Vs. 7 Onveranderd behalwe reël 1: Hoe anders
is dit nou met my!
 Vs. 8 Onveranderd behalwe reëls 3 en 8:
 Hoe nietig is hul prag en vrede!
 by die ontwaking gou verdwyn.
 Vs. 9 Onveranderd behalwe reël 3: in eie vang-
 net ingewikkel,
 Vs. 10 Onveranderd behalwe reël 4: vir wie ek
nog steeds liefgehad het.
 Vs. 11 Onveranderd behalwe reëls 2 en 4:
 wie kan ek buiten U begeer?
 hom op aarde in kan verlustig?
 Vs. 12 Onveranderd behalwe reël 5: Maar dis my
 goed, my salig lot,

Ps. 74

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 4: aan
 Sionsberg, u woonplek van weleer.
 Vs. 3 Onveranderd behalwe reël 4: Hoog rys hul
 vaandel nou op Sionskruin.
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd behalwe reëls 1 en 4:
 U heiligdom is deur die vuur verteer;
 Tot puin en as het hul dit omgekeer.
 Vs. 6 Onveranderd behalwe reëls 2 en 3:
 hul almal saam verdruk met harde houe.
 Hul ruwe vuus het al die Godsgeboue,
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Onveranderd behalwe reël 4: oorweldig
 het, die roofdier juis ten prooi.
 Vs. 11 Onveranderd behalwe reëls 2 en 4:
toe U fontein uit 'n rots laat spring het,
 'n volle stroom, is deur U uitgedroog.
 Vs. 12 Onveranderd
 Vs. 13 Onveranderd behalwe reël 2: Vermetel
 tonge het u Naam gelaster;
 Vs. 14 Onveranderd behalwe reël 1: Gee aan die
dier wat om ons roof en skeur,
 Vs. 15 Onveranderd
 Vs. 16 Onveranderd
 Vs. 17 Onveranderd behalwe reëls 1 en 4:
 Vergeet nie, HEER, die smadelike hoon,
 wat tartend opgaan na u hemeltroon.

Ps. 75 (Melodie Ges. 192)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reëls 3 en 6:
 al gaan die jare eindlik om –
 bly die aard in vaste stand.
 Vs. 3 Onveranderd behalwe reëls 2 en 3:
en nie met die horings dryf,
kop omhoog en nek verstyf,
 Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 2 en 3:
 kom nie uit woestyne nie,

- nie uit oos of weste nie;
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Onveranderd behalwe reël 4: wat hul teen
U op wil hys.

Ps. 76 (Melodie Ges. 146)

- Vs. 1 Onveranderd behalwe reëls 5 en 6:
 in Salem met sy veilge skans,
 daar straal sy huis met vredesglans.
 Vs. 2 Onveranderd behalwe reëls 1, 5 en 6:
 Hy het sy blitse pyl verbreek
 styg U, o God, ver bo die skaar
 van buiters en geweldenaar.
 Vs. 3 Onveranderd behalwe reëls 5 en 6:
 U dreigstem, HEER, op oorlogsveld
 Bedwelm tesaam die perd en held.
 Vs. 4 Onveranderd behalwe reëls 5 en 6:
 die aarde skrik vir u vermoë,
 lê stil verslae voor u oë.
 Vs. 5 Onveranderd behalwe reëls 5 en 6:
 Die toorn wat oor is van hul krag
 Dien, HEER, as gordel van u mag.
 Vs. 6 Onveranderd behalwe reëls 5 en 6:
 Hy breek dié wat na rykdom dors
 Hy's vreeslik vir die aardse vors.

Ps. 77

- Vs. 1 Verander reëls 2, 3, 5, 6, 7 en 8:
 o my God, verhoor my bede,
 In benoudheid, altyd weer,
 En my hande, deur die nagte,
altyd wroegend in my klagte,
 bly, 'wyl ek mistroostig smeeek,
 sonder moeg word, uitgesteek.
 Vs. 2 Verander reëls 4, 6, 7, en 8:
 aan dié God, voorheen so groot
 dan versink ek in versugting,
 En my gees in my versmag,
 waar ek raadop hoop en wag.
 Vs. 3 Onveranderd behalwe reël 5: Die lankal
 vervloë jare,
 Vs. 4 Onveranderd behalwe reël 3: steeds ver-
 stoot en nimmermeer
 Vs. 5 Onveranderd behalwe reëls 1 en 5:
 Sou God dan sy guns vergeet het?
 Ja, Gods hand, voorheen weldadig,
 Vs. 6 Verander reëls 1, 2 en 3:
Ek wil liever wees gedagtig
aan u daade, groot en magtig,
 daade van die ou tyd aan.
 Vs. 7 Verander slegs reëls 3, 4, 6 en 7:
 toe u Naam en krag alom
 groot was vir die heidendom;
 Jakobskinders uit laat trek het.
 U het Josefsnakroos vry
 Vs. 8 Onveranderd behalwe reëls 2 en 7:
 wou u volk die deurtog weier,
 het gedreun met swaar gerug,

- Vs. 9 Verander reëls 3, 4 en 6:
aard en wêreld, stormverlig,
 het gebeef by die gesig.
 U verlos langs wonderweë;
 Vs. 10 Verander reëls 1 en 2:
 Kuddeskape en hul herder;
trek nou weg en altyd verder –

Ps. 78

- Vs. 1 Verander reëls 4, 5 en 6
 wat waarheid is van vroegste tye aan;
roemryke daade word die nageslag
vertel, die wonderwerke van sy mag.
 Vs. 2 Onveranderd behalwe reël 2: – ons vaders
 het ons dit voorheen vertel
 Vs. 3 Verander reël 6:
 'n taal om diep in hulle hart te sink;
 Vs. 4 Onveranderd behalwe reël 2: om hul
 vertrouwe net op God stel –
 Vs. 5 Verander reëls 1 en 4:
 Ja, Efraïm, die helde van weleer,
 Maar, wederstrewig, dit gering geag,
 Vs. 6 Verander reël 1: In Soansveld, in gans
 Egipteland,
 Vs. 7 Verander reëls 2, 4 en 6:
 het Hy vir hulle waters uit laat breek,
 Nogtans was hul weerstrewig teen sy
 hand,
het God versoek, opnuut gemurmureer.
 Vs. 8 Verander reëls 1, 4 en 5:
 "Kan God vir ons 'n tafel voorberei?
 hoe gee Hy vir sy volk hier vleis en
 brood?"
God het gehoor, 'n vuur is aangesteek,
 Vs. 9 Verander reëls 1, 2, 4 en 6:
 Hy het beveel, die wolke aangewaaï,
hemeldeure het ylings oopgeswaai:
die hemelkoring het hul brood geword.
 dié engelspys het hul op pad geëet.
 Vs. 10 Onveranderd
 Vs. 11 Onveranderd
 Vs. 12 Onveranderd
 Vs. 13 Verander reël 1; Dis vleierey. In sy verbond
 en leer
 Vs. 14 Hy het onthou hoe spoedig hulle weer
sal sterf en tot die stof terug sal keer.
 Hoe gou dat hul net soos die wind ver-
 dwyn,
 en, eenmaal weg, nie later weer verskyn.
 Hoe wederstrewig was hul teen die HEER!
 Hoe grof ondankbaar was hul keer op
 keer!
 Vs. 15 Verander reëls 2, 3, 5 en 6:
 die heilge God in heilge toorn ontbrand!
Dit was steeds weer: Gods ongemete mag
 hul 't nie gedink hoe hul in hul slawetyd
 die blyk gesien is van sy Godlikheid.
 Vs. 16 Hy 't rampe oor Egipte uitgestort:
Hul waterstrome het Hy bloed laat word;

- Hy het die kaalvreter in donker uur
– padda en steekvlieg – in die land ge-
stuur;
hul veldgewas, die spys van mens en vee,
het Hy aan die treksprinkaan oorgegee.
- Vs. 17 Verander reël 5: 'n Gloed van toorn en
woede is gestuur
- Vs. 18 Verander reël 1: Hy het sy grimmigheid 'n
pad gebaan;
- Vs. 19 Verander reëls 1, 3 en 5:
Hy het hul laat trek na 'n bergland skoon,
Volke het Hy verdryf deur hoë hand
Maar dit – en meer – voorheen so goed
geweet,
- Vs. 20 verander reëls 1 en 2:
Net soos voorheen, was hul afvallig weer:
met Godverlating en gemurmureer.
- Vs. 21 Verander reëls 3 en 6:
Die heilge plek waar Hy by hul wou woon,
Sy heerlijkheid, wég uit hul land, vandaan.
- Vs. 22 Onveranderd
- Vs. 23 Onveranderd
- Vs. 24 Verander in reëls 1, 2 en 3: Josefstam,
Judastam en Sionsberg.
- Vs. 25 Verander reëls 2 en 5:
uit herderstent word Dawid uitgehaal,
Hy't hul bewaar in sy geregtigheid

Ps. 79 (Melodie: Ges. 279)

- Vs. 1 Heidene het gekom, 'n woeste hoop,
U erfdeel, HEER, geweldig platgeloop,
U heiligdom se heiligheid onteer,
Jerusalem tot puinhoop omgekeer.
- Vs. 2 Verander reël 2: hul vlees aan al wat skeur
en aas tot prooi.
- Vs. 3 Verander reël 3: Hoe lank sal U die toorn-
gloed verduur?
- Vs. 4 Verander reëls 1 en 3:
Stort uit u toorn oor wie u Naam nie ag,
Want hul het Jakobserfdeel skoon onteer,
- Vs. 5 Gedenk die kwaad, deur ons gedoen, nie
meer.
Wil ons ons euweldaad vergeef, o HEER!
En maak u volk alreeds so ver verlei,
deur u genade van die skuldstraf vry.
- Vs. 6 Verander reëls 1 en 2:
Ons vra dit nie om ons verdienste, HEER;
Maar om u Naam en tot u hoogste eer;
- Vs. 7 Onveranderd
- Vs. 8 Onveranderd
- Vs. 9 Verander reël 4: van u vermoë en oorwin-
ningskrag.

Ps. 80 (Melodie Ps. 105)

- Vs. 1 Verander reëls 1 en 2:
O Isr'els Herder, neem ter ore,
wat Josefskroos, deur U verkore,
- Vs. 2 Verander reël 1: Wek op u mag voor

Efraïmsoë,

- Vs. 3 Verander reël 6: die trane drink in volle
maat.
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Onveranderd
- Vs. 7 Onveranderd
- Vs. 8 Verander reël 1: Kom weer, o God der leer-
magte!
- Vs. 9 Verander reëls 1 en 2:
Hy staan verbrand op ope aarde;
Hy 's omgekap; deur vyandswaarde
- Vs. 10 Onveranderd

Ps. 81

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Verander reël 5: sagte klank en snaar
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Verander reëls 1 en 2:
Dis Ek wat hul juk
eindlik opgelig het
- Vs. 7 Verander reël 1: Julle roep, en my
- Vs. 8 Onveranderd
- Vs. 9 Onveranderd
- Vs. 10 Onveranderd
- Vs. 11 Onveranderd
- Vs. 12 Verander reël 6: mildlik en oorfloedig.
- Vs. 13 Onveranderd
- Vs. 14 Verander reël 1: Ek het hul laat gaan
- Vs. 15 Verander reël 5: in die vaste spoor
- Vs. 16 Onveranderd
- Vs. 17 Verander reël 6: vredestyd gewees het.
- Vs. 18 Verander reël 2: sou die land oorgroei het,

Ps. 82

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Verander reëls 1, 2, 3, 4, en 7:
Van regdoen kan hul niks verstaan;
hul tas soos blindes waar hul gaan.
Die aard se bodem word onvas!
"Jul is gode, my seuns," dit was
Staan op, o God, vee weg!

Ps. 83

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Verander reël 1: Slagordes opgestel!
- Vs. 3 Verander reël 8: die Midl'ansvorste, HEER,
- Vs. 4 Verander reëls 5, 9 en 12:
soos vlam in berg en bos
met skaamte, skrik en skande,
Hoogste oor alle lande!

Ps. 84

- Vs. 1 Onveranderd

Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reëls 2 en 3:
 wat al sy sterkt in U mag vind,
 en op mag gaan na Sionshoogte.
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 O God, ons skild en ons verweer
 sien tog op op u gesalfde neer,
 skenk hulp en heil aan Sionskoning!
 Een dag is in u huis veel meer
 As duisend waar ek U ontbeer;
 veel liever is ek in u woning
 'n drumpelwagter, as bekend
met ydel vreug in sondaarstent.

Ps. 85

Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 5: Maar laat sy volk nie on-
bedagsaam weer
 Vs. 4 Verander reëls 1, 5 en 6:
 Genade, trou sal dan mekaar ontmoet;
 Die goeie kry ons dan weer uit Gods hand
 as halms buig op vrugbaar akkerland.

Ps. 86

Vs. 1 Verander reëls 3, 5 en 8:
Ek, ellendig, diep in nood,
 O bewaar my, U is magtig;
daar ek net op U vertrou.
 Vs. 2 Verander reëls 3, 4 en 6:
 want my roepstem en elk klag
 klim tot U in bange dag.
 gee my blye vreugdesange;
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Verander reëls 1, 2, 5 en 7:
Ek wil steeds in bange dae
 my benoudheid by U klae:
Onder gode, hoog in ere,
 en geen aardse daad hou stand
 Vs. 5 Verander reël 1: Elke volk in heidenlande –
 Vs. 6 Verander reëls 2 en 8:
Ek sal in u waarheid wandel;
U Naam sal ek ewig prys.
 Vs. 7 Verander reëls 1, 2, 3 en 8:
Ek is droewig en ellendig,
 maar u guns, oor my oneindig,
 het my siel – terneergedruk –
daars geen Godsvrees voor hul oog.
 Vs. 8 Verander reël 3: in genade, ewig trou
 Vs. 9 Onveranderd

Ps. 87

Vs. 1 Verander reël 1 en 4:
Gegrondives staan Jerusalem en stewig,
 het God die Sionspoorte lief vir ewig.
 Vs. 2 Verander reël 2: God self wil jou laat groei
 op grootse wys,

Vs. 3 Verander reël 4: Ek sien hul: Hierdie een is
 daar gebore!
 Vs. 4 en jubel: Hierdie een is daar gebore!
 Vs. 5 Onveranderd

Ps. 88

Vs. 1 Verander reël 3: gee dat die blye son oor
 my
 Vs. 2 Verander reël 2: wat opklim in u oor –
 Vs. 3 Verander reël 2: só kla en kerm ek nou;
 Vs. 4 Verander reël 4: hoe ek in onmag kwyn.
 Vs. 5 Verander reëls 1 en 2:
Met swaard deurboor is ek,
 deur U so gou vergeet;
 Vs. 6 Verander reëls 1 en 3:
 'n lyk in wie daar nou
 wat in die see verdrink daar lê
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verander reëls 1 en 2:
Bekendes, hulle wat
Met my as vriend verkeer.
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Onveranderd
 Vs. 11 Onveranderd
 Vs. 12 Onveranderd
 Vs. 13 Onveranderd
 Vs. 14 Onveranderd
 Vs. 15 Onveranderd
 Vs. 16 Vanaf my vroegste jeug
was ek verdruk gewees;
ek het óf reeds ramp verduur,
óf nog 'n ramp gevrees.
 Vs. 17 Onveranderd
 Vs. 18 Onveranderd
 Vs. 19 Verander reël 1: U het vriend, metgesel

Ps. 89

Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reëls 5 en 6:
vir ewig vestig Ek, o vors, jou nageslagte,
jou troon hou Ek in stand: jou kinders erf
jou magte.
 Vs. 3 Verander reël 2, 5 en 6:
engele prys u trou en waarheid dag en
 nag.
U, groteliks gedug en eindloos in vermoë,
 u vasgelegde trou staan hul altyd voor oë.
 Vs. 4 Verander reëls 5 en 6:
 Die aard en hemel, HEER, die volheid wat
 daarin is,
behoort aan U, wat Self hul oorsprong en
 begin is.
 Vs. 5 Verander reëls 1 en 5:
 Die noorde is geskep, die suide daarmee
 saam;
 geregtigheid beskut u troon aan alle kante,
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reël 2: wat hul beklee met krag
 en onoorwonne mag.

- Vs. 8 Verander reël 3: U het 'n saak gemeld in donker nog verlore:
- Vs. 9 Verander reëls 5 en 6:
wie hom beangstig, of dit nooit teen hom wil waag nie,
dié sal my hand nie soek met strafgerig en plaag nie.
- Vs. 10 Onveranderd
- Vs. 11 Verander reël 4: deur my as koning van die konings uitverkore.
- Vs. 12 Verander reël 5: maar dwaal hul verder af in hulle bose weë –
- Vs. 13 Verander reëls 5 en 6:
Ek wil nie truggaan op my heilige verbond nie,
of ooit die woord herroep wat uitgaan uit my mond nie.
- Vs. 14 Verander reëls 1 en 3:
In heiligheid het Ek aan Dawid trou gesweer,
sy nageslag en troon sal voor My wees oneindig,
- Vs. 15 Verander reëls 2 en 6:
hom wat gesalf was, in sy verre nageslag!
al wat verbygaan, roof en spot na welgevalle.
- Vs. 16 Onveranderd
- Vs. 17 Onveranderd
- Vs. 18 Verander reël 3: Gedenk hoe skimp en smet die voetstap begelei het

Ps. 90 (Tweede melodie [Jannasch])

- Vs. 1 Verander reël 4: die aard uit niks geroep was, lank tevore –
- Vs. 2 Verander reëls 3 en 6:
U knak die steel van al sy snelle jare,
'n enkel dag; 'n nagwaak en niks meer.
- Vs. 3 Verander reëls 2, 3 en 5:
so snel oorgolf? Hy leef in slaap en dromel!
Die môre staan hy regop in sy strewe
maar teen die aand, dan word hy afgesny,
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Verander reël 3: ons lewensom van droewe dae, nagte,
- Vs. 6 Verander reëls 2, 5 en 6:
Die ydel pronk van wat ons net vermoei het!
Wie ken u toorn in sy woede en krag,
wie ken u gramskap met genoeg ontsag?
- Vs. 7 Verander reëls 1, 4 en 6:
Maar wie kan leef deur altyddeur te klae?
...
ons hart kan vul met dank- en lofgesange.
Keer trug na ons, betoon ons medely!
- Vs. 8 Verander reël 5: en ná die swaarkry van die sware proef,
- Vs. 9 Verander reël 3: Laat oor ons neerskyn al u lieflikhed!

Ps. 91 (Tweede melodie [Jannasch])

- Vs. 1 Verander reëls 1, 6 en 8:
Wie toevlug neem in veilge hut
by U is dit die beste;
in nood my veilge veste.
- Vs. 2 Verander reëls 1 en 3:
Daars nette, waar jou voet ook gaan,
uit donker plekke voel jy aan
- Vs. 3 Verander reëls 1 en 4:
Geen vrees, wanneer in donker nag
so snel kom aangeswewe.
- Vs. 4 Verander 1 met ; aan die einde van reël 2.
- Vs. 5 Verander reëls 1, 7 en 8:
Wie toevlug neem in veilge hut
jou tent word, eensaam in die veld,
deur geen gevaar geraak nie.
- Vs. 6 Verander reëls 1, 3 en 6:
Rondom jou ruis die engelvoet
hul kom die wandlaar tegemoet
die hulp van hulle hande,
- Vs. 7 Verander reël 2: vertrap dié roofbespringer;
- Vs. 8 Verander reël 7: sodat hy bly aanskouer word

Ps. 92

- Vs. 1 Verander reëls 5 en 6:
as stil in môrewagte,
Hy ons met guns omring?
- Vs. 2 Verander reëls 2 en 4:
Hom wat sy guns ons bied –
Met harp en siter eer nie?
- Vs. 3 Verander reëls 3, 6 en 7:
Hoe reik u wys besluit!
in waansin vasgehou;
hul weet nie dat hul gou
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Onveranderd
- Vs. 7 Verander reëls 3 en 4:
sal geen vermindring kom
van bloei en edel vrugte.

Ps. 93 (Melodie Ges. 279; alternatiewe: Ps. 116, Ges. 191)

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Onveranderd
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 Verander reël 1: Al u getuienis, HEER, is getrou

Ps. 94

- Vs. 1 Verander reël 3: Vertoon u stralende gesig,
- Vs. 2 Verander reël 6: ons uitlag met hul lastertaal?
- Vs. 3 Onveranderd

- Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Verander reël 4: die Maker van die oog en lig?
 Vs. 6 Verander reël 1: Maar, mens, die HEER ken jou gedagte –
 Vs. 7 Verander reël 1: hy is getrou en bly geduldig;
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Onveranderd
 Vs. 11 Verander reël 4: moeite en onreg wil versin?
 Vs. 12 Verander reël 3: my rotssteen en my toe-verlaat.

Ps. 95

- Vs. 1 Verander reëls 5 en 6:
 sy vriendelik aangesig ontmoet
 wat nuwe vreug in ons gewek het.
 Vs. 2 Verander reëls 1, 3 en 4:
 Bo al die gode in hul prag
 is groot en ken geen grens of lyne.
 Die aard se diepste binnekant
 Vs. 3 Verander reël 4: Laat ons met lof en eerbied bid;
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Verander reël 2: wat al deur weg neig van my pad,

Ps. 96

- Vs. 1 Verander reël 2: Die aard se verste perke
 Vs. 2 Verander reëls 3 en 6:
 die volke: krag en wonder;
 bo elke god is Hy.
 Vs. 3 Verander reëls 1 en 3:
 Die gode tot wie volke bid,
 Die HEER is skeppingskragtig:
 Vs. 4 Verander reëls 1, 3, 4 en 5:
 By Hom is krag en sieraad; daar
 waar God troon in sy woning.
Geslagte van die volkeskaar,
Bring lof en roem en eer
 Vs. 5 Verander reël 6: moet voor Hom vrees en beef.
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reël 5: Dan breek die boom en bos
 Vs. 8 Verander reël 1: Laat aard en hemel juig voor Hom!

Ps. 97

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 3: deur God self uitgestuur,
 Vs. 4 Verander reël 1: Beskaamd word elke siel
 Vs. 5 Onveranderd

- Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reëls 1 en 2:
 Gods vriendlik aangesig straal vrolikheid en lig
 deur duisternis en smarte vir die opregte harte

Ps. 98 (Alternatiewe melodie: Ges. 40)

- Vs. 1 Verander reëls 3, 4 en 8:
 sy regterhand, vol krag en ere,
 sy heilge arm bring redding aan.
 soos sonnestraal oor berg en veld.
 Vs. 2 Verander reël 4: as onse God sy heil ons skenk.
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Verander reëls 2, 4 en 7:
 in jubel saamklap tot sy eer;
 die juigtoon altyd eggo weer!
 Hy plaas sy regstroon in die wolke

Ps. 99

- Vs. 1 Verander reël 4 (7): Aarde, al wat lewe –
 laat dit voor Hom bewe!
 Vs. 2 Verander reël 3 (5): Hoog gedug sy Naam.
 Laat hul almal saam
 Vs. 3 Verander reël 2 (3): Sal Hy volke straf, Isr'el reg verskaf.
 Vs. 4 Verander reël 4 (7 en 8): orde vir hul lewe
 deur hul God gegewe.

Ps. 100 Onveranderd**Ps. 101**

- Vs. 1 Verander reël 1: Ek wil 'n lied van reg en goedheid sing
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verkeerde hart bly ver van my af staan!
 Ek roel hul uit wat sluwe gange gaan
 van lasterpraat. Die trotse hart en oog,
nooit nie dedoog.
 Vs. 4 Verander reël 4: agter my aan.
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Verander reël 3: sodat die Godstad goed
 bewaak en vry

Ps. 102

- Vs. 1 Verander reëls 1, 3, 6 en 8:
 HEER, u goedheid is oneindig;
 as ek in my krag te kort,
hom u aangesig nie weier;
 help my, HERE, help my gou!
 Vs. 2 Verander reëls 1, 3, 5, 7 en 8:
 Net soos rook in storm my lae,
 my gebeente dor geskroei,
 En soos plante op die lande,
 in ellend het ek vergeet,

- soos 'n kranke_brood te eet.
- Vs. 3 Verander reëls 2 en 8:
ek voel been aan my vleis klewe
sit en tuur, net ek alleen.
- Vs. 4 Verander reëls 1, 2 en 7:
Eensaam kla ek deur die nagte,
soos 'n uil, my dowwe klagte.
Ek moet as soos brode eet,
- Vs. 5 Verander reëls 5 en 6:
Maar U, Heer, U is oneindig,
U gedagtenis bestendig;
- Vs. 6 Verander reëls 3 en 4:
tyd van smart is eindlik om,
dag van guns het tog gekom.
- Vs. 7 Verander reël 1: Heidens wie hier hoog in
waarde
- Vs. 8 Verander reëls 1, 2 en 6:
Watter skrifte van genade
Sal geskryf word oor u dade
- Vs. 9 Verander reël 6: oor die aardbreedte_kom
nader,
- Vs. 10 Verander reëls 3 en 8:
Maar nou? ... Ek het ingestort!
Wyl u jare ewig duur.
- Vs. 11 Verander reël 1: HEER, die aard en hemel-
boë
- Vs. 12 Onveranderd

Ps. 103

- Vs. 1 Verander reël 3: Verhef sy heilge Naam
met lof en prys!
- Vs. 2 Verander reël 6: en in die nood was Hy jou
hulp gewees.
- Vs. 3 Verander reël 6: maar aan verdruktes
skenk Hy rus en vreug.
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Verander reël 1: Hy sal nie altyd twis teen
ons ontrou nie
- Vs. 6 Verander reëls 2, 5 en 6:
so sal sy guns, uit ewig mededoë,
ver weg is van die kwynende aandtranse,
so ver het Hy ons sondes weg laat gaan.
- Vs. 7 Verander reëls 2 en 6:
sy kind aanskou met tere mededoë
en ons was stof van jongs af aan gewees.
- Vs. 8 Verander reël 5: verwelk die kroon wat
lustig daar geblom het:
- Vs. 9 Verander reël 1: Maar Gods genade,
goedheid is oneindig
- Vs. 10 Verander reëls 1 en 5:
God het sy troon gebou bo lug en wolke,
sy engle wat met volle heldekragte
- Vs. 11 Verander reëls 3 en 6:
Laat hemel, aarde, see en berg en dal
En jy, my siel, loof jy Hom bowe-al.

Ps. 104 (Alternatiewe melodie: Ps. 100)

- Vs. 1 Verander reëls 1 en 2:

Ontwaak, my siel, en loof die HEER!
My God, U is uitnemend meer

- Vs. 2 Onveranderd
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 Verander reëls 1 en 4:
Die aarde is deur sy bevel
het hoogste berge oorgespoel,
- Vs. 5 Verander reëls 1 en 4:
U het, soos in 'n onweersvraag,
U het vir hul die plek gewys.
- Vs. 6 Onveranderd
- Vs. 7 Verander reëls 2 en 4:
en wilde-esels les hul dors;
wat uit die takke_stem laat hoor.
- Vs. 8 Verander reëls 2 en 3:
die berge_aarde drink 'n seen;
en gras spruit vir die veedier uit,
- Vs. 9 Verander reël 1: die brood wat al sy kragte
voed,
- Vs. 10 Verander reëls 2 en 3:
wilde bome en seders plant
het wyd hul lower oopgevou
- Vs. 11 Onveranderd
- Vs. 12 Onveranderd
- Vs. 13 Verander reël 3: Maar as die son sy loop
begin,
- Vs. 14 Verander reël 4: Oneindig is u werketal,
- Vs. 15 Verander reël 4: wat wemel in sy eind-
loosheid.
- Vs. 16 Verander reël 4: en in die hoogste vreugde
deel.
- Vs. 17 Verander die ; met_aan die einde van reël
4.
- Vs. 18 Verander reëls 1 en 4:
Neem U hul asem weg, hul keer
dan leef hul, en die aarde leef.
- Vs. 19 Verander reël 4: sy hand slaan berge aan
die brand.
- Vs. 20 Onveranderd
- Vs. 21 Onveranderd

Ps. 105

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Verander reël 3: beroem jul in sy heilge
Naam.
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Verander reël 1: Die HEER wat sy verbond
nooit skend nie,
- Vs. 7 Verander reëls 2 en 5:
het God gesê: "Ek laat jul erwe
Die volk was min nog en gering
- Vs. 8 Onveranderd
- Vs. 9 Verander reëls 1, 2, 3, 5 en 6:
Hy stuur aan konings hierdie wete:
"Raak my gesalfdes, my profete,
nie aan nie met onheilig hand."
Hy breek daar elke staf van brood -

- Egipte kwyn van hongersnood.
 Vs. 10 Verander reël 4: wat in gevangnisbande ly:
 Vs. 11 Verander reëls 4, 5 en 6:
gelouter in die lydensnag.
 Maar eindlik breek die daagraad aan:
 die koning het hom toe ontslaan.
 Vs. 12 Onveranderd
 Vs. 13 Onveranderd
 Vs. 14 Verander reëls 3 en 4:
 se harte omgekeer in haat.
 Faro se knegte smee verraad
 Vs. 15 Onveranderd
 Vs. 16 Onveranderd
 Vs. 17 Verander reël 1: Die paddas kruip in al hul
 wonings,
 Vs. 18 Verander reël 1: Hy dek hul lug met wolk
 en donder
 Vs. 19 Onveranderd
 Vs. 20 Onveranderd
 Vs. 21 Onveranderd
 Vs. 22 Onveranderd
 Vs. 23 Onveranderd
 Vs. 24 Onveranderd

Ps. 106

- Vs. 1 Verander reëls 3, 4, 5 en 6:
 Sy goedheid ken geen paal of perke.
Wie sal aan God die hulde bring
Of woorde vind vir al sy werke?
Wie kan sy lof ten volle sing?
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 5: hul het daarop geen ag
 gegewe
 Vs. 4 Verander reël 5: sy vloedgolf agteruit moes
 steier,
 Vs. 5 Verander reëls 2 en 3:
 terugswaai, kon nóg vors nóg volk
 geen weg meer vind na veilge boorde –
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reël 4: het die rebelle gou ver-
 swelg,
 Vs. 8 Verander reël 3: voor dooi gietbeeld
 neergeboë,
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Verander reël 6: dit was 'n wanklank in sy
 oor.
 Vs. 11 Verander reël 1: God het sy hand gehef,
 tot straf
 Vs. 12 Verander reëls 4 en 6:
 Hul het geëet die offervleis
 en gramskap het teen hul verrys.
 Vs. 13 Verander reël 4: Dis hom, die heilge helde-
 feit,
 Vs. 14 Onveranderd
 Vs. 15 Verander reëls 2 en 4:
 die volk ontsien en voort laat plant;
 en ywig in hul godediens,
 Vs. 16 Verander reëls 5 en 6:
 het Kan'an vol afstootlikhede,

- en hulle self bevlek geword.
 Vs. 17 Onveranderd
 Vs. 18 Verander reël 6: was oor hul harde lot
 begaan.
 Vs. 19 Verander reël 2: laat vind, ook by die teen-
 party.
 Vs. 20 Onveranderd

Ps. 107 (Tweede melodie [De Heer])

- Vs. 1 Verander reël 3: Vermeld dit, wie behoed
 is,
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reël 2: getuime voor Gods mag
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Verander reël 5: wat elke kwaal genees
 het,
 Vs. 10 Onveranderd
 Vs. 11 Onveranderd
 Vs. 12 Verander reël 8: in diepste watergolwe.
 Vs. 13 Onveranderd
 Vs. 14 Verander reël 2: die wind se krag verspil;
 Vs. 15 Onveranderd
 Vs. 16 Verander reëls 2 en 3:
 van stroom in dorland om;
 Hy laat oor yrugbre oorde
 Vs. 17 Verander reël 6: wat honger was, verlig
 het,
 Vs. 18 Verander reëls 2 en 3:
 die seënmaat weer op:
hande en wynstok lewer
 Vs. 19 Onveranderd
 Vs. 20 Onveranderd
 Vs. 21 Onveranderd

Ps. 108 (Melodie: Ps. 84; alternatiewelik Ps. 147)

- Vs. 1 Verander reël 2: As ek my môrelied U wy.
 Vs. 2 Verander reëls 2 en 7:
 en bo die aard u heerlijkheid!
"Sal Sigemstad my eie heet
 Vs. 3 Verander reëls 1 en 8:
"Ek sal Gileads Heerser bly,
Juig, Filistea, tot my eer.
 Vs. 4 Verander reël 3: Dis U wat ons nie by wou
 staan,

Ps. 109 (Melodie van Genade, onbeskryflik groot [Liedboek 510])

- Vs. 1 Verander reël 6: met wraak op my gelet!
 Vs. 2 Verander reël 4: sy bede pleit teen hom.
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Verander reël 2: hou in gedagte, HEER!
 Vs. 6 Verander reël 5: as kleed het hy dit aange-
 trek,

- Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verander reël 4: my hart_deurwond daar-by:
 Vs. 9 Verander reëls 1 en 3:
 By lyding kom die smaadgekwel:
 As U op wie ek my hoop stel,
 Vs. 10 Onveranderd

Ps. 110

- Vs. 1 Verander reëls 1 en 2:
 Die Heer is dit wat tot my HEER gespreek het:
 "Sit aan my regterhand as hoogste Heer,
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 3: Hul sal verskyn in heilig feesgewade,
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Verander reëls 1 en 4:
 Groot-Priester wat die Heer so hoog geëer het
 na Melgisédeks ewig priesterskap!
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Onveranderd

Ps. 111

- Vs. 1 Verander reëls 1 en 3:
Met heel my hart wil ek die HEER
en vir God dank die duisendtal.
 Vs. 2 Verander reëls 1 en 5:
 Sy daad is net majesteit,
 en sy genade in geskrif
 Vs. 3 Verander reël 2: hul spyse mildlik toeberei.
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Verander reël 4: Sy vrees is wysheid van begin.

Ps. 112 (Melodie: Ps. 88)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reël 2: geweldig wees op aard;
 Vs. 3 Verander reël 3: en duursaam__sy geregtigheid
 Vs. 4 Verander reël 1: Oprektes vind in God
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Verander reëls 1 en 4:
 Hy sal nooit wankel nie,
 'n ewig seën is.
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Onveranderd

Ps. 113 (Melodie: Ps. 24)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 3: laat woon by prinse in paleise.

Ps. 114 (Melodie: Ges. 37)

- Vs. 1 Verander reël 3: getrek het, het God Juda-stam
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd

Ps. 115 (Melodie: Ges. 192)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 2: goud of silwerbeeldnis,
 Vs. 4 Verander reël 1: Ore het hul, maar dis doof
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Verander reëls 2, 4 en 6:
 Hy_hul hulp; hul skild is Hy.
 Hy_hul hulp; hul skild is Hy.
 Laat die HEER jul bystand wees!
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verander reël 5: Hy wat spreek, en dit geskied,
 Vs. 9 Verander reëls 1 en 2:
 HEER, die hemel_u paleis,
 U het die aard ons gegee:

Ps. 116

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reëls 1 en 4:
 Om my was bande_strikke van die dood;
ek het die HEER gesmeek in al my nood:
 Vs. 3 Verander reël 2: God het gehoor; Hy is my lofsang waardig;
 Vs. 4 Verander reël 2: Ek was verswak, maar Hy is vol ontferming.
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reëls 1 en 2:
Kan ek die HEER vir al sy guns vergeld?
 Wat bring ek Hom uit dank vir sy genade?
 Vs. 8 Verander reël 4: Hoe kosbaar, HEER, is in u oog hul dood!
 Vs. 9 Verander reël 3: my band is los; vir hoër diens verkore,
 Vs. 10 Verander reël 1: Ek sal u Naam met dankerkenning prys

Ps. 117 (Melodie: Ges. 146)

- Vs. 1 Onveranderd

Ps. 118 (Alternatiewe melodie: Ges. 40)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reëls 5 en 8:
 Ek sal nie langer hulploos wees nie,
 wat magtloos is as God bewaar.
 Vs. 4 Verander reël 5: Dis beter by gebed en wense

- Vs. 5 Verander reëls 1, 3 en 7:
Toe al die heidens my omring het,
en hul al aan my opgedring het,
toe hul met moordlus my bespring het,
- Vs. 6 Verander reël 4: maar hul is in Gods Naam
verslaan.
- Vs. 7 Verander reël 7: hul tent weerklink van
dankpsalme: (dankpesalme)
- Vs. 8 Verander reëls 4 en 6:
maar hef sy volk uit pyl en smaad.
wat tot die dood toe my omknel;
- Vs. 9 Verander reël 3: Hy het gehoor in donker
dae
- Vs. 10 Onveranderd
- Vs. 11 Verander reëls 2, 5 en 6:
veraglik het 'n plek ontsê,
Dié werk van God se alvermoë
het deur God self geskied, deur wie
- Vs. 12 Onveranderd
- Vs. 13 Verander reël 5: Die HEER, die God van ons
vertroue,
- Vs. 14 Onveranderd
- Ps. 119** (Melodie: ou Koraalboek; alternatiewelik:
Ges. 130)
- Vs. 1 Verander reël 4: en op sy getui'nis let.
- Vs. 2 Verander reëls 3 en 7:
Kon ek maar, sou ek van harte.
in u wet my opgeteken,
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 Verander reël 1: Hoe sal in sy jeug die
jongling,
- Vs. 5 Verander reëls 4, 6 en 7:
en nog minder U bemin.
Leer my tog wat reg is wél.
Met my mond het ek die wysheid
- Vs. 6 Verander reël 6: wat my soet oorpeinsing
is;
- Vs. 7 Onveranderd
- Vs. 8 Verander reëls 7 en 8:
juig ek tog in teëspoede,
want u wet skenk vreug en raad.
- Vs. 9 Verander reëls 3 en 5:
U aan wie ek als vertel het,
Lei my altyd voort en verder
- Vs. 10 Onveranderd
- Vs. 11 Onveranderd
- Vs. 12 Verander reëls 3 en 6:
u belofte aan u dienaars –
stort lewe in my gemoed
- Vs. 13 Onveranderd
- Vs. 14 Verander reël 1: Ek sal wandel in die
ruimte,
- Vs. 15 Verander reël 1: Wees, o HEER, tog nou
gedagtig
- Vs. 16 Verander reëls 1 en 4:
As ek, weg van nietighede,
van begin af was gewees:
- Vs. 17 Verander reël 3: en 'n heilge vuur van ywer
- Vs. 18 Verander reëls 4, 5, 6 en 8:
en die nag die aard oorsprei.
Dis 'n wonder! Nee, geen wonder,
want te hou aan u gebod
en op aard my hoogste lot.
- Vs. 19 Verander reëls 3 en 5:
wat U aan my toevertrou het
Voor U is my hart volkome
- Vs. 20 Verander reël 2 en 4:
om my aan u wet te hou;
bly ek steeds daaraan getrou.
- Vs. 21 Onveranderd
- Vs. 22 Onveranderd
- Vs. 23 Verander reël 8: uit u goedheid en,
oervloed.
- Vs. 26 Verander reël 1 en 7:
U, o HEER, het my geskape
dat my siel oor u beloftes
- Vs. 27 Onveranderd
- Vs. 28 Onveranderd
- Vs. 29 Verander reël 7: dat oor my geen skaamte
kom nie
- Vs. 30 Verander reël 3: en ek vra met smagtend
oë:
- Vs. 31 Verander reël 6: Wag U, HEER, nog met u
straf?
- Vs. 32 Verander reëls 6 en 8:
hoe kon ek u wet laat vaar?
dan sal ek u woord bewaar.
- Vs. 33 Verander reël 7: soos die aarde dit beves-
tig
- Vs. 34 Verander reël 2: niks wat u verordning
breek;
- Vs. 35 Verander reëls 7 en 8:
maar ek let op hoë dinge;
gee op u getui'nis ag.
- Vs. 36 Verander reël 7: net u wet, in duur
oneindig,
- Vs. 37 Verander reël 1: Waarom dan dat ek u
wette
- Vs. 38 Verander reëls 1 en 7:
HEER, ek wyk deur u genade
daarom dan dat ek van harte
- Vs. 39 Verander reël 5: Ek sal sweer, deur u ont-
ferming
- Vs. 40 Verander reëls 5, 7 en 8:
Of my lewe in gevaar is,
u wet kan ek nie vergeet nie,
daartoe is my hart geneig.
- Vs. 41 Onveranderd
- Vs. 42 Verander reëls 1 en 2:
Vir u wette het ek liefde,
vir die twyfelaars net haat.
- Vs. 43 Verander reëls 1, 2 en 8:
Stel u woord my tot 'n grondslag,
dat ek lewe, en nie loop
wat bedrog hul grondslag maak.
- Vs. 44 Verander reëls 1, 2, 4 en 6:
HEER, U skei die goddelose,
soos ons skuim skei van metaal,

- dat u liefde in my daal.
dan word vrees en liefde een;
- Vs. 45 Onveranderd
- Vs. 46 Verander reëls 2, 3 en 7:
wat u wet verbreek, geduld?
Kom dan eindlik, doen vergelding
meer gelouter en gewaarmerk
- Vs. 47 Verander reëls 5 en 6:
HEER, u wet is my 'n wonder;
sy diepte wil ek deurgrond;
- Vs. 48 Verander reël 7: wat in u verbondsgeheime
- Vs. 49 Verander reël 1: Laat die kwaad oor my nie
heers nie.
- Vs. 50 Verander reël 4: en u waarheid waar en eg.
- Vs. 51 Onveranderd
- Vs. 52 Onveranderd
- Vs. 53 Onveranderd
- Vs. 54 Verander reëls 3, 6 en 7:
roep ek my u woord te binne
na u heilig ordening;
want die bose wetsveragters
- Vs. 55 Verander reël 6: ek is aan u wet verkleef;
- Vs. 56 Verander reël 1: Ver is u heil van die bese,
- Vs. 57 Verander reëls 1, 2 en 6:
Ek sien hier die troueloses –
en bemerk hoe hul U smaad,
soetste spys is vir my gees;
- Vs. 58 Onveranderd
- Vs. 59 Verander reël 2: is my liefde vir altyd:
- Vs. 60 Verander reëls 4 en 5:
vol van liefde en ontsag.
Voeg ek my na u bevele
- Vs. 61 Onveranderd
- Vs. 62 Onveranderd
- Vs. 63 Onveranderd

Ps. 120 (Melodie: Liedboek)

- Vs. 1 Verander reël 5: bid tot God my bitter
klagte,
- Vs. 2 Verander reëls 4, 5 en 6:
Watter straf ag God jou waardig,
Lastertong, wat tog so vaardig
lastertaal na my toe skiet?
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 Verander reël 1: Wee my, dat ek rond moet
swerwe

Ps. 121

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Onveranderd
- Vs. 3 Verander reël 4: Die HERE sal met jou
saamgaan.
- Vs. 4 Onveranderd

Ps. 122

- Vs. 1 Verander reël 5: O heilge stad, gelukkig
oord.

- Vs. 2 Verander reëls 4, 7 en 9:
hy juig en gaan jou poorte in
Vir vriend en broer soek ek jou vrede;
soek ek vir jou die goeie stad,

Ps. 123

- Vs. 1 Verander reël 3: Net soos die kneg sy oog
nie weg wil keer nie,
- Vs. 2 Onveranderd

Ps. 124

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Onveranderd
- Vs. 3 Verander reëls 2 en 5:
die woedend ondier het ons nie geraak;
Dus loof ons God: Hy het ons vrygemaak!
- Vs. 4 Onveranderd

Ps. 125 (Melodie: Ges. 34)

- Vs. 1 Verander reëls 1 en 3:
Dié wat op God vertrou in nood,
is soos die Sionsberg so groot
- Vs. 2 Verander reëls 1 en 3:
Die hoë berge is aiom
rondom die stad Jerusalem:
- Vs. 3 Verander reëls 1 en 3:
So is die HEER altyd rondom
'n berg wat stewig vas bly staan
- Vs. 4 Verander reëls 1, 3 en 4:
Hy sal sy Sion wat getrou
nie ewiglik laat bly of rou
in tirannieke mag,
- Vs. 5 Verander reëls 1 en 3:
Ons sal nie ewiglik hier bly
laat ons tog nimmer maar ons hand
oort uitstrek na die kwaad!
- Vs. 6 Verander reëls 1 en 3:
O HEER, wat hulle laat vergaan
doen goed aan wie opreg van hart
- Vs. 7 Verander reëls 1, 2 en 3:
Ek bid vir Israel u volk
Mag vrede hul oorsweef!
En mag u vrede ewig bly

Ps. 126 (Melodie: Ges. 230)

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Verander reëls 4, 6 en 7:
in droefheid en ellende neer.
herstel ons lot, laat ons herlewe,
soos stromen in die Suiderland
- Vs. 3 Verander reël 7: En jublend dra sy flukse
hand

Ps. 127 (Melodie: Ges. 146)

- Vs. 1 Verander reël 6: sy oog nie oor die stad-
muur gaan.

- Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reëls 3 en 6:
 is 'n beloning eindloos groot
gebore uit die krag van jeug.

Ps. 128 (Alternatiewe melodie: Ges. 47)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reël 4: wat ons die blaar ontvou
 –
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd

Ps. 129

- Vs. 1 Verander reëls 2 en 4:
 Laat Israel dus kla sy lewensklagte.
 Oorweldig deur 'n vloed van meerder
 kragte.
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 1: Dit is 'n troos dat God die
 onreg wreek!
 Vs. 4 Verander reëls 1 en 4:
 Laat hul wat Sion haat, veragtlik wyk
 maar gou verdor as skroeiwind dit verwaai
 het;
 Vs. 5 Verander reël 4: om met armsvol sy koring
 op te laai nie;
 Vs. 6 Verander reël 2: en oestydgroet die maaier
 sal bejeën,

Ps. 130 (Alternatiewe melodieë: Liedboek 2de
 melodie; Ges. 47, Ps. 128, Ges. 133)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reël 3: wie sou een enkel stonde
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Verander reël 4: sy heil breek eindlik deur.

Tweede beryming (Kuhn): Onveranderd

Ps. 131 (Melodie Ps. 134; alternatiewe: Ps. 45, Ps.
 100, Ps. 104)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reël 2: weer één met God se
heilge wil.
 Vs. 3 Onveranderd

Ps. 132

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 3: voor ek onder die stamme
 weer
 Vs. 4 Verander reël 5: dit weer gevind, die heilge
 kis.
 Vs. 5 Verander reël 5: U met die ark van krag en
 eer!
 Vs. 6 Onveranderd

- Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verander reël 2: gee hul op my getui'nis
 ag,
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Verander reël 4: Priesters sal ek met heil
 beklee,
 Vs. 11 Verander reël 3: en skaamte tref sy teen-
 party.

Ps. 133

- Vs. 1 Verander reëls 2 en 5:
 dat broeders woon in onverstoorde vrede.
 sy baard oordrup en heilge kleed deurtrek
 –
 Vs. 2 Onveranderd

Ps. 134

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reël 3: hef priesterlike hand en
 pleit,
 Vs. 3 Verander reël 3: Hy wat beveel_en – dit
 geskied,
 Vs. 4 Onveranderd

Ps. 135 (Alternatiewe melodieë: Ps. 146, Ges.
 192)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Verander reëls 1, 2 en 6:
 Hy wat wolk en dampe stuur
 van die aard se verste end,
 uit sy skattekamers voort.
 Vs. 5 Verander reëls 1 en 6:
 Hy het strafbevel gegee:
wys Hy jou, Egipteland!
 Vs. 6 Verander reëls 2 en 5:
Volk en konings het beswyk.
Kanaansryke – neergestort,
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verander reël 6: U sal hul in liefde aanskou.
 Vs. 9 Verander reël 2: goud of silwerbeeltenis,
 Vs. 10 Verander reël 1: Ore het hul, maar dis doof
 Vs. 11 Onveranderd

Ps. 136 (Melodie: Ges. 190)

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reël 2: wat oor aardse mag
 regeer;
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Verander reël 1: En die aarde, laag, het Hy
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verander reël 1: Maan en ster, in minder
 prag,

- Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Onveranderd
 Vs. 11 Onveranderd
 Vs. 12 Onveranderd
 Vs. 13 Onveranderd
 Vs. 14 Onveranderd
 Vs. 15 Verander reël 1: Hy het konings so gedood
 Vs. 16 Onveranderd
 Vs. 17 Onveranderd
 Vs. 18 Onveranderd
 Vs. 19 Onveranderd
 Vs. 20 Verander reël 2: allerhoog in mag en eer;

Ps. 137 (Melodie: Ges. 34; alternatief: Ges. 177)

- Vs. 1 Verander reëls 1 en 3:
 Aan die rivier het ons gesit
 as swerfgedagtes hartseer wek
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 3: "Kom sing vir ons 'n
 Sionslied,
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Verander reël 4: Ek sal, ek sal onthou.
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Verander reël 2: verdelg het in jou trots –

Ps. 138

- Vs. 1 Verander reëls 3 en 8:
voor afgodsbeeld, in psalmgeklank,
 u heilge Naam eerbiedig lowe.
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd

Ps. 139

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reël 6: u hand op my in al my
 gange.
 Vs. 3 Verander reëls 2 en 5:
 te wonderbaar – wie kom daarby?
Kan my nêrens aan U onttrek nie,
 Vs. 4 Verander reël 1: As ek op vleuls die hemel
raak,
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Verander reël 2: al my gebeente vorm U,
 HEER,
 Vs. 8 Verander reël 5: voor ek begin het om te
 lewe,
 Vs. 9 Verander reël 1: Hoe kosbaar u gedagtes,
 HEER!
 Vs. 10 Onveranderd
 Vs. 11 Onveranderd
 Vs. 12 Verander reëls 1, 4 en 5:
 Deurgrond, o HEER, en ken die smart,
 'n skadelike weg mag wees.

En lei voortaan my wankelskrede

Ps. 140 (Melodie: Ps. 134)

- Vs. 1 Verander reël 3: wat hart en hande saam
laat span
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Onveranderd
 Vs. 9 Verander reël 4: en onheil jaag hul uit die
 land.
 Vs. 10 Onveranderd
 Vs. 11 Onveranderd

Ps. 141

- Vs. 1 Onveranderd
 Vs. 2 Verander reël 2: my bede wees voor u
gesig;
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Verander reël 1: Bewaar my denke, hart en
 handel,
 Vs. 5 Verander reëls 1 en 2:
Ek voel aan liefdetug verbonde:
 soos salf vir my hoof is dit my
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verander reël 1: Op U rig ek my wenend
 oë;
 Vs. 9 Onveranderd
 Vs. 10 Onveranderd

Ps. 142 (Melodie: Ps. 134)

- Vs. 1 Verander reël 3: ek kla my node in Gods
 oor,
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Onveranderd
 Vs. 4 Onveranderd
 Vs. 5 Onveranderd
 Vs. 6 Onveranderd

Ps. 143

- Vs. 1 Verander reël 2: Daar is in my hart geen
stille vrede!
 Vs. 2 Onveranderd
 Vs. 3 Verander reël 5: uit herinnering uitgewis
 Vs. 4 Verander reël 1: My gees versmag by die
 benouing,
 Vs. 5 Verander reëls 3 en 7:
 net soos 'n dorre akkerland,
 en gloei in hittig somerbrand.
 Vs. 6 Onveranderd
 Vs. 7 Onveranderd
 Vs. 8 Verander reël 5: my voortlei in 'n veilige
 land.

- Vs. 9 Verander reëls 2, 3 en 4:
skenk om u Naams wil my die lewe!
En maak my siel weer eens verblyd;
bo sy benoudheid hoog verhewe.
- Vs. 10 Onveranderd

Ps. 144 (Melodie: Ou Koraalboek Ps. 2)

- Vs. 1 Verander reël 1: Geloofd sy God wat my in
wankeltyd
- Vs. 2 Verander reëls 3 en 4:
Soos skaduwees verdamp sy lewenstyd:
en sy bestaan is enkel nietigheid.
- Vs. 3 Verander reël 6: want vreemdes dreig my
met gewisse dood.
- Vs. 4 Verander reël 6: want vreemdes dreig my
met gewisse dood.
- Vs. 5 Verander reël 6: ons kleinvee talloos hup-
pel oor die veld,
- Vs. 6 Verander reël 2: Salig die volk met wie dit
só mag gaan!

Ps. 145 (Melodie: Ges. 279)

- Vs. 1 Verander reël 3: u Koningseer wat elke
kroon oorstraal,
- Vs. 2 Onveranderd
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 Onveranderd
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Onveranderd
- Vs. 7 Verander reël 2: Gods gunsvolk sing sy
roem op helder wys,
- Vs. 8 Verander reël 1: U magsdaad blink – 'n
son aan die gewelf!
- Vs. 9 Verander reël 2: hul wag op U, ja, elke
skepseel wag.
- Vs. 10 Onveranderd
- Vs. 11 Onveranderd
- Vs. 12 Onveranderd

Ps. 146 (Alternatiewe melodie: Liederwysie [in die
FAK-Sangbundel])

- Vs. 1 Verander reël 3: Sal, solank ek leef, my
psalme
- Vs. 2 Onveranderd
- Vs. 3 Verander reël 6: op die HEER alleen bly
wag.
- Vs. 4 Verander reël 1: Die die HEER wat aard en

- hemel,
- Vs. 5 Verander reël 3: wat uit liefderyk erbarme
- Vs. 6 Onveranderd
- Vs. 7 Verander reël 2: met 'n wakend oog aan-
skou,
- Vs. 8 Onveranderd

Ps. 147 (Melodie: Ou Koraalboek)

- Vs. 1 Verander reël 8: versamel op die heilge erf.
- Vs. 2 Onveranderd
- Vs. 3 Verander reëls 3 en 7:
Hom wat die lug met wolke sprei
die rawenes op milde wys
- Vs. 4 Verander reël 1: Gods krag is nie soos
mensemag
- Vs. 5 Onveranderd
- Vs. 6 Verander reël 8: wie kan voor so 'n koue
staan?
- Vs. 7 Onveranderd

Ps. 148

- Vs. 1 Verander reëls 1, 3 en 7:
Loof uit die hemel, loof die HEER!
Loof, heilge engle, om sy troon,
Loof, al die sterre, maan en son:
- Vs. 2 Verander reëls 1, 3 en 6:
Loof, hemel van die hemelhoog,
wat van die aarde opgevlug
Is hul bevestig en 'n orde
- Vs. 3 Verander reël 1: Loof van die aarde God se
Naam,
- Vs. 4 Verander reëls 1 en 4:
Loof, wilde dier en alle vee;
Loof, volke, konings hoog gedug!
- Vs. 5 Verander reël 3: oor aarde hemel, ver en
wyd,

Ps. 149 (Melodie: Ges. 1)

- Vs. 1 Onveranderd
- Vs. 2 Verander reël 4: Die HEER het sy volk guns
betoon
- Vs. 3 Onveranderd
- Vs. 4 Verander reëls 3 en 4:
is magtloos krygsgevang
Die eeu-ou oordeel word voltrek;

Ps. 150 Onveranderd

Statistiek van Gesange / Liedere

BYLAE B

Statistiek van Gesange/Liedere

BYLAE B

Liedere aanbeveel
vir gebruik buite
erediens:

173
174
178
180
187
221
222
224
225
226
227
246
272
278
279
313
316
317
328
333
347
356
369
379
441
446
482
548
564

Totaal = 29 liedere

Hallelujaliedere wat
opgeneem is as
Liedere

<u>Halleluja</u>	<u>Lied</u>
138	159
5	169
363	184
247	207
77	239
146	253
516	266
482	269
39	345
36	348
41	349
35	353
34	365
47	368
76	396
84	414
539	417
405	461
503	503
260	511
290	512
243	513
210	514
235	527
286	528
311	531
379	532/537
410	540
381	543
458	554
380	582
336	599

Totaal = 32 Hallelujaliedere wat
opgeneem is

Statistiek van Gesange/Liedere

Gesange wat uit Liedboek uitgelaat is:

Gesange uitgelaat in Liedboek	Gesange aanbeveel om wel opgeneem te word in APK Bundel	Gesange wat a.g.v. melodie wegval uit	
		Liedboek	Ges.boek
4	4	14	18
7	7	21	44
12	12	27	58
13	13	30	115
14	17	32	116
17	19	35	119
19	20	42	121
20	25	43	159
21	31	50	168
25	33	60	181
27	48	69	208
30	52	72	229
31	56	75	248
32	65	76	255
33	92	93	324
35	100	97	
42	134	98	
43	151	101	
48	152	107	
50	154	109	
52	155	112	
56	165	118	
60	172	126	
65	174	127	
69	180	136	
72	196	139	
75	199	144	
76	207	145	
92	209	150	
93	215	153	
97	232	156	
98	238	157	
100	239	160	
101	260	161	
107	267	164	
109	268	179	
112	272	184	
118	276	187	
126	282	193	
127	285	195	
134	286	197	
136	287	219	
139	309	221	